

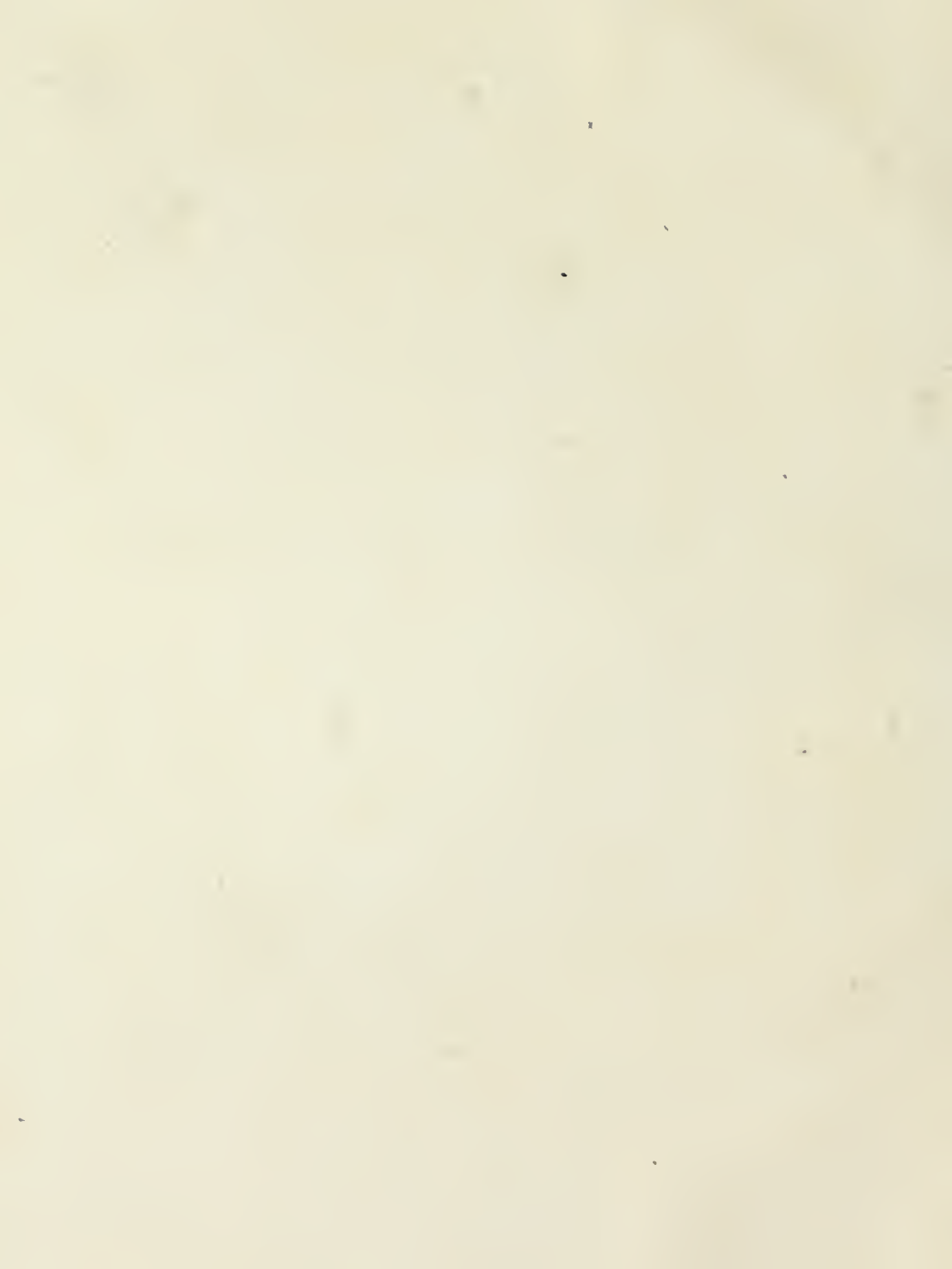

f 945-

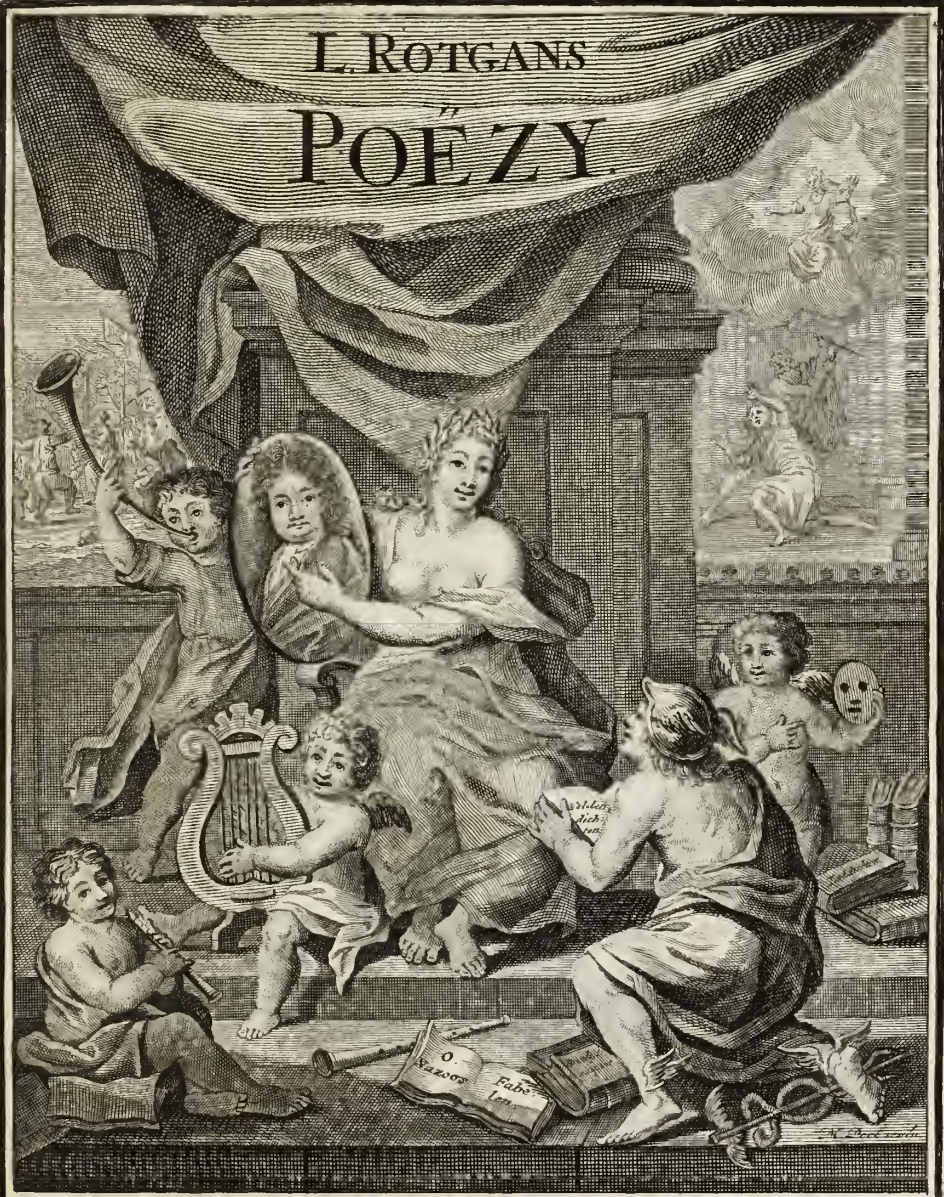
Red of good papers

not as much as in L.R.

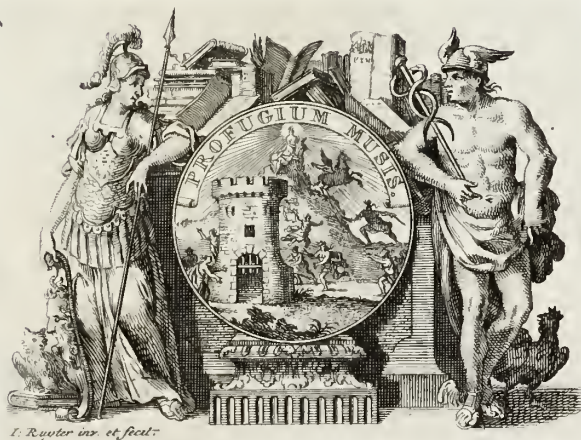
L. ROTGANS
POEZY.

Te AMSTERDAM.
By ANTONI SCHOONENBURG 1735.

LUKAS ROTGANS
P O È Z Y,
VAN VERSCHEIDE
MENGELSTOFFEN;
MET KONSTPLAATEN VERSIERT.

Tweede Druk.

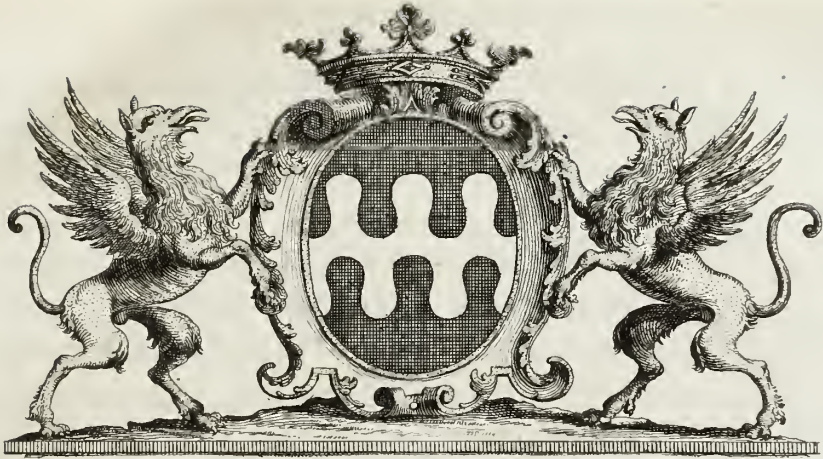

TE AMSTELDAM;
By ANTONI SCHOONENBURG, 1735.

Digitized by the Internet Archive
in 2015

<https://archive.org/details/lukasrotganspoez00rotg>

DEN HOOG EDELGEBOREN HEERE,
JOAN BARON VAN WELDEREN;

HEERE VAN WALBURG, UBBERGEN, ENZ.
AMPTMAN RICHTER EN DYKGRAAF VAN
DE NEDER-BETUWE; WEGENS DE RID-
DERSCHAP VAN GELDERLANDT, GEDE-
PUTEERDE TER VERGADERINGE VAN DE
HOOG MOG: HEEREN STATEN GENERAAL
DER VEREENIGDE NEDERLANDEN, ENZ. ENZ.

Hoog Edelgeboren Heer.

At de Dichtkunde, met recht eene hemel-
gave geschat, ook ten allen tyde voor eene
vrucht van uitstekende Verstanden is aange-

zien , en de Dichters uit dien hoofde tot den top van hoogachtinge , zelfs by de grootste Wereltheerscheren , zyn opgestegen , is door twee voorbeelden genoegzaam te staaven ; dat van den grooten Alexander , omtrent den prins der Grieksche Dichteren , Homeer ; en van Keizer Augustus , omtrent die van den Latynschen puikdichter , Virgyl : welk gevoelen dier doorluchtige Vorsten vervolgens , door den eerbiedt aller eeuwen , voor de gedachtenis en werken dezer twee verhevene Verstanden , als op hunne waare verdiensten geveft , met d'algemeene goedtkenninge gesterkt en bestempelt is.

Onderwyle , Hoog Ed: geb. Heer , zyn deeze twee schitterende Lichten maar als voor eene Zon te rekenen , die , omtrent met gelyke ftraalen , eerst het Attisch Gebiedt , en , na eenige zwyminge , Latium bescheenen heeft ; wier glans van wysheit , vindingen , en hooge gedachten , altoos by alle beschaafde volken zal flonkeren , en zoowel met verwonderinge , als eerbiedt beschouwt worden. Doch , alhoewel 'er maar eene eenige Zon , de twee halfronden des aardkloots beurtelings verlichtende , d'oorzaak en koninginne van den dag is ; zoo blinken 'er echter ook noch andere Lichten aan den hemel , die mede hun-

ne tintelende uitstralinge hebbende , schoon niet van de zelve groote en luister , nochtans de bespiegelen- de aandacht der aanschouweren verdienen , en tot zich trekken , en met recht mede onder de gestarn- ten gerekent worden.

Dus , Hoog Ed. geb. Heer , hebbe men in 't ge- meen alle Verstande , maar in 't byzonder die der Dichteren , te onderscheiden , waar van zommigen , meer of min van Febus licht bestraalt , als de Zon aan den Parnashemel , anderen als heldere Flonker- starren aan dien te achten zyn ; met uitzonderinge echter van de zulken , die , als flikkerende verheve- lingen , slechts in de benedenlucht zweeven , en , daar in aangestoken , als verschietende starren naar omlaag straalten ; terwyl zy nooit , op eenen onmee- telyken afstand na , aan 't starrenhof plaats vonden , en maar verblindende dwaallichten zyn , den men- schen niet tot verlichtinge , maar alleen tot verbyste- ringe en verleidinge strekkende.

Dat nu , Hoog Ed. geb. Heer , de verscheidenheit der taalen den Dichter niet maakt , al zoo luttel als , naar 't gemeen spreekwoordt , het kleedt den man , zal niemant opentlyk durven wraaken , die maar als met het uiterste der lippen het zoet der Poëzye , zon- der

der opzicht tot den klank der woorden , in verscheide taalen , gesmaakt heeft ; gelyk zulks de reden ook onwedersprekelyk bevestigt. Want gelyk de bovengedachte Hoofddichters , en alle anderen van d'Ouden , elk in hunne eige moederspraake hunne gedachten , in dichtmaat , hebben opgegeeven , zonder dat hier over , zelfs van de scherpfte Zoilisten , eenige berisping viel , zoo openbaart het zich aan elks redelyk oordeel , dat de Dichtkunde eigentlyk in d'aardigheid van vindingen , versieringen der zaaken , haare opluistering door gelykenissen , zuiverheit der taale , en hoogdraventheit van styl gelegen is ; waar door zy , boven het on dicht , eene byzondere kracht , bevalligheid , en aantrekkelykheit heeft ; alhoewel haare schoonheit geenzins in onnatuurlyke , gewrongene , of scherpknarffende woorden , en als boven 't zwerk zwevende gedachten (slechts voor valsche flikkeringen te houden) te zoeken zy ; schoon 'er de meeste menigte , nimmer de beste keurmeesterfche omtrent de letteren , hier door in verwonderinge wordt opgerogen , en dus haare toejuichinge geeft aan het geene van haar niet , of naaulyks ten halven wordt verstaan.

Had nu , Hoog Ed. geb. Heer , oudt Griekenlandt , had Latium eertydts voortreffelyke Dichters , wier
faam:

faam altoos aan beide de wereldraffen zal klinken : hebben thans Vrankryk , Italje , Duitschlandt , Groot Britanje , en zelfs de Noorder Ryken , zulke veredelde Vernuftten , die , hunnen geest op de goddelijke dichtkunst gescherpt hebbende , in navolginge der Ouden , d'ooren der zangminneren , door hunne zachte en teffens verhevene toonen , streelen , en verrukken ; zoo mogen wy ook schroomeloos zeggen , dat ons Nederlandt hier van niet is misgedeelt ; maar ook in zynen schoot Verftanden heeft gekoestert , en noch voedt , die ten minsten met de hedendaagsche uitlanders te evenaaren zyn , en het tegen die kunnen ophaalen ; wier naamen hier op te tellen onnodig is , en zelf in eene opdragt ongevoegzaam ware. Alleen kunnen wy den overtreffelyken Kolonier , Joost VAN DEN VONDEL , (die heldere Morgenstar , ja , waarom niet die Middagzon , in onze Nederduitsche Dichteren en dichtkunde ? onsterfelyk by de Naneeven , en wiens kunstryke en doorkneede fchriften in vollen luifter d'eeuwen zullen verduuren) niet verzwigen ; van wien men , zonder veel vergrootinge , kan zeggen , dat , indien Pythagoras meeninge , van de zielverhuizinge , doorging , de geest van den grooten Mantuaan MARO in hem herleeft , en zyne zangen

in vergode Nederlandtsche klanken, gelyk voorheen in zyne landttaale, door den Agrippyner, uitgeboezemt hadde.

Onder zooveele roemruchtige Parnasftichters, Hoog Ed. geb. Heer, die zich deezen Prins der Nederduitsche dichtkunde, ter nastreevinge, of opvolginge, voorstelden, mag ook wylen mynen Oom, LUKAS ROTGANS, zonder rechtschendinge, gerekent worden, welke eere hem nooit van iemant is betwift, maar in tegendeel in 't algemeen van den Nederlandtschen Helikon toegekeurt; gelyk dan zyne dichtkundige werken hier van ook bewys draagen. Ondertuffchen, dewyl het my niet vry staat, wegens het naau verbandt van dubbele bloetverwantschap, breeder in zynen lof, of dien zyner werken, uit te weiden; zullen wy dit den uitgeever dezer Mengelwerken, tot aanwas der stoffe zyner Voorrede, (gelyk d'aart der zake zelf hem hier toe schynt te wetigen) overlaaten.

Naardien nu, Hoog Ed. geb. Heer, myn Oom zalr. pas voor zyn verscheiden uit den tydt, eenige aanmerkelyke *Zedelessen*, uit zommige Verdichtzelen van den geestryken, en zoetvloejenden Fabeldichter, PUBLIUS OVIDIUS NAZO. getrokken, tot eenen
bon-

bondel hadde voltooit , en daar toe met den drukker de wyze der uitgave reeds beperkt ; midtsgaders om 'er alle zyne andere losse stukken , van tydt tot tydt op byzondere voorvallen , zoo van Staat-Landt-Bly-Treur-Toneel-en Boertstoffen uitgegeeven , doch meerendeels verstrooit , en nergens voorhanden , by te voegen ; zoo is zulks , met kennisse van mynen Vader en my (als zyne naastbestaanden in den bloede) door den uitgever , naar des overledenens affpraake en beraminge , naaukeurig uitgevoerd ; dierwyze als het werk hier Uwe Hoog Edt. met allen eerbiedt voor oogen wordt gelegd , en onderdaniglyk opgedraagen .

Dat Uw Hoog Edt. wegens haare aangeboore lust , en queekinge der voornaamste leeroeffeningen , in den bloei haarer jeugt , uit de bronnen der doorluchtigste Schryveren , zoo Grieken als Romeinen , geschept , en met eene blakende graagheit ingezogen , deeze myne vryheit , om haar dit dichtkundig Mengelwerk van mynen Oom zalr. eerbiedig toe te wyden , met haare goetkenninge zal bezegelen , hebbe ik geene ongegronde hoope toe : en naardien 'er eenen reex van meer dan XXVI jaaren eene byzondere vriendschap , zoo tusschen Uw Hoog Edt. als

vooral tuffchen wylen uwen Heer Broeder , den Heere Lt. Generaal *Van WELDEREN* , Gouverneur van Mee-
nen , enz , roemruchtiger gedachteniffe , nevens Uw
Hoog Edts. gansche Huis , en mynen Vader is geftaaft
en aangevoedt ; waardoor wy menigwerfgeene gemeene
gunftbewyzen , die eene onvermomde erkentenis-
fe vorderen , van Uw Hoog Edts. en wylen haares
Broeders edelmoedige beleeftheit ontfangen hebben ;
zoo noopte my zulks ,

Parva quidem fateor pro magnis munera reddi

*Sed qui , quam potuit , dat maxima , gratis abunde est.**

om , door dit openbaar teken , aan Haar eenig bewys
van dankbaarheid dieswegen te toonen , in dien wensch,
dat dit , waare ik des magtig , met wezentlyker bly-
ken gefchieden mogte , waar toe ik my altoos erken-
ne verpligt te zyn.

Ik weete , Hoog Ed. geb. Heer , dat , indien ik my
hier in poogde te quyten , met Uwe Hoog Edts.
doorluchtige geboorte , uitmuntende gaven , aanzien-
lyke bedieningen en waardigheden , in ons Gemeene-
bette van jongs aftot nu toe loffelyk bekleedt , en al-
le andere groote hoedanigheden en deugden , als in
een tafereel , met haare natuurlyke trekken en verven ,
afte maalen , my zulks heel qualyk zoude flaagen ,

als

* *Ovidius.*

als teffens bewust, hoezeer dit tegens haaren natuurlyken inborst ftryden, en mogelyk eenigzins haare onbezwaagtelde zedigheit te na koomen en quetzen zoude: naardien de vleierey, of't geen'er slechts naar zweemt, hoe gemeen ook in de werelddt, en als het eigen tooifel eener Opdragt, altoos van Uwe Hoog Edt. met verontwaardiging wordt gewraakt, en als eene uitspoorigheit aangezien, die de waare deugdt van een rechtſchapeu gemoedt, in plaats van te verheffen, van haare ſchoonheit ontluiſtert, en hier door zelf de gaven die iemand waarlyk bezit, en aller menſchen lof verdienen, onwaardiglyk vergruiſt en vertreedt. Daarenboven, om my van de woorden van TERENTIUS te dienen :

Satis certo ſcio ;
Numquam ita magnifice quidquam dicam , id
virtus quin ſuperet tua.

Myne onderdanige bede is dan alleen, Hoog Ed. geb. Heer, dat Uw Hoog Edt. dit gering bewys mynes pligts, wegens verbinteniffe aan Haar, zich laate welgevallen, en met gunſtige oogen aanzie: wanneer ik my ten minſten durve verzekeren, dat Uw Hoog Edt. by haare verlediging tuſſchen gewigtiger bezigheuden, in het doorbladeren van 't werk, eene behaag-

lyke verlustiging en uitspanninge zal vinden , en eene herinneringe van zommige oude en nieuwe zaaken , die eenen Palinuur van den Staathulk , of tot heldere bakens , of zelfs tot zyne Noordtstar voor 't kompas kunnen strekken , om somwylen zyne hoogte en strecken naar te neemen , en niet in de barning van bruischende onruste , of op blinde klippen , van 's volks morringe en ongenoegen , te vervallen ; maar , in tegendeel , zich zorgvuldig voor alle gevaar te hoeden , dat uit duizendt verscheidene toevallen , als eenen orkaan , kan opryzen , om met alle voorzigtigheid , ten allen tyde , wel toe te zien , en goede wacht te houden.

Ik besluite met eenen hartelyken zegenwensch over Uw Hoog Edts. Persoon , Hoogadelyk Huis , en Hoogwigtige Staatsbedieningen ; en rekene het my tot eene zonderlinge eere , dat ik my zelve eerbiediglyk noeme , gelyk ik waarlyk ben en blyve :

Hoog Edelgeboren Heer ,

Uwe Hoog Edelheits

onderdanige gehoorzaame,
en zeer verpligte dienaar

A. H. de SALENGRE
Junior.

D'UITGEVER AAN DEN DICHTLIEVENDEN LEZER.

Heeftmen uw gedult te veel geveert , Kunstminners van den Nederduitschen Parnas , met de vertraagde uitgave van dit dichtkundig Mengelwerk , van wylen den heere LUKAS ROTGANS , zulks hebbe men verscheide toevallen te wyten , die ons daar in zoo door , als na zyn verscheiden uit den tyd , ontydig voor de kunst en onzen toeleg , hebben gedwarsboomt , onnodig hier alle op te tellen. Naauylks was my d'eere gebeurt , om met den Dichter zalr. zyn werk tot de gevoegzaamste orde te beraamen , wanneer hem , door 't onverzoonbaar sterflot ; ô onzekerheit der menschelyke zaaken ! het middel der uitvoeringe plotzelyk wierdt afgesneden , en my bykans de hoope , dat het immer , naar ons bestek , door myne zorge en drukperse , het licht zoude zien : want gelyk hy door de doodt wierdt overylt , (waar van in 't vervolg nader) zoo was 't hem onmogelyk om alle zyne stukken , eenigzins met verwaarlozinge van hem bewaart , by elkander te zamelen , en tot den bondel te schikken , gelykze naar onze jongste affpraake (de laatste dat ik 't geluk hadde van zyn Ed. te zien) bepaalt waren. Voor 't naaste viel my dan in de handt om het werk , met bewilliging der Naastbestaanden , als van des Dichters toeleg , en , magmen zoo spreken , uitersten wille hier omtrent best kundig , aan te vatten , en in dat beslag te vlyen als het nu voor den dag , en den Liefhebber in handen komt ; waar aan wy noch vlyt , noch toezicht , noch zorgen gespaart hebben ; en waar van wy kortelyk , eer wy tot des Dichters levensschets overgaan (daar ons ook iets van staat te vertoonon) eenige openinge , zullen geeven , als ons niet stip aan de gebruikelykste schikkinge , die 't leven des mans voor 't werk schynt te vorderen , bindende.

Het eerste stuk , van dit dichtkundige werk , vervat , als men by den opslag ontdekt , verscheide uitmuntende Zedelessen , over zommige leerzaame verdichtzelen , van den grooten Latynsche dichter OVI-DIUS , by wylen den heere ROTGANS voltooit , en voor de persse vervaardigt : een werk voorwaar , zoowel nutbaar , als behaaglyk

V O O R B E R E C H T.

lyk, twee deugden der volmaakste ſchryfwyze ; waar in hy, op de gelukkigſte wyze der wereldt , wel geſlaagt heeft. Elk Verdichtzel hebben wy, naar vereiſch der ſtoffe, met eene kleene, doch kunſtryke printverbeelding verſiert, 't geen wy niet twyſelen, of zal in 't gemeen het ooge der naaukeurigſten voldoen, en hunne goedkenninge behaalen. Gelyk nu deeze Verdichtzels niet alle van de zelve grootte en uitbreiding zyn, en echter elk van die, welſtants-halve, wegens de verbeeldzelen, met eene nieuwe bladzyde moſten beginnen, zoo konden wy hen ook niet alle op den zelve leeft ſchoeien, als men ſpreekt; dat is, met geen eenerlei letter doorgaans drukken, en alhoewel wy, zelf met een ingespannen overleg, alle bladzyden voluit met des Dichters eige vaarzen, door de gedachte letterwiſſelinge, zochten te beſlaan, zoo vonden wy dat zulks volſtrekt onmogelyk was. Onderwylen ſcheenen ons zoo veele ledige vakken, en ſtaarten (naar drukkers taal) al te wanſchikkelyk, en tot ontſieringe van 't werk te ſtrekken: dies naamen wy hier in te baat, dat wy gereedſt en by ons zelve vonden, en vulden, op des dichters trant en voorgang, de gapende ruimten met onze gedachten aan, waar over wy bidden dat ons niemant van ontrouwe, of vermetelheit verdenke; want, om allen blaam hier in van ons te weeren, zoo hebben wy onze byvoegzels overal met eene onderſcheidde letter, gemeenlyk *curcyf* geheten, gedrukt; opdatmen zage, dat dit niet door eenigen laetdunkenden waan, maar alleen om eene walgelyke miſtant te ſchuuwen, geſchiedt ware; daar het de Lezer dan ook hier, als in 't vervolg aan noch andere ſtukken (het zy dan met, of zonder mynen naame) voor gelieve op te neemen; gelyk de zaak zelve hier in voor my onwedersprekelyk pleit.

Na dit voornaame kunſtwerk, laaten wy des dichters *Mengeldichten* volgen, naar zyne laaſte overzieninge, en beſchavinge, zoo van gewyde, als ongewyde ſtoffen. Vooraan komt zyn krachtig en ſterkdreunend Berispedicht, tegens de woede en zwaare vervolginge onzer geloofsgenooten in Vrankryk, waar in een helder en blakend dichtvuur ſtraalt. Draaft hy nu hier in wat te ſterk door, en ſteekt zyne trompet wat te ſchaterende toonen, men ſchryve dit zynen
yver,

V O O R B E R E C H T .

yver, en, magmen zeggen, zynen aangeboren inborst, nevens den verhevenen heldendichttrant toe, dien hy hier in gehouden heeft. Daar op volgt zyne *begroeting* van Koning WILLEM, by zyne overkomst in Hollandt; waar in hy sierlyk en dichtkundig het wraakbaar bedryf van zynen Voorzaat en Schoonvader, waar door hy zich Brittanjes troon onwaardig maakte, en verliet, met levendige verven afmaalt: en daar tegen over de deugden en verdiensten stelt, waar door d'eerstgedachte Monarch verdiende de Keizerlyke kroone van dat ryk te draagen; welke deugden dan, zooverre zy tot dien tydt toe gebleken, en wereldkundig waren, hy op haaren rechten dag zet en vertoont. Vervolgens steekt hy zyne *Stichtfche Lofbazuin*, over 't bemagtigen van Ierlandt, door den dapperen en doorluchtigen Veldtheere, GODARD, *Baron van REEDE*, enz. naderhandt best by ons als Grave van ATHLONE, en Veldtmarschalk van den Staat bekend: die, gelyk toen in dat Ryk, naderhandt by, en in 't Geldersche Nimwegen, zulke groote en roemruchtige blyken van zynen heldenmoedt, zyn kloek beleid en dapperheit heeft gegeven, datze met verwonderinge by de naneeven zullen gedacht, en door de pennen van 't puik der Historyschryveren vereeuwigt worden. Daar op komt des dichters *Zeegezang*, over de verovering van *Namen*, op eenen heldentoon, die de laste klanken des Franschen dichters BOILEAU, hoe groot ook van faame, by gelegentheit van de bemagtiging dier stad door zynen Koning, dermaaten verdooft, dat ze, gelykmen spreekt, hier door als doodtgezongen zyn. Het volgende wraakdicht over 't *verbreeken van den Vrede*, klinkt niet minder luidruchtig; waar in weder tot des Dichters verontschuldiging moge dienen, dat wy boven, omtrent zyne berispinge der vervolginge in Vrankryk, hebben aangetekent. Dit wordt gevolgt van lieflyker klanken, over 't vertrek van wylen haare Hoogheit MARIA, Prinsesse van Oranje, enz. uit 's Gravenhage naar haar geboortelandt Groot Brittanje, om nevens haaren doorluchtigen gemaal (reeds tot Koning gelyk zy tot Koninginne verklaart) den Britschen troon te betreden; waar in de wederzydtsche liefde, zoo van Nederlandt, als dat overzeefsch Ryk tot die groote Vorstinne, wegens haare onvolpreze ga-

ven

V O O R B E R E C H T.

ven en hoedanigheden , fierlyk door des Dichters fenixveder verbeeldt , en haare deugden , naar verdienften , in top gevyzelt worden. Hier op doet zich een naar Moordtoneel op , echter slechts in zyne slichting , zonder dat'er de bloedige treurrolle der vervloekte *Koningsmoordt* , boosaardiglyk tegens het leven van wylen zyne Majesteit van groot Britanje gesmeedt , noch op verschynt ; want de toeleg van dat verfoejelyk moordersstuk ontdekt , zoo was die een afgryzen voor gansch Europa , en wierdt de voornaamste handtdadiger , naar verdienste , ten spiegelbeeldt van al de wereldt , met eene allergeweldigste doot gestraft. Hier na vertoont zich een heughelyker schouburg , die van den gesloten vrede te Ryswyk , waar op de Dichter zyne *Vredetriomf* met zulke lieflyke toonen uitgalmt , dat hy elks ooren en harten streelt , en in verwonderinge herschept. Doch door d'onbestendigheid van dien Vrede , viel hem weder de gelegenheit in de handt , om zyne snaaren noch eens op Zegetoonen te zetten , nadat de Bondgenooten de zege zoo gloriryk in Italje , Savojen , Duitschlandt , Nederlandt , en vooral ook op zee , in Vigos baai , hadden bevochten ; waar over alom eenen plegtelyken dank-en vierdag gehouden , en eene uitgelaate vrolykheit , onder grooten en kleenen , voor al in 's Gravenhage , met gadelooze kunstuurwerken , getoont wierdt.

Hier op gaan wy in 't werk over tot de Landtgedichten , op twee heerlyke , schoon ongelyke , Lusthuizen , beide in het vermaakelyk Sticht , (hoewel op verscheidene oorden , als 't een in 't landt zuidtwaarts , en 't ander aan de Vecht noordtwaarts der stadt Utrecht gebouwt) van den Dichter hartstrelende ontworpen , en elk op 't levendigst , als ware alles in een kunstafereel gemaakt , naar zynen byzonderen stant , lustryke gaarden , tuinen , en plantagien vertoont ; by welke gelegenheit hy ook den lof niet verzuimt op te haalen der twee doorluchtige Bezitteren ; waar van de groote MAARSEVEEN thans noch in zynen , niet min wakkeren , als staatkundigen Zoonne , en verder Krooft , herleeft ; terwyl de heer DIDERIK van VELDT-HUIZEN , Heer van *Heemstede* , enz. noch als een marmere zuil verstrekt , om het Staatgebouw van Utrechts Gemeenebeste , waar onder

V O O R B E R E C H T.

der hy reeds geenen kleenen reeks van jaaren onbezweken heeft pal gestaan , te helpen schraagen: dat de Hemel tot den ruimsten tydt van den menschelyken staat uitrekke! Wegens de gemeenschap der stoffe, vindtmen hier den overheuschen en kunstryken brief van nodiging des Dichters, aan wylen den heere JOANNES VOLLENHOVE, zoo wel waardig Predikant , als groot Parnasbouwer in 's Gravenhage, waar in hy dien Heere, zynen en mynen hoog geëerden vriendt, zyn eenvoudig landtleven, voor een groot gedeelte , bevallig ontvouwt; welke minnelyke nodiging niet alleen door dien eerwaarden Man met eenen hart-en oorkittelenden brief, korts daar na, wierdt beantwoordt (hier, tot voltoojinge des werks, en voldoeninge der Liefhebberen, achter dien van den Dichter gevoegt) maar met zyne overkomste zelve in den spaden lente- of vroegen zomertydt; wanneer die Vader (als hy hem zelf noemt, en die, zoo wegens zyne hooge jaaren, als lange kunst oefeninge, dien naam verdiende) zoo veel genoegen aan dien Zoone gaf, en die Zoon zoo veele beleeftheden aan dien Vader toonde (vooral niet minder dan de belofte in den brief behelsde) dat zy, na eenige dagen verblyf op 't luffthuis *Kromwyk*, met alle genoegen, en wederzydsche dankplichten, van den anderen scheidten; gelyk my naderhandt verscheidewerf, zoowel van den beleefden Onthaler, als vergenoegden Gast, met eene heughelyke herdenkinge, verhaalt is.

D'Eerzangen, wegens verscheide onderwerpzels, aanzienlyke Mannen, en goede vrienden toegezongen, krygen dan vervolgens hunne plaats; daar zyne *Nagedachten* over *d'Aardtbevinge*, of liever over de *Leerrede* van wylen den hooggeleerden heere HERMANNUS WITZ, wegens die ontzachelyke stoffe, met de grootste kracht en hoogdravenste welsprekendheit, gedaan (daar ik, als oorgetuige, noch kennis van draage) de voorrang in hebben; en zekerlyk met recht: want dit kort godtvruchtig meesterstuk was den Dichter als eene zyner troetelvruchten; zoodat hy het menigwerf, als nooit gedrukt, in 't gezelschap van goede vrienden, met zooveel kracht van zyne donderende stemme, uitbromde, dat'er d'aarde pronkvaten en glazen van weérklonken, en de wanden en grondt zelfs, als op nieuw, aan

V O O R B E R E C H T.

't beeven scheenen te raaken; gelyk de natuur der zaake, zyns gedichts, en zyner doordringende uitspraake, wanneer hy ze op dien hoogsteigerenden toon zette, medebragten; waar aan ik in verscheidene gelegentheden deel hebbe gehad. Het volgende Eerdicht, op 't eerste beroep van den Heere ALBARTHOMA, in de gemeente van Vianen, (thans, na die van Deventer met zyne groote gaven eenige jaaren ten dienst te hebben gestaan, waardig Leeraar in Godts kerke te Leiden) is als doorzaait met tintelende spranken van godtsvrucht, geloofsgeheimenissen, en zedekunde, die aan 't verstand flonkeren, en de deugdtoefeningen in 't harte ontvonken. Zyne lofgalmen op de dichtkundige werken van wylen den zeer vermaarden Nederduitschen Dichter, en grooten taalkundigen, den Heere ARNOLD MOONEN, volgen hier op; met wien ik ook eens d'eere hebbe gehad (behalven verscheide andere byeenkomsten) om den Dichter op zyn Kromwyks Helikon te vergaften, en op het klif door de thym-en klaverbeemden van dien verlustigenden zangberg te spanfseeren; daar onze ooren op het keurlykste, door de verrukkende toonen der Zanggodessen gestreelt, en wy ons, door het vloeiend kristallyn der hoefbronne, zoowel als door het smaakelyk druivenat des gulhartigen Opdisschers, by 't scheiden, aan 't harte gesterkt en verquikt vonden. Van de verdere Lofdichten behoeft men hier niet uit te weiden, als wier opschriften en inhoudt kunnen volstaan, om 'er den lezeren een vereischt denkbeeld van te geeven.

Hier op gaan wy over tot de *Huwelykszangen*, die ik, buiten allen toeleg, en alleen uit nootzakelykheit, met eenige loftoonen hebbe aangeheven. Want, nadat ze alle, zoo veel ik magtig was geworden, waren afgedrukt, quam my dien op den Ed. Heere JOAN van WEEDEN, een der hooftpilaren der Stichtsche Staatregeeringe, eerst in handen, dien ik, hoewel eenigzins buiten den tydtreeks, wegens 't vervolg der bladen, geene andere dan d'eerste plaats konde geeven, waar toe ik dan, om van myne bepaalde zetmaat niet af te wyken, het bladt met twee zyden moest aanvullen: wat ik van die vrolyke Echtzangen gevoele, en hoe hoog ik ze schatte, kan uit myn gedachte vaars gezien worden. De meeste, ja schier alle, zyn gemaakt

op

V O O R B E R E C H T.

op wylen des Dichters hooge nabestaande Bloetvrienden , van d'achtbaarste en aanzienlykste Geslachten der stad Amsterdam , als uit de vergelykinge der Opschriften met zyne volgende Levensbeschryvinge , overtuigende blykt ; waar door dan als een dubbel vuur in zynen boezem wierdt ontstoken , dat zich alomme , met heldere vlammen , door deeze gloeiende vaarzen verspreidt , doch bovenal in het laatste , op zynen Neeve , den wakkeren Zeeheldt JAN van den BOSCH , blaakende uitfikkert.

Maar , na zoo veele vrolyke Huwelyksgalmen , nadat wy ons met wylen den Dichter zoo lange als in de schaterende bruiloftszaalen hebben bevonden , en daar , op zyne goude dichttonen , ten reie gegaan ; zoo zien wy daar op den wisselval der wereldsche zaaken , die , in zynen omzwaai , geheel andere gedaanten aanneemt , en ons uit de Huwelyksvreugde , in het treurig Klaaghuis van rouwe overbrengt. Dus volgen hier , naar d'orde van den tydt , des Dichters Treur- en Rouzangen , daar dat op den Heere KOERT van BEYMA , (Behoudtzoone van wylen den Heere JUSTUS GERKAMA , toen geacht en waardig Leeraar in Utrechts Kerke ; maar nu ook , eilaas ! tot haare smartelyke droefheit , uit den tydt , in de zalige eeuwigheit , *de ruste zyns Heeren* , overgegaan) des Dichters byzondere vriendt , de voorste plaats vindt. Daar op wordt de gansche wereldt in rou gezet , door de droevige en ontydige doot van MARIA , de grootste en roemwaardigste Koninginne , die ooit op den rykstroon van Groot Brittanje zat , gelyk haar de Dichter ook met zyn dichtpenfeel , in haare eige schoonheit en gedaante , zo kunstig en behaaglyk afmaalt , en haare deugden met zulke schelklykende toonen uitfchatert , dat men 'er teffens door in verwonderinge en ontroeringe wordt verrukt , en de herleezinge van dit gadeloos verlies , in deeze treurvaarzen , de beweeging der hartstogten verniewt : waar op de *Zee- en Landtklagten* over d'uitvaart dezer doorluchtigste Koninginne , naar de zee- en landt tale der Nimsen en Herderen natuurlyk gevormt , over bergen en duinen heene vliegen , en de rotzen zelfs , ware 't mogelyk , tot roubeklag en deernis verwekken. De Grafzuil , over wylen den dapperen en manhaften Veldtoversten ,

V O O R B E R E C H T.

HENRIK *van* WEEDE, broeder van den grooten Staatsbewintman EVERHARD, Heere van DYKVELDT, opgerecht, met groene lauweren, en sierlyk heldenloof omvlochten, en in 't rondt met Cypressen bezet, volgt daar na in onze en des tydts order. Maar, och! na die dappere en getrouwe dienaar in 't krygsbewint, moest ook de groote Meester WILLEM, Ryksmonarch van Groot Brittanje, onsterfelyker gedachtenisse; (dien de Dichter in zyn leven zoo veel lauwerkranffen gevlochten, ja, wiens voornaame Levensbedryf hy zoo gelukkig, met zyn krachtig en dichtkundig heldenpenfeel, in VIII. boeken, geschetst hadde) door 't bepaalt en onverzoenbaar sterflot volgen; welk verlies hy met zulke sterke en zielroerende klachten uitschaterde, dat de herleezinge noch by alle oprechte Vaderlanderen den rouwe ververscht, en, hoedanig zich de zwarte Nydt en Ondankbaarheid, dat paar Hooftgedochten, zich hier tegen mogen te barsten schreeuwen, hunne geesten ontroert. Verloor nu de wereldt, verloor Groot Brittanje en Nederlandt, in dien grooten Koning, eenen dapperen Veldtheer, getrouwen Rechtsbeschermer, en algemeenen Vader, 't verlies der Geleerde Wereldt, en van Utrechts hooge Schoole, was, ten aanzien der Wetenschappen, zekerlyk mede gevoeliglyk te betreuren, wegens het schielyk afsnyden des levensdraadts van den hooggeleerden en wydtvermaarden Heere, JOANNES GEORGIUS GRÆVIUS, (wiens naam alomme genoeg is om hem te kennen, en met eerbiedt te gedenken;) dien dan onze Dichter, als van hem hoog geacht, en teer gelieft, en door byzondere vriendtschapsbanden aan hem verbonden, ook met zyne routoonen, gelyk ze hier zyn ingevlydt, ten grave geleidde; waar uit blykt, met hoe groot eene droefheit hy over 't verscheiden van deezen roemruchtigen Pallasprieester aangedaan, en aan 't harte beklemt was. Maar de Wisselbeurt der menschelyke sterfelykheit vertoont ons vervolgens, op den zwarten schouburg van de doodt, weér een ander doorluchtig Personaadje, den doorluchtigen, en, in faame, onsterfelyken Oorlogsheldt, den Heere Grave van ATHLONE, dien hy voorheene, wegens zyne heldthaftege zegetogten en overwinningen, als wy boven zagen, met onverwelkbaare lauweren gekroont hadde; door
welk

V O O R B E R E C H T.

welk verlies Nederlandt weder byna in eene koningsrouwe wierdt gedompelt; als waar in het zynen krygskundigen Veldtmaarschalk, doorluchtigen Inboorling, en dapperen Beschermer, zoo tegens uitlandtsch geweldt, als verkrachtinge der waare vryheit, moest derven; zoo dat de Dichter toen zyn Lauwertelgen in Cypressen, tot zyne smartelyke droefheit, moest verwisselen, gelyk wy ze hier door zyne handt verplant zien. Daar op hooren wy weder eenen anderen treurtoon, op den grooten Amsterdamschen Burgervader JOAN HUIDEKOPER, Ridder, Heere van Maarseeven, enz., wiens lustryk *Goudestein* hy eertydts, als 't boven voorkomt, met alle sierlyk schaakeifel der Dichtkunde, zoo vermaakelyk, en zinbetoverend, mag men zoo spreken, hadde afgeschildert, dat de trekken van zyn tafereel het ooirsprongkelyke in de natuur schynt te evenaaren, en zelf eenigen luister hy te zetten. Nu moest hy d'uitvaart van dien grooten Neeve en Vriendt, met zyne treurzangen, vieren, van wien hy in zyn leven, zoo wegens verwant- als gebuurschap, overbodige gunstbewyzen en beleeftheden, als hy my menigmaal heeft verzekert, genoten hadde; waar omtrent hy ook altoos zyne edele Zoonen, met erkentnisse in zyn harte, gedacht: doch zoo scheurt de doodt de allertederste en sterkste banden van vriendschap; waar na men zich alleen noch eenigzins kan vergenoegen met hunne heughelyke nagedachtenisse. Voor den grafzerk van dien wakkeren en getrouwen Burgermeester, stelle ik dit kort opschrift:

STA WANDELAAR: VRAAGT GY; WIENS LYKRUST
HIER BENEEN?

'T IS DAT DES BURGERHEERS, DES RIDDEKS
MAARSEVEN.

Voor 't slot, komt hier des Dichters Treurzang, over de doodt van den hoogachtbaaren en rechtskundigen Raadsheere, DIDERIK MODE, wegens zyne groote en doorzichtige Oudtheitskunde, zoo binnen, als buitens 's landts, vermaart, en, voor lange jaaren, des heeren ROTGANS vertrouwden boezemvriendt; en, gelyk deeze rougalmen uit een recht gevoelig en treurig harte zyn opgesch-

V O O R B E R E C H T .

schoten , zoo magmen vryuit zeggen , dat hy 'er zichzelve als in te boven heeft gegaan ; zoodat ze , gelyk de laatste , en , als men spreekt , zynen Zwaanenzang , ook als eene kroone zyn , die hy op zyne voorgaande Werken gezet heeft.

Nu zien wy , na zoo veele zielroerende Treurzangen , verandering van toneel , met des Dichters *Toneelstukken* , ook als *Treurspelen* van hem gemerkt , hoewel , ten aanzien der uitkomsten , veelzins bly-eindende te noemen . Dat deeze Spelen op den Amsterdamschen Schouburg eene algemeene goedtkenninge en toejuichinge der Aanschouweren hebben behaalt , is wereldkundig , en behoeven zy dieshalven onze keure , noch aanpryzinge niet : waarschynlyk ging zyn geest van noch andere Toneelstoffen zwanger , gelyk 't gerucht , na zyn overlyden , wilde , dat 'er noch een omtrent voltooit was : doch hier omtrent diene tot berecht , dat wy , in het doorzoeken van zyne papieren , niets dat hier naar gelek hebben gevonden ; en overzulkzullen de Liefhebbers zich met dit paar , waar in de menschelyke hartstogten , van haat en liefde , op het krachtigst werkzaam zyn , en tot een spiegelbeeldt voorkoomen , niet om 'er zich door te laten ver voeren , maar 'er een affchrik van te krygen , moeten vergenoegen .

Ten slot van alle deeze Mengelwerken , zien wy een staal van des Dichters boertende Poëzye , by hem met den naam van *Boerekermis* getytelt , en met de grootste greegheit en blakinge , in geen kleen getal , begeert en verkocht . Hoe geestig , hoe natuurlyk , hoe kluchtig hy deeze Boerekermisvreugd , in gewoone Hollandtsche dorptaale , beschryft , wordt men flux in 't lezen gewaar , recht gepast om doorgaans de leverfchuddinge te verwekken . Ondertusschen zyn hier ook eenige hekeltrekken , tegens zommiger verwaantheit , gierigheid , belachelyke grootsheit , en andere menschelyke gebreken in gemengt , die de behipten hier mede , zonder 'er veel geruchts over te maaken , mogelyk al zullen hebben gevoelt : want de zulken , die eenige leemten , slechts weinigen bekent , onder de leden hebben , zullen , zoo dra 'er van iets diergelyks wordt gerept , straks d'ooren opsteeken ; en menigwerf door de verve , of trekken van hun gelaat , hunne gebreken anderen ontdekken , die hun nooit ge-
ble-

V O O R B E R E C H T .

bleken waren. Men zegt dat 'er de Dichter een sleutel op hadde , dat vermoedelyk is , doch dien hy nooit my , en mogelyk niemant , getoont heeft. Altoos zeide hy 'er van ; *Ik hebbe schoenen in 't hondert gemaakt , dien ze passen , kunnen ze aantrekken* ; doch , myns wetens , heeft zich niemant zyne berispinge zoo aangetrokken , dat hy 'er het minste verwytt , verre van eenige stoornis , over gehadt heeft. Met vuile of ongeschikte redenen is het werk , hoë boertaching ook , geenzins doorspekt ; en komt 'er , hier of daar , een dubbelzinnig woordt in , zulks is altoos als zydelings , en met eenige omschryvinge bezwagtelt. Meer hebben wy niet wegens dit Kermisstuk , meer niet van des Dichters andere werken te zeggen , waar over wy mogelyk , naar Momus bedillinge , reeds te breed hebben uitgeweidt ; derhalven wy ook zyn voornaame Hooftwerk , *het leven van WILLEM DEN III.* als tot deezen bondel niet behorende , met een diep stilzwygen voorbygaan ; en den Dichter verder , in eene ruuwe levensschets , zooverre met eenige trekken en zweemfels zullen vertoonen , dat zyne vrienden hem uit dezelve kunnen herkennen , en zyne onbekenden zich eenig denkbeeld van hem maaken.

Om dan van de geboorte onzes Dichters te beginnen , zoo diene tot berecht dat hy den . . . October , 1654 , in de groote Wereldtadt Amsterdam eerst het levenslicht heeft beschouwt , en geboren is uit voordeftige Ouderen. Zyn Vader , de Heer JAKOB ROTGANS , was van een oudt Amsteldams geslachte , vermaagschapt aan de meeste oude Burgermeesterlyke Huizen ; als Bas , Oudshoorn , Huydekoper , Geelvink , van Beuningen , Boom , en andere ; zeker geene kleene eere , en een luisterryk sieraadt voor de geenen , die met deeze aangeërfde praalkroone hunner Voorouderen niet slechts pronken , als of die hen genoegzaam veredelde , maar ook teffens opvolgers zyn van hunne deugden , en roemruchtige daaden , waar door zy , ten hunnen tyden , tot de hoogste Staats- en Stadtsbedieningen zyn opgeklommen : en dus geldt de byspreuk , van wylen den Admiraal Kornelis Tromp , in 't Nederduitsch , onder zyn wapenschildt gestelt : *De waare Deugd alleen maakt den oprechten adel* : eene byspreuk weërslagtig op dien Zeeheldt zelf , en zynen doorluchtigen

Va-

V O O R B E R E C H T.

Vader , die , van eene laage geboorte , alleen door zyne deugt en dapperheit , langs alle de trappen van 't zeemanschap (gelyk veele andere Hollandtsche Waterleeuwen) tot den hoogsten trap van Lt. Admiraal van Hollandt en Westvrieslant was opgestegen , en zich ook altoos diervoegen in die waardigheid hadt gequeeten , dat hy met der daadt toonde edel van harte en gemoedt te zyn ; tot dat hy , door 's Vyands loot getroffen , edelmoedig op het bedde van eere den geest gaf. Doch , hoe ongevoelig raaktmen in eene buitenweidinge ! Wylen den Vader van den Heere LUKAS ROTGANS was een rustig , wakker , en deugdzaam man , en , van bedieninge , Gevolmagtigde , of Commissaris der Monsteringe van Hollandt ; van alle zyne Vrienden en Maagschap bemint en geacht , en een levendig voorbeeldt voor deezen , en zynen anderen Zoone , indien hy hun niet te vroeg en ontydig , in hunne groene jaaren , door 't gemeensterfot , ontrukkt ware ; een nootlot dat my mede , gelyk den Dichter , getroffen , en niet luttel in den streek myner levenswyze verzet heeft.

Wylen de Moeder van onzen Dichter was Juffrou MAGDALENA TIMMERMAN , van edelen huize zoowel van Vaders , als Moeders zyde : maar , gelyk wy straks staaften , wegens haare deugd en degelykheit , noch van grooter adeldom , dan die van haare geboorte te schatten ; doch dat helder licht , dat in zoo eene deugdzaame Moeder ter voorlichtinge uitblonk , heeft den Dichter ook tot geene hooge jaaren bescheenen ; zoodat hy zich al vroeg ouderloos , en onder 't bestier eener Grootmoeder en van Voogden bevondt.

Een eenige Broeder en Zuster hadde hy ; d'eerste ouder , PAULUS ROTGANS genaamt , Kanonik ten Dom t'Utrecht ; in den jaare 1699. op den huyze Drakenburg , na dat hy een stil en bedaart leven hadde geleidt , schieyk door de doot wechgehaalt. En 't is aanmerkelyk , dat , hoe sterk het vuur der dichtkunde altoos in de borst van wylen onzen Dichter blaakte , hoe zeer hy het , als zyn voornaamste bezigheit , geduurig aanboette , echter in deezen zynen Broeder nimmer de minste sprank , of tintelinge hier van is gezien ; ja zelf scheen het zooverre te gaan , dat hy (wiens geest en mondt altoos vol was van 't Parnasniew) met zynen Broeder in 't zelve gezels-

V O O R B E R E C H T .

zelfchap zynde, deeze naauwlyks het oor leende naar des Dichters redenen, dat de laatste hem geerne te goede hieldt; als wel bewust, dat, gelyk de keure en smaak in de spyzen by alle menschen niet eenerlei is, het dus ook, ten aanzien der verkiesinge in de letterstoffen, moet gelden; zonder dat 'er eenige byzondere reden van te geeven, noch d'een of d'ander hier over te wraaken zy. En zekerlyk zulks is niet heel ongewoon; want gelyk de Poëzy waarlyk eene hemelgave is, den minsten in 't menschedom medegedeelt, zoo is 't geen wonder datze van de meesten, die nimmer haare kracht en zoetigheid smaakten, niet in die waarde wordt gehouden, die zy naar de reden, en haare innerlyke waardye, verdient; gelyk ik dan d'eere hebbe van twee Juffers, gezusters, te kennen, waar van d'eene zich geheel, in haare uitspanningen, aan den Parnas en Flora heeft gewydt, (van welk eerste zy verscheide gelukkige blyken heeft gegeeven) terwyl d'andere, even als wylen des Dichters Broeder, tot geen van beiden gezint is, en meer genoegen heeft in de gewoone jufferlyke bezigheden, van kunstig te stikken, en ander keurlyk naaldtwerk; waar door echter onder haar niet de minste verdeeltheit van gemoederen ontstaat.

Des Dichters eenige Zuster, in den jaare 1664, op den huize van Nyenrode, aan de Vecht, (toen by zyne Ouderen bewoont) geboren, toonde nooit dien afkeer van de Poëzye, maar vond'er, onder haare jufferlyke schooloeffeningen, met den aanwas der jaaren, veel genoegen voor haaren geest in; alhoewel toen haar Broeder in de kunst, schoon haar natuurlyk genegen, noch geheel ongeoeffent was; gelyk wy'er geene vruchten van, voor dat hy al ruim dertig jaaren bereikt hadde, van gezien hebben; 't zy dat hy d'eerste spranken zyn'er jeugd, als niet bestendig voor ryper oordeel, met haar ontspringinge heeft gedooft; 't zy dat zyn geest niet eerder gevormt was om de Poëtische hemelvallen te ontfangen, en hy noch onmagtig om hen mondeling uit te brommen, en, noch minder, naar vereisch op 't papier over te brengen:

*Want wat vereischt de kunst al schrandereheit en oordeel,
Eer zy des menschen geest vermaakt, of streelt tot voordeel?*

V O O R B E R E C H T.

Deze zyne Zuster nu begaf zich in 't huwelyk (in welk jaarstip is my niet bewust) met den Heere ALBERT HENRIK *de* SALENGRE, laatst Ontfanger generaal van de Convoyen en Licenten over Ryffel, Douay, Doornik, Yperen, Veurne en Dixmuyden, met hunne Kastelenyen; die, door des Hemels zegen, noch in den Echtenstaat vereenigt, ook twee gewenschte Telgen van d'echtkoets zien; eenen Zoon, vierig minner van Minerva, en haar edelste leeroeffeningen, zoowel als van de Parnassiden en haare kunstzangen; en eene Dochter, die, alhoewel noch in haare opschietende jeugt, het aan geene gaven der natuure, zoo in bevallige schoonheit, als vlugheit en schrandtheit van geest, ontbreekt; en die beide overzulks niet anders dan voorwerpen van genoeg, liefde, en verwachtinge, voor deze welvereende Ouderen, zyn, waaruit met den tydt grooter vruchten, van streelende blydschap, voor hen staan geboren te worden.

Wy keeren weder tot onzen Dichter. In zyne jongkheit was hy door zynen Vader tot de leeroeffeningen geschikt, waar in zyn wakker vernuft, en doordringend oordeel eene wenschelyke vorderinge beloofden; gelyk hy dan t'Utrecht den loop in de laage Schoolen niet ongelukkig volbragt heeft; waar door hem dan ook zooverre de geheimenissen van Pallas ontsloten wierden, dat hy de Latynsche Schryvers, zoo in dicht als on dicht, verstont, en'er zich naderhandt in zyne vaarzen, ten voordeeligen gebruike, van dienen konde; waar van zyne Schriften, doorgaans sierlyk met de Fabelkunde doorstikt, bewys dragen. Maar, wat veranderingen baart de doodt der Ouderen niet! welke die van eenen opryzenden oorlog, vooral wanneer 't het behoudt des Vaderlands geldt, in edelmoedige jongelingen! die, terwyl 't jeugdijg bloet noch in d'aderen tintelt, ligtelyk ontblaaken, om den krygsdienst voor de letterkunde, den degen voor de boeken te verkies! En dit wedervoer den heere LUKAS ROTGANS, wanneer, in den jaare 1672, als hy noch geen volle 18 jaaren bereikt hadde, die droeve en verwoestende krygsorkaan ontstont voor ons Vaderlandt, toen twee Koningklyke, en zooveel Bisschoppelyke Magten het van
allen

V O O R B E R E C H T.

allen kanten , te water en te lande , geweldiglyk besprongen , en geheel dreigden in te zwelgen , of als in eenen bajert te verkeerem ; zoodat de Dichter , met veele duizenden anderen , hier door ook gedwongen wierd huis en hof te verlaten , die vervolgens aan de vlamme en verwoefing , ô beschreielyk nootlot ! wierden opgeoffert . Van de Zeven verbondene Landtſchappen , reeds drie door de magt der Vyanden overſtroomt , terwyl de vier overige in den veegſten en hachelykſten ſtaat ſtonden , die in de verbeelding kan vallen , zoo was het een loffelyk beſtaan , van hen die hart en moedt hadden , om het harnas voor den waggelenden Staat aan te geſpen , en het leven te waagen voor zyne redding . Gelyk nu de bloem der jonge manſchap (rechtvaardige afzettels der Batavieren , en haarer Voorvaderen , die , met zooveel dapperheit , 's Landts gemeene Vryheit verdedigt , of herwonnen hebben ;) zich op de krygsrolle liet inſchryven , om , ware 't mogelyk , het zelve wit , onder des Hemels zegen , te beſchieten , hoe naar en akelig toen 't ganſche landt zich opdeede (door welkers herdenkinge my , als ooggetuige , noch de haaren te berge ryzen ;) zoo getrooſte zich onze Dichter , als wy boven aanroeren , het zelve lot der wapenen ; en gelyk hy , wegens zyne geboorte en blakende krygsluſt , die hem ten oogen uitſtraalde , ſtraks met een Vaandel wierdt voorzien , dat hy omtrent twee jaaren , met alle eere en lof , heeft gedraagen ; zoo verliet hy in den jaare 1674 weder de krygstucht , dewyl hy meende dat zynen dienſt , als meenigwerf gebeurt , niet behooryk , door hooger bevorderinge , erkent en beloont wierdt ; gelyk ook toen de zwartſte wolken , van 't opgeſtoven onweder over 't landt , reeds verdreven waren ; en men met bezoldelingen , zoo in- als uitlanders , het oorlog kon gaande houden en uitvoeren ; gelyk , by het fluiten van den Vrede , bleek .

Nadat de heer ROTGANS de wapenen hadde neêrgelegd , begaf hy zich tot het ſtille landtleven , waar toe zyn geeſt , na 't gewoel des krygs , geheel overhelde . Het luſthuis *Kromwyk* , aan de Vecht tuſſchen Maarſſen en Breukelen gelegen , verrees (ik meene door de zorge en ten koſte zyners Grootmoeder) gelyk veele andere

V O O R B E R E C H T .

gesloopte en verbrande huizen aan dien schoonen Landstroom, weder uit zyn puin en asch, en stak zyn kruin heerlyker op dan te voren; en heeft hy hier op vervolgens, als wy straks nader zullen zien, zyne beste dagen gesleten, en ook geëindigt. Doch 't verwoestend beest des oorlogs eindelyk getemt, en de Staat weder met de Fransche kroon bevredigt, zoo ontvonkte zulks in hem de lust, om dat magtig ryk eens te zien, waaruit zulke zwaare wolken van verwoesting en geweld, tegens zyn Vaderlandt, waren opgerezen: dies begaf hy zich derwaarts, doorreisde een groot deel dier ontzachelijke Monarchie, en onthield zich eenigen tydt in de Hoofstads Parys, dat verniewt Rome in grootsheit, pracht, en weelde, daar al het merkwaardigste van 't gansche koningryke als in een middenstip is t'zamengetrokken, en voor 't gezicht speelt; waar van hy eindelyk verzadigt, het weder van daar naar zyn vaderlandt wendde, om zich tot zyn voorige landleven, het heughlykste voor hem op aarde, te begeeven. Doch hier toe zich op Kromwyk gezet, en in dien lustigen oordt, naar 't schein, alle genoegen hebbende, bevond hy het woord des grooten Scheppers waarachtig, die d'eenzaamheit, zelf in 't aardtsch Paradys, met deeze woorden afkeurde; *'t is niet goedt dat de mensch alleen zy*; overzulks door nootzake genoopt, en liefde geprikkelt, zag hy toen ook flux naar *eene Hulpe uit, die tegen hem over ware*, en vond die gelukkig in zyn Schoonbroeders Zuster, juffrou ANNA ADRIANA de SALENGRE, waar door dan eene dubbele vriendschap wierdt gestrengelt, en met wie hy meest op 't gedachte vermaakelyk Lusthuis, doch ook ten deele in de stad Utrecht, leefde; doch welk geluk hem ook geenen langen reeks van jaaren gebeuren mogt: want, nadat hy in zyn huwelyk met twee dochterlyke Spruiten was gezegent, beide noch ongehuuwd in 't leven, ontviel hem zyne dierbaare en geliefde Echtgenootte door de doot, in den jaare 1689. binnen Utrecht, tot zyne smartelyke droefheit, en geen kleen ongeval zyner twee tedere Spruiten, die meest d'opvoeding der Moeder, wegens haar Sexe, scheenen te vorderen; gelyk de Dichter haar ook zyne naastbestaanden, in die jonge jaaren, aanbeveelen moest: waar op wy zeggen:

Dus

V O O R B E R E C H T.

*Dus zietmen dat 'er niets bestendigs is op aarde,
En dat, hoe aangenaam, hoe lief, hoe dier van waarde
Wy iets waardeeren, naar het zegenryk genot,
Wy 't moeten derven door het onverzoenbaar lot:
Dat, schoon wy 't dag op dag door ondervinding weeten,
Lichtvaardig van den mensch verzuimt wordt en vergeeten;
Als of niet alle daag dat lot elk treffen kon.
O ongevoelig leet! ô doodelyke bron
Waaruit het misbedryf ontspringt met volle straaLEN!
De zon die 's morgens ryst, moet weêr des avonds daalen.
En achtge, ô mensch, de doot een' kleene wisselstaat?
O neen: zy is 't begin van alle elendig quaadt
Voor hen dien 't ongeloof aan banden houdt geklonken:
Hoewel de deur van 't heil aan zaligen geschonken.*

Nadat de heer ROTGANS zich weder in den eenzaam staat, en op zyn vermakelyk *Kromwyk* bevondt, schynt het dat de dichtlust in hem begon te wakkeren, en hy gemeenzaamer, als gezelschap behoevende, met de Mufen om te gaan: naardien alle vruchten van hem op *Helikon* geteelt, immers de bekende, na dien tydt eerst geboren zyn.

En zeker, wat geeft meerder aanleiding tot de dichtkunst dan het eenzaam buitenleven? Hier wordtmen heel zelden door 't bezoek van vrienden gestoort, en in zyne gedachten, terwyl men opgetrokken wordt in bespiegeling, gedwardsboomt. Het oogstreefend schakeerfel van *Flora*, en 't ruischen van 't schaduwryk geboomte, daar de wildtzang van 't pluimgedierte in doorklinkt, nevens de oneindige verscheidenheit van 't landtgezichte, zyn als zooveele prikkelen om den Dichter aan te spooren, en de dichtlust te wekken; dat door de reden en algemeene ondervindinge gestaafd wordt. Terwyl nu de Heer ROTGANS dit geluk gebeuren mogt, zoo zeer met zyne natuur en neiging overeenkomstig, heeft hy 'er zich ook zekerlyk (is 't niet zooveel hy konde, ten minsten naar lust en gelegenheit) van gedient, waar van dit volslagen Kunstwerk, en zyn WILLEM DE III. onwederspreekelyke getuigen zyn. In

het

V O O R B E R E C H T.

het laatste heeft hy het doorluchtig leven van dien Koningk , met kunstryke vindingen, aardige verzieringen, en waare geschiedenissen doorweeven , naar vereisch der dichtkunde, in eene zuivere, krachtige , en hoogdraavende Parnastaale beschreeven; die overzulks geenzins boertende eene *Rymkronyk* , naar die van *Melis Stoke* zweemende, is te heeten; als zekere Schimpdichter , zoowel door *Hekel* als *Bybelstoffe* befaamt (uit bitse nydt en afgunste , die hem ten oogen uitstraalden) nu en dan wel uitgeworpen heeft ; 't geen zich de Dichter al zoo luttel aantrok , als toen een ander keurmeester ook iets, tot verkleeninge van 't eerste deel van zyn Koningsleven , uitgerafelt hadde ; want gevraagt ; of hy daar tegen niet eene Poëtische flits zoude uitschieten? antwoordde hy niet anders , dan: *De vogel is de schoot niet waardt* ; gelyk hy dan verder , op die koude beschimping , zich omtrent dezer wyze liet hooren :

Zal ik op 't nachtgespuis van kryffschende uilen schieten ,

Of vledermuizen , 't vuilste en akeligst gebroet ?

Zoo zal ik dach noch nacht de zoete rust genieten ,

Van my zoo heughelyk op Kromwyk aangevoedt :

Doch komt my d'Uilevlucht door haar geschreeuw daar stooren ,

Zoo wensche ik dat Apol haar in de Vecht mag smooren.

Onderwylen leefde hier de Dichter, met zyne twee Dochteren, in vergenoeginge ; zoo in de dichtoefeninge , als hem de lust beving, of de gelegenheit , van byzondere voorvallen , hier toe noopte ; als in 't aanqueeken en vergrooten zynere plantagien , met vyvers , in de Vecht uitwaterende , doorsneden , om vervolgens visch in te pooten ; daar ik noch onlangs , door de heusheit van den Heere en Mevrouw de SALENGRE , op *Kromwyk* (na het vermaak van 't visschen) de vruchten van gezien, en den smaak van genoten hebbe. Toen herdachte ik , toen herhaalde ik dien Heere , hoe menigwerf ik met wylen zynen heer Schoonbroeder de dreeven dier lustplaatze (thans de zyne) doorwandelt , en de boomgaarden doorkruift hadde : hoe dikwils wy in 't Lagusterprieel , met opene vensters naar den Vechtstroom , ons in 't leezen, en toetzen der voornaamste

V O O R B E R E C H T .

ste Dichteren , onder een gewoon voorgerecht (waar mede zyn Edt. my ook voor de maalydt der zelve plaatze onthaalde) verlustigt , en welk eene overeenkomst van gedachten wy altoos onder elkan- deren , wegens taal en kunst (zonder afgunst van een anders ga- ven , of uitjouwinge van iemants gevoelen) gehad hadden. Veel , bekenne ik , ben ik dien gemeenzaamen ommegang met den Dich- ter , ten aanzien der kunstgronden (versta ik 'er anders iets van) ver- schuldigt , gelyk wy beiden , vooral ten aanzien der Taale , zoo door brief- als redenwisseling , aan de vriendschap van wylen de Hee- ren V O L L E N H O V E N en M O O N E N , die twee groote Keurmee- steren haarer zuiverheit ; aan wier gedachtenisse de Nederlandtsche Helikon eeuwig zal verpligt blyven. Alhoewel nu dat paar Lichten wiens gelyk thans de wereltd ontbreekt , in de zangvallen en let- tervoegingen , juist in alles niet de zelve maat hielden , en de klan- ken in hunne vaarzen en bewoordingen niet volkomen gelykluidig waren , zoo hieldenze zich echter beide aan de zuivere gronden der taale en dichtkunde van den algemeenen Vader der Nederduitsche Dichteren , J O O S T V A N D E N V O N D E L , wiens lof in deezen te willen uitbeelden , eene kaarse ware te ontsteeken voor het Zon- nelicht op den vollen middag. Doch hier omtrent moetmen ook vryuit bekennen , dat , gelyk de Zon zelve niet geheel zonder vlak- ken is , die nochtans in 't minste haaren schitterenden glans niet ver- duisteren ; deeze Hoofddichter niet zoo volmaakt in alle zyne deel- len is , dat 'er zich niet hier en daar eenige kleene leemten in zyne werken opdoen , die , door een naaukeurig oordeel , zonder hem in 't minste te verongelyken , ligt te herstellen waren ; vooral in de vryheit by hem gebruikt in zommige rymklanken , verlenginge , of verzettingen der woorden , en zinsluitingen , die van niemant , schoon ze van V O N D E L zelf zyn , ligtvaardig moeten gevolgt worden. Van gelyken is 't met de zangen der hooggedachte Dichteren ge- legen , waar over ik meermaalen wederzyds , van den eenen over des anders vaarzen en uitdrukkingen , de berispinge gehoort hebbe , zonder dat zulks in 't minste den bandt van vriendt- en kunstge- nootschap krenkte , of losmaakte. Dit nu was ook doorgaans het

* * * * *

ge-

V O O R B E R E C H T .

genoeglyk onderhoudt tusschen my , en wylen den Dichter , wanneer my eenige uitspanningen met hem , op zyn meergemelde Lusthuis Kromwyk , mogten gebeuren , dat niet luttel tot opscherpinge van onze gedachten , en vorderinge in kennisse strekte. Dus onderhielden wy onderlinge vriendschap , zonder de minste breuke , tot zyn laatste levensstip toe. Zoo dra had hy niet eenig stuk op 't papier gebragt , of hy gaf'er my , 't zy dat het aanstondds naar de persse ging , of niet , het gezicht van , en een vry oordeel over ; waar in ik van mynen kant ook niet ontbrak ; daar ik my noch heden over bedanke. Behalven de Heeren VOLLENHOVE en MOONEN , was hy meede mynen voornaamsten aanspoorder , om *Davids Harpzangen* , op Nederduitschen maatklank , door te zetten ; waar toe zyn Ed. my menigwerf , wanneer ik haar eenige Psalmen voorlas , een hart onder den riem stak , als men spreekt ; dat niet luttel help tot aanwakkeringe van mynen geest en moedt , om het werk te voleindigen gelyk het nu de wereldt , niet zonder bestempelde goetkenninge , omtrent vier jaaren in 't licht heeft gezien ; doch daar ik nu , nadat ik'er veeler oordeelen over gehoord en ingenomen hebbe , by nader overzieninge , de laatste hand aan legge , en in een vierform , met de leespsalmen op den kant , en voluit met de grootste zangnooten drukke , die immer gebruikelijk zyn ; gelyk wy 'er dan ook een kleen getal met dubbele zangnooten (waar van d'een voor een nieuwe *bas* verstrekken , door eenen kunstryken Meester , ter myner bekostiging , opgesteld) van hebben opgereggt , om den Zangminneren , vooral Organisten en Cymbaalspeelderen , van te kunnen dienen ; waar van wy ons , zoowel als van de verbeteringe der Poëzye zelve , een algemeene goetkenninge belooven , en daar wylen de Dichter voor hem , ten aanzien der stoffe en zaaken , ontwyfelbaar noch eenen geuriger smaak in zoude gevonden hebben.

Maar , och ! by is niet meer . ik moet zyn oordeel derven ,

• Dat my zoo menigwerf verlichtte in mynen geest .

Parnas mist hem met my , door zyn ontydig sterven ;

ontydig ? Neen , zyn tydt is dus bestemt geweest .

V O O R B E R E C H T.

't Is menschelyke taal de doot ontydig t'achten,
Die onzen levensloop en dezen staat volendt;
Wanneermen haar beschouwt met bemelsche gedachten,
En 's Hoogstens raadtbesluit, en vryen wille erkent.
Heeft ROTGANS t'onverwacht den aardtschen staat verlaaten,
Dus ver heeft d'Oppermagt zyn leven uitgestrekt.
Ontsterfelyk zal zyn werk noch Neerlandts Zangberg baaten,
Hoewel de grafzerk zyn gebeente en asch bedekt.
Myn geest herleeft op nieuw door d'oude vriendschapsblyken,
Van hem genoten, in het bouwen van de kunst.
Zoo moet de vriendschap zelf niet na de doot bezwyken,
Van die in 't leven zyn vereent door Febus gunst.
De waare vriendschapsbandt, gestrengelt door de reden,
En buiten zelfsbelang, wordt nimmer ligt ontknoot.
Vooral wanneerze strekt om hooger aan te treden
Ten steilen Zangberg op, door oeffenzucht genoopt.
Zoo stetenwe onderling de zoete uitspanningsuuren.
Zoo stemdenwe overeen in 't geen de kunst betreft.
Dies zal myne achting voor dien Dichter altoos duuren,
Zoo lang de dichtkunst wordt van mynen geest befest;
Zoo lang Apol op my zal zyne stralen schieten,
En ik in 't wereldtruim het levenslicht genieten.

Daar hebt gy, kunstlievende Lezer, eene korte schets van des Dichters leven, oeffeningen en wedervaren op den schouburg dezer wereldt, nevens het byzondere onderhoud van vriendschap tusschen zyn Edt. en my onverbreekelyk aangevoedt; zoo verre zelf, dat'er nooit de minste schaduwe van geschil (hoe zelden gebeurt zulks?) tusschen ons is opgereezen; terwyl wy elkanderen altoos, by eene versche ontmoetinge, als met nieuwe vonken van genegtheit bejegenden, en met alle blyken van burgerlyke beleeftheit, en vertroude vriendschap, tot zyn verscheiden van hier, ontfangen hebben; van welke laatste straks, nadat wy een kort afbeeldtzel van zyn perzoon, inborst, en gedrag zullen hebben voorgestelt, noch iets staat te melden.

V O O R B E R E C H T .

Wat zyn perfoon belangt, die was van eene middelbaare gestalte, zoodat hy zoo luttel onder het dwergen- als reuzengeslachte was te rekenen. Zyn wezen vertoonde teffens eene vriendelyke aantrekkelijkheit, en deftige ontzagbaarheit; en uit zyne zwarte oogen straalden de schranderheit van zyn vernuft, en doordringentheit van oordeel. Hy hadde eene bevallige bespraaktheit, by eene minzaame stemme en taal, in gemeenzaame redenwisselingen; doch wanneer hy zommige zyner hoogdravende Dichtstukken, in 't gezelschap van vrienden uitbromde, geschiedde zulks met zoo eene donderende en luidruchtige uitspraake, dat, gelyk wy boven reeds hebben aangeroert, vloer en wanden scheenen te beeven, en het vertrek noch naderhant eenige uren lang met zyne schaterende uitgalminge, by 't ryzen zyner stoffe (want by het daalen wist hy wonder wel zyne stemme te matigen) vervult scheen: waarom zyn Edt. voor een der grootste Personaadjen op den Schouburg, vooral in den heldentoon, en van zyn eigen toneelstukken (ware dat bedryf voor hem niet te onwaardig, en tot zyner verkleeninge geweest) konde gespeelt hebben; dat zyne vrienden hem menigwerf al hoertende voorhielden, en hy zich, had het toneel noch d'oude luister gehadt (wanneer 'er zelfs Regeerders en hunne kinderen de welsprekendheit op oeffenden) niet zoude geschaamt hebben; meest uit inzicht, opdat zyne nadrukkelyke woorden en voorstellingen in d'uitspraake, door 't gebrek der speelderen, niet zouden verlamt, of gerabraakt worden; waar over hy zich zomwylen beklaagde. Verder was de Heer ROTGANS, vooral in den bloei zyns levens, niet te rank, noch te zwaarlyvig, maar van eenen lichaamsstant die een rustig man paste. Gemeenzaam en vriendelyk was hy in 't gemeen by allen, voornamentlyk by zyne goede vrienden daar hy eenige achting voor hadde, 't geen uit de trekken, van eenen natuurlyken en ongemaakten lach, in zyn wezen bespeurt wierdt. Echter kon hy ook wel eens, door haastigheit verrukt, schielyk opstuiven; vooral wanneer hy meende, dat, in gemeene en byzondere zaaken, het recht eenigzins gekrenkt, en door flinksche wegen ontzenuwt wierdt: dat Verdiensten en Deugdt doorgaans in de wereldt wierden vertreedden, terwyl Onverstandt en Onkunde

V O O R B E R E C H T .

de den troon beklommen , en het hoog gezag voerden : dat zwaare beradingen dikwyls niet ter dege wierden gewikt , niet voorzichtig genoeg bepaalt , en yverloos , of met geen genoegzaam beleid uitgevoerd. Goldt het nu 't belang van Godtsdienst en Waarheit , en dat die door geweld en overlaf gedwarsboomt , of door vervolginge gefoltert wierden : dan rees in hem eene rechtvaardige gramschap op , uit zyn gelaat , woorden , en gansche gebaar te zien , waar in hy tegen die onderdrukkers dikwyls wel eenige scherpe pylen uitschoot , met d'aloë van verfoeijinge en wrakinge bestreken , daar eenige flikkeringen van in zyn vaars op de vervolging van Vrankryk worden gezien. Anders was zyn Edt. waarlyk van eenen zachtzinnigen aart , doorgaans hun , die d'eere zyner verkeeringe genoten , en voornamentlyk my , eenen goeden reex van jaaren gebleken ; zoodat zyne natuurlyke oplopendheit ('t gemeen gebrek van edelmoedige geesten) nooit eenig gevolg van belang heeft gehad , en zyne opgeworpe bomben doorgaans in de lucht geborsten , en zonder treffende uitwerkinge geweest zyn : ja men kan , zonder verkleeninge der waarheit , zeggen , dat hy een geflagen vyandt van alle moejelykheit , onruste , en zorgen is geweest ; waar toe hem wonderlyk het stil buitenleven , by hem voornamentlyk uit dat inzicht verkozen , te stude quam ; als 't geen ontwyfelbaar minder gelegenheit , by kleener gewoel en gezelschap , hier toe verschaft , dan de stadsverkeeringe in eenen dagelykschen drom van menschen , menigwerf heel verscheiden van inborst en beroepingen ; waaruit men niet zelden ziet dat onlusten en krakkeelen , zoo niet iets ergers , geboren worden.

Wat nu des Dichters byzondere levenswyze op *Kromwyk* belangt , van die kanmen met waarheit zeggen , datze doorgaans gematigt en ingetogen is geweest , gelyk zyn Edt. ook van allen overdaadt en gulzigheit als eenen natuurlyken afkeer hadde. Alleen , wanneer hem fomwylen eenige aanzienlyke Heeren , als voornaame Leden der Staatsregeeringe van Utrecht , enz. tot hun gezelschap in een jagt , of anderzins , quamen uitnodigen , zoo kon hy wel eens boven de peil van heughelykheit met hen vrolyk , en door het geestwekkend druivenvocht , in Rinkou of Bacherach geteelt , wat ruimsprakelyker in

V O O R B E R E C H T.

redenwisselingen , en milder in 't uitbrommen zyner vaarzen zyn , die hy meest gelukkig in zyn geheugen hadde , en wonder wel , als men spreekt , wist op te snyden ; tot overgroot genoeg en vermaak der scherpluisterende toehoorderen , wiens aandacht zyn Edt. boven anderen , door zyne zonderlinge gaven en bequaamheden , dievoegen kon wekken en inwinnen , dat zy , schoon reeds verheugt van den wyn , hem alle niet slechts met gedult , maar ook met eenen blaakenden yver hoorden , en zyne dondertoonen met eene algemeene goedkenninge , en vrolyk handtgeklap beantwoorden ; dat echter nooit in hem den windt van verwaantheit , tot verkleeninge van anderen , ontfak , of aanbliet. Want , alhoewel de Dichter , vooral in 't laatste van zyn leven , heel scherp , en niets toegeevende omtrent de gronden der taale , spellinge , en rymklanken was , zoo verguisde hy niemants vaarzen , als ze niet geheel tegens de kunstregelen aandruifchten ; vooral spaarde hy altoos der dichteren goede name ten aanzien van hunne perfoonen : als nevens my altoos oordeelende , dat een feil in de kunst nooit iemants eere smet , 't en zy zyne opgeblazentheit , valsch geldt voor gangbaar munt willende uitgeeven , en zyne gebreken voor sieraaden doen gelden , hem zulks op den halze jaagt.

In 't onthalen zyner vrienden was hy gulhartig , en niet karig : en alhoewel dit in vroeger tydt , op zyn *Kromwyk* , wel wat buiten de maat uitspatte , naar d'aanleidinge die'er hem zyn gezelschap , dat hem met zyn bezoek vereerde , toe gaf , zoo kan men echter niet zeggen , dat hy uit den aart tot overdaadt in den drank , of wynzwelginge genegen was ; daar ik naar waarheit , door eene veeljarige beproevinge aan myn huis , en veele anderen voorvallen , van kan getuigen ; gelyk hy dan , op zyn meermaals gemelde Lusthuis , wel een maandt , of zes weeken kon binnens deure zitten , zonder wyn te drinken , menschen te zien , of ander gezelschap dan zyne twee Dochters met haare dienstmaagdt te hebben ; (ik voeg 'er de 1x. Zanggodinnen by , die hem altoos in den geest tegenwoordig waren) in welke stille aftrekkinge , zyn Edt. my menigmaal heeft betuigt het grootste genoegen van de wereldt te vinden. Hoe leelyk ook de dronkenschap by hem gekeurt wierdt , blykt uit de geesteling dier ondeugdt , in dit
werk

V O O R B E R E C H T .

werk op de 325. bladzijde te vinden , dat my als een ongedrukt stukje ter handt quam : ondertusschen vindt ik naderhandt , daar my de geheughenis van was ontgaan , dat de Dichter deeze vaarzen , als eene zedelyke tusschenrede , in zyn Boerekermis hadde ingelascht , daar in op de 641. bladzijde van woordt tot woordt te vinden ; dat ik liever zelf hier , als eene grove drukfeil , hebbe willen aantekenen , dan dat iemand anders , dit vindende , my van onachtzaamheit beschuldigen , en dieswegen waanen zoude , eene groote zegepraal over my behaalt te hebben. Zegtmen , tegens dit bewys en myne voorspraake , dat die woorden en geessel goedt zyn , maar dat menigwerf de daaden d'eerste niet beantwoorden : Hier op zegge ik weder ; 1. dat hy , die zonder gebreken is , den eersten steen op den grafzerk des Overledenen smyte. Ten 2. dat iemand , die somwylen al eene ruime uitspanninge in den wyn neemt , of , door toeval van sterk gezelschap , hard nodigen , of als gedwongen , onder 't drinken tot eene bovenmatige vrolykheit , of zelf eenige buitenspoorigheit vervalt , echter noch den haatelyken naam , van eenen *dronkaart* te zyn , niet verdient ; 't geen door des woordts oorsprongk en klank , zoo wel als de zaak zelve , wel ingezien , overtuigende blykt : naardien die op niemant toepasselyk is dan op hen , die uit den *aart* tot overdadig wynzuipen genegen zynde , dagelyks hier van hun wraakbaar werk maaken , en zoo trou en yverig Bacchus wacht waarneemen , dat , zoo de dag hun te kort schiet , zy'er dikwyls den nacht aanknoopen ; dien zy , als razende Bacchanten , meest in uitzinnig woelen , schreeuwen , en tieren doorbrengen ; of den tydt der lichaamsruste , met onvermoeit den arm in 't speelen , en de tong in 't krakkeelen te roeren , menigwerf tot het uiterste bederf van gezondtheit , huis en kinderen , nutteloos flyten ; waar toe ik onzen Dichter nimmer genegen zag : vermids hy waarlyk alle geldt- en tydtverquiftend spel vyandig was ; waar in ik roemeloos zegge hem gelyk te zyn , alhoewel ik daarom alle lotspel , door eenen prang van 't geweeten , niet wraake , maar zulks aan ieders oordeel en beroepinge overlaate. Behalven nu het bovengedachte stukje des Dichters tegens de Dronkenschap , zoo is my het volgende onlangs by geval noch mede ter handt gekoomen , dat , nevens

V O O R B E R E C H T.

vens het brandtmerken van noch andere gebreken , omtrent op den zelve leeft is geschoeit; het geen hy tot het begin van een volwrocht Berispdicht aller ondeugden, in navolginge van Juvenaal, ontworpen hadde. Gelyk wy het bekoomen hebben , bescheide Lezer , wordt het u , tot uwe voldoeninge , van ons medegedeelt; en schoon het maar d'eerste trekken van eene krabbeling, magmen zoo spreken, en eener schetse zy, zoo meenen wy echter dat het u behaaglyk , als een echt stuk van de handt eens meesters , zal voorkomen; gelyk het wel zoo in de schilderkunst plag te gaan , waneer men voor eene ruuwe schets van den kunstryken ADRIAAN BROUWER, en anderen, als zy somwylen hunne drinkgelagen niet konnende voldoen, met eene houtskool, of roodtaardtpenne, eene kleene koppeling op 't papier krabbelden, zelfs wel tot 100 dukaaten toe betaalde; waarom dan ook deeze ruuwe schetzen, by de Kunstschilders, noch gemeenlyk *Herbergstukken*, wegens hunnen oorsprongk, genoemd worden. Doch wy dwaalen, door deeze vergelykinge, te verre van ons stik af; zie daar derhalven het gedachte stukje zonder eenige verdere omleidinge, of verwylinge:

*Met recht zeÿ Juvenaal certydts, dat veele menschen
Niet ziende op 't waare, maar alleen naar 't schyngoedt wenschen;
Wyl elk, onkundig wat hem dienstig is, slechts bidt
Om 't geen zyn hartstogt mint; zich niet beraânde, of dit
Ook tot zyn' ondergang kan strekken. 't ydel poogen
Der stervelingen zien wy vaak als rook versolgen.
't Is niet dan rykdom, staat, en eer daar elk naar tracht,
Het gout wordt aangebeên; de waare Godt veracht.
De Godsdienst strekt in deez' bedurven eeuw by veelen
Slechts voor een' mantel om een grootse rol te speelen.*

*O Burgerhart, uw jeugt is my vertrouwt; ik zal,
Zoo veel 't my mooglyk is, u hoeden voor den val,
Dien u te wachten staat. zoo gy myn raadt wilt hooren,
Verlaat het dwaalspoor, of uw onheil wordt beschoren.
Gy hebt reeds aan den steen gestruikelt; keer, ei keer,
En volg de les die ik u als een Vader leer.*

V O O R B E R E C H T .

*My heugt noch hoe gy laatst, in dolheit uitgelaaten,
Vervult van 't druivenmat, rinkinkte langs de straatén,
Verzelt van boeven, die affschuwlyke euveldaén
Bedreven: waanende, dat hún vervloekt bestaan
Gelyk een heldendeugd geacht most zyn. verdwaalde
En domme jeugt; ó datge uw reukloosheit bepaalde,
En keerde van het spoor dat u ten afgrondt leidt.
De wyn is heilzaam: maar te veel gedronken, spreidt
Hy zyn' vergiften damp door leden en gewrigten,
Ontstelt het brein, en doet verstandt en reden zwigten.
Niet ongelyk een schip, dat, zonder roer in zee,
Geselt wordt heen en weér,*

Dus verre heeft het de Dichter zynen goeden vriendt, den Heere JOANNES SCHRÓDER, medegedeelt; dien hy mede als Kunstgenoot kende (daar de volgende Lykklagt over zynen doot bewys van draagt) en wiens bruiloftsvreugde hy met een Klinkdicht, slechts voor de vuist in het doorreizen van Leiden, ten dien tyde, ontworpen, gesterkt heeft; hier vervolgens onder zyne Huuwlykszangen te vinden. Meer nu maakte de Heere ROTGANS dit ontwerp tot een voorbeeldt voor dien zynen vriendt, om alle andere wereldsche gebreken en misbruiken, op den zelve dichttrant, zoetelyk te bestraffen en deur te stryken, dan dat hy op d'uitgave gedoelt hebbe: weshalven het hier tusschen myne Voorrede slechts plaats vindt, alhoewel het zekerlyk onder zyne *Zededichten* wel mag getelt worden. Over een ding mag zich de Nederduitse Parnas met de grootste reden beklagen, dat de schoone Vechtfroom, zoo hoog (en niet zonder grond) van den Dichter geacht, niet van hem in dichtmaat, als hy schein voor te hebben, en waar toe ik hem dikwyls hebbe aangeport, beschreven heeft; van welk werk men alles, wat dichtkundig kan hieten, kon verwachten, dies voere ik de klagende Vechtnimf, over dit groot verlies, op de volgende wyze in.

*O wydberoemde Zwaan, wiens hagelwitte pluimen
Ik heb zoo menigwerf in mynen kil gestreelt;*

Moft

V O O R B E R E C H T.

Most gy zo onverwacht myn zachte golven ruimen,
Eer gy myn heerlijkheid had door uw pen verbeeldt?
Most ik, uit mynen stroom, u hemelwaarts zien streeven,
Die my en myn gevolg zoo dikwyls hebt begroet?
Zie ik u nimmer weér langs myne boorden zweeven,
Als of ge uw leven hadt voleindt in mynen vloedt?
O smartelyk verlies voor my en myn Najaaden!
O doodelyke slag die my aan 't harte raakt!
Wat schepte gy vermaak wanneer gy ons zaagt baaden!
Hoe hebben wy altoos in uwe min geblaakt!
Uw liefelyk gezang was 't leven onzer schaaren.
Wy dartelden, verrukt, op 't roeren uwer tong.
't Was of Arions handt ons streelde met zyn snaaren,
Toen hy op den Dolfyn gerust in 't pekellong.
Gy eerde my, als ik, op mynen glazen wagen
Gestegen, bruischte langs myn groene zoomen heen,
Met Febustoonen; tot myn hoogste welbehagen,
Als of Apollo zelf hier zingende verscheen.
Hoe heuglyk kittelde ons het klappen uwer vlerken,
Wanneer een krygsorkaan oprees met groot geweld!
Uw opgesteeken hals kon onzen moedt versterken,
Schoon 't woedende onweér stoof en naderde over 't veldt.
Uw Kromwyk was met recht d'eer myner Vechtkasteelen,
Verbeerlykt door uw' zang, en hoogverheven geest:
Nu moet de gansche rift in onze droefheit deelen,
Gelyk men leet en rouwe uit ieders wezen leeft.
Wie, schreeuwte men luidtkeels uit, zal nu de Vecht vereeren,
Met zuivre toonen, tot verbeffing haarer praal?
Wie zal den vreemdeling 't vermaak der Landtstreek leeren?
Wie schets dat schoon gezicht in Febus Godentaal?
De Vechtswaan is, eilaas! te vroeg van hier gevlogen,
Schoon zy aan 't starrenhof met nieuwe glanssen blinkt.
Met haar is alle hoope ons eeuwiglyk ontogen,
Dat wy den Vechtstroom zien gemaakt met Pindus inkt.

V O O R B E R E C H T.

Zo klaagt de gansche ry van myne lustpaleizen.

Zoo klaage ik in den vloed myn Vechtswaan achterna.

Al keer! roept elk verbaast, uw overylt verreizen

Baart aan den ganschen Stroom eene onvergoedbre schik.

Och! zien wy u niet weér langs onze boorden dryven,

Zoo zal uw slagveer nooit ons landtgewest beschryven!

Laat ons eindelyk tot het afscheidt des Dichters van de wereldt overgaan, en, met het sluiten zyner levensrolle, dit Voorberecht, welkers uitbreiding misschien zommigen reedts te lang zal zyn gevallen, eindigen, als waar mede alle zyne werkzaamheit hier op aarde gesloten is. Omtrent in 't midden van Wynmaandt 1710, was de Dichter voor de jongste reize t'Amsterdam, om my zyne *Leerzaame Verdichtzelen* ter drukperffe over te geeven. Eenen morgenstondt beraamden wy tot d'overlezinge, gelyk zyn Edt. my dan ook alles, terwyl ik met eene ingespanne aandacht toelusterde, voorlas: niet de minste schryffeilen, of hardigheit mogten door den beugel; dat hy altoos voor eenen byzonderen dienst erkende. Na de lezinge meende ik het werk mede te draagen, om het den drukker, daar toe reeds besproken, over te leveren: maar als de Dichter verstont dat ik noch een binnenlandts reisje in Hollandt bestemt hadde, eer ik naar Frieslandt overging, zoo koos hy liever zyn handtschrift noch eens weder naar *Kromwyk* te neemen; zoo omdat hy zich in 't omslaan van zommige bladen vergift hadde, (die hy eerst zelf wilde te recht vlyen) als om noch eene laatste overzieninge van alles, met een versch ooge, te doen; alzoo hy, dat te pryzen is, zyne vaarzen wel tienwerf, en somwylen meer, overlas en herhaalde; waar door hy ze dan ook zoo vast zyn geheugen inprentte, dat hy ze meest, zonder haperinge, van buiten kon opzeggen, dat elk, die d'eere heeft gehad van hem te kennen, kundig is. waar in ik veel van hem verscheele; want gelyk myne vaarzen (hoe zy ook geschouwt worden) my ligtelyk in 't brein schieten en uit de penne, op 't papier vloeien, zoo hebbe ik tydt, noch gedult om ze dikwyls te overleezen, en 'er de zoetvyl, als men zegt, over te stryken; waar door ik 'er dan geene bykans myn geheugen zoo sterk hebbe ingedrukt, dat ik ze voor de vuist kan herhaalen; 't geen ik

V O O R B E R E C H T.

lieft anders wenschte. Echter geloove ik , ja weete het door ondervindinge , dat , hoe het geheugen meer met opgestuuwde gedachten , vooral in gebonde Parnastaale , wordt bezwaart , hoe ook de geest minder vlugheit heeft in de bevatinge , en verlustiging van Pindus verrukkende gezichten , en hartstreepende zoetigheden ; gelyk wylen de Dichter , nevens de Heer VOLLENHOVE , my wel hebben geklaagt , dat de vinding der rymklanken , als ook de keure der gelykzinnige woorden , hun heel zwaar vielen : dat my op het schrift van den laatsten vooral menigwerf gebleken is ; en waar over ik my wel eens vryborstig , schoon noch slechts een leerling in de kunst , tegens den hooggedachten Vader liet hooren ; dat zyne eerste woorden , als d'eerste en vryste uitstorting van den geest , gemeenlyk de gelukkigste waren , zonneklaar uit zyne dubbigen te zien : een zetregel , my door den beruchten , en kunstryken *ROMEIN de HOOGE* aangezezen , die daar by voegde , dat hy zulx in 't ontwerpen zynere verbeeldingen , door d'etznaalde , altoos ondervonden hadde ; gelyk hy dan ook nooit naar eenige tekeningen , vooral van anderen , eenige kunststukken maakte , noch kon maaken ; maar zynen geest , onder een e gedurige redenwisseling over alles , op het koper zelf als uitstortte ; tot aller kunstenaaren verwonderinge. 't Is ook , als iets ontwyfelbaars bekend , dat , wanneer een schilder de voornaame trekken der gelykenisse van iemants wezen , dat hy op 't doek of paneel zet , niet met d'eerste zittinge in 't afbeeldtzel brengt , het niet ligtelyk , naar vereisch en wensch , naderhant daar in zal koomen. Al te veel toetzing en overschildering baart styvigheit ; terwyl de meesterlyke trekken van een vlug en krachtig penseel (laat het zoo ruuw zelf als van *FRANS HALS* , dien grooten en onnavolgbaaren Haarlemschen Meester , zyn) het leven allernaast komt , en 't kunstwerk zelf somwylen als schynt te spreken , en zich , door de vlakke schaduwing en daging , te beweegen : gewisselyk boven alle uitgepuurde nettigheit in de kunst te achten ; alhoewel de stukken , daar de stoutheit met een uitvoerig penseel in gepaart gaat , noch boven alle andere zyn te schatten , dat by alle kunstkenneren doorgaat , en 't bewys zelf medebrengt. Maar waar vervoert my de Zuster der Dichtkunde , door
haare

V O O R B E R E C H T .

haare schoonheit, gelykheit van voorwerpen , en maatregelen toe ; eer ik het naauwelyks gewaar worde ? Dit houde de Lezer voor eenen buitensprong , waar in noch al iets wetenswaardigs zich opdoet : ook kanmen 'er dit tot de Dichtkunde uit overbrengen , dat niet altoos de langstbeschaafde vaarzen , vooral wegens woordttwyfelingen omtrent de keure , de beste zyn ; en het voor eenen Dichter een folterbank is , wanneer hy als met zweet en bloet , en onverpoofde nagelbyting , zyne rymklanken moet zoeken ; gelyk men weet dat de groote en wydberoemde Fransche Dichter BOILEAU wel heeft gezegt , dat hy somwylen twee of drie weeken ging mymeren (en dat in 't Fransch , daar de rym , wegens eene onmatige vryheit , zoo ligt valt) om een gepast rymwoordt te vinden ; waarom hy ook altoos in den mond hadde : *Accorder la rime avec la raison , c'est la chose du monde la plus difficile* ; Dat wy dus overbrengen :

Den rym te paaren met de reden en den zin ,

Heeft zeker 't zwaarste werk der gansche wereldt in.

Doch laat ons , na zoo eene lange uitweidinge , weder tot den Dichter en het stuk keeren , daar wy zyn afgedwaalt , en den draadt van ons slotverhaal hervatten.

De Heer ROTGANS dan behielt het afschrift zyners *Leerzaame Verdichtzelen* , als wy boven zeiden , by zich , ten welken einde is daar mede gemeldt , wanneer ik van zyn Edt. myn afscheidt nam , met afspraak , dat , wanneer ik uit 's Gravenhage , Rotterdam , enz. weder ware gekeert , en t'Utrecht afscheidt genomen hadde van myne vrienden (naardien ik toen op mynen overgang stont naar Frieslandt) ik den Dichter noch eenige dagen op *Kromwyk* , voor myn eindelyk vertrek , zoude bezoeken , waar toe hy noch andere vrienden uitgenodigt , en zyne Dochteren , met een heughelyk verlangen naar onze komste , van verftendigt hadde ; gelyk my zulks , toen ik my d'eere gaf van 't roubeklag by haar , op 't meergedachte Landthuis , af te leggen , en haar eenige afdrukzels myner *Klagten* , over wylen haaren Vader uitgeboezemt , mede te deelen (als t'Utrecht uit myn harte en penne gevloeit) onder het storten van eenen traanenvloedt , wegens 't verlies van zulk eenen geliefden Vader , van haar mondeling verzekert

V O O R B E R E C H T.

wierdt; gelyk zyn Edt. my dan ook het handtschrift der *Verdichtzelen* weder zoude mede gegeven, en ik het straks daar op de perffe aanbevolen hebben; naar 't geene stipt onder ons bestemt was. Maar, och! wat staat, wat rekening valt'er omtrent menschelyke zaaken? *De mensch wikt: Maar Godt schikt.* en hoe ydel de reukelooze roem der meeste menigte, en de gewoone trant der wereldt dieswegen is, heeft d'Apostel Jakobus, in zynen Brief in het 1 v. Hoofdstuk, vs. 13, 14, 15, en 16. levendig afgemaalt, en ernstelyk bestraft; dus hoorren wy hem hier over klaagen: *Wel aan nu gy die daar zegt; Wy zullen heden of morgen naar zulk eene stad reizen, en aldaar een jaar overbrengen, en koopmanschap dryven, en winste doen: die gy niet weet wat morgen [geschieden zal:] want hoedanig is uw leven? Slechts als een damp, die voor een weinig [tydts] gezien wordt, en daar na verdwynt. In plaats dat gy zoudt zeggen; Indien de Heere wil en wy leeven zullen, zoo zullen wy dit, ofte dat doen. Maar nu roemt gy in uwen hoogmoedt, alle zoodanigen roem is boos.* Zoo spreekt de H. Schrift; zoo staat die waarheit onfeilbaar geboekt, en wordt zy, door de dagelyksche bevinge, allerzekerst gesterkt: doch, ô onbeschryvelyke bedwelmung van 's menschen geest! wie geeft'er, met eene heilige vreeze, acht op? voorwaar niemant: Overzulks voegen wy 'er het volgende beklag, over deeze onvergeefflyke reukeloosheit en dwaasheit, by, of het by iemant wierde opgemerkt:

*Wat grooter dwaasheit kan des menschen brein ontsluiten,
Dan dat het poogt de doot te weeren, of te stuiten
Door valsche vonden, die 't zich vlejende verdicht,
Waar door men menigwerf verzuimt den grootsten pligt,
Den pligt van waare deugd en door 't geloof te leeven?
Wierd ons de zekerheit van 't sterven slechts beschreven
Door duizendt pennen, en niet dag op dag gestaaft
Door d'Ondervinding, dat men dagelyks begraaft,
Tot veele duizenden, zoo oude als jonge lyken:
Door eigeliefde mogt de zekerheit bezwyken;
Zoodat het alles, 't geen 'er ooit van wierd gezegt,
Geloochent wierde, of door verzagting uitgelegt,*

Da

V O O R B E R E C H T.

Dat ons die Heerscher nooit met zyn geweer zou treffen.

*Maar nu d'Ervarenis ons geeft een vast beseffen,
Dat ons geen beukelaar ooit dekt voor zyn geweld;
Heeft al de wereldt dan de herssens niet ontstelt,
Dat niemant recht bedenkt hoe hy van hier moet scheiden?
Dat niemant zich by tydts wil tot de doot bereiden,
Maar elk in 't aardtsch gewoel, dien quaaen dag verzet?
Hoe! denkt dan niemant meer aan d'onverwrikbre wet,
Dat ieders levenslamp de brandstoffsse eens zal derven?*

*Ken dan u zelven, mensch, en weet dat gy zult sterven;
Waar na alle aardtsch bedryf ophoudt van uwe handt.*

*Men overpeinze dit met oordeel en verstandt,
Zoo wordt men eindelyk geholpen en geneezen.*

Zoo zal men voor des doodts verschrikking nimmer vreezen.

Zoo wordt d'onsterflykheit, in voorsmaak, al gevoelt.

*Zoo schiet men in het wit, van 't waar geloof bedoelt,
(Hoewel ook veel in waan) om nooit de doot te smaaken.*

Laat elk dan in het hart naar 't eeuwig leven blaaken,

En achten dat de doot voor hem verslonden is:

Maar dit heeft al zyn grondt op Godts getuigenis;

Dat niemant die geloof doodts pylen zullen krenken;

Doch, of men wel geloof, moet ieder wel bedenken:

Want mommery of schyn geldt niet in Godts gerecht.

Gelyk des menschen heil is aan 't geloof gebecht,

Zoo is 't ook zeker aan de heiligheit verbonden.

Men streele zich dan niet met zelfsgeismeede vonden:

Want 's Hemels vierschaar wordt bedroogen, noch misleidt.

Het baat daar niemant die voor zyn verschooning pleit;

Want alles is ontdekt en naakt voor 's Rechters oogen.

Hier helpt geen hoog gezagh, noch staat, noch groot vermogen;

Als daar de Bedelaar staat met den Vorst gelyk.

Hebt gy dan Krefus goedt, en zyt ge in Godt niet ryk,

Van zyn genade en Geest, zoo zyt gy schamel t'achten.

Maar wien, wien ziet men dit gelyk 't vereischt betrachten?

V O O R B E R E C H T .

*Bepaalt men alles niet aan tydelyk geluk,
En dwaalt bezyden af van 't allerwigtigst stuk,
Het leven na de doot, daar 't al aan is geklonken?
Het heilig Pinxtervier koome onzen geest ontvonken,
Opdat men dit bedenke en zich te nutte maak'!
Elk merke wel op 't woordt van 's wereltds Heilant: WAAK!*

Doch laat ons eindelyk het levenseinde des Dichters eens verder beschouwen, en hoe hy den laatsten tol der natuure op aarde betaalt heeft.

Nadat ik t'Amsterdam van den Heere ROTGANS afscheidt genomen, en myne reize binnen 10, of 12 dagen volbragt hadde, vernam ik, daags na myne wederkomst, zyne zwaare ziekte van de kinderpokjens (die hy by zyn vertrek uit Amsterdam al onder de leden hadde) en dat'er vry wat levensgevaar in stak; 't geen myn harte van ontsteltenis doorgriefde, en het straks prikkelde, om zyn Edt. met wenschen en zugtingen tot Godt (want meer kon ik niet) tot haare herstellinge, of eene zalige uitkomst, den verschuldigten pligt te bewyzen, waar over ik my zeer voelde aangedaan:

*Want waare vriendschap blykt eerst in den jongsten noot,
Als iemand worstelt op den oever van de doot.*

Des anderen daags nu bequam ik de tydinge, gelyk ze flux door Amsterdam onder zyne bekenden wierdt verspreidt, dat hy het leven met de doot, en den tydt met d'eeuwigheit verwisselt hadde; welke maare een algemeene rouwe aan den Parnas, en vooral by zyne gemeenzaamste vrienden baarde; daar ik ook myn deel aan hadt. Den volgenden dag zette ik myne reize naar Utrecht voort, vol treurige gedachten, tot zooverre, dat ik in de Tschuit, op 't gezicht van Kromwyk (toen een huis van geween en rouwe) my naauwlyks van traanen kon speenen; want dachte ik:

*O droevig schoutoneel der ondermaansche dingen!
Wat zietmen dag op dag op u verwisselingen,
Waar door de wereltd als een ander wezen krygt!
De Droefheit scheurt de lucht, wanneer de Blydschap zwygt,*

V O O R B E R E C H T.

*en dat 'er niet dan rou komt uit den boezem vlieten.
Wat meende ik thans een vreugd op Kromwyk te genieten,
En aangenaam onthaal van Pindus lekkerny!
Hoe wachte ik dat ik met den Dichter zy aan zy
Gezeten in 't priëel, de wereldt zou vergeeten,
Als wy den honing van de zuiverste Poëeten
Inzogen; mildt gestuuw't in raaten van hun werk!
Maar, och! dat Lusthuis draagt nu gansch een ander merk,
Als 't spookhuis van de doot, waar in men haar ziet waaren!
Geen bede help by haar om Kromwyks Heer te spaaren.
Vaar wel dan Vechtvermaak, dat ik my hadt beloof't;
Nu my 't gezelschap is van mynen vriendt ontroof't.
De blyfchap is in my verkeert in rouwig treuren.
Ik zie de Stroomgodin haar borst en vlechten scheuren,
Daar zy, met haaren Stoet, den krommen boek verlaat
Van haaren vloedt, waar op het huis des Dichters staat;
Zoodatze als heen en weër dwaalt langs haar groene zoomen;
Doch nergens meer van haar een Vechtswaan wordt vernomen.*

Nadat ik onderwyle t' Utrecht was aangelandt, spande ik straks mynen geest in, om 't verlies des Dichters, door eenige Treurgalmen, zyne gedachtenisse niet onwaardig, te beklagen; die my dan haast, als op de reis reeds van hunne toonen verkropt, uit het brein in de penne, en van haar op 't papier schoten; zoo dat ik ze in twee dagen daar ter Stede gedrukt zag. Hier op vervoegde ik my met eenige afdrukzels naar 't droevig sterfhuis, waar in ik de wanden met roubaai behangen, en de twee Juffers, zyne Dochters, vond, zich in haare traanen, gelyk wy boven reedts hebben aangevoert, als badende; dat my niet luttel nieuwe onsteltenis gaf. Onderwyle verstont ik uit haar, tusschen haare boezemklagten over dit smartelyk verlies van haaren Vader, dat hy met eenige huivering uit de schuit van Amsterdam was gekoomen, doch zonder de minste gedachten van kinderpokjens, (die zorgelyke quaale voor bejaarden) daar zich de minste spooren noch niet van opdedden. Dien avondt, na 't gebruik van eenige huismiddelen, leidde hy zich vroeg

**** *

ter

V O O R B E R E C H T .

ter ruste , die hy dien nacht maar tamelyk , onder een benaauwt zweet , genoot ; maar 's morgens wierdt men eenige uitflag van vierigheid aan zyn lichaam gewaar , dat eenig nadenken van de pokjens gaf , doch die de Dichter zelf , 't zy door angstvalligheid , of door onkunde der kentekenen , hier noch geenzins uit vermoedde. Onderwyle verzogt men schriftelyk , tot alle verzekerteit , den hooggeleerden , en in de Geneeskunst welervarenen Heere , J A K O B . V A L L A N , Hoogleeraar t' Utrecht , wydberoemt door zyne kundigheid in de geheimenissen van Eskulaap , en dieswegen ook den naam van eenen grooten Machaon met recht waardig : deeze Heer zag wel aanstonfts dat het die gevreesde quaal was ; bezorgde tot des kranken herstellinge , al wat men van zyne kunst en ervarenheit kon verwachten , en bezocht hem noch eens en anderwerf op verscheide dagen : doch de hevigheid der ziekte , de benauwtheit der borst , en de bezetting van 't gansche lyf met de pokjens , nevens de toegeschoote koorts , namen daar op telkens dermaaten de overhandt , dat die groote Geneesheer aan eenen goeden uitflag begon te wanhoopen , 't geen hy , met genoegzaame blyken , de Dochteren te kennen gaf. Onderwyle hielt zich de Heer R O T G A N S van 't begin zynrer bedtlegeringe af , (altoos by 't volle gebruik zynrer reden zynde , en wel merkende dat de tydt van zyn verscheiden naderde) met eene boetvaardige aandacht , en vierige gebeden tot Godt op , alleen op de verdiensten van des Middelaars kruisdoodt , daar hy in zyne vaarzen allen waardigen lof aan heeft gegeven , rustende. Nu quam het 'er op aan om zyne bekeeringe door 't geloof te betoonen , welke taal , ja welke Evangelische zaaken hem , in zyn leven , naar haare waare gronden , overvloedig ter zaligheid bekend waren. Hier in nu ging hy (naar zynrer Dochteren eenvoudige verklaringe , by dat eerste onverwacht roubezoek) geduurig voort ; met wraakinge van zyn voorig leven , vertrouwen op Godts barmhartigheid in Christus , en onderwerpinge aan zynen wille , met verzakinge van alles wat hier tegen in hem mogte opborrelen ; totdat hy eindelyk van de ziekte , vooral van d'inwendige bezette borst , waar door hem d'ademhaling eerst be-

V O O R B E R E C H T .

belemmert , en naderhandt geheel belet wierdt , overmant , en geprangt , zynengeest Gode , den getrouwen Schepper , overgaf , en dus uit de vergangkelykheit in d'onwiffelbaare gejuurzaamheit , en uit den loop des tydts , in de volstreckte eeuwigheit , daar geen loop (als altydt het tegenwoordig heden) in te rekenen is , overstapte.

Zie daar , bescheide Lezer , eene korte levensschets van wylen den Heere LUKAS ROTGANS , mynen geëerden en gemeenzaamen Vriendt ; en hoe hy , dit tydelyk leven verlaatende , in d'eeuwigheit (wie twyfelt in de zalige , als den boetvaardigen en gelovigen bereidt?) is overgegaan ; altoos , dat *de wortel der zaake* , naar Jobs taale , *in hem wierd gevonden* , kan ik met geene reden twyflen , als die van zulks meene onwraakbaare blyken te hebben ; vooral , omdat de Dichter , wanneer 'er iets op de baane quam dat Godt , of den Godtsdienst betrof , 'tgeen somwylen wel wat ruiteryk van anderen behandelt wierdt , zich niet alleen nooit in de spotternye met Goddelyke zaaken vermengde , maar zelf hier over een recht ernstig gelaat aantrok , en , tot verhitte hevigheid toe , zulke heillooze spotters , met kracht van redenen , te keer ging . Voorts stont hy altoos pal voor de waarheit , gerechtigheit , en goede zeden : en wierdt hy somwylen , door menschelyke zwakheit , eens verrukt , zulks boette hy weder met eene oprechte boetvaardigheit , en hartelyken wensch , om eindelyk eens met de zege , over alle driften en menschelyke hartstogten , te mogen praalen ; het geene wy gelooven dat hy op 't einde van zyn leven , in de doodelyke benaauwtheit , straks beschreven (waar in hem nooit het gebruik van zyn verstandt begaf) bereikt heeft ; gelyk dat hy ook , indien met geen verzekert , ten minsten met een aanklevend geloove , de zaligheit , door de volkome genoegdoeninge en gerechtigheit van 's wereldts Heilant , de hoope en 't vertrouwen van alle d'einden der aarde , en aller verlegene zondaaren , verwacht , en verkregen heeft : en waarom zouden wy dat oordeel van liefde niet over den afgeleefden vellen ?

Nadat nu het lyk in het eenzaam huis eenige dagen , naar gebruik , hadde gestaan , van de naastbestaande Vrienden , uit vreeze

V O O R B E R E C H T.

voor de besmettinge der ziekte, zelfs geschuwt, (want d'uitwaassende brandt was sterk geweest, en noch zyn Schoonbroeder, noch zyne Zuster, noch hun Krooft hadden immer die genaamde kinderquaale gehad; een toeval dat de droefheit der Jufferen, des overledenens Dochteren, verdubbelde) zoo wierdt het statelyk, met zyn wapen voor de baare gedraagen, naar Breukelen gevoert, en daar in de Kapelle zyner Voorouderen, en by hunne gebeenten begraaven; daar hy met hen Godts wekkende stemme ter zaliger opstandinge verwacht.

Daar hebt gy, bescheiden Lezer, behalven eene korte en onzydige levensschets, het verscheiden uit den tydt van wylen den Heere LUKAS ROTGANS, groot stichter en minner van Heli-kon, mynen geëerden vriendt; hier en daar met zommige uitweidingen vergroot, die ik hoope dat niet geheel van u, als buiten pas en onsmmaakelyk, zullen afgekeurt en gewraakt worden. Met dit kort Graffschrift zoude ik de gedachtenis van wylen den Dichter vereeren:

VRAAGT IEMANT; WIE HIER RUST IN DEEZE ROUKAPEL?

'T IS ROTGANS, UIT PARNAS KRISTALLE HOEFSLAGSWEL
DOOR FEBUS MILDT GEDRENKT; EEN VAN ZYN BRAAFSTE ZONEN:

DIES MOET DE ZANGBERG HEM MET 'S VADERS LAUWREN KROONEN.

Nadat wy dus de taak, die wy ons in de levensschetze van wylen den Heere ROTGANS hadden voorgesteld, afgedaan, hem ten grave geleidt, en zynen grafzerk met een kort opschrift bebeitelt hebben; zoo diene eindelyk tot berecht, dat ik ook noch eenige Dichtstukken voor de persse gereedt, en verder by my ontworpen hebbe, die mede wel eenen bondel, als dit werk, zullen uitmaaken. Alle zynze over voornaame Bybelstoffen, van niemant, myns wetens, ondernomen. *D'Algemeene Wereldvloedt* zal, als d'eerste in tydt, de voorste plaats beslaan; waar in wy dat schrikkelyk en weërgadeloos oordeel over het gansche wereldtruim, door den godtloozen wrevel haarer inwooneren rechtvaardig verwekt, in een tafereel vertoonen, dat

V O O R B E R E C H T.

dat 'er de haaren over moeten te bergen ryzen; terwyl wy den godtvruchtigen Noach, met alle dieren in het Arkgevaarte besloten, zien dobberen op deeze waterwereldt, alleen door 't ooge van de Goddelyke Voorzienigheit bewaakt en bestiert; waar na wy dien Aartsvader ook, na den vloedt, in de vernieuwde wereldt zien, zynen Almagtigen Behoeder met heilige offerhanden vereerende, en met dankzeggingen, voor zoo eene groote weldaadt, van harte met zyn huisgezin pryzende en verheerlykende. Tusschen beiden hebben wy de waarheit van Moses verhaal, wegens d' algemeenheit van den Vloedt over de gantsche aarde, door de mogelykheit ondersteunt, en verder door de reden, en 't getuigenis der Heidenen zelfs, tegens het Ongeloof, betoogt; gelyk ook het stuk met verscheide zedelyke Aanmerkingen, naar den inhoudt der stoffe, is doorzaait. Daar op laaten wy volgen *Sodoms ondergang*, of de vervaarlyke omkeering der steden Sodom, Gomorra, Adama, en Zeboïm, met de gantsche landstreeke, en alle d'inwooneren, door eenen vuurregen uit den hemel, nadat de godtloosheit deezer volken ten hemel was opgeklimmen, en, aan Godts gerechtigkeit, om wraake riep. Zoo verre onze gedachten en de kracht der uitdrukkingen onzer taale zich uitstrekken, hebben wy deeze droevigste vertooning op den naarfsten en verschrikkelyksten schouburg, wiens wederga men nimmer zag, voor d'oogen der bespiegeling gebragt; mede doorgaans met zedelyke Aanmerkingen doorvlochten, vooral over Loths huisvrouw, zoo wegens haar omzien naar Sodom, als haare veranderinge in een Zoutzuil; dat dan met het gezichte en een gebedt van Abraham, wegens de veranderde landstreek in de Doode zee, besloten wordt. Daar na stellen wy onzen *Profetischen Zegen en Vloek* voor, in een dichtkundige uitbreidinge van vyf der XII. kleene Profeeten, alle op heldendichttrant, namelyk; JOËL, OBADJA, NAHUM, ZEPHANJA, en MALACHIAS; die wy voornamentlyk hebben gekoren, zoo omdat ze van wylen den Heere LAURENS BAKE, in zyne *Bybelzangen*, niet zyn aangeroert, als mede van niemant, onzes wetens, die eenigen naam en achttinge onder de schaare der Dichterën heeft; als verder, omdat de stoffe zoo groots, zoo verhe-

*** 3

ven,

V O O R B E R E C H T .

ven , en zoo hoogdraavende , in alle die Voorverkondigers , zich opdoet , als daar doorgaans Godt , of de Profeet in Godts naame , in eene geschakelde redenvoeringe voorkomt ; zoo in d'ontsluitinge der heerlykste belofte aan zyne Kerke , als de dreiginge zyner zwaarste oordeelen over de godtloozen , zyne vyanden , zoo Jooden als Heidenen , die de bloetbanier tegens hem en zynen gezalfden Zoonne dorsten opsteeken , en , als vergramden tegens Sion dat met de uiterste wreedheit en bloetdorst , ter doodt toe , vervolgden : welke goddelyke zaaken zelve den heidentoon zulke schelle klanken byzetten , dat 'er alle wereldtlyke stoffen voor moeten zwigten , en 'er niet by konnen ophaalen : zoodat wy 'er ons de goedtkenninge en finaak , van alle Godt- en heilige Poëzyminnen , vooral uit dien hoofde , van durven belooven .

Mogelyk gaan wy daar op tot het Nieuw Verbondt , en de *Leerredenen van den Heere Jefus op den berg* over , om daar uit de waare en zuivere *Zedenleer des Christendoms* , daar geene Heidensche Zedekunde by haalen kan , dichtkundig , met Aanmerkingen uitgebreidt , en met verscheide uitweidingen , over byzondere hoofdstoffen , doorweven , tot een algemeen onderwys , diervoegen voor te draagen , dat het den rechtzinnigen , naar wy hoopen , zal voldoen , en den andersgezinden tot overtuiginge strekken . Echter verpanden wy hier aan ons woordt niet , dewyl dit werk van eenen langen adem , en breede uitstrekking zoude zyn , en wy pas over de zeven Zaligheden , van den Heere over zyne Leerlingen , hoewel ter gemeene vertroosting van allen , uitgesproken , en door den H. MATTHEUS in zyn V. Hoofdstuk geboekt , gekomen zyn . Doch , gelyk hier over in 't byzonder veel van valt te zeggen , zoo loopt 'er d'uitbreidinge ook breeder van uit , dan in den volgenden keten der Zedelessen zal behoeven : overzulk hoop wy , door Godts hulpe , deeze lange webbe , by ons reeds in de scheering , en op den boom gebragt , noch gelukkig af te weeven ; zonder my echter te bepaalen , of zy aan de eerstgedachte stukken , die al tamelyk groot zullen vallen , zal gehecht worden . Dan hebben wy verder onze gedachten ingespannen over *de verwoesting van Jerusaleem* , die uitverkore Godtsstadt , daar d'Almâgtige ,
met

V O O R B E R E C H T.

met zynen Tempel, zyn vuur en haart hadde, en aan welke Stadt en Heiligdom, naar 't scheen, hy eeuwigduurende beloften hadde gedaan. Wat een yffelyk, bloedig, affchuwelyk, en allerwreedst Moordttooneel, van die alleruiterste omkeeringe, en uitroojinge der Stadt, met alle haare inwooneren, nevens 't verteeren van dat overheerlyk Tempelgebou, door de vlamme in puin en asche, hier door de dichtveder te schetzen zy, kanmen uit het leezen deezer weêrgadelooze treurrolle in Jofefus, den Joodtschen geschichtschryver, uit wien wy 't meeste zullen moeten opmaaken, door de bespiegelende verbeeldinge, zich voorstellen: doch ook weten wy niet, of dit stuk, als noch nergens na voltooit, by de bovengedachte zal konnen plaats vinden: gelyk noch minder, *het algemeen Oordeel der wereldt ten jongsten dage*, dat de Heilant veelzins met den ondergang van Jerusaleem, en den Joodtschen Staat heeft gepaart, en 'er, op zommige plaatsen, zoo door den anderen van gewaagt, datmen naaukeurig hebbe te letten omze wel te onderscheiden, en op 't een niet toe te paffen, dat alleen tot het ander behoort; gelyk men anders in 't gemeen Jerusalems omkeering voor eene verbeelding, zoo geen voorbeeld, van het voleindend Oordeel der wereldt kan opneemen; daar de Heilant ontwyfelbaar, door deeze zinverwiffelinge, op heeft gezinspeelt; dan van ons nader ter toetse te brengen, en te ontvouwen.

Daar hebt gy, bescheiden Lezer, d' opening van mynen toeleg omtrent d' uitgave myner vervaardigde, of noch slechts beraamde dichtstukken, die ik, nevens eenen tweeden en beschaafden druk myner *H. feestgezangen*, voornemens ben het licht te laten zien; waar na ik zal rekenen, dat ik myne taak in de Dichtoefeninge hebbe afgedaan; indien anders de Hemel my genoegzaame lust en krachten verleent, om het zooverre te brengen, en het bedoelt wit te beschieten. Myne losse stukken, van tydt tot tydt uitgegeven, denke ik nooit, hoewel alle, voornamentlyk de jongste, niet geheel wraakbaar, tot eenen bondel te verzamelen, schoon 'er wel meer dan eens door vrienden toe aangezocht; dewyl ik altoos zegge, dat, als die stukken op hunnen tydt uitkoomen, hunne lezinge kan gevallen, en smaakelyk zyn; doch dat, by verloop van tydt, de drift is

ver-

V O O R B E R E C H T .

verloopen, die 'er de nieuwigheid toe ontfak, en zy, by gevolg, door veroudinge, als voos en smaakeloos zyn geworden; vooral wanneer ze op geene algemeene, maar byzondere voorvallen zyn gemaakt, die, of niemant meer raaken, of zedert eene geheele andere gedaante gekregen hebben. Doch dit stelle ik alleen van myne eigene werken, zonder dat zulks een zetregel voor anderen zy; naardien hier elk zyne eige keure en zinnelykheit, kan hy'er slechts eenen drukker toe vinden, kan opvolgen; gelyk wy dan omtrent alles de verstrooide stukken van wylen den Heere ROTGANS, naar zyne verkiezinge, hebben gedaan; die veele andere, in dichtkundige vindinge, gelyk in kracht en zwier van uitdrukkingen, oversteigerende, zekerlyk hunne goedkenners en liefhebbers wel zullen vinden. Hier op u, bescheide Lezer, van onzen verderen dienst, in d'uitvoeringe van noch verscheide treffelyke Nederduitsche en andere werken, verzekerende, zoo laten wy nu alleen hier op volgen de *Lykklagten*, wegens 't verlies van den Dichter, zoo by zyn overlyden (als dat van my, en mynen geëerden vriendt, den Heere DIRK SMOUT) als by gelegentheit van het drukken deezer werken opgesteld, daar die van de heeren SCHRÓDER, en VANDER BURG voor te keuren zyn. Van de verdere hedendaagsche bekende Dichteren, waar onder ik veele voor myne vrienden, en bovenal voor de gedachtenisse van wylen den Heere ROTGANS kenne, hebbe ik geene lofvaarzen willen verzoeken, om het Voorwerk, daar 't my in lustte wat breëder uit te weiden, niet al te zeer te vergrooten: en zulx te meer, omdat het my, schoon niet ongeoorloft, byster wanschikkelyk voorkomt, dat men werken van kleen beslag, door zoo veele eertrompetten laat uitschateren, dat 'er hunne klanken zelfs als door verdooft worden, en men, na 't gezicht des tytels, zoo veele bladen moet omslaan, dat het werk nauwelyks schynt te vinden te zyn, en het schip, onder alle die vlaggen en wimpelen, als voor d'oogen wordt verzwolgen; zoodat het sieraadt en bywerk, het werk zelf schynt te verdrukken en overschreeuwt. Verder meenen wy, dat een dichtkundig werk voornamentlyk zyn eige waarde, of onwaarde medebrenge, welk laatste door geene loftoonen, van veelen voor valsche toonen geacht, is goet te maaken,
of

V O O R B E R E C H T.

of den Lezeren aan te pryzen. Elk volge hier in echter zyn eige verkiezinge in, en niemant verdenke my dat ik op hem in 't byzonder ooge. Dies sluite ik ten laatsten, tot vullinge van dit vak (gelyk ik ook noch, voor de *Lyst der stukken van dit Werk*, als mede voor ENEAS en TURNUS, twee ope bladzijden met twee Klinkdichten, tot welstant alleen, gevult hebbe;)

*Men wraake niet aanstonds 'een anders werk en wit,
Maar ondertafte eerst recht al 't geen 'er onder zit;
Naardien geen valsche teets gout zal tot koper maaken.
Wat zyn 'er duizenden noch onbekende zaaken
Voor veelen, die hun nut en wetenswaardig zyn!
Men overylt zich ligt, door naam, gezagh, en schyn,
In 't oordeel, om zich van de waarheit af te wenden.
De schampre Momus zal flux met zyn tanden schenden
Al 't geen hem misgevalt, naar zymen bitschen aart:
Gewydt, noch ongewydt wordt van zyn tong gespaart,
Terwyl hy nimmer zelf iets pryslyks kan verreechten.
De laffe Vleiery zal iauwerkranstjen vlechten
Voor plompe Onwetenheit, door slinks belang genoopt.
Een Zwetzer, die slechts windt voor artzeny verkoopt,
Zal van zyn groote kunst tot aan den hemel roemen.
Maar moet de Reden zulks niet als onwaardig doemen,
Daar niet dan zuiverheit en echtheit voor bestaat?
Wat loon volgt hier ook op? Verachting, spot, en haat.*

Ontfang dan nu, Nederlandtsche Dichtminners, dit verzamelt werk van wylen den Heere L. ROTGANS; en dunkt UL. ook dat myn Voorberecht en zyne *Levenschets* te ruim uitloopt, slaat ze geheel over; alhoewel ik meende zoo iets aan wylen mynen vriendt verschuldigt te zyn. Ondertusschen wensche ik UL. alle wenschelyk genoeg, vorderinge in kennisse, en gematigtheit in 't oordeel: terwyl ik altoos zal poogen te blyven;

Uw L. dienstgenegene

Leeuwarden den 15 van
Herfstmaant, 1714.

F. HALMA.

ROUKLAGTEN

uitgeboezemt over de schielyke en onverwachte doodt

VAN DEN

EDELEN WYDBEROEMDEN HEERE

LUKAS ROTGANS,

Pronk der Nederlandtsche Dichteren.

*Overleden op zyn Ed^{ts}. landthuys KROMWYK,
den 3^{den}, en plegtig te Breukelen begraven den
8sten van Slagmaandt, 1710. out LVI jaaren.*

MOet ik, door rou geprangt uw droevige uitvaart zingen,
Doorluchte Vechtzwaan, door uw zangen wydvermaart?
Vliegt gy, door 't nootlot, uit het oog der stervelingen,
Opdatge in 't eeuwig hof der schitterstarren vaart?
Moet ik, ô Hooftpoëet! meede uwen lykplicht vieren,
Door waare vriendschap dier aan uwen gunst verknocht?
Moet ik, zoo onvoorziens, uw lykbus helpen fieren,
Nadat gy my zoo korts in d' Amstelsstadt bezocht?
Nadat gy liet onlangs uw droeve toonen hooren,
Waarmeê de * Raadtsheer door uw rouluit werd vereert:
De Raadtsheer die ten rei gaat met de Hemelkooren,
In Pallas hooge school, en Themis recht volleert!
O dag! ô jongste dag van onze famenspraaken,
Toen ik met open oore uw Zedezangen ving.

Op

* De Heer Diderik Modé, doorzult in d' Aaloudbeitskunde en Rechtsgeleertbeit.

R O U K L A G T E N .

Op Nazoos leeft gefchoeit: om 't wanbedryf te wraaken,
 Zoo in het Staatbestier, als 't voeren van den kling!
 Hoe word uw pen geëert, daar gy op heldentoonen,
 Des grooten WILLEMS deugdt en krygsbedryven meldt!
 Wie kon, als uwe handt, dien Vorst met lauwen kroonen?
 Wie hem vertoonen als een Temmer van geweld?
Tot tweewerf heeft uw kunst het Schoutoneel ontsloten,
 Waar over Gysbrechts Stadt met lof u heeft begroet;
 Hier toonde gy het lot der Koningen en Grooten,
 Die dikwils hunnen staat bepurpren met hun bloet.
 Hoe klonk uw veldtklairoen, als gy met zegegalmen
 Weiddein der Helden lof, na 't slaan van 's vyands schaar!
 Hoe fierde gy de kruin met lauweren en palmen
 Des grooten † Veldheers, na 't verwonnen krygsgevaar!
 Hoe vrolyk hoordemen uw blyde Klio queelen,
 Als zy de bruiloftstoffs opzong in uw gedicht!
 Hoe lieflyk kon zy 't oor met feestgezangen streelen,
 Van Cyprus kracht doorzult, ten les van huwlyksplicht!
 Uw droeve Melpomeen kon marmre harten roeren,
 Als d'afgeleefde Deugdt werd door uw' toon beschreit;
 Die zy door treurgezang ten starren in kon voeren,
 Verheerlykt in het hof der zalige onsterflykheit.
ATHLONE, zoo vermaart door deugdt en heldendaaden,
 Den grooten GRÆVIUS, een pronk van't Stichts Atheen;
 Vlogtge eerekranssen van gewyde lauwrebladen,
 Geduurzaam voor den tydt, als gout, of marmersteen.
 Wanneerge, ô ROTGANS, zongt van 't pronk der Stichtse sloten,
 Van HEEMSTEES Tempe, zoo bekoorlyk voort 't gezicht,

***** 2

Ge-

† Den Heere Grave van Athlone, over zyn krygsverrigtingen in Terlandt.

R O U K L A G T E N .

Gebouwt om Utrechts roem en luister te vergrooten,
Dan vloeide Pindus vocht met stroomen door uw dicht.
’t Vermaaklyk Goudestein, rontom beplant met dreven
Van hoog geboomte, dat zich spiegelt in de Vecht,
Heeft uwe veder zoo verrukkende beschreven,
Datge u een eerzuil hebt in ’t dichten opgerecht.
De wanden scheenen door uw donderende rede
Te beeven, nadat d’aarde eens daverde op haare as,
Als gy de preeke van den wakkren W I R S ontleedde,
Door zyne orakeltong gesproken op dat pas.
Hoe vriendlyk kon uw brief den ouden Vader nooden,
Den waarden V O L L E N H O V E , op Kromwyks lustig oordt !
By wien uw maatgedicht meer goldt dan hondert boden,
Waardoor hy, uit den Haag, werd tot de reis bekoort.
En zal myn Zangeres, ô R O T G A N S ! hier vergeeten
Hoeveel ik aan uw kunst en vriendtschap ben verschuld ;
Wanneer ik aan uw zy, in ’t lustprieel, gezeten,
Of elders, mynen wensch in leerzucht heb vervult ?
Hoe heughlyk was ’t voor my, toen ik de Harpgezangen
Van Koning David zette op Nederduitschen toon,
Dat ik mogt reis op reis uw onderwys ontfangen,
Om altoos vast te gaan op ’t spoor van Jesses zoon !
Opdat ik zediglyk mogt zyne snaaren roeren,
Om niet te wyken van zyn Godtgewyde maat .
Maar, och ! hoe voelt myn hart zich nu door rou vervoeren,
Om uw verscheiden van den sterfelyken staat !
O Helikon ! uw Pronk is van deeze aard’ verdweenen !
Beween den Dichter, zoo befaamt door uwe kunst .
Die heldre Flonkerstar heeft hier thans uitgescheenen,
Die zoo veel stralen had van Febus licht en gunst .

R O U K L A G T E N .

Wy derven ROTGANS, en met een zyn eedle gaven,
Daar hy de wereldt heeft zoo dikwyls meê vereert;
't Zy daarmen hem in 't veldt ziet van Gradivus draaven,
Of daar hy boertende den aart des Landtzaats leert.
't Zy daar zyn Zangheldin den Schouburg op kooft treden,
Of door haar dichtpenfeel de Deugd verbeeldt, of viert;
Of daarze een Leermeeftres is van befchaafde zeden,
En zweept d'Onwetenheit, hoe 't ondier baft en tiert.
Dus leeftge onfterfelyk, ô ROTGANS! in de paalen
Van 't Zevenftatendom, hoewel gy 't leven derft;
Ja gy laat uwen glans noch uit den grafzerk ftraalen
Der Goddelyke kunst, die nimmer hier verfterft.
De Hoop ftreelt onzen geest met uwe Zedetoonen,
In eenen bondel door uw hoog vernuft vergaert,
Uit Nazoos Fabeldicht, om Deugd met eer te kroonen,
Doch daar gy d'Ondeugt voor uw geeffelzweep niet fpaart.
Met my hebt gy dit werk bepaalt in al zyn deelen,
My hebt gy meerendeels 't geheim der zaake ontdekt;
Dies wil ik 't voor het oog der wereldt niet verheelen,
Waar toe 't geheugen my van uwe vriendtfchap wekt.
Zoo zal de jongfte zang der Vechtzwaane u noch flichten,
O Neêrlandts Burgery, met keur van Zedestof.
Zoo zal zy boven 't zwerk aan 't Stargewelfzel lichten,
Terwyl haar kunst hier fchynt met onverwelkbren lof.
Leef dan, ô ROTGANS! leef onfterfbaar door uw toonen,
Geelyk de Mantuaan, de Prins van Febus zoonen!

Utrecht den 6. van Slagt-
maandt, 1710.

F. HALMA.

TER GEDACHTENISSE
VAN DEN HOOFDICHTER, DEN HEERE
LUKAS ROTGANS,

Overleden den 3. van Slagtmaandt's Jaars 1710.

Dignum laude virum musa vetat mori.

Zoo gaat dat heldre licht voor ons te ontydig onder,
De roem der Dichteren, Parnassus grootste wonder,
Verscheid, met hem de konst, en daalt te vroeg in 't stof,
Tot smert en droefenis van 't Helikonsche hof.
Apol beklagt de bloem van zyne wakkre zoonen,
Zyn overtrokke lier slaat niet dan schorre toonen:
De Zusters zyn bedekt met floers en rougewaad,
En elk vertoont een naar en gansch bedrukt gelaat.
De wyze Callioop betreurt haar Heldendichter,
Vermaart door 't heerlyk werk op dien vervolgingsstichter:
En Clio is ontroert, wyl ROTGANS haar begeeft,
Die eeuwig door zyn zang op grooten Willem leeft.
Euterpe hoortmen mee geheel mismoedig weenen,
Omdat nu alle hoop, na Scilla, is verdwenen,
Om eenig treurspel meer te voeren op 't toneel,
Daar in de Schouburg neemt het allergrootste deel,

R O U K L A G T E N .

Zoo staat ook Melpomeen als voor het hoofd geslagen,
Terwyl hy nu niet meer het sterflot zal beklagen
Van menig eerlyk man, zoo als hy Heer Modé,
Die schat van wysheit, heeft beweent alhier ter Steê.
De dertele Thaly is zelfs met zwart behangen,
Een stroom van tranen rolt langs haare bleeke wangen;
Omdat haar boertery, die doch naar wysheit smaakt,
Met ROTGANS lyk en asch byna ten grave raakt.
Zoo doen al de anderen; 't is zuchten, stenen, kermen.
De blonde Vechtnimf vlecht cypres om lyf en armen,
Betreurend 't zwaar verlies van hare Stichtsche Zwaan;
Schoon zy haar als een star ziet aan den hemel staan.
Hoe past het ons dan niet, de minste der Poëten,
Te klagen; maar vooral zyn gaven uit te meeten,
En waar' het mogelyk, te volgen op dat spoor,
Waar langs zyn pen en tong betoverde ieders oor!
't Zy dat hy Lodewyk beschryven gaat naar 't leven,
En spreken doet een volk, dat, uit zyn ryk verdreven,
Alleen om 't waar geloof, zyn ondergang beweent,
Hy parst u tranen af, al was u 't hart versteent.
Of voert hy onzen Vorst naar de overzeefche stranden,
En doet hem met zyn volk aan Britsche kusten landen,
Daar hy in korten tydt den gouden Scepter zwaait;
't Is alles naar de kunst geslingert en gedraait:

ROUKLAGTEN.

Of dat zyn geest zich wil op 't bruiloftsfeest vermaken,

En met de grootste kracht doet Hymens fakkel blaken:

Of dat hy hartelyk den droeven uitvaart viert,

En 't graf van eenen vriendt met schoone vaarzen ziert:

Of wil met blyden toon op Heemsteës wondren zingen,

Waar van de wellen der fonteinen zelfs ontspringen:

Of dat hy andre stof en stukken slaat ter handt,

Zy vloeien even zacht, vol merg en vol verstandt.

't Is of men Vondel zag herleven in zyn dichten;

Of dat Antonides, twee de allereerste lichten,

Zyn hooge geest aan hem, in zulk een overmaat,

Geschonken hadde met een voorbedachten raadt.

Hoe hadden wy gehoopt zyn Vredezing te hooren,

Indien hem dezen tydt van boven was beschooren!

Hy had Bellona mee gekluistert aan den bandt,

En zich met ons verheugt in 't heil van 't Vaderlandt.

Doch deze hoop is weg, zyn pen is afgeschreven,

Zy rust met hem in 't graf; hoewel zyn naam zal leven

Zoolang de Zangberg staat, tot streling van elks hart;

Dewyl zyn poëzy de nieuwe en oude tart.

D. S M O U T.

L Y K-

L Y K K L A G T,

Over den doot van den HEERE

LUKAS ROTGANS,

Fenix der Nederduitsche Dichteren.

O Nimfen! die Parnáffus kruin bewoonen,
Slaat op uw borst, beklagt met droeve toonen
Den eersteling van uwe Voedsterzoonen,

Dien gy zoo teêr

Gekweekt hebt, en met uwen geest beschonken:
Opdat hy ook veele andren zou ontvonken,
En als een Zon by 't flaauw gestarnte pronken,
Tot Neêrlandts eer.

Ei ziet nu 't vuur van zyn naaukeurige oogen
Met eenen damp, een duistre wolk, omtogen,
En zynen geest ten Hemel ingevlogen,
Terwyl de rouw

Ons 't hart vervult, en d'oogen port tot schreien:
Nu wy zyn lyk met druk ten grave lêen,
En zynen naam d'onsterflykheit bereien
Ten blyk van trouw.

De Vecht, het Y, en d'Amstelnimfen klaagen;
Nu door de doot haar is den Man ontdraagen,
Die eertydts was haar eenig welbehaagen,
Haar vreugde en lust.

Hoe

L Y K K L A G T.

Hoe streelde hy met zyne stem haare ooren!
Als hy den lof van Willem haar liet hooren,
Die 't Britsche Ryk voor 't onheil, 't snood beschoren,
Herstelde in rust.

De daaden van dien Vorst, zoo schoon beschreven,
Met zoo veel glans en pracht in 't licht gegeven,
Doen niet alleen den grooten Willem leven
Na zynen doot:

Maar hoeden zelfs de Vechtzwaan voor 't bederven,
Die kan, die zal in Neerlandt nimmer sterven,
Maar moet gewis d'onsterfelykheit verwerven,
En blyft vergoodt.

Hoe teder kan de Dichter d'ooren streelen!
Hoe zuiver wordt de kracht der taale, in speelen
Door hem gevoert op Amstels schouwtoneelen,
Aan ons geleert!

't Zy als wy zien Anchizes zoon verschynen,
Die, aangeport door felle minnepynen,
Heldt Turnus doot, en 't Landtschap der Latynen
Als Vorst regeert.

Of als hy ons vertoont de gruwelstukken
Die Scilla pleegde, als ze, om de vrucht te plukken
Van haare min, Vorst Nizus ryk doet bukken
Voor Minos magt.

Hier uit kan elk een leerzaam voedzel haalen.
Hy toont hoe steeds de deugd moet zegepraalen,
En hoe een Vorst zyn driften kan bepaalen,
't Bedrog veracht.

L Y K K L A G T.

Met welk een ernst haalt hy ons 't merg der zeden
Uit Fabulen, die Nazo wist te smeeden
Voor 't Roomfche volk, om zyne onwetentheden
Noch meer te voên.

Zoo weet hy ons tot deugden op te wekken!
Zoo kan hy 't licht uit duifterniffe trekken,
En toont hoe 't al ons moet ten voorbeeldt ftrekken
Om wel te doen.

Hy, zoo volmaakt in hoogverheve zaaken;
Waar in men fteedts hem zag vol yver blaaken,
Wist te gelyk te flichten en vermaaken,
Wanneer zyn handt

Ons 't Kermisfeeft befchreef der Stichtfche boeren:
Waar in hy 't fpel dier knaapen aan gaat roeren,
En onzen geest tot lachen kan vervoeren
Door zynen trant.

In 't kort, hy was al wat men kon verwachten.
Ik durf hem zelf zoo hoog als Vondel achten
In heerlyk Duitsch, en grootheit van gedachten.
De Goefche Zwaan

Zou zelve, indien zy heden was in 't leven.
Dien heldt den naam van Prins der Dichtren geeven,
En hem (hoe hoog zy was in konft verheven)
Voor aan doen gaan.

JOHANNES SCHRÖDER.

OP DE DOODT
VAN DEN DICHTER
LUKAS ROTGANS.

*D*E grootste Dichter die het T heeft voortgebragt,
Die Neêrlands echte taal ten toppunt heeft verheven,
De wakkre ROTGANS, die verdiende altydt te leven,
Rust in dit graf, maar leeft door zyne zwaansschacht.

*Wie zong zoo hoog, zoo schoon, en met zoo groot een kracht?
Wie wist door kunstgezag zoo naar de Zon te streeven?
Wie heeft ooit wondren in zoo zuivren Duitsch beschreven,
Als hy, tot glori van 't doorlucht Nassauws geslacht?*

*Al 't geen wy van Homeer, Virgyl, en Nazo leezen;
Al wat in Nederduitsch geschreven was voordeezem,
Begreep dees groote geest beknopt in zich alleen:*

*Gy die zyn graf genaakt, staarrog vry op de zerken:
De geest van 't lichaam, dat hier rust, hadt paal noch perken;
Zy drong ten afgrondt in, en door de beemlen heen.*

H. van den BURG.

OP

OP DES HEEREN
LUKAS ROTGANS,
LEERZAAME VERDICHTZELEN

Uit Nazo getrokken.

GY die de Fabelen der Ouden dwaas veracht,
En smaalt op Nazoos geest en zielverrukkend zingen,
Als of die nooit iets had verdicht als beuzelingen,
Hier leert u ROTGANS hun beteknis, nut, en kracht.

Hier vindt een Gierigaart het loon van zyn gesslacht.
De vrekke Midas, die zyn hebluft niet kan dwingen,
Leert hier het zaadt van hen die aan de goutzucht hingen,
Hoedat men veiligst van de Goden 't nutst verwacht.

Getrouwe Arjadne, door haar Bruidegom verlaaten,
Zal u beweegen steeds ondankbaarheid te haaten,
Als 't allersnoodtste en een verfoeielyk gedrocht.

Hier is een spiegel om zich zelf te leeren kennen;
Ondeugd te schuuwen en zich aan de deugt te wennen:
Dit 's honig uit gebloemte in Nazoos tuin gezocht.

H. vanden BURG.

OP DE VERZAMELDE
MENGELWERKEN
VAN DEN HEERE
LUKAS ROTGANS.

W At zietmen menigwerf een' ruuwen klomp vermengen
Van laffe rymery en zoutelooze taal!
Als niet bescheenen van de minste Febusstraal;
Schoon 's dichters vlerken zich aan zynen gloedt verzengen.

Die schennis moet Parnas met taai gedult gehengen:
Doch weegt dat windtgeblaas niets in de redenschaal,
En walgt, als Marsias gewaande zegepraal:
Ja stinkt voor kundigheid somwyl als doode krenge.

Dit wraakbaar hoofdtebrek kleeft niet aan ROTGANS werk,
Schoon Mengelstoffen. 't draagt des Zanggodts eigen merk,
En blaakt van bladt tot bladt met zyne schitterglanssen.

Dies vlecht gansch Helikon, verheugt, een lauwerkroon
Om 't hoofd des Dichters, als Apolloos echte zoon,
Wiens lof by 's Vaders glans blinkt aan d'azuure transsen.

F. HALMA.

Op d' uitgave deezer Mengelwerken

AAN DEN HEER

A. H. de SALENGRE Junior.

Hier ziet gy, eedle Heer, het werk van uwen Oom,
Den wakkren ROTGANS, d'eer van Nederlands Poëeten,
Geteelt in 't kloek verstant, by 't ruifchen van den stroom
Der zilvre Vecht, en aan haare oevers gezeten.

Hier flect hy met vermaak in eenzaamheit den tydt;
Ik doole: in eenzaamheit? neen, by des Zangbergs schaaren;
Die hem verzelden, als aan haaren dienst gewydt,
En holpen zyne harp op Febus toonen snaaren.

Hier zat hy buiten zorge, en alle stadsgewoel,
Verrukt in zynen geest, tot dichten afgezondert,
Parnas stont zyn vernuft hier dagelyks ten doel;
Terwyl de wereldt stont voor zyn gezang verwondert.

Dat tuige 't *Mengelwerk*, dat nu in 't licht verschynt;
Dat tuige 't *Leven*, van Brittanjes Vorst beschreven:

Waar over zich de Nydt vergeefs heeft afgepynt,
Die voor dien hoogen toon met doodschen schrik most beeven.

Wat baat het Marsias dat hy Apollo hoont,
En durft vermetelyk den zangprys hem betwiffen?

Hoe wordt Vorst Midas om zyn dwaasheit ook geloont
By al de Saters, die in 't oordeel met hem misten;

Die straf is elk bekent, en kan ten spiegelbeeldt
Der Marsiassen van deeze eeuwe, en leering strekken;

Wanneer zy waanen, schoon van Febus misgedeelt,
Een anders feilen door hun hardt geblaas t' ontdekken.

Men stryke, schrandre Heer, geen vonnis al te ligt,
Om iemants zangen in den hoogsten top te voeren,
Van kundigen gekeurt voor rym en kreupeldicht,
Of die den Zangberg zelfs, door valschen klank, beroeren.

Men doeme ook iemants werk niet uit lichtvaardigheid,
Van ingebeelden waan tot berstens opgeblaazen;

Maar

Op d' uitgave van dit Werk .

Maar zie 't ontzydig in hoe 't voor zyne echtheit pleit;
Naardien geen schel bohaai 't vry oordeel zal verbaazen .
Bezadigtheit past elk die zich tot rechter maakt .
De redenschaal alleen moet hier de zaaken weegen .
Want , schoon men iets verheft , of onbescheiden vraakt ,
Heel zelden wordt hier lof , of laster door verkregen .
't Gemeen is wel bewuft wat gunst , of afgunst doet ;
Dies ziet het alles aan met onbenevelde oogen :
Ook kent het door en door het akelig gebroet
Van Kretens domme Vorst ; door overstandt bedrogen .
Hoewel dan eedle Heer , een Momus 't werk begrint
Van wylen uwen Oom ; een' dooden leeuw nu t' achten :
Dit zal niet weeren dat het aan de starren klimt ,
Een ieders voorwerp wordt tot streeling der gedachten .
Maar hoe ? Ik hoore alreë het Hollandts handtgeklap ,
Aan onze Vriesche kust , van Pindus voedsterschaaren
Het werk verheffen met gejuich ten hoogsten trap ;
Van 't Watergodendom gestyft in Thetis baaren .
Elk roemt den Dichter , en beklaagt zyn levensendt .
Elk pryft zyn keurlyk werk en goddelyke zangen .
De Nydt verstout zich niet dat zy haar tanden schendt
Aan zulk een Ambrozyne ; elks lust , elks hartsverlangen .
De fiere ROTGANS heeft de proef lang uitgestaan ,
In haare zangen , by het roeren haarer vlerken ;
Waar doorze , op Nazoos trant , veranderde in een Zwaan ,
In moedt en eedle drift door niemant te beperken .
Dies roept de Dichterschaar : Leef , VECHTZWAAN , leef in naam ,
En zweef onsterfelyk op vleuglen van de Faam !

Leeuwarden den 24 van
Herftmaant , 1714.

F. HALMA.

LYST

LYST DER STUKKEN.

in dit werk vervat.

	pag.	I.
Z Eedelessen uit d'oude Verdichtzelen, ——— ———		
Op de Vervolginge tegens de Gereformeerden in Vrankryk	135.	
Op d'overkomst van Koning Willem in Nederlandt	150.	
Stichtse Lofbazuin over 't veroveren van Ierlandt. ——— ———	185.	
Zegezing over de verovering van Namen. ——— ———	214.	
Op 't verbreeken der Vrede door Vrankryk. ——— ———	221.	
Op 't vertrek van haare Hoogheit uit Nederlandt. ——— ———	223.	
Mislukte Koningksmoordt. ——— ———	227.	
Vredetriomf. ——— ———	232.	
Zegezing over de wapenen der Bondtgenooten. ——— ———	240.	
Gezang op Goudestein. ——— ———	253.	
Sticht's Landtgezang op Heemsfeede. ——— ———	265.	
Brief aan den Heer Joannes Vollenhove. ——— ———	280.	
J. Vollenhoves Antwoordt aan den Heer L. Rotgans. ——— ———	292.	
Byfchrift op den toren van Breukelen. ——— ———	298.	
Nagedachten op d'Aardtbevinge. ——— ———	301.	
Heilwensch aan de Gemeinte van Vianen, over het beroep van den Heere A. Albertthoma. ——— ———	304.	
Op de Poëzy van den Heer A. Moonen. ——— ———	312.	
Op de gevelde ongodistery door de Heeren Bayle en Faquelot. ———	317.	
Op de Poëzy van den Heere J. Brandt ——— ———	319.	
Klinkdicht op den naam van den Heer J. Brandt. ——— ———	320.	
Op de leerzaame Fabelen van den Heere K. Zweerts. ——— ———	321.	
Op de Zinnebeelden over Davids Harpzangen. ——— ———	323.	
Geffel der Dronkenschap. ——— ———	325.	
Op het Huisgebou van den Heere Pieter Mortier. ——— ———	326.	
Op de Huuwlykszangen van den Heere L. Rotgans. ———	* 329.	
Huuwlyksgroet aan den Heer Johan van Weede, met Jongkrou- we Maria de Gones. ——— ———	* 331.	
Op het Huwelyk van den Heere Jan Elias Huidekoper, met Jongk- vrouwe Agatha Hasselaar. ——— ———	329.	

L Y S T D E R S T U K K E N

Op het Huwelyk van den Heere Thomas van den Bosch en Jongk- vrouwe Annina Chardenel. —————	342.
Huwelykszang voor den Heere Godefried Bidloo, en Juffrou Alexandrina Schatter. —————	343.
Op het Huwelyk van den Heere Paulus Wenkink den jongen, en Mejuffrou Johanna Schröder. —————	350.
Huwelykszang voor den Heere Josef Huidekoper, met Jongkvrouwe Sophia Isabella Coymans. —————	352.
Ter Bruilofte van den Heere Johannes Schröder, en Juffrou Catha- rina Abbenbroek. —————	366.
Huwelykszang voor den Heere Hendrik Hoofst, en Jongkvrouwe Agatha van den Bosch. —————	367.
Ter Bruilofte van den Heere Jan van den Bosch, en Jongkvrouwe Albertina Constantia Pater. —————	380.
Rouklagte over den Heere Koert van Beyma. —————	393.
De wereldt in rou over haare Majesteit MARIA Koninginne van Engeland, enz. —————	396.
Zee- en Landtklagten uitgestort ter uitvaart van Koninginne MARIA. Lykzang over den Heere Henrik van Weede. —————	402.
Ter onsterfhyker gedachtenisse van zyne Majesteit, WILLEM den III. Koning van Engelandt, enz. —————	412.
Lykklagt over den Heere Joannes Georgius Grævius. —————	418.
Ter gedachtenisse van den Heere Grave van Athlone, enz. —————	429.
Ter uitvaart van den Heere Joao Huidekoper, Ridder, Heere van Maarseeven, enz. —————	433.
Ter uitvaart van den Heere Diderik Modé. —————	440.
Eneas En Turnus, Treurspel. —————	445.
Scilla, Treurspel. —————	451.
Boerekermis. —————	547.
	635.

De stoffe van dit Werk, in deeze Lyft vervat,
Zyn als 't schakeersel in een tuin met schoone bloemen,
Daar Neerlandts Helikon met reden op mag roemen,
En roepen overluidt: Zie hier een groote schat!

L Y S T

Der Leerzaame

VERDICHTZELEN.

I.	U Itbreiding over de Gulde eeue, — pag.	3.
II.	Wederſpannige Reuzen, — —	8.
III.	Op den Wereldtvloedt, — —	10.
IV.	Dafnes Kuisheit verheerlykt, — — —	11.
V.	Faëtons reukelooze ſtouthet, — —	13.
VI.	De Rave, eerſt wit, krygt zwarte veëren, —	15.
VII.	Akteon van zyne honden verſcheurt, — —	17.
VIII.	Beſtendigheid van het Nootlot. — — —	20.
IX.	Kracht van het gout, — — —	22.
X.	Andromeda verloſt, — — — —	26.
XI.	Arachnes hovaardy geſtraft, — — — —	28.
XII.	Niobés godtloosheit, — — — —	31.
XIII.	Marſias verwaantheit, — — — —	32.
XIV.	Op Theſeus Progne en Filoméle, — — — —	35.
XV.	Aan Scilla haaren vader verradende, — — —	37.
XVI.	Semele en Juno misleidt, — — —	38.
XVII.	Lyciſche Boeren in Kikvorſchen verandert, — —	41.
XVIII.	Op Titius, — — — —	43.
XIX.	Op Tantalus, — — — —	45.
XX.	Op Sifiſus, — — — —	47.
XXI.	Ariadne van Theſeus verlaaten, van Bachus verheerlykt,	49.
XXII.	Theſeus ondankbaarheit, — — — —	51.
XXIII.	De val van Ikarus, — — — —	53.
XXIV.	Filemons en Baucis godvruchtigheid, — — —	54.
XXV.	— — — — ſtandvafte liefde, — — — —	56.
XXVI.	Orfeus hellevaart, — — — —	58.

Lyft der leerzaame Verdichtzelen.

XXVII.	Midas goutzucht geftraft, — — —	61.
XXVIII.	— — dwaas oordeel aan N. N, — — —	62.
XXIX.	Op Narciffus, — — —	63.
XXX.	Aan de hedendaagsche Narciffen, — — —	66.
XXXI.	Palamedes onschuldige doot, — — —	76.
XXXII.	Penélopees ftantvastige kuisheit, — — —	80.
XXXIII.	Eneas draagt zynen Vader uit den brandt van Troje,	84.
XXXIV.	Eneas zoekt Kreüze in den brandt, — — —	89.
XXXV.	Orestes en Pylades weërgadelooze vriendschap, — — —	91.
XXXVI.	Orestes moedermoordt, — — —	95.
XXXVII.	Verleidende Sirenen, — — —	97.
XXXVIII.	Hippolitus onschuldig van Theseus gevloekt, — — —	101.
XXXIX.	Op Fedra, — — —	106.
XL.	Eteokles en Polinices rampzalige kroonzucht, — — —	108.
XLI.	Aan Jokaste zich zelve doodende, — — —	111.
XLII.	Salmoncus buitenspoorige hoogmoedt, — — —	112.
XLIII.	Herkules, verliest op Omfale, spint onder den stoet der hoofsche Jufferen, — — —	116.
XLIV.	Paris ondankbaarheid tegens Menelaüs in 't schaaken van Helena, — — —	121.
XLV.	Ulißes ontdekt Achilles onder de Hofjufferen, — — —	127.

Z E D E L E S S E N
U I T D E
O U D E V E R D I C H T Z E L E N
G E T R O K K E N , E N I N V E R S C H E I D E
D I C H T M A A T O P G E S T E L T
D O O R
L . R O T G A N S .

I.

UITBREIDING

over de

GULDE EEUWE,

In tegenstelling der tegenwoordige.

Aturnus Eeuw, door Nazoos pen beschreven

In Roomsche taal, met letteren van gout;

ô Gulde tydt! waarin de deugdt, verheven,

Haar' troon in 't hart zoo heerlyk had gebouwt;

Myn Zangeres, van heilig vier ontsteeken,

Verstout zich om te weiden in uw' lof:

Maar was haar hart ook zuiver van gebreken,

Best trof zy 't wit van die volmaakte stof.

Staak, staak, myn ziel, die vruchteloze wenschen.

De Boosheid voert nu 't opperste gezag.

A 2

De

De Misdaadt heerscht in 't hart van alle menschen.

De vroomste valt ruim zeswerf dag op dag.

Rechtvaardigheid, van zelve voortgesproten,

En niet uit dwang, of vrees voor boeje en straf,

Gy fierde, ô deugd! uwe eerste tytgenooten,

Meer dan de kroon, die 't lot Lykaön gaf.

't Oprecht gemoedt, van onrust nooit bezeten,

Noch wroeing, die met haar' geslepen schicht,

De schuldt bevecht in 't overtuigt geweeten,

En 't quaadtdoen volgt, gelyk de schaduw 't licht,

Schept daaglyks lust de vruchtbaarheid te looven

Van 't veldt, verrykt met veelerhande graan:

Geen landtman wroet in 't ingewandt der hoven,

Noch hoeft zyn handt aan egge of ploeg te slaan.

Natuur alleen, zoo milt in voort te brengen,

Geniet al d' eer van dezen overvloedt:

Zy kent geen werk: haar gunst wil niet gehengen

Dat d' aarde uit zweet haar eerste kinders voedt.

Dit vruchtbaar veldt wierdt nooit door krygsgeruchten,

Trompetgeschal noch trommelklank ontrufft.

Men hoefde voor geen plonderaar te vluchten.

De vrede wierdt geliefkoost en gekust

De wereldt door van eensgezinde zielen .

De Heerschluft sleept geen punt aan 't glimment staal,
Noch ploegde 't zout met vyantlyke kielen,
Bevracht met loot en donderent metaal.

Geen staatkrakkeel, gevolgt van burgertwisten,
Noch oproer werkte op 't hart van 't vreedtzaam volk .
Geen landtverraâr bediende zich van listen .

Geen moorder ging gewapent met zyn dolk .
Geen rover schuilde in wildernis of haagen,
En loerde op buit van koopmanschap of geldt .
De reiziger trok, onbeschroomt voor laagen,
En zong geruust en zorgeloos langs 't veldt .

De Nydt, gehuldt met krinkelende slangen,
Begrimde nooit het broederlyk geluk .
Noch vierde, met verblyde feestgezangen,
Den donkren dag van iemants leet of druk .

De Nedrigheid muntte uit door alle steden
En landen in 't eenvoudige gewaadt .

De Hovaardy, getooit met dartle kleeden,
Met haarlok en blanketfel in 't gelaat,
Was onbekent met haar verwyfde zeden .

De Hoogmoedt lag noch in den zwarten nacht

Des afgrondts fel gekluifert hier beneden.

De minder wierdt van meerder nooit veracht.

De Dankbaarheid vergat geen' dienst te loonen.

De Gunst, meest blindt voor deugden en waardy,
Hadt haar vergift, om 't eël vernuft te hoonen,

Noch niet getroot in 't hart der heerschappy.

Geen maagre vrek stichtte ooit in deze dagen

Een outer voor den Geldtgodt in 't gemoedt.

Geen Woeker quam 't ontmergt gebeente knaagen,

Noch miste zich met broeders zweet en bloet.

Het Pleitkrakkeel, 't bederf van huisgezinnen,

Dat schyven vreet, gelyk de kanker 't vleesch,

Die troetelpop van ongeruste zinnen,

Dat werktuig in de ziel van hoop of vrees,

Dat monster hadt zyn strydtperk niet ontfloten,

Geen plaats gesticht voor zyne twistbanier,

Noch voerde een ry verdeelde landtgenooten

Gewapent aan met schilden van papier.

't Genoegen wierdt van Geldtzucht nooit bestreden:

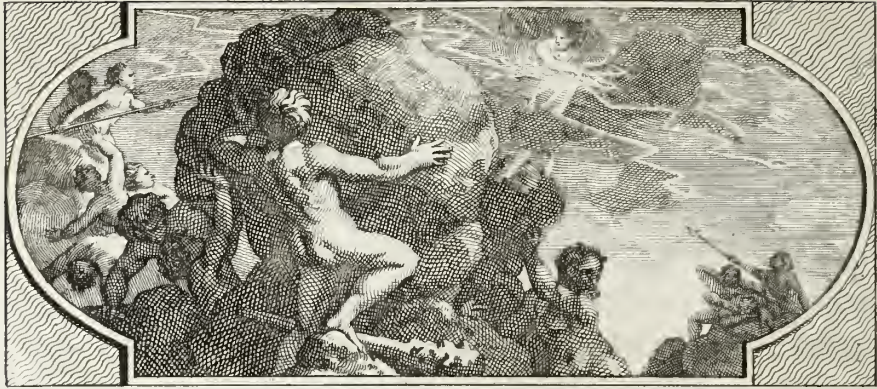
Men walgde van paleizen ryk van pracht,

Maar bouwde een hut van aarde op 't veldt beneden,

En heerschte daar; van 't sterfelyk geslacht

Meer dan een vorst op diamante troonen
Verheerlykt en geviert in 't slecht gebouw.
Hier zagmen all' de deugden samenwoonen.
De Vriendtschap, vast vereenigt met de Trou,
Ontstak de vlam op haar gewyde altaaren,
Als priesterin van 't heilig offerkoor,
Bewierookt van alle ongeveinsde schaaren:
Men zag haar hart en boezem door en door.
Geen schuilplaats hieldt de Veinzery besloten.
De Haat ging nooit vermomt met Vriendschaps schyn,
Om zoo den heer den dolk door 't hart te stooten,
Of draakespog te mengen in den wyn.
ô Nazo! door gantsch Latiïm geprezen,
Zoo hoog geschat van uwen lantgenoot,
Eer gy, door vorst Augustus haat verwezen,
By Bes en Geet, uw rolle en oogen floot;
Ach! mogt uw droom in waarheid eens verkeeren,
En 't sterfelyk volk, in dien volmaakten tydt,
De Deugd met haar gevolg zien triomfeeren
Van d' Ondeugd, die haar heerschappy bestrydt!

Weder-

II.

Weder Spannige Reuzen.

't **O**proerig rot der Reuzen valt aan 't raazen,
 Braveert ontzint de heerschappy der Goôn,
 Bouwt rots op rots, door hoogmoet opgeblaazen,
 En steekt Jupyn vermetel naar de kroon.
 Die grypt terstont den blixem in zyn handen,
 Den blixemschicht gesmeedt van Mulciber,
 En treft de kruin, en borst, en ingewanden,
 Der Reuzen, stout als 't krooft van Lucifer.
 De bergtop zou voor stormtrans hier verstrekken,
 Maar overstulpt de leên van 't boos geslacht,
En

En strekt een zerk om 't grof gebeent' te dekken
Des muiltelings, rechtvaardig omgebragt.

Wat mag een wurm, een aardwurm Hemelmagten
Braveeren in zyn' krachteloozen staat!

Staak 't hoog gezag der Godtheit te verachten,
Eer haare wraak de handen aan u slaat.

Tracht ook omlaag geen sterfelyke Goden
Te trotsen in hun' troon- of staatvoogdy.

Gy schiet te kort, gehoorzaam hun geboden.

De handt reikt ver van d' Opperheerschappy.

*M*Aar dit verhaal, uit Nazoos pen gevlooten,

Zweemt in zyn kracht naar Babels trots gesticht;

Daar 't menschedom zich door wilde in naam vergrooten,

Doch 't geen misbaagde aan 's Hemels rein gezicht.

Godts Hoogheit kan den hoogmoedt niet verdraagen,

Wanneer de mensch zich tegen haar verzet,

Maar stort op hem een luchtorkaan van plaagen,

Waar onder hy vergruist wordt en verplet:

Dies schroome men den Hemel te trotseeren,

Wiens blixemvier de stoutsten kan verteeren!

III.

Op den Wereldtvloed.

Godt Jupiter, vergramt op 't menschelyk geslacht,
 Na 't Hemelstormen, uit der Reuzen bloet gesproten,
 Hadt in zyn' hoogen raad den wereldtvloedt besloten,
 Om gruwelstukken, door Lykaön voortgebragt.

Alleen Deukalion, door deugden hoog geacht,
 En moeder Pirre, twee godtvruchtige echtgenooten,
 Ontgaan de straf der Goën, daar oude, en jonge loten
 Vergaan, en arm' en ryk' den doodt in 't water wacht.

Heeft Nazo dit gedroomt, door Febus geest gedreven,
 ô Neen! hy heeft die stof naar Moses boek beschreven,
 En slechts den naam van Godt en mensch verkeert genoemd.

Nooit dreef Deukalion met Pirre op woeste baaren,
 Maar Noach met zyn huis; dat God. alleen wou spaaren,
 Toen al de wereldt wierdt ten ondergongt gedoemt.

IV.

IV.

Dafnes kuifchheit verheerlykt.

DE schoone Dafne ontvlucht langs't ruime veldt,
 Dat Peneus vliet bevochtigt met zyn stroomen,
 Apollo, die haar volgt, om zyn geweld
 En liefde, die haar kuifchheit dreigt, t' ontkomen.
 De zuivre maagdt, door 't loopen afgemat,
 Zoekt hulp, en slaat naar vaders stroom haare oogen.
 Ontroof my dien gevaarelyken schar,
 ô Aarde, spreekze, en wordt met my bewoogen:

Myn ſchoonheit, die myne eerbaarheid verraadt,
 En welluſt queekt, zal my tot nadeel ſtrekken,
 Verander uw geſchenk en myn gelaat;
 Zoo blyft myn lyf en reinheit zonder vlekken.
 Die beê wordt niet veracht, maar toegestaan
 Van Goden, die de klagt van Dafne hooren.
 't Herſchepte lyf, begroeit met Lauwerblaân,
 Kan 't blakent oog van Febus noch bekooren.

Gy, die het ſchoon ver boven deugd waardeert;
 Gy die 't livrei der oneere op uw' wangen
 Zoo dartel voert, natuur door kunſt onteert,
 En netten ſpreidt om boelen in te vangen,
 Uw ſchande groeit, uw ſchoonheit neemt vaſt af;
 De tydt verſlenſt uw poeſle en blanke ſpieren.
 De Laſter plant zelfs dorens op uw graf;
 Daar Dafne praalt onſterflyk met laurieren.

V.

Faëtons reukelooze stoutheit.

Klimenes zoon, ontrufft door Epafus verwyf,
 Bezoekt zyn vader in 't paleis der zonneftraalen,
 En klaagt dat anderen op zyn geboorte fmaalen.

Betuigme, zegt hy, Godt, dat gy myn vader zyt:
 Vergun my eenen eifch, dien ik u voor zal draagen.

'Apollo ftemt zyn' beê. vermeetle Faëton

Verzoekt, ter quader uur, de paarden van de zon
 Te mennem eenen dag, en ftygt op Febus wagen;

Schoon't woordt dien Godt berouwt om't dreigende gevaar:
 Hier volgt hy 't zonnefpoor hovaardig en vermetel,

Maar smoort in 't schuiment zout , geklonken van den zetel
 Door blixemschichten van Jupyn den donderaar .

Verwaande glorizucht , die dwaalfar van de Grooten ,
 Schynt aangenaam in 't oog , van die haar' schynglans mint ,
 Maar zy , gelyk men ziet , verheft haar troetelkindt ,
 Om het ten afgrondt van dat hooftpunt neêr te stooten .
 Verkies den middenweg , ô mensch ! op 's werelds baan ;
 Daar dreigt u geen gevaar , daar zult gy veilig gaan .

*Zoo zietmen dag op dag de doller trotsheit zwigten
 Voor 's Hemels felle wraak , die over haar steeds waakt ;
 Godts brandend strafvier , dat als solfervlammen blaakt ,
 Vergruist hen die te hoog zich eertrofeen hier stichten .
 Geen misbedryf mishaaft en wraakt de Godtheit meer
 Dan stouten hoogmoedt , die haar naar de kroon durft steeken :
 Zy zal , 't zy vroeg of laat , gewis zich op hen wreeken
 Die haar berooven van haar Majesteit en eer .
 De trotse Lucifer werdt uit het hof gestooten
 Der opperheerlykheit , om zyne hovaardy ,
 Met al zyne Engelen , voorstanders zyner zy :
 Het waare spiegelbeeldt dier Koningen en Grooten ,
 Die 't recht misbruiken van het menschelyk gezag ;
 Als zy gevoelen wat Gods rechte handt vermag .*

VI.

De rave, eerst wit, krygt zwarte veëren.

DErave, in vroeger eeuw, zo blank gelyk een zwaan,
 En over 't gantsche lyf bekleedt met witte veëren,
 Zocht gunst uit achterklap, en diende Febus aan:
 Dat zy Koronis met een ander zag boeleeren.

Hoe wordt de minnaar door die droeve maar geraakt!
 d' Aanbrengster vindt geloof. Apol verfoeit zyn liefde.
 Hy spant den boog, terwyl zyn oog van gramschap blaakt,
 En loft den pyl, die 't hart der minnares doorgriefde.

Maar toen die schoone met haar bleeke vuist den schicht
 Ten boezem uittrok, en met halfgeslootene oogen

Hem

Hem aanzag, klaagde en weende, en storf voor zyn gezigt,
Wierdt hy, door naberou geknaagt, met haar bewogen.

Hy vloekt de snatertong der rave, die de zaak,
Waardoor zyn gramschap wierdt ontfteeken, quam verhaalen,
En maakt de pluimen der betichtster zwart, uit wraak,
Niet waardig langer met het zuiver wit te pralen.

Indien de klappers en aanbrengers in ons landt
Om 't stooken van den twift, het blanke vel verloren,
Men zag, schoon 't kreeftvier niet aan onzen Hemel brandt,
De wegen grimmelen van zwartgeverfde mooren.

Wat vloeit'er van de tong al gal of honig! zy
Steekt feller dan een vlym, of zalft en heelt de wonden;
Het hart, vergiftigt, dient zich van haar vleiery,
En dekt, door valsche taal, bedrog en helsche vonden.

Pluimsfrykers worden meest goetgunstig aangehoort
In 't hof der heerschappy, gekittelt door 't stoffeeren:
De hovaardy, gestelt als schiltwacht aan de poort,
Weêrhoudt hen niet: zy kent die vogels aan hun veëren.
De Logen slempt en teert, en draagt een kleedt van staat.
De Waarheit zucht om broodt, in bedelaars gewaadt.

VII.

Akteon van zyne honden verscheurt .

AGenors neef, door jaagen afgemat,
 Quam by Diane, in 't zwerfen langs de velden,
 Daar zy gansch naakt by 't klare water zat,
 Met maagden, die in 't baden haar verzelden .

De Jagtgodin, ontbloot van haar gewaadt,
 (Geen man dorst ooit haar in dien staat bespieden)

Krygt blos op blos uit schaamte in 't kuifsch gelaat,
 En voelt haar bloet in 't lyf van gramschap zieden .

Zy vloekt terstont Akteon, spreekt ontstelt:
 Verhaal dat gy Diane ontkleedt aanschouwde;

C

Ga

Ga heen, verbrei die maar door 't gansche veldt,
Of door de stadt, die eer uw grootvaâr bouwde.

De Jager wordt terstont herſchaper; vliedt,
Gelyk een hert, langs 't woudt, ter doot verlegen:

Hy ſchrikt, als hy zyne eige ſchaduw ziet,
Die hem de zon aftekent langs de wegen.

De jagthondt, met veel zorg en zucht gevoedt,
Vergeet den dienſt en 's mans genegentheden,

Dorſt gretig naar zyn eigen meesters bloet,
En Snelpoot ſlaat de tanden in zyn leden:

Die Snelpoot, hem zoo aangenaam en waardt,
Zoo menigmaal geſtreelt en blyde ontfangen,

By winterweêr gekoestert aan den haardt,
En ryk geſpyſt, blyft aan den gorgel hangen,

En opent met zyn ſcherpen tandt den ſtrot
Van zynen Heer; die braakt zyn bloet en leven.

Dit was zyn endt: dit was Akteons lot,
Die door 't gebit van 't eigen vee moſt ſneeven.

Gy menſch, die ver van 't ſpoor der rede wykt,
Uw ziel beſmet door redenlooze daaden,

Ondankbre, die vervolgt, verongelykt
Hem, die u heeft met weldaân overlaaden:

Gy die de gunst met vyandschap beloont,
 Met dorens wroet in uw beschermers wonden,
 En dus ontaardt uw reedlyk wezen hoont,
 'k Gelyke u best by Prins Akteons honden.

Zoo warmt een man medogende aan zyn borst
 Een slang, verstyft en van de kou bezweken;
 Tot zy, herstelt, zich met zyn bloet bemorst,
 En hem, tot loon, verwoedt naar 't hart durft steeken.

*W*Ordt ook een Heer, die zynen staat verheft
 Ver boven 't geen zyn krachten kunnen draagen;
 Die groot Gevolg niet in 't gevolg beseft,
 Akteon niet gelyk in 't vluchtig jaagen?

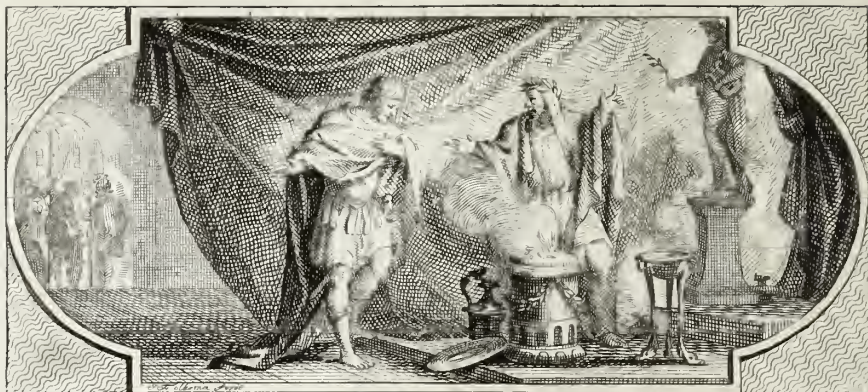
Zyn groote sleep verteert het eerlyk goedt
 Dat Zuinigheit en Yver voor hem spaarden:

Zyn knechten zyn de slorpers van zyn bloet,
 En vreeten 't geldt dat d'ouders eer vergaarden.

Wie kent hem dan, wanneer hy, dus geknaagt
 Door Schamelheit, zit in het stof gedoken?

Van niemant wordt zyn armen staat beklaagt.
 De vriendtschap is met allen afgebroken.

Zyn dienaars zelfs, door hem in staat vergroot,
 Verscheuren hem door smaaden in dien noodt.

VIII.

Bestendigheid van het Nootlot.

AKrizius, als Vorst op Argos troon verheven,
 Hadt Lacedemons spruit, prinses Euridicé,
 Zyn handt als bruidegom voor 't echtaltaar gegeven,
 En teelde een jonge maagdt, volmaakte Danaë.
 De vorst, begeerig om zyn nootlot van de Goden
 Te weeten, stookt de vlam eerbiedig op 't altaar:
 't Orakel spelt, dat hem zyn dochters zoon zal dooden;
 Dies zoekt hy zich by tydts te hoeden voor gevaar.
 Hy bouwt een kerker van metaal, daar duizent sloten,
 En dubble grendels, door een sterke vuist gesmeedt,
 De maagdt verzekerden, en hondert wachtgenooten
 De plaats bezetten, daarze alleen haar dagen sleet.

Maar

Maar d' eedle Schoonheit kon den Dondergodt bekooren,
 Die, quynende aan zyn wonde en versche minnevlam,
 Zich zelf in gout verkeerde en regende in den toren,
 En teelde Perfeus, die den grootvaâr 't leven nam.

Wie 't lot door voorzorg in zyn' loop wil wederstreeven,
 Ploegt met zyn kouter, als Ulyffes, 't dorre strandt,
 Of telt de starren, die omhoog haar schynfel geeven,
 Of tracht de zeegolf leeg te putten met zyn handt.

De stormwindt, op zyn vlerk geborsten uit zyn boeien,
 Breekt rotzen, door de hulp van vader Oceaan;
 De bergen schokken van hun' wortels onder 't loeien;
 Maar 't nootlot, 's hemels wil, blyft onbeweegbaar staan.

*Z*oo droomt Ovidius, met Latiums Poëeten,

Van 't Nootlot dat 'er in de dingen zit bepaalt:

Terwyl zy van Godts raadt en hoog bestier niet weeten,

Als van des hemels Geest en Wysheit nooit bestraalt.

Dat hier het Nootlot heet, is Godts besluit te noemen,

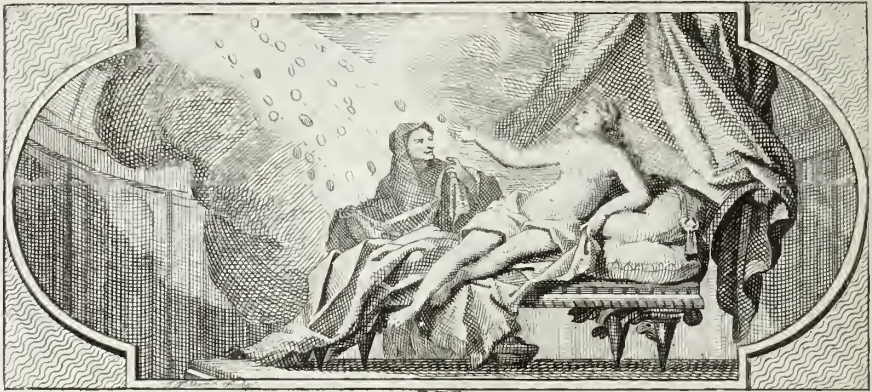
Waar door 't hier alles word met zekerheit beschikt:

Dies mogen wy met recht den naam van 't Nootlot doemen,

Met zyn beduiding, daar het Christen hart voor schrikt;

Naardien het Nootlots kracht zou 's Hoogstens wil beperken:

Eene ongerymtheit die halfzienden zelfs bemerken.

IX.

Kracht van het Gout.

Jupiter, van liefde aan 't blaaken,
 Om twee oogen, schoon van glans,
 En twee leliwitte kaaken,
 Daalde om laag van 's hemels trans:
 Maar zyn wellust en verlangen
 Zat op Argos koper slot
 Met een sterke wacht gevangen,
 Door het vaderlyk gebodt.
 Hoe zal hy 't Kasteel ontsluiten,
 Daar de staale grendel kraakt?
 's Konings wachter zal hem stuiten,
 Die voor d' yzre poorten waakt.

Maar

Maar Jupyn staat niet verlegen :
Hy herschept zich door zyn magt
Vaardig in een gouden regen ,
En dringt door de kerkerwacht ;
Door het dak en zolderdeelen ,
In de slaapzaal , om de maagdt
Op de zachte koets te streelen ,
Daar zy by de voedster klaagt .
Gout , zoo krachtig van vermogen ,
Stormt op 't menschelyk gemoedt ,
En dringt door de wacht der oogen ,
Als de ziel begeerte voedt .
Waarheit , trou en eerbaarheden
Zwichten voor die vyandin .
Heuschheit , vriendtschap , recht en reden
Ruimen plaats voor vuil gewin .
Vesten , steden , gansche landen ,
Daar de fabel pleit voor 't recht ,
Vallen in hun vyandts handen ,
Als de goude kogel vecht .
Eer en renprys wordt vergeeten
In het perk. de gulde vrucht ,
In de loopbaan neêrgesmeeten ,
Stuit zelf Atalantes vlucht .

Lift ,

Lift, bedrog, verraadt en logen
Onderfchraagen 's Geltgodts troon.
Wreedtheit, fchuw van mededogen,
Maar bloettdorftig, fiert zyn kroon.
Polymneftors hart, gedreeven
Door de geldtzucht, pleegt geweldt
En brengt Polydoor om 't leven,
Als zyn vader legt gevelt.
Maar fchoon gy langs goede wegen
Naar den top van rykdom ftreeft;
Schoon gy alles hebt verkregen,
En in weelde en voorfpoet leeft:
Schoon de goude fchyven klinken,
Op 't beweegen van uw kift,
En de zilvre vaten blinken
Daar uw fpys word opgedifcht:
Kunt gy daarom u verlaaten
Op 't geluk, dat haaft verkeert?
Menschen van verheven ftaten,
Hoort, wat Solon heeft geleert;
Solon, dien de fchryvers looven,
Om zyn wysheit hoog geacht:
Krezus toonde aan hem zyn hoven,
Al den rykdom en de pracht,

Van geen menschen te waardeeren ;
En hy zeide : aanschou dien schat .
Zou myn hart wel meer begeeren ?

Vondtge ooit vorst die meer bezat ,
En van 't nootlot wierdt verheven ?

Maar de Wyze sprak hem aan :
Roem op geen geluk in 't leven ,
Voor uw sterfot is voldaan .

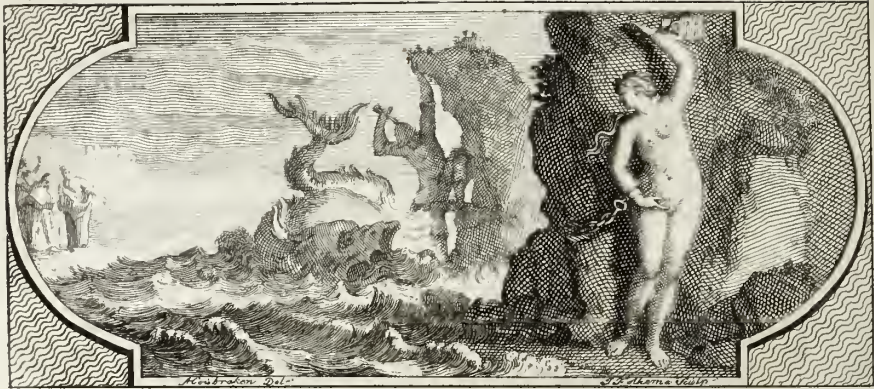
Dit heeft Krezus ondervonden ,
Toen hem Cyrus oorlogsmagt
Nam gevangen , en gebonden

Weenende aan den houtmyt bragt :
Daar zou hem de vlam verteeren .

Toen wierdt Solons naam herhaalt .
Zoo kan gout in rook verkeeren ,
Als de zon van voorfpoet daalt .

Stortge , ô menschen , ooit gebeden ,
Wenscht geen gout , maar hooger goedt ;
Offert om gezonde leden ,
Eischt voor al' een rein gemoedt :

*Want wat kunnen schatten baaten ,
Die gy eenmaal moet verlaaten ?*

X.

Andromeda verlost.

DE bruine Andromeda wierdt om haar moeders trots,
 Die 't Zeegodinnendom, door haar hoogmoedig spreekken,
 Al t' onbedacht braveerde en naar de kroon dorst steeken,

Met itaale ketenen geklonken aan een rots:
 Terwyl het monster, door Neptuin geprest naar boven,
 En opgedondert aan de Morelandtsche ree,
 De ryksprinfes begrimde en schuimbekte uit de zee,
 Gereedt om haar terfont van 't leven te berooven.

Maar Perseus daalde neêr op zyn gevleugelt ros,
 Door 't gunstig lot gevoert aan koning Cefeus stranden:
 Hy velde 't zeegedrocht in 't sryden met zyn handen,
 Verloste Andromeda, en brak haar ketens los.

Als

Als ouders onbedacht verdwaalen van de reden,
 Of overheden op verkeerde wegen gaan,
 (Zoo leert d' Ervarentheit) heeft kindt, of onderdaan
 Weleer de schuldt geboet en veel om hen geleden.

Maar als men hoopeloos in tegenspoeden zucht,
 Met traanen op de wang en ingevalle kaaken,
 En huis- of lantbederf al bevend ziet genaaken,
 Verschynt ons onverwacht een trooster uit de lucht:
 Die redt den veegen staat, als Perseus, op zyn togten;
 Zyn fabel, onvermoeit in 't uiterste gevaar,
 Bepleit het heilig recht van haartstede en altaar,
 En kort de klaauwen van verwoede moortgedrochten.
 Beveel u aan de magt des Hemels in den druk;
 Zyn hulp genaakt in 't ende en kort uw ongeluk.

*Hoe raaken kinderen somwyl in leet en lyden,
 Wanneer een vader krenkt zyn Opperheers gezag,
 Waar op men blykbaar ziet wat zyne wraak vermag,
 Zoo voor den schuldigen, als in des naneefs tyden.
 Hy, die geboren wordt in schamelheit en druk,
 Door schuldt der Ouderen zoo menigwerf ontsproten,
 Wordt, naar 't gestaafde recht, uit huis en erf gestooten;
 Terwyl hem niemant redt uit dit zyn ongeluk:
 Doch ons, rampzalig aan een jammerrots geklonken,
 Door misdryf van ons Hooft, is 't eeuwig heil geschonken.*

XI.

Arachnes hovaardy gestraft.

IDmons spruit stoft hemelhoog
 Op borduuren, weeven, spinnen,
 En zwicht zelfs voor geen Godinnen:
 Dit stak lang Minerve in 't oog;
 Die, vast blaakende van toren,
 Zich herschept en 't jeugdig lyf
 In een oudt gerimpelt wyf,
 Om haar dwaasheid zelf te hooren.
 Maar Arachne, fier van zin,
 Door gansch Lydië verheven,

Om

Om haar kunst en fierlyk weeven ,
Schoonze in 't endt de kunstgodin
Wordt gewaar aan 't hemelsch wezen ,
Blyft hoogmoedig als voordezen.

Zy doet meer , volhardt in 't quaadt ,
Schoonze alreê (wie zou niet vreezen?)

't Vonnis van haar straf kan leezen

Uit dat goddelyk gelaat .

Zy durft noch haar lof vergrooten ,

Roemen dat haar geest en kunst

Uit zich zelve , en niet uit gunst

Der Godinne is voortgesproten .

Zy verheft zich meer en meer ,

Durft ten strydt Minerve uitdaagen ,

Om den werkprys wech te draagen ,

En verzekert zich deze eer .

Men begint van wederzyden

Met de naalde om prys te stryden .

Maar hoe is die zaak vergaan ?

Die verwaantheit , waardt te vloeken ,

Die Godinnen wou verkloeken ,

Quam Arachne dier te staan.

Pallas ziet, vervoert van toren,
 't Kunstwerk daar zy roem op draagt,
 Dat haar, schoonze veinst, behaagt,
 En elks oog en zou bekooren:
 Zy bedient zich van haar magt,
 En mismaakt Arachnes leden,
 Om haare opgeblazentheden,
 Als de diertjes, die, veracht,
 Om hun werk van elk verdreven,
 Niet dan spinnewebben weeven.

Zeker, kennis en verstandt,
 Wetenschappen, die wy wenschen,
 Sieren hier beneên de menschen,
 Meer dan gout of diamant:
 Maar 't misbruik dier eedle gaven,
 Dat zyn eige magt waardeert,
 En den oorspronk dwaas onteert,
 Doet ons stranden, voor de haven,
 Op de klip van hovaardy;
 Daar verzinkt verwaande kennis,
 Kunst en wysheidt, door Godts schennis,
 In een zee van zotterny.
 Hy, die alles schenkt in 't leven,
 Neemt, gelyk hy 't heeft gegeven.

XII.

Niobés godtloosheit.

DE trotse Niobé, hoogmoedig op haar krooft,
 En veertien kindren, uit haar vruchtbren schoot gesproten,
 Beschimpt Latonaas feest en haare altaargenooten;
 Zy schelt Apollo en zyn zuster, daarze blooft
 Van spyt voor 't offervier, ontstoken door Thebaanen.
 Zy stelt haar vruchtbaarheid ver boven vrou Latoon,
 Onteert de Godtheit van Diaan door hoon op hoon,
 En stoort den kerkdienst der Godvruchtige onderdaanen.
 Maar Febus vuist neemt wraak, en wond met schicht op schicht
 De jongelingen, die door 't zandt in 't renperk draaven.
 De dochters, aangebeên om haar volmaakte gaven,
 Verdrinken in haar bloet voor 't moederlyk gezigt:
 Die keert van rouw in steen, terwyl haar kinders sneeven:
 Raakt Goden in hunne eer, het wordt u nooit vergeeven.

XIII.

XIII.

Marsyas verwaantheit.

MInerve hadt haar fluit, omdat haar wierd verweten,
 Dat zy haar wang mismaakte in 't blaazen, wechgefmeten.
 De fater Marsyas, gefcholen achter 't kruidt,
 Beloerde dit van verre, en vifchte ftraks den buit,
 Toen hy zich vondt alleen, behendig uit de ftoomen.
 De boksvoet fprong van vreugde en kon zich niet betoomen.
 Hy blies den ganschen dag op 't speeltuig der Godin.
 Zyn makkers hoorden toe, en fpraken naar zyn zin
 In 't roemen van zyn kunst. De veltnimf prees den fater.
 ô Dierbaar kunstjuweel, gewoekert uit het water,

Zoo

Zoo sprak hy, veltvermaak, gy komt my wel te pas;

Uw goddelyk muzyk verheerlykt Marsias.

Gy zult door 't zwellen van myn wangen, onder 't roeren

Van deze vingeren, elks hart ten hemel voeren,

En d'allerfchoonste nimf, hoe fluurs, en hart van zin,

Door 't klinken van uw' toon bekooren tot myn min.

Dit velt zal jaar op jaar uw speelfeest vrolyk vieren.

Gy zult den Zangberg meer dan Febus harp versieren.

Wie is nu Marsias gelyk in eere en kunst?

Nu hebbe ik al myn wensch, en passe op niemants gunst.

Ik wil Apollo zelf om prys ten speelftrydt daagen,

Hy kome, indien 't hem lust, met my de kanseens waagen,

Ik zal hem wachten met myn vrienden aan myn zy.

De Zanggodt hoorde omhoog zyn dwaaze snorkery,

En tomeloos gezwets, en daalde naar beneden.

Men zag den Sater met zyn metgezellen treden

Al juichende over't veldt. Apollo stemt zyn wil.

Men kiest van wederzy de rechters van 't gefchil;

En d'overwonnen zal zich stellen in 't vermogen

Des overwinnaars, en zyn straf geruft gedoogen.

Maar Marfias, die zich alreë verlegen vindt,
 Doordien 't gevaar hem dreigt, verbleekt eer hy begint.
 Noch grypt hy weder moet, en blaast, maar valsche toonen,
 By Febus harpmuzyk, dat alle rechters kroonen.
 Wie zal den snorker nu verlossen uit den noodt?
 De triomfeerder wil hem straffen met de doodt:
 Hy moet zich aan zyn magt vrywillig overgeeven,
 Naar voorwaarde en beding. verwaantheit kost hem 't leven.

Hoe staat onwetendheit steeds naar een grooten naam,
 Naar eere en glori, door eene ingebeelde faam
 Van kunst en kennis, nooit gebleeken in haar werken!
 Terwyl onkundigen die drift van hoogmoed sterken,
 En daaglyks voeden met loftuitingen vol windt.
 O Marfiassen, die uw eige dwaasheit mint
 En liefkooft, en, vervoert door ydele gedachten,
 Proeffstukken, daar de kunst in uitblinkt, durft verachten,
 Zwelt, ezels, aan den wint van eige vleierey,
 Zoo zult gy barsten aan 't venyn van hovaardy.
Want nimmer is een mensch van doller drift bezeten,
Dan die, door hoogmoet, heeft zyn eigen kracht vergeeten.

XIV.

Op Thezeus Progne en Filomele.

DE geile Thezeus breekt zyn trou,
 Schoffeert de zuster van zyn vrou,
 En lacht terwyl haare oogen smeeken,
 Pandions dochter slaat ontzint
 De handen aan haar eigen kindt,
 Om zich en Filomeel te wreken.

Zy geeft het Jongskén geen gehoor,
 Schoon 't kermt en smeekt met mondt en handen,
 Maar drukt hem 't mes door d'ingewanden,
 En zet den zoon den vader voor,
 Daar hy, op 't wynfeest aangezeten,
 Naar 't lantgebruik, alleen moet eeten.

Onteerders van het huwlyksbedt,
 Die 't lichaam en de ziel besmet,
 Wat zal 't vermaak u rampen brouwen!
 De korte wellust staat u dier.
 Geen Etna stookte ooit feller vier,
 Dan minnendyt in 't hart der vrouwen.
 En als de wraakzucht, heet op moordt,
 Geprikkelt door 't verongelyken,
 De reden voor haar magt ziet wyken,
 En 't menschelyk gemoedt bekoort,
 Dan opent zy het slot der zinnen,
 Verkracht natuur, en heerscht daar binnen.
 Dat blykt aan Prognos boos bedryf:
 Zy ziet en braadt het jeugdig lyf
 Van Itis, uit haar schoot geboren.
 Zy brult gelyk een boschleeuwyn,
 Verzaakt natuur en moedermin,
 En ruimt haar hart voor wraak en toren.
 ô Wraak! verwoede en dolle wraak!
 ô Vyandin van mededogen!
 Uw vruchten schynen zoet in d'oogen,
 Maar vallen zuur en wrang van smaak,
 Ja teelen meer dan duizent dooden.
 Zoo quetst men Godt en zyn geboden.

XV.

Aan Scilla haaren Vader verradende.

VErraadge uw vaderlandt, door Nizus purperhaar
 Te scheeren van zyn kruin? ô schantvlek aller vrouwen!
 Om, na die gruweldaadt, den Kreetfchen vorft te trouwen?
 Gy ftapt in 't feestgewaadt, met vaders ryksroof, naar
 De legertenten en ontrolde veltbanieren,
 Die voor Alkathoë, den koningklyken stoel
 Door uw vervloekt bedryf, ô Scilla, zegevieren.
 Gy blaakt van dolle min, maar Minos hart blyft koel.
 Hoe koel? ô neen! ik dwaal. de koning brandt van toren,
 En vloekt het kindt waar door de vader gaat verloren.

E 3

XVI.

XVI.

Semele van Juno misleidt.

DE Hemelkoningin, van minnenydt gedreeven,
 Omdat Godt Jupiter, met wien zy was gepaart,
 Den huwlykspligt vergat door zyn ontuchtig leven,
 Geen zeden volgde, maar zyn lusten, geil van aart,
 Zocht overal den hoon van 't bruilofstbedt te wreeken,
 En dreigde reis op reis de boelschap van haar heer:
 Zy wist dat Semele zyn boezem hadt ontsteeken,
 Dies nam zy 't wezen aan van Beroë, weleer
 De voedster van de maagdt. Het aanzigt stondt vol vooren
 En diepe rimpelen. Zy hing, als styf en krom,

En

En beevende aan den flok, de gryze lok om d'ooren,
 En al 't geftel verbeeldde een' hoogen ouderdom.
 Zoo tratze, om door bedrog de fchoone in flaapte wiegen;
 Ter kamer in, en fprak: myn dochter hoor myn woordt;
 Laat u Jupyn, of die zyn naam voert, niet bedriegen:
 Gy zult hem kennen, zoo gy naar myn rede hoort.
 Eifch nader zekerheid. laat hem met al zyn ftraalen
 En hemelglanffen in het goddelyk gelaat,
 Gelyk hy Junoos oog verluftigt, nederdaalen,
 Eer gy zyn minneluft op 't zachte dons verzaadt.
 d'Onnoosle geeft gehoor, door glorizucht bewogen;
 Zy ftelt zich al gelyk met Juno en haar magt.
 De hoogmoedt krygt op 't harte een onbepaald vermogen.
 't Verlangen gunt haar oog geen flaapen in den nacht.
 Jupyn komt onderwyl de flaapzaal ingetreeden,
 Zy vergt hem eene gunft, tot proef van zyne min.
 Hy ftemt haar eifch, en ftaaft zyn woordt met heilige eeden;
 Omhelsme, zegt zy, als uw hemelfche Godin:
 Laat my in die gedaante, als zy, uw leden drukken.
 Wat wilt gy, vraagt Jupyn, met fterflyke oogen zien?
 Ontfla my van myn woordt, en keer uwe ongelukken.
 Maar zy houdt aan; en 't is bezworen 't moet gefchiên.

Als hy haar weêr verscheen, gehult met blixemstraalen,

Die 't godd'lyk aangezicht beschynen uit zyn handt,
(Wie kan 't rampzalig lot van Semele verhaalen?)

Wierdt zy door 't hemelsch vier tot stoffe en asch verbrant.
Hoe kittelt ons de raadt, van naar wat groots te trachten!

Hoe streelt men door 't vertoog van hoogheit ons gemoedt!
Men bant, om haar bezit, 't gevaar uit zyn gedachten.

In titelen van eer stelt elk zyn hoogste goedt.
Men zoeke op 's wereldts zee de hovaardy te myden,
Gelyk een klip, waar op de zinnen schipbreuk lyden.

MEn vergelyke eens 't geen hier Nazo heeft verdicht,

Met dat de Kruisgezant ons leert van 't Opperwezen,

Als ongenaakbaar voor het menschelyk gezicht;

Tot stavinge, dat elk Godts Majesteit moet vreezen.

*Godt, zegt hy, is een vier, dat blaakt in volle kracht
Voor 't menschedom, als 't hem durft door schendbedryf onteeren:*

*Hy worde nimmer dan door hovaardy veracht,
Als die den schuldigen zal in zyn wraak verteeren.*

*Dies denke en spreeke men van Godt met diep ontzag,
Opdatwe in nedrigheid hem eeren en behaagen;*

*En nooit behaalen, door ons wrevelig gedrag,
Zyn blixemvier, een gloet van doodelyke plaagen.*

XVII.

Licifche Boeren in kikvorschen verandert.

LAtoon, bezwangert, wierdt door Junoos wrok verdreven,
 En doolde in ballingschap, van elk veracht, langs d'aard':
 Totdat zy zich op reis naar Delos most begeeven,
 Daarze onder 't loof Diane en Febus heeft gebaart.
 De moeder dwaalde met de verschgebore vruchten,
 Die zy langs 't eenzaam veldt op beï haare armen droeg:
 Zy tradt al weenende langs dorpen en gehuchten,
 En quam in Licie, daar zy den landtman vroeg,
 Om water uit den poel te scheppen met haar handen;
 De boezem was verdroogt en 't hart van dorst versmacht.
 Maar d'onbeschoften, die de reedlykheit verbanden,
 Ontzeiden haar den eisch. hoe durft gy onbedacht

F

Dit

Dit weigren? vroeg Latoon: mag ik myn dorst niet laaven
 Met water, dat natuur uit gunst elk mededeelt?
 De froom, de zon en lucht zyn algemeene gaaven.
 Aanschout myn kinders, met veel smarte en angst geteelt:
 Zy steeken d'armen uit, ô mannen, om te smeeken
 Slechts om een dronk, dien elk van u voor my verwacht,
 Of is barmhartigheid uit uw gemoedt geweken?
 Maar 't onmedogend volk beschimpt Latones klagt,
 En dreigt haar, zoo zy noch meer woordtgeding durft voeren,
 Met slagen en geweldt. men ploft met handt en voet
 En taaie polssen, om den moergrondt om te roeren,
 En modder, vuil van stank, te mengen door den vloedt.
 Latoon slaat toornig naar den hemeltroon haare oogen:
 De dorst verdwynt. zy knielt, en roept de Goden aan:
 Ei, straf dit snoodt gespuis, vervreemt van mededogen:
 Laat elk, herschapen, in dien modderpoel vergaan.
 Dit wachte ik, ô Jupyn! van uw rechtvaardigheden.
 De vader stemt haar eisch: en 't onbarmhartig volk
 Wordt in een oogenblik herschapen in zyn leden,
 En zwemt en duikt, gelyk een kikvorfch, in den kolk.
 Wie vluchtelingen, die onschuldig moeten zwerven,
 En doolen achter landt, van have en erf ontbloot,
 Zyn hulp onttrekt, beschimpt, en van gebrek laat sterven,
 Zal in den jammerpoel verzinken na zyn doodt;
 Maar die hun' noodt verzacht, door spys en drank te geeven,
 Zal hier voorspoedig, en daar boven zalig leeven.

X V I I I.

Op Titius.

DE bergreus Titius, die, als de dichtkunst meldt,
Ruim negen bundren landts bedekte met zyn leden,
(Een monster van zyn' tydt, vol opgeblaaze zeden)

Wou zelf Latone in 't woudt schoffeeren met geweldt.
d' Alziende Febus, om dien hoon in 't hart verbolgen,
Bezocht zyn zufter, die hy 't meldde. Vrouw Diaan
Besturf om 't ongelyk, de moeder aangedaan.
Zy zwoeren by Jupyn den fchender te vervolgen.

Apollo greep den boog en koker in zyn handt,
Diaan den jagfpriet, om den dwingelandt te wonden:

Zy quamen aan 't gewest, daar zy den vyandt vonden,
 En boorden elk om strydt den schelm door 't ingewandt.
 De spookten voeren hem naar Plutoos jammerkolken:
 Daar pikt de gier zyn borst en lever dag en nacht;
 Maar't geen verslonden wordt groeit telkens aan met kracht.
 Zyn plaag duurt eindeloos by d' onderaardsche volken.
 De straf van Titius, en 't pikken van den gier
 In 't hygende ingewandt, dat nimmer wordt verslonden,
 Verbeeldt de wroeging van 't geweten om de zonden,
 Gepynigt en geblaakt van een onleschbaar vier,
 't Afbeeldzel van het quaadt, ons speelende in gedachten,
 Baart dagen vol verdriets en rusteloze nachten.

W At quelling evenaart een rusteloos gemoedt?
 Godts Steehoudersche waakt om 't schuldig quaadt te wreeken,
 Men kan zich voor haar oog verschuilen, noch versteeken.
 Niets is'er dat haar smart in 't ingewandt verzoet.
 Wanneer 't geweeten knaagt, ontroert is en verbolgen,
 En toont des Hemels wraake, om 't haatlyk misbedryf,
 En 't nimmereindend leet bereidt voor ziel en lyf;
 Dan wordt de stoutste zelf van schrik en angst verzwolgen:
 Men zwoegt, men zucht, men kermt, 't is alles te benauwt,
 Terwylmen van verdriet zyn tonge en speekzel kauwt.

X I X.

Op Tantalus.

GY smacht, terwijl gy tot de kin in 't water staat,
 Van dorst, ô Tantalus! de bloozende appels hangen
 Uboven 't hoofdt. gy gaapt, maar moogt die vrucht niet vangen:
 Zy lacht u toe, gy haar, met een beluſt gelaat:
 Maar 't ooft bedriegt uw tandt, op 't rekken van uw leden;
 Het ryſt, wanneer gy ryſt; en 't water wykt terſtont
 Op uw beweging, en daalt laager dan uw mondt:
 Zoo quyntge in overvloedt, misnoegt en nooit tevreden:
 Wat voordeel trekt gy van 't gezicht, dat u behaagt,
 Indien gy van 't gebruik der gaven blyft verſteeken?

Uw nootlot fchynt gewenscht, uw lusten niets 't ontbreeken ;

En echter derft gy 't al, daar elk uw staat beklaagt,

By wien zal ik uw lot, ô Tantalus, gelyken,

Terwyl uw honger by de schoonste vruchten groeit:

En 't hart steeds dorst by 't nat, dat om uw leden vloeit?

Best strektge een zinnebeeldt van nooitverzaadde ryken.

De vrek aanschout zyn' schat, zyn oog verliest op 't goedt,

Dat zyn begeerte ontfteekt, waarom zyn zinnen branden,

Maar 't hart schrikt voor 't gebruik, en fluit zyn mond en handen:

Zoo lydt hy, daar hy schraapt, gebrek in overvloedt.

Bedient u, menschen, van den rykdom naar behoren,

En deelt de nootdruft meê: nooit gaat die gift verloren.

*Z*oekt zoo de wereldtling niet rusteloos het geen
Waarop hy is beluft; en vleit zich, in 't verwachten,

Dat dit gewenschte goedt zyn kommer zal verzagten?

Een herffenschim, die hem nooit wezentlyk verscheen.

Men jaagt, men wroet, men hygt, om staat en aardtsche schatten,

Maar dikwils te vergeefs, hoe schoon 't geluk ons streelt:

't Ontschiet de meesten in 't genot van hen verbeeldt;

Als die wel eens slaags zien hun hoop in duigen spatten.

X X.

Op Sisyfus.

GY rolt, ô Sisyfus, tot straf gedoemt, den steen
 Ten hoogen bergtop op, maar aanstonts valt hy neder
 Van 't hooftpunt op den grondt : gy daalt, en rolt hem weder,
 Maar werkt zonder vrucht veel jaaren achter een.
 Wien zou die bezigheid, dat woelen niet verdrieten?
 Uw werk blyft eindeloos, maar 't oogmerk onvoldaan :
 Gy flooft u zelve af door heene en weêr te gaan ;
 Noch vleitge uw hoop met rust, maar zult haar nooit genieten.
 De heuvel valt te spits voor 't plaatzen van uw vracht.
 Verwacht geen uitkomst van den arbeid uwer leden.

Val

Val 't Godendom te voet met zuchten en gebeden;

Ligt wordt uw straf eerlang, gedoemde ziel, verzacht.

Maar myn vermaning klinkt, als walglyk, in uwe ooren:

Gy mint den kerker, daar Ixion draait op 't radt,

En Danaï's geslacht in 't bodemlooze vat

Een zee van waterput; in 's hemels vloek geboren.

Gy die uw hart verheft, als Sififus den steen,

En steigert naar den top van staat met uw gedachten,

Wat hebt gy van 't gewoel, als 't lot u haat, te wachten?

En zoo gy al naar wensch uw staat door bezigheên

Verhoogt, gy hebt de vrucht des arbeidts pas genoten,

Of wordt van 't hooftpunt door de doodt in 't graf gestooten.

Beschou hier, wereldling, uw dwaasheit en gewoel,

Door geldt- of glorizucht vervoert in uw gedachten;

Dat gy, als Sififus, verspilt uw' tydt en krachten,

Op 't geen gy dagelyks op aarde u stelt ten doel.

Gy zoekt vergeefs uw ruste in eindelooze zorgen,

Daar eene zorg alleen u rust verschaffen zou;

De zorg dat gy moogt den Hemel zyn getrou:

Dan zoud gy in den strik der aarde u nooit verworgen.

X X I.

*Ariadne van Theseus verlaaten, van Bachus
verheerlykt.*

TOen Theseus arm het monster had gevelt,
Den menschstier, uit Pasifaë gesproten,
Zoo lang gevoedt met jonge Atheensche loten,
Schonk Minos spruit het kluwen aan den heldt,
Daar hy, verwart in Dedaals doolhof, dwaalde.
Haar draadt verlost den Prins en maakt hem vry:
Maar zy vervalt in minneslaverny,
Die van haar hart en vryheit zegepraalde.

G

De

De dappre Griek vertrekt en voert haar meê,
 Om haar t' Atheen te trouwen voor d' altaaren.
 Haar minnedrift ontziet geen stormgevaaren,
 Geen vaders vloek, noch woeden van de zee.
 Maar Theseus hart valt lichter dan de winden,
 Die 't Griekſche ſchip vaſt ſlingren op den vloedt.
 d' Ondankbre bant de liefde uit zyn gemoedt;
 En zet de maagdt, ontbloot van all' haar vrinden
 En vaderlandt, op Naxos oever neêr:
 Daar Bachus haar vertrooſt in d' eenzaamheden,
 Verſlingert op haar welgemaakte leden,
 En kroont de bruidt met eene onſterflyke eer.
 Hou moedt, ô menſch, in tegenspoedt en plaagen,
 Verwacht ontzet met dees verlate vrou.
 De blyſchap ſtreelt ons beſt na bittren rou.
 De zon breekt door en ſchynt na donkre dagen.

*Hoe menigwerf verryſt de menſch in ſtaat,
 Schoon hem 't Geval eerſt met een' geeffel ſlaat!*

X X I I .

Theseus ondankbaarheid.

ATheensche Prins, wel groot van oorlogsmoedt,
 Maar kleen van trou, waar is uw deugd gebleven,
 Dat gy verlaat die u behoudt in 't leven,
 En na dien dienst als haaren bruïgom groet?
 Keer weder, smeekt de maagdt, myn uitverkoren:
 Of heb ik u door myne hulp misdaan,
 Dat gy my laat op Naxos oever staan?
 Gy leeft door my. ik ga door u verloren.

Aanhoor de klagt van uwe minnares,
En voer my naar uw vaderlyke stranden,
En tempels, daar Minerves offers branden.

Keer weêr! keer weêr! hier zwygt de ryksprinfes.
Haar hart bezwykt. de rou verteert haar krachten.

Zy zygt, alleen en zonder hulp, in 't zandt.

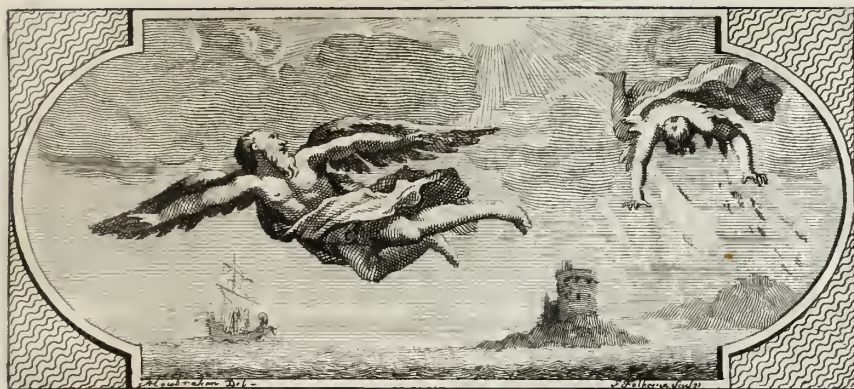
Maar Theseus roept: vaarwel: en steekt van landt,
Verhardt en doof voor Ariadnes klagten.

Wat baat den prins, dat hy met krygstrofeen,
Met vlaggen, die zyn zegetekens draagen,
Verheerlykt door zyn vyandts nederlaagen,

Verwinnaar zeilt naar 't wytberoemde Atheen?
Dat hy 't gedrogt, dat Dedaals hof bewaarde,

Door 't blinkend zwaardt versmoorde in 't rookend
bloet,

Nu hy in 't hart een wreeder monster voedt;
d' Ondankbaarheid, het snoodst gedrogt op aarde?

XXIII.

De val van Ikarus.

O Zoon van Dedalus, die op uw wassche pennen
 't Kretenzer flot ontvluchtte, en volgde uw vaders spoor,
 Langs Delos, Kalidon, en Junoos offerkoor,
 Gy kende u zelve niet, of trachtte u niet te kennen,
 Vergat den middenweg, dien u de vader wees,
 En daalde in 't pekelt neêr, terwyl uw hoogmoedt rees.
 Maar schoon gy sneefde in zee, nooit zal uw naam versterven:
 Uw afkomst leeft, Ikaar, in duizent duizent erven.

*Nooit onderneeme een mensch iets boven zyne kracht,
 Of schroomde dat hem 't lot van Dedaals Zoon verwacht.*

XXIV.

Filemons en Baucis godtvruchtigheid.

DE gryze Filemon en Baucis, vroom van aart,
 Onthaalen Jupiter en Godt Merkuur, verftooten
 En afgewezen van hunne andre dorpgenooten,
 Gediensftig in hun' hut. de huisweerdft flookt den haart,
 En Baucis kookt de fpy, ten dienft der vreemdelingen.
 De fchraale mondkoft, die hunne armoë naulyks voedt,
 Stoffeert den manken difch, ontbloomt van overvloedt,
 Voor onbekenden, dienze uit vriendtfchap blyde ontgingen.
 Zy willen zelf den Gans, den hoeder van 't gevaar,
 Den trouwen wachter van de velthut niet verfchoonen,

Om

Om hun' gulhartigheid den vreemdeling te toonen.

Jupyn maakt zich bekend, en spreekt: Godtvruchtig paar,
Hou op, wy zyn voldaan, en Goden maar geen menschen.

Gy zyt beproeft, en wy verzekert van uw deugd.

'k Bereide uw nagebuur zyn straf, u beide vreugdt.

Vertoef by ons, en wacht al wat uw hart zal wenschen.

Het gansche dorp verzinkt. alleen de veldthut staat,
Herschept, verheerlykt en vergroot met tempelzaalen;
Daar vader Filemon en moeder Baucis pralen,

Als godtgewyden, in 't geheiligt kerkgewaadt.

Wie vreemdelingen, in den noodt om hulp verlegen,

Uit mededogen spyft en herbergt, spildt geen geldt.

Zyn schatkist groeit, schoon hy de nootdruft schyven telt.

Die deugd zal boven gout in 's hemels vierfchaar weegen.

*L*Eert ons't Verdichtzel niet hoe Lot, zoo vroom van aart,
Met zyne huisvrouw eens 't paar Engelen onthaalde,
Waarna de hemelstraf op 't vloekbaar Sodom daalde,
Terwyl zy wierden voor het landtbederf bewaart?
Een van deeze Engelen, ter maaltydt aanzeten,
Was Godt, en Godes zoon; als zelf de HEER gebeten.

X X V.

Filemons en Baucis stant vastige liefde.

STokoude Baucis, nu geheiligt aan d'altaaren
 Van Jupiter, beminde een langen reeks van jaaren,
 In weelde en tegenspoedt, haar Filemon, nu krom,
 Gerimpelt en verzwakt door hoogen ouderdom.
 Hun' harten bleven een, sint hen het nootlot paarde.
 Men vindt nooit vroomer noch volmaakter liefde op aarde.
 Zy wisten dat de doot den naauwen huwlyksbandt,
 Hoe vast, in 't ende ontbindt met haar verwoede handt:
 Dies smeektenze uit een' mondt: vergunt ons dat wy beiden
 Gerufft op eenen dag, ô Goôn, van 't leven scheiden.

Zoo

Zoo treurt nooit Filemon by 't lykvier van zyn vrou;
 Noch Baucis scheurt om hem 't gerimpelt vel uit rou.
 De Goôn, die 't rietedak in marmarsteen verkeerden,
 Verhoorden dezen eisch, dienze ongeveinst begeerden.
 Zy wachten handt aan handt de doodt geruft en bly.
 Elk zegt zyn lief vaar wel. zy sterven zy aan zy.
 Oprechte huwlyksmin, in 't hof geteelt hier boven,
 (Maar, ach! waar vindt men u?) wie kan uw waarde looven?
 Gy smelt twee zielen door een hemelsch vier in een.
 Gy staat gelyk een rots, schoon aarde en zee verdween.
 Geen tegenspoedt besnoeit uw onbepaalt vermogen.
 Uw vonken blinken noch uit halfgeslotene oogen.
 Geen tydt noch ouderdom ontzenuwt uwe kracht.
 Maar meer verspreidtge uw glans door hutten zonder pracht,
 Dan hofpaleizen, die, van weelde en wellust dronken,
 (ô Gruwel!) blaaken van onkuische minnevonken:
 Daar kent men Filemon noch zyne oprechte vrou:
 Twee zinnebeelden van eene onbevleete trou.

De kuisheit is de kroon der huwelyksverbonden.

Door minnesluikery wordt d' echte trou geschonden.

XXVI.

Orfeus hellevaart.

Aan de verachters der dichtkunde.

EUridicé, de schoone bruidt
 Van Orfeus, d'eedle spruit der Goden,
 Treedt vrolyk langs de groene zooden,
 Maar d'adder, schuilende onder 't kruidt,
 Belaagt haar welgemaakte leden,
 Schiet toe, en wondt haar blanke hiel;
 Zy stort ter aarde en braakt de ziel.
 De droeve minnaar zoekt beneden

Haar

Haar schim in Plutoos jammerpoel ,
Ontziet geen onderaardsche schaaren ,
Geen Stigisch meer , noch helsche baaren ,

Maar treedt voor Plutoos rechterstoel ,
En stort dees' lykklagt voor zyn ooren :

Ik heb myne uitverkore vrou ,
Het waare voorbeeldt van de trou ,
Volmaakte Euridicé verloren ,

En daalde in dezen afgrondt neêr ,
Niet om uw' rykstroon te belaagen ,
Maar u myn ongeluk te klaagen .

Ai schenk de bruidt den bruîgom weêr .
Of sluit my in dien zelven kerkêr .

Een nootlot handele ons gelyk .

'k trek zonder haar niet uit uw ryk .

Ik schroom geen doodt : myn liefde is sterker .

Gy zelf , gy kent de kracht der min ,
Wiens toorts weleer uw boezem blaakte ,
Toen gy vrou Ceres dochter schaakte ,
En kroonde omlaag tot koningin .

De rechter hoort naar zyn gebeden :

De stem en 't snaarspel van den man

Werkt op zyn' geest. de zangkunst kan
Als buigzaam wasch de harten kneeden.

Zy legt de wreetheit aan den bandt,
Hervormt de woede in mededogen,
En bant de vyantschap uit d' oogen.

Doorluchte kunst! gelukkig landt,
Daar uw gewyde altaaren rooken!

Maar gy, die dit juweel belacht,
En min dan ydle droomen acht,
Gaat, zoo 't u lust, en vraagt de spooken,
Of ooit Apolloos zoon beneên,
Zoo kunstig zong, en geestig speelde,
Dat hy de razernyen streelde;

Maar zacht, bedenk u, gaat niet heen:

Schoon Orfeus wierdt geslaakt om zyn vernuft en zangen,
Licht bleef gy eeuwig om uw dwaasheit daar gevangen.

X X V I I .

Midas goutzucht gestraft.

GODt Bachus hadt op reis Sileen, zyn voedsterheer,
 Bestoven van den wyn, in Frigie verloren:
 Maar Midas, die hem kende, onthaalt hem naar behoren,
 En brengt den ouden knecht den jongen Wyngodt weêr.
 Wat loon verkiest de vorst voor dezen dienst? was 't eer?
 Of wysheit? neen. die deugd was hem niet aangeboren.
 Hy hadt den rykdom voor zyn grootste goedt verkoren.
 Geef, zegt hy, dat al 't geen ik raake in gout verkeer'.
 Maar hoe verging den vorst dat onbedacht begeeren?
 Gansch qualyk: want de maag kon geen metaal verteeren.
 't Geschenk was doodelyk dat hem de Wyngodt gaf.
 Betrou, zegt Juvenaal, ô menschen aan de Goden
 De zorg (zy weeten 't best) van 't geen gy hebt van nooden.
 Verkiest voorzichtig, of gy eischt, voor goedt, uw straf.

XXVIII.

Midas dwaas oordeel, aan N. N.

DE Veegodt Pan, gewoon steeds op Timool te queelen,
 (Den heuvel, die Hipeep en 't oude Sardis scheidt)
 Durft roemen op zyn kunst uit opgeblaazentheit,
 En stofte dat zyn riet de veltnimf meer kan streelen,
 Dan Febus gulde lier, die 't oor der Goden vleit.
 De Zanggodt daalt, bekleedt met lauren en juweelen,
 Ten hoogen zangberg af, om teegens hem te speelen.
 Elk toont zyn kunst in 't spel: maar Midas onbescheidt,
 Schoon Berg- en Boschgoôn en 't gevolg den harptoon looven.
 Veroordeelt Febus snaar, en stelt de veltfootit boven:
 Maar d' overwinnaar schenkt dien rechter Onverstandt
 Twee ezelsooren, om zyn ongelyk te wreeken.
 Verstout u ook niet, vriendt, een vonnis uit te spreken
 Van zaaken, die gy niet begrypt; of wacht uw schandt.

XXIX.

X X I X.

Op Narcissus.

NArcis zag by geval zich zelve in de beek,
 En wierdt van liefde door zyn schynbeeldt ingenomen;
 Hy dacht den blanken hals t'omhelzen in de stroomen,
 Den mondt te kussen, die naar zynen mondt geleek:
 Uit water wierdt de vlam in zyne ziel geboren.
 Een schyn, een zweemfel nam de minnaar voor de zaak,
 En voedde in zyn gemoedt de droefheit, of 't vermaak.
 Dat nooit in wezen was kon 't blaakend hart bekoren.
 Dan tradt hy van de bron, maar aanstonts quam hy weêr.
 Als hy haar vleide, schein de schim hem ook te vleien:

En

En fchreide hy om haar, zy fcheen om hem te fchreien :

Maar rees Narciffus op, dan dook de fchaduw neêr.

Al wat beminlyk was, den welluſt van zyn leven,

Zyn allerhoogſte goedt, zyn heil en grootſten ſchat,

En al den rykdom, dien hy in zich zelf bezat,

Kon hem een handt vol ſtof, verbeeldt door 't water, geeven.

Gy raaskalt, jongeling, daar gy op water bouwt ;

Dat vloeibaar element zal al uw hoop verſlinden :

En 't ſtof, dat licht vervliegt, gegeeſtelt van de winden,

Aanſchouwt gy in de bron, als gy u zelf aanſchouwt.

Wat nietig voorwerp heeft uw dwaaze luſt verkoren ?

De weêrſchyn van u zelf heeft uw gezicht verblindt :

Gy vindt niet dat gy zoekt : gy zoekt niet dat gy vindt ;

Maar gaat, gemartelt door uw eige ſchim, verloren.

Op den zelven.

W At ſtaart gy in de bron, Narciffus, met uwe oogen ?

Het beeldt, dat gy aanſchouwt in 't vloeient krietallyn,

Is geen zelfſtandig beeldt, maar enkel waan en ſchyn :

Gy grypt, gy taſt, maar miſt, en vindt u zelf bedrogen.

De

De schim ontwykt uw' arm, zoo dra hy haar genaakt.
 Gy denkt, ik vinde een schat, maar hebt u zelf verloren.
 Rys, dwaaze jongeling, wilt gy geen reden hooren,
 Het water zal het vier haast bluffchen dat u blaakt.

Schoon gy de schaduw vingt, wat eerprys zoudt gy winnen?

Gryp net en horen, en vervaardig u ter jagt:

Verfchalk het vluchtend hert, eer gy al t'onbedacht

U zelf verstrikt in 't net van uw verwarde zinnen.

De vogel, door natuur gewaarfchouwt, mydt de dood.

Het boschzwyn wapent zich, en schuwt geweld en laagen;

Maar gy, ô jager, door u zelve te behaagen,

Begeeft u reukeloos in 't uiterst van den noodt.

Maar neen, myn rede kan uw driften niet bepaalen.

Uw vleesch verfmelt als wasch, beschenen van de zon.

Gy zucht, gy kermt, in 't gras gezegen by den bron,

En d'Echo galmt u na door d'omgelege dalen.

Het woelend vier vergunt uw bange ziel geen rust.

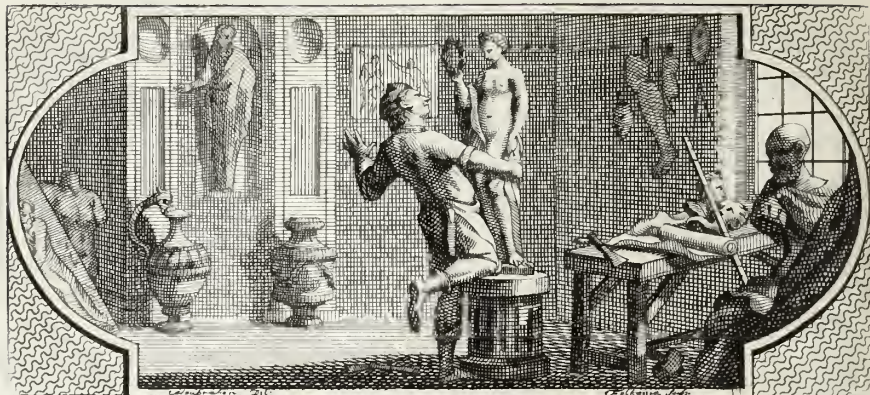
Gy zieltoogt, jongeling, uw krachten zyn bezweken:

De vlam van eigenliefde, in uw gemoedt ontsteken,

Wordt van de doodt door 't nat ontydig uitgebluscht.

Zo tastmen naar de schim, in 's wereldts wisselingen,

Terwyl men Godt vergeet en 't wezen van de dingen.

X X X.

Aan de hedendaagsche Narcissen.

NArciffus, die zich zelf tot mingenoot verkoos,
 En nooit aan anderen zyn hart hadt opgedraagen,
 Maar aan zyn eigen beeldt, wierdt in zyn lentedagen

Getroffen van de doodt, maar stierf niet kinderloos:
 Het nootlot hadt zyn stam d'onsterfelykheit beschoren,
 Een stam alom berucht door zyne vruchtbaarheid;

Dat tuig de naneef, die, de wereltd door verspreidt,
 Het bloet geensfins verzaakt waar uit hy werdt geboren.

Zoo kan men 't echte kindt, dat naar zyn vader aardt,
 Uit aterlingen door zyn zeden onderscheiden.

Maar

Maar laat ons niet in 't veldt van uw geboorte weiden,

Bekende zoonen van een' vader zoo vermaart :

Natuur heeft zelf zyn merk gestempelt in uw wezen :

De drift van eige min blaakt u ten oogen uit ;

Die troetelpop , geviert als d' allerschoonste bruidt ,

Wist lang uw zinnen door verbeelding te beleezen ;

Maar door verbeelding van gedroomde waardigheid ,

Van wetenschappen , door u zelve hoog verheven ,

Nooit op een vaste stof , maar waterbladt geschreven :

Zoo stroomt de wysheit wech , daar gy uw' geest meê vleit.

Voor al uw poëzy behaagt u boven maaten .

Gy raaskalt van Apol , Parnas of Helikon ,

Daar gy u spiegelt in 't kristal der hengstebron ;

Dan wordt gy meer in trotsheidt uitgelaaten :

Gy staart den ganschen dag , Narcis , op 't hoevenat :

Uw eige vleierey , zoo krachtig van vermogen ,

Leest daar Homerus beeldt , of Flakkus uit uwe oogen ,

Of Maro , door zyn pen in Rome hoog geschat :

Maar merkt gy niet , poëet , dat uwe zinnen maalen

Van letterhelden , die gy nimmer hebt gekent ;

Licht ziet gy Bavius of Mevius omtrent

Uw schaduw zwieren , steeds gewoon met u te dwaalen :

Terwyl gy in de bron van Pindus u vermaakt,
Zie ik uw broeder treên met ongefierde kleeden,
En niets misstaat den man van boven tot beneden,
Dan dat de schoen somtyts in 't staatig wandlen kraakt.
Een ongeknootte vilt rust staatig op zyne ooren,
Die, hangende om de kruin, d'eenvoudigheid verbeeldt:
Hy torst den mantel meê, schoon hem de zon verveelt,
En hygende onder 't pak, kan hem die last bekooren.
Zyn tong kastydt het kwaadt, en strekt een geëffelroe.
De spiegel dient alleen zyne oogen, om de trekken
Van godtvrucht en geloof uit zyn gelaat t'ontdekken;
Daar juicht hy dag op dag zyn eige schaduw toe.
Wanneer de leeraar scheldt op feilen en gebreken,
En steekt de wraakbazuin des hemels over 't quaadt,
Dan zucht hy overluidt met een ontroert gelaat.
De zerken zweeten van zyn traanen onder 't preeken:
Maar eige min verwekt zyn hart by 't schreien vreugd.
Zyn nabuur heeft zyn pligt al t'onbedacht vergeeten,
Maar hy, ontschuldigt, als hy denkt, van zyn geweeten,
Betreurt den vriendt, doch juicht om zyn gewaande deugd.
Verwate Kerknarcis, vergiftigt door de stroomen
Van eige vleierey, daar gy, in slaap gewiegt.

Door 't ruifchen van de beek, u zelf en 't volk bedriegt,
Denk dat gy in dat nat zult fmooren onder 't droomen:

Maar 'k wensche u beter lot: flaap al de dampen uit,
Die u bedwelmen, tot de waarheidt u komt wekken:
Haar spiegel, die nooit vleit, zal u u zelf ontdekken:

Daar zult gy 't voorwerp zien wat uit uw doling spruit:
Gy zult de hovaardy uit uw eenvoudig wezen,

Uit d'ongeplooid bef, die pas uw kraag bedekt,

En uit den mantel, die uw lyf tot ballast strekt,

Ja uit de zedigheit van uw gebaarden leezen:

Want hoogmoedt draagt veelyts het kleedt van nedrigheit.

De dichters plagten veel van Proteus op te zingen,

Ervaren in de kunst van vormverwiffelingen,

Maar hovaardy, die fteets de zinnen streelt en vleit,

Totdat zy door de vlam van eigeliefde blaaken,

Verwiffelt ook van vorm gedaante en van gelaat:

Haar dekt een boerepy, of deftig kleedt van ftaat:

Zy fchynt een jongeling, verfiert met gladde kaaken,

Of neffelt in den baardt, of dichtgeplooid huidt:

Dan treedt zy als een vrouw, gedoft met feeltgewaaden,

Van boven tot beneên behangen met fieraaden.

De boezem fpeelt en ryft. de blonde of bruine tuit,

Met diamant verficiert; gepoeiert en beftreken

Met balfem, die alom een' zoeten geur verfpreadt,

Geeft luifter aan de pracht en haar bekoorlykheit.

Zy fpiegelt dag op dag haar wezen in de beeken

Van eigeliefde, daar zy, door zich zelf bekoort,

Haar fchoonheit zelve aanbidt, als godlyk van vermogen.

De bloefem van haar wang, de lonken van haare oogen,

Het Leliwit, en al de gaven, met een woordt,

Dieze in zich zelve vindt, vervoeren haar gedachten.

Geen Venus evenaart met haar bevalligheên.

Zy roemt de vaardigheit van haar volmaakte leên,

Terwyl zy huppelt voor de fpiegels gansche nachten.

Zy wordt betovert door den orgel van haar keel.

Niets dan de weêrgalm van haar toonen ftreelt haare ooren.

Haar eige taal of geeft kan haar alleen bekooren.

Dat meeft natuur verdeelt, bezit zy in 't geheel.

Haar broeder, aan Belloon geheiligt, draagt den degen,

Ten dienft van 't vaderland; geen Hektors kryggeweer,

Achilles oorlogszwaardt, noch Alexanders fpeer

Heeft zoo veel glori, als zyn fabel, ooit verkregen.

Zyn heldendaaden ftaan gefneeden op zyn ftaal.

Hy fpiegelt reis op reis zich' zelf in 't glinfrent wapen.

Zyn

Zyn wezen zweemt naaar Mars, den God der oorlogsknaapen.

Hy spelt uit zyn gezicht het lot der zegepraal.

Zoo liefkooft hy zyn moedt en ingebeelde krachten.

Alleen zyn krygsbeleidt, waar voor Uliffes zwicht,

Aan 't heir gebleeken in den aanflag vol gewigt,

Veroorzaakt op den togt de zege in zyn gedachten.

ô Schiltknaap van Godt Mars, maar uit Narciffus ftam

Gesproten, volg zyn fpoor, door eige min gedreven;

Maar, moft uw vader om zich zelf door 't water sneeven

Uw voorzorg zal u licht behoeden voor den vlam.

Elk speelt in zyn beroep, 't zy hooge of laage ftaten,

De hooftrol van Narcis op 't wereltlyk toneel.

d'Een bootft het leven na door beitel of penfeel.

De kunstenaar verheft zyn arbeit boven maaten;

Het beeldt, door hem gevormt uit hout of marmersteen,

Wordt boven andere verheerlykt in zyn zinnen:

Noch zou hy 't kunstwerk, dat hy liefkooft, meer beminnen,

Ja, kon hy 't Godendom beweegen door gebeên,

Om d'onbezielde ftof den adem in te blaazen,

Op 't zachte zwaanedons, vereenigt door de trou,

Gelyk Pigmalion, omhelzen als zyn vrou.

Zoo raakt de kunstenaar door eigenliefde aan 't raazen,

En steekt Praxiteles hoogmoedig naar de kroon:
 Zyn kunstgenoot, die zelf Apelles durft braveeren,
 Doorbladert, om paneel of doeken te stoffeeren,
 De vormverwisseling van Nazo, Febus zoon.
 Daar leest hy, hoe Narcis, die d'Echo durft verachten,
 En d'eedle schoonheit hoont van Bosch- en Stroomgodin,
 In 't jaagen by de bron verteert door eige min.
 Hy toetst dit voorwerp, of 't hem dient, aan zyn gedachten.
 De stof gevalt hem, als een krachtig zinnebeeldt,
 En zal zich heerlyk op zyn tafereel vertoonen;
 De kunst zal door dit werk zyn kruin met lauren kroonen:
 Terwyl hy met die hoop zyn zinnen vleit en streelt,
 Mengt hy de verwen en bereidt zich om te maalen.
 Hy schildert eerst het veldt, de schaduw en 't geboomt,
 En dan de zilvre bron, die zachtjes ruifcht en stroomt.
 Aan 't hooftpunt blinkt de zon, gehult met goude stralen.
 Hy voegt'er eindelyk den schoonen jager by,
 Die, rustende op zyn arm, zich spiegelt in de stroomen.
 Zoo dient het kunstpenfeel voor tolk van Nazoos droomen.
 Zoo spreekt de stomme verf in Roomsche poëzy:
 Dit denkt hy, door zyn werk verrukt en opgetogen.
 Hy roemt zyn geest en handt: hy staart op zyn tafreel,

En

En pryft de trekken van zyn gadeloos penfeel;
Hy ziet, ja ziet zich blindt en twyfelt aan zyne oogen,
Vooral Narciffus beeldt, dat op den voorgrondt praaft,
En op zich zelf verliest, gaat ieders kunft te boven.
Maar meefter, merkt gy niet, in dus u ftuk te looven,
Dat gy door uw penfeel u zelf hebt afgemaalt?
Daar treed een Podalier, als toeverlaat der krankten,
Vermaart door artzeny, getabbert langs de ftraat:
De doodt, die hem ontmoet, verfchrikt voor zyn gelaat:
Hy wiegt het spook in flaap door kracht van toverdranken,
En kruiden, en bezweert het monfter door zyn kunft,
En wetenfchappen, door ervarentheit verkregen:
't Verzwakte lichaam, op het krankbedt neêrgezegen,
Steunt op zyn artzeny, en fterkt zich met zyn gunft:
Hy wykt voor geen Medé, die vader Ezons krachten
Verniewde, door het fap, uit veltgewas gedrukt,
En bloemen, aan den zoom van Peneus vliet geplukt,
By 't groeien van de maan, in akelige nachten:
Hy kan zelf Eskulaap, die 't lyk van Thefeus zoon
Door heilzaam kruidt bezielde, als d'oude dichters maalen,
Ver op de weegfchaal der geneeskunde overhalen:
Geleerde Chiron, die by d'ouden was gewoon

't Geheim der kruidery door zyn vernuft t'ontdekken,

En eertyts Eskulaap in die verheve stof

Als leeraar heeft gedient, moet zwichten voor zyn lof;
Uit die gedachten kan hy stof tot glori trekken.

Het fchynt als of hy tracht den oorsprongk van de quaal
Uit 's lyders water, dat hy sterk bezieet, te weeten;

Daar hy in tegendeel, van eige min bezeten,!

Meest naar zyn schaduw zoekt in 't glas van 't urinaal:

Daar straalt de wysheit uit den weêrschyn van zyn wezen:

Maar, vriendt; Narcissus zocht zich zelf, zyn grootsten schat,

In d'allerklaarste bron, daar gy in drabbig nat,

En slym de gaven poogt uit uw gezicht te leezen.

Vaarwel, Dokter, ik zie de Filosoof genaakt:

De wereldt heeft iets groots van zyn vernuft te wachten:

Hy prevelt daar hy gaat, en twiift met zyn gedachten:

Natuur, die hem alleen in 't boekvertrek vermaakt;

Heeft voor zyn schrander brein haar grootst geheim ontfloten:

Zyn eige wysheit wraakt de stelling van 't gemeen:

Dat elk verborgen blyft, ontdekt zyn geest alleen:

Zoo streeft hy boven 't perk van al' zyn tytgenooten:

Zoo kittelt hy zich zelf meer dan een leeraar past.

Heer Filosoof, gy leert te twyflen aan de zaaken,

Maar

Maar dat gy uw verstandt, waarom uw zinnen blaaken,
Gelyk een afgodt eert, steldt al de wereldt vast.
Ik lach, wanneer ik hoor een boerepleiter spreeken,
(’k Verzwyg den stedeling) daar bouman in een ry
Van boeren voorzit met een grofgelapte py.
De redenaar verschynt, heel statig uitgestreken,
In ’t raadthuis, en geeft net op zyn gebaarden acht.
De rechters stryken, om zyn dingtaal best te hooren,
Het haar, waar op de stem mogt stuiten, achter d’ooren;
Terwyl de pleiter, die zyn meesters recht betracht,
Met een’ geleende toon, in eischen, of verweeren,
De zaak te voorschyn brengt: hy luistert naar zyn woordt,
En wordt door ’t stamelen der uitspraak zelf bekoort,
Schoon ieder stampvoet om zyn kreupel redeneeren.
Zoo heerscht ook eige min in een’ geringen staat
Op ’t menschelyk gemoedt. men liefkoost zyn gebreken,
En schryft zich deugden toe, die nooit aan iemant bleken,
Zoo pronkt Narcissus geeft in allerlei gewaadt.
Maar, zangeres, gy moet uw dichtlust hier bepaalen:
Verkies een andre stof; want zoudt gy in ’t geheel
Narcissus afkomst hier afmaalen, uw penseel
Zou door dat groot getal en elks beroep verdwaalen.

X X X I.

Palamedes onschuldige doodt.

ALs't Grieksche krygsverbondt eendragtig is gesloten,
 En Agamemnons zorg den legerstaf vertrouwt,
 Om naar de Troische ree met rykbemande vlooten,
 Ruim duizent kielen sterk, te zeilen over 't zout,
 Zoekt elk Uliffes hulp, als bontgenoot, te winnen,
 Want van zyn schrander brein is 't eedtgespan bewuft;
 Maar vrou Penélopé vermeestert zyne zinnen,
 En gyzelt hart en zwaardt aan d'Ithakasche kust,
 Hy wordt van 't Grieksche volk eenparig overvallen
 Met woorden, die zyn pligt bewyzen in dien staat:

De

De vorften spreekten door gezanten in zyn wallen,
 En eifchen op den togt zyn degen en zyn raadt:
 Doch als zy naar zyn reên noch weigeringen hooren,
 Veinfte hy zich raazende, en, opdat zyn dwaasheit blyk',
 Beploegt hy 't barre strandt, en zaait'er zout voor koren:
 Maar Palamedes, hem in fchranderheit gelyk,
 Neemt ftraks Telémachus, een jongfken verfcfgeboren,
 Dat van de voedtfter, aan zyn waarde moeders zy,
 Gelaaft wierdt uit de borft, en legt hem in de vooren.
 De vader mydt zyn kindt. hier blykt de veinzery.
 Zoo moet Ulis, verfcfalkt, den togt naar Troje waagen,
 En fcheiden van zyn vrou, zyn vader, en zyn erf:
 Doch Palamedes blyft niet zeker voor zyn laagen:
 Het wrokkent hart befluit zyn uiterfte bederf.
 Noch ftrekt de Nydt die drift van haat in zyn gedachten.
 Het leger, door gebrek van voorraadt, zucht om broodt.
 Men zendt Uliffes om zyn fchepen te bevrachten
 Naar Tracie: hy keert, doch ledig, by de vloot.
 Maar Palamedes waakt voor zyn verlege zielen:
 Die trouwe noothulp, van zyn arbeit nimmer moê,
 Zeilt derwaarts, en verfcfynt met volgelade kielen,
 En ieder juicht om ftrydt den koftbezorger toe.

Dit spyt Laërtes zoon: dit quetft zyn groot vermogen:

Hy denkt, die dienft verkleent myn roem by't Griekfche volk.
Myn hoogheit kan geen licht, dat haar verdooft, gedoogen,
Myn zon, aan 't daalen, wordt betoogen met een wolk,
Door 't klimmen van den glans en Palamedes ftraalen.

Gelyk de wereldt geen twee zonnen, even fchoon,
Kan dulden, en omhoog aan 't firmament zien praalen;

Of immer onderdaan twee vorften op een' troon
Verheerlykt, zoo moet ik alleen myn luifter geeven,
Een licht verftrekken voor de Grieken op den togt.
Verheffenwe ons gezag. laat Palamedes sneeven;

Hy heeft my lang verveelt, en ik zyn val gezocht.
Aldus bezwangert van hoogmoedige gedachten,

Verdicht zyn lift een' brief, met Priaams naam aan 't endt
Getekent, dien de boô moet draagen door de wachten,

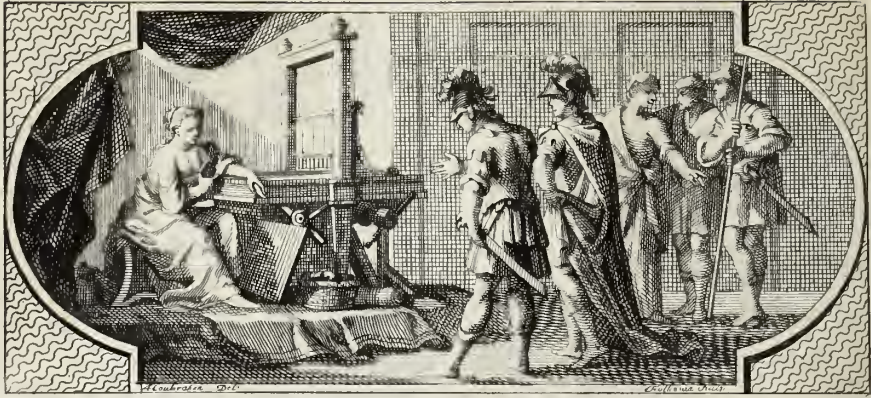
Als of hy komt uit Troje, aan Palamedes tent.
De brief wordt onderschept, (zoo was de zaak befteecken)

Die meldt van gout en van een heimelyk verbondt:
Maar elk ontfchuldigt hem: 't verraadt is niet gebleken,

Ten zy men 't gout ontdekke op Palamedes grondt:
Daar hadt Uliffes zelf den fchat in d'aardt begraven.

Hier blykt de kondfchap, en d'Eubëer wordt gevat.

Men toont hem in 't gerecht de Frygiaanfche gaven,
 En koning Priaams naam, gedrukt op 't heilloos bladt.
 De vader ftaat verftelt, en al' zyn leden beeven :
 Hy fchreeuwz zyn onfchuldt uit, daar hy zyn zaak op bouwt:
 Hy ziet den brief, die fchynt uit Troje aan hem gefchreven,
 Maar weet van geen verbont of toegezonde gout.
 Noch wordt hy in den raadt gedoemt als een verrader :
 En 't lichtgelovig volk verplet terftont met fteen
 Het onvermoebaar hoofd van dien beroemden vader,
 Weleer de ziel van 't heir en toevlucht voor 't gemeen.
 ô Palamedes! die den Grooten ftrekt een voorbeeldt,
 En hun gevaar befchryft in 't fterven met uw bloedt ;
 Gy, die uit ftaatbelang onfchuldig wordt veroordeelt,
 Gy ruft, uw moorder quynt aan een ontruft gemoedt.
 Tirannen deden meer 's landts trouwfte vaders flagten,
 Als hinderpaalen van hun oogmerk in 't gebiedt ;
 Maar 's wereldts heerfchappy, zoo groot in hun' gedachten,
 Verdwynt, na kort bezit, in rook en enkel niet,
 Laat eerft rechtvaardigheit uw levenswandel kroonen,
 Dan zult gy heerfchen op onwankelbaare troonen.

X X X I I .

Penélopees stant-vastige kuisheit .

TErwyl Uliffes in 't beleg van vyf paar jaaren,
 Om Menelaüs hoon te wreeken door geweld,
 Met zooveel koningen en Grieksche legerschaaren,
 Voor 't magtig Ilium den fabel zwaait in 't veldt:
 Terwyl hy ruim zoo lang, na Troje lag gevallen,
 In 't keeren, met zyn vloot moet dobberen op zee,
 Blykt aan zyn onderdaan, in d'Ithakasche wallen,
 De gadeloze trou van zyn Penélopé .
 Veel jongelingen, uit doorluchtig bloet geboren,
 En schoon en welgemaakt van leden, zien mevrou

Naar

Naar d'oogen ieder draaft: elk zoekt haar te bekooren,
 Door pligt en dienstbaarheid en langbeweze trou.

Haar aangenaam gelaat en hoffelyke zeden

Ontfleeken 't jeugdig bloet. het afzyn maakt hen stout.

Ulyffes lange togt, vermengt met zwarigheden,

Schynt elk een vaste stof, daar hy zyn hoop op bouwt.

Eerst smeult het minnevier bedekt in d'ingewanden,

Maar eindlyk barst de vlam met kracht ten oogen uit.

De tong, door 't blaakent hart gemoedigt, breekt de banden

Van eerbaarheid, waar meê 't ontzag de lippen fluit.

Zoo durft de wulpsche jeugt de koningin genaaken,

Daarze om Ulyffes zucht met traanen in 't gezicht.

Droog zegt'er een, vorstin, uw natbekreete kaaken:

Treur om geen' koning, die, zyn eedt en huwlykspligt

Verzaakende, u zoo lang verbandt uit zyn gedachten.

Wat raakt hem Paris en d'ontschaakte gemalin?

Ei, stort om een gemaal, zoo trouweloos, geen klagten:

Hy volgt zyn eerzucht slechts, en vlucht voor uwe min.

Mogt ik Penélopé omhelzen met myne armen,

Mogt ik d'albaste wang genaaken met myn mondt,

En op de zachte koets haar koele borst verwarmen,

Ik scheide nooit van hier om Argos krygsverbondt.

'k Liet Atreus zoon alleen den rug der golven klooven,
En zyne tente voor de muur van Troje slaan,
Om Ledaas schoone spruit den rover weêr t'ontrooven.

Ik gespte nimmer dan voor u het harnas aan.

Hoe wordt de kuifche ziel getroffen door 't verklaaren

Der geile lusten, wier herhaal haar doodlyk smart!

Zy wil voor haar gemaal haare eerbare driften spaaren.

Staan zy voor haar gezicht; Uliffes staat in 't hart.

Geen hoveling, hoe schoon, hoe vlug in 't redeneeren,

Hoe welgeschapen of welleevende, en verfiert

Met eedle zeden en gebaarden, kan haar keeren

Van 't opzet, datze alleen Uliffes eert en viert;

Maar als zy wordt vervolgt en krachtig aangedreven

Door d'edellieden, van haar weigring onvoldaan,

Verzoektze, door den list gediend, een web te weeven,

En, na 't voltrokken werk, de min ten dienst te staan:

Maar 't handtwerk van den dag wordt in den nacht met reden

Vernietigt, om den tydt te woekren in den noodt:

Tot dat Laëters zoon, na duizent zwarigheden,

De kust van Ithaka genaakt met zyne vloot.

Zy valt hem om den hals en drukt Uliffes wangen.

De tong blyft zonder spraak, en 't kloppent hart bekneelt.

Zy

Zy blyft als roereloos aan zyne leden hangen .

En sterft byna van vreugde in d'armen van haar'heldt .

ô Gadelooze min ! ô trou van twintig jaaren !

ô Proefftuk van de deugd ! wie roemt u naar den eifch ?

Ik zocht u lang , maar meest by onbekende fchaaren ,

En nooit in zaalen van een koningklyk paleis :

Daar heb ik * Flaviaas en Juliaas gevonden ,

Wier boezem wierdt geblaakt van eene onkuifche vlam .

'k Zag Meffalina , die , aan Klaudius verbonden ,

Wel afgemat , maar nooit verzadigt , afscheidt nam

Van boeven , die zy ftreelde in 't nachtbordeel van Rome :

Zoo ree zy weer naar 't hof , daar zy den keizer vondt

Geruft op 't ledekant , die nimmer dagt in 't droomen ,

Dat Meffalinaas fchoot voor ieder open ftont .

d'Aaloutheit zelve , nooit van 't waare licht befcheenen ,

Befpuwt den grafzerk der oneerbre keizerin ,

Ja trappelt op haar afch , en guichelt met de beenen ,

Maar kroont de doodbus van Uliffes gemalin .

* Flavia en Julia waren de gemalinnen van Pertinax en Severus , beide keizeren van Rome , zeer befaamt , onder al den drom der Romeinfche overfpeeldersfchen , wegens haare uitbundige onkuisheit en minnedriften ; alhoewel Meffalina , die hier vervolgens voorkomt , noch alle andere , in het vieren van den teugel haarer lusten , overtrof ; waar door alle lichtvaardige vrouwen van ftaat , in de volgende eeuwen , by haar vergeleken , of zelve , by vernoeming , met haaren naam gebrandtmerkt worden .

X X X I I I.

Eneas draagt zynen Vader uit den brandt van Troje.

TOen Sinons toorts de stad verdelgde door haar vlam,
 Lag d'oude Priamus voor 't oog van zyne maagen,
 Geharnast, op den grondt door Pyrrhus zwaardt verflagen;
 Daar Hekuba den val van haar beroemden stam
 Betreurde, op 't bloedig lyk van haar' gemaal gezegen.
 Kassandre, priesterin van Febus, wierdt by 't haar
 Geslingert uit de kerk van 't godtgewyde altaar:
 En Hektors weduwe, om Astianax verlegen,
 (Zoo werkt natuur op 't hart der moeder in den noodt)
 Liep spookten door 't paleis met opgeheve handen,

En

En vreefde geen gevaar, daar dak en zolder branden,
 Om 't jongskén door haar hulp te hoeden voor de doodt.
 Polyxena, de spruit van Priaam, nat van traanen,
 Hing bleek besturven aan den vaderlyken mondt,
 En wifchte met haar vlecht den bloetstroom uit de wondt.
 Eneas onderwyl, gevolgt van zyn Trojaanen,
 Weêrstondt op 't blaakent dak het Grieksche moortgewelt,
 Als een getergde leeuw, wiens nest, verzien van jongen,
 In 't midden van den nacht door jagers wordt besprongen:
 Maar als hem wierdt berecht dat Priaam lag gevelt,
 Bedacht hy het gevaar van zyn' stokouden vader:
 't Verlangen dreef hem voort, gewekt door kinderpligt:
 Hy vloog, terwyl de vlam, 't geboomte aan zyn gezigt
 Ontdekte, dat zyn hof beschaduwde, en quam nader.
 Daar zat Anchifes, die, verzwakt door ouderdom,
 Den doodt van 's vyandts handt verwachtte zonder schroomen.
 De jonge Askaan school wech, van dootfchrik ingenomen.
 Kreüzus tong, beknelt, bleef roereloos en stom.
 De vroomé Eneas, om zyn vader meest verlegen,
 Vermaant hem tot de vlucht: maar d'oude zegt: myn zoon,
 Ik heb al lang geleeft in weêrwil van de Goôn,
 Nu Troje legt verdelgt door 's vyandts vlam en degen.

My lust geen ballingschap. Uw jeugdt, uw levenskracht
Verstrekke uw noothulp in 't ontvluchten der gevaaren.

Indien het Godendom myn leven wilde spaaren,

Het hadt ook deze plaats verdedigt door zyn magt.

Is 't niet genoeg dat ik 't verwoesten met myne oogen

Aanschouwt hebbe, en den val der ryksstede overleeft?

Laat my hier sterven, vlucht. nu 't lot ons wederstreeft,

Zal haast de doodt het nat van myne wangen droogen.

Haar wacht ik van myn handt. Het graf te derven is

Van kleen belang. ei vlucht. wat zal Eneas maaken?

Hy ziet zyn Gemalin met traanen op de kaaken,

Askaan en 't gansche huis in groote onsteltenis.

Elk tracht den ouden Vorst tot vlieden te beweegen,

En wil niet zonder hem vertrekken met de vloot.

De zoon biedt hem zyn hulp al knielende in den noodt:

Maar schoon Eneas smeekt, Anchifes spreekt hem tegen,

En blyft by zyn besluit. ach! vader, zegt de vorst,

Hoe zoude ik zonder u myn vaderlandt verlaaten,

En schenken u ten prooi aan woedende soldaaten?

Zie Pyrrhus nadert ons, van Priaams bloet bemorft:

Hy nadert, die de zoon voor d'oogen van zyn vader

Vermoorde, en op zyn lyk den vader heeft gevelt.

Ach! moeder, heeft uw gunst by 't Griekfche moordtgewelt
Myn lyf geredt, opdat een grooter ramp my nader?

Zal ik myn vader met Kreüze en myn Askaan
Zien fmooren in hun bloet? brengt wapens aan, myn knechten,
Wy zullen zonder wraak niet fneeven: laat ons vechten.

Zo fpreekt de prins, en gefpt terftont weêr 't harnas aan,
Grypt zwaardt en fchildt, en vliegt ter hofpoorte uit naar buiten.

De wanhoop dryft hem voort. Kreüze volgt haar heer,
En werpt zich weenende voor zyne voeten neêr,
Om 't opzet van den heldt door traan op traan te ftuiten.

Anchifes ziet zyn neef, en wordt een licht gewaar,
Dat fchittert om zyn kruin, van hemelvier ontfteeken:
Hy merkt dit wonder aan als een geheiligt teken,

En ftemt om op de vloot te wyken voor 't gevaar.
Eneas torft terftont den vader op zyn fchoulers,
En geeft Askaan de handt in 't midden van 't gekerm,
De gryze Anchifes fluit de huisgoôn in zyn arm.
Kreüze volgt bedrukt en zuchtende om haare ouders,

Maar zy verdwynt terftont. de Vorft begeeft met zoon
En vader zich op reis, en dobbert op de baaren,
Tot dat hy afgeflooft, na duizent zeegevaaren,
't Beloofde landt betreedt en vorft Latinus troon.

Vervloekte Tullia, gy, die uw stasiwagen
 Dorst mannen over 't lyk uw 's vaders, en verwoedt
 Zyn beenders kneuzen met uw wielen root van bloet,
 De wang bespoog, en loeg om 't geen uwe oogen zagen,
 Waar schuilt gy monster? breek uw kerker, kom in 't licht,
 Aanschou een spiegel, die uw misdaadt zal vergrooten:
 Maar neen, blyf eeuwig in de grafkruik opgeslooten,
 Opdat de wereldt niet verschrikke op uw gezigt.
 Volgt, volgt Eneas spoor, gy dochters, volgt gy zoonen:
 Want die zyne ouders dient in noodt, en eertenacht,
 Zal, (zegt de Waarheid zefs) zoo hy myn les betracht,
 In 't landt, dat ik hem schenk, veel jaaren zeker wonen.

*W*at durft een Absalom, door staatzucht aangedreeven,
 Al onderneemen tot verkrachting van 't gezag
 Van zynen Vader, in zyn wrevelig gedrag,
 Waar door hy 't heeft gemunt op 's vaders kroon en leven!
 Hy brengt, door hooffsch gestreel, het volk aan zyne zy,
 Verplicht, naar eedt en trou, voor Davids troon te waaken:
 Maar 's hemels blixemvier zal haast den muiter blaaken.
 Een eik word hem een galg voor zyn verradery.
 Daar hy by 't golvend haar, ten spiegel, aan blyft hangen.
 Wie 't recht der Oudren schendt zal wisse straf ontfangen.

X X X I V.

Eneas zoekt Kreüze in den brandt.

ZOo dra Eneas quam aan Ceres berg en toren,
 Van oudts door Dardaans vols verheerlykt voor den muur
 Van Troje, en lang gewydt by 't heilig offervuur,
 Hadt hy zyn gemalin, Kreüze, op weg verlooren.
 Hy vloog verbaast te rug in 't midden van 't gevaar.
 Hy wou haar weder zien of 't leven rustig waagen.
 Geen Agamemnon, noch Ulis, bekend door laagen,
 Weêrhielden zyn besluit, noch scheiden hem van haar.
 Kreüzes wezen speelde alleen in zyn gedachten.
 Hy naakte Anchifes Hof, en zag de boomen staan;
 Maar door 't geboomt de vlam, en 't huis door vier vergaan.
 Zoo sloop hy onbekent gewapent door de wachten;

M

Maar

Maar vindt haar niet, schoon hy alom Kreüze zocht,
En by zich zelve vroeg: waar schuilt myn uitverkoren?
De Goden hadden hem een tweede bruidt beschoren,
En d'eerste mogt haar heer niet volgen op den togt.
In 't kruiffen langs den weg quam hem haar schaduw tegen.
Dank, Goden, riep hy uit, dat ik u weder vind'.
Hy wou den bleeken hals omhelzen, maar greep windt.
Zo keerde hy naar strandt langs naare en dootsche wegen,
En stak bedrukt in zee: maar dacht om Priaams stadt,
Noch 't geen hy in 't paleis zyns vaders hadt gelaaten,
Ten prooi van 't Grieksche volk en woedende Soldaaten;
Hy derfde in zyn Kreüze alleen zyn' grootsten schat.
De huwlyksbandt, om hoog gevlochten, die beneden
Twee harten voegt aan een, wordt nooit door tegenspoedt
Ontbonden. echte trou, gekoestert van 't gemoedt,
Vergeldt die zorg en dienst, en wapent all' de leden,
Ja zet hun krachten by, om 't voorwerp dat zy mint
Te dienen in den noodt, ook met gevaar van 't leven.
In onheil zal de Min de klaarfte blyken geeven
Van haar stantvastigheit, die alles overwint.
Zoo kan Alcestis naam d'onsterflykheit verwerven,
Met voor Admetus, haar zoo lief en waardt, te sterven.

X X X V.

Orestes en Pylades weërgadeloze vriendschap.

ZOo ras Orestes hadt zyn vaders doot gewroken,
 En 't moederlyke bloet vergooten door zyn staal,
 Wierdt hy vervolgt, geplaagt van onderaardtsche spooken,
 Van elk geschuuwt. maar nooit verlaaten van zyn quaal:
 Dies zocht hy 't Godendom door heilige offerhanden
 Te zoenen voor 't altaar. 't Orakel sprak: zoek rust,
 Door 't schaaken van Diane uit koning Thoas landen.
 Keer weder met haar beeldt uit Taure aan deze kust.
 Hy tradt, door dat bevel gemoedigt, naar de baaren,
 En zeilden naar de ree der Scythen met zyn vloot.

Getrouwe Pylades, ontziende geen gevaaren,

Verzelde op dezen togt zyn halsvriendt in den noodt.

Zy naakten Thoas strandt, maar wierden overvallen

Van 't krygsvolk, en gesleept naar 't vorstelyk paleis.

De koning zag vergramt twee vreemden in zyn wallen,

En vroeg naar hun geboorte en oorzaak van de reis.

Hy wist wel dat Orest het kerkbeeldt zocht te schaaken.

De Godtspraak hadt hem dit voor 't offervier gemeldt,

Dies mogt geen reiziger zyn ryksgebiedt genaaken,

Of hy wierdt in zyn hof gekerkert met geweld.

Zoo zat de Grieksche prins met Pylades gevangen,

Tot dat de vorst vernam, dat een van beî de zoon

Van Agamemnon was: dit noopte zyn verlangen

Om hem t'ontdekken, en te straffen voor dien hoon,

En om den tempelroof, gepleegt met zyn gedachten,

Door Ifigniës handt (die 't altaar van Diaan

Bediende als priesterin) voor 't oog van 't volk te slagten.

Dan stont zyn zetel vast. dan was zyn wraak voldaan.

Men bragt de prinsfen in den ryksraadt voor zyne oogen:

Maar Pylades aanschoude Orestes in dien noodt;

Hy kon dit offer van zyn' halsvriendt niet gedoogen,

En zeide: ik ben Orest, koom, straf my met de doodt.

De waare Orestes, om zyn Pylades verlegen,
 Riep met een luide stem: de prins heeft u misleidt.
 Ik ben Orestes, ik, maar d'ander sprak hem tegen.
 Wat zou de koning doen in deze onzekerheid?
 Hy vondt twee vyanden in twee getrouwe vrenden,
 En twee Oresten, die hy vloekte in zyn gemoedt,
 Als floorders van zyn rust, wel twee, maar eensgezinden,
 Daar elk zyn' boezemvriendt wou redden door zyn bloet.
 De vorst liet door de wacht elk naar zyn kerker leiden,
 En wel verzekeren, door lust tot wraak geprest,
 Hun' harten bleeven vast vereenigt, schoonzsche scheiden;
 En Pylades riep uit: ik ben, en blyve Orest.
 Ifigenië, die voor 't oog der Grieksche schaaren
 In Aulis was gedoemt, maar, van Diaan gespaart,
 Naar Tauren wierdt gevoert, ten dienst van haare altaaren,
 Kende aan Orestes naam den broeder, haar zoo waardt.
 Z'ontfloot den kerker der getrouwe rampgenooten.
 Zy vlooden met het beeldt ter ryksstede uit naar strandt,
 Daar Thoas, die hun vlucht wou stuiten, wierdt doorstooten,
 En sneuvelde, aan zyn wondt, door prins Orestes handt.
 Waar zal ik Pylades in onze dagen vinden?
 Of die Orest in trou en vriendschap evenaart?

In voorspoedt telt men nu een lange ry van vrienden,

Maar geen, wanneer 't geluk zich tegens ons verklaart.
Zoo lang 't mildtdadig lot uit Amaltheaas horen

Den middagdifch ftoffeert, en 't muskadellebloet
In gulde fchaalen gloeit, heeft elk ons trou gezworen.

De vriendfchap wordt gesterkt door weelde en overvloedt:
Maar als 't gebrek in huis, met krachtelooze beenen,

Door onze keuken kruipt, of in de kelder zucht,
Waarom de huisvoogt quynt, en vrou en kinders weenen,
Verflaautze op dat gezicht, verdwynt en neemt de vlucht.

Maar mag men u den naam van waare vrienden geeven,

Gy die den voorspoedt volgt en liefkooft om 't genot?

Neen, tafelvrienden, neen: de vriendfchap wordt verheven

Om haar ftantvalligheit in een rampzalig lot:

Dies moet ik Pylades en zyne deugden looven:

Geen vriendt in veilligheit, maar midden in 't gevaar:

Geen vriendt op 't feeftbanket in Agamemnons hoven,

Maar in den kerker, en by Thoas moortaltaar.

In vriendfchap moet het hart van trouwe en liefde zwellen,

Die, als Bevalligheên, elkanderen verzellen.

X X X V I.

Orestes Moedermoordt.

ORestes, in Micene uit Agamemnons zaadt
 Gesproten, ziet het lyk van zyn' beminden vader,
 Zelf door zyn moeder en Egistus den verrader
 Getroffen met de byl: hy kust het bleek gelaat,
 En wifcht de wonden af, en zweert zyn doodt te wreken:
 Maar zal hy vaders schim, die voor zyne oogen treedt,
 En bloet verzoenen door 't volbrengen van den eedt,
 Hy moet den buik, die hem gebaart heeft, zelf doorsteeken.
 Hy dreigt haar met de doodt die hem het leven gaf,
 En straft een vadermoort door 't moorden van een moeder.
 Waar

Waar werkt ooit drift vanwraak op't menschlyk hart verwoeder?

Wat stroom, wat oceaon spoelt zulk een bloetsmet af?

Maar heeft de moorder niet zyne ooge toegeneepen,

Toen hy zyn eigen beeldt aanschoude in haar gezigt?

Zyn' voet in 't naadren niet ontzet uit zyn gezigt?

En heeft de vuist, eer zy den dolk had aangegreepen,

Niet tegens 't opzet en besluit van 't hart gepleit?

Hy heeft dit antwoordt, die zulks vraagt, van my te wachten.

De leden passen op de werking der gedachten,

Als dienstbaar aan den wil, tot goedt of quaad bereidt.

Orestes hadt zich zelf en moeders beeldt vergeeten:

Hy wist niet meer dat hem een vrouw ter wereldt bragt:

De wraakzucht hadt natuur in 't woedendt hart verkracht,

En zich gehuisvest in 't vertrek van zyn geweeten.

Door Razernyen, die hem volgen waar hy gaat,

Verbeeldt d'aaloutheit ons de wroeging over 't quaad.

*H*oe wordt het eene leet door 't andere gewroken!

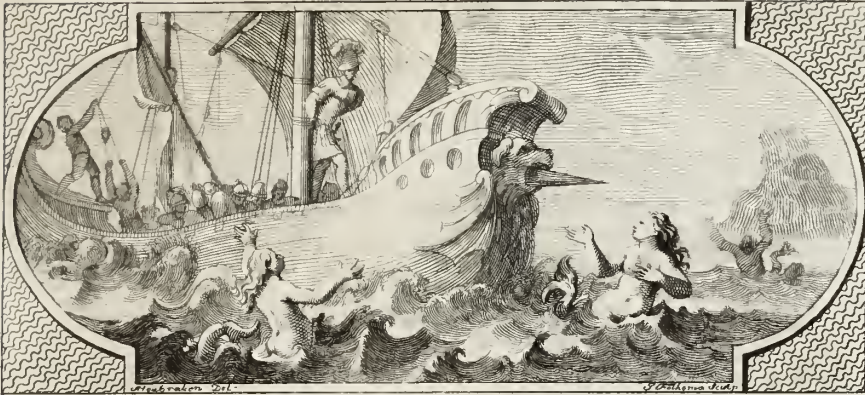
De vader wordt ontzielt door moordtlust van zyn vrou.

De zoon, den vader zelf na zynen doot getrou,

Heeft zyn geweeten met zyn moeders hart doorstoken:

Doch, schoon de moeder sneeft door zyne moorders kling,

't Geweeten blyft zyn beul door schrik en foltering.

X X X V I I .

Verleidende Sirenen.

D'Aaloude dichtkunst, hoog geacht
 By mannen van vernuft en oordeel,
 Heeft veel verdichtzels voortgebragt,
 Als zinnebeelden, tot ons voordeel,
 Indien men recht den zin begrypt.
 De fabel strekt in 't onderzoeken
 Een slypsteen, die de zinnen slypt.
 Ontsteek uw licht vry aan die boeken.

N

Dat

Dat licht wyft u de rechte baan ,
Een baak op 's wereldts Oceaan .

Hier droomt de dichter van Sireenen ,
Van boven fchoon gelyk een maagdt ,
Maar zonder voet of menfchebeenen .

Het onderlyf , dat alles draagt ,
Gelykt een vogel , die verheven ,
Dryft op zyn vlerken , snel van aardt ;
Of Dolfyn , die omlaag moet leven ,
En 't water kemt met vinne en ftaart .
Die zusters woonen aan de baaren ,
In 't oog van alle waterschaaren .

Zy paaren ftem en fnaarensfel ,
Ganfch kunftig en volmaakt in d'ooren .

Geen vingers flaan de luit zoo snel .
Geen keelen die zoo 't hart bekooren .

Geen fchepen ftuiven door de zee ,
Omtrent haar afgelege ftranden ,

Of straks weêrgalmen golf en ree,
 Door 't roeren van haar keel en handen.
 De zeeman op 't muzyk beluſt,
 Wendt roer en ſteven naar de kuſt.

Maar al dat zingen, al dat ſpeelen,
 Die hemeltoon, die melody
 Klinkt om 't welluſtig oor te ſtreelen,
 Maar door bedrog en veinzery,
 Door afgerechte en helſche vonden.
 Zoodra de zeeman treedt aan landt,
 Wordt hy van 't roofgeſpuiſ verſlonden,
 En vindt zyn graf in 't ingewandt.
 Men ziet, men braadt de menſcheſpieren,
 Om 't moordtfeelt aan den diſch te vieren.

Laat ons, ô menſchen, dit tafreel
 Des dichters van naby beſchouwen:
 Hy maalt Sireenen, maar 't penſeel
 Meent met Sireenen lichte vrouwen.

Hoe kunstig queelt een hoeremondt!
Hoe kan een fleemster d'ooren streelen,
Die lang ten dienst van ieder stont,
Begruiſt van 't ſtof der nachtbordeelen!
Schoon van de tong veel honig vloeit,
Noch wordt 'er gal in 't hart gebroeit.

Al drukt haar ſlinke handt uw wangen,
De rechte tokkelt aan uw tas.
Haar lippen weigren wel t'ontfangen,
Maar d'oogen wroeten door uw kas:
Zoo wordt gy levende opgegeeten,
Daar die Sireen u ſtreelt en vleit:
En zinkt gy, zonder 't zelf te weeten,
In 't graf van haar begeerlykheit.
Stop, als Uliſ, met waſch uwe ooren,
Eer gy door 't vleien gaat verloren.

X X X V I I I.

Hippolitus onschuldig van Theseus gevloekt.

D'Onkuische Fedra mint Hippolitus, den zoon
 Van Theseus haar gemaal, een jongeling, wel schoon
 Van wezen, en versiert met welgemaakte leden,
 Maar schooner door zyn deugdt en onbesproke zeden.
 Hy hadt zyn eedle jeugdt de kuisheit toegewydt,
 En, schuw voor vrouwemin, versleet den prins zyn' tydt
 Met jaagen, en het wildt te volgen door de velden.
 De stiefmoër, schroomende om haar vlammen zelf te melden,
 Zoekt by de voedtster hulp, en uitt door haaren mondt
 De driften van haar hart, en ongeneesbre wondt.

Hippolitus verbleekt op d'aanspraak van deeze oude,
En, vloekende 't geheim dat Fedra haar betroude,
Zoo hatelyk, dreigt haar en vaders gemalin,
Indien zy 't smeulent vier van die vervloekte min
In 't hart niet tegengaat, naar 't voorbeeldt van de reden.
Dit antwoordt stelt de ziel van Fedra niet te vreden,
Die, door het zoet bekoort, daar haar de lust meê vleit,
Haar oogmerk voedt met hoop in deeze onzekerheit.
Zy wil Hippolitus tot mingenoet verwerven,
Of in het martelperk van haare driften sterven.
D'oneerbre bant de vreeze en schaamt uit haar gemoedt,
En valt den prins, terwyl hy aarzelt, zelf te voet.
De zuchten van het hart, de traanen op de kaaken,
De klagten, op de tong besturven onder 't blaaken,
Ontdekken haaren eifch, die Theseus ledekant
Met echtschoffeering dreigt. het kloppent ingewandt
Looft hondert zuchten, om het weigrent hart te raaken.
Maar zou Hippolitus zyn trou en pligt verzaaken?
Den vader, hem zo waardt, verraden? neen, de deugdt,
Van hem geliefkooft en verheerlykt in zyn' jeugdt,
Biedt weêrstant aan den storm van eene ontzinde moeder,
Maar d'afgeslage min maakt Fedraas drift verwoeder;
Tot dat de weigering, die haar gezag onteert,
(Gelyk zy zich verbeeldt) de liefde in haat verkeert.

Zoo vliegt zy naar den vorst met traanen op de wangen;
 Zy knielt en blyft verflaauwt aan zyne beenen hangen,
 Tot datze al bevende den koning Theseus meldt,
 Als of de zoon zyn koets wou schenden door geweld.
 De heldt besturven, scheurd zyn ryksgewaadt uit toren,
 En vloekt de vrucht uit hem en d'Amazoon geboren.
 't Voorbarig oordeel zoekt naar geen bewys of blyk,
 Maar dwingt Hippolitus te vluchten uit het ryk.
 Noch kan de ballingschap zyn wraakzucht niet verzaaden:
 Hy smeekt Neptuin (die hem, uit inzicht van zyn daaden,
 Drie beden hadt vergunt) den zoon in dezen nootd
 Geen hulp te bieden, maar te straffen met de dootd.
 Zoo moet de kuifche prins, onschuldig wechgedreven,
 Zich met zyn wagen naar Trezene op weg begeeven,
 Hy naakt met zyn gespan den oever, daar de zee
 Haar bruine golven rolt en wentelt aan de ree.
 Een yffelyke orkaan, bevrucht met bliksemstraalen,
 En donderklooten, treft alle omgelege dalen.
 De gryze Zeemonarch bereidt zich tot de straf,
 En geesselt onvermoeit de baaren met zyn staf.
 Het pekelschuimt en zwelt, terwyl de stormen loejen,
 En gieren door de lucht, geborsten uit hun' boejen,
 Op onweêrpennen. berg en steenrots scheurt van een.
 Een schrikkelyk gedrogt, een zeeslier, grof vanleên,

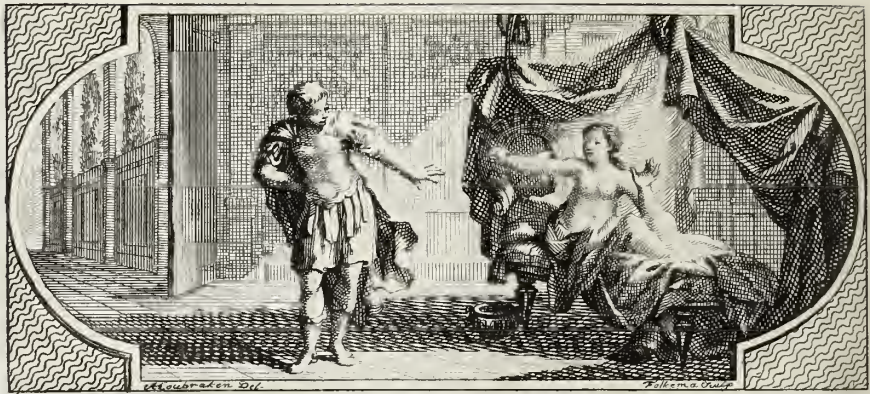
Verfchynt op 't bruifchent nat, hy blikfemt met zyne oogen,
En braakt een gansche zee, uit balg en fnuit gevlogen,
De paarden in 't gezicht: zy fhrikken voor 't gedrogt,
En weigren naar den toom te luiftren op den togt.

Elk fchuimbekt op 't gebit, en holt, vervoert van toren
En fhrik, langs 't rotfig ftrandt, met opgeftekene ooren.
Noch houdt de prins vol moedt den teugel, die hy viert,
Of intrekt naar den eifch. de wagen draait en zwiert,
Geflingert buiten 't fpoor, en barft en spat aan ftukken,
Door 't fhokken op een paal. de dollen paarden rukken
De fleepende affen voort; terwyl de wagenaar
In zeel en teugel hangt, en zich in dootsgevaar
Noch met zyn onfchuldt trooft. de blanke borft, de leden,
Langs 't bloedig ftrof gefleurt, gerabraakt, en vertreeden,
Of door de hoef vergruift, bedekken hier en daar
De boorden van de zee. zoo legt als martelaar
Van Fedraas helfche drift en eervergeete laagen
De kuifche jongeling, Hippolitus, verflaagen:
Maar zy, om 't gruwzaam feit, in 't wroegende ingewandt
Geknaagt, gepynigt, rooft zich 't leven door haar handt.

't Voorbarig vonnis, hier door Thefeus uitgefproken,
En d'ingebeelde hoon al t'onbedacht gewroken,
Veroordeelt zyn gedrag. de vierschaar, in Godts raadt
Ten dienft van 't fterfelyk volk geheiligt, ftraft het quaadt,
Doch

Doch met een koel gemoedt. wie twyffelt aan de zaaken
 Zal langs den twyfelweg op 't fpoor der waarheit raaken.
 Gerechtigheit reikt u het zwaardt, haar aanbetrout,
 ô Aardtsche rechters, toe; maar grypt niet al te ftout,
 Eer gy u zelve wondt. wie veilig recht wil pleegen,
 Laat eerft Voorzichtigheit wel ftip, maar langkzaam weegen.
 Door 't fchielyk oordeel valt de fchaal en evenaar
 Aan d'eene zy te licht, aan d'andre zy te zwaar.
 Hadt Theseus wel zyn pligt, als rechter, waargenomen,
 Nooit was zyn hevigkeit tot dat befluit gekomen:
 Nu wierdt hy door berou gemartelt en geknaagt;
 Daar hy Hippolitus, van Godt en mensch beklaagt,
 Omhelfde op 't barre ftrandt, en zyn verftrooide beenen
 Vergaârde, en deerlyk fchreide, en kermde, dat de fteenen,
 Door traan op traan geweekt, weêrgalmden op zyn klagt:
 Maar 't lichaam, door zyn vloek onfchuldig omgebragt,
 Scheen voor den kinderbeul te fchrikken en te beeven:
 En Theseus las zyn fchuldt, met bloet in 't zandt gefchreven;
 Met bloet, zyn eigen bloet, dat uit zyn leden fproot,
 't Geen hy, als vader, teelde, en, als tyran, vergoot.

*Nooit wint de vierfchaar door een overylent oordeel
 Voor Themis Majesteit, in 't menschedom, eere of voordeel.*

X X X I X.

Op Fedra.

't **W**As Fedra, die weleer haar zusters bruidegom
Bekoorde, en wederminde, en met haar Theseus vluchtte,
Daar Ariadne alleen op Naxos oever zuchtte,

En riep: myn zuster toef. ach! Theseus keer weêrom!
Maar geen van beide gaf gehoor aan haar gebeden:
D'een hadt natuur verzaakt: en d'ander brak zyn eeden.

't Was Fedra, die geteelt op Minos bruiloftsbedt,
En van Pasifaë gebaart en opgetogen,
D'onkuisheit uit haar borst, voor melk, had ingezogen.

De moeder heeft haar schoot door overspel befmet;

De

De dochter, schoon haar lust den prins niet kon beweegen,
De ziel bezoedelt, door den wil van 't quaadt te pleegen.

De wil blyft schuldig, en zelf strafbaar, schoon 't geval
Het oogmerk wederstreeft, en hindert in 't volbrengen
Van 't voorgenomen quaadt. de wil om bloet te plengen,
En 't opzet wordt voor 't feit gehouden overal
Daar 't Recht op 't kussen zit. men dient zich wel te wachten
Voor 't oog dat alles ziet, men zondigt met gedachten.

't Was Fedra die van 't een in 't ander quaadt verviel,
Een stiefzoon, die haar lust versmaadde, valsch betichtte,
En Theseus door bedrog tot kindermoort verplichtte.

Zoo stierf Hippolitus, maar met een' zuivre ziel.
En zy, als moorderes, van razerny bezeten,
Volvoerde met haar handt het vonnis van 't geweten.

Heeft hier d'Atheensche vorst de dootstraf van zyn zoon,
Door Fedraas valsche klagt bedrogen, uitgesproken;
Haar vader, die in 't ryk, daar Plutoos vlammen rooken,
Den rechterstoel bekleedde, en 't sterfelyk volk den loon
Verschafte naar verdienst, heeft daar zyn kindt, na 't leven,
't Rechtvaardig vonnis van die misdaadt voorgeschreven.

X L.

Eteokles en Polinices rampzalige kroonzucht.

T Wee broeders, uit het bloet van Edipus gesproten,
 En beide van Jokaste op' eenen dag gebaart,
 Bepreiten 't kroonrecht, dat elk eigent, met hun zwaardt.
 De haat, door staatbelang in 't wrokkent hart besloten,
 En aangequeekt, barst uit in openbaar geweldt.
 De tweestrydt zal den twiſt voor Thebes muur beslechten:
 Dit sluit men by verdrag. d'een sneuvelt onder 't vechten,
 En d'ander braakt de ziel in 's broeders bloet op 't veldt.
 De moeder, door dien ramp ten wanhoop aangedreven,
 Brengt op de lyken van haar zoonen zich om 't leven.

Ver-

Vervloekte kroonzucht, die de zinnen en gedachten,
 Als door een dwaallicht, voert op eene onrechte baan:
 Inbeelding, waterbel, ô enkle droom en waan,
 Vervolgster van de rust by dagen en by nachten,
 Hoe stout speelt gy uw rol op 't wereltlyk toneel!
 De bloetdorst en geweldt, bestuwt van helsche plaagen,
 Staan vaardig tot uw dienst, en vliegen om uw wagen,
 En slaan de leeuwen, die vast brullen, in 't gareel:
 Gy dryft uw wagen-as, om rampen voort te teelen,
 Door menschenbeendren en gekneufde bekkeneelen:

Gy sticht uw winkels, om het moortgeweer te smeeden,
 En dryft den wapensmit het zweet ten spieren uit,
 Terwyl de moker op den rug van 't yzer stuit,
 En 't volk by 't aambeeldt zwoegt met afgematte leden:
 Elk krygt van u zyn taak en strengbevolen deel:
 Gy weeft de watervlag en 't doek der veltbanieren,
 Die midden in den troep den legertogt versieren,
 En maalt 'er verven op met een bebloet penceel:
 De doodt mogt veel te spà het sterfelyk lichaam krenken;
 Gy bindt hem vlerken aan; zoo vliegt hy op u wenken:

Gy ploegt Neptunus rug met rykbemande kielen,

En voert den donder, in 't metaal besloten, mee:

De doeken zwellen door uw adem op de zee:

De vloot, bezwangert, baart aan strandt ontelbre zielen,

Die op uw streng bevel geruist ter slagbank gaan:

Gy steekt de stormbazuin, en zwaait de krygstandaarden:

Gy moedigt door uw toon den draf der oorlogspaarden:

Gy steekt het grof metaal op 't hooge bolwerk aan:

Het stuivent puin bedekt de steden: gansche landen

Versmooren in hunne afch, gebliksemt door uw handen:

Gy breekt den bloetbandt, door natuur zo vast gebonden,

En hitst de broeders zelfs geharnast tegens een:

Daar wordt de vader van zyn eigen zoon besfireên;

En gy bekleedt geweldt met opgeraapte vonden:

De helsche Twist verstrekt uw gunsteling in 't hof,

En weet door zyn gevele uw zinnen te bekooren:

Maar eendragt, die gy hebt den ondergang gezworen,

Legt vóór uw voet geknielt, en treurt in aische en stof.

ô Kroonzucht, steeds geviert in vroege en laate dagen,

Wat brengt gy rampen voort! wat queekt uw drift al plaagen!

X L I.

Aan Jokaste zichzelven doodende.

WOrdt uw bloetschandige echt met Edipus uw zoon,
 Jokaste, niet genoeg verwezen van de Goôn?
 Moet gy die misdaadt door een tweede noch vergrooten?
 Gy breekt het maakfel, dat zyn schepper toebehoort,
 En treft een anders beeldt, schoon gy u zelf vermoordt,
 Ja quetst het Godendom, met u door 't hart te stooten.
 Hy, die voordezen ons uit klay heeft voortgebragt,
 Vernietigd deze stof, maar door zyn eige magt.

*Wie door verwoedheit durft Godts beeldt en maakfel sloopen
 Kan op geen' grontsteun heil by Godt of menschen hoopen.*

X L I I.

Salmoneus buitenspoorige hoogmoedt.

Salmoneus, die de troon bekleede in Elis muuren,
 Stak uit in hovaardy ver boven zyn gebuuren:
 Die drift van hoogmoedt wierdt door hooffsche vleierey,
 En gunst der burgeren, die onder zyn voogdy,
 Het juk van dienstbaarheid, schoon 't prangde, vrolyk droegen.
 Gevoedt en aangequeekt. geen afkeer, geen misnoegen
 Ontzenuwde de kracht der wetten en geboôn:
 En als Salmoneus sprak, dan spraken alle Goôn.
 Zoo wierdt des konings hart door vleien opgeblaazen,
 Gelyk de byen op den geur der kruiden aazen.

En

En kleeven aan 't gebloemt, wanneer de morgenftondt,
 D'ontloke beemden kuft met een' bedauwden mondt:
 Zoo zwermt een gansche fchaar ontwaakte hovelingen;
 Elk tracht zyn flaapectrek, als heilig, in te dringen,
 Om, hangende aan zyn' mondt, een fchat van lekkerny
 Te leezen, en den geeft te voeden aan zyn zy
 Door redeneringen, als goddlyk, in zyne ooren.

ô Godt, die alles weet, kunt gy dit zien en hooren?

Licht heeft de vleier zelf, zoo dier aan u verpligt,
 Uw gunft niet eens gedantk voor 't niewherboren licht!

Zyn hoogmoedt, dus in top gevyzelt, zonder reden,
 Van 't hofgezin, barft uit in buitensporigheden.

Hy weet niet meer dat hem een menfch heeft voortgeteelt.

Hy kent het nootlot niet van zyn vergangkbaar beeldt,

Maar heeft d'onfterflykheit gedrukt in zyn gedachten.

De priesters zweeten voor d'altaaren onder 't slagten

Van hondert runderen, zyn godtheit toegewydt.

Het praalbeeldt, dat Jupyn betekent, wordt door vlyt

Des kunstenaars volwrocht, en op de markt verheven.

Men bouwt een koopre brug; die wordt de naam gegeven

Van donderbrug. men klinkt een wagen uit metaal:

Daar flygt hy op: zyn toorts verbeeldt de blikfemftaal,

Geflingert onder 't volk. de gladde raden kraaken,

Met fchetterent gedruis, en klinken, onder 't blaaken

Der wassche blikfemen, op 't koper, dat den rug,
 Waar langs de paartshoef draaft, bekleedt van Elis brug.
 Gemeente en adel knielt, en ieder staat verwondert,
 En eert de Godtheit, die met koopre wielen dondert.

Jupyn aanschout omhoog deze opgeblazentheên,
 De donderkoets en brug, waarop de roffen treên.
 Hy grypt zyn blikfemschicht, vol hemelsch vier en vonken,
 Op Lemnos, als men zegt, van Mulciber geklonken
 Uit onwaarderebrestof, en treft den donderraar,
 In 't schokken op zyn as, by d'uitgelaate schar.
 't Gespan, aan 't hollen, kent geen breidel; en de wagen,
 Gerabraakt door 't geweld der felle donderflagen,
 Gevolgt van stormen en orkaanen, stuift in 't nat;
 En sleept den koning meê, van brein en bloet bespat.
 Het water bluscht de vlam der nagebootste stralen.
 De fakkel, in de vuist besturven, onder 't daalen,
 Sift rookende in den stroom. de stad, in hoogen nootd,
 Betreurt op 't donderfeest Salmoneus val en dootd.

Gy, wereltvorsten, die, gezetelt op uw troonen,
 Den Hemelkoning durft braveeren, die de kroonen
 En scepters geeft te leen, en neemt, als 't hem gevalt:
 Gy, die met stafikleên en purpre mantels bralt,
 Op zilvre koetsen rust, en spyft uit goude vaten,
 Maar, steunende op uw magt, in trotsheit uitgelaten,
 't On-

't Oneindig wezen hoont, dat alles kleedt en voedt,
 De leden door den slaap versterkt, en 't dof gemoedt
 Vervrolykt door de rust; waar door wy ons beweegen;
 Dat veldt en kruidt verfrischt en laaft door dau en regen:
 Verfoeit u dwaasheidt, en verheerlykt in uw hof
 Den Godt, ô vorsten, die den adem blies in 't stof.

Salmoneus voorbeeldt, door d'aaloutheit nagelaaten,
 Verstrekt een tafereel voor hoogverheven Staaten;
 Waar in ons 't kunstpensfeel vertoont aan d'eene zy
 Een krachtig voorwerp van verwaande hovaardy:
 Maar d'andere kant verbeeldt Gods onbepaald vermogen.
 De straf, dus afgemaalt, staat schriklyk in onze oogen.

Sticht vry een stasibeeldt, dat, van de zon bestraalt,
 Verheven aan de lucht, op uw triomfplaats praalt:
 Laat alle uw edelliên, en burgerlyke schaaren,
 Met hondert plegtigheên, een lange reeks van jaaren
 Verschynen hier ter feest, om een goetgunstig lot
 Te smeeken aan den voet van dien gemaakten godt:
 Maar denk vry, dat eerlang de wraakbazuin zal klinken,
 Als die gewaande zon, voor 't waare licht aan 't zinken,
 Den meester, dien zy kroont, van elk beschimpt, veracht,
 Met zich zal sleepen in een' eeuwigduistren nacht.

X L I I I.

*Herkules, verliest op Omfale, spint onder den
stoet der hoofsche Jufferen.*

DE heldt, wiens dappre vuist de grootste wondren deê,
Alcides, temmer der gedrogten,
Beroemt door hondert zegetogten,
Spint by de juffers in 't paleis van Omfalé.
Hy ruilt de leeuwenhuit voor 't vrouwelyk gewaadt.
Nu lust hem knods noch boog te draagen.
Hy scheidt in naalde en spil behaagen.
Zou Jupiter zyn zoon wel kennen in dien staat?
Heeft deeze handt Buzier, den aartstyan, gevêlt?
Beroofde zy, tot wraak gedreven,

De poel slang en den leeuw van 't leven?
 Heeft zy Arkadie bevrydt voor 't moortgewelt?

Hebt gy, verwyfde vorst, in 't worstelperk zoo stout
 Des Stroomgodts horen afgewrongen,
 En Kakus 't moortgedrogt, besprongen?
 Heeft Atlas u den kloot des hemels toebetrouwt?

Zoo zwicht de dapperheit voor vrouweliefde. o schandt!
 En om 't blanketfel van twee kaaken
 Kan Herkules zich zelf verzaaken;
 Terwyl een hooffsche pop hem kluijstert met haar handt.

Hy denkt niet dat een heldt, geteelt uit goddlyk bloet,
 Door deugd en een doorluchtig leven,
 Moet blyk van zyn geboorte geeven.
 Een hoogverheven staat vereifcht een groot gemoedt.

Maar neen, Alcides dient in 't kleedt van een flavin,
 En leeft, voor Omfalé gebogen,
 De taak des arbeidts uit haare oogen,
 En spint, gelyk een wyf, tot schimp van 't hofgezin.

Geen welluft gaat gepaart met edelmoedigheid.
 De zucht tot glori wordt verdreven,
 Als welluft, van 't gemoedt verheven,
 Met een bedriegelyk zoet de wulpsche zinnen vleit.

Een stoet van rampen volgt den welluft daaglyks na.

De veltheer der Hebreëusche magten

Verliest zyn aangebore krachten.

En beï zyne oogen in den schoot van Delila.

Wat quaadt de Welluft brouwt getuigt d'ervarentheit.

Het leet, daar d'ouden van gewaagen,

Ontdekt zich ook in onze dagen.

Een vroeg en kort vermaak wordt spade en lang beschreit.

Maar biedt men steets met vrucht de liefde tegenstant?

Moet elk niet naar de wetten leven,

Die hem natuur heeft voorgeschreven?

Wat hart blyft schootvry daar de min haar boog opspant?

't Is waar geen harnas sluit haar pylen; maar myn raadt

Wil datge u wapent met de reden,

Als gy van Venus wordt bestreden.

Mistrou u zelf, en neem Voorzichtigheit te baat.

Zy wyft den doolhof, dien de Welluft stichtte in 't landt,

Waar in de menschelyke zinnen

Zich zelfs verliezen onder 't minnen:

Waar in de jeugdt verdwaalt, verlaaten van verstandt:

Waar in de gryzaart, door den ouderdom mismaaft,

Noch woelt, beluft op snoeperyen,

En

En beeft en ftamelt onder 't vryen,
Terwyl een dertle pop zyn lefte krachten fchaakt.
Voorzichtigheit verbiedt de zinnen, die zy leidt,
En ftiert langs 't fpoor van goede zeden,
Dien hof van Welluft in te treden,
Maar voert hen naar 't paleis der Edelmoedigheid:
Daar praalt die fchoone met een diamante kroon.
Hier ftaat de Dapperheit in 't wapen,
Met leerzucht, nooit gewoon te flapen:
Twee zuilen van 't gebiedt, pylaaren van haar' troon.
Hier houdt de Wakkerheit een open oog in 't hof,
Met Eerzucht, onvermoeit in 't waaken;
Maar Luiheit, waardt van elk te laaken,
Wordt van haar voet gedrukt, terwyl zy ronkt in 't stof:
Haar vrucht, de Welluft, legt gekluiftert aan haar zy.
Hier wordt de Ledigheid verftooten,
En buiten 't hofpaleis gefloten;
Maar Arbeidt onderschraagt den ftoel der heerfchappy.
De loopbaan lacht ons toe, daar eer en braave naam,
Waar groote zielen naar verlangen,
Als pryzen van den renftrydt hangen.
Hier klinkt de loftrumpet der onvermoeide Faam.

De gulde lauwer bloeit in dit gezegent dal.

Minerve en Mavors vlechten kroonen

Voor hun' geleerde of ftrydbre zoonen,

Terwyl de wereldt waagt van hun triomfgefchal.

ô Tempe! ô luftpaleis! gy die de zinnen noodt!

Wie zou uw eerperk niet betreeden,

En daar met vrucht zyn tydt befteeden?

Hier ftuit de glorizucht de fchichten van de doodt.

Laat Herkules in 't hof van Omfalé, tot fchandt

Van zyn geboorte, in vrouwe kleëren,

Het wiel, de naaldt, of fpil hanteeren;

Zyn eerzon wordt verdooft, daar 't vier van Welluft brandt.

Maar gy, die d'Eerzucht volgt, en voor den Welluft vlucht,

En, in uw jonge of gryze jaaren,

Steedts waakt voor haartfteên en altaaren,

De glans van uwen naam verspreidt zich door de lucht:

*J*A praalt eenw in eenw nit aan 't blakend starrenhof.

Uw dengdt, zoo luifterryk op aarde,

Houd ieder met ontzag in waarde.

Het gansche wereldtruim gewaagt van uwen lof:

Daar hen, die vadziglyk den tyt in welluft flyten,

De nancef, tot hun fchandt, hun lafheit zal verwyten.

X L I V.

*Paris ondankbaarheid tegens Menelaüs in 't schaa-
ken van Helena.*

DE zoon van Priamus, die d'Aziaansche landen
 Beheerschte met zyn staf, door reislust aangeprest,
 Begeeft zich over zee naar onbekende stranden,
 En ankert met zyn vloot voor Menelaüs vest.
 Hy maakt zyn komst aan 't hof bekend door zyn gezanten,
 De Grieksche koning hoort dat Paris landde uit zee:
 Hy trekt hem te gemoet, bestuwt van lyftrouwanten,
 En groet den Frigiaan vol blydschap aan de ree.
 Hy leidt hem naar zyn hof, daar hondert edellieden,
 Hofjonkers en staffiers, 'gedoft in 't feestgewaad,

Q

Eer-

Eerbiedig en beleeft den prins hun' dienst aanbieden,
En vliegen op zyn wenk, of volgen waar hy gaat.
Elk leeft, door 's konings last, zyn pligt uit Paris oogen.
Hy voert hem door 't paleis de zaalen uit en in,
En toont aan hem zyn schat, zyn rykdom en vermogen,
En midden in die pracht de schoone koningin.
Helene, gansch volmaakt van boven tot beneden,
Die Venus overtreft door haar bekoorlykheit,
Van hondert koningen geviert en aangebeden,
Van al de Grieksche jeugdt verheerlykt en geleit:
Helene hem zoo waardt, ja waarder dan zyn leven,
Zyn wellust, zyn vermaak en allerhoogste goedt:
Helene, als een godin, op 't hoog altaar verheven,
Bewierookt en gewydt in 't koor van zyn gemoedt;
Die toont hy aan den prins uit heuschheit in zyn zaalen.
Zie, zegt hy, zie, vorstin, den grooten Priaams zoon:
Het voegt u neffens my dien eedlen gast t'onthaalen,
Naar waarde van zyn' staat: dit eischt zyn vaders kroon.
Zo spreekt hy; en Heleen bewilligt zyn bevelen.
Men spreidt de tafels in de ruime galery,
Vervrolykt door den galm der Grieksche maagdekeelen.
De gulde schotel pralt met hoofsche lekkerny.

Hier

Hier gloeit de nektarfchaal, uit louter gout geklonken,
 Met diamant verfiert, en onwaardeerbare stof,
 Daar Atreus en Thyest op 't moortbanket uit dronken,
 Toen 't bloet des aterlings den difch besproeide in 't hof.
 Maar Menelaüs wenkt het hoofd der lyftaffieren,
 Enzegt: draagweg den kelk, dien ik met fchrik aanschou.
 Hy diende in vaders tydt om 't feest van wraak te vieren:
 Een andre legg' den grondt van onze onbreekbre trou.
 Men voert den rei ten dans, om vreugdt op vreugdt te fichten.
 Het vorftelyk onthaal, vol eere en plegtigheid,
 Duurt fchoon de dagkoets daalt. de blanke toortfen lichten
 Wanneer de nacht om 't zwerkzyn bruine vlerken fpreidt.
 Zoo wordt de Troifche prins, in Menelaüs wallen,
 Van dag tot dag onthaalt: al wat zyn hart vermaakt
 En 't jeugdig oog behaagt laat zich de vorft gevallen.
 't Is Paris luft en wensch daar Atreus zoon naar haakt.
 Hy gunt aan hem 't vermaak, om 't pronkjuweel der vrouwen,
 De bloem der Spartsche jeugdt, zyn waarde gemalin,
 By 't fpringen van de bron in 't jaagen t'onderhouwen.
 Geen minnenydt verkoelt de vriendtfchap in zyn zin.
 De Kreetfche koning hadt gezanten afgezonden
 Naar Menelaüs hof, gelyk hem wierdt bericht:

Zy komen op zyn laft te voorschyn, en verkonden,
Dat hem hun heer verwacht om zaaken van gewigt.
Zoo moet hy, doch door dwang, den nieuwen vriendt verlaten,
Maar bied hem voor't vertrek noch eens zyn vriendschap aan,
En in zyn afzyn 't roer van zyn gebiedt en staaten,
En wil dat hem mevrou, daar't voegt, ten dienst zal staan.
Hy zegt voor 't lest, vaarwel, en voert in zyn gedachten
Het beeldt van Paris meê, tot lichting van zyn smart.
Gy gaat, verdoolde vorst, maar hebt veel ramps te wachten.
De vriendt beschimpt uw gunst, en brouwt verraadt in 't hart.
Hy mint uw gemalin, en voedt onkuische vonken,
Om u t'onteeren, in 't ondankbaar ingewandt:
Gy hebt hem in uw hart een zachte plaats geschonken,
Maar die gevalt hem niet; hy zoekt uw ledekant.
Hy veinst als of hem lust te treden langs de baaren
In 't byzyn der vorstin: Helene stemt zyn beê.
Daar legt de vloot vervult met Frigiaanse schaaren.
De pracht van Priaams ryk beslaat de Grieksche zee.
Hy toont haar in zyn schip de Troische kostlykheden.
Men opent de kajuit. Helene zit geruft,
En luistert na 't verhaal der Aziaansche steden;
Maar midden in 't gesprek verdwynt de Spartsche kust.

De koningin besterft en zwymt in Paris armen,
 Zoodra haar oog 't bedrog des fchakers wordt gewaar.
 Hy zegt: het Godendom zal myn prinses beschermen.
 Vrou Venus stemt onze echt: dies vrees voor geen gevaar.
 Ach! Menelaüs, ach! wie kan uw ramp verhaalen?
 Gy keert van 't Kreetfche hof, ô vorft, in uw gebiedt,
 Daar waart en spookt de rou door uwe ontroerde zaalen:
 Gy zoekt uw gemalin, maar vindt die fchoone niet:
 Gy zoekt een gaff, een vriendt, maar vindt in 't wederkeeren
 Alleen den blooten naam des fchakers van uw vrou,
 Gelastert en gevloekt van alle Griekfche heeren:
 Gy vindt bedrog voor gunft, en ontrou voor de trou.
 Ondankbre Frigiaan, is u zoo ras vergeten
 De weldaadt van een vorft, die u als broeder groet?
 Hy heeft u ruim de maat van vriendtfchap toegemeten.
 Hy fchenkt aan u zyn hart. gy rooft zyn hoogfte goedt:
 Het bloet der koningen, waar uyt gy zyt gefproten,
 Vermaant u tot den pligt der edelmoedigheid:
 Maar neen, gy hebt die deugdt uit uw gemoedt gefloten;
 En volgt een flaaffche drift, die uw gedagten vleit.
 De naam van fchaker klinkt bekoorlyk in uwe ooren,
 Om dat zy 't oogmerk dient van uw genegentheên:

Maar voegt die naam een heldt, tot kroon en staf geboren,

Een leidtsman van zyn volk, een spiegel voor 't gemeen?

Hy, die door 't gunstig lot tot heerschappy verheven,

Het wetboek onderschryft voor zynen onderdaan,

Bekrachtigt best die wet door 't voorbeeldt van zyn leven.

De deugd der grooten queekt de deugd der burgren aan.

't Gesternte ontsteekt zyn licht aan 't vier der zonnestraalen.

De leden volgen 't hoofd. de schepen 't roer in zee.

Maar als de herder in de beemden raakt aan 't dwaalen,

En vreemde paden kiest: wat uitkomst voor zyn vee?

Wat hebtge, ondankbre prins, te wachten van uschaaken?

Niet anders dan 't bederf van stad en vaderlandt:

De Grieksche bliksem dreigt uw koningklyke daken:

Uw moeder baarde een toorts, die Troje steekt in brandt.

*B*etrou niet al te ligt een' vriendt uw grootste schatten;

Noch open hem 't geheim datge in uw hart verbergt:

Want dikwyls zietmen hem van 't spoor der reden spatten,

Wiens schoonvermomde drift gy door uw vriendtschap tergt.

Laat Ninus 't ryk een' dag zyn gemalin betrouwen,

(Als zy, door vleery, had van den vorst begeert)

Die gunst zal met het end zyns levens hem berouwen:

Haast wordt door minnedrift, of staatzugt 't hart verkeert.

X L V.

Ulysses ontdekt Achilles onder de hofjufferen.

Toen d'aanslag wierdt gesmeedt van Argos bondtgenooten
 Om 't magtig Ilium te slechten tot den grondt,
 Ontdekte zich 't geheim in 's hemels raadt besloten,
 En 't hoog orakel sprak aldus door Kalchas mondt:
 Gy slaat, ô Grieken, naar den val der Frigiaanen:
 Maar nimmer slaat de wraak haar handt aan Priaams kroon;
 Nooit keert gy van den togt met zegeryke vaanen;
 Of sterkt u zeebanier door 't zwaardt van Thetis zoon,
 De maar dier godtspraak quam de moeder straks ter ooren;
 De krygstogt vol gevaar ontruffte haar gemoedt:

Zy

Zy wist wat lot Achil voor Troje was beschoren,
 En dat hy Xantus stroom zou verwen met zyn bloet.
 Dies zocht zy 't oogmerk van de Grieken voor te komen,
 En hun Achilles hulp t'onthouden in den srydt.
 De moederlyke drift en liefde, niet te toomen,
 Wordt werkzaam in den noodt, en dient zich van den tydt.
 De klokken overdekt de kiekens met haar veeren,
 Wanneer zy 't roofgediert ziet zweeven door de lucht.
 De boschleeuwijn verschuilt, om 't onheil af te keeren,
 De jongen in haar hol, op 't minste jagtgerugt.
 Zoo bergt de Zeegodin haar zoon, (wel jongk van jaaren,
 Maar oudt in wetenschap, in staat- en oorlogstof
 Van Chiron uitgeleert) om 't oog der Grieksche schaaren
 En 't dreigent lot t'ontgaan, in Likomedes hof.
 Daar schuilt de jonge prins, vermomt in vrouwekleeden,
 By 't hooffsche jufferschap; terwyl de Grieksche vloot,
 Volbouwt wordt, en het volk gelicht uit alle steden,
 Om Menelaüs hulp te bieden in den noodt.
 De schepen danssen op hunne ankers voor de paalen.
 De havens krielen van matroozen overal.
 Micene en Sparte leegt de ruime wapenzaalen.
 De gansche zeekust waagt van Argos krygsgechal.

De Grieksche juffer weeft de zinspreuk in de vaanen,
 Die d'oorzaak van den kryg met zyde letters meldt.
 Elk roept: waar schuilt Achil, de geëffel der Trojaanen?
 Door hem zal Pergamum vergaan, als 't noodlot spelt.
 Men zoekt hem overal door elks gebiedt en hoven.

Geen strandt blyft ongevraagd, geen landstreek onbezocht:
 Uliſſes, wiens verſtandt alle andere gaat te boven,
 Beloofte hem aan den Griek te leevren op den togt:
 Hy weegt en wederweegt de zaak in zyn gedachten,
 En ſcherpt zyn zinnen aan den ſlypſteen van 't vernuft.
 Wie naar 't verborgen viſcht moet vlyt en liſt betrachten:
 Zo doet Uliſ, die nooit in groote zaaken ſuft.

Hy merkt wel, dat Achil van Thetis werdt verſteeken,
 Uit moederlyke zorg, voor 't oorlogſlot beducht;
 En dat hy zit vermomt in afgelege ſtreeken,

Onkundig van den togt naar Troje en 't krygsgerucht.
 Hy wiſſelt van gewaadt, en reiſt in kramerskleeden
 Met hooffche gadingen en waaren, fyn van ſtof,
 En veilt zyn koopmanſchap in veelerhande ſteden,
 Tot dat hy Sciros naakt en Likomedes hof.

Hy kende Achilles jeugd, verliest op heldendaaden?
 Dies hadt hy zwaardt en ſchildt, door kunſtenaars gewrocht,

By 't vrouwetuig geleg in 't midden der sieraaden,
Om door dien vondt den heldt t'ontdekken, dien hy zocht.
Zoo treedt hy in 't paleis, en groet de hooffsche maagden,
En Thetis zoon, door 't kleet onkenbaar, in de zaal.
Elk haalt de stoffen uit die meest haar oog behaagden;
Maar wat de juffer kiest: Achilles grypt naar 't staal.
Nu vinde ik, zegt Ulis, den krygsheldt, die de wallen
Van 't slydtdbaar Pergamum zal schudden met zyn speer.
Verwerp het vrouwekleedt. door u zal Troje vallen.
Myn list heeft u ontdekt door 't veilen van 't geweer.
Zoo werkt natuur, en leert Achil zich zelve kennen.
Geen aangebore drift wordt door geweldt gestuit.
De glorizucht, beluft in 't perk om prys te rennen,
Barst, schoon men haar weêrhoudt, door hondert wegen uit:
Natuur, genegen om zich zelve te verklaaren,
Wanneer zy wordt beproeft, bedient in deezen sfaat
Zich nooit van veinzery: zy wil zich openbaaren:
Vermom haar vry; zy rukt het masker van 't gelaat.
De driften, die 't gemoedt bezitten, worden vaardig
En werkzaam door den tydt, of als gelgentheit
Het voorwerp ons ontdekt, 't zy waardig of onwaardig,
't Zy't eer of voordeel geeft, of schande en smart bereidt.

Men

Men vindt de menschen meest verscheiden van gedachten

In 't kiezen van de stof die hun bekoort op aardt:

Maar zeker mag ik hem vooral gelukkig achten,

Wienshart, van hoogmoedt vry, zich voor de deugd verklaart.

Achilles zoek' zyn roem voor Troje door den degen;

En Xerxes heerschlust breng' zyn krygsvolk op de been.

Karthagoos veltheer trek' langs ongebaande wegen.

Den Macedoner vall' de wereldt vry te klein:

Wat vrucht wat voordeel heeft elk van 't gewoel genoten?

Men vraag hun lykafsch eens, hoe zwaar zy weegt in 't graf.

De neiging tot de deugd zal ons geluk vergrooten;

Maar zucht tot hooger staat gedyt den mensch tot straf.

Alleen de waare deugd kan 's menschen hart verzaaden,

Met vergenoeginge, in een stille kalmte en rust:

Zy overtreft den roem der grootste heldendaaden;

Naardien die flikkertoorts wordt met den tydt gebluscht.

Alleen d'oprechte deugd veredelt onze zinnen,

En harten, daar zy wordt geteelt en aangequeekt:

Schoon dan een oorlogsheldt de wapens mag beminnen,

En 't volgen van den kryg; als hem de deugd ontbreekt,

Zal zyne loftrompet van valsche toonen klinken:

Daar 't deugdtbedryf altoos als 't zonnelicht zal blinken.

OP DE ZEDELLESSEN.
 VAN WYLEN DEN GROOTEN DICHTER
LUKAS ROTGANS,

naar den inhoudt van Ovidius Verdichtzelen geschikt.

*Hoe zielbekoorlyk klinkt die zoete zwaanezang
 Des Stichtfchen Dichters; eer de lust der Vechtgodinnen!
 Verheerlykt, door de kunst, in Neêrlandts dichtrenrang.
 Wiens zangen Helikon alle eeuwen zal beminnen.
 ô Rotgans! die zoo vroeg uw taak hebt afgedaan,
 In 't geen de Zanggodt u, als zyne zoon, betrouwde;
 Uw eedle poëzy zal luisterryk bestaan,
 Als die van Maro, die nooit in haar kracht verouddede.
 Uw ziel vloog hemelwaarts, wanneer uw zedenleer,
 Uit Nazoos fabelen ontleent, was stip voltrokken.
 Die goude leering strekt u tot onsterfbaare eer,
 En zal den naneef zelf tot uw gezangen lokken.
 Uw zuiver Nederduitsch, geschuimt van bastaardy,
 Uw hooge klanken, die de dichterschaar verrukken;
 Zyn altoos smaakelyk, als 't pit der lekkerny,
 Waaruitmen voedtzaam sap en Hipokreen zal drukken:
 Waarin men steeds beschouwt een voorbeeldt van de kunst,
 Zoo dierbaar, zoo volmaakt, zoo waardt om na te volgen;
 Als door en door bestraalt van Febus hemelgunst;
 Wier glans door tydt noch nydt verteert noch wordt verzwolgen;
 Men eere Rotgans dan zo lang men dichtkunst eert,
 Als op Parnas in zang en gaven uitgeleert.*

F. HALMA.

L. R O T G A N S
MENGELDICHTEN,
O V E R
GEWYDE EN ONGEWYDE
S T O F F E N.

O P D E

V E R V O L G I N G E

TEGEN DE BELYDERS VAN DEN HER-
VORMDEN GODTSDIENST,

D O O R

L O D E W Y K D E N X I V .

K O N I N G V A N V R A N K R Y K E N
N A V A R R E , E N Z . , E N Z .*Opentlyk begonnen in 't jaar 1684.*

TErwyl gewetensdwang, verzelt met helfche spookten,
 Is uit den afgrondt en haar' kerker losgebroken,
 En hitst de vorsten aan, om Godts verkore schaar
 Op t'offren aan hun' haat, op 't bloedig moordaltaar:
 Terwyl, laas! Sion moet ontvluchten Babels handen,
 En doolen, van elkeen vervreemt, in verre landen:
 Terwyl de tortelduif het groene woudt ontvlucht,
 En in de klooven van de rotzen kirt en zucht;
 Veracht myn zangheldin alle andere gezangen,
 En heft een klaagliedt aan, met traanen op haar wangen:
 Zy ziet de wereldt dootsch, verschrikkelyk en naar,
 En wordt niet dan elende en jammeren gewaar,

Ja

136 L. ROTGANS MENGELDICHTEN.

Ja ziet Godts kerk gelyk een hert, door snelle honden
Langs bosch en berg vervolgt, totdat het wordt verflonden,
En verft den heuvel met het verschgeplengde bloet:
Of als een lam, dat van een' wolf in 't bosch ontmoet,
Vergeefs door vluchten poogt den wreeden muil t'ontkomen
Van 't schendtdier, door wiens tandt zyn leven word benomen.

De meeste Vorsten, die hier heerfchen en gebiën,
Doen klaare tekens van hun' haat tot Sion zien,
En hunne vyantschap door wreede daaden blyken:
Maar al hun wreedheit moet noch voor de bloetdorft wyken
Van hem, die, op den troon van Vrankryk, 't waar geloof
Bestormt, bestrydt, en aan zyn woede geeft ten roof.
Myn hart word week, eilaas! myn oog, vol brakke traanen,
Beweent uw ongeval, rampzalige onderdaanen,
Van dien vervolger, die uw' Godtsdienst onderdrukt.
Ik schrik, wanneer ik zie den zuigeling gerukt
Van 's moeders borst, en op 't altaar der valsche Goden,
Gevolgt van 's moeders klagt, ten offer aangeboden.
Waar zal d'elendige en bedrukte moeder heen?
Zy mist de vrucht die zy gebaart heeft met geweën,
En ook haar' echtgenoot, die, door Godts Geest bewogen,
Stantvastig in 't geloof, ontvlucht des rovers oogen,

En

En, afgecheiden van zyn waarde kindt en vrou,
In naare wildernis verteert van druk en rou.

De Leeraars, die, gelyk getrouwe wachters, waaken
Voor Sion, zietmen door de koordt de ziel uytbraaken,
Of op een slavenkiel met ketenen beknelt,
Omdat d'oprechte mont de zuivre waarheit meldt.
Gewetensbreidel weet veel middlen uit te vinden;
De honger dient hem om d'onnooslen te verflinden,
Totdat de ziel, gesterkt door Godt in zulk een' staat,
Ten hemel opwaarts stygt, en 't zwakke lyf verlaat.

O Godt! die, op uw' troon gezeten, uit den hoogen
Dees gruwelen beschouwt met zuivre en alziende oogen:
Krygt gy geen deernis met dit lyden en verdriet,
Als gy den moorder op d'ontzielden woeden ziet?
Den romp, die, by gebrek van voedtzal, raakte om't leven,
Ziet aan de beesten op de straaten voedtzal geeven?
Wordt uw rechtvaardigheid niet aangezet tot wraak,
Als gy het hart, dat trou beyverde uwe zaak,
En liever stierf dan u verzaakte, ziet verslonden,
In 't omgewroete pui, door hongerige honden?

Mishandelt lichaam, hier gesfleurt, beschimpt, bespot,
Hoe heerlyk praalt uw ziel, op 's hemels troon, by Godt!

Hoe dwingt Gewetensdwang 't geweten af te zweeren,
 Den waaren Godtsdienst, en een valsche Godtheit 't eeren!
 De weigring stookt een vier van gramschap in 't gemoedt,
 Dat, in 't onnozel bloet gedooft, de wraak voldoet.
 De wreede tygers woën en hollen langs de straaten,
 Maar vinden menig huis van 't huisgezin verlaaten.
 Hoe volgt d'ontzinde beul, door dolle drift getergt,
 D'onnosse vluchteling in engtens van 't gebergt!
 Elendigen, wat staat u ongevals te wachten!
 Ik zie den moordenaar, gereedt om u te slachten,
 Vast pronken met den dolk tot uw verderf gewet:
 Zoo hy u achterhaalt, en in uw vlucht belet,
 Zie ik uw dierbaar bloet geplengt met gansche stroomen;
 Wie schrikt niet? en hier door bepurpren veldt en boomen:
 Dus staat het al gereedt tot Sions ondergang.

De Moordt holt langs den weg, de Bloet dorst, gaande in zwang,
 Veracht het naar gekerm van kindren, mans en vrouwen.
 Zyn dit de zuilen daarge uw' rykstroon op wilt bouwen?
 Waant gy dat uwe kroon veel vaster staan zal, Vorst,
 Wanneerze uw kruin verfiert met brein en bloet bemorst?
 Is dit uw luister? zyn dit uwe pronksieraaden?
 Bezwalkt gy dus den glans van uwe laurebladen?

Kunt gy 'uw' grooten naam door zulk een gruweldaadt
 Onteeren? volgt gy dus, geblindthokt Vorst, den raadt
 Van uwe geestlykheit? waar is uw schrander oordeel,
 Het geen uw magtig ryk verstrekt tot heil en voordeel?
 Waar is uw groote geest, waar voor de wereldt beeft,
 Waar door gy op de tong van alle menschen leeft,
 Dat gy gehoor kunt aan die valsche leeraars geeven,
 En, door hun vleien, staan naar Sions val en leven?
 Die bruidt, haar' bruidegom zoo waard, die met zyn bloet,
 Ten kruisberg opgetreên, haar dootschuldt heeft geboet?
 Denk dat gy hem vervolgt in dees' zyn uitverkoren.

Vreest gy niet, groote Vorst, voor zyn getergden tooren?
 Zyn gramschap, aangehitst, barst eens in 't wreken uit,
 Vernielt den moorder, dat zyn hoogmoedt wordt gestuit.
 Hoe menig voorbeeldt kan u daar bewys van geeven!
 Doorlees de bladen door zyn eigen Geest beschreven.
 Doorblader eens dat boek, dat onze zaligheid,
 En zielsbehoudenis, zoo klaar heeft uitgeleit;
 Dan zult gy beeven, en de doodschrik op uw kaaken
 Geverft, zal uwe ziel, ô Vorst, verlegen maaken.
 Daar loeit de donder met een yffelyk gerucht,
 En morffelt Sodoms kruin, geslingert uit de lucht.

Daar blaakt de bliksem, uit zyn' kerker losgelaaten,
En treft den zondaar op Gomorraas trotse staaten.
Daar spalkt de wildernis haar wyde kaaken op,
En zwelgt den muiteling in haaren hollen krop.
Daar sneuvelt Farao met al zyn ruiterschaaren,
't vervolgte Jakobs zaadt treedt droogvoets door de baaren
Naar 't strandt; maar 's waters wal bereidt den Vorst zyn straf,
En 't roode meyr verstrekt zyn trotsheit tot een graf.
Daar vindt gy 't voorbeeldt van den Babylonschen Koning,
Hoe die vervolger most verlaaten hof en woning,
En, door Godts gramschap, van zyn konings glans ontfiert,
Zyn voedtzetel plukken by het redenloos gediert.
Dat is der trotsen end, die, op hunne eige krachten
Betrouwende, Godts magt en opperrecht verachten.
Zoo komt eens eindelyk Godts langgetergde wraak,
Met traage schreeden, tot handthaving zyner zaak.
Maar schoon de Godtheit u, in volle rust met vreden,
In 't koninklyk gezag, den rykstroon laat betreeden,
En dat gy van uw volk wordt als een Godt geëert,
't Geen alles uitvoert zoo als 't uwe wil begeert;
Dat al de wereldt voor uw purpere oorlogsvaanen,
Moet zwigten, en u eert als eigene onderdaanen;

De volken daar gy uw banieren tegen voert;
Datge alle landen met uw vuur en zwaardt beroert,
En nimmer end ziet aan uw bloedige laurieren:
Ja dat gy voortgaat, en die schandig durft versieren
Met bloet, dat gy zoo wreedt uit Sions aadren tapt,
En Godt dus, in zyn kerk, zelf op het hart als trapt.
Wanneer gy vrolyk ziet in asch en puin gezonken
De tempels hem gewydt: totdat gy, zat en dronken
Van bloet te florpen, op uw koningskoets geruft,
En door een' zachten doodt de lamp uws levens bluscht:
Meent gy voor eeuwig dan de straf van Godt t'ontvlieden,
Verdoolde Koning? neen; dan zal zyn gramschap zieden,
Wanneer de jongste dag, die dag verschynen zal
Die ai de wereldt met haar heerlykheit ten val
Zal brengen; en geen' staf, noch goude kroon verschoonen:
Als d'afgeleefde, die in graffpelonken woonen,
Verryzen zullen, door Godts schelle luchtbazuin
Gewekt, wiens wedergalm zal schokken berg en duin:
Als d'Opperkoning zal verschynen op de wolken,
Ter vierschaar daagende al de nieuwbezielde volken:
Wanneer de zondaar wenscht dat hem 't gebergte strekk'
Ten schuilplaatze, en voor 't oog van zynen Godt bedekk':

Dat rots en heuvels, door zyn naare klagt bewogen,
Ter neder stortend', hem onttrekken 's Heilants oogen.
Maar 't kermen is vergeefs: de groote Rechter meldt
Zyn doodelyke straffe, en 't vonnis word gevelt.
Daar gaapt de helsche poel, en d'afgrondt met haar plaagen,
Daar 't eeuwig naberou 't hart als een worm zal knaagen.
O schriklyk vonnis, doch een welverdiende straf!

Bedaar dan, groote Vorst, laat van 't vervolgen af.
Werp u ootmoedig neêr voor 's Opperkonings voeten.
Wil door een waar berouw uw groote misdaadt boeten.
Verwerp de Goden die gy daaglyks viert en eert.
Volbreng niet anders dan dat Godt van u begeert.
Vergruis d'altaaren dien gy Moloch hebt doen bouwen,
En vest op Jakobs Godt alleen uw zielsbetrouwen.
Omhels het waar geloof, dat gy nu wreedt verstoot:
Dan zal zyn goedtheit u bevryden van de doodt,
Waarin hy zeker, als zyn gramschap is aan 't zwellen,
U tot een voorwerp zal der zwaarste rampen stellen.

Maar gy, ô Ifrels Godt! hebt in uw handt en magt
Des Konings harte en die van 't Koningklyk geslacht,
Die gy kunt buigen als de zachte waterstroomen,
Hen neigen naar 't u lust, en hunne drift betoomen:

Vermorw dan 't wreedt gemoedt van deezen strengen Vorst,
Die met het dierbaar bloet van Sion zich bemorst.

Gy Godt, die van u zelf getuignis hebt gegeven,
Dat gy de doodt niet zoekt des zondaars, maar zyn leven,
En dat hy afftant doe van zonde en zich bekeer'

Dit hebt gy in uw woordt ons zelf gezegt, ô Heer!

Wil uw beloften dan aan deezen Vorst volbrengen,

Opdat hy walge van meer Christenbloet te plengen.

Maak dat hy yvrig in oprechte Godtsvrucht blaak',

En met zyn groot gezagh verdedige uwe zaak.

Aan Saulus hebt gy blyk van uwe magt gegeven

In zyn bekeering, die u noch is bygebleven:

Tref dan zyn ooren met uw donderende stem,

Tot Sions heil en vrede, en zaligheid van hem.

En gy, vervolgte schaar, van Christus uitverkoren

Tot zyn geliefde Bruidt, wil hem alleenlyk hooren,

En, in het uiterste van uw rampzalig lot,

Alleen betrouwen op de kracht van uwen Godt;

Dien Godt, die Israël verlostte uit slaafsche banden,

En door een' sterken arm voerde uit Egyptens landen:

Dien Godt, die 't Joodtsche volk geredt heeft uit den doodt;

Als vorst Assuerus het verwezen hadt ter doodt:

Die 't alverteerend vuur, gestookt in Babels oven,
Door 's Konings streng bevel, kon van zyn kracht berooven,
En Sadrach, Mefach, met hun trouwen Amptgenoot,
Op zulk een wondre wys, geredt heeft van de doodt.
Dien Gødt, die Daniels stantvastigheit beloonde,
Wanneer hy aan zyn' knecht dat groote werk betoonde,
Als hy hem hoedde in dien vervaarelyken kuyl,
Voor 't greetig wilt gedierte, en sloot der leeuwen muyl:
Ja hy, die menigwerf zyn volk 't gevaar ontrukte,
Wanneer een vreemde magt het folterde en verdrukte,
Leeft noch tot Sions hulp; dies houd stantvastig moedt.
Ligt dat hy in zyn gunste uw lyden haast verzoet.
Doch schoon zyn hulp verwylt, wilt daarom niet bezwyken,
Maar laat de wereldt uw geloof en deugden blyken;
En schoon gy tydtlyk en vergangbaar goedt verlaat,
Denkt dat het eeuwig goedt u weêr te wachten staat.
Als gy in eenzaamheit langs berg en dal gaat doolen,
Of in de klooven van de rotzen legt verschoolen,
En droef d'afwezigheit uws huisgezins beschreit;
Denkt dat gy zyt verzelt van 's hemels Majesteit.
Wanneer de vyandt heeft tot uw bederf besloten,
Dat gy, vervreemt van elk, in kerkers word verstoeten,

Daar

Daar 't lichaam naar den eifch geen nodig voedtzel krygt,
 Totdat het, gansch verzwakt, van honger nederzygt.
 Denkt dat uw Heilant die genade u zal bewyzen,
 Dat hy zal uwe ziel met godlyk Manna fpyzen.
 Vast dan, ftantvastigen, ja sterft van hongersnoodt,
 Opdat gy eeuwig wordt verzaadt met hemelfch broodt.
 Of fchoon d'onheiliger des Godtsdienfts heeft geboden,
 Dat u zyn felle beuls op markt of ftraaten dooden;
 Denkt, als uw voet betreedt het bloedig moortfchavot;
 Ik klim ten hemel op, naar 't luftpaleis van Godt:
 Zoo tart gy al 't geweld der felste moordenaaren.
 Zoo volgt gy 't voorbeeldt der doorluchte martelfchaaren,
 Die, aangemoedigt door Godts zielbehoudend woordt,
 Hun Godtsdienft tot aan 't end beleden. zwaardt, of koordt
 Verschrikte nimmer hen, gehart voor alle flagen.
 Geen vuur, hoe fel geftookt, kon ooit hun hart vertzaagen,
 Maar ftak veeleer in brandt hun liefde en yver tot
 Het onvervalfcht geloof, en 't eeuwig heil van Godt.

Zoo kan een eedle ziel de vyanden trotfeeren,
 En d'allerwreedfte doodt in 't aangezicht braveeren.
 Doch, waar toe 't voorbeeldt van de menschen? denkt alleen
 Op Godts geliefden Zoon: waar leid u die niet heen?

T

Met

Met hoeveel rampen moft die trouwe Heilant ftryden!
 Zyn levenslicht begon, en eindigde met lyden.
 Aanschouwt dien Kruisheldt in den hof Gethfemané,
 Daar hy, om uwen 't wil gedrukt van hartewee,
 Een'helfchen angst verdroeg, en uitriep: Kon't gefchieden,
 Myn Vader, dat uw Zoon mogt deezen kelk ontvlieden!
 Doch, kan het drinken door gebeên niet zyn gefluit,
 Ik voeg my willig naar uw Goddelyk befluit.
 Aanschouwt dien Hemelvorft, gefleept door flaavenhanden
 Voor Kajafas gerecht, geknelt in boei en banden.
 Hy, die de wereldt eens zal rechten door zyn magt,
 Zietge als misdadig voor de rechtbank hier gebragt;
 Word van het volk veracht, befpoegen, en geflagen.
 Wie heeft ooit grooter fmaadt met meer gedults verdraagen,
 Dan hy, die uit den mondt heeft van zyn volk gehoord
 Het fnoodtftte vonnis van den gruwelykften moordt?
 Dan hy, die magtig was hun allen te verpletten,
 Als zy hem doemden naar den fchyn van hunne wetten?
 Dan hy, die, als hy had dit woeden uitgeftaan,
 Is moedig naar den berg van Golgotha gegaan?
 Staat hier een weinig ftill, ter doodt vervolgte zielen;
 Aanschouwt de plaats waar op men zalden Heer vernielen:

De slagbank vaardig, en de moordenaars bereidt,
Verlangen naar de komst van deeze Onnozelheit.
Ziet hier 't verwezen Lam, met mannelijke schreeden,
Zyns Vaders wil getroost, naar 't bloedig outaar treden;
Daar gy hem in den kring ziet van zyn beulen staan,
Die niet lang marren; maar hun wreede klauwen staan
Aan 't schuldellooze lyf; en boeten hun verlangen
Wanneer zy 't lichaam aan 't vervloekte kruishoudt hangen,
En klinken d'yzers door de blanke spieren heen.
Wie leeft 'er die niet smelt in traanen en geweën,
Als deeze droeve galm vervult zyn hart en ooren:
Myn Godt, myn Vader, die my hebt tot Zoon verkoren
Waarom verlaat gy my in 't uiterst van den noodt?
Wie ziet dit schouwspel aan; wie ziet de wreede doodt
Den Heer bestormen aan den kruistang opgeheven:
Wie hoort den laatsten zucht, ten boezem uitgedreven;
Wie ziet den jongsten snik van dien getrouwen Godt,
Die niet, van schrik ontroert, deelachtig word dit lot?
De heldre zon, verbaast voor 't schouwspel, dekt haare oogen.
De lucht verduistert en wordt als met rou betogen.
't Voorhangfel van Godts huis des Leeraars doodt betreurt,
Wanneer 't van boven tot beneên aan stukken scheurt.

De ſteenrots ryt van een. d'aard' loeit. de bergen beeven.
 D'ontzielde romp aanschouwt door deeze doodt het leeven,
 De naare grafipelonk ontfluit haar' doodtſchen mond,
 En braakt den buit weêr uit die zy weleer verflondt.

Wat kan uw groot beſluit een ruimer teugel geeven
 Dan dees gedachtenis? dat gy uw Heilants leven
 Ziet voor uw zonden door een wreede doodt gekort;
 Als hy aan 't kruishout heeft zyn dierbaar bloet geſtort,
 Om u dus van den vloek zyns Vaders te bevryden?
 Die u de poorten van den hemel door zyn lyden
 Heeft opgeſloten, en een ſchoone plaats bereidt.
 In 't hemelſch paradys van d'Oppermajesteit?
 Zoud gy vervolgte ſchaar, zien ſterven voor uwe oogen
 Dien Opperheer, en, door een laſſe vrees bewogen,
 De doodt ontziende, hem verzaaken met den mond?
 Dat was een ſchending van Godts zalig vreêverbondt,
 En krabde gy dierwys weêr s'Heeren wonden open.

Doch 'k wil die laſheit van uw groote ziel niet hoopen;
 Maar eer gevoelen datge, in 't ſterven, toonen zult,
 Dat s'wereldts Heilant is geſtorven voor uw ſchuld.
 Dan zal de doodt, die u uw vyanden bereiden,
 U op den rechten weg naar 't eeuwig leven leiden.

Wel aan, vervolgd, neemt dan 't Christelyk besluit,
 Datge uwen Bruidegom, als een getrouwe Bruidt,
 Door alle rampen heen, tot in de dootd zult volgen.
 Schoon gy uw' Koning dan vergramt en maakt verbolgen,
 Blyft uwen Godt getrou, kniel niet voor zyne Goôn.
 Stantvaste Godsdienst krygt in 't end de zegekroon:
*Eene onverwelkbre kroon, daarge eeuwig meê zult praalen,
 Verslonden in den glans der opperglorizaalen:*
*Zoodat gy, hier geslagt als schaapen op 't altaar,
 Daar eeuwig pryken zult als Godts verkoren schaar,
 In 't sneeuw wit feestegewaas; tot Koningen verheven,
 En Priesters, om tot lof van Godt en 't Lam te leeven,
 Dat door zyn offerbloet u heeft van schuldt geslaakt,
 Waar door gy zyt ten top dier zaligheid geraakt.
 Daar zal geen traanenstroom meer uit uwe oogen vlieten.
 Daar zult gy eeuwig Godt in heerlykheit genieten.
 Daar krygt gy eindeloos 't bezit van 't Hoogste goet.
 Daar drenkt de Godtheit u aan 's hemels wellustvloedt,
 En zal u met het Man van haaren invloedt spyzen.
 Daar zult gy onverpoost dien grooten Schepper pryzen,
 En heilant, die u heeft ten rykstroon opgeleidt,
 Daarge eeuwig deel hebt aan de hoogste Majesteit.*

A A N Z Y N E
KONINGKLYKE MAJESTEIT
W I L H E M den III,
K O N I N G

V A N
ENGELANDT, SCHOTLANDT, VRANK-
RYK en YERLANDT,

Erfstadthouder der Vereenigde Nederlanden,

Op zyne overkomste in Hollandt .

Wie leert my nu een' Heldentoon,
Om Koning Wilhems roem te zingen?
Apoll' ik buig my voor uw troon,
Daar negen Zustren u omringen,
En roep uw' geest om bystant aan.
O Hoofdt der dichtren, span myn snaaren!
Dan zal ik, van uw gunst voldaan,
U stichten duizent dankaltaaren.
Ei laaf my uit de zuivre bron,
Die Pegas' sloeg op Helikon.

En

En gy, ô ftrydbre Vorst! zoo zeer
Befaat, door uw doorluchte daaden,
Myn Zangnimf werpt zich voor u neêr,
Vergun haar datze u laurebladen
Mag vlechten, en uw' heldenlof,
In Brittenlandt behaalt, verbreiden.
Uw komst in Neêrlandt geeft haar stof,
Om in dit ruime veldt te weiden.
Ei geef een' korten tydt, ô Helt,
Gehoor, terwyl ze uw wondren meldt!

Hoe wierd de Britse kroon gefolt,
Geschokt van wreede razernyen!
De Woede, die ontbreidelt holt,
Gevolgt van Hydraas, en Harpyen,
Was bezig om 't ontruste ryk
Te domplen in een zee van plaagen:
Wat most die kroon al ongelyk,
Vervolging, smaadt, en hoon verdraagen;
Nadat de doodt, zoo wreed en straf,
Vorst Karel sleepte in 't naare graf!

Want

Want Jakob volgde op 't bloedig spoor,
 Zoo helsch van Vrankryk voorgetreden,
 Geeft Jesuwyt en Paap gehoor,
 Wiens herflens niet dan gruwlen smeeden,
 En werken om 't geloof, zoo lang
 In Englandts kerk geviert, te bannen;
 Men zweert des Godtsdienfts ondergang,
 En zal, als kaf, dien 't Ryk uitwannen:
 Waar toe men opraapt eenen zoon,
 Tot erfgenaam van Stuarts kroon.

Hoe is het volk in zulk een staat
 Verlegen, en in 't hart verflagen!
 Van wien verzoekt het hulp en raadt?
 Wien zal het zulk een onrecht klaagen?
 Oranjes Vorst, door Huuwlyksbandt,
 En bloet aan 't recht van 't Ryk verbonden,
 Word door deez' maare in 't ingewandt
 Ontroert, en klaagt, en zucht met Londen:
 Zyn zuivre ziel, van gruwlen vry,
 Verfoeit zyns vaders dwinglandy.

Maar

Maar dieper word zyn hart geraakt,
 Zyn hart zoo zeer in deugd ontfteeken;
 Als 't volk, dat naar verlossing haakt,
 Hem komt om hulp en bystant smeeken.
 De Godtsdienst, lang gefolt, vertreên,
 Werpt zich voor zyne voeten neder,
 Bestrydt zyn'boezem met gebeên,
 Vervult met vaderliefd' zoo teder;
 Totdat zy zegepraalt, en 't veldt
 Behout in 't hart van dezen Heldt.

De dappre Prins besluit in 't end,
 Ten dienst van 't Ryk, de kans te waagen;
 Hy maakt den Staat de zaak bekend,
 Die, deelende in de Britsche plaagen,
 Zyn opzet styfde, en geenen tydt
 Verzuimde, maar al stil met waaken
 Bezorgde, al wat beleit en vlyt
 Vereifchten in die groote zaaken;
 Want deeze buy, dees' donkre wolk
 Dreigt Neêrlandt, nevens Jakobs volk.

Straks ziet men 't pekelveldt vervult
 Met welbemande zeekasteelen,
 Waar op de Leeuw van Hollandt brult,
 Vast brandende om zyn rol te speelen.
 Oranjes Vorst treedt op de vloot,
 Bestuwt van Adel, oorlogslieden,
 All' haakende om, in dezen noodt,
 Het worstlend Ryk hun hulp te bieden:
 Maar naulyks steekt hy van de ree,
 Of storm op storm ontroert de zee.

Neptuun, vergramt, zwaait zynen staf,
 En tracht de schepen te verslinden.
 De zee schynt voor de vloot een graf.
 Eool ontkerkert al zyn winden.
 De barning rukt, en schokt de kiel,
 En kaatst ze boven aan de wolken,
 Tot schrik van d'allerstoutste ziel;
 Of ploft ze neder in de kolken.
 Zoo zagmen eer de Grieksche vloot,
 Verstroot, vast worstlen met de doodt.

Hoe staat het buldrend stormgevaar
Den Vorst, met al zyn magt naar 't leven!
De gansche lucht loeit van 't misbaar
Der paarden, die, in zee gedreven,
De ziel uitbraaken in dien noodt.
De Prins komt, naau 't gevaar ontvloden,
Aan landt, vervolgt, met stoot op stoot,
Van d'opgepreste Watergoden.
Toen schein deeze aanslag, zonder vrucht,
Als rook verdweenen in de lucht.

Maar schoon de Zeevoogdt woedt en raast,
En klotst met zynen staf de baaren,
Door 's Hemels hulp, en gunst komt haast
Zyn buldrend ryk weêr tot bedaaren;
Die gunst houd straks den windt in toom,
En doet de zeeorkaanen rusten.
Het pekel rolt met zachter stroom,
En voert hem veilig aan de kusten:
Totdat Matroos de zeilen strykt,
Daar Torbay met zyn krytstrandt prykt.

De kiel, bezwangert, baart aan strandt
Soldaaten, Ruiters, oorlogspaarden,
En wapens, door Vulkanus handt
Gesmeedt, met spies, en speer, en zwaarden,
De standaart siert den waterkant,
Terwyl d'ontrolde vaanen waaien.
De kleppers grabbelen in 't zandt.
En Jazon kan geen krygsliên zaaien
Zoo ras in Kolchos vruchtbaare aard',
Als Neêrlandts vloot op Torbay baart..

Hier wordt de Vorst van elk begroet,
Gemeente, en Adel treedt hem tegen;
Elk biedt hem aan zyn goedt en bloet,
En wenscht, verblydt, hem 's Hemels zegen..
De Godtsdienst zelve, in treurgewaadt,
Komt aan den oever hem begroeten;
De sluier dekt haar droef gelaat;
Zy ziet hem, buigend' voor zyn voeten,
Den sabel zwaaien voor haar recht,
Schoon vaderplicht de ziel bevecht.

Daar

Daar gaat die groote Mavors heen
't Gedrocht Gewetensdwang bestryden.

Deez' tweede Perseus kan alleen
Dat monster temmen, en bevryden
De Britsche kroon van dwinglandy.
Geen vyandt ziet men weêrstant bieden,
Maar vreeze voegt zich aan de zy
Der helden, die lafhartig vlieden.
Ja Koning Jakob zelf verlaat
Zyn kroon en zetel in dien staat.

Maar schoon gy deeze uw weêrparty,
Verdoolde Stuarts, zoekt t'ontvluchten,
Uw grootste vyandt blyft u by;
't Geweten zal u steeds doen zuchten;
't Geweten, dat gy geeft ten roof
Aan hoofche vleiers, zielverraders;
Verzaakt dus trouweloos 't geloof,
Zoo trou beleden van uw Vaders.
Maar zie, misleide Majesteit,
Den Hemel tot uw' val bereidt.

Gy daalt, terwyl d'Oranjezon,
Aan 't klimmen, doet de Roos ontluiken.

De Veldtheer quam, hy zag, hy won.
't Komt al gewillig voor hem duiken.

Men hoort geen veldtkreet uit den gloet,
Geen donder uit metaale monden.

Geen paarden draaven in het bloet.
Hier word kasteel, noch stad verslonden.

Geen standaarts waaien van den trans
Des neêrgeramden muurs, of schans.

Zoo trekt hy zegenpraalend voort,
Bestuwt met all' zyn oorlogsmagten,
En streeft tot Londen voor de poort,

Daar hem de blyde burgers wachten,

De bloem des Adels staat gereedt,

Vast zwermende om zyn zegewagen,

Om aan den wrecker van hun leet,

Hun hulp, en diensten op te draagen.

De Geestlykheit, vervolgt, versmaadt,

Ontfangt hem als haar toeverlaar.

Zoo rydt de Vorst de Ryksstadt in ,
Gevolgt van Stuarts burgerschaaren ,
Die , juichende en verheugt van zin ,
Zich voor zyn goede zaak verklaaren .

Hier zwigt het zegefeest , vol pracht ,
Met welk oud Rome Cefar eerde .

Als hy verwinnaar , met zyn magt ,
Zeeghaftig naar den Tyber keerde .

Noit wierd met grooter plechtigheit ,
August' op 't Kapitool geleidt .

De Faam verbreidt dit heldenwerk ,
Dat nau de nazaat zal gelooven ;

Haar pennen gieren door het zwerk ,
Zy blaast in aller Vorsten hoven .

De Lelykoning staat ontstelt ,
De spyt perst traanen uit zyne oogen ,
Hy vloekt , hy scheldt den Oorlogsheldt ,
Zyn aanslag ziende in windt vervloogen ;
Maar Hollandt viert den grooten dag ,
Dien Wilhem binnen Londen zag .

De Haag juicht met de Ryksvorstin.
 Wie kan Mariaas vreugd verhaalen?
 Door blydschap komt de kuifche min
 Als flonkrende uit haare oogen straalen.
 Zy neemt haar afscheidt van den Staat,
 En volgt haar Leven door de baaren;
 Haar tweede Ziel, haar toeverlaat,
 Om weêr op nieuw met hem te paaren.
 De kiel bruiſt veilig door den vloedt,
 Tot daar de Teemsſtroom haar begroet.

O Teems, gelukkig is uw lot!
 Hoe ras verkeeren al uw plaagen!
 Hoe zeer zal 't aangenaam genot
 Van vrede u, na den ſtrydt, behaagen!
 Zoo ſtraalt met heerelyker glans
 De zon, geſtegen op haar wagen,
 In 's menſchen oog, van 's hemels trans,
 Na donderbui, en regenvlaagen.
 De vreugd, die ons ontmoet na ſmart,
 Geeft grooter indruk in het hart.

De Godtsdienst, die zieltogend lag,
 Gereedt den laatsten snik te geven,
 Verheft haar hoofdt op deezen dag,
 En dankt Vorst Wilhem voor haar leven.

Zy werpt zich voor de Ryksvorstin,
 Beveelt zich in Mariaas handen.

Zy draagt haar op, als Koningin,
 Den staf, en koninglyke panden.

Zy voert den Prins op Stuarts troon,
 En huldt zyn haaren met de kroon.

Geen kroon verfiert de Majesteit,
 Schoon datze flikkert van gesteente;
 Maar liefde tot rechtvaardigheid,
 En gunst voor burgers en gemeente.

Een rykstroon op de deugdt gebout,
 Zal zelden ondergang genaaken,
 Hoewel de Nydt zich boos verftout,
 Haar groene gal op dien te braaken;
 Hy staat zoo pal gelyk een rots,
 In 't midden van het zeegeklots.

Had Jakob dezen pligt betracht,
 Nooit was de kroon zyn hoofd ontvallen;
 Maar zou, in koningklyke pracht,
 Noch op den Britschen zetel brallen.

Nu moet zyn Zoon, ô wondre daadt!
 Door Godt aan deeze kust gezonden,
 Een zuil verftrekken aan den Staat,
 Daar recht en wetten zyn gefchonden.
 Dies arbeit, ploegt, en waakt dees' Heldt,
 Tot dat hy alles heeft herftelt.

Hoe werkt zyn fchrandre geest, zoo wel
 In ftatkunde, als in kryg bedreven!

Hoe draaft de Brit op zyn bevel.

Dat niemant zoekt te wederftreeven!

Hoe vlytig tracht de Kaledoon

Zyn' nieuwen Vorft gehoor te geeven!

En naar zyn wetten, en geboên,

In eendracht, liefde, en vreê te leeven!

Schoon Ierlandt noch hardnekkig blyft,

Daar Tyrkonel den wrevel ftyft,

Dit moedigt Koning Jakob aan ;
 Dit fchynt zyn hoop weêr op te rechten :
 Hy keert met kielen , zwaar gelaân ;
 Van Vrankryks geldt , en oorlogsknechten .
 Het hoofdt van 't wederspanning volk ,
 Door blinde drift zoo ver gedreven ,
 Zweert trouw , ten dienft van Jakobs dolk ,
 En 't al te waagen met zyn leven :
 Maar Wilhem rukt zyn heir by een ,
 En gefpt het harnas aan de leên .

Hoe praalt dees' Mars in 't krygsgewaadt ,
 Aan 't hoofdt der dappere oorlogsknaapen !
 Zyn heldenmoedt blinkt in 't gelaat .
 Het harnas fchynt aan 't lyf gefchapen .
 Hy zwaait den fabel , fcherp gewet ,
 En laat zyn legertoonen hooren .
 't Gedreun van trommel en trompet ,
 Streelt , als een maatgezing , zyne ooren .
 Nooit zag men grooter dapperheit
 In Alexanders krygsbeleit .

Hy streeft zyn' vyandt in 't gezicht,
 En houdt zyn Hoofden, en soldaaten
 Te voor, hunn' legertucht, en plicht;
 Die all', van blydschap uitgelaaten,
 Omdat het uur des stryds genaakt,
 Doen zien, door 't opslag van hunne oogen,
 Het vier dat in den boezem blaakt.
 Zoo is de Veldtheer voortgetogen,
 Tot daar de Boynestroom hem stuit,
 En voor zyn magt de heirbaan sluit.

Het water bluscht geen' oorlogsgloet,
 Zoo fel in d'eedle borst aan 't branden.
 De helden waaden door de vloedt;
 En doen den vyandt zien, na 't landen,
 Hoe zy gezint zyn voor de zaak
 Van Koning Wilhem 't al te waagen.
 De strydt begint, elk zit vol wraak,
 De sabels knarssen door de slagen.
 Gansch Ierlandt loeit van 't veldtgerucht;
 De zwaveldamp bezwalkt de lucht.

Men hoort het gieren van het loot;
 Den donder van de koopre kaaken,
 Verzelt met blixem, die de doodt
 Zoo naar ter holle keele uitbraaken.

De Vorst, in 't midden van het vuur,
 Vliegt als een schicht door zyne benden;
 Zyn moedt staat Jakobs leger duur,
 Hy trapt zyn' vyandt op de lenden.
 De helden volgen onvertzaagt
 Op 't padt, daar hy zyn leven waagt.

Hy trotst, in 't hevigt van 't gevecht,
 De doodt, die voor hem schynt te beeven.
 Hy zal de Godtsdienst, wet, en 't recht
 Herstellen, of in 't harnas sneeven.

Zyn arm doet wondren, by geen' Vorst
 Verricht, tot schrik van 's vyandts vaanen.
 De kogels haaglen om zyn borst,
 Terwyl hy 't heldenspoor gaat baanen.
 De dappre Schomberg volgt, vol moedt,
 Maar valt, en wentelt in zyn bloet.

Apollo kan dit treurspel niet
 Aanschouwen , maar bedekt zyne oogen ,
 En zucht , en quynt om dit verdriet ,
 De Hemel treurt , met rou betogen .

O gryze Veldtheer ! zoo vermaart ,
 Beroemt door uw manhafte daaden ,
 Voorheen de Fransche kroon zoo waardt ;
 Geen tydt zal ooit uw laurebladen
 Verdorren , maar uw groote naam
 Zal eeuwig leeven door de Faam .

Gy sterft in 't aanzien van uw' Vorst ,
 Uw moedt is aan zyn oog gebleken .

Zyn kling , van 's vyandts bloet bemorst ,
 Is bezig om uw doodt te wreken .

Hy vliegt , gelyk een blixemstraal ,
 Door 't veldt , bezaait met doode lyken ;
 Vervolgt den vyandt met zyn staal ,
 Die reeds , door schrik vervoert , aan 't wyken ,
 Vergeet zyn' eedt , en legerpligt ,
 En voor d'Oranjestanderts zwigt .

Het heir van Jakob kiest de vlucht;
De krygsknecht spat uit zyn' geleden.

De hoofden zoeken, zonder vrucht,
Den blooden huurling t'overreeden.

Hunn' moedt smelt voor d'Oranjezon,
Waar doorze als sneeuw van 't veldt verdwynen.

(O zon! uw glans, die 't al verwon,
Zal haast al 't Aardtryk over schynen.)

De Ryksvorst Stuart vlucht met vlyt,
Gelyk een schaduw uit den strydt.

O groote, en dierverkoren dag,
Die Jakob eeuwig zal beklaagen!

Gy voert, na 't einde van den slag,
Vorst Wilhem op zyn zegewagen,
Bekranst met lauren, dier gehaalt,
In 't waagen van zyn dierbaar leven.

Het bloet, dat uit zyn aadren straalt,
Kan van zyn' moedt getuignis geeven.

O wond, die aan zyn schouder smart,
Hoe diep treft gy het Ryk in 't hart!

Straks

Straks word de valsche maar verspreidt,
Dat Wilhem Henrik is gebleven ;
Die zelf den Franschen Vorst verleidt.
Zyn hof, door ydlen waan gedreven,
Juicht om deeze ingebeelde doot,
Maar haast zult ge u die vreugdt beklaagen .
Hy leeft, schoon hy zyn bloet vergoot.
'k Zie hoe uw' troon , op lossen schraagen ,
O Lodewyk! vast wankt , en beeft ,
Zoo lang zyn ziel door d'aadren zweeft.

Hy leeft , en rukt zyn benden voort
Voor Drogeda ; zyn vaanen zwieren
Ontrolt in 't leger voor de poort .
De stadt , omringt van veldtbanieren ,
In 't aanzien van den muur geplant ,
Zoekt , trots zyn wapens , 't hoeft te bieden ;
Maar 't is vergeeffschen tegenstant :
Want 's Konings heldenmoedt , aan 't zieden ,
Brenghaast den vyandt in dien staat ,
Dat hy zyn' trots en stadt verlaat.

Dublin, en Wexfort, Waterfort,
 Gevolgt van andre Steên, en Schanssen,
 Zien (want verweering valt hier kort)
 Zyn vlaggen waajen van de transsen.

Noch zoekt zyn srydbre vuist geen rust;
 Maar Staatzorg komt den Koning roepen,
 En preft hem naar de Britsche kust:
 Hy neemt zyn afscheidt van zyn troepen;
 Voorziet zyn Hoofden van geboôn,
 En keert verwinnaar op den Troon.

Waar gaf ooit Veldtheer grooter blyk,
 In 't oorlogsvuur, van dappre daaden?
 Geen Roomsche Cefar was zoo ryk
 Met krygslaurieren overlaaden.

Zwyg Griek van Agamemnons eer,
 Behaalt voor Troje, door zyn' deegen:
 Zwyg van Achil, die met zyn speer
 Den muur van Priaam kon beweegen:
 Zwyg van Uliffes kloek beleit;
 En Diomedes dapperheit.

Droom van geen Jazon, noch 't gebiedt
 Van Kolchos, daar hy 't Vlies veroverd,
 Terwyl Medeaas toverliedt
 Den norfen Stier en Draak betovert.

Roem geen Alcides, die zoo trots,
 Na meer dan duizent heldentogten,
 Den Hemel droeg gelyk een rots;
 Noch Theseus, temmer van gedochten:
 Onze Oorlogsgodt geeft grooter stof,
 Bezwalkt, en dooft al hunnen lof.

Indien * de Zwaan van Agrippyn
 Het hoeft ten grafzerke uit mogt ligten,
 't Sieraadt van Amstel, Y, en Ryn,
 Wat vond zyn brein hier stof tot dichten!
 En gy, ô schrandere Antonides!
 Betreurt van Febus, en zyn kooren,
 Die, na uw gryze vaders les,
 Zoo braaf uw heldenmaat liet hooren;
 Gy volgde Vondel als zyn zoon,
 En spande uw luit op Maroos toon.

* Vondel.

Hoe juicht het gansche hofgezin,
 Met Londen, om dien grooten zegen!
 Hoe treedt de schoone Koningin,
 Van vreugde ontfonkt, den Koning tegen!
 Zy ligt het harnas van zyn borst,
 Daar 't loot op affchampte, of 't hem mydde,
 Van bloet bepurpert, en bemorst;
 Z'ontgordt den fabel van zyn zyde.
 Hoe vriendlyk streelt de Vorst haar handt,
 Die op zyn kruin de lauwren plant!

O Landt, gelukkig Brittenlandt!
 Dat, na d'ontworstelde ongelukken,
 Ziet alle uw rampen aan den bandt;
 Roem op uw Konings heldenstukken.
 Zyn arm doet wondren in den ftrydt.
 Zyn geest, zoo ryk begaaft met oordeel,
 Zal, door zyn staatkunde, eere, en vlyt,
 Gestadig werken tot uw voordeel.
 O Engelandt, uw heil genaakt,
 Nu zulk een Koning voor u waakt!

Roem op uw Koningin! Zy geeft
 U stof van tintelende vreugde;
 't Schynt of Elizabet herleeft,
 In wier bestier zich elk verheugde.

O landt, door zulk een heerschappy,
 Gezegent; 'k zie uw' luister praalen,
 Van daar de Zon in 't oosten, bly
 Ontsluit des hemels purpre zaalen;
 Tot daar haar stralen ondergaan,
 Ter westkimme in den Oceaan.

Hoe fierlyk zal de Britsche roos,
 In deeze Oranjebeemden bloejen!
 Hoe glansryk zal haar verve en bloos,
 Bestraalt van zulke Zonnen, gloejen!
 Beschaduw't van een' boom, zoo ryk
 Met eedle vruchten overlaaden!

Dat Atlas boomgaardt hier voor wyk',
 Weleer vol luister en sieraaden.
 Maar gun, ô Brit, den Leeuw 't vermaak,
 Dat hy met u dien hof bewaak.

Beny den Staat van Neêrland niet
Uw' Vorst t' aanschouwen : wil gedoogen ,
Dat zyne komt , in ons verdriet ,
Het nat mag van de wangen droogen .

Hy schoot voor u het harnas aan ,
Wy , deelgenooten van uw plaagen ,
Bewilligden dat groot bestaan ,
En dorsten 't alles om u waagen .

Vergun ons , nu gy zyt herstelt ,
Een wyl het byzyn van dien Heldt .

Hy komt . zyn hart , tot Hollandts heil
Geneigt , ontziet geen zeegevaaren ,

Zyn kielen raaken onder zeil ;
Het krytstrandt groet hem op de baaren ;

Daar Thetis , op haar schulpkaros ,
Hem volgt , bestuwt met Watergoden .

De Windtvoogdt laat geen koelte los ,
Dan die zyn vleugels heeft van nooden .

Neptuun' , al 't Godendom bewaakt
Den Vorst , tot hy de kust genaakt .

Juich nu Vereenigt Nederlandt;
En laat uw vreugdegalmen hooren!
Thans dreune berg, en duin, en strandt,
Omdat die dag nu is gebooren
Die heughlyk uw verlangen boet,
En levert veilig aan uw stranden
's Landts Heilant; die zyn eigen bloet
Min acht dan 't heil der Zeven landen,
En waagt, in 't hevigt van 't gevecht,
Zyn dierbaar leven voor uw recht.

O Batavier roem op deeze eer!
Een eer, daar alles voor moet wyken!
Gy ziet uw' Staats Beschermheer weêr;
Doch nu als Koning van drie Ryken.
Noch legtge in 't binnenst van zyn hart,
Gelukkig landt, zoo diep begraaven,
Dat hy, door 't voelen van uw smart
Komt spoedig tot uw' bystant draaven.
O Batavier, roem op deeze eer!
Gy ziet uw' Staats Beschermheer weêr.

Hoe praalt de Nederlandtsche Maagdt,
 Daar zy den Koning in ziet treden,
 Den Koning, die haar ziel behaagt.
 De purpre tabbert dekt haar leden,
 Zy prykt, gelyk een jonge bruidt,
 Wier vlechten langs haar schoudren speelen;
 De min straalt haar ten oogen uit,
 Terwyl zy 's Konings oog gaat streelen.
 O maagdt! gelukkig is uw lot,
 Bemint van zulk een Oorlogsgodt.

Hoe bleek die liefde, toen zyn handt
 Den vyandt aarslen deede, en vluchten,
 Als Overyffel, Gelderlandt,
 En Utrecht onder hem most zuchten;
 Met zoo veel Steeden, omgewroet,
 En Dorpen, die, in asch gezonken,
 De moorders mestten met het bloet,
 Dat ze als ontmenschte, tygers dronken.
 De maagdt verwachtte, in dezen noodt,
 Zieltoogende yder uur de doodt.

Maar

Maar onze Oranjetelg, noch eerst
 In bloesem, toont door heldentogten,
 De krygsdeugdt die zyn ziel beheerscht,
 Ten trots der Fransche roofgedrochten.

Zyn dappre vuist maakt Naarden vry,
 En plant zyn Standaarts op de muuren;

Hy veiliget d'Amstelstadt en 't Y.

Geen vyandt kan in Utrecht duuren,

Als hy zyn leger rukt voor Bon,

Maar vlucht uit alles dat hy won.

De Staat herleeft; die adem haalt,

By 't zwaaien van Vorst Wilhems degen:

Dus wordt de zege dier betaalt

Die Vrankryk heeft zoo slinx verkregen.

Zyn yver brandt, en trotst geweld,

Ontziet geen staal, noch 't blixemschieten,

Tordat hy s'vyandts hoogmoedt velt;

En wy in 't end weêr rust genieten.

De Leli dort, haar glans verdwynt,

Zoo dra die heldre Zon verschynt.

Maar 't geen de Koning heeft verricht,
Voor ons, in die voorleede tyden,
Een werk van zulk een groot gewigt,
Een beemdt zoo ruim aan alle zyden,
Slechts in 't voorbygaan aangeraakt;
Vereischt meer tyd om uit te breiden:
Gy die voor Febus altaars waakt,
Wilt u tot deezen zang bereiden;
Zoo klinkt die toon de wereldt door,
En volgt Homeer op 't heldenspoor.

Myn Zangnimf zoekt nu, bly van geest,
De vreugde, in Neêrlandts hart ontsteeken,
Te volgen op dit zegefeest,
Met geene tongen uit te spreken.
't Gejuich vertoont zich overal,
Vervult alom de merkt en straaten;
Men hoort niet dan triomfgeschal,
By 't volk van blydschap uitgelaaten.
De schaal van Liber zwaait in 't rond;
De vreugd ontgrendelt hart en mondt.

De Haag, zoo prachtig, noodt al 't landt
 Ter feest, daar duizendt duizendt menschen,
 Toeyloejende van allen kant,
 Met handtgeklap, en zegenwenschen,
 De lucht vervullen, op 't geluidt
 Van klokken, trommen, en trompetten,
 Wier weêrklank aan de wolken stuit.
 De burger laadt, en loft musketten.
 De vaanen waajen. elk verricht
 Zyn aanbevolen dienst, en pligt.

Hoe fierlyk streelt de zegeboog,
 Voorzien met spreuk, en zinnebeelden,
 Tot 's Konings eer geplant, het oog!
 Hier stroomt een Oceaan van weelde.
 De Goden van den Staat, wier vlyt
 Ons heil bewaakt in deze dagen,
 Begroeten vrolyk, als om strydt,
 Dien grooten Cesar op zyn wagen.
 Dit feest, en koningklyk onthaal,
 Herschept de Roomsche zegepraal.

De Haag valt op deez' blyden dag
 Te klein, men klimt op kerk, en daken.
 't Geschut braakt blixem, donderslag,
 En groet den Vorst uit koopre kaaken.
 Apollo slaat zyn oog op d'aard',
 En laat zyn paarden hupplen, speelen,
 Ja ment zyn koets met zachter vaart,
 Om ook in Hollandts vreugd te deelen.
 Jupyn voert zelf, aan 's hemels trans,
 Den rei der Goden aan den dans.

De vreugdblyft, schoon het daglicht vlucht.
 De vlam ontsteekt de vuurtooneelen.
 De vuurpyl kust, en streelt de lucht.
 Een maatgezag, van snaar en keelen,
 Klinkt lieflyk door de straaten heen.
 Geen slaaplust kan de blydschap smooren:
 Geen nacht verveelt, maar groot, en klein
 Laat zich tot aan den morgen hooren.
 Zoo juicht de Haag, die 't al geniet,
 Nu zy den Koning weder ziet.

De Haag, daar deeze zonneshyn,
 Dit licht zoo heerlyk op quam daagen,
 Laat Krete stoffen op Jupyn,
 Gy wint den prys, ô 's Gravenhagen!
 Gy bragt dit groote wonder voort;
 De wereltd zal u steeds benyden
 Dien roem, en eer van zyn geboort';
 Maar Neêrland U zyn' lof toewyden,
 Dat gy dien Fenix, hoog geacht,
 Uit 's vaders asch te voorschyn bragt.

Hoe volkryk woelt het hof, betreên
 Van zoo veel Vorsten, hier vergadert!
 Des Konings komst baart bezigheên,
 Waar toe de gansche wereltd nadert.
 O Vorsten! die, in dezen staat,
 Ons heil, en voordeel komt betrachten,
 De Hemel zy uw toeverlaat,
 En schrandre uw geesten en gedachten;
 Opdat gy door uw groot besluit
 Den algemeenen vyandt stuit.

En gy, o Koning! blyf ons by,
 Help ons, aan 't hoofdt der oorlogsknechten,
 Het Fransch geweld, en dwinglandy,
 Als gy voor heenen deedt, bevechten.
 De Leeuw zal moedig uw banier,
 Waar gy die heenen voert, geleiden;
 En zal de dappre Batavier,
 In 't vechten, nimmer van u scheiden:
 Verlaat ons niet, maar blyf, ô Heldt!
 En voer de benden aan in 't veldt.

Plof eens dien Faëton, die d'aard'
 Rooft met zyn gloejende gareelen,
 Ten wagen uit; uw schittrend zwaardt,
 Vermaart door alle wereldts deelen,
 Zal, als de blixem van Jupyn,
 Dien Salmoneus nederstorten.

De Hemel zal u hulpzaam zyn,
 Om eens zyn' trotzen moedt te korten.
 Trek op, daar 't Recht u (hem ten spyt)
 En Godtsdienst roepen tot den strydt.

Neem wraak van al 't vergoten bloet;
 Neem wraak van 't woeden, moorden, branden,
 Van zooveel plaatzen omgewroet,
 In Brabandt, Palts, en duitfche landen.

Daar Wreedtheit holt, als nimmer moê;
 Het kindt gerukt uit 's moeders armen,
 Opdat het 's moorders lust voldoe,
 Zoo datmen 't hoort van doodtschrik kermen,
 Word niet verschoont. geen maagt, hoe teêr,
 Noch oude ontziet het moordtgeweer.

Het naar gekryt dringt door de lucht,
 Het bosch woelt van ontelbre zielen,
 Uit ftadt en vaderlandt gevluht,
 Om niet voor Babels Godt te knielen.

Geen Nero, die den Troifchen nacht
 Weleer verbeeldde in 't prachtig Romen,
 En zooveel gruuwlen heeft bedacht,
 Was van meer wreedheit ingenomen,
 Dan deeze Vorst, die met zyn handt
 Wroet in zyn eigen ingewandt:

Vervolgt zyn' onderdaan verwoedt ;
Door duizent helsche onmenschlykheden ,
Bestormt , bestrydt het vry gemoedt ;
De Dolheit hoort naar recht , noch reden .

Wie kan al 't lyden , en verdriet
Beschryven , zonder weenende oogen ?

Maar droeve treurstof dient ons niet ,
Dit feest wil zucht , noch klagt gedoogen .

Wreek , wreek , ô Britsche Majesteit ,
Het leet dat aan den Hemel schreit .

Gy zyt , naast Godt , ons toeverlaat ;
Wy slaan op u , ô Vorst ! onze oogen .

Gy zyt het leven van den Staat ;
Door wiens bestier wy 't al vermogen .

Ik zie door u eerlang 't geweld
Getemt der Fransche roofgedochten ;

De trots van Lodewyk gevelt ,
De Leli om de Roos gevlochten .

De Hemel , eens die gruuwlen moê ,
Zal u gebruiken als een roê .

Leef

Leef Wilhem Henrik , groote Vorst!
 Leef, dappre Prins, om d' aard' te schraagen!
 Uw ziel, zoo zuiver, onbemorft,
 Zy vry voor 's vyandts list en laagen.
 Leef om den Godtsdienst van de doodt,
 Die haar gedreigt wordt, te bevryden.
 Leef Koning! om in dezen noodt,
 Voor Neêrlandt en ons recht te stryden.
 Leef eeuwig; want d' onsterflykheit
 Is 't loon der deugdt en groot beleid.

L. ROTGANS.

*Zoo sloot de Vechtzwaan haaren toon,
 Als zy den Vorst verwellekoomde,
 Den dappren WILHEM, Mavors Zoon,
 En 't Landt van blydschap overstroomde,
 Vermits 't hem zag in zynen kring:
 Toen s'Gravenhaag weêr mogt begroeten
 Dien grooten Haagschen Voedsterling,
 Daar hondert Vorsten hem ontmoetten,
 Die met de Britsche Majesteit
 Grondtvesten 's wereldts veiligheid.*

F. H.

STICHTSE LOFBAZUIN,

Geblaazen over het veroveren van

IERLANDT,

Door den Welgebooren HEERE

GODARD

BARON van REEDE,

HEERE VAN GINKEL, MIDDAGTEN, HERVELT, &c.
LUITENANT GENERAAL VAN DE RUYTERY
DER VEREENIGDE NEDERLANDEN, GOU-
VERNEUR VAN DE PROVINCIE VAN
UTRECHT, OPPERBEVELHEBBER
VAN DE HEIRMACHTEN VAN
ZYNE MAJESTEIT VAN
GROOT BRITTANJE IN
IERLANDT, &c. &c.

*Met alle eerbiedigheid Opedraagen aan de Edelmoogende Heeren
de Staaten 's Landts van UTRECHT.*

*GEtrouwe Vaders van het Stichtse Vaderlandt,
Wiens onvermoeide vlyt, en staatzorg, steeds aan 't waaken,
Ous veiligheid verschaft en alle zorgen bant,
Schoon d' oorlogstoortsen door de gansche wereldt blaaken.*

A a

Myn

*Myn Zangheldin, gehult met GINKELS Laurekroon,
Beklimt uw Kapitoel, en stoort uw bezigheden ;*

*Zy noodt uwe ooren op een' dappren heldentoon.
Vergeeft haar datze dus vrymoedig in durft treden.*

*Zy kan, op zulk een wys gesiert en opgepronkt,
Zich by geen andren dan uw Mogentheên begeeven.*

*De Heldt, wiens oorlogsvuur haar ingewandt ontvonkt,
Aanschoude in uw gebiedt het eerste licht, en leven.*

*Zyn schrandre Vader hielp u moedig voor zyn doot,
Het hooge staatbewint met sterke schoulers schraagen.*

*Nu word, in's Vaders plaats, de Zoon uw Amptgenoot.
Indien myn heldenmaat uwe ooren kan behaagen,*

O Stichtse Goden! leg een wyl de zorgen neêr ;

Terwyl de wereldt dreunt van GINKELS krygsgeween,

STICHTSE LOFBAZUYN.

Geblaazen over het Veroveren van

I E R L A N D T,

Door den Welgebooren HEERE

G O D A R D

B A R O N van R E E D E,

HEERE VAN GINKEL, MIDDAGTEN,
HERVELD, &c. &c. &c.

MYn Zangnimf op een' hoogen toon
Belust, verliest op laurebladen,
Zong eer de wondre heldendaaden
Van Mavors gloriryksten Zoon;
Den strydbren Wilhem van Oranje.
Zy voerde hem van Neêrlandts ree,
Door 't barnen van d'ontruste zee,
Tot op den Rykstroon van Brittanje.
Zy volgde snel en onvermoeit,
Tot hy, om 't lers geweld te toomen,
Quam daar de Boine, met haar stroomen,
Het veldt bevochtigt, en besproeit.

O Boine, ons nooit bekend voor dezen,
 Hoe zal de naneef staan verftelt,
 Als hy in 't leven van dien Heldt,
 Uw' naam zoo groot befaamt zal leezen!
 Laat Simois, Scamander vloedt,
 Van Hektor en Achill' getuigen;
 Gy zaagt het muitend leger buigen,
 Voor Koning Wilhems heldenmoedt.
 Die, na de vyandt was verflagen,
 En Jakob op de vlucht gebragt,
 Trok van uw boorden met zyn magt,
 Om weêr eene andre kans te waagen:
 De muitelingen in hun nest
 Zelfs aan te grypen; d'lerse fteden
 Te winnen, door geweld, of reden;
 En zoo gansch Ierlandt van de peft
 Van wrevelig gefpuis te fchuimen.
 't Mislukt dien grooten Cesar niet,
 Terwyl hy, zegepraalend', ziet
 Den vyandt fchans en fteden ruimen.
 Zoo zwigt het alles voor zyn ftaal;
 Totdat het ryk, vol bezigheden,
 Den Koning preft ten troon te treden,
 In 't midden van zyn zegepraal.

Zyn glans zal door de wereldt ſtraalen,
 Van daar Auroor aan d' ooftkim blooft,
 En Febus 's middags 't aartryk rooft,
 Tot daar zyn roffen nederdaalen.

Wie zal, in 't afzyn van dien Heldt,
 Den legerſtaf en heirbyl draagen?

Wie zal aan 's Konings keur behaagen,
 En dempen 't oproer en geweld?

Een rei van Helden, opgetogen

Van 's levens aanvang tot den ſtrydt,

All' wondren van hunne eeuw en tydt,

Vertoonen zich aan 's Veldtheers oogen.

De dappre Ginkel, uit het bloet

Van Amerongen voortgeſproten;

Een ſtam befaamt door brave loten,

In Mavors tuchtschool opgevoedt,

Bevindt zich in 't getal der Braaven.

Zyn krygsdeugdt is den Vorſt bewuſt,

Hy kent zyn' onvermoeiden luſt

Tot eere, en gadelooze gaven.

Hy weet hoe Ginkel is gewoon,

Vol heldenmoedt en dapperheden,

Zyn' vyandt onder 't oog te treden;

Ten dans gaande op den ſchorren toon

Van 't grof metaal, wiens donderbraaken,
 En blixem noopen 't edel hart,
 Dat door dien klank, tot wraak gefart,
 Het oorlogsvier door 't oog doet blaaken,
 In 't vechtperk daar Bellona brult.
 Terwyl de krygstrompet gefteeken,
 De trom geroert, en 't legerteken,
 Met veldtgeschrei de lucht vervult.
 Die dapperheit, niet af te maalen,
 Zoo trou met krygsbeleit gepaart,
 Verzelt met eenen zachten aardt,
 Zal 's Konings vrye keur bepaalen.
 Het is den Vorst niet onbekent,
 Hoe hy, met vriendelyke zinnen,
 Te Durham 't hart van 't volk kon winnen;
 Totdat de tweespalt smoorde in 't endt:
 Hoe Edenburgs Kasteel, en wallen,
 Noch wederspannig aan de kroon,
 In 't aanzien van den kaledoon,
 Quam in des Konings handen vallen.
 Hy kent heldt Ginkels oorlogstyl;
 Dies loont hy zynen dienst, voordeezen
 Hem in het vechtperk trou bewezen,
 En reikt hem toe de legerbyl.

Daar hy 't gezag van d'oorlogsbenden
 Aanvaardt, in 't afzyn van den Vorst.
 Zoo heeft Alcides eer getorst
 Den last van Atlas op zyn lenden.
 Nu lust het my uw wonderdaân,
 O braave Ginkel, uit te breiden.
 God Mavors wil myn' toon geleiden,
 En leere my dien maatklank slaan:
 Terwyl hy, op zyn' kopren wagen,
 Met assen root besprengt van bloet,
 Gevolgt van lyfstaffiers, vol gloet,
 Zich door gansch Ierlandt heen laat draagen.
 Het paardt briescht onraat in 't gareel.
 De Twistgodin, verzelt van spooken,
 Uit Plutoos kerker losgebroken,
 Verlieft op muiten, en krakkeel,
 Bekleedt de rechte handt in 't ryden:
 Zy hitst de Vorsten tegen een,
 Bestookt den welstant van 't gemeen,
 Waar door wy d'oorlogsplaagen lyden.
 Zoo zag men eer op Thetis feest,
 Haar twistooft rollen door de zaalen;
 't Geen Asië most dier betaalen;
 Weleer de wereldt door gevreesst.

Nu weet zy 't woedend hart te raaken
 Van Vrankryks Koning, hitst hem aan,
 Om Ierlandts wrevel by te staan,
 Ten dienst van Jakobs quaade zaaken.
 Hy styft het muitend ryk met geldt;
 Bevolkt kasteelen, schanssen, steden,
 All' wederspanning zonder reden;
 En houdt zyn legers in het veldt.
 O Ballymoor; wil vry verheffen
 Uw' hoogmoedt, boven berg en duin,
 Heldt Ginkel zal uw' top, en kruin
 Haast met zyn oorlogsblixem treffen.
 De steden, door den Vorst verkracht,
 Vermant, verovert, zyn getuigen,
 Dat alles voor zyn staal moet buigen,
 En niet bestaan kan voor zyn magt.
 Maar schoon hy naar zyn ryk most trekken,
 Om daar te waaken voor zyn recht;
 Zyn naam (die in zyn afzyn vecht)
 Kan moedt in 't hart van 't volk verwekken.
 Volhardt vry, tot uw' eigen val,
 In muiten, twisten, en krakkeelen.
 Heldt Ginkel zal een krygsrol speelen,
 Waar van de wereldt waagen zal.

Maar

Maar hoe! 'k zie reeds uw muuren beeven,
Op 't klinken van 't bazuingschal!
Gy fiddert in uw vest en wal.

Waar is uw hovaardy gebleven?

Uw tranffen schrikken voor 't metaal,
Uw standaarts voor zyne oorlogsvaanen;
Gy geeft u op, als onderdaanen

Van WILHEMS kroon, aan Ginkels staal.

Hy doet zyn magt ter poorte indringen;
Vervult de wallen met zyn volk,

Om, door 's bezetters speer en dolk,
Den moetwil van het volk te dwingen.

Vaar voort, ô Heldt! geef blyk op blyk
Van heldenmoedt; vervolg den zegen.

En baan de heirbaan, door den degen,

Tot WILHEMS troon in 't Iersche ryk!

Vaart wel verwonne schans en wallen;

Toont eerbiedt aan uw' Vorst en Heer:

Knielt voor uw Konings voeten neêr,
En laat uw trots en wrevel vallen.

Ik volg, met onvermoeiden tredt,
Heldt Ginkel, en zyn krygsstandaarden;
Op 't schittren van 't geweer, en zwaarden,
By 't steeken van de veldtrompet.

Nu is het tydt, beroemde Helden,
 Gesproten uit Gradivus bloet,
 Om proef te geeven van uw' moedt,
 Dees veldtogt zal Athlone gelden:
 Wiens stadt, zoo ryk bezet, bemant,
 Berucht door sterkte en legertranssen,
 Door vesten en onwinbre schanffen,
 Ons dreigt met harden tegenstant.
 De Scannon ruist, met zilvre stroomen,
 Langs 't veldt, in 't aanzien van den wal;
 Bewaakt de stadt voor overval,
 En stuit ons heir in 't naderkomen.
 Het vyandts leger, net geschaart
 Aan d'andre zyde, dekt Athlone:
 Nu is het tyd dat elk betoone
 Zyn dapperheit, en heldenaardt
 Zoo spreekt myn Heldt, vol minzaamheden,
 Beleeft en vriendlyk van gelaat,
 Aan 't hoofdt van ruiter, en soldaat;
 Dien hy voort noopt met deeze reden.
 Ik vind' my tot dien togt bereidt,
 Ten trots van muitende gedrochten.
 Zoo baant men zich door heldentogten
 De heirbaan tot d'onsterflykheit.

Wy stryden voor Vorst WILHEMS rechten ;
Voor Godtsdienst, en rechtvaardigheid,
Die klagende ons om bystant schreit ;
De Hemel zal ons helpen vechten.

Houd moedt, myn Hoofden, 'k streeve u voor.
Wy moeten nu de lauwren erven,
Of in het blanke harnas sterven.

Elk volg my na op 't bloedig spoor.
De Koning zal uw deugd betaalen,
Die nooit genoten dienst vergeet.

Elk houd' zich vaardig, en gereedt.
Hier zwygt hy. Rukt, langs berg en dalen,
Zyn heir naar Scannons waterstreek ;
Die, door het vuur der legerknechten,
Als vlammen opwelt onder 't vechten.

Flux waadt het heir door stroom en beek,
Geschaart in orden, net gesloten,
Tot aan de keel ; beladen met
De wapenrusting, speer, musket,
In 't hol van Lipara gegoten.

Hy zwaait den fabel in de vuist,
En voert den krygsknecht naar de wallen ;
Om op den vyandt aan te vallen :
Tot dat hy, bloedig en begruift,

Door 't vuur ter muurbrefse ingevlogen,
 Zoo edelmoedig, met zyn handt,
 De zegevaan en standaardt plant
 Op 's vyandts muuren, voor zyne oogen.
 O heldenstuk! ô zegepraal!
 Waar van de latere eeuw zal spreekken;
 Zoo lang de zon het hoofd zal steeken,
 Aan d'oosterkimme uit Thetis zaal.
 O nooit gehoorde dapperheden!
 Een talryk leger dekt den muur,
 Ververfcht de vesten, uur op uur,
 Met volk, voor die zyn' afgestreden;
 En Ginkel durft, door vuur en vloedt,
 Naar d'opgeproppte muuren streeven.
 Hoe kan men grooter blyken geeven
 Van onverschrokke deugd en moedt?
 Maar gy, ô bloodaardts, die de vesten
 Begeeft, hoe zult gy deeze daadt
 Verschoonen, daarge uw' pligt verlaat,
 En geeft Athlone aan ons ten besten;
 Maar 's Hemels wraak is op de been,
 En blixemt op uw legertenten;
 Die kan u laffe vreeze inprenten,
 En scheuren uwe magt van een.

Die vecht door Veldheer Ginkels degen.

Rechtvaardigheid bekleedt zyn zy :

De Godtsdienst staat hem moedig by,
En kroont zyn wapens met den zegen.

't Gaat wel, de mouter zal eerlang
Zyn wettig Vorst en Koning eeren.

De rykspest zal niet lang regeeren,
'k Zie haaren val en ondergang.

't Ontbreidelt oproer zal haast stuiten,
En Koning Jakobs hoop vergaan ;

De Lelivorst verlegen staan,
Daar hy gansch Ierlandt styft in 't muiten.

De Veldtheer streeft, als Hannibal,
Langs rots en ongebaande wegen,

De wederspannelingen tegen ;
Wiens heir, tot Agrim met een wal

Omgraaven, veilig meent te schuilen.

Maar Ginkel, die zyn volk vertrout,
Op d'overwinning fier en stout,

Trekt door moerassen, klippen, kuilen,
En engten op den vyandt aan.

Zyn Oversten en legerknechten
Verlangen brandende om te vechten,

En Stuarts benden op te slaan.

De ftrydt genaakt, de helden blaaken;
 Terwyl door 't heefch bazuingschal,
 Klaroen, en trom, het gansche dal,
 En vechterk waggelen en kraaken.
 Een stofwolk ryft ten Hemel op,
 Zoo dra de paardtshoef raakt aan 't draaven.
 't Staal glinftert in de hant der braaven,
 En knarft op bekkeneel en kop.
 De Helden brullen, briefchen, fchreeuwen,
 Op 't donderen van 't grof metaal.
 Men vecht met fpeer, musket, en ftaal,
 Als tegen een gehitfte leeuwen.
 Het aardtryk drinkt het laauwe bloet,
 Ja slurpt en zwelgt zich zat en dronken.
 De lucht verhit van zwavelvonken.
 En Agrim, fttaande in vlam en gloet,
 Gelykt naar Etnaas berg in 't rooken
 Of Lemnos, daar Vulkanus vuift,
 In holen, vuil bezwalkt, begruift,
 Het yzer rabraakt onder 't fmooken.
 Al 't Godendom raakt op de been;
 Beducht dat Tifon met zyn Reuzen,
 Om 's Hemels hoog gezag te kneuzen,
 Weer ftapelt rots en berg op een.

De Veldtgodinnen kermen , klaagen ,
En vluchten , als toen Faëton ,
De trotse Voerman van de zon ,
De wereldt roofte met zyn wagen .

D' een keert geladen met den buit ,
Zyn' vyandt in den ftrydt ontdraagen ,
Terwyl een ander , neêrgeflagen ,
De doodtsnik rifpt ten boezem uit .

De Veldtheer moedigt zelf zyn troepen ,
Met ftaal , geklonken in zyn handt ,
Hy rent , en vliegt aan allen kant ,
Daar hem de legerzorgen roepen .

Men ziet zyn nooit verfhrokken hart
In 't barnen van den veldtflag groeien ;
Daar al de krygsorkaanen loeien ;
En hy de doodt in 't aanzigt tart .

Hy zwaait in 't fpits den blanken degen ,
En fchreeuwt : Soldaaten , helden , vecht
Voor Wilhems ftandaardt , kroon en recht .
'k Beloove u door Godts arm den zegen .

Deeze aanspraak noopt hunn' moet en vlyt ,
Om 't vloekverwantfchap aan te vatten
Met alle magt ; wiens heir , aan 't fpatten ,
Flux deinfte en aarzelt in den ftrydt .

't Geschokte leger raakt aan 't vlieden ,
 En werpt gansch moedeloos 't geweer ,
 Met alle wapenrusting neêr ,
 Maar Ginkels oorlogsmoedt aan 't zieden ,
 Vervolgt den vluchteling op 't spoor :
 Wiens achtertogt , verbaast , verlegen ,
 Als lyken zaait langs landt en wegen .

't Gekryt klinkt Ierlandts kreiten door .
 De sabels schaarden onder 't stoeten .

De dooden groeien op het veldt ;
 Met volle zege praat myn Heldt ,
 En doodtverft Stuarts vloekgenooten .

Zy houden 't bloedig slagveldt in ;
 Terwyl ons heir , op 't legerteken ,
 Zich vaardig maakt om op te breeken .

Volg onvermoeit , myn Zangheldin ;
 Volg , om de wederspannelingen
 Voort uit te rooien door gewelt ;
 Volg , volg den optogt van dien Heldt ,
 Om 't muitend Galloway te dwingen .

Hy nadert met zyn magt den wal .
 Zyn vaanen waajen voor de muuren .
 Gy kunt zyn stormen niet verduuren ,
 O Galloway ! verhoedt uw' val .

Maar hoe! wat wilt gy weêrstant bieden,
 Verdoolde vesten? buigt u neêr
 Voor 't alverwinnend krygsgeweer

Van Ginkel, voor wien 't al moet vlieden.

De Veldtheer, zacht en goedt van aardt,
 Zal u niet straffen, maar verschoonen:

Hy zal zich zelf genadig toonen,
 En toomen 't uitgetogen zwaardt.

't Gaat wel; ik zie uw' moedt bezwyken,
 Gy ruimt, na korten tegenstant,

De poort, en geeft u in zyn hant;

Uw trots moet voor zyn heirkraft wyken.

Is 't noch geen tydt, hartnekkig volk;

Is 't noch geen tydt, ô doolende leren!

Te buigen voor zyn veldtbanieren?

Te kussen 's Overwinnaars dolk?

Of zoekt ge alleen zyn zegevaanen,

O Lymerik! te wederstaan?

Laat af; het zal niet wel vergaan;

Ik zie uw glorizon haast taanen.

Dan zal een strenge geesfelroe

Uw straaten met gekerm vervullen;

Zyn krygsorkaan, aan 't bruischen, brullen,

Opdringen naar uw kruinen toe;

Uw daken, onder 't puin begraaven,
 Het nederstorten van uw' wal
 den grondt doen dreunen door den val;
 Laat vry uw trots ten hemel draaven.

Hy naakt de vest, om, vol gedruis,
 Den donderkloot, uit koopre kaaken,
 Te slingren, dat de tranffen kraaken,
 Tot schrik van Jakobs muitgespuis,
 En bleekbesturve Lelivaanen.

Zoo schudde Thetis zoon wel eer
 Neptunus wallen met zyn speer,
 Ten trots van Dardaans onderdaanen.
 Geschut en donderbus geplant,
 Begint van allen kant te speelen,
 Op tempels, torens en kasteelen,
 En zet de Stadt in lichten brandt;
 Verdryft den nacht, door 't staâg geflonker
 Van buskruitvlammen; die omhoog
 Naar 't zwerk gestegen, in het oog
 Een daglicht scheppen in het donker.

De spil van 't aardtryk schudt en beeft.
 De stormbok beukt de sterke schanffen,
 En rabraakt 's vyands muur en tranffen.
 't Ploft al ter neêr wat wederstreeft.

Hoe ziet men Ginkels yver waaken,
 Zoo wel op krygskunde afgerecht!
 Hoe kloek word alles aangelegt,
 Om eens aan 't end des krygs te raaken!
 Zyn stormgevaart ryft voor de vest,
 En dwingt de muiters en soldaaten
 De buitenschanffen te verlaaten;
 Totdat zich Lymerik, geprest,
 Moet aan den Heirvoogdt overgeeven.
 O Heldt! hoe zal uw lof en naam,
 Steeds uitgeblaazen door de Faam,
 Den tydt verduurende, eeuwig leeven!
 Gy stelt het gansche ryk in rust,
 En doet uw' vyandt voor u daalen,
 Den wrevel met zyn bloet betaalen,
 Waar in gy d'oorlogsfakkel blufcht.
 Hoe zal die krans uw' kruin versieren!
 Nu gy, na 't einde van 't gevecht,
 Zoo braaf de vredepalmen vlecht,
 In Ierlandt, om uw krygslaurieren!
 Hoe spaart hy 't overwonnen volk!
 Zyn hart, dat nooit naar wreedheit hoorde,
 Schut datmen 't plondre noch vermoorde,
 Schoon waardt te sneeven door den dolk.

Hy speelt geen bloetrol op de straaten ,
 En pleegt geen Fransche tyranny ;
 De maagden zyn van 't schenden vry :
 Hy toomt den moedwil der foldaaten ,
 Hy laat den zuigeling geruft
 Aan 's moeders borst zyn voedzel zwelgen ;
 Geen moorders klau zal 't wicht verdelgen ,
 Op 's voedsters schoot gestreelt , gekust .
 Hy laatze in volle ruste en vrede
 Den godtsdienst pleegen naar de wet
 Van Koningin Elizabet ,
 Die eer den stoel van 't Ryk bekleedde .
 O praal van Mavors wapenschool !
 Apelles maalde uw heldendaaden ,
 Indien hy leefde , om , vol sieraaden ,
 Te pronken op ons kapitoel .
 Hoe juicht de ryksstoel , 't prachtig Londen ,
 Met al de Britsche burglary !
 Een ieders oog staat even bly ;
 Elk zingt : De rykspest is verslonden .
 Het monster dat ons wou verraân ,
 De dwang en breidel van 't geweten ,
 Zyn nu geklonken aan een' keten ;
 En WILHEM heeft dat werk bestaan :

Die dorst voor ons zyn leven waagen.
Brittanje is door hem vry gemaakt,
Uit boeje en slaverny geslaakt;
Zyn arm verlost ons van die plaagen.
't Geloof, in 't uiterst van den noodt
Verlegen, kon zyn fabel wetten,
Om alles voor ons op te zetten,
Ontziende geen gevaar noch doodt.
Hy leerde Ginkel zich te wyden,
Eer dat de zucht tot Nederlandt
Hem voerde en preste naar dien kant,
Om voor Godts dienst en recht te stryden
Die volgt de lessen en geboôn,
Hem van dien Oorlogsgodt gegeven;
Zoo dat wy zien 't geweld verdreven.
Dus zingt het volk met blyden toon.
Maria, 't voorbeeld der Vorstinnen,
(Die, in het afzyn van den Vorst,
Den rykslast op haar schoudren torst,
En 't volk beheerscht met zachte zinnen,
Daar elk haar goude wetten eert)
Kan haare blydschap niet bepaalen,
Wanneer de Zoon haar komt verhaalen
Hoe dat de Vader triomfeert.

O Zoon! gy hielpt de wangedrochten
 Bevechten aan des Veldtheers zy ;
 Dus bleef Askaan zyn' vader by ,
 En volgde Eneas op zyn rogten .

Zoo spreekt de Koningklyke Vrou ,
 En schenkt den Heldt , met eige handen ,
 Een van haar vorstelyke panden ,
 Een schoon Juweel , voor deugd en trou .

Zy juicht met all' hare onderzaaten ,
 Terwyl de vreugd van Brittenlandt ,
 Vliegt over zee naar onze strandt ,
 En dringt in 't hart der zeeven Staaten .

De Koning hoort blymoedig aan ,
 Als hy , na d'oorlogsbezigheden ,
 Het harnas gespt van zyne leden ,
 Al wat zyn Veldtheer heeft gedaan .

't Gerucht van zulk een groote zege
 Maakt dat de Vorst verwondert staat ;
 De blydschap straalt uit zyn gelaat ,
 Opdat hy Ginkels deugden weege .

Hy roemt den Krygsheldt , die zoo ras
 Al 't landt kon zuivren van de plaagen ,
 En Mavors van de ryksgrens jaagen ,
 Op 't schokken van zyn wagenas .

Zyn loftrompet, door 't hof gefteeken,
 Brengt adel, burger, groot en klein,
 Ja 't gansche Neêrland op de been,
 Om van 's Mans heldenlof te spreken.

Niet minder juicht het Stichts gebiedt,
 Vermids 't op zyne wieg mag brallen,
 Met Utrecht, d'oude Biffchops wallen,
 Daar ieders oogftraal vrolyk ziet.

Elk wenscht, na zoo veel zegepraalen,
 De handt te kuffen van dien Heer,
 En hem met alle pligt en eer
 De ftadt en harten in te haalen.

Maar hoe! wat ftoort myn vreugdemaat?
 Ontftelt myn fnaaren onder 't zingen?
 Wat donkre wolk komt overdringen?

Hoe vliegt de blydfchap van de ftraat?
 Ik hoor de naare lykklok klaagen:
 Helaas! de Vader van myn' Heldt,
 Ontydig door de doodt gevelt,
 Keert in dien ftaat van Koppenhagen.

Myn Zangnimf, overkropt van rou,
 Verfcheurt de kleedren die haar fieren;
 Zy vlecht fipreffen om laurieren,
 En kleedt zich als een weduwvrouw.

Zy naakt , met waggelende schreeden ,
 De lykpracht daar de burger treurt ,
 De maagdt haar borst en vlechten scheurt .
 Hoe ras vergaan de vrolykheden !
 De Vechtzwaan stamelt met haar tong ,
 Van druk en hertzeer ingenomen ,
 Een klaagliedt uit de zilvre stroomen ,
 Of zy haar eigen uitvaart zong .
 Gy meende , ô Stichtse burgerreien !
 Langs markt en straat , gekroont met palm !
 Op 't aangenaam geluidt en galm
 Van harpen , fluyten en schalmeien ,
 Den Zoon t'ontfangen in uw' muur .
 Maar ach ! uw yver is verloren ,
 Nu 's Vaders doodbus komt verstooren
 Uw' vreugdetoon ter quaader uur .
 Gy keert dan van de Deensche kusten ,
 Daar gy de plaats van Afgezant
 Bekleedde , om in uw vaderlandt ,
 Na zoo veel moeite , in 't graf te rusten .
 O kracht en zenuw van den Staat ;
 Wat geeft uw doot elk stof tot klaagen !
 De Deensche Vorst was zelf verslagen ,
 En treurde met zyn' onderzaat .

De rou, in 't hart van 't Hof besluten,
Borst klagtig uit aan allen kant.
Elk volgde uw doodbuis tot aan strandt,
Met traanen uit het oog gevloten.

Maar ach! uw doodt, ô Staatsgezant!
O Amerongen, groote Vader
Van 't Vaderlandt! raakt ons vry nader,
Ja drukt den Staat in 't ingewandt:
Den Staat dien gy, aan 't roer gezeten,
Deed veilig slaapen op uw wacht.

O zuil! zoo hoog geëert, geacht,
Wie kan uw diensten ooit vergeten?
Vergeeten! neen, laat eeuw en tydt
Vry trachten om uw staatsbedryven
Te smooeren; 't is vergeefs, zy blyven
Aan d'eeuwigheden toegewydt.

Het sterfelyk deel, aan d'aard' gegeven,
Verstrekt den worm tot aas en buit.
Maar glori barst ten grafzerke uit,
En doet ons na de doodbuis leeven.

Volhardt, ô burgers! in 't geween,
Stort traanen, Stichtse maagdereien;
Tordat uw borst, verdroogt door 't schreien,
Met Niobé verkeert in steen.

De stut en steun is ons ontvallen ,
 Die , opgevoedt in Pallas school ,
 Zoo heerlyk op het Kapitool ,
 Gelyk een Kato , plagt te brallen :
 Daar hy zoo vaardig met zyn handt ,
 Gezeten in een rei van Goden ,
 Schreef goude wetten en geboden .
 's Mans oordeel , kennis en verstandt
 Is niet alleen aan ons gebleken ;
 Maar steeds zal 't Spaansche en Deensche hof ,
 Daar hy 't gezantschap met veel lof
 Bekleedde , van zyn deugden spreken .
 Zoo klaagt myn Zangheldin , vol smart ,
 En volgt het lyk tot Amerongen ;
 Daar ziet ze veel' , beklemt van tongen ,
 De droefheit kroppen in het hart .
 Terwyl een ander raakt aan 't klaagen ,
 En barst in droeve toonen uit ,
 Wiens galm op rots en bergen stuit ,
 Dat d'Echo 't al van druk doet waagen .
 Daar treurt het adelyk gebou ,
 De droefheit vliegt door alle zaalen ,
 Weleer zoo vrolyk in 't onthaalen .
 Daar keert sieraadt en pracht in rou .

Ik naake u, vol eerbiedigheden,
O schoon en wel gesticht paleis,
Zoo konstryk opgebouwt naar eisch!
Verguntme uw trappen op te treden.
Eilaas! hoe quyt zich hier myn dicht?
Terwyl ik 't al in druk beschouwe:
Ik zie de groote Weduwvrouwe,
Der vrouwen Spiegel, roem en licht,
De doodtbus van haar' Heer betreuren;
Zyn asch besproeien met geweën.
Barst uit in traanen, gy hebt reën,
Mevrouw, om kleedt en hart te scheuren.
Uw levenslust, uw Echtgenoot,
Is u, schoon laat, te vroeg ontogen.
Ontlast uw' boezem, door uwe oogen,
Beschrei vry zulk een droeve doot.
De Staat verzelt uw jammerklagten,
Met Koningshoven, daar uw Heer
Beweent wordt, en zyn roem en eer
Nooit sterft, maar leeft in elks gedachten.
't Verlies van zulk een schat valt zwaar.
Laat vry een beek van pekelen rollen,
Uit oogen root en dik gezwollen.
Maar midden in uw lykmisbaar,

Durft zich myn Zangheldin verkloeken,
 (Ik bid verschoon haar' pligt en vlyt)
 Om, in uw zielgewelt en strydt,
 Een balssem voor uw wond' te zoeken.

De Harp van Ierlandt slaat een toon,
 Waar van de wereldt staat verwondert,
 Wiens klank door alle landen dondert,
 En galmt de daaden van uw' Zoon.
 Die droogt uw traanen onder 't speelen.

Die troost uw hartewee en rou,
 Verzet u ramp: hou moedt Mevrouw,
 Terwyl die maat uw oor komt streelen.

't Is waar, uw Hoofdt, een zuil van 't Landt:
 Komt met spresfen overlaaden.

Maar GINKELE zal, met lauwrebladen,
 Haast keeren van het Britsche strandt.

Dan zal zyn mondt u zelf doen hooren
 De wondren van zyn zegepraal.

Hoe zal dat aangenaam verhaal
 Verlustigen uw hart en ooren!

Dan zal de Veldtheer, met zyn handt,
 Het nat van 's moeders kaaken droogen;
 Den krans doen schittren in uwe oogen,
 Door WILHEM op zyn kruin geplant.

Dan

Dan zullen wy, met zielsverlangen,
 Den Heldt, die, door zyn kloek beleidt,
 Zyn eere en naam heeft uitgebreidt,
 't Gewelt gedempt, verheugt ontfangen.
 Keert dan, ô wonder van uw' tydt,
 Wiens glori door geene eeuwen slyt!

ZOo klonken 's Dichters zegetoonen,
 Toen by den Veldtheer heeft begroet,
 Zoo groot van deugd, als edel bloet:
 Een van des Krygsgodts grootste zoonen.

Zyn oorlogstyl straalde elk in 't oog.
 Elk most den dappren GINKEL pryzen,
 Waar door men zynen naam zag ryzen,
 En schittren aan den starrenboog.

Men zag zyn tytelen vergrooten
 Door Koning WILHEM, voor den dienst,
 Dien by zoo trou, op 't onvoorziens,
 Had van zyn heldenvuist genoten.

Hy werd ATHLONES Graaf verklaart,
 Zoo braaf gewonnen met den degen:
 Waar by, na zyn bedryf te weegen,
 Werd't Staats Veldtmaarschalks ampt gepaart:
 Maar ach! hoe wifflen 's werelats zaaken,
 Door 't sterflot, alsze op 't heerlykft blaaken!

L. ROTGANS
Z E G E Z A N G

Over de Verovering van

N A M E N,

Door de Wapenen der Bondtgenoten, onder
het beleidt van den kloekmoedigsten
en dappersten V O R S T,

WILHEM DEN III.
K O N I N G

V A N

Engelandt, Schotlandt, Vrankryk en Ierlandt,
&c. &c. &c.

GElyk een Morgenzon verryft aan d'oosterkimmen,
En dryft haar koets uit zee, om hooger op te klimmen
Aan 't hemelfche gewelf, en ftygt van trans tot trans,
Totdatze 's middags praalt met heerelyker glans;
Zoo ryft de luifter van uw' roem, door zegepraalen,
Noch daaglyks hooger op, en zaait haar gulde ftraalen
De ganfche wereldt door. Europe ftaat verzet,
En vangt de toonen van uw fchelle krygstrompet,

Met

Met hart en ooren, van verwondring opgetogen,
O zegeryke Vorst! die Cefars marmre boogen,
En eeretekens door uw heldendeugd verdooft.
O Brit! ô Batavier! bekransf nu 't ftrydtbaar hoofd,
Na zulk een' oorlogstogt, met eeuwige laurieren.
't Onwinbaar Namen legt vermant door zyn banieren.
Zyn oorlogsdonder trof het hooge rotsgevaart,
Door fterkte van natuur en kunft gelyk vermaart,
Verdedigt door de bloem van Vrankryks legerknechten.

De Franfche Maarschalk zelf, om moediger te vechten,
Verweert de veften door zyn fchrander krygsbeleit,
En ftrekt een voorbeeldt aan zyn volk door dapperheit.
Maar Koning WILHEM plant zyn vaanen om de wallen,
En maakt zich vaardig om den vyandt aan te vallen;
Ja voert, geftegen op zyn brieschend oorlogpaardt,
De fforrembenden aan, voor vuur noch loot vervaart.
Daar davert aarde en lucht. daar barften d'yzre kaaken.
De velden fchudden op hun wortels, onder 't kraaken,
Van 't braakende metaal. daar ploft de hooge kruin
Ter neêr, en wentelt zich in fmookende affche en puin.
De vuurbom vliegt naar 't zwerk, en, ftortende op de daken,
Doet huis- en tempeltrans in lichte vlammen blaaken.
En floopt een langen rei paleizen tot den grondt.
De Helden sneuvelen, en verven, diep gewondt,
De beemden met het bloedt ten aders uitgegoten.
De dappre Beyervorft, de Duitfche Bondtgenooten,
En ftrydbre Britten ftaan in 't perk als leeuwen, door
Vorft WILHEM aangevoert, en volgen hem op 't fpoor.
Elk ftrekt een Wapengodt, en tracht door krygsbedryven
Te leven, of met bloet zyn daaden te befchryven;

En

En quyt zich dapper, als een eedle ziel betaamt.

Maar Heldt *Boufflers*, alree de wereldt door befaamt,
Wacht zynen vyandt in, en zwaait vol moedt den degen.

Hoe trotzer tegenstant, hoe grooter oorlogszegen!

Zoo praalde Scipio, na d'Afrikaansche val,

Door 't overwinnen van den grooten Hannibal.

Een kleine glori zal zyn legerbyl behaalen,

Die van een' minder magt wil met de zege praalen.

Zoo koopt een laffe ziel de vyandtlyke steên,

En boort door wal en muur met goude kogels heen.

Maar gy, ô Koning, door een eedler drift gedreven,

Vervolgt uw krygstriomf, in 't waagen van uw leven.

Zoo groeit uw heldendeugd, ô WILHEM, meer en meer,

En trekt haar luister uit uw tegenstanders eer.

Nu rust gy niet voor dat uw vyandt legt verslagen,

Maar oorlogt onvermoeit, schoon Febus zonnewagen

In 't westen nederzinkt; noch slaapt gy niet, maar waakt.

Uw zwavelblixem, die de tinnen zengt en blaakt,

Verlicht het bruine zwerk, 't geen loeit van donderklooten.

De muuren spatten uit hun voëgen onder 't stooten.

Tot dat *Boufflers*, vermoeit door harden tegenstant,

De stadt en vesting ruimt, en levert in uw handt.

O kloeke tegenweer! doch heviger bevechten!

Maar gy, ô Legerhoofd van hondertduizent knechten,

Slechts ooggetuigen van Vorst WILHEMS zegepraal,

Nu blinkt uw fabel niet, nu zwygt uw grof metaal;

Of dondert raazende op de weerelooze muuren;

En doet den Brusselaar uw ongedult bezuuren

Ga heen, begroet den Vorst, die Vrankryks volk gebiedt,

En zeg: ik quam, en zag al 't geen'er is geschiedt;

Doch

Doch Koning WILHEM heeft de zege weggedragen.

Maar gy, Prins Vaudemont, die 's vyandts list en laagen
Zoo kloek verydelt hebt, en door voorzichtigheit

Gaaft klare blyken van uw krygskunde en beleid,

De Luchtnimf zal uw' lof omvoeren op haar vlerken;

Dan juicht de Spaansche kroon op 't melden uwer werken.

En gy, ô Helden, die zoo braaf op 't bed van eer

De ziel hebt uitgebraakt in 't blinkend krygsgeweer;

Uw naam zweeft eeuwig op uw Veldtheers heldenwagen

Aan 't starrenryk gewelf, schoon 't lichaam legt verflagen.

Uw stof en lykafsch stuift de wyde wereldt door;

Van Neêrlandts kust tot daar de halfgebraden Moor

Een oogst van kruiden leeft op d'overzeesche velden.

Dan barsten de trofeen gesticht voor d'oude Helden,

En d'eerpilaren voor Alcides opgerecht.

Nu keertge, ô groote Vorst, na 't bloedige gevecht,

En streeft in zege door de juichende ingewanden;

Terwyl door 't gansche landt de dankaltaaren branden,

En 't hooge tempelkoor, van duizenden betreên,

Den lofzang uitgalmt door de lucht en wolken heen:

En looft den Schepper, die de krygskans doet verkeeren,

En onder zyn banier den Koning triomfeeren;

Die met zyne armen stuurt den Britschen legerstaf,

En 't wraakzwaardt in de vuist van onzen Veldtheer gaf.

Zoo viert de gansche Staat der vrye Nederlanden

Dien zegenryken dag met heilige offerhanden:

Totdat de gulde zon vermoeit haar dagtoorts bluscht,

En 't hygende gespan in 't ruime pekelfrust.

Maar klim vry, bruine nacht, de blydschap zal niet daalen.

Men schept een nieuwen dag door heldre zwavelstraalen,

En vuurtoneelen, daar Apolloos oog voor zwicht.
 De vreugde blinkt by nacht en schittert in 't gezigt
 Van Hollandts Burgery, en juichende onderdaanen.
 Nu blaakt de straat van vuur, noch onlangs nat van traanen,
 By ruime beeken om Mariaas doot gestort.
 O zalige Vorstin! doorluchte ziel, hoe wordt
 Myn ingewandt ontroert! Hoe flamen myn zangen!
 Myn Zangnimf zegeviert met traanen op de wangen,
 Door 't melden van uw' naam, en 't denken aan uw doot.
 Noch eens, verheve ziel! ach mogtge uw' Echtgenoot,
 Na zulk een heldentogt, bekrans't met laurekroonen,
 Geleiden handt aan handt op uwe goude troonen,
 Van Britsche burgery en Adel ingehaalt!
 Hoe heerelyk, Vorstin..... Maar neen myn Zangnimf dwaalt.
 Een grooter zege had uw Heilandt u beschooren,
 En voerde u in triomf door duizendt Englenkooren,
 Bepurpert met zyn bloet, ten derden Hemel in.
 O groote zegepraal! ô nooit bepaalt gewin!
 Vergeef my, groote Vorst, indien ik, door 't herdenken
 Van uw Mariaas doot, dit zegefeest mogt krenken.
 Sla weer een blyder toon, myn Zangnimf; volg den Heldt
 Naar 't Brittenlandtsche ryk door vader Nereus veldt;
 Terwyl de teemsnimf, op haar schulpkaros getreden,
 De blonde vlechten hult, en tooit de blanke leden
 Met feestgewaaden, en eerfluyers, ryk van pracht.
 Terwyl de Burgery den Overwinnaar wacht;
 En duizent maagden, reeds van blydschap uitgelaaten,
 Zyn daaden zingen langs de grimmelende straaten.
 Terwyl al d'Adel juicht; en 't Koninklyke Hof
 De kruin ten Hemel heft, hovaardig op zyn lof.

Zoo moet uw ftrydbre vuist steeds met de zege praalen,
 En doen den hoogmoedt van uw' trofsen vyandt daalen;
 Totdat de Krygsvoogdes, Bellone, door uw handt
 Getuchtigt worde, en gy dat monfter legt aan bandt.
 Dan krygt myn Zangheldin weêr nieuwe stof tot zingen.
 Dan zal haar vredetoon tot in den Hemel dringen;
 En eeren, als de toorts van Mavors is geblufcht,
 Den grootften Koning, die de werelt brengt in rust.

*Z*oo zong de Dichter eer, toen Namen was gewonnen
 Door Koning WILHEMS vuist, als hy zyn eerftonnen
 Plantte op 't arduinkasteel, na fcherpen tegenftant,
 En dat Natuur hier fcheen ten vinnigften gekant
 Op 't zwaar beleg, om 't slechts in rook te doen verdwynen.
 Ook floeg 't verbonden heir, door zwaar gebrek aan 't quynen,
 Waar door den legerknecht de dapperheit ontzong;
 Totdat heldt KOEHOORN als een nieuwe en heldre vonk,
 Van moedt, herschepte in 't hart des Krygers voor de muuren.
 Want, fchoon uit rotz, was 't hen onmooglyk te verduuren,
 Den Donderblixem uit bevrucht metaal gebraakt,
 Waardoor de vesting tot een puinhoop werdt gemaakt,
 Als hy haar onverpoofst liet dag en nacht befchieten.

Wanneer 's verweerders magt kan nimmer rust genieten,
 En haar de lafenis van haaren dorst ontbreekt,
 Dan ziet men dat zy haast van overgave spreekt;
 Waar van hier heldt BOUFLERS gaf zonneklaare blyken.
 Hy most, door 't felle vuur, en waterderving, wyken
 Voor Frieslandts Oorlogsgodt, wanneer hy wierdt belaagt
 Niet zyn mortieren, daar de wereldt van gewaagt,
 Zoolang de Lelyvorst met smart gedenkt aan Namen,
 En zich zyn * Dichter moet zyn zegezangen fchaamen.

D E R
V R E E D E
T U S S C H E N
V R A N K R Y K
 E N D E
VEREENIGDE NEDERLANDEN,
door Louiſ den XIV. &c. in 't jaar 1688.

HEt moordthol van Belloon is weder opgebroken;
 Nu Vrankryk d'oorlogstoorts van Mavors heeft ont-
 stoken,
 En d' yfre grendels van Godt Janus kerk gerukt.
 De Lelykoning, die de wereltd onderdrukt, (ten,
 Geen weeuw, noch wees verschoont, maar doofis voor haar klag-
 Dreigt Neêrlandt weder met zyn woedende oorlogsmagten.
 Men heeft de vlam alree, ontstoken door zyn handt,
 Doch tegen krygsgebruik, zien opgaan in ons landt.
 Geen weereloosheit kan d'onnoosle dorpling baaten,
 Maar word ten prooi gestelt aan woedende soldaaten.
 Zoo word een lam vervolgt van wolven, die, verwoedt,
 Niet rusten voor het velt geverft word met zyn bloet.
 Maar hoe zou **LODEWYK** den vreemdeling verschoonen,
 Daar hy zelf in zyn Ryk blaast moordt en oorlogstoonen?

Wat

Wat wacht men van een Vorst, die met zyn wreede handt
Niet schroomt te wroeten in zyn eigen ingewandt?
Maar, door een dolle drift en yver aangedreven,
Zyn trouwe burgers staat naar goedt, en bloedt, en leven;
Omdat zy weigeren, ter liefde van hun Godt,
Den Godtsdienst af te staan, op 't Koningklyk gebodt;
Maar denk, misleide Vorst, dat eenmaal 't bloet en traanen,
Ten aadren uitgeperft van vreemde, en onderdaanen,
Om wraak zal roepen, en u daagen voor den troon
Des Opperrechters, die geen staf ontziet, noch kroon!
Verwoest de werelt vry, door duizent oorlogsplaagen;
Laat volken, in den srydt vermant, uw zegewagen,
Van brein en bloet begruift, navolgen, en uw' stoet
Vereeren, daar gy van uw burgery begroet,
Met vrolyk handtgeklap, en alle plegtigheden,
Gelyk een Cesar komt in 't juichend Hof gereden;
Totdat gy, brallende op uw trotsse zegepraal,
Eifcht van uw' onderdaan een Goddelyk onthaal;
En hy uw beeltenis, versiert met krygslaurieren,
Daar 't in den Tempel praalt, omheimt van veldtbanieren,
Met offer eeren zal op 't Godtgewyde altaar:
Daar streeft gy, wreede Vorst, naar 't uiterste gevaar,
Met Salmoneis, die, van hoogmoedt zat en dronken,
Zyn beelt doet vieren, en in Jovis Tempel pronken;
Die Godt bespot, en hem in 't aangezicht braveert,
Als hy, op Elis brug, den donder nabootseert;
Totdat hy, moede van zyn trotsheit te verdraagen,
Hem met den blixem treft, en rabraakt uit den wagen.
Zoo word de hoogmoedt van den val gevolgt in 't end.
Zoo stort hy in zyn graf die 't recht der Goden schendt.

Op het Vertrek uit Nederlandt

E N

't Voorfpoedig landen in Engelandt
 VAN HAARE
 KONINGKLYKE HOOGHEIT
 MEVROUWE DE
 PRINSESSE van ORANJE,
 TEGENWOORDIGE
 Koninginne van Groot-Brittanje.
 &c. &c. &c.

DE Maagdt van Nederlandt, van druk om 't hart benepen,
 Slaat moedeloos, aan strandt, haar oogen naar de fchepen,
 Waar uit de Ryksprinfses haar fchenkt den laaftten groet,
 En barft in traanen uit: wat zie ik ramp te moet,
 Maria, nu 'k u zie van myne boorden vaaren!
 Ach! mogt ik met dit landt u volgen door de baaren.
 Dit landt, zoo dier verpligt aan u, en uw Gemaal,
 Zoo menigwerf geredt door 't vorftelyke ftaal;
 Ach! voer het met u, om zyn Schermheer te begroeten:
 Volharding van zyn gunft te fmeeken aan zyn voeten.
 Die gunft, voor dezen ons zoo dierbaar, en zo waardt.
 Maar nimmer meer dan nu, nu Vrankryks oorlogszwaardt,
 Noch

L. ROTGANS vertrek van haar K. Hoogheit 223

Noch root van burgerbloet, en staåg gewet op moorden,
Als Romes Keizeren, die staåg naar wreedheit hoorden;
Myn volk, en Godtsdienst dreigt, dat kostlyk liefdepandt.
Op deze gunst, Vorstin, is onze hoop geplant.
'k Zie Vrankryks moed gevelt, en trots ter neêr geslagen,
Als zulk een Jupiter hem blixemt uit den wagen,
Maar ach! de wint benydt, al t'yvrig in zyn' pligt,
Myn laatste vreugde, en voert de vloot uit myn gezigt.
Daar bruiſt zy door het schuim, recht naar de Britsche kusten.
Dat nimmer onweêr loeje, om 'tpekelschuim t'ontrusten,
Totdat dees' Konings spruit, d'aanstaande Koningin,
Streeft met de gansche vloot Britanjes haven in.
Zooklaagt ze een wyl, en smeekt, ter aarde neêrgebogen.
Terwyl de vlugge Faan, van Stuarts kust gevlogen
Giert door de lucht, en daalt op Hollandts oever neêr.
Doorluchte Maagdt, zoospreekt de Nimf, die hier zoo zeer
Klaagt om het afzyn van Maria, wil gedoogen,
Dat ik een korte wyle uw traanen af mag droogen;
Terwyl ik u verhaal, hoe aan het Britsche strandt
Dat Koninglyk juweel voorspoedig is gelandt.
Nadat de Ryksprinses den oever had begeeven,
Scheen al het Godendom voor zulk een dierbaar leven
Te waaken. Eolus, genegen tot haar heil,
Blaaft, met een labbre koelt, gewenschte windt in 't zeil,
En rukt de kielen van de Nederlandtsche stranden.
De Zeegodinnen draagen 't schip op eige handen.
Neptuun houd zelf in toom de gladgekemde zee,
En stiert de schepen, met zyn' drietandt, naar de ree,
De Tritons steeken uit het zout den waterhoren,
Zy geeven hunne vreugd den vollen toôm, en spooren;

En

224 L. ROTGANS vertrek van haar K. Hoogheit.

En blaazen, dat de galm de Britsche kust vervult,
Daar 't volk, by een gevloeit, in brandende ongedult,
Zyn Koningin verwacht, met opgeheve handen.

Gen oever kriede zoo daar Venus plag te landen.

Geen Kadmus zaait zoo ras de menschen in het zandt,
Als hier 't verlangen naar Maria teelt aan strandt.

Men klimt op rots, en duin, op kerk- en torentranssen,
En ziet de schepen, die op 't glatte pekel danssen,

Al juichend' te gemoet; maar allermeest de Vorst

Voed nu 't verlangend vier in zyn verliefde borst.

Hy kan zyn teedre drift en yver niet beteuglen;

Maar wenscht zich, op dien tydt, te dienen van myn vleuglen:

Doch stroom, en winden zyn bewogen met zyn rou.

En brengen veilig hem de Koningklyke vrou.

Daar weërgalmt berg, en duin. de Kaledoonse volken,

En Britten schaatren, dat de galm dringt door de wolken.

De Nimsen dartlen in de baaren, op 't geluidt.

De Teemswaan juicht, en steekt haar hals ten stroomen uit,
Klapt met haar wieken, en zingt deeze vreugdezangen:

O praal van Stuarts Hof, ons uiterste verlangen!

Uw komst vergoet ons weër 't voorledene verdriet,

't Geen eer uw afzyn baarde, als gy dit Ryk verliet,

En troude aan Nederlandt, door 't huuwlyk met Oranje.

De vreugd des Bataviers was treurstof voor Brittanje.

My heugt dien dag, Vorstin, dat myn bedroefde tong

U 't allerlaatst vaarwel, met schorre toonen zong.

Nu komt gy weder, na 't verloop van ellef jaaren;

Terwyl d'Oranjezon de dampen op doet klaaren,

Die 't ryk beneveldten na Konings Karels doot.

De zuivre Godtsdienst treurde, en zuchtte in hoogen noot.

Ge-

L. ROTGANS Vertrek van haar K. Hoogheit. 225

Gewetensdwang zocht haar in d'alverslinbre kaaken
Te zwelgen, en begon vast vuur, en vlam te braaken;
Maar als dat woest gedrocht op't vreeslykst brult en tiert,
Verschynt ons uwen Heldt, als van Godts handt gesliert.
Dees' Thefeus kan alleen dat monsterdier vernielen,
Dat toeleide op 't bederf van duizent duizent zielen.
Nu komt gy weder, maar in heerelyker staat.
Nu komt gy als de stut van 't Ryk, en toeverlaat;
Die neffens uw Gemaal handhaaven zult de wetten.
Men zal u beide haast de kroon op 't hoofdt zien zetten,
Den scepter reiken van dit Koningklyk gebiedt.
Dan zie ik Engelandt verlost van zielverdriet,
En van de razerny, en 't woên met zege praalen;
Den Godtsdienst afgeslooft weêr vrolyk adem haalen,
Door WILHEMS strydbre vuist beveiligt. 'k zie de Roos
Al pronken op haar steel met aangenaamer bloos;
De Schotse Distelbloem geen scherpe dorens queeken,
Maar vreedzaam groejen in dees' schaduw, zonder steeken.
Ik hoor de harp van toon verandren, en vol vreugd'
Uitschaatren WILHEMS roem, MARIAAS eedle deugd.
O! heldre zonneshyn, na zooveel duistre vlaagen!
Hoe zal het gansche Ryk van dees' verlossing waagen!
O! aangename dag, waar voor de naare nacht
Moet deinzen als hy licht; wat Koningklyke pracht,
Wat zegetekens zal ik fieren, en bereiden.
Om u op 't staatelykst naar Withals hof te leiden,
Doorluchte Ryksvorstin? Wat marmre zegeboog,
Wat zegeftacy, die zoo heerlyk bralt in 't oog,
Ja daar men Rome meê weleer zoo trots zag praalen,
Is niet te weinig om naar waarde u in te haalen?

226 L. ROTGANS Vertrek van haar K. Hoogheit.

Wy dan, verlangend' naar uw wetten, en geboôn,
Ontsluiten hart en ziel, en oopen u den troon;
En offren 't Godendom voor deze wonderwerken.
Zoo zingt de Zwaan, en groet Maria met haar vlerken.
En gy, bedrukte Maagdt, al lang genoeg getreurt;
Leg eens uw sluier af, door rouw van een gescheurt,
En siert uw leden met de purpre feestgewaaden.
Dat oude, en jonge zich in deze vreugd verzaaden;
Terwyl ik, dryvende op myn wieken, deze daadt
De volken maak bekend; van daar de dageraadt
Apolloos paarden spant in gloeiende gareelen.
Tot daar hy daalt, en zich in Thetis schoot laat streelen.
Opdat, terwyl myn mondt dit groote werk trompet,
De gansche wereldt voor dees' wondren staa verzet.
*Z*Oo klonk des Dichters toon, toen hy, door Nereus baaren,
MARIA volgde, met zyn goude en schelle snaaren;
MARIA, JAKOBS spruit, doch WILHEMS Echtgenoot',
Die onze Zevenstaat haar moederliefde ontstoot;
Waar aan men eeuwiglyk met eerbiedt zal gedenken.
Hoe voelde 's Gravenhaag zich in zyn welvaart krenken,
Wanneer die Ryksprinses zyn hof en staat verliet!
Men las uit yders oog het quynend hartsverdriet,
Om 't derven der Vorstin, het voorwerp van elks liefde.
't Was of een lemmer 't hart der Haagsche burgren griesde.
Als zy den zegenwensch voor 't. laatst kreeg in de kerk.
De lof van haare deugd rees boven 't bruine zwerk,
Die uit de keelen klonk van jongen en van ouden;
Naardienze in dees Prinses een Debora beschouden,
En Dorkas; beide hoog, om haare deugd, befaamt:
Dies word' MARIA ook Godtvruchtig bygenaamt.

L. ROTGANS

227

MISLUKTE

KONINGSMOORDT,

O F

'tONTDEKT VERRAADT

GESMEEDT

Tegen 't leven van den Doorluchtigsten VORST

WILHEMDEN III,

KONING

VAN

Engelandt, Schotlandt, Vrankryk en Ierlandt,
&c. &c. &c.

GY gulde troonen, die gebouwt op marmre boogen,
Den Hemel zelf braveert met uw verheven trans;
O zetels! die zoo trots en prachtig blinkt in d'ooogen,
En rooft de zinnen van de Vorsten door uw' glans;
Hoe rust uw schynsieraadt op wankelbaare schraagen!
Hoe ondergraaft de Nydt, en Afgunst uw gebouw!
Geen wacht, of lyfstaffier bedekt het hof voor laagen,
Indien 't ondankbaar volk ontaart van plicht en trou.

Ff 2

Hy

Hy, die verheven bralt in 't vorstelyk scharlaken,
 Zit voor de stormen bloot van 't wisselbaar geval.
 D'Orkaanen buldren meest op hooggestichte daken;
 De laage velthut trotst de winden, en staat pal.
 Verraadt, en ontrou schuilt in opgepronkte zaalen.
 * Een aarde kruik besluit geen dodelyk venyn.
 De moordtdrank gloeit in 't gout, en vorstelyke schaalen;
 En 't giftig draakespog begraaft zig in den wyn.
 Vergeeft my, Vorsten, zoo de wisselvalligheden,
 Van zoo veel eeuwen af uw scepters toegevoegt,
 My 't lot doen pryzen van den mensch, die hier beneden
 Zich met een klein geluk, van staatzucht vry, vernoeft.
 Nocheens: ô Vorsten, laat uw gramschap niet ontsteeken:
 Ik laake uw Hoogheit niet, maar ik beklag 't gevaar.
 Men hoor de doodtbus van vermoorde Prinssen spreken:
 Zy strekt my tot bewys en voorbeeldt, naakt en klaar.
 Maar ban, myn zangheldin, vry d'Outheit uit uw toonen;
 En stap het bloettoneel van vroeger eeuw voorby:
 Men sla zyne oogen maar naar d'overzeesche troonen;
 Brittanje queekt geweld, en brouwt verradery.
 De goude ryksstaf heeft. de marmre zuilen kraaken,
 En schudden heen en weêr den Koningklyken stoel.
 Hier gaapt de naare Hel met grondelooze kaaken,
 En braakt een lange ry van Hydraas uit haar'poel.
 De Vorstenschender woelt, door moordtluft aangedreven,
 En momt met vriendtschapschyn zyn vyandtschap en haat.
 Hier word de Deugdt belaagt in Koning WILHEMS leven.
 Ziet, aardtsche Goden, ziet de brosheit van uw' staat!
 Wy hoorden dit verraadt met bleekbesturvene ooren,
 En schrikten voor 't verhaal. ô lydelooze smart!

* *Juvenal, Sat. X.*

De Maagdt van Neêrlandt voelt haar ingewandt doorbooren;
 De moordtpook, op zyn borst getrokken, trof haar hart.
 Beroemde Wereldtvorst; hoe wordt uw ziel bestreden!

Gy hebt zelf in uw wieg geworstelt met de Nydt.

Door hoe veel stormen heen zyt gy ten troon getreden!

Hoe veel gevaaren staan geschakelt aan uw' tydt!

De doodt doelt onvermoeit op uw doorluchtig leven.

Dan tracht de Zeevoogdt u te smooren in zyn' schoot.

De winden snorren, uit hun nachtspelonk gedreven,

Op onweêrvleugelen, en woeden op uw vloot.

Dan dreigt u 't krygsgevaar, als gy, te paardt gestegen,

Uw veldtstandaarden voor uw vyandts muuren plant;

En zwaait, in 't byzyn van de doodt, uw' heldendegen,

Daar 't oorlogselement de velden zet in brandt.

Wy hebben u voorheen, na zoo veel zwarigheden,

O groote Cesar! op uw zegekoets begroet:

Als gy zoo braaf voor 't recht en Godtsdienst had gestreden;

Dat tuig de Boyne, noch bepurpert met uw bloet.

Dat tuige ons Vaderlandt, door zoo veel heldentogten,

Ook met uw lyfsgevaar, verdedigt reis op reis.

Nu tracht een vloekgespan, gekogt door moordtgedrogten,

Uw bloet te plengen zelfs in 't aanzien van 't paleis.

't Verfoeielyk geweer, de moordtpriem is gellepen,

En 't vloekgenootschap vast verbonden door den eedt.

Het pekelt bedekt met Koning Jakobs schepen.

De doeken zwellen vast, zeilvaardig, en gereedt:

De naare moordtkreet zal hun strekken tot een teken;

En 't vorstlyk bloet den weg bereiden tot den troon.

O gruwelstukken! met geen tongen uit te spreken!

Verbreektge dus 't ontzag, ô monsters, van de kroon?

De kruin gefchapen om dat ryksjuweel te draagen,
 Wordt ook van 't Godendom geheiligt, en geacht.
 Vervloekte zielen, die de Koningen belaagen:
 Tirannen worden zelfs met oneêr omgebragt.
 Ontaarde beulen, uit geen reedlyk zaadt geboren,
 Maar eer gekoestert van de tygeren in 't wout,
 Hoe trachtge in WILHEMS bloet het waar Geloof te smooren,
 En dreigt de Heilzuil daar Euroop zyn rust op bouwt!
 Maar d'Opperkoning waakt, en stelt uw opzet paalen.
 De wraak ontsluit alreê haar dodelyk toneel:
 Daar zult gy met uw bloet de vorstenschennis maalen,
 En drukken 't schelmstuk in een eeuwig denktafreel.
 En gy, die door 't geval de lyfstraf zyt ontvloten,
 ô Hurelingen van een aanslag zoo verwoedt;
 Uw boezem zal u meer dan duizent beulen dooden:
 De wroeging knaagt de ziel, en geesselt het gemoedt.
 De doodtschuldt wroet in 't hart, en overtuigt geweten,
 Als Jovis vogel in Prometheus ingewandt.
 Nu heeft de snelle Faam uw misdaadt uitgekreten;
 Zy voert uw naamen op haar vlerken met uw schandt.
 Europe staat verstomt, of vloekt den Troonverrader:
 Euroop, zoo dier verplicht aan Koning WILHEMS staal.
 't Verydelt moordtbesluit ontvonkt elks vreugde in d'ader;
 En dreunt de wereldt door uit monden van metaal.
 De Staat van Neêrlandt juicht met al zyne onderdaanen.
 Op; schreeuwt de Maagdt, op, op, myn kloeke wachter waakt!
 De Tuinleeuw hoort, en brult met opgerezen maanen:
 Hy scherpt zyn klaau, en maakt zich vaardig tot de wraak.
 De Fransche bodem rookt reeds van de vreugdevuuren;
 Terwyl een waakend oog de posten houd bezet;

De zegevlam ryft op aan 't zwerk uit 's vyandts muuren:
 Dat tuigt de veldtoogft van 't geblixemde Givet
 Maar feller oorlogsgloedt zal schittren in zyn blikken,
 Wanneer de Britfche Vorft hem voeren zal te veldt.
 My dunkt ik zie alreê de Lelivaanen fhrikken,
 Gedoodtverft buigen voor 't rechtvaardig krygsgeweldt.
 Keer dan, ô Koning! na d'ontworftelde gevaaren;
 Verlaat uw troon een wyl, en nader Neêrlandts reê;
 Laat ons, befturven door die doodelyke maaren,
 Uw kielen weêr met vreugdt zien landen uit de zeê.
 Dan zal die blyde galm verluftigen onze ooren,
 En voeren met gejuich den Batavier naar ftrandt;
 Wanneer Godt Triton bromt uit zynen waterhoren,
 En fchreeuwt: op, Neêrlandt op! de Koning is gelandt.

*Wat verven konnen ooit d'affchuwlykheit afmaalen
 Van Vorftenmoordery? Een fhennis die de paalen,
 Van al wat heilig heet, vernielt en overspringt.
 Wie yft niet als Klement het ftaal ten lyve inwringt
 Van Frankryks Oppervorft; in helschen raadt befloten?
 Wie trilt niet als men ziet op HENDERIK DEN GROOTEN
 De moordtpook blinken, daar hem Raviljak ontlyft?
 Wie is 'er zoo ontmenscht die niet van fhrik verftyft,
 Als hy den moorder ziet, Balthazar Gerards, woeden?
 Het zinkroer lossen, en het hart van Hollandt bloeden,
 In Feder WILLEM daar de fpraak zyn tong begeeft;
 Zoodat door deezen fchoot de gansche Staat als fneeft,
 En dreigt om met den Prins in 't graf te zullen zygen?*

*Men zag die Moordtharpy weêr uit den afgrondt ftigen,
 Om WILLEM WILLEMS Zoon, en Naneef 't zelve lot
 Te gunnen; doch 't mislukt: waar door? 't Bestier van Godt.*

L. ROTGANS
VREDETRIOMF,

DEN ED. HOOGACHTB. HEEREN
HOOFDSCHOUT,
BURGERMEESTEREN,
en RADEN der Stadt Utrecht,

Oprechte VREDEVADEREN

Eerbiedigst toegewydt.

HOe glinsteren de morgenstraalen!
Hoe prachtig treedt de schoone bruidt,
Om blozende aan de kim te praalen,
Van Thitons zy ter slaapzaale uit!
Hoe gloeit de tabbert van robynen,
Die helder op de dagkoets schynen!

Apol' verryft aan d'Ooftertranffen
Uit Nereus vloedt met schooner licht:

Hy

Hy hult zyn pruik met klaarder glanssen,
 En veegt de vlakken van 't gezicht;
 De bloedsmet, die, door 't ooreloogen,
 Van 't vechterperk spatte in beî zyne oogen.

Hoe juicht men om den grooten zegen!
 Hoe vrolyk rolt de vredegalme!
 Hoe kroont men d'opgepronkte wegen,
 En grimmelende straat met palm!
 Hoe klinken alle maagdekeelen,
 Die 't oor der burgeryen streelen!

De Vreê, gestegen op * haar' wagen,
 Voert Mavors om in zegepraal:

G g

Hy

* Gelyk de Vrede hier van den Dichter onder 't vrouwelyk geslachte wordt ingevoert, daar in volgende den Drossaart Hooft, en veele andere Nederduitsche dichteren; ook 't gebruik van ale andere Europische taalen, en der Kunstenaaren, die 'er altoos de gedaante van eene Maagd, of Jongkvrouwe, met enen Palmtak, of Jerusalems veêr in de rechte handt, en den hoorn des Overvloedts in haaren linker arm gevat, of dien op den grondt uitstortende, aan geeven, zoo kan men hem zulks ligtelyk te goede houden; alhoewel de puikdichters Vondel, Vollenhove, en Moonen het woordt *Vrede* in het mannylyk geslachte stellen, als de Heer Hoogstraten, in zyne Aanmerkingen over de *geslachten der naamwoorden*. aanwyft, die hier in mede stemt, nevens veele anderen; Oudenusschen moet men bekennen, dat, wanneer de Vrede uitbreidender wyze wordt beschreven, en door persoonbootzing, als een persoon voorkomt, men zich veel minder vindt bedremmelt, als die vrouwelyk, dan mannylyk wordt genomen; naardien alle Vredewerkingen, en Vredevruchten veel zoeter en aardiger op eene Vrouwe, dan opeenen Man passen; waar toe wy niet anders dan deeze sierlyke uitbreidinge onzes Dichters, ten bewyze, van nooden hebben; vooral omdat hy eenetegenstellinge van Kryg en Vrede maakt, daar het geduyrig zyn, in plaats van *haar*, niet luttel wanluuidig in klinken, en door malkanderen haspelen zoude; daar eigentlyk de proeve van te neemen zy.

Hy volgt al bevende en verflagen,
 Berooft van 't bloedig oorlogstaal.
D'olyven, die haar' kruin versieren,
Ontluisteren zyn krygslaurieren.

Zy sleept zyn hofstoet en trouwanten,
 De zuilen van zyn wapentroon,
Die eer de moordtbanieren plantten,
 Gekluistert aan haar as ten toon:
Zy treên met waggelende schreden,
En slaan hunne oogen naar beneden.

Zy voert zyn lyfstaffiers gevangen.
 Men draagt de vaanen om, tot praal,
Met helm en pluimen, op te hangen
 In 't midden van de wapenzaal.
Men sleept kortouwen en mortieren,
Vernagelt, onder 't zegevieren.

Men torst gebroke krygsmusketten,
 Geblutste schilden van Vulkaan,
Ontstelde trommen en trompetten,
 Geroert, gesteeken, onder 't slaan;
Maar nu beluft op vredetoonen,
Om Mavors krygsmuzyk te hoonen.

Hier volgen ros en legerpaarden
 Den vredetogt met stramme leên ;
 Ontbloot van wapens en standaarden ;
 Men ziet ze als makke schaapen treên :
 Zy spoeden zich om 't veldt te ploegen,
 En onder 't akkerjuk te zwoegen.

De Vriendtschap houdt haar hart ontsloten,
 En streeft op 't vredespoor voor aan

Aan 't hoofd van alle feestgenooten ;

• Zy voerdit dit opschrift in haar vaan :

WY HAATEN ALLE KRYGSGEZINDEN.

BY 'T OORLOG IS GEEN HEIL TE VINDEN.

De Rykdom volgt de vreêgareelen ,

Den stoet , dien elk met vreugde aanschout.

De lokken schitteren van juweelen.

De stafitabbert kraakt van gout.

De wagen blinkt aan alle kanten ,

Bezet met heldre diamanten.

Zoo draaft de Vrede door de steden ,

In 't midden van dien grooten stoet :

Daar elk met neêrgebogen leden ,

Haar komt verwelkoomt en begroet.

De burgers blyven, vol verlangen,
Aan haare wagenassen hangen.

De maagden en bejaarde vrouwen
Verlaaten, in dien blyden staat,
Haar huizen, om dit feest t'aanschouwen.
De voedsters vliegen langs de straat;
Terwyl de teedre zuigelingen
Van blydschap uit haare armen springen:

De Burgervaders en de Raaden,
Wier zorg de rust van 't volk bewaakt,
Verschynen in hun feestgewaaden,
Zoo ras de gulde Vreê genaakt:
Zy schenkt hun, op haar zegetogten,
Den scepter met olyf gevlochten:

Verweert, beschermt myn dierbre panden,
De rechten myner heerschappy;
Hoed met dien staf in uwe landen
De vrygevochte burgery;
Bewaart myn wetten in uwe aders;
Zoo spreekt de Vrede tot de Vaders.

Zy ment, langs hooggegroeide duinen,
Haar rossen naar den Oceaen.

De bergen buigen top en kruinen ,
Op 't waaien van de vredevaan .
De Windtvoogdt legt zyn gramschap neder ,
En dryft bezadigt op zyn veder .

Hoe schreeuwt men IO langs de stranden!
Neptuin ontwaakt op 't feestgeluit :
Hy zwaait den drytandt met zyn handen ,
En steekt de kruin ten zeegolf uit .
Vrou Thetis en haar waterschaaren ,
De reyen , dartlen op de baaren .

De vreugd kan Galaté bekooren ,
En streelt de Nimf Cimodocé .
God Triton steekt zyn waterhoren .
De schepen zeilen naar de ree :
Zy juichen uit de koopre kaaken :
Men ziet ze vreugdevieren braaken .

De Dolfyn klooft de zoute plassen ,
En kemt de golven met zyn staart :
Hy volgt Neptunus waterassen ,
Voor donderkloot noch loot vervaart .
Arion stelt , om 't feest te vieren ,
Zyn snaaren voor de vreëbanieren .

Nu ryd ze naar de vruchtbre velden ,
 En akkers daar de landtman zweet ;
 Weleer gemest met bloet der Helden.

De Bosgodin vergeet haar leet.
 Men hoort den blyden Boksvoet queelen ,
 En onder 't loof op 't veldtriet speelen.

Wie kan de vreugd van 't landt beschryven ?
 Vrouw Ceres fiert haar korenkrans
 Met groene palmen en olyven.

God Faunus voert den rei ten dans :
 En Bacchus springt , verheugt van zinnen ,
 Met Wynbachanten en Paapinnen :

Hy slaat zyn oog naar 's Hemels zaalen ,
 En ziet zyn Ariadnes kroon
 In 't midden van de starren praalen ;
 Maar vond ze nimmermeer zoo schoon ,
 Noch luisterryker ooit voorheenen ,
 Als nu , door 't vredelicht bescheenen.

Hoe blaaken alle veldaltaaren !

Men ziet den rook van 't wierookvat
 Uit d'offervlam ten Hemel vaaren :
 Zoo trekt de Vrede , en strooit haar' schat

Langs

Langs straatén , oevers , en landtsdouwen ;
Begroet van kindren , mans en vrouwen .

De Faam geleidt den zegewagen ,
 Zy steekt de schelle luchtbazuin .
Haar toonen , die elks oor behaagen ,
 Vervliegen over berg en duin .
Zoo moet Godt Mavors trots verkeeren ,
De Vrede oneindig triomfeeren .

*O Zegeryke Vredetoonen !
 O zoet en lieffelyk geluidt !
D'olyven gaan voor lauwerkroonen ,
 Gelyk de braave Dichter sluit :
Maar naauwlyks word de Vreê genoten ,
Of Janus tempel word ontsloten .*

*De Fransche Ryksvorst , niet te vreden
 Met dat hy by verdeeling stemt ;
Zien wy 't gestaast verbond vertreedén .
 Als daar geen eedbelofte op klemt :
Dies , na een kort genot der Vrede ,
Raakt weêr het slagzwaardt uit de schede .*

L. R O T G A N S
 Z E G E Z A N G,
 O V E R D E W A P E N E N
 D E R
 B O N D T G E N O O T E N .

TErwyl de dollé Mars, gezetelt op zyn wagen,
 Het brieschent krygsgespan, dat landt en steden schendt,
 Gemoe' ligt door 't gedruis van felle donderslagen,
 En krygsorkaenen, door de vruchtbre beemden ment:
 Terwyl de blixemschicht, in Lemnos nachtspelonken
 Van Mulciber gesmeedt, door 't woedende oorlogslot
 Ontydig in de vuist van vrou Belloon geklonken,
 In d'oogen schittert van den gryzen Watergodt:
 Gevoele ik in myn hart een heilig vier van binnen,
 In 't midden van dien gloedt; een Godtheit preft my aan:
 Zyt gy 't myn Klio, roem der negen Zanggodinnen?
 O ja! ik zie alreë den wolktroon opengaen,
 Waar in die schoone praalt, verheerlykt met laurieren.
 Zy wenkt my toe van verre, en noodt my tot myn' plicht;
 Om d'oorlogszege van den Bondtgenoot te vieren,
 En zoo veel heldendaân te looven in myn dicht.
 Godés, ik zwicht niet, maar gehoorzaam uw bevelen,
 En ligte, op hoop van hulp, myn snaaren van den wandt.
 Maar

Maar waar betreede ik eerst de bloedige tooneelen,
 Want d'overwinning lacht my toe uit ieder landt?
 Sla ik myne oogen naar Italië, voor dezen
 Vermaart door 't sneuvelen van voerman Faëton,
 Wanneer zyn glorizucht, ten hoogsten top gerezen,
 Den breidel eifchte voor de paarden van de zon;
 Daar volgt de Stroomgodes (die toen zyn uitvaart vierde,
 En Faëtuzes klagt geleidde met haar' toon,
 En 't bloedig lichaam met cipressen droogde en sierde;)
 Den Prins Eugenius, die Leopoldus kroon
 En rechten handthaaft, op zyn gulden zegewagen.
 Nu zingt en vlecht een krans ter eere van den Heldt,
 Die 's Keizers vyandt by Luzara heeft verflagen,
 En met een handt vol volks een talryk heir gevelt.
 Ja zing vry, cedle Nimf, zyn loffelyke daaden:
 Gy zaagt hem als een rots in 't glinstrendt harnas staan.
 Gy zaagt zyn oorlogspardt door bloetrivieren waaden.
 Hoe zwol de stroomkruik van uw' zilvren Eridaan!
 De zegeryke Prins sleepte uit Kremones wallen
 Den Franschen Legervoogdt gevangen met zyn stoet;
 Daar duizendt vyanden, kloekmoedig overvallen,
 De nederlaag in 't stof beschreven met hun bloet.
 De juichende Adelaar vloog uit de legertenten
 Naar 't prachtig Weenen met dat aangenaam gerucht,
 Begroet met schoot op schoot van 's Keizers regimenten:
 Hy klapte driemaal met zyn vlerken in de lucht,
 En antwoordde op 't geschal van trommen en schalmeien.
 Al 't leger riep hem na: ô vogel van Jupyn,
 Vaar wel, wy zullen u met onzen wensch geleien,
 En denken aan uw heil by 't plengen van den wyn.

O Koning van 't gediert, dat in de lucht verheven,
 De bruine wolken met gepluimde wieken klooft,
 Meldt, zoogy kunt, het geen de Veldtheer heeft bedreven,
 En plant de zegekroon op Leopoldus hoofd.
 Doorluchte Prins, vaar voort; wy volgen uw standaarden
 Langs 't bloedig veldt, ten trots van Vrankryks krygsgewelt.
 Dat zweeren we altemaal met uitgetoge zwaarden.
 Zoo schreeude 't legervolk uit eenen mondt op 't veldt.
 Grootmagtig Keizer, die weleer de Turksche Maanen
 En 't Othomansch gespuis, in 't harnas opgepreft,
 Alom vervolgde met uw zegeryke vaanen,
 En 't opgevloekt geweld verftrooide voor uw velt;
 Myn zangheldin, gehult met groene lauwervlader,
 Verftout zich met ontzag te knielen voor uw' troon;
 Terwyl een nieuwe glans, verwekt door heldendaaden,
 Uw Vorstlyk hoofd beschynt, en schittert aan uw kroon.
 Zy legt haar zegezang voor uwe voeten neder,
 En wenscht u heil op heil met haar oprecht gemoedt.
 Zoo streeve uw Adelaar ten hemel op zyn veder,
 Van starren, zon en maan verheerlykt en begroet.
 Zoo moet uw Erfgenaam steeds met de zege praalen,
 De Roomsche koning, die, gelyk een morgenzon,
 Verryft, en 't aardryk licht met verschgebore straalen;
 Die 't sterke Landau door zyn Vaders wapens won.
 Hoe stortte 't blixemvier op kerk- en torentanssen,
 Door 't oorlogselement tot aan den grondt verteert!
 Hoe speelde 't grof metaal op bolwerk, muur en schanssen,
 Zoo dapper door Melak, den aartstiran, verweert!
 Verwoester van den Palts, en weelooze steden,
 (Zy schreeuwen noch om wraak, die, hygende in den gloedt

En smook der daken, doof voor zuchten en gebeden,
 Dien damp spoelde uit uw keel met weêuw- en wezen bloet:
 Die, vrolyk dansfende op 't gekraak van bekkeneelen
 Der zuigelingen, door den moorders dolk geflagt,
 Den moederlyken rou en doodtwondt, nooit te heelen,
 Befchimpte, en uwe vreugdt vermengde met haar klagt:
 Met wat gelaat zal u de Koning nu ontmoeten?

Niet als voorheen, toen 't bloet, vergooten door uw vuift,
 Noch van uw harnasplaat afzypelde aan zyn voeten;
 En 't purper ryksgewaadt bekladt wierdt en begruift,
 Toen kon dat heldenwerk zyn ingewandt bekooren.

De gansche hofstoet juichte om zulk een zegepraal.
 Nu moet zyn oor met rou 't verlies van Landau hooren;
 Terwyl al d'adel zucht by 't onverwacht verhaal.

Jazucht, maar zucht om 't leet der quynende onderdaanen.'
 De weduw treurt op d'afch van haaren echtgenoot.

De voedster voedt het kindt, in plaats van melk, met traanen.
 Die eer in weelde zat, fnakt nu alleen naar broodt.

De heerschluf van uw' Vorft veroorzaakt al die plaagen.

Hoor, hoe de klagt van 't volk aan 't hof der ftarren fuit,
 En wraak eifcht, Godts gedult, zoo langzaam in 't verdraagen,
 Barft, al te lang getergt, in euvle gramschap uit:

Die blixemt op de kruin der koningklyke daken;

Terwyl uw Ryksmonarch, verheugdt en bly van geest,
 Gelyk Sardanapaal, in 't vorftelyk fcharlaken,

By dartle vrouwen zich verluftigt op het feest:

Die sterkt den Bondtgenoot, en leert zyne armen vechten;

En fcherpt de legerbyl; rechtvaardig aangevat,

Toen Prins Filippus ftout, en tegen alle rechten,

Na koning Karels doot, op zynen zetel trat:

Toen Brabant, Hengouw, en al de Vlaamsche steden,
 En Namens muuren, op d'arduinse rots gebouwt,
 (Weleer zoo dapper door den Britschen Mars bestreden)
 Voor Vrankryks nachtbanier, gesterkt met vleient gout,
 Op 't onvoorziest, tot schrik der burgery, bezweeken.
 Zoo heeft Jupyn weleer de wacht van Danaë
 Met glimment gout verblindt en d'oogen uitgesteken:
 Maar 't gout, te dwaas begeert, baart Midas wee op wee.
 De Nederlander zag voorzichtig uit zyne oogen:
 Hy peilde lang den grondt in 't hart van Lodewyk,
 En kon die nabuur voor zyn landtgrens niet gedoogen.
 De Duitsche keizer met het Brittenlandtsche ryk,
 En koning Frederik, gezworen bondtgenooten,
 Versterkten zyn banier met helden, ryk van moedt.
 Hoe loeide d'oorlogstorm op vestingen en sloten,
 Verdedigt door de vuist van Vrankryks legerstoet!
 O Ryngodt, vorst en hoofd der binnenlandtsche stroomen,
 Die met uw snelle vaart uit Zwitfers Alpen vloeit,
 De klaverbeemden schuurt in schaduw van de boomen,
 En zoo veel steden uit uw watervat besproeit:
 Voor wien God Liber met zyn sleep van Nachtbachanten,
 En d'oude knecht Sileen zich driemaal nederbuigt,
 Gereedt den wynstondaardt voor uw gezicht te planten;
 Rys, gryze vader, rys, terwyl Euroope juicht.
 Gy zaagt Vorst Frederik, die 't vette landt van Pruiffen,
 Vrouw Ceres heiligdom, met zynen scepter meet,
 Den muur van Keizersweert, waar langs uw golven bruiffen,
 Bestormen, met den Leeuw, die dapper van zich beet,
 Zyn klauwen repte, en vocht met opgereze maanen.
 Gy zaagt de Fransche zon daar zinken in uw vloedt;

En op den hoogen trans de zegeryke vaanen
Verryzen uit een zee van 't verschgeplengde bloet.
Vlecht zegekroonen met uw blonde Stroomnajaden,
Voor Koning Frederik in dien gewenschten staat,
Terwyl de Vorst, bestuwt van Oorlogsgliên en Raaden,
Op zyn triomfkoets rolt langs d'opgepronkte straat.
Zingt, Waternimfen, zingt, ontsluit uw zuivre keelen,
Ter eeren van dit feest, in 't vloeient kristallyn:
De Zanggodt zal omhoog in uwe blyschap deelen,
En met zyn ganschen rei uw toon behulpzaam zyn.
Ik volg uw zegezang met myn gespanne snaaren.
Het gunstig oorlogslot verschaft my stof op stof.
O telgen van God Mars, ô landt- en waterschaaren,
Hoe tracht myn zangeres te weiden in uw' lof!
Ik zie uw standers op des vyandts muuren pronken.
Roermont, en Stevensweert, en Venlo, braaf verweert,
Maar braver voor de vuist gewonnen, niet geschonken,
Getuigen hoe de kans van 't weiflent oorlog keert.
Hoe bleek de dapperheit voor Luyk, en twee kasteelen,
Verover't in 't gezicht der koningklyke magt!
Hoe vloog de blixem van Gradivus vuurtoneelen!
Gy helden, die, van Prins Eneas voortgebragt,
De Roomsche legerbyl manhaftig hebt gedraagen,
En langs den Tyber (die met schepen lag bevloert,
Vol van nieuwsgierig volk) op uwen zegewagen
Gebocide slaaven aan uw assen omgevoert,
En 't Kapitoel versiert met s'vyandts glinstrend wapen,
Met veldtstandaarden, met helmet en beukelaar,
En ryken oorlogsbuit; van Mavors offerpaapen
Verwelkoomt en begroet voor 't heilig dankaltaar:

Ik zie uw krygstrofeen, pilaaren, zegeboogen,
Denkbeelden, tot uw' lof door 't dankbaar volk gesticht,
Van afgunſt barſten, en al wagglen voor myne oogen.

O Marleboûrg, hoe vindt myn zangnimf zich verplicht,
Om u te danken met Brittanjes hulpgenooten!

Gy hebt Vrou Annaas laſt (die 't bloeiende Albion,
Toen Koning Wilhems oog wierdt door de doot gefloten,
Beſcheen, gelyk een verſche en nieuwgebore zon)
Kloekmoedig uitgevoert op uw beroemde togten;

En, als Alkmenes zoon, verheerlykt door zyn moedt
Aan 't hemelſche gewelf, ontelbre roofgedrochten

Gemuilbandt met uw vuif, vertreeden met uw voet.
En gy, ô dappre Graaf, Athlone, groot van daaden,

Myn Klio, die weleer u volgde in 't Ierſche veldt,
Door wildernis, moeras, en ongebaande paden;

Geleidt uw ſtaſikoets, daar 't uitgedient gewelt,
Gebreidelt en geboeit, met aarzelende pooten

Den ſleep vermeerdert van uw Stichtſche zegepraal.
En gy (hoe zal ik beſt uw heldenroem vergrooten!)

O Koehoorn, die den buik van 't barſtende metaal
Bezwangert met uw vuur, en duizent blixemſchichten,

En donderklooten zwaait en ſlingert uit uw vuif,
Dat rotskaſteelen met hun hooge torens zwigten;

Terwyl de grondt, van bloedt en ſmokent puin begruift,
Verbryzelt en geſchokt door bomben en granaaten,

Gesloopte muuren zwelgt in 't gulzig ingewandt:
ô Wonder van uw' tydt! ô luifſter der ſoldaaten!

Uw lauwren bloeijen, ſchoon gekoeſtert door de brandt,
En groejen uit de vlam met verſche en groene bladen.

Gy zyt op Lemnos, daar de ſmis der reuzen blaakt,

En Brontes 't yzer beukt, terwijl zyn spieren braaden,
Van God Vulkaan gewiegt, gequeekt, en groot gemaakt.
En gy, ô Helden, die 'k verzwylge op myn papieren,
O Legerhoofden, ryk van moedt en krygsbeleidt,
Uw naamen zullen haast de landtkronyk versieren,
Voor 't outer van God Mars gewydt aan d'eeuwlgheit.
Maar zacht! wie naakt de kust van Neerlandt met zyn schaaren?
Hy steekt zyn waterpruik hoogmoedig uit de zee.
Hy zwaait een stroombazuin. hy dartelt op de baaren,
En voert een langen sleep van Zeegodinnen meê.
't Is Triton, die my wenkt. ik groete u met myn zangen,
Beleefde Triton, die, gezonden van Neptuin,
Het blyde feestklaroen, met opgezwolle wangen,
Aan onzen oever steekt. ik buig my op de kruin
Van 't strandtgebergte voor uw Konings hofstoet neder.
De Faam heeft ons den lof van Brit en Batavier
Volmondig toegeschreeuwt, en, dryvende op haar veder,
De waterzege van de dubble zeebanier
Geblazen uit de lucht door alle Euroopsche velden.
Wy danken uwen vlyt, ô tolk der Watergoôn!
Vermoei u niet om ons de zeetriomf te melden,
Maar juich, indien 't u lust, met ons, en Annaastroon.
Myn zangster zal terwijl den brandt van Vigos zingen.
Men zwylg' van 't Grieksche vuur, van Troje en Priams hof.
Men roem geen Hektor, die de schepen quam bespringen,
En blaaken: Vigos vlam verduistert al zyn lof.
Eool begunstigt hier den togt der Bondtgenooten.
De gryze Zeemonarch dryft op zyn schulpkaros
Voor uit, en baant den weg der golven voor de vlooten.
Zyn staale drietandt breekt de havenketens los.

Daar

Daar blixemt Ormons vuist de Spaansche en Fransche kielen,
 En dondert over 't zout dat aarde en hemel beeft.
 Almonde volgt hem na met branden en vernielen.
 Hier wordt geen schip verschoont, als dat zich overgeeft.
 Matroos, geprikkelt door den moedt der Admiraalen,
 Grypt enterbyl, pistool, of fabel in zyn handt,
 Bestormt de schepen, die met koopmanschappen pralen,
 Uit eenen andren dag gesleept aan Vigos strandt.
 De geldzucht werkt op 't hart der strydende soldaaten.
 Een ander volgt alleen zyn eedle drift tot eer.
 De haat en wraakzucht, of 't gevele van hooger staaten:
 Elk hartstogt speelt zyn rol, en scherpt het krygsgeweer.
 De Fransche zeevoogdt stygt op 't hooge scheepskampanje,
 En moedigt door zyn staf de koningklyke vloot:
 Maar vruchteloos; hy zwigt voor Neêrlandt en Brittanje.
 Zyn trotsse watermagt begeeft hem in den noodt,
 En bluscht den zwavelgloedt van vlaggen en standaarden,
 En ryksbanieren in den grondt van Nereus kolk.
 De wreede Moortharpy, door kogels, splinters, zwaarden,
 Geteifert en gewondt, bezwykt: haar blanke dolk,
 Noch nat van burgerbloet, en weelooze traanen,
 Ploft in de golven uit haar bleekbesturve vuist.
 Het pekelt schrikt voor 't staal, door Plutoos onderdaanen,
 Geslepen aan de kust daar Charons veerboot kruift,
 En klooft het ziedent schuim der Acheronsche baaren.
 Galicie, begraaf het monster in uw' schoot:
 Maar vang de slangen die noch nestlen in zyn haaren:
 Verwurg haar met de koordt; zy dreigen u den doodt.
 Gy kunt haare uitvaart by de vlam der schepen vieren.
 Der Bondtgenooten toorts ontsteekt u 't lykaltaar.

Vaar wel. wy keeren met veroverde banieren.

Geen Jazon, die voorheen, met zo veel lyfgevaar,
Van draak en stier begrint; Aëtas waardste panden,
En Kolchis heiligdom, prins Trixus gulde vacht
In 't zeefchip Argo voerde aan d'oude Griekfche stranden,
Heeft ooit met ryker buit zyn waterfлот bevracht.

Grootmagtigfte Vorftin, die, op uw troon gezeten,
(Den ftoel weleer bekleedt van Neêrlandts Herkules)

Drie Koningryken met uw fcepters af kunt meeten;
O ftrydbaar Amazoon, kloekmoedige Prinftes,
Befchermfter van 't geloof en 't recht der landtgenooten;
Vervolg uw zegepraal; heerfch eeuwig op den troon:
Verdelg uw vyanden; win fteden, veften, floten,
En vlecht de Leli om de paarlen aan uw kroon.

En gy, ô Vaders der vereende Nederlanden,
In ftaatkunde opgequeekt, beroemt door krygsbeleit,
Wy zien door u, door u, de vreugdevieren branden.

Gy fchenkt de zege aan ons door moedt en eenigheid.
Gy tuchtigt uwen Leeuw en leert zyn klauwen ftryden
Voor d'eedle vryheid, en Godts diergekochte kerk.

Uw voorzorg zal uw volk van 't Fransche juk bevryden.
Uw glori klimt, terwyl uw vyandt daalt, aan 't zwerk.
Hier zou myn zangeres haar' zegezang befluiten,

Maar vindt zich zelf verplicht in dien gewenfchten tydt,
Gebogen voor uw' ftoel, haar dankbaarheden t'uiten;

Beheerfchers van 't Geweft, daar ik myn dagen flyt:
Gy hebt ons in den noodt bewaakt, ô Stichtfche Goden;
Den vyandt voor de grens gefluit door uw verftandt.

Leeft Helden, triomfeert, tot Mars, door uw gebooden;
Den oorlogstempel fluit, en grendelt met zyn handt:

Dan zal d'olyvekrans omtrent uw lauwrren bloeien,
 En 't Stichtsche Kapitoel aan 't hof der starren groeien.
Zoo zong de Stichtsche Zwaan, en klapte met haar vlerken,
 Wanneer de Zege werd in Nederlandt geviert;
 Hoe heughlyk kon die toon de groote blydschap sterken,
 Toen Mavors moedig Krooſt met lauwrren werd geſiert!
 Wanneer men ſtadt op ſtadt zag buigen voor de vaanen
 Des kloeken Bondtgenoots, met zegen ryk beſproeit;
 Waar door men zag den weg tot KARELS rykſtroon baanen,
 Voor 't groot Iberiën als Koning opgegroeit:
 Als Brit en Batavier met hunne ſterke vlooten
 In Vigos ruime baay, na wakkren tegenſtant,
 Beſtormden 't Lelyryks en Spanjes waterſloten,
 Die zy veroverden, of ſtaken in den brandt.
 Wat was 'er toen een veldt voor ſchelle zegezangen!
 Hoe braaf queet Rotgans zich in deeze heldenſtof!
 Wat heeft zyn Zangeres toen kroonen opgehangen
 Voor 't Puik der dapperen, by 't zingen van hun lof?
 Men leeze ſlechts dit Stuk, en hoore daar zyn klanken
 Op onvervalschte maat, in zuivre Dichters taal:
 Hy weet in zynen zang van ſlibberen, noch wanken,
 Als hy Gradivus ſtoet eert in de zegepraal.
 Men ziet de helden in het blanke harnas vechten,
 Met bloote ſabelen, in 't blakend krygsgewoel,
 't Zy daar zy wonderen op 't vaſte landt verrechtten,
 Of daar de vyandt hen op 't pekell ſtaat ten doel.
 O Dichter! zaagt gy nu eens al de wiſſelingen,
 Die, nadat gy hier 't licht moſt derven, zyn gebeurt!
 Gy riept, van ſchrik beroert; O Staatsveranderingen!
 'k Wil dat myn Zegezang voor eeuwig zy geſcheurt!

L. R O T G A N S
LANDTGEDICHTEN,
E N
EERDICHTEN.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
PRESS

ETHNOLOGICAL
MUSEUM

G E Z A N G

O P

GOUDESTEIN,

Aan den Hoog Edel Wel-gebooren en
gestrengen Heere, den HEERE

JOHAN HUYDEKOPER,

*Ridder, Heere van Maarseeven, Neerdyk &c. &c.
Regeerend Burgermeester der Stadt Amster-
dam, Bewindhebber van de Oost-Indi-
sche Maatschappye &c.*

O Koningin der Stichtſche Stroomen ;
Die met uw' Kristallynen vloedt
Zoo menig aadlyk Slot begroet,
Bevolkt met ſchaduwryke boomen ;
O Vecht! gy geeft myn Zangnimf ſtof,
Nu gy haar oog vergunt t'aanschouwen
Uw Hoven, Boomgaardts, en Landtsdouwen,
Om ruim te weiden in uw' lof.

Zy streeft langs uwe waterboorden ,
 Verzelt met menig lustpaleis ,
 Waar in de Bouwkunst leeft naar eisch :
 O Pronkjuweel van Neêrlandts oorden !
 O tweede Tempe zoo vermaart !
 Hoe zal ik best uw' lof ophaalen ?
 Uw schoonheit doet myn Zanglust dwaalen ;
 Hier is Natuur met konst gepaart .
 Hier komt zich GOUDESTEIN vertoonen ,
 't Vermaak van Amstels Burgerheer ;
 Hier daalen zelfs de Goden neêr ,
 En wisselen hun' Hemeltroonen ,
 Om u , ô lustryk GOUDESTEIN !
 Men ziet uwe Ypen , Beuken , Eiken
 Hunne armen aan den Hemel reiken ,
 Zich spiegende in het Kristalyn .
 De vechtnimf , op haar' glazen wagen ,
 Op uw' bekoorlykheên beluft ,
 Terwylze uw' boorden streelt , en kust ,
 Wenscht zelf uw' lof in top te draagen .
 Verguntme uw Voorburg in te treên ;
 Hier kan men lustig adem haalen ,
 Bevrydt voor Febus heete straaLEN ;
 Hier dringt geen Zonnetoorts door heen .

Dit lommer schaft elk veilig ruste,
Al bragt een tweede Faëton
Op hol de paarden van de Zon,
Totdat zyn mondt de baaren kuste.
Nu zal ik, langs een groene heg
Van Taxis, door den Hof heen treden,
En daar een wyl myn' tydt besteeden;
Want Flora baant hier zelf den weg:
Terwyl de groote Burgervader,
Met zyne schoone Gemalin,
Treedt handt aan handt den bloemhof in;
Zoo komt zy met haar bloemkorf nader,
Bestrooit, en groet het edel paar.
Ik zie een veldtapyt van roozen,
Gelyk op Idaas toppen bloezen.
Ik wordt een Nardusgeur gewaar;
Een geur van meer dan duizent bloemen,
En kruideryen, die den Hof
Bewierooken, hier vindt gy stof,
O G O U D E S T E I N ! om op te roemen.
Hier zingt de schelle Nachtegaal;
Al uw gepluimde Burgers queelen,
Wier zangen, die elks ooren streelen,
Uw' lof uitgalmen in hun taal.

O Hof!

O Hof! uw luister doet my dwaalen;
 Al quam de Maagdt Kalliopé,
 Met all' de Zustren, op myn beê
 Van Pindus toppen nederdaalen,
 Tot hulp van myne Zangheldin,
 Noch zou ze al uw' bekoorlykheden
 Niet naar de maat, noch eisch ontleeden;
 'k Stap dan van hier uw' Boomgaardts in,
 Die fierlyk voor myne oogen pronken,
 Voorzien met menige eedle vrucht;
 Alom in Neêrlandts kreits berucht
 Door't Ooft, zoo schoon, als mildt geschonken:
 Ooft daar het Ooft niet by kan staan,
 Waarom de drie Godinnen streden,
 Totdat zy daalden naar beneden,
 Daar 't Venus kreeg van den Trojaan.
 Hier moeten d'appelen zelfs zwigten,
 (Hoewel van groote kracht en waardt)
 Die, stuitende Atalantaas vaart,
 Doen Hippomeen zyn' loop verrichten.
 O milde en ryke Vruchtgodin!
 Hoe zal ik best uw' roem vergrooten?
 Uw' vrucht, den horen uitgegoten,
 Vervult dit gansche huisgezin.

Nu eens op 't puik der Speelprieelen
 Geklommen, en omlaag beschouwt
 Veel akkers naar den eisch gebouwt,
 Om jonge boomen voort te teelen;
 Die na 't verloop van korten tydt,
 Van jeudige en gequeekte loten,
 Tot hooge stammen opgeschoten,
 Vergelden 's Bouwheers zorg en vlyt.
 Wat zie ik schaduwryke laanen,
 Wier kruinen kussen Zon en Maan!
 Hoe word hier elks gezicht voldaan!
 Wie kan zich hier van vreugde spaanen?
 Hier ziet men Pafos Koningin,
 (Ontmoetende hier grooter weelde,
 Dan daar haar 't schuim te Cypris teelde)
 Adoon begunsten met haar min.
 Hier komt ter sluik, na broeders daalen,
 De vlugge Jagtgodin Diaan,
 Met haaren trouwen herder aan,
 Om hier Endymion t'onthaalen.
 Auroor, wier inkarnaate glans
 De donkre nevels kan verjaagen,
 Als zy, gestegen op haar' wagen,
 In 't Oosten gloeit aan 's Hemels trans,

Kan Latmus kruin , vol lustprieelen ,
 Verlaaten , als zy , naar haar wys ,
 In dit wellustig Paradys ,
 Haar waarde Cephalus komt streelen .
 O Eden ! vrucht- en boomryk oordt !
 Gy nodigt Goden , en Godinnen ,
 Uw' schoonheit streelt hun hart en zinnen ;
 Wat menschlyk oog word niet bekoort ?
 Daar zie ik 't heerlyk Landthuis praalen ;
 (De Hemel keer hier droeven rou)
 Verguntme , ô wel gesticht gebouw !
 Dat ik , betredende uwe zaalen ,
 U groete met eerbiedigheid ;
 'k Ben aan uw Heer dien eerpligt schuldig ,
 Voor vriendtschapsblyk , zoo meenigvuldig
 In overvloedt my steeds bereidt .
 Maar hoe ! wat schittert in myne oogen ?
 Wat stralen breeken myn gezicht ?
 Een glans daar Febus oog voor zwigt ;
 Myn Zangheldin , gansch opgetogen ,
 Ziet Mavors oorlogsrusting aan ;
 De wanden zyn bekleedt met roeren ,
 En wapenen om kryg te voeren ,
 Gesmeedt in 't smitshol van Vulkaan ,
Door

Door dikke en grof gespierde Reuzen ,
Die , van den rook , en damp begruift ,
Met hamers , mokers in de de vuift ,

Op Lemnos 't staal en yzer kneuzen .

Zoo pronkt die schoone Galdery ;
Maar zoekt geen menschenbloet te storten ;
Dat zou haar Heer zyne eer verkorten :

Zyn aardt is van die wreedtheit vry .

Vaar wel , ô Rusting , uitverkoren
Van Mars ; ik spoei my naar omhoog ;
Opdat myn Zangheldin haar oog ,

Van deezen rondtgebouden tooren
Verlustige in de beemden , ryk

Van tym , en klaver . 'k hoor de koejen ,
Met opgezwollen uyers loejen ;

Ik zie ze al hupplend , tot een blyk

Van vreugde , naar de Melkmeidt draaven ;

En houden voor haar' voeten stant ,

Die , met een minnelyke handt ,

Haar streelt voor zulke milde gaven .

Wat zie ik akkers ryk van graan ;

En halmen opgevult met aaren !

Hier zietmen Ceres veelydts waaren ;

Maar niet van druk om 't hart belaân ;

Als toen ze, in alle wereldtshoeken,
 Door moederlyke zorg geraakt,
 Toen Pluto had de Maagdt geschaakt,
 Haar dochter Proserpyn ging zoeken:
 O neen! de milde Graangodin
 Komt vrolyk door dees beemden zwieren;
 Terwyl de Bouwliên yvrig vieren
 Haar Godtheit, dankbaar voor 't gewin.
 'k Zie door dees Stichtfche velden jaagen
 De snelle Dochter van Latoon.
 Hier doet de Spruit der Amazoon,
 Ontvluchtende d'onkuifche laagen
 Van Fedra, 't wildt den oorlog aan;
 Dat hy vervolgt van allen kanten
 Met Meleagers, Atalanten;
 Hier wordt hun Jagtluft best voldaan.
 Hier spiegele ik my in de stroomen;
 'k Hoor hoe de Vecht al vlietend ruiſt,
 Terwyl de kiel door 't zilver bruiſt.
 'k Ben van verwondring opgenomen,
 En zie my blindt door 't ſchoon gezicht;
 Myne oogen ſcheemren voor de ſtraalen.
 Wat Stroom kan by den Vechtſtroom haalen?
 Dat hier de Roomsche Tyber zwigt'.

Maar

Maar welk een aangenaam gefchater,
 Wat zoet en liefelyk gerucht
 Vervult de Maarfevensche lucht?

De Nimfen dartlen op het water;
 Terwyl de Vechtzwaan, op 't geluidt,
 Al juichend', tot een vreugdeteken,
 Haar hals ten biezen uit komt steeken:

Waar of dees' vrolykheit uit fpruit,
 Verzelt met deeze eerbiedigheden?

Maar 't is genoeg, ik merk de reên,
 Ik zie den braven M A A R S E V E E N

Naar deeze waterboorden treden.

Ik zie de Vechtnimf, met haar' stoet,
 Zich buigende voor zyne voeten,
 De komt van haaren Heer begroeten;

Dees' toonen galmende uit den vloedt.

O Zuil van d'eer der Waterfteden!

O Burgermeester! die aan 't Y.

Tot heil van Gysbrechts Burgery,
 't Gekruiste kuffen komt bekleeden:

O H U Y D E K O P E R ! uit een ry
 Van Staatbestierdren voortgekomen;
 Vergun ons, nu ge aan deeze stroomen
 U komt verluftigen, dat wy

Uwe ooren met gezangen streelen.
 O tweede Kato! die uw' tydt
 Ten oorbaar van 't gemeen verslyt,
 Laat u onze yver niet verveelen.
 Hoe vrolyk zietmen u te moet,
 Alsge, afgemat van zorg en waaken,
 Voor Stadt, en Landt, u komt vermaaken
 In dit gewest, van elk begroet!
 Uw afzyn doedt deez' beemden treuren.
 De vogels loozen zucht, op zucht.
 Men kan aan boom, aan plant, aan vrucht
 Een hartelyke droefheit speuren.
 De Bloemen laten naar den grondt,
 Byna verslenst, haar hoofden hangen:
 Maar uwē komst, haar zielsverlangen,
 Verquikt haar als de Morgenstondt.
 Deez' vreugde kan uw byzyn geeven
 Aan GOUDESTEIN, dat al zyn eer,
 En achting toeschryft aan een Heer,
 Wiens roem, van elk in top verheven,
 Lang na de dootbus leeven zal.
 Laat Lastering uw Deugdts belaagen,
 Dat moetze menigwerf verdraagen;
 Maar zwigt niet voor die bittere gal.

Een ongekreukt en rein geweten
Braveert de Nydt in 't aangezicht ;
Wanneer men zich in zynen pligt,
Voor Stadt en Landt , heeft trou gequeten .
En gy , ô Amsterdam ! vermaart
By elk , waar uit ontelbre kielen
Op Nereus pekelvelden krielen ;
Houd deezen Burgerheer in waard' .
Daar heerscht geen Marius zoo bloedig ,
Die steeds bezoedelt , en bekladt
Met moordt het Kapitool betradt ;
O neen deez' Staatsheer , overvloedig
Van goedheit , liefde voor 't gemeen ,
Komt vriendlyk , langs de marmre trappen ,
Na zes paar Burgermeesterschappen ,
Op 't Amsterdamsche Raadthuis treên .
Hoe bloejen 's Lands gemeene zaaken ;
Hoe veilig rust de Burgery ,
Van alle zorg en kommer vry ,
Als zulke trouwe Wachters waaken !
Als gy den Hulk van 't Vaderlandt ,
O Maarseveen ! zoo braaf helpt stieren ;
Laat onweêrwinden loeien , gieren ,
Hun moedt houdt , onder 't buldren , stant .
Nu

Nu Mavors oorlogstoorts, aan 't rooken,
 De gansche Wereldt zet in brandt;
 Belloon, het Monster, van den bandt,
 Is uit haar moordthol losgebroken;
 Nu ons de trotse Lodewyk
 Dreigt met zyn' woedende oorlogsvaanen;
 In 't midden van die krygsorkaanen,
 Verstrekt uw geest, zoo mildt, zoo ryk
 Begaaft met staatkunde, ons tot voordeel.
 Leef lang ten oorbaar van 't gemeen,
 O wyze en schrandre MAARSEVEEN!
 Zoo ryk van deugdt, als ryp van oordeel.
 Leef lang, en voer de heerschappy,
 In deez' gevaarelyke tyden;
 Dan zal de Vechtstroom zich verblyden,
 Met d'Amstel, en het sehipryk Y.

Hoe klinken zulke Febustoonen!
Was zoo de Vecht gansch afgemaalt,
Als 't lustryk Goudestein hier praaft;
Wat zou die stof den Digter kroonen!
 O ROTGANS, dit was eer uw lust;
 Maar, gy door 't sterflot overrompelt,
 Is ook die hoop in 't graf gedompelt,
 En met uw levenstoorts gebluscht!

STICHTS
 LANDTGEZANG
 O P
 HEEMSTED E.
 A A N D E N

hoogedelen welgebooren Heere,
DIDERIK VAN VELTHUIZEN,
 Heere van Heemstede, Williskoop, Kortheeswyk, &c.

*Kanonik ten Dom. geëligeerde Raadt ter vergaderinge van de Ed:
 Mog: Heeren Staaten's Landts van Utrecht, en we-
 gens Hengecommiteert in die van hunne Ed: Mog: or-
 dinaris Gedeputeerden. Hoog heimraadt van de
 Lekkendyk bovendams. &c,*

GY heldendichters, die, door 't klinken der trompetten
 Gewekt, zoo hoogen toon wilt op uw snaaren zetten,
 Om op te zingen van het oorlog, en Belloon;
 Zingt, zoo u 't zingen lust, ik floeg wel eer dien toon.
 Nu zal een landtmuzyk myn krygsklaroen verpoozen;
 Myn Zangnimf weiden in een beemd bezaait met roozen.
 Gy Bosgodinnen, die, van zorgen ongestoort,
 U komt verlustigen in dit bekoorlyk oordt,

Geleid myn toonen die van **HEEMSTEE'S** luister zingen.
 En gy, hoogeedle Heer, die, door bekommeringen,
 En staatlast afgeslooft, hier legt uw zorgen neêr,
 Aanhoor myn landtzang, en verwaardig my deeze eer.
 Maar komt myn zangnimf met languitgerekte toonen
 Uw oor verveelen, wil haar' yver slechts verschoonen;
 Het lust haar al 't sieraadt van **HEEMSTEDE** in 't geheel
 Eens af te maalen als een levend tafereel.

'k Tree dan uw laanen in. hier hoor ik Tytir queelen,
 En onder 't loof op 't riet een vrolyk veldtliet speelen.
 Op, Tytir, werp de fluit in 't groen, en volgme op 't spoor;
 Koom wandel eens met my dit tweede Tempe door.
 Wy zullen te gelyk vermaak en wellust vinden.

Een lange en diepe laan, met ypen, beuken, linden,
 Met elst, en es bepoot, verliert aan elken kant
 Met starrebossen, naar de maat en eisch geplaat,
 Lacht ons van verre toe, en noodt ons aan te treden.
 Gy veldtsieraaden, die uw wortels schiet beneden,
 Maar met uw kruinen, hoog gegroeit, de wolken kust,
 Hoe veilig leeft de mensch die in uw schaduw rust!
 Uw bosschen galmen op geen schorre veldtrompetten,
 Op trommelklanken noch het dondren der musketten.
 Hier word geen wapenkreet, schoon Mavors woedt, gehoord.
 Noch 't oorlogsros blaast hier ten neuze uit woede en moordt.
 Hier streelt Kaliopé, met vierpaar zusterkooren,
 Van Helikon gedaalt, met zoeter klank onze ooren.
 Apolloos lier verzelt de toonen van de maagdt,
 In zangkunde uitgeleert, daar Pindus roem op draagt.

Zy zingt: hoe 't Stichts gewest, van Vrankryks juk ontslagen,
 In luister toenam na 't verloop der oorlogsplaagen:

Hoe weide en beemde op nieuw herleefden, en het woudt
 Weer quam te voorschyn met paleizen trots gebouwt;
 Hoe H E E M S T E D E uitmunt in plantagiën en hoven,
 En 't schoonste landtjuweel van Utrecht gaat te boven:
 Hoe 't aadlyk veldthuis, door V E L D T H U I Z E N S vlyt zoo zeer
 Verheerlykt, al zyn roem verplicht blyft aan dien Heer.
 De queelende Orfeus, die de dieren kon vergaären,
 En boomen lokken, zou haar volgen met zyn snaaren,
 En ruilen Tracië voor H E E M S T E E S lustryk oordt;
 Was hy niet omgebragt, en deerelyk vermoordt
 Door Wynpapinnen van god Bacchus, dol van toren.
 Het pluimgediert laat zich door deeze bosschen hooren;
 En orgelt dat de galm myn hart en ooren streelt.
 Terwyl de nachtegaal op tak en telgen speelt;
 En in een' zoeten toon, nu hooger, dan aan 't daalen,
 De zusterschennis van haar schoonbroër op gaat haalen.
 Vervormde Filomeel, uw toonen, schoonze uw smart
 Uitgalmen door het woudt, verlustigen myn hart.
 Vergeet in dit gewest, zoo vol bekoorlykheden,
 Uw ongeval wel eer in Tracië geleden;
 Zing van geen Tereus noch 't geweld u aangedaan;
 Maar laat uw gorgeltoon den lof van H E E M S T E E slaan,
 Roem 's Bouwheers zindlykheit, volmaakt in alle deelen.
 Die door verandering van voorwerp 't oog kan streelen;
 En schaft verscheidenheit van stoffen in zyn laan.
 Ik zie een ryk getal van sparreboomen staan,
 Door een gewassien, en tot heggen net geschooren.
 Zy komen 't gansche jaar ons even schoon te vooren;
 En of de Noordvorst woedt met buyen, guur en straf,
 Zy leggen nimmermeer de groene lokken af.

Het jeugdig ypeleof bekleedt de galleryen.

't Schynt dat het beeldtwerk in 't verschiet van alle zyen
My toelacht; elks gezicht staat vrolyk onder 't groen.

Maar laat ons nu de laan doorwandlen, en ons spoên.
En langs twee boomgaards heen naar d'esschebosschen treden.

Schoon dat de middagzon van 't hooftpunt naar beneden
Haar stralen schiet, en rooft het aardtryk; hier verveelt
Geen hitte 't lichaam, maar een labbre koelte speelt,

En ademt aangenaam door esscheloof en elzen.

Hier zou de Schuimgodin haar gunsteling omhelzen;
Terwyl Adoon haar borst en malse kaaken streelt.

Een eilandt, net in 't rond gegraven, en verdeelt
In tweepaar perken, met ligusters afgesloten,

Vertoont zich sierlyk hier ter steê met groene loten.

D'esdorens spieglen aan den zoom en waterkant

Hun lokken in 't kristal: de perken staan beplant

Met stammen dwersgewys gewassen, laag by d'aarde;

Maar jaarlyks ryk gelaân met vruchten hoog van waarde.

Nu naar de wildtbaan heen getogen. d'esselaan

Leidt ons ter weide daar de troppen herten gaan;

Hun kruinen zyn gehuldt met bogtige sieraaden;

Met takken spits en steil gewassen, breedt van bladen.

De dichters zingen: dat Diana met haar handt

Die takken had op 't hoofft van Kadmus neef geplant.

Maar neen, Actéon kon dat hulzel wel ontbeeren.

Onnodig 't menschenhoofd met horens te stoffeeren.

Die staan, ô herten, op uw kruinen ruim zoo schoon.

Pronkt onbenydt daar meê, wy gunnen u die kroon.

Want zoo my Rozemondt zoo hulde, 'k wil niet veinzen,

Ik zou haar bannen uit myne oogen en gepeinzen.

Maar weder tot de zaak. ô H E E M S T E E stof op stof
 Noopt myn gezangen om te weiden in uw' lof!

Want keere ik ruggewaarts; 'k zie dan uw boomgaartspronken
 Met abrikoos, moerel, en kerffen mildt geschonken,
 Elk op zyn jaarfaizoen; of peer, en appelvrucht,
 En perzik, roodt van wang, geschildert door de lucht;
 En 't geen de plantlust van VELDTHUIZEN meer kan teelen.

Gelinten net gewerkt, geschilderde prieelen
 Staan t'aller wegen in den oofthof ryk ten toon.

'k Zie op een speelhuis, ront gebouwt, Alkmenaas zoon
 De schouders krommen om den hemelkloot te draagen.
 De Leeuwenhuidt plooit om zyn lenden onder 't schraagen.
 Zoo heeft hem Atlas eer dat groot gevaart betrouwt,
 En schonk den heldt tot loon zyn appels root van goudt,
 Uit Hespers boomgaardts, om zyn' arbeidt te betaalen.

Hier kan de moestuin 't oog, maar meer de maag onthaalen.
 Zy queekt het aardtgewas ô jonge kruiden, gy
 Verkoelt het ziedend' bloet, en strekt een artzeny!

De glaze broeibak queekt de planten, voortgesproten
 Uit d'aarde wel bereidt. het venster wordt gesloten,
 Of weêr geopent naar den toestant van de lucht.

De geurige meloen wordt hier geteelt; een vrucht
 By elk geacht, en waardt om vorsten te vereeren,
 En op te dischen als de Goden banketteeren.

't Aanschouwen van dit ooft versterkt myn hart. wel aan,
 Een andre bezigheid verplicht my voort te gaan.

Gelyk de honingby, tot werkzaamheit genegen,
 Door veldt en hoven zwermt, en nimmer is verlegen
 Om stof, maar wordt gevoedt door bloem en kruidery,
 En zuigt een overvloedt van honinglekkerny;

Zoo wordt hier d'yver van myn zangnimf, onder 't zingen,
Gekoestert en gespyt door veel veranderingen.

Elk voorwerp, en sieraadt, gesticht op **HEEMSTEE'S** grondt,
Verwekt my stof, en stort my honing in de mondt.

Hier voele ik door 't gezicht myn geesten opgetogen,
Terwyl de luffhof pronkt zoo heerlyk in myne oogen,
Verdeelt in perken naar de wiskunst net geleidt,
En bedden daar de Mai haar' purpren tabberdt spreidt.

Als Tithons gemalin aan d'oostkimme op komt daagen,
En boodtschapt, dat de zon, met gout gehult, ter wagen
Gesteegen, 't viergespan vast dryft uit Nereus vloedt,
En haar gareelen volgt; dan doet de morgengloedt,
Dit lustryk Paradys met glans en luister praalen.

Het aardtryk groet den dag, en verschontsteeke straalen,
Met bloesem in den mondt, en spreidt een veldttapyt,
Zoo kunstig geschakeert, de Bloemgodin gewydt.

Elk komt te voorschyn op zyn jaartydt om te praalen.

De Tulpen doen, van verf verscheiden, d'oogen dwaalen.

De Hyacint, gequeekt uit Ajax bloet voorheen,

Narcissen, wit en geel gemengelt onder een,

Verlustigen de reuk, en kunnen 't oog bekooren.

De roos en leli maakt de juffers roodt van toren.

Het leliwit beschaamt de wang te bruin geverft.

Maar gy, godinnetjes, die Venus schoonheit erft,

En draagt de lelien, en roozen op uw kaaken,

Ei laat uw gramschap niet om myn gezangen blaaken;

Naardien uw schoonheit niet van my beledigt is.

Maar d'andre zien vry in de spiegel of ik mis.

De wilde Mankop staat wel vrolyk in onze oogen,

Maar dooft de geesten, die, door dikken damp betogen,

Door-

Doorfluumren, schoon de haan, de morgenwekker, kraait,
Zy staan op 't voorhof van den Slaapgod dik gezaait.
In 't kort de lufthof pronkt met allerhande bloemen,
Te veel, te talryk om in myn gezang te noemen.

Het Beeldtwerk zet den hof geen kleinen luister by,
Met taxis dik en hoog gewassen op een ry:
Ik zie aan allen kant fontein en bronnen springen.
Myn toonen stuiten op 't geklater onder 't zingen.
De stralen barsten uit de taxis naar omhoog,
En buigen zich gelyk een halve maan of boog.
Gy boschen wilt den hof dien luister vry benyen!
Wy wandlen hier geruft door watergalleryen,
En laanen gestoffeert van vloeiend kristallyn.

O vader Febus wil myn zang hier hulpzaam zyn.
Gy hebt voordezen met uw goddelyke glanssen
My wel bescheenen, op myn beê van Pindus transsen;
En met uw lekkerny van Hippokreen gevoedt;
Begunstig nu myn dicht dat ik eerbiedig groet,
De beeltenissen van vier Prinssen van Oranje;
De geessels van 't geweld, en tiranny van Spanje.
Die 't landt verlossen door hun wapens uit verdriet.
Maar zulk een groot verhaal gedooft myn Landtzang niet.
Ook is elks leven ons door andren breed beschreven.
Dit moet ik zeggen in 't voorbygaan: mogt gy leeven
Een uur slechts, Vorsten, om uw' Nazaat op den troon
Van Brittenlandt te zien, daar een driedubble kroon
Affchittert van zyn kruin met diamante stralen;
Daar Recht, en Godtsdienst door zyn wapens zegepraalen;
Voorheen geschonden door Gewetensdwinglandy;
Als Jakob zoog 't venyn uit Vrankryks razerny;

Hoe vrolyk zoudt gy weêr uw hoofden onderhaalen!
 VELDTHUIZENS yver doet Oranjes Prinssen praalen.
 In 't midden van den hof; om door dat schoon gezigt
 Elkeen t' erinneren, hoe dier wy zyn verplicht
 Aan hunne dapperheên; hoe Neêrlandt, vrygevochten,
 Zyn heil is schuldig aan hun bloedige oorlogstogten.
 De heldendeugd wordt nooit verduistert door het graf;
 Noch legt haar luister met de d'ontzielde leden af:
 Maar pronkt in marmer of albast om standt te houwen.

Maar laat ons al 't sieraadt van dezen hof aanschouwen.
 In 't midden doet zich op een hofpoort, breed en hoog.
 De boukunst van dit werk verbeeldt een zegeboog.
 Dit prachtig tuinsieraadt vertoont zich aan de zoomen
 Van eene ovaale beek, zoo schoon, en klaaar van stroomen,
 Als ooit Salmacis oog bekoorde. een waterval
 Stort van de hofpoorte af, en bruiſt in 't bronkristal.
 Twee draaken zwellen door het ingezwolgen water,
 En braaken 't zilvernat ter keele uit met geklater.
 Gy Vlietgodinnen en Najaden komt en tooit
 Uw vlechten hier ter ſteê. en gy Narcis, zooge ooit
 U zelf hebt aangebeên, door 't ſchynbeeldt ingenomen
 Van eigeliefde, niet te bluffchen nog te toomen,
 Koom ſpiegel u nog eens aan dezen waterkant;
 Zoo raakt uw minnevier door 't water weêr in brandt.

Nu zal ik 't Speelhuis, dat, zich ſpieglende in de stroomen,
 Met een myne oogen lokt, bezien in 't naderkomen.
 Twee ſteene vazen ſtaan ter flinke en rechte handt.
 Wat zie ik voor een God voor wien het altaar brandt?
 Is 't Bacchus, die, beſtuuwt van dartle nachtbachanten,
 En wynpapinnen, wordt geviert van allen kanten?

O neen!

O neen, ik dwaal, hier wordt de Tuingodt aangebeên;
Men zwaait hem wierook toe, maar laat ons binnen treên.

Wy zullen nieuwe stof ontmoeten om te zingen,
Zoo wordt myn toon gerekt door veel veranderingen.

Hier staat het voorwerp van myn dicht in schildery.

'k Zie Mars in 't lentekleedt met Venus aan zyn zy,
Een bloemkrans vatten die den lufthof houd besloten,

Apollo en de maagdt, uit Jovis brein gesproten,
Ontleenen tarwe en graan van Ceres korenveldt.

Hier wordt het landhuis door 't penseel ten toon gestelt.

Diaan en Bacchus met festons van druivetroffen
Vertoonen in 't verschiet den laan en starreboffchen.

Een oude gryzaart, naar Saturnus afgemaalt,
Wyst hoe 't Oranjehuis by winter heerlykst praat.

Vaarwel ô lustpriëel, verfiert door kunstpenseelen!
Natuur kan krachtiger myn geest en oogen streelen.

Het levend voorwerp wekt meer leven in myn' toon.

Hier wordt myn oog genoodt op appels, groot en schoon,
Op roode Oranjes, die aan groene telgen hangen.

't Kristalle water blooft door 't bloozen van hun wangen.

Men zwyg van d'appels die d'Idalische vorstin
Schonk aan Hippomenes tot voordeel van zyn min.

Atlante zou beluft deez' gulde vruchten kiezen.

En hier den renstrydt met haar eigenzelf verliezen.

Hier wordt gezicht en reuk op eenen tydt onthaalt.

De bloem verzelt het ooft daar elk op 't fierlykst praat.

Citroen, en mirtus, en granaaten waardt te roemen,

En boomgewassen in myn landtzang niet te noemen;

Uitheemsche kruiden, door veel arbeids groot gebragt,

Verbeelden aan de beek een schouburg ryk van pracht.

O groene schouburg! daar myne oogen in verdwaalen;
 Wanneer de zomerson met lieffelyke stralen
 Het aardtryk koestert, dan vertoontge u in de lucht;
 Het jaarfaizoen verquikt uw bloesem en uw vrucht.
 Maar als de Wintervorst op d'yskristalle wagen;
 Met haar en baardt besneeuwt, van't noorden op komt dagen;
 Dan wordt 't Oranjehuis, door 's Bouheers keurigheid
 Zoo prachtig opgebouwt, ontsloten, en bereidt
 U plaats, om onder dak de bulderende vlaagen
 T'ontschuilen van de guure, en koude winterdagen.
 Uw moeder zelf om u te koestren keert in gloedt;
 En warmt u by dat vuur zoo lang de Noordtvorst woedt.

Dit sierlyk landtjuweel, beroemt door alle steden,
 Lokt elks gezicht, beluft zoo veel bekoorlykheden
 t'Aanschouwen, daar natuur en kunst aan een gepaart,
 'tNaaukeurigst oog voldoen. VELDTHUIZEN heusch van aardt,
 Vernoegt den vremdeling, en zyn nieuwsgierigheden;
 En geeft hem oorlof om zyn beemden in te treden.
 De vryers mogen met de vrysters handt aan handt
 Den hof bewandlen daar 't hun lust aan allen kant.
 't Verliefte paar komt my op alle hoeken tegen.
 Hier raakt myn lever door het lachen aan 't beweegen:
 Omdat de springbron, opgeborsten uit den gront,
 Den warmen schoot verkoelt van schoone Rozemondt.
 De nimfjes vluchten op het springen van die stralen.
 Dit geeft den minnaar stof zyn klagten op te haalen.
 Het water, zegt hy, koelt uw leden, myn vriendin;
 En ik verteer door 't vuur ontsloken van de Min.
 En smelt in zulk een gloedt van liefde. ach word bewoogen!
 En laaftme, sluit de schaamte uw'mond, slechts door uwe oogen.

Maar

Maar minnaar, ik vergaap my aan uw vryery;
 'k Wierd licht uw mingenoot bleef ik u langer by;
 Uw zoete Rozemondt sloegme ook in minnebanden.
 Hoe nader aan het vuur hoe meer gevaar van branden.
 Ik spoei my voort. vaarwel ô lusthof, schoon gesticht,
 Met al uw' luister nooit volprezen in myn dicht.
 Daar noodt ons 't Landtkasteel, volmaakt aan alle zyden.
 Door adeldom bekent voor lange en oude tyden.
 De torens heffen 't spits ten hemel uit den vloedt.
 Het water kabbelt aan den muur en steenen voet.
 De visschen kloven 't nat met aangenaam geklater.
 Ik zieze dartlen op myn landtmuzyk in 't water,
 En onvermoeit in 't nat verschieten. blyft, ja blyft,
 Terwylge in vryheit op uw vlugge vinnen dryft,
 Volharden in uw vreugd'; haast wordt het uur geboren,
 Dat gy die blydtschap in het laauwe bloet zult smooren,
 En ons verlustigen, als gy, verschalkt door 't net,
 Den middagdifch sloffeert, en onzen honger wet.
 Dan zwemtge weder in de maag in ryker plassen;
 In druivestromen, die god Liber mildt laat wassen.

Maar 't Landthuis opent zich, 't wordt tydt om op te treên.
 Myne oogen schemeren door zoo veel kostlykheên.
 De pracht munt uit waar ik my keere aan alle zyên.
 De kamers zyn bekleedt met wanttapifferyen.
 De zolder, net gemaalt, daar 't gout door heene blaakt,
 Schynt door de vingers van Apelles aangeraakt:
 Het schilderwerk alom herscheept zyn kunstpenfeelen,
 En boots het leven na op doeken, en panneelen.

Indien ik al 't sieraadt, myn Heer, van uw gebouw,
 En ieder voorwerp in 't byzonder maalen zou,

Myn zang zou al te ver uitspatten uit de paalen.
 't Gedenkt my noch datge ons onthaalde in deeze zaalen;
 De nektar lachte ons toe uit helder kristallyn,
 Daar wy uw gunst zoo wel indronken als uw wyn.
 Toen wierd myn geest beluft om **HEEMSTEE'S** lof te maalen.
 'k Laat andre dichters 't nat uit Pegaas hoefbron haalen.
 Die teugen zyn te laf voor myne zangheldin,
 Ik dronk met koelen wyn een' heeten zanglust in.

Welaan myn zangnimf nu ter huistinne opgestegen;
 En laat uwe oogen van de hoogte t'aller wegen
 Naaukeurig speelen door dit Stichts geweste in 't rondt.

Daar groet de Ryngodin, opborlende uit den grondt,
 Dit aadlyk landtpaleis, en al de ridderfloten,
 Nabuuren van haar stroom, afkomstig van de Grooten.
 De Lekrivier ziet haar afbruiſſchen langs het veldt,
 Tot daar de Vechtſtroom door haar waterkruiken zwelt;
 De Vechtſtroom, die my kan een hengſtebron verſtrekken,
 En aan haar boorden vaak myn zanglust op komt wekken.

Daar praalt d'aaloude muur van Utrecht ryk van glans.
 De tooren heft de kruin aan 't zwerk en hemeltrans.
 Gy ſtygt wel met uw top omhoog, ô Stichtſe toren!
 Maar hebt uw luister door uw tempelval verloren.

Ik zie een ryk getal van ſteên, en dorpen. 'k hoor
 Den landtman ſchreeuwen dat het klinkt de velden door:
 Op Amarill' wil hier het wollig vee geleiden.
 En gy, ô knapen, dryft de koeyen hier ter weiden;
 Opdatze tot den buik in weelig klaver gaan.
 Zy zullen ons die gunst met uyers vol gelaèn
 Van vetten melk en room weer rykelyk betaalen.
 De veldtmaagdt zal die vrucht met volle maaten haalen;

En met haar handt, gewoon te streelen, 't voedzaam nat
Uit d'uyers persen, dat het nederstroomt in 't vat.

Daar klooft het kouter d'aarde, en wroet in d'ingewanden,
Door 't jaargety gescherpt, van d'omgelege landen.
Een ander egt den grondt, en 't aardtryk, glad en zacht,
Ontfangt het weelig zaadt. als 't landtwerk is volbragt,
Dan stookt de bouman 't vuur op Ceres veldtaltaaren,
En offert om gewas, om graan, en korenaaren.

Maar zacht, myn zangnimf, rek uw toonen niet te lang;
Verveel VELDTHUIZENS oor niet langer. uw gezang
Spat reeds de paalen uit. ô HEEMSTEE, hoog verheven!
Roem op den luister door VELDTHUIZEN u gegeven.
Roem op uw beemden vol sieraadt en vruchtbaarheid,
Waar in natuur met kunst om prys en zege pleit.
Maar 't grootste voorwerp zult gy vinden om te roemen
In d'achting van uw' Heer, als gy zyn naam hoort noemen.
O Veldtsieraaden! buigt uw hooge kruinen neêr,
VELDTHUIZEN is uw Heer, uit ouders ryk van eer
Gesproten, die, bekleedt met Stichtse bondelbylen,
Het raadthuis schraagden; dat, gestut door zulke stylen,
En hooftpilaaren, in den selften staatorkaan
Niet zou bezwyken, maar steeds onbeweegbaar staan.
O burgervaders! schoon de doodbuis houd besloten
Uw lykafsch; deugd, en dienst, by 't vaderlandt genoten,
Wordt nooit bezegelt door de grafzark; maar verbreidt
Alom 's mans glori, nooit bepaalt door sterflykheit.
Zoo leeft gy trots de doot; en uw gedachtenissen
Zal nimmermeer de tydt uit Utrechts burgers wiffchen.
Ook leeft ge in d'afkomst van uw' stam, alom vermaart.
Uw Nazaat, die in 't hart uw staatles trou bewaart,

Beklimt het Staatenhuis beroemt door Stichtse Goden.
 Daar schryft VELDTHUIZENS handt ons wetten en geboden;
 En slaaft tot voordeel van den landtzaat vroeg en spä.
 Daar stapt hy op het spoor zyn groote Vaders na.
 Maar zacht, loftuitinge, myn Heer, verveelt uwe ooren.
 Gy zyt te zedig om uw' lof en eer te hooren.
 De deugd is eigen aan een groot gemoedt. ik staak
 Myn zangen met een wensch; ô HEEMSTEE, vol vermaak;
 Geen rave of nachtuil moet uw beemden onraadt spellen.
 Geen hagelbui uw ooft noch teedre ranken quellen.
 Maar groei jaar in jaar uit in luister en sieraadt,
 Zoo lang het zonnelicht verryft en ondergaat.

*H*Oe heerlyk zietmen daar het Landthuis afgemaalt!
 Het Landthuis, dat in 't Sticht met zoo veel luister praaft,
 En, als Versailjes, van nieuwsgierge vreemdelingen,
 Wordt dag op dag bezocht; die als met schaaren dringen
 Naar HEEMSTEEDE om hun oog met allerlei plantsoen
 Van lommerryk geboomte, en Flora te voldoen.
 Ook is 'er niemant of hy pryst tot aan de starren
 Dees Lustwarande, daar 't gezicht in moet verwarren,
 Wanneer het naau begluurt al 't geen zich hier vertoont.
 't Schynt of hier 't Godendom van bosch en beemden woont,
 Om in dit Tempe met zyn reyen te verkeerren.
 Ook komt VELDTHUIZEN elk hier met zyn gunst vereeren,
 En heusheit, overal bekend en hoog geroemt.
 Doch wierdt alleen Apél verheerlykt en genoemt
 Om Alexanders beeldt te maalen met zyn verwen;
 Zoo kon ook niemant d'eer dan ROTGANS pen verwerpen
 Om HEEMSTEE'S Paradys te maalen op papier;
 Dies kroont de Zanggodt hem met eeuwighe laurier.

L. R O T G A N S
B R I E F,

A A N D E N

Hooggeleerden en Godtvruchtigen

H E E R

JOANNES VOLLENHOVE,

Doctor der H. Theologie en Predikant
in 's Gravenhage.

L. R O T G A N S
B R I E F

Aan den H E E R

JOANNES VOLLENHOVE.

IK heb uw' waarden brief ter goeder uure ontfangen:
Myn aandacht bleef met vreugde aan uwe letters hangen;
Uw letters, die den lof verkonden van myn dicht,
Eerwaarde vader, die Godts kruisgemeente sticht,
Met leer en leven, zoo volmaakt en onbesproken.
Hoe fel uw yver blaakt, daar onze altaaren rooken,
Getuigt uw kerkgenoot, de Haagsche Burgery:
Daar yder uit uw mondt, gelyk een honingby,
De lekkernyen zuigt van Godts genâverbonden.
Hoe koestert gy de deugt! hoe geëfelt gy de zonden
Door tong en pen, in rym of onrym! yder hoort
Uw stem: elk leeft uw schrift, en wordt in 't hart bekoort
Door dien volmaakten styl, vol merg en pit van reeden.
Ik zal, indien 't u lust uw aandacht te besteeden,
In 't kort myn levensstaat u melden. dit geschiedt,
Opdatge uw dienaar kent, en hy deeze eer geniet'.*

De Stichtfche Vecht, vermaart ver boven andre stroomen,
Door landtpaleizen en door schaduwryke boomen,

't Zie-

* De Hr. Vollenhoven schryft my: Overlang had ik mynen dankplicht schriftelyk Uw Ed. betuigt, na den ontfang van dat schoone geschenk, in myn afzyn t' mynen huize door een onbekende hant gebragt, ware Uw Ed. woonplaats my bekend geweest, daar ik nu en dan, zonder volkome bescheit te krygen, naar gevraagt heb, &c.

't Sieraat van 't vaderlandt, daar Utrecht roem op draagt,
Wiens aangenaam gezicht den vreemdeling behaagt,
(Verwacht niet dat ik hier haar oorsprongk uit zal breiden;
My lust eens ruimer in die ruimen beemdt te weiden,
Indien Apol my gunt ten zangberge op te treên;))
Die schoone landtrivier vloeit langs myn woning heen.
Hier heb ik zorgeloos myn eerste jeugd gesleten.
Hier heeft myn Vader my ('k zal nooit dien dienst vergeeten,
Al leefde ik Nestors tydt) tot leerzucht aangespoort.
Och! hadde ik lang die les uit zynen mondt gehoord!
Maar 't noodtlot, op myn jeugd zoo nydig en verbolgen,
Misgunde my dat goedt. ik most de lykbaar volgen,
En achter 't kout gebeent' met weenende oogen gaan;
Ter goeder uur voor hem: want viermaal hadt de maan
Haar bleeke horens by de starren rondt gebogen,
Als Vrankryks heir, gelyk een snelle ichicht gevlogen,
Of opgezwollen stroom, door stormen voortgeprest,
Tot onherwinbre schâ van ons gemeene best,
Op't onvoorzienst in 't hart van Neêrlandt door quam dringen.
Hadt Vader toen met my zyne akkers zien bespringen,
En 't landthuis, lang bewoont van onzen ouden stam,
Van 's vyandts roofgespuis vernielen door de vlam;
't Geboomt' zien vallen, door de legerbyl gekorven,
Hy waar van rou, en niet geruſt als nu, gestorven.
O schade! ô landtverlies! ô onverwachte slag!
O wreedt herdenken van dien dodelyken dag!
Dien dag, dat elk om 't leet van 't vaderlandt most zuchten,
En van de Vecht verbaast naar Amstels bodem vluchten,
En zwerven, tot de ramp, met Vrankryks magt, verdween!
Maar deeze zwarigheid is over. dit 's nu heen.

Na donkre nevelen verschynen heldre dagen.
 De voorspoedt streelt ons best na tegenspoedt en plaagen.
 Myn huizen ryzen uit hun sluivende affche en puin,
 Veel trotser dan voorheen, met hun herboude kruin,
 En spieglen zich in 't glas der kristallyne stroomen,
 Weleer van bloet bemorst. myn hof, met jonge boomen
 Beplant, brengt jaar op jaar gewenschte vruchten voort.
 De Fruitgodin, Pomoon, houdt hof in dezen oordt.
 Zy zegent Maarseeven met ooft, en stort den horen,
 Om Deianires min door heldt Alcides toren,
 Den Stroomgodt afgerukt, op onzen bodem uit.
 Wy zien heur dagelyks Vertumnus met haar fruit
 Onthaalen, en in 't groen den jongeling omhelzen.
 De vogel wiltzangt op den top der ryzende elzen.
 De blonde Flora hult de vlechten van de Mei
 Met schoone bloemen van veelverwig lieverei.
 Vrou Ceres gunst verguldt ons veldt met korenaaren,
 Terwyl de landtman dankt en offert op d'altaaren.
 De koejen huppelen in klaver over 't landt.
 De melkmeidt perst den room uit d'uijers met heur handt
 In grooten overvloedt, en vult de leege vaten.
 Dit landt, verheerlykt door 't gebiedt der Stichtsche Staten,
 Myne Overheden, die steets waaken voor de rust
 En vryheidt van 't gemeen, verstrekt myn levenslust.
 Hier deele ik zuur met zoet. hier menge ik vreugdt met traanen.
 Gezeten onder 't loof der Maarseevensche laanen,
 De wandelplaatzen van de landtjeugd, door de handt
 Van Amstels Burgerheer, tot elks vermaak, geplant.
 Twee Huydekopers, zoon en vader, (beî verheven
 Op Gysbrechts Kapitoel) door plantlust aangedreven,

Verfierden Maarfeveen, dat nu elks oog bekoort,
Met veldt- en tuinsieraân, als heeren van deeze oordt.
De vader stichtte, tot gebruik der landtgezinden,
Veel woningen, bezet met ypen, beuken linden,
Verrykt met hoven, door uitttekend ooft vermaardt.
Dien braven Stam, door bloetverwandtschaft my zo waardt,
En om zyn diensten door gansch Nederlandt geprezen,
Word van den dorpeling oneindige eer bewezen.
De Koopman, afgeslooft op Amstels kooptoneel,
Verwiffelt hier de beurs voor 't groene luttprieel,
En legt de geldtzorg af. hy ziet zyn boomgaarts groejen,
De vruchtbre telgen, door de Mei gekoettert bloejen;
En perzik, abrikoos, en muskadellen, gaar
Gebraden door de zon, belooven jaar op jaar.
Hier zietmen Rozemont, zoo wel gemaakt van leden,
Als schoon van oogen, met een ry van minnaars treden,
Of dobbren op den rug der aangenaame Vecht;
Terwyl de Stroomgodes haar boterbloemen vlecht
Met glimment waterlis, en kranst de blonde haaren
Der mingenooten, die den klaaren vloedt bevaaren.
Dit tweede lempe streelt myn zinnen. eenzaamheid
Behaagme stadsgewoel verveelt myn oog. hier vleit
Geen ampt- noch staatzucht, hoe bekoorlyk, myn gedachten.
Wie laag by daardt streeft, heeft geen hoogen val te wachten.
Het wifelbaar geluk, veel lossier dan de windt,
(Zoo leert d'ervarentheid) verheft zyn troetelkindt,
Om hem ten afgrondt van dat hooftpunt neer te ploffen,
't Is dwaasheit op gezag of wereldts goedt te stoffen,
De doot begrimt den ploeg en koningklyken staf;
En d'ich van heer of slaaf weegt even zwaar in 't graf.

Een zuivre ziel, myn heer, (dat leertge uw waarde zoonen
 En dochtren) dooft den glans der schitterende kroonen.
 Zoo zingt zelf 't heidendom: nooit eifcht men groter goedt,
 In 't smeeken van de Goôn, als een gezondt gemoedt,
 Schoon ons de bitse Nydt beticht met valsche zaaken,
 En onze vyanden hun gal en laster braaken;
 Een rein geweten, van zyn eigen doen bewuft,
 Wordt nooit door achterklap, die logens dicht, ontruft.
 De scherpe doren groeit by aangename roozen,
 Die, als de zomer bloeit, in onzen lufthof bloezen,
 Maar quetst haar luister niet. het gout, dat Midas eert,
 Wordt in den kroes door 't vuur verheerlykt, nooit verteert.
 Elk voorbeeldt moedigt ons, als addertongen fteeken,
 Of eere loos gespuis, bezwangert van gebreeken,
 Een vuur van lastertaal, daar zelf Godts oor van gruwet,
 Door d'opgespalkte keel de deugd in 't aanzicht spuwt.
 Zoo redeneere ik by my zelf in d'eenzaamheden.
 Ach! mogt ik neffens u door onze laanen treden,
 En d'eer van uw bezoek genieten aan de Vecht!
 Hoe teder zoude ik u omhelzen, en oprecht
 Myn vriendtschap, waarde man, op Kromwyk dan bewyzen!
 Ik zou u met de vrucht van onzen akker spyzen;
 Met tarwe, aan dezen stroom geschoten uit den grondt:
 En pruimen schudden in den oofthof voor uw' mondt.
 Wy wachten overvloedt van applen. rype peeren,
 Meloenen, die den disch, als Goden banketteeren,
 Versieren, onder 't glas in bakken uitgebroeit.
 Wy melken vetten room, die uit den uijer vloeit.
 Gy kunt in 't slaapvertrek geruft en stil vernachten.
 Ik zal het beste lam uit onze kudde slagten,

En snoeken, blank van buik, of baarzen, hart en zoet,
 Met net en angelroë verschalken in den vloedt.
 Ai kom, opdat ik u myn achting mag betuigen.
 De Stichtsche veldtgodt zal zich voor uw snaaren buigen,
 En 't vee, vervrolykt door uw byzyn onder 't slaan
 Van uwe vingren op de luit, ten reye gaan.
 De landtknaap Tyter zal zyn Amaril vergeeten,
 En, onder 't beukeloof in 't welig gras gezeten,
 Uw deugden op zyn fluit uitgalmen over 't veldt:
 Maar deze wintertydt, bevrugt van stormgeweldt,
 Dat onze daken schokt, verbiedtme u meer te noden.
 De sneeuw en hageljagt bedekt de groene zoden.
 Men ziet geen koejen door de klaverbeemden gaan,
 Maar treurig in den stal by 't wintervoeder staan.
 Geen rossen briesschen in de wei. geen herdersknaapen
 Bewaaken van den berg hunne aanbevole schaapen.
 De takken quynen zonder bladen. 't pluimgediert,
 Dat in den morgenstondt de vruchtbre Lente viert,
 En door zyn wiltzang ons verlustigt van de boomen,
 Zwygt stille, en nestelt in zyn holen aan de zoomen
 Der veldtrivieren, die de Noordtvorst met een huidt
 Van glinstrendt ys bekleedt. 'k stel dan myn noding uit.
 Maar wachte u, als de zon, op haaren zomerwagen
 Gestegen, 't aardtryk streelt met aangenamer dagen:
 Dan zullen wy te saam dit landtschap zoo vermaardt,
 Bewandlen, als 't u lust: nu zit ik by den haardt,
 Daar onze veengrondt gloeit, met huiverige leden.
 Indien 't my lust met vrucht den avondt te besteden,
 Dan opene ik de blaân van uwe poëzy.
 Uw Kruistriomf, aan 't hoofdt, veel hooger van waardy,

En grooter als ooit vorst of veldtheer heeft bevochten
 In 't rokent oorlogspark, beschryft heldt Jesus togten
 Naar 't bloedig Golgotha, daar hy de schult betaalt
 Van 't menschelyk geslacht, en stervend' zegepraalt:
 Daar hy de kruiskelk, door Gods gramschap vol geschonken,
 Om onze zonde drinkt, aan 't vloekhout vastgeklonken:
 Daar hy de dootwondt heelt, en zuivert met zyn bloedt,
 En treedt den hofdraak, die ons quetste, met den voet.
 Hoe wordt myn hart gestreelt, verrukt en opgetogen!
 'k Zie in uw tafereel, ô Dichter! met myne oogen
 De zon verdwynen, als Godts zoon den dootsnik geeft;
 Terwyl de steenrots splyt, de grafzerk scheurt en beeft,
 En slaakt de dooden, in hun kerkers lang begraven.
 Hoe kan, ô grote geest! uw zangnimf hooger draaven
 Dan op Godts treurtooneel, daar onze vreugdt verschynt,
 De vriendschap zich vertoont, en Vaders haat verdwynt?
 Myn geest blyft onvermoeit in Godts triomf te leezen.
 'k Heb duizentmaal dit werk den dichtren angeprezen,
 O Vollenhove! die, na 't oopenen van uw blad,
 Myn zorg bedankten, en den kostelyksten schat
 Van godtgeleertheit in uw kruistriomfzang vonden.
 Maar kerkstof hout alleen uw zangkunst niet gebonden:
 Zy weidt ook ruim en breet op 't wereldtsche toneel.
 Uw Klio maalt met heur hoogdravent dichtpensel
 De zeetriomfen der beroemde Batavieren
 Op duurzaam parkement, en kranst met zeelaurieren
 Den grooten Michael, den schrik van Karels vloot,
 Tot zy zyn asch besproeit met traanen na zyn doot.
 Hoe schreide ons vaderlandt op 't klinken van uw snaaren!
 Hoe vloog de jammerkreet van landt en waterschaaren

Ten hemel op dien toon! hoe riep zelf de d'Ygodt, wee!
Toen 't lyk des Ammiraals van Syrakuzes ree
In 't zeefchip van den Staat wierde aan zyn boort gedraagen.
Uw zangheldin geleidt Oranjes zegewagen
Langs ftraaten opgepronkt met rooze- en lauwerblaân,
En eerepoorten, daar Prins Wilhems zegevaan
Langs 't hooftpunt flingert, met zyn heldendaân befchreven.
Zy volgt dien Vredevorft, daar hy, ten troon verheven,
De vryheid van 't gemeen en Jezus kerk herftelt,
En kort den haviksklaau van 't woedendt zielgeweldt.
Dit heeft uw mondt in rym op 't heerlykft uitgefproken,
De vrede- en heilbazuin van Albion geftoken
Voor 't 's Gravenhaagfche volk in 't hoogetempelkoor.
Hoe vrolyk klonk die maare in Koning Wilhems oor!
Hy fchonk uw arbeit om dit werk, van elk geprezen,
Zyn eige beeltenis, en Vrou Mariaas wezen,
In louter gout gedrukt. zoo krygt de kunst haar loon,
En dankbaarheid verfiert de koningklyke kroon.
Die hooge ftrof, die heldt, alleen voor u gebooren,
Voor uwe pen, kon ook myn Kallioop bekooren:
Zy zong, maar flauw van ftem by Vollenhoves toon.
Indien ik 't waardig ben, leer, vader, leer uw zoon
't Geheim van 't heldendicht, en d'oorlogsdaaden zingen,
Leer hem het aardtfche lot met zyn veranderingen
Befchryven naar den eifch, vaar met uw leffen voort,
Op dat zyn zangeres elk voorwerp als 't behoort
In zuivre moedertaal de wereldt mag vertoonen.
Ik verge uw gunft te veel, myn heer, wil my verfchoonen;
Uw fchrandere poëzy wyft ons die wegen aan:
Gy hebt voor myn bericht alrê te veel gedaan;

Indien myn duister brein de goddelyke schatten
 Van uwe dichtkunst slechts in 't leezen kan bevatten.
 'Zy toont den rechten grondt der taalkunde, en 't geslacht
 Van elk zelfstandig woordt, van veelen dwaas veracht,
 Aan andren onbekent. ô geessel der gebreken!
 Hoe zou Godts predikstoel het zuiver Neêrduitsch spreeken!
 Hoe zou de bastertgalm uit raadthuis, hof en kerk
 Verdwynen, schonk men 't hart aan uw geheiligd werk!
 Hier leere ik heldenstof, en kerkstof, Godts behaagen:
 En hoe de dichter moet op graf en dootbus klagen:
 Of 't eerstgeboren wicht, dat van geen rampen weet,
 Maar aan zyn moeders borst vast dartelt in zyn leet,
 Met bloemtjes sieren, en den vader zegen wenschen.
 Die heilwensch komt van pas; want droefheit volgt de menschen,
 Door moeder Evaas schuldt, van hun geboortuur af.
 Tot hen de dootd verslindt, en dompelt in het graf.
 Uw blyde bruiloftsgalm ontvonkt myne ingewanden,
 Als gy de huwlykszaal, daar d'echtaltaaren branden,
 Doorwandelt in uw dicht, en groet de kuische min;
 Terwyl de bruidegom zyn nieuwe bedtvriendin
 In d'armen kust en streelt, en drukt de blanke leden,
 Den schoonen mondt, zoo lang gevleid en aangebeden.
 'k Heb ook in dezen staat een jonge maagdt gevryt,
 Den bloesem van myn jeugd die schoone toegewydt;
 En haar myn hart en handt, als bruidegom, gegeven.
 De plaats, myn heer, daar gy, in Christus dienst verheven,
 's Aartsherders kudde weidt, en naarstig gade slaat;
 Zag d'eerste stralen van heur levens dageraat
 De wieg beschynen, tot der oudren vreugd gerezen.
 Ik quam. ik zocht. ik zag de trekken van haar wezen,

Zoo aangenaam, zoo schoon, en voelde een minneschicht
 Myne aders grieven door 't bekorelyk gezicht.
 Ik meldde aan haar de vlam in myne borst ontsteken,
 Herhaalde dagelyks myn lyden onder 't smeeken,
 (De Mingodt gaf my zelf de klagten in den mondt)
 Tot zy, getroffen door myn diepe minnewondt,
 (Maar maagdeschaamte sloot haar lippen) door een teken
 Myn liefde en 't echtverbondt toestemde, zonder spreken.
 'k Heb vierpaar jaaren in haar blanken arm geruft,
 En Adrianes mondt, als echtgenoot, gekuft:
 Niet langer kon het lot myn bruiloftsvreugd gedoogen.
 De doodt trof myn beminde, en sloot haar jeugdige oogen.
 Onnodig u den rou te melden van myn hart;
 Terwylge, als deelgenoot van zulk een huwlyks smart,
 Die zielwondt voelde, toenge om uw Gezyne treurde,
 Of 't rougewaadt op 't lyk van Katharyne scheurde.
 Die schoone Roos, te vroeg van 's levens Boom gerukt,
 En door de wreede doodt ontydig afgeplukt,
 De bloem, die uwen hof versierde, lag verflagen,
 Betreurt van bedtgenoot, van kindren, vrienden, maagen,
 Beroemde broedren, door hun rechtkunde en verstandt,
 Geplaatst daar Themis in den Haag heur vierschaar spant.
 Helaas! 't verniewen van dien ramp verbleekt uw wangen.
 Ik breek die treurstof af, en keer tot uw gezangen.
 Verkeerde glorizucht, daar 't Heidendom op roemt,
 Maar diege in 't voorschrift der vertaalde stoffen doemt:
 Of wanhoop, die de doodt omhelst, en wraakt het leven,
 Door zucht voor 't vaderlandt of huisramp aangedreven,
 Bekleedt de laatste plaats in uwe poëzy.
 Ik schrik, wanneer ik lees Jokastes razerny,

Haar gruwlyk moordtbesluit, en jongste jammertoonen,
 Dieze op de lyken stort van haare ontzielde zoonen,
 Het zaadt van E'dipus, in bloedschand' voortgeteelt,
 Dat noch om Thebes kroon in 't hellsche ryk krakkeelt:
 Of als Elize, door Eneas vlucht bewogen,
 Al razende van spyt, met rootbekretene oogen
 Door hare zaalen vliegt, en stort in 't moordtgeweer,
 't Geschenk van den Trojaan, voor 't heilig lykhout neêr.
 Zoo ziet men Porcia, de spruit van Kato, sneeven
 Om Brutus, die zich zelf den doodtsteek hadt gegeven.
 Zy volgt de bleeke schim van vader en gemaal,
 En zwelgt de doodt in 't lyf met vuur, berooft van staal.
 O averchtsche deugd in 'hooggebore vrouwen!
 Nu lustme op 't Roomsche toneel de helden aan te schouwen,
 Daar Kurtius verschynt gewapent op zyn paardt,
 En in den vuurpoel vliegt, die Rome rampen baart.
 Hier zie ik Decius, terwyl zyn helden vlieden,
 Die hy vergeefs vermaant om tegenstant te bieden,
 Zyn harnas dekken met het purper feestgewaadt;
 Al d'offerplegtigheên gebruiken in dien staat;
 Tot hy zyn heldenbloedt, geheiligt aan de Goden,
 ('t Orakel hadt zyn doodt, gelyk hy sprak, geboden)
 Op 's vyandts bodem plengt; waar door de krygskans keert,
 't Latynsche leger vlucht, en Rome triomfeert.
 't Verlies der vryheit, en het opperste vermogen
 Van Cesar op den troon kan Kato niet gedoogen:
 Hy zwigt niet, maar beklaagt den staat van 't Roomsche volk
 In 't groeten van de doodt, en sneuvelt door zyn dolk.
 Die doodt schynt heerlyk in 't benevelt brein der blinden,
 Maar dwaas in d'oogen der verlichte kruisgezinden.

Hoe, dwaas? neen godloos en verfoeilyk. 't voegt ons niet
 De handt aan 't lyf te slaan uit eerezucht of verdriet.
 Dat leert uw wyze pen den lezer van haar schriften:
 Zy looft de waare deugt, en laakt verkeerde driften.
 Neem my niet qualyk af, indien myn yver dwaalt,
 Den inhoudt van uw werk in kreupel rym verhaalt,
 Uw ooren quetst, en uw gedult te veel durft vergen;
 Myn achting kan haar drift, ô leeraar! niet verbergen:
 Zy draage alleen de schuld, indien ik u misdoe.
 O dichtkunst! hemelgaaf! ô schat der wysheit! hoe
 Betovert gy myn geest, verliest op maatgezangen!
 'k Heb onlangs ook een gift uit Moonens handt ontfangen,
 Uw boezemvriendt, myn heer, uw ampt en dichtgenoot;
 Die Goëls profesy, geboorte, leer en doot
 Op herderfnaaren stelt: dien roem van Febus zoonen
 Zal Pindus neffens u met groene lauwren kroonen.
 Gy hebt reeds handt aan handt de loopbaan uitgerent,
 Den zangprys afgehaalt: dit 's Helikon bekend.
 De dicht- en taalkunde is u beiden aangebooren,
 W y zullen met vermaak uw zuivre toonen hooren,
 Zoo lang het nootlot ons begunstigt met deeze eer.
 Vaar wel. leef lang. geen rou veritoore uw rust, myn Heer.

*H*Oe zoet, hoe hartelyk klinkt deeze nodiging!
 't Mag my ook heugen dat de Dichter my ontfing
 Op Kromwyk, reis op reis, om zyne gunst te toonen.
 Vooral op eenen tydt, dat ik, verzelt met MOONEN,
 Van Utrecht hem bezocht op Pindus lustbanket,
 Dat van hun beide my volop wierdt voorgezet.
 Maar, och! hoe is die vreugdt, dat landtvermaak verdweenen,
 Nu ROTGANS levenszon, eilaas! heeft uit gescheenen!

J. VOLLENHOVES
 ANTWOORT
 AAN DEN HEER
 LUKAS ROTGANS,
 Op zyn Eds Brief, in Parnastale geschreven.

Haud equidem tali me dignor honore.

HOe onverwacht kreeg ik en onverdiend uw' groet,
 Éen blyk, ô ROTGANS, van uw eël en heufch gemoet;
 Gewoon dus, als een zwaan, te zingen, hoog te zweven,
 Met vlerken van vernuft staag hemelwaart te streven!
 Nu routme niet, dat ik onkundig bleef een wyl
 Der woonstê, die uw hant, zo liefelyk van styl,
 Zoo klaar en levende in uw bladt my weet te malen,
 Dat geen Apelles verf by dit tafreel mag halen.

Zoo kenne ik Kromwyk, als een rechte dichterswyk,
 Een dichtberg, als Parnas of Helikon, gelyk;
 Die, milt van brave stof, uw' dichtgeest noopt met sporen;
 En zie een hoefbron in de Stichtsche Vecht herboren.
 Daar drinktge u dronken in een' stroom van poëzy,
 Vergeet by deezen drank, versmaadt, van kommer vry,
 Wat trotsen aart met damp van hovaardy benevelt,
 Waar bitse haat en nyt van spyt op schrolt en revelt,
 Waar goutzucht, met geen gout verzaadt, om zweet en draaft,
 En waar de heerschlust, als, ontzint, om slooft en slaaft.

'k Ge-

'k Geloof, een zilvere eew, met last noch zorg besflommert,
 Vernoegden 't menschedom zoo geruft en onbekommert;
 Eer 't yzer raakt in zwang, en gout, veel snoder dan
 Het yzer, met den kryg, die al te wreet zich van
 Dees beide dient, om al de werelt te bederven,
 En 't schoonste, dat 'er blinkt, aan gruis te slaan en scherven.

Lantleven, dat veel quaats en leets verhoedt, of sust,
 En gy, Apolloos kunst, lantlevens waardtste lust;
 Wie kan uw' dienst en deugt naar waarde recht uitmeten,
 Zoo hoog in top gevoert by d'eêlste hooftpoeten,
 Gy diende Maro, die van 's werelts hoofsttadt scheidt,
 't Zy naar Kampanje of naar Sicilje, in eenzaamheit
 By 't heldenwerk, daar geen gerucht zyn' geeft beroerde,
 Toen hy Eneas vloot van Xanthus oever voerde
 In 't ryk van Latium: u loofde Flakkus bly
 Met liergezangen, daar hy, als een honigby,
 Op zyn Sabynsche hoef uit Griekfchen tym vergaârde.
 En voor Mecenas noch Augustus mont niet spaarde
 Den honig, die gestort op onvergangbre blaân,
 De kunstbeminners in geene ewen kon verzaân.

Dit zyn de geesten, die volleert in wetenschappen,
 Geen aarde raken, daarze op lucht en wolken itappen,
 't Gestarnt bereiken met hun kruin en glorifaam,
 Die oolt- en westerzon voorby zien met hun naam.
 Dit zynze, die van outs dus heilig, hemelsch heten,
 Als van een hooger geest dan menschelyk bezeten;
 Naar schat noch hogen staat, maar Pindus lauwerkroon,
 Met eerlyke eerezucht staande: een' prys welruim zooschoon,
 Als 't goet, waarom een zot, als Midas, spreekt of babbelt,
 Daar Krassus moedt op vlamt, en Kresus hant in grabbelt.

Gelukkig wordt met recht uw levens styl gefchat,
 Gelukkiger, naardien gy dit geluk recht vat;
 Beluft een oefning zoo lofwaardig te hanteren,
 Die groote meesters kunft en wysheit af te leren;
 Daar gy, heer ROTGANS. vreemt van hof- en stadtgewoel,
 Te min de pylen van veel afgunft zit ten doel,
 Krygsdaden opzingt en triomfen, altyt vredig,
 In ftilte zoo niet ftil, in ledigheid niet ledig.
 O heerlyk ruftgenot. by niemant ooit gelaakt,
 Als redeloos! ô vreugdt, by weinigen gefmaakt!
 O kunft, der kunften eer, die harten kunt veroveren,
 En zonder tovervaars, Medeaas vont, betoveren!
 By wien wort, waarde vriend, dit hooger gewaardeert,
 Dan by uw' vriend, by my, te hoog hier door ge-ëert?
 Die vroeg heb dichtens luft uit 's moeders borft gedronken,
 Of van myn' vader, als ten erfgoet, kreeg gefchonken;
 Wiens dicht en minnezang myn moeders hart en zin
 Bekoorde en roerde tot gereeder wedermin.

Ook hoeftge my zo fterk en kunftig niet te noden.
 Ik volgde licht gereet uw bê niet, maar geboden,
 Daar gy me roept, en deelde, ontlait van zorg en druk,
 Een poos in uw, bykans benytbaar, lantgeluk.
 Maar winterweêr, daar 't lant van woest legt en verwildert
 Zo streng en ftuur, als gy dit net hebt afgefchildert,
 Verbiedtme dat vermaak. Noch fchelde ik 't u niet quyt,
 Gedoogt het myn beroep eens in een zoeter tydt.
 My luft de hoftrê, die dat eerlot is befchoren,
 Den grondt te zien, daar zoo veel kunftwerk is geboren;
 Om ditschgenootfchap niet begaan, of lekker ooft,
 Of vleefch- en vifchgerecht, als uw goet hart belooft.

't Is nektar, wat men proeft, geschapt van Febus reien.
 'k Ga best met u myn' geeft in bladt en bloem vermeien;
 Doch van uw bloemperk minst, hoe ryk van Floraas pracht.
 Parnasloof mene ik, kruit en bloemwerk, groot van kracht;
 Waarmê Welsprekenheit zich opschikt, om te voeren
 Het hoogste woort, den mond van onbescheit te snoeren,
 Op maat of zonder maat, te stillen rou en klagt,
 Een hart te kneên, als wasch; verstandige oren zacht
 Met klank te streelen, daar de Vechtstroom in 't besproejen
 Van 't lant naar luistert, als hy zachter neêr komt vloejen.

Dan melden wy elkandre ons Neêrduitsch taalsieraat,
 En toetsen onderling, wat wel voegt, of misstaat,
 Om Onduitsch taalgebrek en bastertklank te schuwen:
 Een smaat en schennis, (och wien zou 'er niet van gruwen?)
 Een lastersmet van ons vry Nederlant; die 't bladt
 Van menig edel brein, hier luttel kloek, bekladt.
 Behaagt het u, ik weet ook lessen u t'ontvouwen,
 Uit Vondels mondts geschept, en jaren lang onthouwen:
 Die, als een scherpe spoor, in 't bloejen van myn tydt.
 My prikkelde, om ten berg, den zangrei toegewydt,
 Recht op te stygen, en veel hoop my in wou drukken,
 Dat moedt noch arbeit op dat spoor my zou mislukken:
 Waarop die last, gemengt met lust, my nooit verveelt,
 Van vorstelyke gunst en giften niet misdeelt.

Maar schon dry vorsten, op ryxtronen aangebeden,
 Van 't moedig Brittenlandt en Brandenburg en Zweden,
 Hun beelt in dier metaal my schonken, 'k schryf die gunst
 Myn kunst noch my toe, maar hun liefde tot de kunst.
 En denk niet, dat myn moet hier zwelt op 't een of 't ander.
 Dit 's koninklyk gebruik: zy volgen Alexander,

Die milde gaven, in 't uitdelen van zyn fchat,
By zyn grootmoedigheid, en minst verdienften, mat:

Gy komt hier in myn lof te breedt uw hart ophaalen:
Uit gunft en vrientschap: maar die leert ook gunftig dwalen,
Byzonder wort de toom geviert aan poëzy.

Ik u noch leeren? dit gaat boven myn waardy.
Spilt gy een ledige uur fomwyl aan myn gezangen,
En klagt- of feeftgedicht, met luft te koft gehangen,
En faalde ik niet, als gy in 't werk, door my vertaalt,
De grootfte mannen kent; al eers genoeg behaalt.
Al duurt de dichtluft, dor en droog wort ook onze ader
In hoger jaren. U pafz zulk een eerkrans, nader
Hier toe gewettigt, die een laft, daar niemant aan
Wou heffen, draagt; een werk, dat niemant dorft beftaan,
Volvoert; als gy de deugd en dappre wapendaden
Bazuint, en kranft met onverwelkbre lauwervlaaden,
Van zulk een' fenixhelt, als koning Willem: hoop
En hulp en toeverlaat, naaft Godt, van ganfch Euroop.
Ik, die met myn vernuft geen werk zo groot omvadem,
Al zong ik nu en dan triomfzang, kort van adem,
Zweef met myn wieken by de zon zo hoog niet, waag
My, naar Dedaals berecht, niet ftout; maar houme laag,
Om met myn' naam en val geen zeegolf te vernoemen.

In grote zaken is nochtans de wil te roemen.

Gy, in uw levens kracht, vaar voort, vaar voort met lof.
Zo lang vorft Willem leeft, ontbreekt uw' geeft geen ftof.
En, zo myn zangluft ooit geluit floeg, niet onaardig
Nog ongerymt gekeurt, maar lief en horens waardig,
By zulke vrienden, hoop ftelt myn gemoet geruft,
In 't fchendig taalbederf, dat yver, nooit geblufcht,

(Vier,

(Vier, dat ik altydt zocht te stoken en te queeken)
 Zo u, als uws gelyk, voortaan noch blyft ontfleken,
 Om onze moederspraak (zo eël, zo net, zo ryk
 Van kracht en klem, dat zy geen spraak ter werelt wyk',
 Door blindtheit al te snoot en traag verzuim ontluifstert)
 In eer te houden; op dat teffens, min verduifstert,
 Onze eedle dichtkunst niet van 't heldre spoor verdwaal',
 Maar met haar' vollen glans het vaderlant bestraal'.
 Weet myn berecht en wensch wat lichts hier toe te geven,
 'k Blyf beter na myn' tydt my zelf dus overleven.

*O Vader VOLLENHOVE! ô ROTGANS! kunstgenooten
 Van Neêrlandts Helikon; oprechte en vruchtbre loten
 Van VONDELS hoogen geest, als van hem voortgeteelt;
 Hoe dikwyls zie ik in gedachten beide uw beeldt,
 En vriendtschapsblyken noch als levend' voor my speelen!
 Hoe dikwyls kan ik my met d' overdenking streelen
 Van 't grondig onderwys uit beider mondt gehoord!
 Hoe wierd myn zangeres vermaandt en aangespoort,
 Door beide, om 't Harpgezag van David te voltrekken!
 Noch dunkt my menigwerf dat ik my hoore wekken,
 Om, nadat ik 't gezang der Feeften heb voldaan,
 Ook, op een vaste grondt, de Waarheit voorgestaan,
 In myn Gezagboek, en de doolingen bestreeden;
 Des Hemels Zegen en gevreesden Vloek t' ontleeden,
 In Godts Orakelboek op 't kragtigst afgemaalt.
 Misse ik dan schoon het licht waardoor ik wierd bestraalt,
 Zoo aan den Vechtstroom als in 't lustig 's Gravenhage,
 My flonkrend voorgezet des avondts, of by dage,
 Naar 't voorval van de tydt, ja zelf te middernacht;
 'k Volge echter hun begeerte in 't werk van hen verwacht.*

L. ROTGANS
 B Y S C H R I F T
 O P D E N T O R E N
 Van
 B R E U K E L E N .

VROUW PERGENS yver tot Godts kerk
 Lei hier den eersten steen aan 't werk.
 Gy die dit nieuw gebouw aanschouwt,
 Vergaap u niet aan steen of hout:
 Maar treê met een godtvruchten zin,
 Vernieuwt van geest, ter tempel in;
 Leg daar uw oude zonden af,
 Zoo vindt gy 't leven by uw graf.

Anders

*H*Oe heerlyk praalt de nieuwe Toren,
 Veroudt met zyne kerk te voren,
 Van Breukelen, zoo trots herbouwt!
 Gy, die dit hoog gevaart aanschouwt,
 En met zyn spits door 't zwerk ziet ryzen,
 Moogt vry Vrouw PERGENS yver pryzen:
 Maar denk: Godts eeuwig kerkgesticht
 Staat boven in 't onnaakbaar licht.

P. H.

L. R O T G A N S
N A G E D A C H T E N ,

Aan den H E E R E

HERMANNUS WITZ,

Hoogleeraar der H. Godtgeleertheit in d'Op-
perschoole, en Predikant in de kerke van

U T R E C H T ;

Op zyn Eerw. Leerrede over d'Aardtbevinge,
den $\frac{21}{11}$ van Herfstmaandt, 1692. 's Namid-
dags, quartier na twee uren gevoelt;

*Des volgenden Zondags uitgesproken te Utrecht in de
St. Jans Kerk, na den middag, onder den toevloedt
van ontallyke menschen.*

L. ROTGANS NAGEDACHTEN

Over

D'AARDTBEVINGE.

GEleerde WITSIUS, die, door Godts Geest gedreven,
 De hooge plaats beklimt, en steekt de zoentrompet
 Van Christus, die ons schonk door zynen doot het leven,
 Als 't onbevleete bloet uitwifchte ons aller smet;
 Uw zuivre boetbazuin, uw onvervalschte toonen
 Verlustigen den geest van myne Zangheldin,
 En blaazen haar (doch wil haare onmagt slechts verschoonen)
 Een goddelyke maat en hoogen zanglust in.
 Hoe perste ge elk en my een traanebron uit d'oogen!
 Hoe trok ge elks aandacht in den tempel op dat uur
 Als gy door beevinge van d'aarde werd bewogen
 Te kiezen tot uw stof die werking der Natuur!
 Geleerde Tolk, begaaft met veel welsprekendheden,
 Daar gy de zenuw van uw stellingen meê sterkt;
 Wat had uw schrander brein, met schakeling van reden,
 Al van den oirsprongk dier beweeginge aangemerkt!

Hoe dat de winden in den grondt te nauw besloten,
Om aâmtogt hygen; en, op 't persen van de lucht,
Een uytweg zoeken, door vervaarlyk schokken, slooten,
Tot zich de buik ontlafst van zulk een bange vrucht.
Of dat de waters die bewegingen verwekken,
Of zwaveldampen met salpetersmook verzelt:
Dan zietmen steden van hun wortels nedertrekken,
Onmagtig te weêrstaan 't vervaarlyk aardtgewelt.
Dat zich verluftigt in het floopen der gebouwen,
Verflindt de hoven van de Koningen vol pracht;
Paleizen van arduyn, of marmer uitgehouwen,
En 't geen Natuur zoo ryk ter wereldt heeft gebragt.
't Ontbrak u, WIRSIUS, in oudtheit kloek ervaren,
Aan geen bewyzen tot bekrachtiging dier zaak:
Zoo kan d'Almogende zyne almagt openbaaren,
Als hem de zondaar tergt en perst tot straffe en wraak.
't Is Godt die wondren doet ver boven de verstande
Der menschen; hy beweegt den aardtkloot door zyn magt;
Hy preft de winden uit beslotene ingewanden,
Dat rots en heuvel barst, en tuymelt door zyn kracht.
Hy wroet, wanneer zyn toorn raakt als een vier aan 't branden,
De sterkste vesten om, van smookend puin begruift.

Hy zwaait de blixemtoorts en flingertze uyt zyn handen,
Hy rolt den donderkloot met zyn gevreefde vuist.
D'orkaanen vliegen op zyn wenken en bevelen;
De bergen beeven uit ontzag voor zulk een Godt:
Geen middel mist hem om een rol van wraak te speelen;
Al d'Elementen staan ten dienste van zyn gebodt.
Met zulk een kracht van taal beschreeft gy 't alvermoogen.
Zoo donderde uwe stem die groote werken uit,
Dat tempelzuilen en pilaaren zich bewogen,
En wederbeefden op den weêrklank van 't geluidt.
Gy toonde, ô WIRSIUS, door beevingen van d'aarde,
De dwaasheit van den mensch die op die gronden bouwt,
Het wisselvallig goedt van 't aardtryk houd in waarde,
En op de wereldt, die haast nederstort, vertrouwt.
Zoo zocht gy 't menschedom van die doling te geneezen,
En op te voeren naar een grondt die valter staat;
Godts onbeweegebren troon en luffhof, nooit volprezen,
Wiens luister nimmer daalt, wiens glans nooit ondergaat.
Hoe wierd myn hart verrukt! hoe wierd myn ziel bewogen!
'k Verfoei de wereldt dan, wiens onstantvastigheid
Zoo menig heeft misleidt en jammerlyk bedrogen,
En zoek myn heil by Godt, in d'eeuwigheit bereidt.

L. ROT-

L. ROTGANS HEILWENSCH
A A N D E
G E M E E N T E
V A N
V I A N E N,
O V E R
H E T B E R O E P

*Van den wyzen, hooggeleerden, en godtvruch-
tigen H E E R E*

ALBERTUS ALBERTHOMA,

Tot Leeraar in den Kerkendienſt aldaar be-
veſtigt den 12 van Hooimaandt, 1691.

O Adams krom, verdraait geſlacht!
Hoe dwaalt ge, ô menſch, die dag en nacht,
Met ploegen, wroeten, zweeten, hygen,
Tracht aardſche ſchatten te verkrygen;
Zoo vaak door roeft en mot verteert.
Of die, door ſtaatzucht overheert,

Uw

Uw wellust stelt in heerschappyen .
Hoe kittelen die lekkernyen
 Het hart , dat veeltijds spade leert ,
 Hoe ras het wankle lukradt keert .
De goude kroon op 's konings haaren ,
Baart onrust , kommer , en bezwaaren .
 Al 's wereldts pracht is ydelheit ,
 Met al het ondermaansch beleit .
Maar zoek het waare goedt hier boven ,
Geen vyandt zal u dat ontrooven ;
 Dat 's duurzaam door alle eeuwen heen ,
 Naar Jesus vaste orakelreên :
Leert dan recht kennen 't nooit volprezen
Oneindig , eenig Goddlijk Wezen :
 Wiens alvermogen uit het niet ,
 De wereldt voortbragt als men ziet ;
't Viervoetig vee , gepluimde dieren ,
Wier pennen door de wolken gieren ,
 En die omlaag , beneden d'aard' ,
 Steeds kemmen 't nat met vinne en staart :
Die 't heldre daglicht heeft geschapen ,
De nacht , die 't al verquikt door 't slaapen ;
 Door wien de Starren , Zon , en Maan ,
 Elk beurt om beurt ten reie gaan .

Die uit het stof de menschen teelde,
Hen stellende in een hof vol weelde,
 Het lustryk Eden, door zyn handt
 Zoo ryk bezaait, bepoot, beplant.
Maar Adam, vol weêrspannigheden,
En wrevelmoedig, niet te vreden
 Met zulk een schoon en heerlyk lot,
 Tracht om zyn' schepper, en zyn' Godt
Gelyk te zyn in geest en kennis.
Hy rooft de vrucht, ô groote schennis!
 En eet het dierverboden ooft,
 Wiens smaak het leven hem berooft.
O appelbeet! zoo zuur voor allen,
Als die met Adam zyn gevallen,
 En moeder Eva zyn gedoemt,
 Hoe zeer de vrouw de schuldt verbloemt.
Maar Godt quam deeze wondt verbinden,
En wist een middel uit te vinden,
 Tot zoen van zulk een euveldaadt:
 Zyn waarde Zoon zal 's Vaders haat
Verzachten, en de misdaadt boeten;
De Slang vertreeden met zyn voeten,
 En sleeten voor Godts rechtertroon.
D'Aadtsvaders zagen dezen Zoon

Door tekenen en zinnebeelden ,
Die op zyn komst waarachtig speelden.
 Profeetse mannen, wiens gezicht
 Verheldert was door hemelsch licht,
Verwachten Christus, om beneden
De wynpers voor den mensch te treden,
 Totdat het kleedt door 't purpre nat
 Besproeit wierde, en 't gewaadt bekladt.
Zy hebben, door Godts Geest gedreven,
Den Heilandt naakt en klaar beschreven,
 Totdat hun schriften zyn volbragt;
 En Zacharias zoon 't geslacht
Der menschen zyne komst verklaarde,
En 't Licht der wereldt openbaarde.
 Hy had niet lang bekend gemaakt
 Zyn boodtschap, of de Telg genaakt
Uit Davids lendenen gesproten.
Mariaas lichaam word ontsloten,
 Zoo wonder door den Geest bevrucht,
 En baart den Heilant. Dit gerucht
Verspreidt zich straks door 's wereldts oorden:
Elk staat verzet van die het hoorden,
 D'een is vergramt door deze maar,
 Terwyl een ander word gewaar

Een zoete vreugd' die 't hart komt streelen.
De Zoon volwassen, tracht de deelen
Der wereldt die hy om en om
Bewandelt, tot Gods heiligdom
Te brengen en de ziel te winnen;
Daar Adams zaadt, verkeert van zinnen,
Zyn lessen lastert en bespot,
Totdat het uur bestemt van Godt
Genaakt; en hy, naar 't kruis getreden,
Met staal geklonken door de leden,
Bezuurt zyns vaders wraake en straf;
Tot hy de doodt den doodtsteek gaf,
Al stervende, en de helsche plaagen
Geboeit sleepte aan zyn zegewagen.
O kruisdoodt die den Heilandt drukt,
Maar 't menschedom uit de doodtsklaau rukt;
Wat groot geluk is hen beschooren,
Die deze kruisles mogen hooren;
Waar in de Joodt en Heiden dwaalt,
Noch niet van 't waare licht bestraalt!
Dit heil is u te beurt gevallen,
Myn vaderlandt, in uwe wallen
Munt Zion, Godts verkore bruidt,
Ver boven andre landen uit.

Gy zyt verrykt met zyn genaden ;
 Gy wandelt langs gebaande paden .
 Gelukkig volk , die 't licht zoo klaar
 Toeflikkert van den kandelaar ;
 Daar duizent Leeraars daaglyks werken ,
 Om u , in Godtgewyde kerken ,
 De heirbaan tot de zaligheid
 Te baanen , en Godts Majesteit ,
 Die 't eenig Een , in zyn behagen ,
 En raadt de ziel heeft opgedraagen
 T'ontvouwen ; met den dierbren ſchat ,
 Die 't heilig Woordt zoo breed bevat .
 Deez' wysheit zult gy daaglyks hooren ,
 Vianen , nu Godt heeft verkoren ,
 En tot uw' Kerkdienſt ingewydt
 Deez' Leeraar , die geen uur , noch tydt
 Verzuimen zal , om u te toonen
 De ſchatten die hier boven woonen ,
 In 't oude , en nieuw genâverbondt ,
 Bezegelt door Gods handt , en mondt .
 ALBERTHOMA , in 't woordt ervaren ,
 Zal aan uw harten openbaaren ,
 Al wat uw Godt van u begeert .
 ALBERTHOMA , zoo vroeg volleert ,

En noch in d'uchtend van zyn leven,
 Zal u die goude lessen geeven,
 Verkonden Godts bevel, en wet,
 Die hy, in 't steen tafreel gezet,
 Aan Moses gaf, daar donders kraakten,
 En blikzems berg en heuvel blaakten.
 ALBERTHOMA, wiens zuivre ziel,
 De waare wysheit zoo beviel,
 Zal, met een onbevlekt geweeten,
 U hemelsch Manna leeren eeten,
 En toonen 't rechte bruiloftskleedt,
 Om, als gy naar het kruisfeest treedt,
 Uw ziel te sieren, en te praalen
 Op 't heerlykst in Godts bruiloftszaalen,
 Onthaalt op Christus kruisbanket.
 Hy zal u leeren door 't gebedt
 De driften van uw vleesch bepaalen,
 En hier op met de zege praalen.
 Hy zal uw hart van 't aardsch genot
 Opvoeren naar den troon van Godt,
 Daar 't kraakt van gout en diamanten,
 Die, schitterende aan allen kanten,
 Het oog doen scheemren door den glans:
 Daar d'Engelen van trans op trans

Gestegen, uit ontelbre monden,
Met lofzang 's Konings eer verkonden.

Hoort dan dien grooten Leeraar aan,
Viaansche Burgers; wilt voortaan
Uw handel, wandel, gansche leven
Gode uwen Schepper overgeeven.

Dan zult gy als zyn dag genaakt,
En ge uit den yzren slaap ontwaakt,
Door wroeging, schrik, noch angst bestreden,
Vrymoedig naar de vierschaar treden,
Op 't steeken van de luchttrompet;

Daar Godt zich op een wolktroon zet,
Bestuwt met heiren Cherubynen,
Die heerlyk aan zyn zy verschynen,

Om op de wetten en geboên
Te vliegen van dien grooten Zoon;

Die uit zyn' mondt u zal doen hooren
Deez' woorden: Koomt myne uitverkooren,
Aanvaardt de kroon der heerlykheit,
Die Godt voor u heeft weggeleit.

Wat zyn dat Goddelyke klanken!

Hoe gloeien zulke hemelspranken!

Hoe schittert ROTGAN'S geest hier uit

In 't slaan van deeze goude luit!

O P D E P O E Z Y
 V A N D E N
 H O O G G E L E E R D E N H E E R E
ARNOLD MOONEN,
 L E E R A A R D E R K E R K E T E
D E V E N T E R.

G Eleerde MOONEN, die weleer myn heldentoonen,
 Vorst Wilhems krygstrompet, vereerde met uw Dicht;
 (Een eer, te groot voor een van Febus minste zoonen)
 Gy hebt myn zangnimf door uw heufcheit dier verplicht:
 Nu trachte ik dankbaarheid te toonen naar behoren.
 De wil ontbreektme niet, al fchort het aan de magt.
 De vrucht, voor jaaren uit uw herffenen geboren,
 Maar fteedts verholen, komt in't licht, zoo lang verwacht.
 Zy lacht de wereldt toe met welgefchape leden
 De rei der dichtren groet die fchoone naar waardy.
 De zangberg juicht omhoog. elk fchatert hier beneden:
 Zyt welkom, eedle vrucht, volmaakte Poëzy.
 Gelyk de byen aan de verfche kruiden hangen,
 En honig zuigen uit de bloemen in den hof:
 Zoo blyft myn ziel gehecht aan MOONENS Herderszangen,
 En zuigt de lekkerny van wysheit uit die ftof.
 Zyn Herderftoon befchryft den Herder, die zyn fchaapen,
 Gewapent met zyn ftaf, langs klaverbeemden leidt;

Ter-

Terwyl de wolven, door zyn woordt gemuilbant, slaapen,
 En 's Vaders kudde door de velden vreedzaam weidt.
 Al d'Englen gaan ten reie op 't klinken van zyn snaaren.
 Een ongerepte maagdt, maar door Godts Geest bevrucht,
 Draagt Goël in haar schoot, belooft voor veele jaaren,
 Tot zoen van Adams schuldt, daar al zyn zaadt om zucht.
 Een schuur, die 't vee beschermt voor guure wintervlaagen,
 Strekt Mariannes hof, daar zy den Koning baart,
 Die alle koningen zal voor zyn vierschaar daagen,
 En vellen in de lucht het vonnis over d'aard'.
 Hier praat geen wieg, bekleedt met vorstelyk scharlaken,
 Gedekt met zwanendons: ô neen! een krib van hout,
 Een oudt en krank gestel schuilt onder riete daken,
 Van oudts voor 't voeder in den herdersstal gebouwt.
 Daar rust de rykste Vorst op stroo, met flechte doeken
 Gezwagtelt. Josef en de moeder zit 'er by:
 Terwyl de herders naar den jongen Heilandt zoeken.
 Godts troonwacht baant den weg, zy volgen zy aan zy;
 En vinden Michaas woordt vervult, den Zoon geboren
 Te Bethlehem, wel klein van aanzien, zonder pracht;
 Maar tot zoo groot een zaak door Godts besluit verkoren.
 Hier komt de leidtsman voort van Israëls geslacht.
 De Wyzen offien goudt, en myrrhe voor zyn voeten:
 Zy knielen neder voor der volken Heil en Troost,
 En keeren, zonder vorst Herodes weêr te groeten,
 Verlicht door 't nachtgezicht, naar't vaderlandt, in't oost.
 Godts Engel openbaart aan Josef, onder 't droomen,
 Het nakend lyfgevaar van Jesus. Josef zucht:
 Terwyl de moeder, die hy 't meldt, begint te schroomen,
 En naar Egipte voor den kindermoorder vlucht:

Tot eindelyk de wraak het hoofd der dwingelanden,
 Dat zelf d'onnozelheit vervolgde, 't leven roofte.
 Zy trekken van den Nyl en zyne zomerstrandén,
 En naaken Nazareth, door 't reizen afgeslooft.
 Hier slyt de jonge Vorst zyn kinderlyke jaaren,
 En neemt van dag tot dag in kracht en kennis aan:
 Daar Zacharias zoon, zyn voorbode, aan de schaaren
 Den Heldt verkondigt, die den Hofdraak zal verslaan,
 Die moeder Eva met haar kindren nam gevangen
 In Eden, door 't gezicht van 't bloozend ooft bekoort.
 Die Heilandt is de stoffe, ô MOONEN, van uw zangen:
 Gy volgt uw Goël na van 't een aan 't ander oord.
 Daar haalt Jerusaleem, de koningklyke zetel,
 Den waaren erfgenaam van David vrolyk in.
 Hy stoort de kopers, en verkopers, die vermetel
 Het godtgewyde huis ontwyden om gewin.
 Hier vlucht de woekeraar gedreigt met geesselslagen:
 De tafels storten voor zyn voeten in de kerk.
 Zoo wordt Gods tempelkoor gezuivert van zyn plaagen.
 Men looft den yveraar, en juicht om 't heilig werk.
 Hoe roemt uw Samuel, ô MOONEN, op de velden
 De groote wondren die zyn Goël heeft gedaan!
 Naässon antwoordt hem. wie kan hun yver melden?
 Zy zingen beurt om beurt, elk hoort den lofzang aan.
 Maar ach, hoe deerlyk valt uw Ithamar aan 't klaagen,
 Als hy den Heilandt ziet, verraden van zyn knecht,
 Zyn eigen kruispaal naar den galgenheuvel draagen,
 En sterven, aan het hout met nagels vastgehecht!
 Ach! Afaf, Ithamar, hoe word myn hart bewogen,
 O herdersknaapen, door uw naare jammerklagt!

Ik volg u na, en zucht met neêrgeflagene oogen
Om 't Lam, voor onze fchuldt op Golgotha geflagt.
Maar gy, Manaffe, droogt de traanen van myn wangen,
Als gy, hoe Goël is verrezen uit zyn graf,
Aan ons en Abjathar verhaalt in uw gezangen.
Zo vaart Godts zoon omhoog, en pronkt met kroon en ftaf.
Hoe heerlyk praalt die ftoffe op 't veldt van uw papieren,
Volmaakte Dichter, roëm van Neerlandts Helikon!
Vlecht, Zusters, vlecht een krans van roozen en laurieren
Voor MOONEN, die door kunft den hoogften zangprys won.
Het zy hy treurt op 't graf van krygs-of letterhelden,
Van burgerheeren, vriendt, verwant, en amptgenoot,
Of eedle vrouwen, die een ry van deugden telden;
Dan blyft zyn zangeres onfterflyk by de doodt.
O zalige Vorftin, Maria, die hier boven
By d'Englen gaat ten rei, bekleedt met heerlykheit,
Als bruidt verwellekomt in koning Jesus hoven,
Daarge eeuwig zegepraalt, terwyl de wereldt fchreit:
Hoe wierd uw ruft ontruft, uw dierbaar lyk gefchonden
Door dwaaze rymers, dat Apolloos zoonen smart!
Hun onbefnede pen gaf u ontelbre wonden,
Den doodtsteek andermaal in uw doorluchtig hart:
Maar MOONENS lykfcragt heeft uwe uitvaart wel befchreven.
Hy klaagt gelyk 't betaamt, en volgt Melpomené,
Door treurftoffe op den berg van Helikon verheven:
Gy vaart vol vreugde omhoog, maar voert zyn traanen meê.
Het zy hy vrolyk zingt op 't feeft der Echtgenooten,
Daar Hymens fakkel in de bruiloftszaalen brandt,
En wenscht de fchoone bruidt geluk, en jonge loten,
Door kuifche min geteelt op 't eerbaar ledekant:

Wie moet den Dichter voor zyn heuschheit niet bedanken!

Hoe klinkt zyn huwlyksgalm in 't midden van den nacht!
O vriendelyke toon! ô zoete minneklangen!

Ik voel myn ingewandt ontsteken door uw kracht.

Het zy zyn arbeid tracht den sterveling te sichten,

En, volgens 't wigtig ampt, van Godt hem opgelegd,

De zonde brandmerkt door zyn Zede-en Kerkgedichten;

't Is alles uitgezocht het geen hy schryft of zegt.

Hoe pronkt zyn Kallioop' met hoogverheve laarzen,

Wanneer zy moedig op den heldenschouburg draaft,

En groet aan d'Yffelboordt met uitgelezen vaarzen

Den Vorst, die voor de rust van gansch Europe slaaft!

Zy volgt hem onvermoeit door 't pekel op zyn togten,

Daar hy d'Oranjevaan op d'Iersche zeekust plant.

Zy viert dien Herkules dien Temmer der gedrochten,

Die Mars in banden slaat te Ryswyk met zyn handt.

O kunstig Dichttafreel! doorwrocht in alle deelen,

Gy zult van eeuw tot eeuw de schrandre geesten streelen.

Zoo eerde ROTGANS geest de kunst van zynen Vriendt,

Die door 't Parnaswerk had dien lof met recht verdient,

Gelyk hy eeuwig zal by 't puik der helden pronken,

Dien Febus mildheit heeft met Pindus nat beschonken,

En die zyn kunst hier door verheffen aan 't azuur.

Wat hadde ik in dien tyt al menig heughlyk uur,

Als deeze Dichters my met hun bezoek vereerden!

Hoe smaakte 't my als zy my van de kunst iets leerden!

Maar och! dat helder licht, dat my zoo vaak bescheen,

Misse ik, door 't menschlyk lot, al jaaren achtereen!

F. H.

OP

OP DE GEVELDE ONGODISTERY,

Door de HEEREN

BAYLE EN JAQUELOT,

Vertaalt door F. HALMA.

O Dankbaar schepfel, dat de goddelyke magt,
 En uwen Schepper dwaas verloochent en veracht,
 Hoe mist uw oordeel vaak in Godts bespiegelingen!
 Hoe word het Hoogste goedt, en d'Oorsprongk aller dingen
 Mishandelt door uw pen; die door uw geest verdwaalt,
 En letters vol venyn op vloektafreelen maalt;
 Gy bouwt uw wetenschap op lossen en dwaazen gronden,
 Op redeneringen, en nieuwbedachte vonden,
 Troonzuilen van de hel; die reedts met open muil
 Naar uwe zielen gaapt. uw arbeid graaft een kuil,
 Vervloekte muiters, daar uw hoogmoedt in zal zinken;
 Wanneer de bliksem in de vuist van Godt zal blinken,
 En storten op uw kruin. zoo zag men Lucifer,
 Die aan den hemel blonk gelyk een heldre ster,
 Versmooren in een poel van grondelooze plaagen,
 Door 't zwaardt van Michaël, Godts Veldheer, kloek verslagen.
 Het Goddelyk gedult, te lang getergt, neemt wraak,
 En straft den muiteling. toen moeder Evaas smaak,
 Door 't bloozend ooft gestreelt, het hoog bevel verachtte;

Nam't quaadt straks d'overhandt op't aardtryk. yder trachtte
 Aan Godt gelyk te zyn in kennis en verstandt.
 Verkeerde leerzucht kroop in 't doolende ingewandt,
 En nestelde onder 't dak der menschelyke zinnen.
 Men schreef tot hoon van Godt, zocht prys en eer te winnen
 Door hem r'onteeren, die alleen de wysheit teelt,
 En 't sterfelyk volk verrykt met reden naar zyn beeldt:
 Die 't menschdom schept, en door zyn voorzorg houd in 't leven:
 Die 't pluimgedierte leert op vlugge pennen zweeven,
 De visschen roejen met hun vinnen door den stroom:
 Die 't landt met kruiden kleedt, de vruchten op den boom
 Doet groejen, en het veldt verguldt met koorenaaren;
 Tot nodig onderhoud der wereldlyke schaaren.
 Men kent de mildtheit van dien Albezorger niet,
 Maar beuzelt dat die zaak slechts by geval geschiedt,
 En door Natuur alleen geteelt wordt. helse boeken,
 En lasterschriften. ô gevoelen, waard te vloecken!
 Men banne uw lessen uit de school van Nederlandt,
 Eer 't onkruidt in de ziel der volken word geplant.

Maar gy, ô BAYLE, ô roem der Fransche letterhelden,
 Hoe zal Godts trouwe knecht uw trouwen dienst vergelden!
 Gy doodt den Ongodist, Spinoza, door uw schrift.
 En gy, ô JAQUELOT, ô kerkzuil, door dien drift
 En yver opgewekt, gy volgt uw' vaderlander;
 Gy vecht voor 't recht van Godt, en plant den zegestander
 In 't overweldigt ryk des vyandts, die vast zwigt.
 Maar Neêrlandt boven al is aan uw vlyt verplicht,
 ô HALMA, die dit werk, ten dienst der Batavieren,
 In zuiver Nederduitsch vertaalt op uw papieren.

HOOGGELEERDEN HEER JOANNES BRANT,

LEERAAR DER REMONSTRANTSCHÉ
GEMEENTE T'AMSTERDAM.

OP HET UITGEVEN VAN ZYN ED: POËZY.

WY zien dan eindelyk uw Poëzy in 't licht;
 Een werk, waar doorge ons landt, beroemde BRANT, verplicht.
 Gy volgt uw vader en uw broeders in uw toonen,
 Handhavers van de kunst, Apolloos waardste zoonen.
 Gy, van den grootsten man gekweekt en opgevoedt,
 Beschaamt uwe afkomst niet noch 't vaderlyke bloet.
 Dat tuigt Godts Predikstoel, die waarheit scheidt van logen,
 Daar gy met honig, uit uw vaders mond gezogen,
 Uw digtgenooten spyst: dan juicht de tempelschaar,
 Vervrolykt door de stem van zulk een redenaar.
 Indien 't u lust aan 't Y den kerkdienst te verpoozen,
 Verliest op maatgevang, dan strooit de zangberg roozen
 En lauren op uw kruin. hoe treurt Melpomené,
 Wanneer ze uw lykklagt hoort op Pindus! zy schreeuwt, wee!
 En helpt Apollo zelf aan 't klaagen met zyn reien:
 Dan zwelt de paardebron van traanen die ze schreien.
 Hoe streelt uw heldendicht, zoo hoog van wyze en toon,
 't Oor van Kalliopé! zy vlecht een zegekroon,
 En wenscht u in triomf op Helikon t'ontfangen.
 Hoe luiflert d'Amstelnimf, ja d'Ygodt naar uw zangen;
 Hy stelt Antonides (den dichter, die zyn stroom,
 Zo fierlyk heeft gemaakt, wiens aangename droom
 De golven kluiusterde, en de winden nam gevangen)
 Ter zyde, en blyft verliest aan uwe snaaren hangen:
 Vaar voort, geleerde BRANT, in uwe Poëzy;
 Voldoe ons vaderlandt, en Gysbrechts burgery;
 Verplicht ons meer en meer; hou nimmer op van zingen:
 Zo moet uw zuivere galm tot in den hemel dringen.

KLINK.

K L I N K D I C H T
 O P D E N N A A M V A N D E N H E E R E
J O A N N E S B R A N T,
 L E E R A A R D E R R E M O N S T R A N T S C H E
 G E M E E N T E T ' A M S T E R D A M .

En moedig zeeman ploegt geruft den Oceaan,
 Wanneer het daglicht schuilt, op 't branden van de baaken,
 Om zonder tegenspoedt ter haven in te raaken,
 't Gevaar te myden, en de bank en klip 't ontgaan.

De wereldt is een zee, waar in veel klippen staan,
 Gevaarlyk voor den mensch, zo hy niet op wil waaken;
 Maar **B R A N T**, dat helder licht, verbiedt ons die te naaken:
 Zyn hemelsch vuur wyft ons die hinderklippen aan.

Gy, die door ebbe en vloedt op deze zee moet zweeven,
 Schoon lang de nacht der zonde ons licht heeft wechgedreven,
 Bezwykt niet; maar houd moedt, en ziet uw baak in **B R A N T**;

Die zal u lichten op deze ongestuime baaren,
 En gy zult, door dien glans beschenen, veilig vaaren;
 Tot ge in de haven van uw zaligheid belandt.

OP DE
LEERZAAME
FABELEN
VAN DEN HEERE
KORNELIS ZWEERTS.

't **W**AS 't werk van ZWEERTS de deugden af te maalen,
Haar eigenschap en werking op te haalen
In maatgevang, dat harten streelt door 't oor:
Nu volgt zyn vlyt Romein en Griek op 't spoor:
Twee Geesten, die door wetenschap verheven,
Zoo kunstig in Athene of Rome schreven:
Waar door het volk geleert wierdt en gesticht,
En door 't geheim der Fabelen verlicht.
De kern van 't ooft legt in den dop besluten.
Hy, die zyn naam door kennis wil vergrooten,
Ontziet geen vlyt noch arbeid in dien staat.
De dierbre schat der wysheit, het sieraadt

322 L. ROTGANS op de leerzame Fabelen .

Van 't reedlyk volk , legt verre en diep begraven .

Men spit met zweet naar die volmaakte gaven .

De wysheit toont den mensch de rechte baan ,

Als leidtsvrouw , om den struikelweg t' ontgaan .

De wysheit zal door zinnebeelden leeren

Het waare goedt , geen schyngoedt , te begeeren .

Zy meldt ons het gevaar van hoogen staat ,

En rykdom , die zyn troetelkindt verlaat ,

Eer hy de vrucht des arbeids heeft genooten .

Zy wantrouwt van de losse gunst der Grooten .

In 't kort , zy stelt in een gerust gemoedt ,

Den troon der deugdt , het allerhoogste goedt .

Dit was de vrucht die d'oude herffens teelden .

Dit leert ons ZWERTS door kracht van Zinnebeelden .

Doorlees dit werk , ô Gysbrechts burgery ,

En juich met lof den Dichter toe aan 't Y.

OP DE
 ZINNEBEELDEN
 OVER
 DAVIDS HARPZANGEN,
 DOOR DEN HEERE
 KORNELIS ZWEERTS.

GY zult dan wederom ons hart en ooren streelen,
 Door Zinnebeelden, die op Davids Harpzang speelen,
 Beroemde dichter, die den zangberg aan het Y
 Vervrolykt door uw lier en gulde poëzy!
 Gy toont, hoe Ifrels Vorst den staat verbeeldt der vroomen,
 Gelyk een boom, geplant aan klaare waterstroomen,
 Die vruchten draagt; terwyl de mensch, die 't quaadt bemint,
 Verstuift als nietig kaf, gedreven van de windt:
 Hoe Godt de Vorsten, die zyn tuchtschool dwaas verlaaten,
 Met eenen yzren staf vergruift als aarde vaten.
 Hy, die zyn ziel betrouwt aan Godt, den Opperheer,
 Staat zonder schroomen op, of duikt vrymoedig neêr.
 Ik zie, hoe d'ydelheit, o ZWEERTS, in uw tafreelen
 Een waterbel gelykt, waar meê de winden speelen.

324 L. ROTGANS op de ZINNEBEELDEN.

Hier laaft het hemelnat den dorst der groene spruit,
Terwyl de morgendau, als zilver, blinkt op 't kruidt:
Zo groeit en bloeit de ziel, gelaaft door 's Hemels zegen,
Gelyk een lufthof door den vruchtbren zomerregen.
Zoo gaat gy voort, en volgt de koningklyke snaar,
Die lieflyk galmdde in 't oor van Godts verkore schaar.
't Was Koning David, die een voorbeeldt mogt verftrekken
Aan aardtsche Goden, om hun godtsvrucht op te wekken.
't Is waar, 't was David, die wel eer zyn groote ziel,
Gelyk een fterflyk mensch, bezoedelde, en verviel
In erfgebreken, 't zaadt van Adam aangeboren:
Maar zeg; wat zondaar liet meer jammerklagten hooren?
Waar volgde ooit naberou zo zuiver en oprecht
Het quaadt, dan in 't gemoedt van Godts getrouwe knecht?
Die vroomde Koning flekt het voorwerp van uw dichten,
Die ons vermaaken, en door Zinnebeelden flichten.
Noch brengtge uw Zielzucht voort, een Godtgewyde vrucht.
Gy zucht, ô ZWERTS, maar gy verheugt my door uw zucht.
Dat zuchten kan een vier van vreugde in 't harte ontsteeken;
De rougalm over 't quaadt door 't dak der wolken breeken,
En ons verzoenen met den Schepper, die omhoog
Van zynen troon 't heelal befpiegelt met zyn oog.

G E E S S E L

D E R

DRONKENSCHAP.

Wat werkt de Drank in 't volk al klugtige gebaarden!
 Hoe kan een reedlyk hart door dronkenschap ontaarden!
 Wat brengt zy vrugten voort, verscheide van natuur!
 Zy slypt de wapens voor de gramschap, stookt een vuur
 Van twist en tweedragt in de menschelyke zinnen.
 Z'ontsluyt het hart, en laat de vuyle driften binnen.
 Zy spreidt de lustkoets voor d'onkuisheit, die de ziel
 En 't lichaam smet. gelyk een roerelooze kiel,
 Door stormen op de zee, geslingert heen en weder,
 Dan aan de wolken ryft, of stort ten afgrondt neder,
 Totze eindlyk, op een klip geslingert, barft van een;
 Zoo kruyft een dronkaart op de golven hier beneên,
 Tot zyn verzwakte kiel, ontbloot van 't roer der reden,
 Op bank of klip vergaat van ongebonden zeden.

O P H E T
H U I S G E B O U
V A N D E N H E E R E
P I E T E R M O R T I E R.

Geficht op den Vygendam.

DE Bouwheer slaafde veele jaaren,
Om eerlyk schatten te vergaâren,
En heeft zyn tyt met vrucht besteedt:
Dies leî de zoon, in Amstels wallen,
Aan dit gebou ('t moet nimmer vallen)
Den eersten steen in vaders zweet.

K O R T E R.

M O R T I E R heeft wel zyn tyd besteedt:
Dies leî de zoon, in Amstels wallen,
Aan dit gebou ('t moet nimmer vallen)
Den eersten steen in vaders zweet.

V O O R ' T H U Y S.

Ik wierdt geficht, toen 't Frans gewelt
Voor 't Bondtgenootfchap zwichtte in 't veldt.
De hoogmoedt daalt. myn gevel ryft.
Hy groeit, dien Godt zyn gunft bewyft.

M D C C V I.

L. R O T G A N S
H U W E L Y K S Z A N G E N

Op verscheide
G E L E G E N T H E D E N .

O P D E
HUUWLYKSZANGEN
VAN DEN HEERE
LUKAS ROTGANS,

In eenen bondel by een verzamelt.

HEughlyk klinken hier de toonen
Tot verheffing van den echt :

Hier zyn keur van Mirtekroonen

Vast gestrengelt aan de Vecht .

Dit zyn onvervalschte klanken ,

Van Thalia uitgegalmt ,

Op de zuivre liefdespranken ,

Daarmen d'echtkoets ziet bepalmt .

ROTGANS kon zyn zangen zetten

Naar de stof die hy verkoor ;

Hy , gewent aan Febus wetten ,

Streefde altoos op 't vaste spoor .

Nergens wanken zyn gezangen ,

't Zy in schikking , stoffe of taal ,

Altoos houdt hy rechte gangen ,

In de blyde bruiloftszaal .

Zeden zietmen hem nooit quetzen ,
Door een dartele onkuifche tong ,
In het zoet der min te schetzen
Met een geile Satersprong .
Echter heeft hy aardigheden
Daar het hart door wordt gestreelt ,
Als hy in 't vertrek komt treden ,
Daarmen Minnezangen queelt .
Dan weet hy zyn luit te roeren
Tot verlustiging van 't paar ,
Dat met Hymens goude snoeren
Wordt verbonden voor 't altaar .
Geestig weet hy af te schilderen
Al 't geheim van 't liefdewerk ;
Doch nooit zietmen hem verwilderen
Van het zedig deugdenperk .
Dat is kunst de klip te myden ,
Die ten wederzyden ryft :
Vrolykheit heeft hare tyden ,
Daarmen Pafos hoogheit pryft ,
Zonder waare deugdt t'ontluisteren :
Ontuchtsvonden moetmen kluisteren .

F. HALMA.

H U U W L Y K S - G R O E T

A A N D E N

Hoog-Edelen Welgeboren HEER

JOHAN VAN WEEDE,

*Domdeken, geëligeerde Raadt ter vergaderinge van
de Ed: mog: Heeren Staaten 's Landts van
Utrecht, en wegens de zelven gecommitteert
in die van haar Ed: Mog: ordinaris
Gedeputeerden, &c.*

E N D E

Hoog-Edele Welgeboore JONGKVROU

MARIA DE GONNES.

In den echt vergadert den 26 van Loumaandt, 1696.

MEt welk een blyfchap keert vrouw Venus op haar troon!
Hoe moedig vliegtze weêr, van duizent Minnegoôn
Omfingelt, in triomf ten Hemel op haar wagen;
Nu zy de zege heeft van Weede wechgedraagen,
En 't hart veroverft van de Gonnes, d'eedle maagdt!
Twee ftammen daar ons Sticht, ja Neêrlandt roem op draagt.

L. ROTGANS Huuwlykszangen.

My dunkt ik zie van ver de blakende gareelen
Heen streeven naar d'Olimp, terwyl de zwaanen speelen,
En dartlen voor de koets: een hemelsch licht ontfluit
Myne oogen, en ik hoor een aangenaam geluit:

Juich nu Idalie, zoo spreektze, om Venus zegen!
En gy, ô Cyprus daar ik 't leven heb verkregen,
Wanneer my 't zeefschuim spoelde aan d'oever uit uw' vloedt,
Verhef uw kruinen! vier myn daaden! en begroet
Myne overwinning! laat uw vreugdetekens blyken!
Laat Pafos, Amathunte, en alle koningkryken,
Daar ik myn scepter zwaaje, en heersche als koningin,
De dankaltaaren nu ontfteken voor de min!
De wierook vliege om hoog, men laat myne offerhanden
In alle tempelen, en hooge kooren branden.
Een paar, zoo braaf als ooit natuur heeft voortgebracht,
Knielt voor myn heiligdom, verovert door myn magt.
Ik vloog gewapent neêr met boog, en minneschichten,
Beluft een groote zaak op 't aardtryk te verrichten.
Maria; 't pronkjuweel van Utrechts frissche jeugdt,
Vermaart door adeldom, door schoonheit en door deugdt,
Stont lang aan 't voorhoofd van god Hymens rol beschreven,
Wien, dacht ik, zal myn keur haar tot een bruijom geeven?

Wie

L. ROTGANS huuwlykszangen.

Wie is die ſchoone waardt? wie zal haar zy bekleên?
'k Zag Weede 't Staatenhuis, in Utrechts muur, betreên;
Zyn eedle ziel blonk uit door d'opflag van zyne oogen,
En wysheit, aan de borst van Pallas ingezogen.

Ik greep een minnepyl, en quetste 't moedig hart.

Daar quynt de Staatsheer aan een aangename ſmart.

Maria tref ik ook; ſtraks ſtaat de maagdt verlegen.

Juich, Juich Idalie! juich Cyprus om myn zegen!

Uit hadt de koningin van Pafos, en verdween.

Een zoete geur verspreidt zich door de wolken heen,

En ademt over 't Sticht. ja d'Achtienhooffche velden,

Daar Weede menigmaal zyn minnepyn moſt melden,

En klaagen in het oor van Vliet-en Veldtgodin,

Verandren van gelaat, en bloejen door de min.

De purpre dageraadt ryft vrolyk aan de kimmen;

En Febus hult zyn pruik met ſchooner glans in 't klimmen.

De gryse Wintervorſt dryft zyn bevrozen as

Naar 't yzig Noorden heen, en ſmelt van 't veldt, zoo ras

't Idaliſch vuur ontvonkt, en Hymens toortſen blaaken.

Wel aan, myn Zangnimf, wil den bruïgom nu genaaken,

En leg een huuwlyksgroet voor zyne voeten neêr;

Uw Dichter vindt zich dier verbonden aan dien Heer;

L. ROTGANS Huuwlykszangen.

Door heufch onthaal, zoo vaak in overvloedt genoten.
O braave Telg, uit zulk een eedlen Stam gefproten,
En door uw deugden uw geboorte en afkomst waardt,
Aanvaard myn bruiloftsgroet, daar u het nootlot paart;
En gy de Gones handt als bruïgom zult ontfangen.
Hier speelt een roozengloedt op leliwitte wangen;
Terwyl haar fchittrend oog, vol eerbare lonken, blaakt,
Gy ftreelt een fchoonheit in uwe armen gansch volmaakt.
De fchimper Momus zelf, die Citheré durft laaken,
Alleen om dat hy hoort de muil in danffen kraaken,
Op Thetis feeftbanket, vindt niet berifplyks in
Haar leden, en gelaat, zoo hy uw zielsvriendin
Mogt met zyne oogen zien, en d'eedle maagdt aanschouwen.
En gy, ô fchoone Bruidt! ô luifter van de vrouwen!
Van jongs af met een fleep van deugden opgevoedt,
Hoe klopt uw hart wanneer Heer Weede u valt te yoet!
Het valt de maagden zwaar een minnevlam t'ontveinfen;
Het oog verraadt het hart, en binnenfte gepeinfen.
De liefde ontfluit den mondt, en 't jawoordt moet'er uit.
Schoon 't meer dan tienmaal op uwe eerbare lippen fluit.
Maar fchroom niet, want gy hebt een minnaar uitverkoren,
Met eer en staat bekleedt, zoo vroom als wel geboren.

Met

L. ROTGANS Huuwlykszangen.

Met welk een teedre min, en ongeveinsden gloedt
Van vriendschap zal hy steeds ontsteeken uw gemoedt!
Hoe vrolyk zult gy t'zaam, wanneer de Lentewagen
Een aangenaamer zon ter oostkimme op zal draagen,
En vruchtbre stralen zaait in 's wereldts ingewandt,
Door 't schaduwryk geboomt' heenstreven handt aan handt;
Of, daar de boomgaardt bloeit, vernoegt, en wel te vreden,
Gelyk Vertumnus met zyn lief Pomone, treden;
Of, neergezeten aan een zoeten waterval,
Uw oor doen streelen door 't geruisch van 't bronkristal.
Noch grooter welluft hebtge, ô eerbare maagdt, te wachten:
Wanneerge in minzaamheit uw kuische bruiloftsnachten
Zult flyten op de koets, (zoo sierlyk opgespreidt
Door Hymens hofgevolg) gekuft, gestreelt, gevleit,
Geliefkooft ... Maar ik zie Mariaas aanschyn bloozen.
Myn Zangnimf gaat te ver. De schaamte doet de roozen
Verdubben op haar wang. vergeefme, kuische maagdt,
Dat ik uwe ooren quetze, en u myn toon mishaaft;
En gunme slechts een woordt den bruijom toe te spreken.
Aanhoor, ô eedle Heer, myn wenschen, tot een teken
Van laage eerbiedigheit, en liefde voor uw' stam:
Gezegt zy altoos uw zoete minnevlam.
Wil eeuwig voorspoedt met uw bruidt in 't leven deelen;
En uit uw huwlyksbedt beroemde vruchten teelen,

L. ROTGANS Huuwlykszangen.

Den naam van Weede waardt, en heilzaam voor den Staat,
Bekleedt met uwe deugdt, en 's moeders zielfieraadt;
Waar in uw Vaders roem, en krygskunde uyt mag blinken;
Die, als een echte Zoon van Mars, geen hart laat zinken,
Schoon 't woedende oorlogsvuur hem dreigt aan allen kant,
Maar staat gelyk een rots, daar aarde en hemel brandt;
Of vliegt, gelyk een leeuw, op 't barsten der granaaten,
En kogelen, aan 't hoofdt van dappere soldaaten,
Door duizendt lyken heen, zyn' Koning na, vol moedt;
Terwyl zyn oorlogspaardt langs 't vechterperk rent in 't bloedt.
Of daar de schrandre geeft van Dykveldt in zal leeven;
Die, door zyn deugdt zoo hoog in 't Staatgezag verheven,
Gelyk een Atlas, schraagt de zuilen van ons landt,
En dient den Koning met zyn oordeel en verstandt;
Ja laat, terwijl de Vorst de krygstrompet doet steeken,
In 't midden van 't gedruis zyn wyze orakels spreeken.
Of die den Burgerheer van Gysbrechts waterstadt
Nastreven op zyn spoor, die met een' ryken schat
Van wetenschap (begroet van Y en Amstelgoden)
Op 't kapitoel versiert zyn wetten en geboden.
Dan blykt den Naneef klaar uit uw beroemt geslacht:
Dat nimmer duive is van den arendt voortgebragt.

OP HET HUWELYK

Van den Welgebooren HEERE

JAN ELIAS HUIDEKOPER,

Commissaris van de kleine zaaken, en Postmeester der
Stadt AMSTERDAM:

Met de Welgeboore JONGKVROUWE

AGATHA HASSELAAR;

Voltrokken den 3. van Zomermaandt, 1692.

MY lust geen woedende Belloon,
Verlieft op moorden en verdelgen,
En 't bloet, in 't veldt geplengt, te zwelgen,
Te zingen, maar van Venus zoon.
Gy Minne-kooren, die de troonen
Van Pafos Koningin genaakt,
En voor haar heiligdommen waakt,
Geleidt, door uw gezang, myn toonen.
Helpt my dit vrolyk Bruilofts-feest,
Met uw verliefde en zoete snaaren,
Tot vreugd van Amstels burgerschaaren,
Uitgalmen, met een' blyden geest.

T t

O Stadt!

O Stadt! vermaart door 's wereldts oorden ;
 Van Y en Amstel-stroom besproeit ,
 Daar elk langs uwe boorden vloeit ,
 Die vaak 't nieuwsgierig oog bekoorden .
 O Amsterdam, zoo ryk gebouwt !
 Gy hoeft geen stad in pracht te wyken .
 Uw welvaart doet al 't landt verryken .
 Hier daalt een regen neêr van gout .
 Hoe ziet men 's Koopmans schatkist groejen ,
 Wanneer de rykdom en 't gewin
 Stroomt, met de kiel , uw haven in !
 De zeevaart doet de landen bloejen ;
 Die voert uw roem aan 's aardtryks end .
 Al 't geen natuur ooit konstryk teelde
 Bezitge, in overvloedt van weelde .
 Zoo lang Apol zyn wagen ment ,
 Zal nooit de tydt uw' roem verduuren .
 Paleizen , hemelhoog gesticht ,
 Bekooren , streelen elks gezicht ,
 Ten trots van uwe nagebuuren .
 Uw Raadhuis tart het Kapitoel ,
 Dat eer zo heerlyk plag te brallen
 In Romulus aaloude wallen .
 Uw Heeren , in Minervaas school ,

Met schrandre Atheensche wetenschappen,
In volle maate en overvloedt,
Zo ryk gespyft, gequeekt, gevoedt,
Beklimmen uwe marmre trappen;
Om daar, ten oirbaar van 't gemeen,
Te schryven wetten en geboden.
In 't midden van deeze aardfche Goden,
Vertoont zich d'eedle Maarleveen,
Uit Huidekoopers bloet gesprooten;
Van staatbestierdren voortgebragt,
Wiens heerlyk huis, alom geacht,
Munt uit in fchoone en braave loten,
Drie Zoonen, van natuur begaaft
Met wetenfchap, in 's levens ader,
Betreeden 't Raadhuis met hun Vader;
Daar elk voor 't recht der burgren ftaaft.
De Hemel heeft uw huis gezegent
Met kindren, ryk van deugd en eer;
Waar in ge, ô groote Burgerheer!
Al uw vermaak en vreugd bejegent.
Gy ziet al vruchten van hun bed,
Wiens morgeson, alreê verheven,
Verquikt den avondt van uw leven.
Volgt, eedle Spruyten, volgt den tred

Van Grootvaâr na, zoo dier verkoren.
Streeft dezen Staatsheer na op 't spoor.
Leent aan zyn staatles hart en oor.
Gy zyt tot heerschappy geboren.
Gy weidt te ruim, myn zangheldin;
Voltrek uw voorgenome zaaken:
Uw iever voor dit huis, aan 't blaaken,
Vertraagt de zangen van de min.
O jongste van drie eedle zonen!
Geteelt uit 's Burgermeesters bloet;
Vergun myn zangnimf datze u groet;
Met aangenaame bruiloftstoonen.
Gy volgt uw' oudsten broeder na;
En kiest, om 's wereldts lot te deelen,
Een schoonheit, die uw oog kan streelen,
Tot echtgenooten en wederga.
In 't puik van d'Amsterdamsche maagden,
Munt uit de spruit van Hasselaar,
Wier ouders nooit in staatgevaar
Bezweken, maar 't landt moedig schraagden.
Dit 's 't voorwerp daar zyn liefde op doelt.
Hy staat verrukt en opgetogen;
Als hy, getroffen door haare oogen,
De wonden in zyn boezem voelt.

Die zachte wonden doen hem quynen .
Totdat hy spreekt: Op op myn Hart,
Zoek weêr genezing van uw smart,
By d'oorzaak van uw minnepynen!
Een die iets stout zich onderwint
Zal d'overwinning met zich draagen;
Terwyl een bloodaardt, door 't vertraagen,
De kans verkykt, geen voordeel vindt.
Die Schoone moet uw traanen droogen.
Wel aan, verliefde ziel, hou moedt;
't Is tydt datge uw beminde groet,
En klaagt uw' brandt met mondt en oogen.
En gy, Idalife Vorstin,
Die, op uw' minnetroon gezeten,
De driften van myn hart kunt weeten,
Gelei myn tong, ô Koningin!
Leer my verliefde klagten spreken.
Help my ten einde van 't geweên.
Hier zwygt de Minnaar, en gaat heen,
Om 't voorwerp van zyn min te smeeken.
Nooit meldde Paris aan Heleen
Zyn vlammen met meer tederheden:
Maar zy, van ieder aangebeden,
Is doof voor elks verliefde reên.

Zy lacht wanneer haar Minnaars klaagen :
Hun' traanen strekken haar voor boert .

Hoe ziet men menig hart ontroert ,
Geweigert en dus afgeslagen .

Maar Jan Elias geeft den moedt ,
Op d'eerste weigring , niet verloren .
Godin , bestuwt van Minnekooren ,
O Venus , die de liefde voedt !
(Zoo spreekt de Minnaar) kunt gy lyden ,

Dat deze Schoonheit u bespot ,
Lacht met uw almagt en gebodt ,
En uw vermogen durft bestryden ?

Ontzagchelyke Mingodin !
Uw tempels daar d'altaaren rooken ,
Daar elk u offert onder 't smooken ,
En zwaait den wierook aan de min ,
Verachtze koel en hard van zinnen .

Kunt gy dit dulden , Citheré !
Ach , om uwe eer , verhoor myn beê ,
En dwingt die Schoonheit om te minnen !

Toen stapte Venus van haar' troon ,
En daalde neder op zyn klagen .

De Harteschutter ment den wagen ;
Gevolgt van dartle Minnegoôn .

Zy vond hem slaapend', door de klagten
Vermoeit, daar hy in eenigheid
Zyn Schoones wreedheit had beschreit,
En voedde liefde in zyn gedachten.
Zoo is een hart, van min geraakt,
Tot stilte en eenzaamheit genegen:
Maar hoe het meer komt overwegen
Zyn' brandt, hoe 't vuur te heeter blaakt.
De Koningin staat opgetogen,
Verzet, verwondert met haar zoon.
Zy groet den Minnaar voor Adoon,
Wel eer zoo waardig aan haare oogen.
En Huidekoper, in zyn droom,
Aanschouwt de Goddelyke straalen,
Die uit haare oogen op hem daalen;
En slaapt, maar slaapt vol angst en schroom.
Daar Venus dus ontsluit haar reden:
Hier zietge Pafos Koningin,
De Scepterdraagster van de Min,
Van Goôn en menschen aangebeden.
Jupyn, myn vader, die den staf,
En kroon draagt in het ryk der Goden,
Most yvrig vieren de geboden,
Die ik hem door den Mingodt gaf.

De sturfe Mavors , heet op moorden ,
Die , met zyn oorlogsrot , verwoedt
De landen overstroomt met bloet ,
Hou ik geboeit met minnekoorden .

Ik maak hem tot myn' dienst gereedt ;
Geen rusting kan zyn boezem baaten .
Myn schicht ontziet geen harnasplaten ,
Hoe hard van Mulciber gesmeedt .
Zoo doe ik ook de menschen zuchten .

Myn zoon Eneas mag den brandt ,
Gestookt door Agamemnons handt
In 't prachtig Ilium , ontvluchten ;
Maar zengt zich aan een andre vlam .
Elizes lonken doen hem blaaken ,
Als Simons toorts de Troische daken ,
Zoo dra zyn oog haar oog vernam .
Laat Minos dochter , om het leven
Van Theseus voor 't aanstaand' gevaar
Te hoeden , aan den Heldt de snaar ,
En draadt van 't Kreetische doolhof geeven ;
De liefde voert haar dit in 't hart :
Doet zy den Heldt den hof ontkomen ;
Zy blyft , in myn geweld genomen ,
In 't doolhof van de min verwacht .

Kortom 't moet alles voor my buigen .

Doorzoek uw boezem eens , myn Heer ,

Die zal , geraakt door myn geweer ,

U van myn mogendheit getuigen .

Maar schoon ik door den minneschicht

De harten quetze ; ik kan genezen .

Vaar wel ! ik zal u haast doen leezen

Uw heil , in 's minnares gezicht .

Hy staat , ontwakende , opgetogen ,

Gelyk een beeldt van marmersteen ,

Zoo dra de Koningin verdween ;

Die , vliegende uit des minnaars oogen ,

Ylt naar zyn schoone Hasselaar .

Zy vindt een ryk getal van vrouwen ,

Malkandren vrolyk onderhouden ,

Maar wordt in 't kort de maagdt gewaar .

Gelyk de gulde zonnestraalen

Verdooven allen glans en licht ;

Zoo kan by haar volmaakt gezicht ,

Geen schoonheit , hoe volmaakt ook , haalen .

Dit merkte Venus : en haar zoon ,

Verdwaalt door zulk een vreemt ontmoeten ,

Denkt , wie zal ik voor Moeder groeten ,

Van deeze twee , beide even schoon ;

Elkandren zoo gelyk van leden ;
En elk op 't fierlykft opgetooit.
Geen aardsche ſchoonheit zag ik ooit
Zoo net van boven tot beneden.

Maar Venus, die haar rol vaſt speelt,
Hercſhept zich, om het hart te winnen,
In een van haare zielsvriendinnen,
Die haare wangen kuſt en ſtreelt.
Gy hebt al lang genoeg, ô ſchoone,
Voor Veſtaas heiligdom gewaakt ;
't Is tyd datge eens in liefde blaakt,
En ik aan u myn magt betoone.

Zoo ſpreektze zacht, en drukt het ſtaal
Door 't hart, noch koel en onbewogen ;
En vliegt terſtont uit 's wereldts oogen,
Hoogmoedig op die zegepraal.
Hoe ſtaat de fiere maagdt verlegen,
Op 't voelen van de minneſmart.
De pyl, gedrongen in haar hart,
Belooft den Minnaar reeds den zegen.
Zoo dra hy Agatha verſcheen,
Vond hy haar anders als voordezen ;
Hy zag een vriendelyker wezen,
En zy hem ſchoonder als voorheen.

Door liefde wordt zy opgetogen
 Voor 't geen Natuur zoo mild hem schonk.
 Zy zwygt door schaamte, maar een lonk
 Beloofst hem 't jawoordt, door haare oogen.
 Zoo blyftge, ô zoon van Maarseveen,
 In spyt van menig medeminnaar,
 Van deeze Schoonheit overwinnaar.
 Uw gaven, uw bekoorlykheên
 Verftrekken u voor wapentuigen;
 Daar gy tot vordring van uw' echt,
 Uw tegenstanders meê bevecht;
 Die alle voor u moeten buigen.
 Hoe vliegt 't gerucht van dit verbondt,
 Dees huuwlyksmaar door Gysbrechts ftraaten!
 De Burgery jaagt, uitgelaaten,
 De vreugd het hart uit door den mondt.
 *Elk toont zyn vuur, door vreugdevuuren,
 Gestookt in 't aanzien van de nacht;
 Daar elk verfchynt in volle pracht.
 Het Y, verlaaten van zyn buuren,
 Benydt den Amftelftroom deeze eer;
 Die krielt van aangedronge volken.
 De vuurpyl ftygert naar de wôlken.
 De vuurbal daalt in 't pekel neer:

* Terwyl de liefde brandt op 't water
 Des Amstels, nu een vuurtonneel;
 Schreeuwt elk uit open mondt en keel,
 De Huïsen galmén van 't geschater:
 Geluk, ô trouwe burgerheer!
 Geluk, ô edel Paar, ô loten,
 Beî voortgequeekt, en beî gesproten
 Uit Burgermeesters ryk van eer!
 Zoo hoort men elk zyn blydschap uiten:
 Die straalt het ooge uit in de vlam.
 De jeugt van 't bloejende Amsterdam
 Danst op den vloedt in jacht en schuiten;
 Gefiert met vlag en wimpelvaan,
 Op másten hemelhoog verheven.
 De Bruîgom en zyn tweede leven
 Verdooven 't toortslicht van de Maan.
 De Watergoden en Godinnen,
 Aan 't dartlen in hun glaze zaal,
 Op 't hooren van die vreugdepraal,
 Gevoelen reê de kracht van 't minnen.
 't Word al ontvonkt, hoe jongk, hoe oudt.
 De Godt des Amstels, opgenomen,
 Meent, kykende uit de zilte stroomen,
 Dat Thetis weêr met Peleus trouwt.

Myn

* Een vuurwerk met het woordt *Amor*.

Myn Zangnimf wil uw' toon bedwingen .
 Belet niet langer 's Bruîgoms vreugd ;
 Een vreugd gebouwt op Huuwlyksdeugd .
 Gy stoort het blakend Paar door 't zingen .
 De plegtigheden zyn volbragt ,
 En baanen aan zyn lust de wegen .
 Auroor , op haar karos gestegen ,
 Genaakt , op 't scheiden van den nacht .
 God Hymens bruiloftstoorts , aan 't branden ,
 Bestraalt de koets , vol heerlykheit ;
 Een Huuwlykskoets zoo schoon gespreidt ;
 Een Huuwlykskoets door Pallas handen
 Gestikt , met zulk een konst en vlyt ,
 Als toenze eertyts , vergramt van zinnen :
 Om door de kunst den prys te winnen ,
 Borduurde met Arachne om strydt .
 De koets komt uwe lusten nooden ,
 O Paar , zoo schoon , van deugd zoo ryk !
 Teel eedle spruiten u gelyk ,
 Tot vreugd van d'Amsterdamsche Goden .

OP HET HUWELYK
VAN DEN EDELEN HEERE
THOMAS VANDEN BOSCH,

Kapitein ten dienste der Stadt Amsterdam.

EN DE EDELE JONGKVROUWE
ANNINA CHARDENEL :

Na een langdurige en gevaarlyke ziekte van den
Bruidegom, eindelyk voltrokken binnen
A M S T E R D A M ,

Den 9. van Lentemaandt , in't jaar 1694.

NU zwaait de Bruiloftsgod zyn fakkelt, die de doot
Zocht, met het leven van den minnaar, uit te dooven.

En gy, ô bruidegom, raakt al uw ramp te boven;

Nu gy van 't krankbed stapt, om zulk een echtgenoot

Op 't huuwlyks ledekant te streelen in uw' schoot.

Een leven zocht de doot ontydig u te rooven.

Maar wil de goedheit van den milden Hemel looven,

Die met een tweede ziel uw levensvreugd vergroot.

En gy, ô schoone bruidt, omhelst, na duizendt vreezen,

Een lief, een bruidegom, als van de doot verrezen.

Zoo groet een zéman, na veel stormgevaars, de kust.

Na donkre nevelen verschynen heldre dagen.

De voorspoedt streelt ons best na tegenspoedt en plaagen.

Die voorspoedt blyve u by, totge in de doodbus ruit.

H U W E L Y K S Z A N G

Voor den H E E R E

G O D E F R I E D B I D L O O ,

Der beide Rechten Doctör , Fiscaal van de Hoog-
Mogende Heeren Staten Generaal der
Vereenigde Nederlanden &c.

En J U F F R O U W

A L E X A N D R I N A S C H A T T E R .

MYn zangnimf, die met zegezangen ,
Door 't gunstig lot verheugt van geest,
Den Staat begroette op 't hooge feest,
Had pas haar snaaren opgehangen ,
Wanneer de moeder van de min ,
Gehult om 't hoofdt met purpre roozen ,
Die schoon op Ciprus velden bloozen ,
Omsingelt van haar hofgezin ,
Bekleedt met wolken nederdaalde ,
Terwyl ik droomde op 't ledekant.
De gansche kamer stont in brandt ,
Door 't vuur dat uit haare oogen straalde:

Geen

Geen vuur , dat moordt , maar wondt , en heelt .
Haar boezem en albaste leden ,
Volmaakt van boven tot beneden ,
 Waar langs de zyde sluyer speelt ,
En slingert , door de lucht bewogen ,
 Beschaamen 't blanke beeldt , voorheen
 Door heldt Pigmalion gesneên ;
Zoo schoon en minzaam in zyne oogen .
 Op , sprak de blonde Schuimgodin ,
O dichter , die door uwe snaaren
De triomfeerende oorlogsfchaaren
 Van Mavors , 't voorwerp van myn min ,
Verwelkoomde op haar zegewagen .
 Gy hebt myn minnaar dier verplicht :
 Nu kunt gy door een huuwlyksdicht
Zyn waarde minnares behagen :
 Terwyl heer Bidloo 't veldt behoudt ,
En voor myn scherpgeslepe schichten
De schoone Alexandryn moet zwichten .
 Ik heb op u myn hoop gebouwt ,
Om deze mintriomf te maalen .
 Vaar wel ; gehoorzaam myn gebodt ,
 En wacht een gunstig huuwlykslot ;
Zoo kan uw liefde ook zegepraalen .

Zoo dra heldt Tithons schoone bruidt,
Gehult met purpre roozekranffen,
De lucht vergulde aan d'oostertranffen,
Stak Febus 't hoeft ten golven uyt;
En Ericina was verdweenen
Naar Amatuntes ryksgebiedt,
Wanneer de slaap myn oog verliet:
Maar 't hart, door zulk een glans bescheenen,
Zoo heilig, brandt van yver, om
U heil te wenschen voor d'altaaren,
Door 't klinken van myn bruiloftsnaaren,
Volmaakte bruidt en bruidegom.
O roem der Nederlandtsche maagden,
Alexandryne, die zoo trots,
En onbewogen als een rots,
Schoon zoo veel minnaars deerlyk klaagden,
Uwe ooren stopte voor de Min;
Nu kan uw Bidloo, door zyn reden,
Als buigzaam wasch uw boezem kneden,
Door hulp van Pafos koningin.
Gy zwichtte voor zyn eedle gaaven.
Uw fierheit wierdt allengks gestuit,
En 't zoete jawoordt most'er uit,
Zoo lang in 't weigrent hart begraaven.

't Is waar, gy stemde 't echtverbond;
 Maar maagdeschaamte verfdde uw kaaken.
 Gy zweegt, terwyl uw oogen spraken,
 Die 't hart verklikten, en uw wondt
 Den trouwen minnaar openbaarden.

Nu treedt gy t'zamen handt aan handt
 Naar 't koor daar Hymens offer brandt,
 Zoo kuifsch, als ooit gelieven paarden.

Waar zag men ooit volmaakter vreugdt,
 Dan tuffchen twee vereende zielen,
 Die zy aan zy eendragtig knielen,

Voor 't outer van de huuwlyksdeugdt:
 ô Godefried, die door uw' vader

Gevoedt met Pindus lekkerny,

De kunst der eedle Poëzy

Van jongs af koesterde in uw ader;

Lang zal uw waarde Euridicé

De zangen van haar Orfeus hooren,

Geen ffang uw bruiloftsrufft verftooren,

Indien de Hemel stemt myn beê;

Maar Hymens fakkel helder fchynen,

En nooit verduiftren door den damp

Van dreigende ongeval of ramp,

In fchaduw van uw echtgordynen.

Lang zal uw vaders gulde luit,
Gevolgt van zuivre maagdekeelen,
Op 't jaarfeest van uw Ega speelen,
Of groeten d'eerstgebore spruit.
Maar zoo 't bewint van hooger zaaken,
En 't Leidfch Atheen, zyn zorg betrouwt,
(Daar hy de wreede doodt zoo ftout,
Door kunft gewapent, durft genaaken,
En dwingt door kracht van artzeny)
Zyn fnaaren gyselt aan de muuren,
Dan kuntge uw vrienden en gebuuren
Vermaaken door uw Poëzy;
Terwyl de fchoonfte der Najaden,
De Vyvernimf, die met haar ftoet
Den stoel van Hollandts Goden groet,
Uw galm zal volgen onder 't baaden.
Wanneer de zomerzieke Mei,
Geftreelt door vruchtbre zonneftraalen,
Genaakt, en d'omgelege dalen
En velden kleedt met nieu lievrei;
Dan zult gy t'zamen vrolyk treden,
Daar Filomeel u groeten zal,
Niet denkende aan haar ongeval,
Weleer in Tracie geleden:

Zy zal niet zuchten om den hoon,
Noch over Tereus schennis klaagen;
Uw stof zal haar alleen behaagen,
En strekken 't voorwerp van haar toon.
Of wiltge u in den tuin vermaaken;
Dan zal de roos en d'eêlste bloem,
Die 't aardtryk teelde, en Floraas roem,
Verbleeken als d'albaste kaaken,
Bezaait met roozen van uw bruidt,
De glans van 't hoofstieraadt verdooven.
Of als gy wandelt door de hoven,
Vermaart door vrouw Pomones fruit,
Daar zal zy zelve u tegenstreven,
En uit den vruchtkorf met heur handt,
ô Bruigom, aan uw waardste pandt
Veel schooner ooft en appel geeven,
Dan Paris ooit aan Venus schonk.
De boksvoet zal uwe ooren streelen,
En vrolyk op zyn veltriet speelen,
Ter eere van uw minnevonk.
Of als gy liefkooft langs de baaren,
Dan zal Arion, bly van geest,
Uw gunstig lot en huuwlyksfeest
In zee verheffen met zyn snaaren.

En gy beroemde burgerheer,
 Verrykt met Pallas wetenschappen,
 Die, tredende op de hooge trappen
 Van 't Statenhof, door deugd en eer
 Verzelfschart, als uw lyfstaffieren.
 De rust van 't vaderlandt bewaakt,
 Terwyl het vuur des oorlogs blaakt,
 En slaaft voor 't recht der Batavieren;
 Lang moet uw dochters bruiloftsvreugd
 U streelen in uw gryze jaaren,
 Tot blydschap van uw burgerschaaren.
 Tel vruchten van haar eedle jeugd,
 Een lange ry van erfgenaamen,
 Die, door verdiensten hoog geacht,
 Den roem van 't ouderlyk geslacht,
 Alom verheerlykt, nooit beschaamen.
Zoo klonk eer Rotgans huuwlyksluit.
Zoo teêr kon hy zyn toonen zetten,
En van de mintriomf trompetten,
Als blies hy op de zoete fluit.
Die Dichtier strekte tot een wonder,
In heldenzang en bruiloftstlof:
Dies spreekt de grafzerk, tot zyn lof;
De pronk der Dichtren rust hier onder.

OP HET HUWELYK
 VAN DEN HEERE
 PAULUS WENKINK
 DEN JONGEN,
 EN MEJUFFROUW
 JOHANNA SCHRÖDER.

GY zult dan eindelyk, vermoeit van minneklagten,
 Geruſt, ô PAULUS, in JOHANNAAS arm vernachten.
 Het jawoordt, lang in 't hart begraaven van de bruidt,
 Barſte, onder 't weigren van den mondt, ten oogen uit:
 Die ſtemden 't echtverbondt door kuiſche minnelonken.
 Hoe zal de bruiloftskroon op haare vlechten pronken,
 Nu zelf de deugdt, van haar geliefkooſt en geveit,
 Haar met lievreien ſiert van trou en eerbaarheid!
 De Wakkerheid en Zorg, die 't echtgeluk vergrooten,
 Bekleeden WENKINKS zyde, als trouwe ſpeelgenooten,
 Daar hy ten tempel treedt naar 't heilig echtaltaar,
 Begroet en toegejuicht van Gysbrechts burgerſchaar.

Die wakkerheit, die drift om eerlyk gelt te winnen,
Op 't koopslot van Merkuur, verflaude een wyl in 't minnen.
JOHANNAAS schoon gelaat, met geestigheid gepaart,
Verftrekte alleen zyn fchat en grootfte winft op aardt.
Hy mymerde op de beurs, daar eer zyn gaven bleeken
In wiffelhandeling, en flamelde onder 't fpreeken.
De koopman ziet hem aan, krygt deernis met zyn smart,
En merkt dat WENKINK voedt een minnewonde in 't hart.
Zoo quynt hy dag op dag, en zucht met weenende oogen:
Maar nu die fchoone, door zyn trouwe min bewogen,
Hem als haar Bruïgom groet, herleeft zyn geest en vlyt.
Gy priesters, die omhoog aan Citheré gewydt,
Haar heiligdom bewaakt, en offert op d'altaaren;
En gy, ô Hymen, die al juichende onder 't paaren
De huuwlyksfakkel zwaait, daal neêr aan 't fchreepryk Y:
Betreê de Bruiloftzaal van WENKINK zy aan zy:
Bestrooi het ledekant met leliën en roozen,
En purpre bloemen, die in Cyprus lufthof bloozen:
Zie hoe de bruidegom de jonge maagt belonkt,
En door zyn minnevier haar kuifche liefde ontvonkt:
Aanschou hoe d'eerbaarheid JOHANNAAS malfche kaaken
In 't minnekoozen verft, en uitfteekt onder 't blaaken:
Ja boodtfchap, als gy keert omhoog, aan uw Godin,
Dat gy de werking zaagt van eene oprechte min.

H U W E L Y K S Z A N G
 V O O R D E N W E L E D E L E N
 A C H T B A R E N H E E R E
J O S E F H U Y D E K O P E R ,
 H E E R E V A N M A A R S E V E E N ,
 N E E R D Y K , E N Z.
 S C H E P E N E N R A A D T D E R S T A D T A M S T E R D A M ,
 B E W I N T H E B B E R V A N D ' O O S T I N D I S C H E
 M A A T S C H A P P Y E ;
 E N D E W E L E D E L E J O N G K V R O U W E
S O P H I A I S A B E L L A
C O Y M A N S .

W At gejuich verspreidt zich heden
 Door de lucht uit Gysbrechts wal?
 Wie verkondigt my de reden
 Van dit vrolyk feestgeschal?

Ziet

Ziet men ryke zeekasteelen ,
Met de purpre watervaan ,
Uit het West met koopjuweelen
Landen uit den Oceaan ?
Dryft de vloot van Indus stroomen ,
Met een ongemeene schat ,
Met de vrucht van veldt en boomen ,
Of met kunstwerk , voor de stadt ?
Of verstoven Vrankryks vaanen ,
En Filippus krygsgewelt
Voor Brittanjes onderdaanen ,
En den Batavier in 't veldt ?
Blaaft de Faam die blyde maaren ,
En de zege van den strydt ,
By 't gewoel der burgerschaaren ,
Door 't gebouw , Merkuur gewydt ?
Of zal Mavors haast verdwynen ,
En verhuizen met zyn' stoet ,
En de vredezon weêr schynen
Uit een zee van heldenbloet ?
Schoonste van de Stroomnajaden ,
Amtelnimf , die nu verheugt ,
Hals en vlechten siert in 't baaden ,
Meldt ons d'oorzaak van de vreugdt :

Y y

Want

Want wy zyn geen vreemdelingen ;
Maar wy komen van de Vecht ,
Daar uw zuster onder 't zingen ,
In 't kristal haar tuiten vlecht .
Maar zy wenkt my. laat ons hooren.
Zie die schoone ontsluit haar mondt :
't Heil , voor Amsterdam geboren ,
Bouwt men op een' andren grondt ;
Zegt ze: dichter , staak uw vraagen .
't Zyn geen vruchten uit de zee ;
't Zyn geen Fransche nederlaagen ;
Noch de zoete hoop van vree ;
Die nu 't hart der burgren vleien .
Maar se veen zal met zyn handt
D' allerschoonste maagdt geleien
Naar het huuwlyksledekant .
Dit is d'oorzaak van 't geschater ,
En de vreugdt der burgery .
Hymens fakkelt straalt op 't water
Van den Amstel en het Y .
Gy moet uwen plicht betrachten .
Roep de Zanggodinnen aan .
Scherp uw zinnen en gedachten ,
Om de bruiloftsluit te slaan .

Ik gehoorzaam uw bevelen,
Stroomgodés en ben voldaan.
'k Zal voor 't huuwlyks outer speelen,
Daar god Hymens priesters staan
In geheiligde offerkleeden.
Daar 't gewyde toortslicht brandt.
Daar vrou Venus aangebeden,
Zwaait den sceptor met haar handt;
Ryk versiert met purpre bloemen,
En lievreien van de Min,
Daar Idalie op mag roemen.
Zendt, ô blonde Schuimgodin,
Op myn bede, uw minnewagen
Naar beneên door 't luchtig zwerk,
Om myn zangeres te draagen
Door de wolken naar uw kerk.
Maar wat raaze ik, als bezeten,
Of geraakt van Pindus nat!
'k Heb my zelf alreê vergeeten.
Treê, ô Nimf, in Gysbrechts stadt:
Zoek geen Amathuntsche velden,
Aan vrou Venus dienst verplicht,
Die ons d'oude dichters melden,
Of slechts droomden in hun dicht:

Wiltge oprechte liefde looven,
Huwlyksliefde, wiens waardy
Alle schatten gaat te boven,
Sla dien toon aan 't scheepryk Y.
Liefde, die, door uw vermogen,
Harten wondt en weder heelt:
Die de wapens smeedde in d'oogen,
Van 't bekoorlyk vrouwebeeldt,
Om de mannen t'overwinnen:
Liefde, die, door echten bandt,
En 't vereenigen der zinnen,
Al de wereldt houd in stant:
Gy, die 't zoet gestreel der leden,
En d'omhelzingen voorheen
Leerde aan 't eerste paar in Eden,
En twee zielen smolt in een:
Liefde, ik kan my niet bedwingen,
Allermagtigste Vorstin,
Om van uwen lof te zingen.
'k Zwyg van schatten en gewin.
Krezus rykdom kan niet baaten,
Dien de woeker hoog waardeert,
Noch 't bewint van groote staaten,
Dat de heerschlust meest begeert;

Zoo men in 't bezit dier vruchten
Met geen ega gaat gepaart,
Die met ons in ongenuchten,
En in weelde deelt op aardt.
Dit, bewoog voor veele dagen
Jofef om in Amsterdam
Ifabel zyn noodt te klaagen,
't Voorwerp van zyn kuifche vlam,
Uit zyn moeders bloet gefproten,
Coymans overoudt geflacht,
Lang verrykt met braave loten,
Om verdienften hoog geacht.
Of zal ik haar moeder noemen?
Van der Meulens eedle naam,
Daar de Rhyn en Vecht op roemen,
Blyft verheerlykt door de Faam.
'k Zag, ô bruidt, voor veele jaaren,
Uw heer grootvaâr voor 't gemeen,
En, ten dienft der burgerschaaren,
Op ons Stichtfche raadthuis treên;
Daar hy in den drang der Goden,
Met de waarheit aan zyn zy,
Elk verpligte aan zyn geboden,
En oprechte heerschappy.

Gy hebt ook uw hart gegeven
Aan een bruïgom, u wel waardt;
Wiens verstandt en deugdzaam leven
En geboorte u evenaart.
Huydekopers, burgerheeren,
Zuilen van den vryen staat,
Ieder zal uw lykafsch eeren,
Al zo lang de dageraat
't Zwerk verlicht met purpre glanffen;
En het albezielent licht
Straalt op 't Raathuis en zyn tranffen,
Zal men, aan uw' dienst verpligt,
Uw doorluchten naam trompetten:
Laat de Nydt, die alles fchendt,
Haar verwoede tanden zetten
In uw levensperkament;
Zy zal nooit die ftof verflinden,
Schoon haar oog van gramfchap blaakt:
't Werk zal zyn befcherming vinden
By de deugt, die eeuwig waakt.
Zulk een ry van eedle vaderen
Telt uw minnaar, fchoone bruidt:
Zo queekt hy de deugt, in d'aderen
Naar hun voorbeelt, als een fpruit,

Waar-

Waardig uit dien ſtam geboren.

Dezen bruïgom , fiere maagdt ,
Heeft u 't huuwlykslot beſchoren .

Maar hoe lang heeft hy geklaagt,
En gezucht met weenende oogen ;

Daar zyn waarde zielsvriendin
Steedts bleef koel en onbewogen ,

Als afkeerig van de min !

Goudeſtein en d'eikelaanen ,

Door zyn Grootvaârs zorg geplant ,
Noch bevochtigt van zyn traanen ,

Zyn getuigen van zyn brandt .

Daar zocht hy in eenzaamheden

Aan den Vechtſtroom 't quynent hart ,
Moê van klagten en gebeden ,

Weêr 't ontlaſten van zyn ſmart :

Maar vergeefs ; zyn minnequaalen

Groeiden meer en meer in 't Sticht ,

Door het derven van de ſtraalen

Van Sophiaas ſchoon gezicht .

Alles floeg met hem aan 't quynen ,

Als bewogen door 't geklag .

't Roosje zag zyn verf verdwynen ,

En verbleekte dag op dag .

't Pluimgediert, van rou bevangen,
Sloot den orgel van zyn keel,
Of barste uit in treurgezangen,
En de schelle filomeel,
(Steedts gewoon, voor 't helder daagen,
Tereus schennis en 't geweldt,
Van den dwingelandt te klaagen,
En te zingen over 't veldt)
Kon haar eigen ramp vergeeten,
Dacht om Tereus noch den hoon,
Maar zy volgde, nat bekreten,
Huydekopers jammertoon.
D'Echo, die Narcis voor deezen
Teêr beminde in 't eenzaam dal,
En verslingerde op zyn wezen
Onder 't jaagen by geval:
Die zyn leste woordt herhaalde,
Wedergalmde wat hy sprak,
Toen de knaap ter zyde dwaalde,
En zich onder 't loof verftak:
Bant Narcis uit haar gedachten,
Maar blyft Huydekoper by,
En, weêrgalmende op zyn klagten,
Roept hy duizentmaal Sophy.

Stichtſche Tytir , die hier queelde
Onder 't lommer op zyn fluit ,
En zyn Amarillis ſtreelde ,
Hoorde 't nagebaaut geluit.
Amarillis dreef de ſchaapen
Naar de weide met haar vrintd ,
En verkondigde aan de knaapen
Dat de braave Lantheer mint .
Goudeſteins verheve daken ,
Daar de Vechtnimf roem op draagt ,
Kunnen hem niet meer vermaaken :
't Oog , begeerig om de maagdt
In zyn vadersſtadt t'aanſchouwen ,
Preſt hem weder derwaarts heen ,
Om noch eens zyn min t'ontvouwen ,
En haar hart , als marmerſteen ,
Door zyn bede , als waſch , te kneeden .
Hy verſchynt voor haar gezicht .
Zy verhoort zyn jongſte reden ,
En bezwykt : haar fierheit zwigt .
Want zy veinsde niet te minnen ,
En bedekte lang haar gunſt ,
Om den grondt van zyne zinnen
Recht te peilen door die kunſt .

Nu is al haar vrees geweken,
Minnaar, nu stantvastigheid,
Door den tydt zoo klaar gebleken,
Voor uw trouwe liefde pleit.
Zy, vervoert door uwe gaven,
Schenkt haar hart uw min tot buit.
't Jawoordt, in 't gemoedt begraven,
Barst door d'open vensters uit
Van haare oogen, ryk van lonken:
Oogen, die den kuischen gloedt,
En de schitterende vonken
Lang verspreidden door uw bloet.
Wie kan nu de vreugdt verhaalen,
(Want myn zangster blyft haast stom)
Wat penseel 't genoeg maalen
Van den eedlen bruidegom?
Geen Trojaan in liefde ontsteken,
Smaakte zoo veel vreugdt voorheen,
Toen hy, afgemat van smeeken,
't Hart vermurwde van Heleen.
En Leander aan de stranden,
Daar vrou Venus tempel stont,
Quynende in de minnebanden,
En van Pafos wicht gewondt,

Kon geen grooter blyfchap uiten,
Toen de fchoone priesterin,
Om zyn minnequaal te ftuiten,
Hem beloonde met haar min.
Maar moft zich Leander fpoejen
Uit zyn landt naar Sestos ree,
En met beî zyn armen roejen
Naar den toren door de zee;
Huydekopers geeft, gedreven
Door de liefde, vindt zyn' fchat,
En den welluft van zyn leven
In zyn vaderlyke ftadt.
Ieder viert nu 't vrolyk paaren
Van dien eedlen Maarseveen,
En begroet hem voor d'altaaren,
Toegejuicht van groot en klein.
't Raadthuis daar de bondelbylen
Schuilen onder 't blinkent gout:
't Raadthuis op albaſte ſtylen
Trots voor d'eeuwigheit gebouwt:
Daar zyn vroome Vaders zaten,
Zoo veel jaaren achter een,
Op den ſtoel der hoogſte ſtaaten,
Van de werelt aangebeên:

Daar hy zelf 't gekruiste kuffen ,
Als een Amstelraadt, bekleedt,
Door geen lift in slaap te fuffen ,
Maar steeds wakker en gereedt,
Om in staat- en krygsorkaanen ,
Die nu buldren over 't landt,
't Onheil van zyne onderdaanen
Af te keeren door verstandt:
't Raadthuis, zeg ik, schynt te hooren ,
Wat dit huuwlyksfeest vermag ,
En de rontgevormde toren
Zich te buigen uit ontzag.
't Marmer kan zyn vreugd niet toomen ,
Wordt bezielt, en groet de zon ,
Als in Nazoos wyze droomen
't Kunstwerk van Pigmalion.
D' Ytrompetter steekt zyn horen ,
Dat de stroomgalm stuit op strandt.
't Feestgeschal vervult elks ooren ,
Daar de Min haar standerdt plant.
Zelf de Godt der zilte baaren
Stapt hoogmoedig op zyn troon ,
En vergult zyn zilvre haaren
Met de keizerlyke kroon.

Maar ik rek myn bruiloftstoonen
 Al te lang, gezegent Paar.
 'k Wensche u dochters. 'k wensche u zoonen,
 Echte telgen jaar op jaar;
 Die, verrykt met wetenschappen,
 Opgequeekt in Pallas school,
 Met gejuich betreên de trappen
 Van 't gekruiste Kapitool.
 'k Wensche u vrede in uwe dagen:
 Vrede, o bruidegom en bruidt!
 'k Wensche u voorspoedt, vry van plaagen,
 Tot de doodt uwe oogen sluit.

*D*At 's de klank van Rotgans snaaaren,
 Voor den eedlen Maarseveen:

*Maar waar is die tydt gevaaren,
 Die zoo heughlyk toen verscheen?
 Hoe verwisslen 's wereldts zaaken!
 Blyfchap keert tot treurigheid.
 Daarwe ons beden in vermaaken,
 Dat wordt morgen ligt beschreit.
 Dit 's aan 't edel Paar gebleken,
 Zoo verbeerlykt en geacht;
 Als verbuist naar 's wereldts streeken,
 Daar geen aanzien wordt gedacht.*

TER BRUILOFTE
 VANDEN HEERE
 JOHANNES SCHRODER,
 EN JUFFROUW
 CATHARINA ABBENBROEK;

In den Echt vereenigt den 22. Juny, 1706.

Wie treedt daar in den drang van blyde bruiloftschaaren,
 Zoo fierlyk opgetooit, naar Hymens tempelkoor?
 't Is SCHRODER, die weleer zyn bedgenoot verloor,
 En nu van mening is ten tweedemaal te paaren.

Hy leidt een schoone Bruidt van driemaal zeven jaaren
 Met zyne rechte handt. de Deugden treden voor.
 De Dichtkonst, Artzeny, en Weetlust volgen 't spoor
 Des Bruidegoms, doordienze altyt zyn voedsters waren.

Wordt nu de Bruidt, door deugd geleidt naar 't echtaltaar;
 Wie twyfelt dan of heil en zegen zal dit Paar
 Verzellen, en hun doen in vergenoeging blaaken?

Geen haatlyk huiskrakeel breeke ooit dees' huuwlyks knoop!
 Geen tweedragt stuit de vrucht van welstant in zyn' loop!
 Zoo kunnen zy op aarde een hemelsch leven smaaken.

H U U W L Y K S Z A N G

Voor den Wel Ed: H E E R E

HENDRIK HOOFT,

Out-Schepen der Stadt Amsterdam,

En de Wel Ed: J O N G K V R O U W E

AGATHA VANDEN BOSCH.

HEmelglanffen, morgenstraalen,
 Die op 't aardtryk nederdaalen,
 Als de vaale nacht verdwynt,
 En Auroor, gehult met roozen,
 En robynen, onder 't bloozen,
 Boodtschapt dat de zon verschynt,
 Streelen 't hart der stervelingen.
 't Pluimgediert, beluft op zingen,
 Groet den blyden morgenstondt.
 't Bosch, beplant met groene boomen,
 Schynt van blyfchap ingenomen,
 En te hupplen op den grondt.

't Schaap-

't Schaapje dartelt aan de zoomen
 Van de kristallyne stroomen,
 Daar zyn herders rui-pyp klinkt.
 Tulpen, roozen, hoffieraaden,
 Al 't gebloemte ontsluit zyn bladen,
 Als God Febus wezen blinkt.
 Alles schynt op nieuw te leeven,
 En de vreugdt in 't hart geschreven.
 Zoo gaat ook een minnaars hart
 Open, als de blyde morgen,
 Na een lange nacht van zorgen,
 Tot verlichting van zyn smart,
 En met zyn verdriet bewogen,
 Schynt uit twee bekoorlyke oogen:
 Oogen, die, de zon gelyk,
 Met hun schitterende straalen
 Gunstig op hem nederdaalen,
 En in 't voorhoofd staan te pryk
 Van zyn waarde en uitgelezen.
 Straks verandert hy van wezen.
 Lonk op lonk verquikt zyn ziel,
 Na zoo veel bedroefde nachten
 Van ontelbre jammerklagten,
 Daar hy hooploos in verviel.

Schoonste dag van al zyn dagen ,
Die den nacht van minneplaagen ,
’t Zwart gordyn van tegenspoet
Door uw aankomst hebt verschoven ,
Hoe zal hy den luister looven
Van uw versch ontfteeken gloedt!
Zulk een dag is u verscheenen ,
Nu gy heden zult vereenen ,
Hendrik , met uwe Agatha :
Want haar schoonheit , vol vermogen ,
Door den luister en haare oogen ,
Voedde uw vlammen vroeg en spâ.
Nu zal ’t oog , dat u voordezen
Wondde , ô minnaar , u geneezen .
’t Jawoordt wil ten boezem uit ;
Daar ’t zyn kerker tracht t’ontvluchten ,
Schoon ’t wel tienmaal , onder ’t zuchten ,
Op de kuische lippen stuit .
D’eerbaarheid , zoo hoog van waarde ,
Als de grootste schat op aarde ,
Siert de schoonheit meer en meer .
Dafne ontvonkt Godt Febus zinnen ,
Maar bewust hoe Goden minnen ,
Bergtze door de vlucht haar eer .

't Huuwlyk, dat zelfs d'Englen looven,
 Ingestelt in 't hof hier boven,

En van 't eerste paar geviert
 In 't bekoorlyk dal van Eden,
 Geeft ons oorlof toe te treden

Daar de lustkoets wordt gefiert.

Hier staan geile driften buiten;
 Die de Deugd weet uit te sluiten,

Als zy 't echtgordyn bewaakt:

En de kuisheit, rein van wezen,
 Zal haar huuwlykswetten leezen,
 Daar de bruiloftsfakkelt blaakt.

Gy, ô bruidt, zoo vroom geboren,
 Zult met vrucht haar lessen hooren:

'k Ben verzekert van uw deugd.

Zoo zal steeds uw welvaart bloeien,
 En uw huuwlyks voorspoedt groeien,

Tot u waarde moeders vreugd:

Die, verzwakt en oudt van dagen,
 Stelt in u haar welbehagen,

Met uw zusters, vroom van aardt,
 En uw broeders, die 's landts rechten
 Braaf bepleiten onder 't vechten

En beschermen door hun zwaardt:

Die by 't bruiſſchen van de baaren ,
Of gedreigt door krygsgevaaren ,
In den oorelogsorkaan ,
Onder 't zwaaien der banieren ,
En den donder der mortieren ,
Als geharde rotzen ſtaan .
Zulke vruchten , zulke loten ,
Uit den echten ſtam geſproten ,
Telt uw moeder , ſchoone bruidt :
Die in d'uitgeleefde jaaren
Haar veel vreugde en glori baaren ,
Door het hemelſche beſluit .
'k Zeg noch eenmaal : zulke vruchten
Trooſten haare ziel in 't zuchten ,
Droogen haare traanen af ,
Die zy om uw vader ſtortte ,
Na de doodt zyn leven kortte ,
En hem rukte in 't naare graf .
't Sterflot van dien grooten vader
Trof uw huis en niemand nader ,
Maar quam 't landt ook dier te ſtaan .
Zelf de Godt der Amſtelſtroomen
Schoot , van droefheit ingenoomen ,
Bleek van ſchrik , het roukleedt aan .

Maar gy moet uw drift bepaalen ,
Zangnimf , en geen leet herhaalen
Op dit blyde bruiloftfeest .
Rou moet hier voor vreugde wyken .
Treur by afgesturve lyken
Met een' lyktoon , dof van geest .
Zet de blyfchap op uw fnaaren
By de brandende echtaltaaren ,
En 't geheiligt ledekant .
Wenfch een lange ry van neeven ,
Daar de dooden in herleven ,
Hun gelyk in deugdt , verftandt ,
En alle uitgeleze gaven .
Laat uw toonen hooger draaven ;
Roem des bruîgoms oudt geflacht ,
Hoofden van hunne onderzaaten ,
Door den kreits der zeven Staaten
Om hun' dienften hoog geacht .
't Volk , van blyfchap uitgelaaten ,
Juichte op Gysbrechts markt en ftraaten ,
Toen zyn Grootvaâr , met een fchat
Van geleertheit , deugdt en oordeel ,
Tot der burgren heil en voordeel ,
Op 't gekruifte raadthuis tradt :

Daar hy, ingehaalt naar waarde,
't Burgermeesterschap aanvaarde,
En zyn lofgalm luider klonk
Aan den Amstel, dan toen Romen
Decius aan 's Tibers stroomen
't Recht der bondelbylen schonk.
't Hooft van Amstels burgerschaaren,
Voerde een langen reeks van jaaren,
't Hoog gezag op 't Kapitoel;
Daar zyn oog van yver blaakte,
Voor geloof en vryheit waakte,
En Minerves letterschool.
Hendriks Vader en zyn Oomen,
Uit dien Staatheer voortgekomen,
Om hun deugd van hem gestreelt,
En gevoert op 't spoor der reden,
Toonden, door hem na te treden,
Dat geen arent duiven teelt.
D'eed'le Drossaart, die hier boven
Triomfeert in 's hemels hoven,
Strekte een luister van zyn stam'
Daar hy voor de scheepvaart slaafde,
En zoo deugtzzaam 't recht handhaafde
Van den Zeeraadt t' Amsterdam.

Gooilandt met zyn ruime strecken,
 Muiden, daar 's mans dienſten bleeken,
 Eert zyn lykſch na de doot:
 Muiden, daar hy heerschte in vrede,
 En den rechterſtoel bekleedde
 Van zyn neef en naamgenoot,
 Ridder Hooft, dien elk zal roemen;
 En zyn naam eerbiedig noemen;
 Zoo lang 't droſtlyk ſlot zyn kruin,
 In 't gezigt der nagebuuren,
 Steekt uit Muidens oude muuren
 Boven Gooilandts hoogſte duin:
 Daar dat hooft der letterkloeken
 Zat gebolwerkt in zyn boeken,
 En in zuivre moedertaal,
 Net van ſtyl en hoog verheven,
 's Landts histori heeft beſchreven,
 En elk ſtreelde door 't verhaal:
 Of daar hy met blyde zinnen
 't Oor der Zuiderzeegodinnen
 Vleide door zyn poëzy:
 Of met Sofokléſche laerzen,
 Onder 't brommen van zyn vaerzen,
 Klom op 't ſchoutoneel aan 't Y.

Mogt die queelende Orfeus leeven,
Hy, van Febus geest gedreven,
Greep de snaaren in zyn handt,
Om 't gehoor van 't volk te streelen
En op 't bruitsbanket te speelen
Van zyn' waarden bloetverwandt.
Maar ik spatte uit myne paalen,
En myn yver doet my dwaalen
Van het rechte minnespoor.
'k Moet den bruidegom geleiden
Daar de priesters hem verbeiden
Met de bruidt in 't hooge koor.
Vader Hymen fier den drempel,
En portaaln van uw' tempel
Nu met roozen en laurier:
Plaats den rei der wichelaaren,
Uw gewyden, voor d'altaaren
En geheiligt huuwlyksvier:
Sluit hun hooft met offerbanden:
Zwaai den wierook met uw handen,
Tempelgeur en reukbanket:
Laat uw bruiloftsgoden daalen,
't Feestkleedt spreien door de zaalen,
Naar uw kerkgebruik en wet:

Want heer Hendrik en zyn waarde,
Daar natuur nooit kunft aan spaarde,
Treedten vrolyk handt, aan handt,
Onder heil- en zegenwenschen,
Toegejuicht van duizent menschen,
Naar de plaats daar 't outer brandt,
Ericina, daal beneden,
Met uw drie Bevalligheden,
Die, in schoonheid u gelyk,
Onder parlemoere daken,
Voor uw minnetroonen waaken
Aan de kuft van Cyprus ryk:
Kloof de wolken met uw wagen,
Dien de Minnegoden draagen,
Uit uw luchtpaleis door 't zwerk,
Om 't gezegent paar t'aanschouwen,
En te groeten by het trouwen
In uw broeder Hymens kerk.
Zie, Godin, uw groot vermogen
Uit dees minnaars' blaakende oogen.
Gy, volmaakte Citheré,
Kunt in 't harte vlammen stookten,
Dat al d'ingewanden kookten,
Schoon natuur u teelde in zee.

Zie de minnares eens bloozen,
En 't albast bezaait met roozen.

D'eerbaarheid, een pronkjuweel,
Door de deugd gequeekt voordezen,
Maalt haar verf in 't maagdlyk wezen
Met een levendig penseel.

Maar oprechte en trouwe liefde,
Die de hartaâr wondde en griefde,

Kan niet veinzen in dien staat:
Zy berst uit door kuische lonken.

't Hart, geblaakt van minnevonken,
Openbaart zich door 't gelaat.

Schroom niet, pronkjuweel der vrouwen,
't Huuwlyk zal u niet berouwen;

Gy omhelst een' echtgenoot,
Die u nimmer zal begeeven,

Maar met u in vrede leeven,
Trou, stantvastig tot de doodt.

't Is geen Theseus, die zyn waarde,
Eer zyn grootste schat op aarde,

Als hy veinsde, snoodt verftiet,
En aan Naxos barre kusten,

Aangeprikt door nieuwe lusten,
Om een tweede bruidt verliet.

Bbb

Trou

Trou en edelmoedigheden,
Die uw minnaars zy bekleeden,
En met hem zyn opgevoedt,
Doen, ô Schoone, uw vrees vertrekken,
Daarze aan u den grondt ontdekken
Van zyn ongeveinst gemoedt.
Hendrik zal uw trooster strekken,
Moedt in uwe ziel verwekken,
Nu Belloon den sabel zwaait,
't Landt verbaast door krygsgeruchten,
En de legerhaan by 't zuchten
Niet dan storm en onweêr kraait:
Nu de heirbyl gansche velden
Mest met bloet der oorlogshelden,
Daar de gryze moeder zucht,
En, van droefheit uitgelaaten,
Spookt uit wanhoop langs de straaten
By de lykafsch van haar vrucht.
Mogt, ô bruidt, myn wensch gelukken,
Gy zoudt haast de vruchten plukken
Van een heilzaam vreêverbondt:
't Vredelicht zou met zyn straalen,
Op uw nachtgordynen daalen,
Daar gy s'morgens, mondt aan mondt,

Met uw tweede ziel gelegen.
 Arm in arm, den milden zegen,
 Van een gunstig lot geniet:
 Daar uw hart, verfrischt door 't rusten,
 Zich vermaakt in kuische lusten,
 Vry van zorg en krygsverdriet.
 Dan zou Tithons bruidt, in 't daagen,
 Schooner stygen op haar wagen,
 En met heerlyker gloedt
 Ryzen uit Neptunus plassen,
 En de smet en bloetvlak wasschen
 Uit haar oog en roozenhoedt.
 Maar ik sluit myn bruiloftstoonen.
 Echtgenooten, teelt nu zoonen,
 Die gesprooten uit een stam,
 Ryk van Burgermeesterschappen,
 Op 't albeste raadthuis stappen,
 Van 't verheerlykt Amsterdam.

*D*at zyn Rotgans goude toonen,
 Om 't verheerlykt **HOOF T** te kroonen,
 Dat, als Drost, op Muidens slot,
 En in 't Gooy, naar Oudooms voorbeeldt,
 't Recht beschermt, en 't quaadt veroordeelt:
 Zoo past **HOOF T** best 't drostlyk lot.

TER BRUILOFTE
VAN DEN
WELEDELEN, MANHAFTEN HEERE
JAN VANDEN BOSCH,
ZEEKAPITEIN.
EN DE
WELEDELE JONGKVROUWE
ALBERTINA CONSTANTIA
PATER.

*In den Echtenstaat vergadert den 20.
van Bloeimaandt , 1708.*

DE Zeeheldt van den Bosch bestuwt van waterschaaren,
Ploegde onlangs met zyn kiel den rug der zilte baaren,
Ten dienst van 't vaderlandt, zyn krygszorg toebetrouwt.
De purpre dageraat, gehult met blinkent gout,
Bescheen het scheepskampanje in't bruiffchen door de stroomen,
Toen hem de slaap verliet op 't paviljoen na 't droomen.
Hy zuchtte driemaal op de rustkoets achter een,
En barste in klagten uit: ô Droom, die my verscheen,
Betovrent nachtgezicht, gy zyt te vroeg vervloogen!
Waar is die Schoone daar verdweenen uit myne oogen?
Ik dacht den blanken hals t'omhelzen, en den mondt
Van 't beeldt te kussen, dat aanlokkent voor my stont,

Bekleedt met wit fatyn, dat, plojende om de leden,
 Myn hart verrukte door zoo veel bekoorlykheden.
 Hoe zweemde 't wezen naar 't gelaat van myn vriendin,
 Myn Albertina, 't wit en voorwerp van myn min!
 Maar zacht, laat ons den pligt van 't vaderlandt betrachten,
 En bannen voor een wyl de liefde uit ons' gedachten.
 Het voegt geen Zeefoldaat, daar hy den vyandt wacht,
 Het schuiment element t'ontruften door zyn klagt.
 Wanneer my 't gunstig lot weêr voert aan onze stranden,
 Dan zal myn outer voor de Min eerbiedig branden.
 Hier zweeg hy. Triton, die 't geweld der golven breekt,
 Als hy door 't hoog bevel den waterhoren steekt,
 Hoorde op zyn schulpkaros den Heldt van liefde klaagen,
 En dook in 't pekkel om Neptuin de maar te draagen:
 Want lang had Van den Bosch in zyne gunst gettaan.
 't Was hoogtydt in 't paleis van vader Oceaen,
 En Thetis jaarfeest wierdt geviert met banketteeren,
 Dat jaarlyks al de Goôn met hun byeenkomst eeren.
 De schoone Thetis zat naast Peleus rechte zy.
 Zoo volgde elk naar zyn staat aan tafel op een ry.
 De Blixemdrager zat naast Godt Neptuin, zyn broeder,
 Met Juno, koningin der Goden; toen de Moeder
 Der Liefde, door de zee geteelt aan Ciprus kust,
 Met Mars, haar mingenoot, ten oorloge uitgeruſt,
 Omſingelt van een ſtoet gewapende oorlogsknechten.
 Maar Pallas, leunende op haar schildt vol addervlechten,

382 L. ROTGANS Huuwlykszangen.

Scheen vol misnoegen, en te denken aan den hoon,
 En 't vonnis, eer gevelt van Koning Priaams zoon.
 Haar volgde Godt Vulkaan, de wapensmit, wiens koolen
 Steets gloeijen, daar de Reus in Lemnos winkelholen
 De harde bergstof kneuft. ook zat 'er Atlas neef,
 Die d'eerste lessen voor den wakkren koopman schreef.

Terwyl de feestgalm der onsterfelyke schaaren
 Door 't gansche zeehof klonk, quam Triton uit de baaren
 Te voorschyn in de zaal. hy boog de gryze kruin,
 En vroeg gehoor: dat hem vergunt wierdt van Neptuin.
 Toen sprak de Stroomherout: Gy, die, ten troon verheven,
 Den staalen drietandt zwaait, door 't erflot u gegeven;
 Terwyl uw broeder, die met u dit feest vereert,
 Als wettige erfgenaam, Saturnus ryk regeert;
 Vergunme uw Majesteit een nieuwe maar te melden.
 Gy hebt de naamen der doorluchte Waterhelden,
 Die 't pekkel klooven met hun kielen, en vol moedt
 Den Staat van 't vaderlandt beschermen door hun bloedt,
 Getekent op uw rol en onvergangkbre bladen.
 Gy hebt de krygtrofeen, ter eere van hunn' daaden,
 En eeretekens van hun trotse zegepraal
 Uit duurzaam marmersteen gehouwen in uw zaal.
 By zoo veel Helden, in uw waterhof verheeven,
 Staat van den Bosch, ô Vorst, in 't zeeboek ook geschreven.
 Gy weet, hoe trou hy 't recht van Nederlandt bewaakt.
 Hy schynt in uw paleis gewiegt en groot gemaakt.

Zyn

Zyn zeekunde en beleit zyn lang aan u gebleeken.
De golven weeten van zyn dapperheit te spreken,
Arion speelt zyn lof, daar hy door 't pekcl bruift,
En op zyn zeedolfyn langs 't vloeient marmer kruift.
Vrou Doris dochters, die de Watergoden streelen,
En steeds vermaaken door den orgel van haar keelen,
Begroeten dezen Heldt, en Nimf Cimodocé
Geleidt hem reis op reis naar een gewenschte ree.
'k Zag onlangs Galaté, omsingelt van Najaden,
In 't midden van dien stoet, om zyne zeilen baden.
Zy hefte, tot zyn roem, een vrolyk stroomliedt aan,
En vlocht een zeekrans om zyn purpre watervaan.
Gy hebt hem ook uw kunst, ô Zeemonarch, geschonken.
Nu wordt die Waterheldt geblaakt van minnevonken.
Hy voedt een zachte wonde in 't harte. ik heb gehoort,
Dat hem een schoone maagdt in 't vaderlandt bekoort.
Ik ving zyn klachten op de golven met myne ooren;
En dacht, verliefde ziel, nu is de tydt geboren,
Dat u myn Koning kan verlossen van uw quaal;
Doordien vrou Venus, op dit feest in deeze zaal
Gezeten aan den disch, by 't vrolyk banketteeren,
Hem niet kan weigeren het geen hy zal begeeren;
Ei help uw gunsteling, grootmagtig Watergodt.
Ik spel hem door uw woordt een gunstig minnelot.
Zo zal zyn leet, door u, en Venus hulp, verdwynen.
En daarom ziet gy my in 't zeepaleis verschynen.

Toen zag Neptunus, met een vriendelyk gelaat,
 Vrouw Venus aan, en sprak: ô Schoone, gy weet raadt
 Voor minnewonden: 't staat alleen in uw vermogen,
 Het hart van Goôn en mensch te treffen door hunne oogen.
 Dit Feestgenootschap zelf erkent, Godin, uw magt.
 Met recht dwingt gy 't gemoedt van 't sterfelyk geslacht.
 Maar gy, die harten quetst met uw geslepe schichten,
 Kunt door uwe artzeny hun' quaalen weêr verlichten,
 Nu quynt een Zeehoofstman, ontsteken door uw' gloedt,
 Als Triton my berecht, in 't midden van myn vloedt.
 Genees hem van dien brandt; indien hy heeft verkoren
 Een Schoonheit tot zyn bruidt, zoo vroom, als hy, geboren:
 Want in myn zeehof slaan zyn gaven afgebeeldt.
 Indien de maagdt, als hy, uit edel bloet geteelt,
 Hem in geboorte noch in deugden hoeft te wyken,
 Sta ik dit huuwlyk toe. zoo zal de wereldt blyken
 Uit hunne vruchten, dat nooit Helden groot van moedt
 Uit bloodaarts sproten, maar uit edelmoedig bloet.
 Zoo zal zyn nazaat, nooit bevreesst voor zeegevaaren,
 Op 't vaderlyke spoor, by 't bruijschen van de baaren,
 Den fabel zwaajen, en den vyandt, onder 't slaan
 Gedootverft, dryven uit den ruimen Oceaen.
 Genees, om mynent wil, den minnaar van zyn quaalen.
 Ontsluit voor hem, Godin, uw broeder Hymens zaalen.
 'Tref zyn beminde door de wapens van uw zoon.
 Of geldt myn bede niet? zo neem ik al de Goôn....

Hier viel de koningin van Pafos in zyn reden :
Doorluchte Zeemonarch, geviert en aangebeden,
Van daar Auroor verschynt met roozen om haar hoofdt,
Tot daar Apol, vermoeit, in 't west zyn fakkel dooft,
Wie zou uw Majesteit een bede kunnen weigeren?
Ik zag weleer de zee aan 't hof der starren steigeren,
Toen Eool, opgehitst, den windspelonk ontstoot,
Zyn stormen slaakte, en woedde op myn Eneas vloot,
En dreigde 't overschot der Frygiaansche Braaven.
Een landtzaat my zoo waardt, in 't pekelt te begraven.
Maar gy hebt in dien noodt aan my een dienst gedaan,
Een dienst, die nimmer zal uit myn gedachten gaan.
Ik zag u uit myn hof verschynen op de baaren,
Ten trots van Eolus en zyn geweldenaaren.
Gy toomde met uw staf het woeden van de zee,
En voerde den Trojaan, myn zoon, aan Didoos ree.
Genote weldaadt kan geen Godtheit ooit vergeeten.
Wy drukken zelfs in 't boek van 't menschelyk geweten
Den pligt van dankbaarheid: dies zal ik uw gebodt,
(Zoo noem ik uw verzoek) grootmagtig Watergodt,
Volbrengen, en, aan u verpligt, in d'ingewanden
Der kuifche Schoonheit myn Idalisch vier doen branden.
Maar ken haar die uw Heldt verkieft tot gemalin;
En ken zyn edel hart uit zulk een eedle min.

Daar d'Yfstroem legt bevloert met meer dan duizent schepen,
Die uit een andren dag uitheemsche schatten sleepen,

En d'oude paalen schuurt van 't magtig Amsterdam,
 Wierdt Albertina uit een overouden Stam,
 En Ouderen, van elk bemint en uitverkoren,
 Door dienst en deugdt vermaardt, tot ieders vreugd, geboren.
 Haar levens dageraat beloofde een heldren dag.
 Elk stondt verwondert die 't bekoorlyk wezen zag.
 'K bestrooide zelf haar wang met lelien en roozen,
 Die op den middag in myn hof te Ciprus bloezen.
 Die Schoone is my gelyk; en zy bezit alleen
 Zoo veel aanlokzels als myn drie Bevalligheên.
 Heeft eer Pigmalion d'ivore maagdt gesneden,
 Zoo kunstig, zoo volmaakt van boven tot beneden,
 Dat zelf de Kunstenaar, bewogen tot haar min,
 't Ivore beeldt omhelsde en streelde als bedtvriendin:
 Nu heeft Natuur, zoo mildt in schepsels voort te teelen;
 Een proefstuk voortgebragt, volmaakt in alle deelen;
 En 't levendig albast zoo net gevormt, als ooit,
 Het roerloos lichaam, door Pigmalion voltooit.
 Hadt zy de maagdt vergunt in vroeger eeuw te leeven;
 'k Hadt Ledaas dochter aan den Rechter nooit gegeven,
 Die 't vonnis velde, en my den gulden appel schonk,
 Een vrucht, die eer zoo schoon door Hespers hoven blonk.
 Maar eedle deugd, verstandt, en aangename zeden
 Versieren bovenal haar welgemaakte leden.
 Zy schynt, ô Pallas, in uw tuchtschool opgebracht,
 En uit geleert, tot roem van 't maagdelyk geslacht.

'k Heb u de maagdt en haar hoedanigheên beschreven,
En zal, ô Zeemonarch, uw eisch niet wederstreeven,
Maar, in 't gezelschap van myn zoon, de zwanevlucht
Naar d' Amsterdamsche vest heen dryven door de lucht.
Ga heen, myn vlugge zoon, gehoorzaam myn bevelen,
En sla de vogels in myn blinkende gareelen.
Hier zweeg de Schuimgodin. Zy leegde een nektarschaal,
En tradt, in 't groeten van de Goden, uit de zaal.

Neptunus was voldaan, en al de feestgenoten.
Het woelde in 't zeepaleis. Men zag de vreugdt vergrooten.
En Ganimedes, schoon van wezen, door Jupyn
Aan Xantus boordt geschaakt uit Troje, schonk den wyn.
De nektar spoelt de zorg van 't hart; en Peleus zinnen,
Vervrolykt door den drank, verslingren onder 't minnen
Op Thetis boezem, daar geen blank ivoor by haalt,
En die, door 't speelen van den adem, ryft of daalt.
Maar Mars, van 't byzyn van zyn minnares verstemt,
Zat grimmig aan den disch, en pruilde zonder spreken,
Daar Mulciber om loeg. Zoo wierdt de gansche nacht
Op Thetis jaarfeest van de Goden doorgebracht.

Terwyl dreef Venus door de wolken op haar wagen,
En naakte Idalie, haar ryksgrens, onder 't daagen;
Door minnekruiden, die daar groejen, hoog beroemt.
Zy plukte een vollen schoot van 't liefelyk gebloemt,
En gaf zich weêr op reis. De zon begon te daalen,
Toen 't vlugge zwaangespan voor d' Amsterdamsche paalen

Op Gysbrechts bodem streek. Zoo dra de nacht den glans
 Van 't uitgediende licht verdoofde aan 's hemels trans,
 Quam Ericina, met haar zoon, den vlammeftoker,
 Getreden handt aan handt, voorzien van pyl en koker,
 Voor Albertinaas huis. Het jongske raakt de poort,
 Daar slot en grendel valt, betovert dóór zyn woordt:
 Want niets weêrstaat de Min. Zy treden vrolyk binnen,
 Daar Albertina, vry en onbewuft van 't minnen,
 Geruft en zonder zorg, op zachte pluimen ruft.
 De moeder ziet haar aan. De zoon verwondert, kust
 Den bloesem van haar wang. Hy drukt de malsche kaaken,
 En trekt van zyne zyde een schicht, om 't hart te raaken,
 Een schicht, met honigraat bestreken, scherp gewet,
 En quetft den boezem van die Schoone, daarze, op 't bedt
 In eenen diepen slaap, geen onheil schynt te schroomen.
 Maar Venus, met haar leet bewogen, strykt in 't droomen
 De versche wondt, daar zy den pyl hadt uitgerukt,
 Met groene kruiden, van 't Idalisch veldt geplukt.
 Voel, sprakze, fiere maagdt, de kragt der minnevonken.
 De Goden hebben u een bruidegom geschonken:
 Een bruïgom, u wel waardt: hy dobbert op de zee;
 Maar wacht eerlang den Heldt behouden aan de ree,
 Hy heeft u lang gevryt, gesmeekt en aangebeden:
 Maar gy, gy stopte 't oor voor zyn verliefde reden.
 Nu druk ik met myn schicht zyn wezen in uw zin.
 Vaarwel. Leer minnen. Hier verdween de koningin.
 Zoo dra de blonde Auroor, gehult met rozekranffen,
 Het morgenlicht ontftak aan vader Febus glanffen,
 Ontwaakte d'eedle maagdt, en voelde op 't ledekant
 De kracht des minnepyls in 't jeugdig ingewandt.

Zy wierdt vergramt , en zocht de vlam in 't hart te dooven ;
Maar 't minnevier , zoo versc h ontfteken , vloog naar boven ,
En door de vensters der betoverde oogen uit .

Zy stapte van de koets , en tradt op 't welig kruidt ,
't Idalisch hofgebloemt , dat Ericina strooide .

Wanneer de kamermaagdt haar lichaam klee dde en tooide ,
De losse vlechten kemde en hulde met haar handt ,
Dan vroegze tienmaal , of 'er schepen zyn gelandt .
In 't kort , zy zocht haar lief t'omhelzen uit de baaren .

De Heldt quam eindelyk de haven ingevaaren .

Hy groette zyn vriendin , gelyk hy was gewoon ,
En vondt haar minder trots , maar 't wezen ruim zoo schoon .
Dan toen hy afscheit nam : want d'eerbaarheid , in 't blaaken ;
Verdubbelde den glans , door 't bloozen , van haar kaaken .

Zoo krygt een leliveldt , dat ook vol roozen staat ,
Door die vermenging der koleuren meer sieraadt .

Hy valt voor haar te voet , en smeekt haar , neêrgeboogen
Ter aarde , om wedermin , en vryt met mondt en oogen .

De Hartetrefser staat onzichtbaar aan zyn zy ,

En overstrykt zyn tong met honing in 't gevry .

Maar Albertina zoekt haar driften in te toomen ;

Doch kuische liefde , die de ziel hadt ingenomen ,

Werkt om 't geheim van 't hart t'ontdekken in dien staat ,

En neemt haar toevlucht tot de trekken van 't gelaat .

De mondt , door eerbaarheid gesloten , kan niet spreeken ;

Maar 't jawoordt weet door 't oog al zwygende uit te breeken .

De minnaar pryft de deugd in 't hart van zyn vriendin ,

Daar maagdeschaamte twist en worstelt met de Min .

Hy vat haar in zyn arm , terwyl haar leden beeven ,

En zweert , voor haar alleen tot in de doodt te leven ;

Ja drukt, al zuchtende, op haar wangen met zyn mondt
 't Bestendig zegel van een eeuwig trouverbont.
 Hou moedt, verlege maagdt, gy hebt een Heldt verkoren,
 Een bruidegom, voor u, maar ook voor 't landt, geboren.
 't Is waar gy zult hem steeds ontbeeren, als de noodt
 Hem preest de Lecubanier te volgen op de vloot:
 Of als zyn krygsberoep hem dagvaart, om de vaanen
 Der zeevrybuiten, 't zy Mechaas Halve Maanen,
 Of 't plonderziek geweldt der Fransche Roofharpy
 Te stuiten door zyn zwaardt, ten dienst der koopvaardy:
 Besproei zyn wapens niet in 't scheiden met uw traanen.
 Zyn togten zullen hem den weg tot glori baanen.
 Zyn sabel, lang gezwaait tot voordeel van 't gemeen,
 Zal blinken over 't zout by Herkules trofeen.
 't Is waar, 't gevaar is groot, uw vrees niet zonder reden:
 De golven stoppen 't oor voor zuchten en gebeden.
 De storm, ontkerkert, holt en kent noch paal noch perk,
 Maar voert de blecke doodt al grimmende op zyn vlerk.
 Dies zet myn zangeres een heilwensch op haar snaaren:
 Ulyffes dwaaltogt moet uw Heldt nooit wedervaaren,
 Dien vrou Penelopé verwachtte vroeg en spâ,
 Zoo lang stantvastig, aan de kust van Ithaka.
 De hemel en zyn heir bewaake uw uitverkoren.
 En Ceïx droevig lot zy nimmer hem beschoren,
 Die, door den storm verrast, verdronken in de zee,
 Aan strandt in d'armen dreef van zyn Halcioné.
 ô Neen omhels uw lief aan d'oevers bly van zinnen,
 En haal hem na den togt of stryden vrolyk binnen;
 Ja sier zyn eedle kruin, volmaakte vrou, tot loon
 Der dapperheden, met een versche zegekroon.

L. R O T G A N S
LYKZANGEN,

Op verscheide

GELEGENTHEDEN.

R O U K L A G T E

over het afsterven van den HEERE

KOERT VAN BEYMA,

Aan den Hooggeleerden HEER

JUSTUS GERKAMA;

Bedienaar des Goddelyken Woordts t'Utrecht.

ACh, moet myn Zangeres, met traanen op de wangen,
 In 't rougewaad, en met Cipressen in haar hand,
 Verschynen in dien staat, met naare treurgezangen,
 Voor 't oog van Gerkama, Godts waarde Kruisgezant!
 Beroemde Leeraar, vreugdt der Stichtsche Kerkgenooten,
 Maar nu een voorwerp van hun algemeenen rou,
 Elk zucht, of houdt, met u, 't verlies in 't hart besloten
 Van Beyma, d'eedle telg van u beminde vrou.
 Het hart der burgery, door zuivre minnebanden
 Zoo vast aan u verknocht, deelt in uw ongeval:

D d d

En

En ik, als rampgenoot, voele ook myn ingewanden
Geraakt door 't nootlot, dat ons eeuwig smarten zal.
Die brave jongeling, de blydschap van uw dagen,
En moeders wellust, legt ontydig neêrgevelt.
Zo wordt een morgenroos door ongestuime vlaagen
Getroffen, en vergaat, in 't opgaan, door 't geweldt.
De doodt ontziet geen jeugd, noch onvolwasse jaaren,
Geen deugd, noch adeldom, geen schoonheit, noch verstandt;
Maar woedt in 't algemeen: zy breekt den bandt van 't paaren.
De zuster mist haar broêr, de moeder 't waardste pandt.
Doch 't is onnodig u die zaaken voor te draagen,
Geleerde Gerkama, die 't Goddelyk besluit,
Des Opperkonings magt, zyn wil en welbehagen
Op Utrechts predikstoel, met hooge toonen uit.
Gy hebt dien jongen heer, uw' zoon, met minzaamheden.
Zyn levenspligt geleert, en tot de deugd vermaant:
Hy nam uw les in acht: gy hebt hem hier beneden
Den hoogen hemelweg, vermaarde man gebaant.
Gy hebt zyn' geest verrykt met geestelyke schatten,
De gronden van 't geloof, die gy de kruiskerk leert.
Wy zien u, Gerkama, dien rechten zin bevatten,
Steedts zuiver in de leer der waarheit, nooit verkeert.
Wanneer de jongeling op 't krankbed, door de quaalen
Van 't lyf, gemartelt wierdt, hebt gy zyn smart verzacht:

Zie

Zie, spraakt gy, Jesus bloet uit d'ope wonden straalen:
Wat heeft hy niet geleên voor 't menschelyk geslacht!
Hy heeft den kruiskelk, door Godts gramschap volgeschonken,
Met bitter gal gemengt door moeder Evaas schuld, t,
Om uwent wil, myn zoon, op Golgotha gedronken:
Volg dan dien Kruisheldt na, zyt lydzaam, neem gedult.
Heer Beyma voelde zich bewogen door uw reden,
En stelde alleen in Godt zyn allerhoogste goedt.
Zoo wierd de ziel gesterkt in krachtelooze leden,
Door Christus offerbloet en kruisbanket gevoedt:
Tot eindelyk de doodt, ter slaapzaale ingebroken,
(Hoe klopt my 't harte in 't lyf! helaas! hoe beeft myn handt,
En veder, die dien rou beschryft!) begint te spooken,
En naakt de sponde van heer Beymaas ledikant:
Zy werpt hem schicht op schicht naar 't lichaam, sluit zyne oogen,
En dooft zyn levenstoorts, zoo versc h onts teeken, uit.
Wie zal de traanen van vrou Annaas kaaken droogen,
De droeve moeder van die gadelooze spruit?
Wie zal der zultren rou verzetten? wie de maagen
Vertroosten in 't verlies? ô vroomme Gerkama,
Gy, die een trooster strekt voor andren in hun' plaagen,
Vertroost uw zelf, uw vrou, en dochters vroeg en spâ.
Wy zullen steeds omlaag uw Beymaas deugden looven;
Terwyl zyn ziel, door Godt verheerlykt, juicht hierboven.

DE WERELDT IN ROU,
 Over het ontydig afsterven van hare
 KONINGKLYKE
 MAJESTEIT
 MARIA STUART,

Koningin van Engelandt, Schotlandt, Vrank-
 ryk, en Ierlandt, &c. &c. &c.

Gestorven den VII van Loumaandt, MDCXCV.

A Ch moet myn Zangheldin, die WILHEMS zegewagen
 Geleidde met gejuich, nu, treurende, en verflagen,
 De Doodbus volgen van zyn groote Gemalin,
 En d'uitvaart vieren van de Britsche Koningin?
 O deerlyk onderscheidt! ô doodelyke pligten.
 Nu vloeit geen Hipokreen van Pindus op myn dichten.
 Myn vaarzen zwellen van een zilte tranebrou.
 De gansche wereltd treurt. de hemel schreit. de zon
 Vergeet haar straalen aan het aardtryk meê te deelen;
 Haar paarden aarzelen bekleedt met rougareelen;
 En Vader Febus hangt een sluier voor 't gezicht.
 Ja dek uw ooggen vry, Apol, wy haaten 't licht,

Nu

Nu zulk een zon verdwynt . maar neen myn zangen dwaalen :
De luister van haar deugd zal door de wereldt straalen,
En ryzen aan 't gestarnt ; schoon 't lichaam daalt in 't graf.

Nu legt MARIAAS kroon haar feestfieraaden af.
De troon en zetel beeft en schokt , van schrik bevangen ,
De purpre Roos verbleekt , en laat haar bladen hangen ,
En sterft al quynende gedoodtverft op haar steel .
De droefheit speelt haar rol , en klaagt van 't routoneel ,
Dat gansch Brittanje schreit op haar verbaafde toonen .
Gy aardfche Goden! die , op hoogverheeven troonen
Geftegen , 't aardryk meet met uw vergulden staf ,
Denkt dat een handt vol stof uw leden dekt in 't graf ,
En al uw' luister dooft ! maar wiltge oneindig leven ,
En na de doodbus by de wereldt zyn verheven ,
Volgt , volgt het voorbeeldt van die groote Koningin .

De waare Godtsdienst was haar waare zielsvriendin .
Die vriendschap groeide met het groeien van haar jaaren .
Nooit heeft een Kruisheldin de godtgewyde altaaren ,
En heiligdommen met meer zorg en vlyt bewaakt .
Hoe wierd MARIAAS hart ontroert , haar ziel geraakt ,
Wanneer de Godtsdienst , door gewetensdwang bestreden ,
Vervolgt , verdrukt , versmaadt , en op den nek getreden ,
Moest treuren op het puin van kerk en tempeltrans .
Dan versde een dootsche schrik haar wangen , en de glans
Van 't Vorstlyk oog versmolt in ruime pekelftroomen .
MARIA was alleen de toevlucht van de vroomen .

d'Onnoosle vluchteling, berooft van fchat en goedt,
 Wierd door haar zorg gequeekt, en door haar handt gevoedt.
 Haar hof was galfvry voor vervolgde Kruisgenooten.
 ô Goddelyke vrou! ô voorbeeldt voor de grooten!
 Uw deugdt verdooft de pracht van uw drydubble kroon.
 Zoo lang de Noordtftar blinkt, zoo lang Latonaas zoon
 De wereldt toelacht uit het oosten van zyn wagen,
 Zal Brit en Kaledoon op uw gebeente klaagen,
 En 't prachtig grafgewelf besproeien met geweën.
 Gy minde uw' onderdaan, en wierd bemint met een.
 Nooit heeft de needrigheit uw groot gemoedt begeeven,
 Maar volgde u op den troon, daar gy, zoo hoog verheven,
 Den volken wetten gaaft in 't afzyn van uw Heldt;
 Wanneer zyn oorlogsros most brieschen, over 't veldt;
 En hy in 't Iersch gewest, of onze Nederlanden,
 Den fabel zwaaide, en liet de ryksstaf in uw handen.
 Dan bleek uw staatkunde in het heerschen en beleidt.
 Waar voor uw sexe zwicht. met welk een onderscheidt
 Wiist uw naaukeurig brein het quaadt, of goedt te loonen,
 Gy trad de vrouwen voor, ô eer der Amazonen!
 En leerde mannen zelfs regeeren door uw' geest.
 MARIA wierd bemint, MARIA wierd gevreesst.

Maar staak, myn Zangheldin, haar deugden op te haalen,
 Uw treurgezang, zou in die ruime beemden dwaalen;
 Begeef u tot den Vorst. maar ach! met welk een toon
 Genaakt gy nu den Heldt? gy vlecht geen laurenkroon

Op 't zegepraalend hoofd, of ryke feestfieraden.
Gy maalt geen tafereel van zyn doorluchte daaden,
Maar legt een lykkipres voor zyne voeten neêr.
Doorluchte Wereldtvorst, wiens heldenroem en eer
De sterflykheit verduurt, ach mogt ik u ontmoeten
Op uwe zegekoets, en als verwinnaar groeten!
Dat was myn hertenwensch. dat tuig d'alziende Godt.
Nu klaagt myn ingewandt om uw elendig lot;
Daarge op de doodtbus van MARIA neêrgezegen,
Haar lyk met traanen wascht, en elk met u verlegen
Zyns Konings doodt vreesst uit de doodt van zyn Vorstin.
Men treurt om WILHEMS rou en om de Koningin.
Maar 't is onnodig u van droefheit af te maanen.
Gy, die de wereldt wint met uw onwinbre vaanen,
Blyft ook verwinnaar van de togten van uw hart.
Uw groote wysheit, Vorst, zet paalen aan uw smart.
MARIA zegepraalt omhoog by Hemelschaaren,
En is van Englandts troon naar 't Englenryk gevaaren.
Daar pronkt die Kruisheldin, bevrydt van aardtsche pyn,
Voor Christus troon gelyk een zuivre Cherubyn.
De Roomsche Nazo doet zyn Orfeus nederdaalen,
Om zyn Euridicé ten afgrond uit te haalen.
Verkeerde gangen, daar een Christen ziel meê spot!
Maar koning WILHEM zoekt zyn gemalin by Godt;
En volgt haar waarde ziel omhoog met zyn gedachten.
My dunkt ik hoor zyn tong barst uit in jammerklagten.

ô Londen ryksstoel van het koninglyk geflagt.
 Gy zaagt, helaas! weleer myn blyde bruiloftspracht.
 Gy zaagt myn huuwlykstoorts in uwe muuren branden.
 Gy zaagt van ver myn vloot aan uwe kusten landen;
 Wanneer Gewetensdwang haar treurtoneel ontfloot,
 En my de Godtsdienst bad om bystant in dien noodt.
 Gy zaagt voor uwen wal myn volk en veldtstandaarden;
 Die, op uw smekingen, het recht van 't ryk bewaarden.
 Gy zaagt my op den troon met myne Gemalin;
 Nu ziet gy d'uitvaart van uw groote Koningin.
 ô Wisselvalligheid van wereldtlyke zaaken!
 ô Droefheit die myn ziel in eeuwigheit zal raaken,
 En treffen met myn hart, het hart van 't gansche Ryk!
 Wy heerschten t'zamen, maar wy sterven niet gelyk.
 Ach, waarom praalt de doodt niet met dien dubblen zegen?
 Met welk een vriend'lykheit quam my MARIA tegen,
 Wanneer ik, 't krygsgevaar ontworstelt reis op reis,
 Het bloedig veldt verliet, en keerde naar 't paleis!
 Hoe dikmaal heeftze my, met traanen in haare oogen,
 Den helm op 't hoofd gezet, en 't harnas aangetogen!
 Ga, sprakze, Vorst bescherm den Godsdienst door uw handt;
 Den Godsdienst, neffens u, myn allerwaardste pandt.
 Maar wiltge uw Koningin een blyk van liefde geven,
 Zoo stel u niet te bloot, verschoon uw dierbaar leven.
 ô Zorg... zyn spraak bezwykt, hy wil maar kan niet meer.
 En stort al bevende op d' ontzielde leden neêr.

O zuivre en teedre min, ô nauwe huuwlyksbanden,
 Nu keer ik my tot u, bedrukte Nederlanden;
 Terwyl de lykklok door u muuren treurt en klaagt.
 En gy ô 's Gravenhaag', daar Hollandt roem op draagt,
 Zo hoog verheven door uw marmre zeegeboogen.
 Nu duiktge in rougewaad, uw luister is vervloogen.
 De pracht van 't Hof verdwynt, en toont zich doots en naar.
 De blanke Vyvernimf scheurt, onder 't roumisbaar,
 De blonde vlechten, die haar hals en schouders streelen.
 Zo kan een dood, eilaas, ontelbre droefheit teelen!

En gy, ô Stichts gebiedt! daar ik myn dagen slyt,
 Weleer door WILHEMS hand van Vrankryks juk bevrydt,
 Zoo vry gevochten, en gerukt uit oorlogspaaigen,
 Uw stadt en staatenhuis, en al Uw Goden klaagen.
 Ja treurt vry Vaders van 't bedrukte vaderlandt;
 De wreede dootd verscheurt Vorst WILHEMS huuwlyksbandt:
 Scheurt, scheurt uw harten ook. MARIA legt verflaagen.
 Eilaas 't begin van 't jaar was 't einde van haar dagen.

Gy letterhelden, die, als prietters Pallas koor,
 En heiligdommen viert, en volgt Athene op 't spoor,
 Laat nu MARIAAS dootd uw geest en brein doen leeven.
 En gy myn *Grevius*, die, als een zon, verheven,
 Van Utrechts hooge school, de wereldt over blinkt,
 Maal nu haar deugden met onsterffelyken inkt.
 Ja galm haar daaden uit met uw geleerde toonen,
 Dan zal haar lykkipres uw kruin met lauren kroonen.

E e e

ZEE-

ZEE- EN LANDTKLAGTEN,

*Uitgestort ter uytvaart van de Doorlug-
tigste en Magtigste*

V O R S T I N N E

MARIA STUART,

K O N I N G I N

V A N

Grootbritannien , Vrankryk en Ierlandt.

*Begraven binnen Londen op den 15. van Lente-
maandt , des Jaars 1695.*

STyg nu , ô Neêrlandt , op de kruinen ,
En toppen van uw hooge duinen ,
Aanschou met my den laatsten pligt ,
De Koningin naar 't graf geleien ,
En 't roukleedt langs de straaten spreien ;
Vlieg over zee met uw gezicht :
Ja dring in Londen met uwe oogten .
Of is dat buyten uw vermogen ,
Gelei dan , met een hart vol rou ,
Den lyksleep van die groote Vrou .

De blonde Teemsnimf zit verflagen ,
En waggelt, op haar glazen wagen ,
 In 't rougewaadts langs 't marmre veldt ;
Terwyl haar zilvre ftrroomen waffen ,
Door 't vloeien van haar pekelpaffen ;
 En 't water door haar traanen zwelt .
Cimodocé , van druk beladen ,
Verscheurt de vlechten , onder 't baaden ,
 En Doris fteekt , op 't rougeluit ,
 Verbaaft haar hoofdts ten zeegolf uit .

My dunkt ik hoor de Zeenimf klaagen :
De Teemsvorftin word uitgedraagen ,
 O zielsverdriet ! ô hartenwee !
Help my bedrukte Waterreien ,
Mariaas uitvaart nu befchreien .
 En gy myn dochter Galaté ,
Gewoon om Acis doodts te treuren ,
Koom , volgme , wil uw boezem fcheuren ;
 Maar ban uw minnaar uit den zin ;
 Beween de Britfche Koningin .

Wy voerden haar van Karels stranden ,
Verknocht aan Wilhems huuwlyks banden ,
Langs Thetis rug naar Nederlandt.
D'oranjevorst bleef aan haar wangen ,
Wy bleven aan haar kielen hangen ,
Met vlaggen van de min beplant ,
Om al hun huuwlyksvreugd t'aanschouwen.
Wy volgden ook , ô roem der vrouwen ,
Wanneer gy keerde , om op den troon
Te pronken met de Britsche kroon .

Wy volgden Wilhems zeeasteelen ,
Op 't barsten van de koopre keelen ,
Waar voor de Fransche zeemagt vloodt ;
En schokte in duigen aan de stranden ;
Of vloog ten hemel , onder 't branden ;
Of zonk in vader Nereus schoot.
Wy zongen : lang moet Wilhem leven ,
Aan hem is 't zeegebiedt gegeven .
Hy zwaait den drytand door het lot .
Wy kroonen hem tot Watergod .

Nu volgen wy met lykgezangen ,
Met doodsche en bleek besturve wangen
Naar 't graf d'ontzielde Gemalin
Van onzen Opperheer en Koning.
O naare kerker , duistere woning ,
Gy wacht de grootste Ryksvorstin!
Nu schreeuwen wy met schorre toonen :
Vaar wel , ô luister van drie kroonen !
Vaar wel , wy zien u nimmer weêr ,
En duiken met uw lykbus neêr .

De rougalm van de Waterschaaren
Vervult de landen uit de baaren .
De Nimfen vangen 't schor geluidt .
En Tytir , afgerecht op queelen ,
Om 't oor van Amarill' te streelen ,
Verwerpt en breekt zyn herdersfluit .
Leg daar , zoo spreekt hy , myn behaagen
Voorheen , maar nooit gewoon te klaagen ;
De droefheit van myn ingewandt
Verbant u eeuwig uit myn handt .

En gy, ô ryke klaverdaalen,
Gewoon myn schaapen mild t'onthaalen,
Nu legtge uw vruchtbaarheden af.
Gy zult ons vee geen voedzel geeven,
De Lentezon, die 't al doet leeven,
Verdwynt en stort in 't naare graf.
'k Zie reeds de wyngaartranken sterven;
De vruchten op den boom bederven.
De wortels smooren 't jeugdig kruidt.
De waterbronnen droogen uit.

Ik zie den lufthof eeuwig quynen;
De bloemen, half geteelt, verdwynen;
Of blyven met de Britsche Roos,
In moeders ingewandt begraaven.
Nu weigert ons natuur haar gaven,
Haar beemden treuren kruideloos.
Nu zullen geen laurieren bloeien;
Maar lykcipressen weelig groeien.
Ik zalze plukken in den schoot
Van Amarill' myn mingenoot,

En vlechten tot haar kruinfieraaden,
In plaats van versche rozebladen;
Die kranen dorren op haar hoofd.
Ik zieze alré besturven hangen,
En, met de bloesem van haar wangen,
Verbleeken, van sieraadt berooft.
Nu zal geen ry van nachtegaalen
Begroeten Febus lentestraalen.
De nachtuil schreeut door 't gansche dal.
De ravens knarsen overal.

De droefheit doet den herder zwygen,
En op den heuvel nederzygen.
De Britsche veldtmaagdt vat het woordt.
Myn Tytir, spreekze, mag vry klaagen;
De vreugdt van 't landt word uitgedraagen,
Haar luister onder d'aard versmoort.
Maar laat, bedrukte veldtvriendinnen,
De wanhoop ons niet heel verwinnen:
Houd moed, wy zullen niet vergaan,
Zoo lang d'Oranjeboom blyft staan.

Die schaduw zal ons veilig dekken :
 Dat loof een vaste schuilplaats strekken ;
 En kaatsen alle stormen af.
 Maar laat de veldaltaaren rooken ,
 En d'offervlam ten hemel smooken ;
 Godt hoede ons landt voor grooter straf.
 Zoo moet die Heilboom eeuwig groeien ,
 D'Oranjevrucht oneindig bloeien ;
 Die vrucht verquikte ons in den noodt ;
 En tegengift zelf voor de doodt.

Terwyl de maagdt met deze woorden
 De herders troofte die haar hoorden ;
 Verschynt Menalkas op het veldt.
 (De gryze Damon volgt zyn gangen)
 Hy droogt de traanen van zyn wangen :
 'k Heb , zegt hy , 't lyk naar 't graf verzelt.
 Ik zag de dootpracht met myne oogen ,
 De koningksstadt met zwart betoogen ,
 En volgen , in een diepen rou ,
 De Koningin naar 't grafgebou.

Een traanenbeek besproeit de straaten.
De klagt van Wilhems onderzaaten
 Vliegt van beneden naar de lucht.
De voedsters torffen op hunne armen
De zuigelingen onder 't kermen,
 Die weenen daar de moeder zucht ;
En weigren 't voetzels in te zwelgen.
Zoo leert de rou de jonge telgen
 't Verlies, in hunne onnozelheit,
 Beseffen, daar natuur om schreit.

Men ziet, met waggelende schreden,
Langs 't routapyt de Helden treden.
 Een van de Ridder sprak : ô smart!
'k Zag in 't paleis den Koning treuren,
En 't purpre rougewaadt verscheuren ;
 Hy volgde d'uitvaart met zyn hart.
'k Was, zegt een ander, onder 't klagen,
Eer 't lyk wierd uit de zaal gedraagen,
 Aan 't hof van Stuarts jongste Spruit,
 Daar Anna kreet haare oogen uit.

De Deensche Ryksprins schraagt haar leden,
Verzwakt, en door den rou bestreden.

Zoo zagmen eer haar Naamgenoot,
Om zusters doodt in 't hart verflagen,
By 't lykvuur van Elize klaagen.

De rou is een, maar niet de doodt.
Meer hoorde ik niet. de Ridders zwegen,
En streefden langs de naare wegen,
Gevolgt van 't gansche Koningkryk,
Ten tempel met Mariaas lyk.

Noch had Menalkas meer gesproken
Waar 't lykgesprek niet afgebroken.

De Nimfen schreeuwen over 't veldt:
Staak, staak, Menalkas, uw verhaalen.
Wy zullen ook ten grave daalen.

Gy hebt alreê te veel gemeldt.
Vaar wel, ô Koningin der vrouwen,
Wy zullen u niet meer aanschouwen.

Wy zuchten; maar gy zegenpraalt,
Van Godt, uw' Bruîgom, ingehaalt.

Men laat op 't pronk der grafgebouwen
Dit schrift in gout op 't marmer houwen :

Maria rust in deeze zerk.

Zy ruste nimmer in haar leven.

Maar waakte, schoon ten troon verheven,

Als een slavin voor Christus kerk.

De grafwurm mag de leden knaagen ;

De ziel, op 's Heilandts zegewaagen,

Gevlogen boven zon en maan.

Zal eeuwig voor haar Godt bestaan.

A N D E R S.

HIER RUST DE GROOTSTE KONINGIN,
DIE OOIT BRITANJES RYK REGEERDE,
EN, ALS EEN KRUISHELDIN, ZICH WEERDE
VOOR GODTSVRUCHT IN HAAR HÖFGESIN.
HAAR DEUGDEN ZALMEN EEUWIG ROEMEN.
HAAR NAAM BLYFT OVERAL BEKENT,
EN IN HET NEERLANDS HART GEPRENT,
ZOOLANG MEN HOORT MARIA NOEMEN.

F. H.

LYKZANG

*Ter gedachtenisse van den Welgeboren
en Manhaften Heere,*

HENRIK VAN WEEDE,

GENERAAL-MAJoor DER VOETKNECH-
TEN, KOLONEL, PRESIDENT VAN DEN
HOOGEN KRYGSRAAD DER VEREE-
NIGDE NEDERLANDEN, KOM-
MANDEUR VAN UTRECHT,
HOOG HEEMRAAD VAN
DEN LEKKENDYK, enz. enz.

*Overleden binnen Utrrcht den 22. Fe-
bruary 1700.*

O Dodelyke slag! wie leert myn Zangnimf klaagen
En schreien om 't verlies van 't waarde vaderlandt?
De groote Weede legt in Utrechts muur verslagen.
Myn veder beeft van schrik. Hoe klopt myn ingewandt!
Daal neêr, Melpomené, met zwartbewonde snaaren,
Van outs op Helikon in treurstoffe uitgeleert:
Vlecht lykciressen om uw kruin en blonde haaren.
De lauren plukt de doodt, terwylze triomfeert.
Zy plant de zegevaan, van blydtschap uitgelaaten.
Hoogmoedig op haar lot, voor HENDRIKS sterf bed neêr:
Een

Een Heldt, die veldtgeschrei van ruiters en soldaaten
 Braveerde, en vloog door vuur, door kogel, zwaardt en speer.
 Toen 't algemeen bederf voor tweemeel veertien jaaren
 Geschapen stont, en 't landt most buigen voor 't geweld,
 Geslingert als een kiel op Nereus woeste baaren,
 Wanneer door storm op storm 't ontroerde pekel zwelt:
 Wiert ons een Perfeus door Godts Hemelraadt geschonken,
 Die 't monster, dat den staat begrimde, weêrstant boodt;
 En Hollandts Maagdt, gelyk Andromeda, geklonken
 Met kluijsters aan de rots, verdedigde in den noodt.
 't Was Weede, die den Vorst door duizend krygsgêvaaren
 Voor Vryheit en Geloof, steeds volgde op't brieschend paardt.
 En brak slagordens en geleên der Fransche schaaren,
 Verstrooit, gedoodtverft door de slagen van zyn zwaardt.
 't Was Weede, die aan 't hoofdt der dappre stormgenoten
 Ter muurbresse invloog met de fabel in de vuist,
 En stak d'Oranjevlag, gescheurt door donderklooten,
 Op d'overwonnen wal, van bloedig stof begruift.
 't Verover't Naarden zal getuigen van zyn daaden;
 Zoo lang de Zuyderzee haar stroomkruik giet in 't Y.
 Hier kroonde Mars zyn kruin met groene laurebladen
 Voor 't oog van Vrankryks heir aan Wilhem Henriks zy.
 Senef (maar ach! hoe meldt myn Zangnimf zonder beeven
 Dit moordtoneel, daar 't loot zoo menig heldt verslondt!)
 Hier heeft hy met zyn bloet zyn roem in 't stof beschreven,
 En stont, gelyk een leeuw in 't vechtperk, zwaar gewondt.
 Hy bleef den Veldtheer by, die op zyn zegetogten
 De scherpe klaauwen brak der Fransche Roofharpy,
 Tot zy, door slag op slag vermoeit en afgevochten,
 Zieltoogde in 't drabbig bloet, tot vreugd der burgery.

Zoo zag men al 't geweld ter landtgrenze uitgedreven;
 De steên herwonnen door Oranjes legerstoet:
 Tot eindelyk de Vreê, weêr op den troon verheven,
 Haar witte standert plantte in 't purper heldenbloet.
 Toen kreeg heer HENDRIK rust, na zoo veel zwarigheden,
 Verloft van oorlogsramp en 's vyandts doodlyk loot.
 Zyn Ega gespte zelf de wapens van zyn leden,
 En groette met een kus haar lief en echtgenoot.
 Hoe juichte Nederlandt met al zyn onderdaanen!
 De Vaders munten uit in 't prachtig feestgewaadt;
 Terwyl de vreugdevlam de burgerlyke traanen,
 By beeken uitgestort, opdroogde van de straat.
 In dien gewenschten staat, zoo heilzaam voor de landen,
 Bevrydt voor 't loeien van den fellen krygsorkaan,
 Zag Ceres negenmaal heur dankaltaaren branden,
 En negenwerf den zeis in 't rype koren slaan.
 Maar toen Gewetensdwang, ten afgrondt uitgeborsten,
 Gevolgt van Hydraas en gedrogten, wreed van aardt,
 Het treurtoneel ontfloat, en werkte op 't hart der Vorsten,
 Verdween de Vredeson, den Batavier zoo waardt.
 Men mande Neêrlandts vloot, en voerde, op 't legerteken,
 D'oranjevaan door zee. Men stak de krygsbazuin,
 En greep de wapens aan, daar d'oorlogstoorts, ontfteeken
 Aan Vrankryks slaatzucht, dorp en steden smoorde in 't puin.
 God Mars, gezetelt op zyn koopre wagenassen,
 Greep met een nors gelaat den bliksem in zyn handt.
 De paarden bliezen vuur en draafden door de plassen
 Van 't uitgegoten bloedt in Karels Nederlandt.
 De Tuinleeuw volgde in 't veldt de koningklyke vaanen,
 (Want onze Veldtheer droeg de Britsche kroon op 't hoofdt)

En tradt op 't heldenspoor met opgerez'ne maanen,
By 't Bondtgenootschap, dat hem bystant had beloofd.
Held WEEDE, door den Vorst verheven, en beschonken
(Zyn deugd verdiende loon) met hooger krygsgezag,
Stont onbezweken daar musket en fabel blonken.
Zyn kling bepleitte 't recht der volken dag op dag.
De bodem van Fleury, gescheurt door donderslagen,
Geblikfemt door de vlam van 't barstende kanon,
Zal van zyn dapperheit en krygsbeleit gewaagen,
Zoo lang de zeegolf bluscht de dagtoorts van de zon.
Steenkerk', ja Landens veld, daar WILHEMS strydbren degen
Godts kerk en 't vaderlant verdedigde onder 't slaan,
Zal eeuwig melden, schoon ondankbre tongen zweegen,
Wat HENRIK in 't gezicht des Konings heeft gedaan.
Hoe bleek zyn heldenmoedt voor Namen, in 't bevechten
Der steenrots, die de Vorst, na fellen tegenstant,
Veroverde voor 't oog van honderdduizendt knechten,
Die Villeroy, als 't hoofd, te veldt voerde uit zyn landt.
Hy, die onwinbaar bleef in rookende oorlogsvelden,
Legt nu op 't zwaanendons verwonnen van de doot:
Haar schicht ontzielt de bloem van vader Mavors helden:
Een zege, nooit behaalt door Vrankryks kling of loot.
't Was WEEDE, die, voor aan in 't raadtgestoelt gezeten,
Den twist van 't legervolk beslechtte met verstandt,
En sprak het vonnis uit met zyn oprecht geweten.
De krygsraad mist zyn hoofd, de Staat zyn rechte handt.
't Was WEEDE, die in d'echt volmaakte mannen teelde
Voor Utrechts Staatenhof, en Neêrlands Krygsvoogdy:
Doorluchte zielen, nooit gestreelt door laffe weelde.
Twee bleven in den kryg den groten vader by.

Hy had zyn zoonen vroeg den oorlogsplicht geleezen,
 't Geheim van 't veldgevecht en stormen op den wal.
 Zoo wierdt Askaan van Prins Eneas onderwezen.

Zoo wekte Amilkars les den moedt van Hannibal.
 Hy leerde hen de kunst om 't wapentuig te draagen.

Zy volgden togt op togt Oranjes legerstaf;
 Maar daalden veel te vroeg, in 't opgaan van hun dagen,
 Verhoogt in 't krygsbewint, met lauren in hun graf.

De vader weende op d'afsch van zyne ontfielde zoonen.

Hy schoot, maar bleek van schrik, het swarte treurkleedt aan.
 Gansch Utrecht smoorde in rou door Henriks jammertoonen.

De Maagden scheurden 't haar, en stortten traan op traan.

Nu zultge. ô groote ziel! uw zalig krooft ontmoeten

In 't heilig hofpaleis, daarze op de wolken treên;
 Verwelkoomt, ingehaalt van helden, die u groeten.

Gy zegepraakt omhoog, wy zuchten hier beneên,
 En schreien op den zerk met uw beroemde maagen,

Oprechte telgen van uw adelyken Stam:

Al Zuilen voor den Staat in buldrende onweêrvlaagen,

Beproeft in 't oorlogsvuur, geloutert door de vlam.

De Britsche Koning zal met traanen in zyne oogen

Beklaagen 't ondergaan van zulk een oorlogszon;

Wanneer de Luchtbodin, de wolken doorgevlogen,

De routrompetten steekt in 't ryk van Albion.

Hoe volgt myn Zangheldin den doodsleef, onder 't schreien

Der legerknaapen, aan den vroomen heldt verplicht;

En Burgerschaaren, die de doodsche pracht geleien!

De droefheit van de ziel verklaart zich door 't gezicht.

De straten vloeijen nog van traanen, uitgegoten

Om 's Burgermeesters doot, heer HENRIKS broeder zoon;

De

De bloem en 't pronkjuweel der adelyke loten:
Het Stichtfche Wapenschildt een paerel aan de kroon:
De vlam der lyktoorts kan dien pekelfloedt niet droogen.
De traanen bluffchen zelfs d'ontftoke fakkels uit.
De vaders volgen 't lyk met neêrgeslagene oogen.
D'ontflore tempel heeft, gefchokt door 't rougeluit.
Hoe gaapt de grafspelonk naar d'uitgeteerde leden,
Op 't krankbed door de dood gemartelt en gevelt.
Elk fchreeuwt voor 't lef: vaar wel. De lykbus daalt beneden,
Maar d'eer vliegt hemelhoog van dien beroemden Heldt.
Bedrukte zoonen, die hier treurt in rougewaaden,
En, zuchtende aan den zerk, uw vaders fchim voldoet;
Gy zaagt zyn kruin op d'aard gekroont met laurebladen;
Nu pronkt ze met een krans, geverft in Christus bloet.
Hy heeft den jongften ftrydt kloekmoedig uitgestreden,
En triomfeert by Godt in 't langbeloofde landt.
Verzet uw zwaaren rou, en ftelt uw hart te vreden.
Een groote ziel bepaalt haar droefheit door 't verftandt.
En gy, ô Staatsheer! niet als met ontzag te noemen,
O DYKVELT! Hoofdpilaar van 't Nederduitsch gewest,
Wiens deugden en beleid gekroonde Vorften roemen,
Behouder, Toeverlaat van 't Algemeene Best;
Ei fpaar u zelve voor het landt, en droog uw kaaken,
Op dat geen tweede ramp uw onderdaanen druk.
Uw wysheit peilt den grondt der wereldtlyke zaaken:
Zy fpoort de wegen na van 't wiffelbaar geluk.
Leef lang, tot vreugd van Kerk en Staat en Koningshoven.
Omhels uw' broeders geest, maar fpede, in 't ryk hier boven.

TER ONTSTERFLYKE
 GEDACHTENISSE
 Van den Doorluchtigsten, en Grootmagtigsten
 M O N A R C H
 WILHEM DEN III,

*Koning van Engelandt, Schotlandt, Vrankryk en
 Ierlandt, Beschermmer des Geloofs. enz. enz. enz.*

Overleden den 19. van Lentemaandt, 1702.

HOe droevig blyft de Faam op haare vlerken hangen
 In 't midden van de lucht! wat onheil meldt haar mond!
 Zy steekt de treurbazuin met bleekbesturve wangen.
 De traanen vloejen uit haare oogen op den grond.
 De zonnefakkel, aan den morgenglans ontstoken,
 Verdwynt voor haar gezigt. wat dreigt ons vaderlandt?
 Is d'yzre tempeldeur van Janus opgebroken?
 En zwaait Gradivus weêr den bliksem met zyn handt?
 Zal 't zwangere kanon, bevrucht van zwavelvlammen;
 Weêr baaren op den rug van vader Oceaan,
 Of 't stormgevaart den muur en hoogen toren rammen,
 En door vorst Karels doot Europe in 't harnas staan?
 Of heeft Gewetensdwang, bestuwt van moortgedrogten,
 In zwarte kerkers van den afgrondt voortgeteelt,

Weêr

Weêr tempels omgewroet, de vrye ziel bevochten,
 En in 't naburig ryk een wreede rol gespeelt?
 Gy dwaalt, myn zangeres: zy blaast geen oorlogsmaaren,
 ('t Is waar, wy hoorden lang van verre dat geluid)
 Noch helse tyranny van zielsgeweldenaaren,
 Schoffeerders van de kerk, Godts uitverkore bruidt.
 Een dodelyker maar ontroert haare ingewanden.
 Heur pennen voeren haar van d' Albionsche ree:
 Daar zag zy voor den troon Vorst Wilhems lyktoorts branden.
 Zy stak de routrompet. Neptuin ontwaakte in zee,
 En geesselde den vloedt, door ongedult gedreven,
 Tot driemaal achter een met zyn metaalen staf.
 Hy scheurt den gryzen baart, terwyl zyn' leden beeven,
 'n legt zyn troonsieraadt voor Thetis oogen af.
 Doorluchte Teemsgodes! die van uw glazen wagen
 Het merk der zeevoogdy ziet blinken op zyn hoofdt,
 Wanneer zyn stroomgespan, in 't zeegareel geslagen,
 Gemoedigt door zyn vork, den rug der golven klooft
 Langs 't witte krytgeberg en d'oevers van uw ryken:
 Aanschouw zyn droefheit om uw doodlyk ongeval,
 En hoe 't onsterfelyk hart der Goden kan bezwyken
 Om 't leet, dat van uw strandt Europe treffen zal.
 De blonde Doris rukt de paarlen uit de haaren,
 Safier en esmeraut van haare blanke borst,
 En slicht een treurtoneel op 't ruime veldt der baaren,
 Bewogen door de doot van dien beroemden Vorst.
 Trompetter, Triton, steekt den lyktoon op zyn horen,
 En daagt al 't Godendom in rougewaadt by een:
 Zyn Koning heeft zyn vriendt, ja broeder zelf, verloren:
 Hy hadt met hem door 't lot het zeegebiedt gemeen.

Geen sterfelyk Monarch quam nader aan de Goden,
 Dan Koning Wilhem, die, in 't oorlog afgeflooft,
 Den Roomschen Cezar zelf door moedt en krygsgeboden,
 In 't leven overtrof, en nu zyn Star verdooft.
 Hy schuimde 't pekel van ontelbere waterplaagen,
 Die 't recht bestreden van den vryen Oceaan.
 Men zag hem togt op togt de zeelaurieren draagen,
 En voor zyn glans de Zon van Vrankryk ondergaan.
 Hy vocht rechtvaardig voor de rust der onderdaanen,
 En trok den fabel, maar gedwongen uit de schee:
 Dat tuigde 't opschrift van zyn vorstelyke vaanen,
 Die vryheidt en geloof meêvoerden over zee.
 Hoe wierdt Neptunus rug beploegt van duizendt kielen,
 Om 't klaagende Albion te rukken uit den noodt!
 D'Oranje Watervoogdt, omringt van dappre zielen,
 Blonk, als een oorlogsgodt, in 't harnas op zyn vloot.
 De Godtsdienst, onderdrukt van woedende barbaaren,
 Stondt aan zyn rechte zy in 't zedig kerkgewaadt,
 En klaagde aan hem den val van tempels en altaaren:
 Toen brak de droefheit door in 't vorstelyk gelaat.
 Zyn traanen-rolden van 't kampanje in Nereus plassen:
 Maar Doris ving 't kristal van 't weenende gezicht
 In eenen schulp, van outs in 't stroompaleis gewassen,
 En sierde met dien schat, getremt door 't zonnelicht,
 Den blanken boezem, om zyn zegefeste te vieren:
 Dat gadeloze feest, toen 't opgevloekt Geweldt
 Gekluistert volgde op 't spoor van Wilhems praalbanieren,
 En door zyn fabel voor den rykstroon wierdt gevelt,
 ô Dag! ô groote dag! ter goeder uur geboren!
 d'Alziende Febus, die zyn zonneglans voorheên',

Om zoo veel gruwelen, en rampen, 't volk beschoren,
Europe weigerde, en met flaauwe straalen schein,
Ja deisde in 't daagen met verduisterde gareelen,
Als door 't aanschouwen van Thyestes moordtbanket;
Bestraalde in 't glinstrendt kleedt Britanjes eertoneelen,
En 't prachtig ryksjuweel op 's Konings kruin gezet.
Het moedig viergespan braveerde voor zyn wagen,
Als toen in vroeger eeuw, kort na den weereltvloedt,
De landtplaag, Python, door zyn staalen schicht verslagen,
Het aartryk meeste met een zee van rokendt bloedt.
Het vrolyk lō klonk door d'opgepronkte straaten
Der koningklyke stadt. hoe juichte Brittenlandt!
De dankbaarheid ontstak de ziel der onderzaaten,
Uit slaverny geslaakt door Koning Wilhems handt.
Nu heeft die vreugdezoon ontydig uitgeschenen.
Apolloos heirbaan trekt weêr 't zwarte treurkleedt aan.
Nu is tēr quader uure, Europe, uw hoop verdwenen:
d'Aartsheilandt zal niet meer voor u in 't harnas staan.
Hy overwint alleen, maar alles gaat verloren.
ô Moeder Thetis! die met een verflage ziel
Uw traanen stortte in zee, uw klagte in Nereus ooren,
Toen heldt Achil, uw zoon, voor Trojes muuren viel,
Een tweede Achilles, maar veel grooter door zyn daaden,
Vereischt een nieuwen rou: ween Peleus gemaalin:
Ontbloot uw waterhof van al' zyn praalsieraaden,
En sierlyk zeegewas. en gy, ô Stroomgodin
Der Iersche Boyne! die beschaduwet van zyn vaanen,
Den onverfaagden Heldt met uitgetoogen zwaardt
Op 't steeken der trompet voor 't recht der onderdaanen
Zaagt waaden door den vloedt op 't briefschende oorlogspaardt.

En 't onbevleete bloedt bepurpen uwe gronden,
 Waar uit noch schooner bloem, dan die van Ajax, groeit;
 Gy hebt zyn fchouderwondt met eige handt verbonden,
 En met de froomen uit uw waterkruik befproeit:
 Maar wie zal uw quetsuur, bedrukte Nimf, geneezen?
 Laat vry al 't heelendt groen, en kruiden van waardy
 Door watermaagden op uw vruchtbre velden leezen,
 Gekoestert door de lucht ten dienft der artsfeny:
 't Is vruchteloos, dat kruidt heeft al zyn kracht verloren,
 Door 't derven van den glans die 't gansche landt befcheen.
 Dat albezielendt Licht, bestuwt van hemelkooren,
 Brak op zyn zegekoets door aardtsche nevels heen,
 Om aan een schooner lucht in eeuwigheit te fchynen.
 ô Dierverkooren Vorft! gy juicht en triomfeert,
 Terwyl uw zetel treurt, bekleedt met rougordynen,
 En 't uitgeweende volk door druk in fteen verkeert.
 Aan hoe veel froomen moette uw rampen kenbaar maaken,
 ô Teems! want yder deelt in uw rampzalig lot?
 Hoe zal uw fmart de ziel van Ryn en Donau raaken,
 Die byftant wachten van Europes Oorlogsgodt!
 De Po, door Faëton bekend in vroeger dagen,
 Verdronken in haar fchoot, geblikfeint uit de lucht,
 (Een tweede kon eerlang dat zelve lot beklaagen)
 Ziet Leopoldus vaan verbleeken op 't gerucht
 Van Koning Wilhems doot, en d'Arentsvlerken hangen.
 De prins Eugenius, die uit Kremones muur
 Den Franschen Legervoogdt fleepte in triomf gevangen,
 En duizent vyanden vernielde door zyn vuur,
 Bepaalt zyn zegefeelt, en dekt het glinfrendt wapen
 En zyn gepluimden helm, verheerlykt door zyn lof.

De pieken sleepen in de vuist der legerknaapen,
En schryven met haar punt den rou van 't hart in 't stof.
Krygzieke Seine, die een lange reeks van jaaren
Oranjes wapens tergde, en tegens recht en reên,
Door heerschlufst aangevoert te lande en op de baaren
Het oorlog koesterde tot nadeel van 't gemeen:
Hy haate uw tyranny, maar minde uw landtgenooten.
Toen 't burgerlyke bloet, in 't aanzien van uw stadt
Ter liefde van 't geloof door 't moortgeweer vergooten,
In uwen boezem vloeide, en vulde uw watervat:
Toen 't halve koningryk gewetensdwang ontvluchtte;
En d'uitgeteerde vrouw al dolende om de doot
Van man en zuigeling in wilderniffen zuchtte:
Wie troofte uw onderdaan, ô Seine in deezen noot?
Het was uw vyandt, die, geraakt van mededogen,
Als vriendt uw burgers, die door 't waagen van hun bloedt
Uw kroon verdedigden in vroeger oorelogen,
Van u verlaaten, uit zyn fchatkift heeft gevoedt.
Die edelmoedigheid streefde allen roem te boven,
En vondt geen deugden op de wereldt haar gelyk.
Hoe klonk die loftrumpet uit aller vorften hoven:
Geen vaster vryburg, dan in koning Wilhems ryk!
En gy, ô Iber! die noch vloeit met traage stroomen,
En traanen in den schoot der Spaansche golven giet,
Om Karel, u door 't lot ter quader uure ontnomen,
Schoon Flippus, Vrankrykszoon, op zynen troon gebiedt:
Gy hadt uw kroonbanier aan Wilhems staf verbonden,
Eer hy ten zetel tradt in 't purpre ryksgewaadt:
Die dierbezwoore trou wierdt door geen tydt geschonden.
Hy bleef uw bondtgenoot in koninglyken staat.

In hoe veel flagen heeft zyn kling voor u gefreden,
 En 't recht van 't Spaansche ryk in Neerlandt voorgeflaan!
 Hy vloog, gelyk een fchicht, door Vrankryks krygsgeleden.
 De velden gaapten voor zyn voeten onder 't slaan,
 En borften door 't geweldt der felle donderklooten,
 Terwyl zyn klepper draafde in 't bloet langs 't rokendt ftof.
 De Maas en Sambre zal zyn heldenroem vergrooten,
 Veel meer dan Simois en Xantus Hektors lof.
 Gesloopte fteden, en geblikfemde kasteelen,
 En rotfen, tot den grondt verbryzelt door 't metaal,
 Vereeuwigen 't gebou van Wilhems eertoneelen,
 En teekenen van zyn doorluchte zegepraal.
 Wat ftoft de wereldt op verheevene pilaaren,
 En steene bergen, die Alcides trok van een!
 Denkbeelden van zyn daân, eerzuilen op de baaren;
 Zy fmelten door den glans van Wilhems krygstroepen,
 Als buigzaam wasch voor 't vuur van Febus zonnnewagen,
 Laat vry den Nyl, wiens froom de vruchtbre velden voedt
 Van 't oude Egypte, roem op zyne naalden draagen,
 En stoffen dat haar kunst het keurigst oog voldoet:
 Die uiterlyke pracht van vorstelyke graven
 Vergaat, als 't koudt gebeent dat in haar fchaduw rust:
 Maar deugd en dapperheit, gequeekt in 't hart der Braven,
 Barft door den zerk, en vliegt van d'een naar d'andre kufft,
 Blyft ongefchonden, en verteert den roeft der jaaren.
 Zoo leeft die groote Vorft onfterfelyk na de doot.
 Zyn Star, verheerlykt aan 't paleis der hemelfchaaren,
 Verftrekt een baak in zee voor zyn gevreesde vloot.
 Gy Palinuren, die de Britfche roubanieren
 Naar 't vyantlyke ftrandt zult voeren door den vloedt,

Vereenigt met de vlag der dappre Batavieren,
 Volgt, volgt dat heilig Licht, dat u van boven groet:
 Dan zult gy bank noch klip ontmoeten onder 't zeilen,
 Maar al de havens van Europes dwingelandt,
 Ten trots van zyne magt, met uwe schepen peilen,
 En steeken 't zeegevaarte, als Hektors toorts, in brandt.
 Doorluchte buuren, die, gedreigt met oorlogsplaaen,
 Met ons den wyzen raadt van uwen Nestor derft,
 Vaart wel: het lustme nu in 't vaderlandt te klaagen,
 Daar 't bloozende aangezigt van Neêrlandts Maagdt besterft.
 Die schoone scheurt de borst en vlechten met haar handen,
 En doolt in treurgewaadt, gelyk een weduwvrouw.
 Zy naakt de plaats, daar eer de vuurtoneelen brandden,
 En wentelt zich in 't stof voor 't vorstelyk gebouw.
 Daar klaagtze: ik heb myn lief, myn bruidegom verloren,
 Den Heilandt, die my redde in 't uiterste gevaar;
 Toen 't monster, tot myn ramp ten afgrondt uitgezwoeren,
 My, aan de steenrots vast geklonken, dootsch en naar
 Van wezen, dreigde met den bliksem van zyne oogen.
 De Heldt, gesproten uit Jupyn en Danaë,
 Wierdt nooit in 't Moorsche ryk van Cefeus meer bewoogen
 Door 't onheil der prinses, gekluistert aan de zee;
 Dan myn beschermer, die myn ketens heeft verbroken,
 Den hoedt van vryheit op den top der speer geplant,
 Het uitgegoten bloet der burgery gewroken,
 En 't heilig Kruisaltaar, myn allerwaartste pandt,
 Den dodelyken klaauw der kerkgeweldenaren
 Ontweldigt, door zyn vuist op 't hooge koor herfstelt.
 ô Landt! ô vaderlandt! ô haartiteen! ô altaaren!
 Wat zyt gy dankbaarheid verschuldigt aan dien Heldt.

Door hoe veel dienften heeft zyn gunft den Staat verbonden!
 Hoe bloeide 't heiligdom van Themis door zyn vlyt!
 Hy queekte wetenfchap en duizent eedle vonden,
 En ftichtte tempelen, Minerve toegewydt;
 Wiens fchrandre priesters en doorluchtige verftanden,
 Ver onderscheiden door geleertheit van 't gemeen,
 Uitheemfchen nodigden uit afgelege landen;
 Zoo volgde Nederlandt het voorbeeldt van Atheen.
 Hy bouwde op deezen grondt, naar Vaders Mavors wetten,
 Europes krygstoneel in oorlog en in vreê,
 Wiens glori door den toon van trommen en trompetten
 In alle ryken klonk te lande en over zee.
 Treur nu, ô kunstjuweel der wapenoeffeningen!
 ô Hoogverheven School! bestryder van 't geweldt!
 Befchermer van het recht! ô luft van vreemdelingen
 En ingeboren volk! uw bouwheer legt geveldt.
 De doodt heeft met haar fchicht denHeldt door't hart geflooten;
 En met dien zelven pyl myn teere borft gewondt,
 Och hadt myn handt voor 't left zyne oogen noch geflooten,
 En ik den jongften fnik gewoekert met myn mondt!
 Dan had de Koning my gezegent voor zyn fterven,
 En ik den heilwensfch voor zyn dootbedt noch gehoort.
 Westmunfters tempel, die 't bezielde lyf moet derven,
 Mag praalen met zyn afch: maar 't ftof, door zyn geboort'
 Geheiligt, en de grondt, meer door zyn wieg verheven,
 Dan immer Krete door Saturnus grooten zoon,
 Zal eeuwig 't marmre graf in roem te boven ftreeven.
 Myn landtfchap teelde, ô Brit! een Koning voor uw troon:
 Geen Koning, u door 't lot, dat dikmaal dwaalt, gefchonken;
 ('t Geluk, geblindtdoekt, grypt in 't hondert; kent verftant
 Noch

Noch eedle deugden, die in groote zielen pronken)
 Maar die den prys der kroon verdiende door zyn handt:
 Een koning, dien gy smeekte, en perste door uw traanen.
 Den staf t'aanvaarden, ja vermoede door uw beê:
 Wiens wysheit in 't geloei der felste staatorkaanen
 Uw kiel, aan 't zinken, voerde aan een gewenschte ree:
 Wiens onvermoeide zorg de rust der onderzaaten,
 De vryheit van zyn volk, en Godts gewyde altaar
 Bewaakte, en eeuwig slaafde in koninglyke staaten.
 Nu rust hy van zyn werk by d'uitverkore schaar,
 Geloof beschermers, die Vorst Jesus kruistandaarden,
 Als dappre martelaars, op 't bloedige schavot
 Trou zwoeren in 't gezigt van vlammen, stropfen, zwaarden,
 En 't leven offerden op 't moordaltaar aan Godt.
 Die zielen treden hier den Britschen Koning tegen.
 d' Een drukt zyn frydtbre vuist: een ander kust zyn voet
 Uit waare erkentenis, om dat zyn heldendegen,
 Zelf door Godts wraak gescherpt, het afgetapte bloet
 Op 's vyandts bekkeneel rechtvaardig heeft gewroken.
 De vroomme Koningin omhelst haar f'ichtgenoot
 Voor 't hemelsch outer, door Godts troonwacht aangestoken:
 En priester Christus bindt hun' zielen na de doot
 Met eenen vaster bandt in 't ryk der eeuwigheden.
 Vaarwel geheiligt Paar op uw verheven troon.
 Uw Heilandt heeft voor u, gy hebt voor hem gestreden.
 Nu pronkt gy beide om hoog met Jesus zegekroon.
 Maar ik rampzalige.... haar tong verstyft in 't spreken,
 Zy wil, maar kan niet meer, en zygt allenks in 't stof.
 De Vaders naderen, en zien de Maagdt, bezweeken,
 Vast worstlen met den rou voor Koning Wilhems hof.

Zy heffen 't hygendt lyf van d'aarde met hun' handen,
 En zweeren een voor een haar bystant in den noodt,
 Als 't oorlogsonweer loeit, en Mavors toortfen branden:

Ja d'eendracht (die de grens der heerschappy vergroot;
 Die onverwinbre muur voor vestingen en steden;

Die sterke grendel voor den Staat, die vastter sluit
 Can grof gefmeete metaal van Mulciber) schynt heden,
 Gelyk een heilig vuur, hun blinkende oogen uit.

Dat troost uw burgery. dat sterkt uw veldtbanieren.

Dat moedigt uwen Leeuw, die reedts den vyandt tart!
 ô Helden! 't edel bloet der oude Batavieren,

Uw dappre Vaderen, speelt waarlyk door uw hart.
 My dunkt hun grafzerk splyt, de dootbus looft uw daaden.

Uw Stedehouder ziet om hoog uw yver aan,
 Vervrolykt door den moedt der Nederlantsche Raaden.

Volhart in deeze deugdt. de Staat zal eeuwig staan,
 En uw beroemt bedryf vermoejen alle tongen;
 Met Koning Wilhems lof de wereldt door gezongen.

*W*iens hart ontroerde niet op Koning WILLEMS doot,
 Beschermbeer van het Landt, om vreemde magt te snuiken,

Die 't veeg Brittanje redde uit zynen hoogsten noodt,
 Voor wien de Lelyzon most aan de kinnen duiken?

Hy scheide van deeze aarde, en voer ten starren in:
 Terwyl zyn heldennaam hier zal onsterfelyk leeven,

En pryken, spyt de nydt, aan 's hemels hoogste tin,
 Als die oneindig meer dan Cesar heeft bedreven;

Die drukte t Roomsche Ryk met trots en dwinglandy:
 Dees maakte Brittenlandt van slaafsche banden vry.

LYKKLAGT
 Over den hooggeleerden HEER
 JOANNES GEORGIUS
 GREVIUS.

*Professor der Historien, Welsprekentheit, en
 Grieksche taale in de Academie, te*

UTRECHT, enz. enz. enz.

MOet ik uw ramp, ô Stichts Atheen, beklagen,
 EN GREVIUS naar 't duister graf zien draagen,
 Die, als een zon, uw hooge school bescheen!
 Hoe dra verkeert triomfzang in geween!
 De vreugdevlam, in 't vaderlant ontsteeken,
 Wordt nu gebluscht door traanen, die by beken
 Langs markt en siraat (met krygstrofeen gesiert,
 Toen 't Fransch geweldt, dat woedende ongediert,
 Gemuilbandt, en beknelt met yzre boejen,
 Wierdt omgevoert uit duizent oogen vloejen.
 De droefheit boort door 't hart van Nederlandt.
 De lyktoorts, die in Utrechts muuren brandt,
 Verspreidt alom haar dodelyke vonken:
 Ja gansch E urope, in diepen rou gezonken,
 Aanschout de vlam van ver de sluyerkrone,
 De gulde staf, en schitterende troon
 Wordt door dien rook bezwalkt. al d'aartsche Goden,
 Die heerichkunde, en 't geheim der ryksgeboden,

En staatbelang, tot heil der burgery,
Veel gulziger, dan honinglekkerny,
Inzwolgen uit 's mans doorgeleerde bladen,
Besproejen met geweene hun' troongewaaden;
Ja zelf de Vorst, die uit zyn ingewandt
Die eedle drift van 't mededoogen bant,
Die 't al verwoest door woedende banieren,
En dorst naar 't bloet der oude Batavieren,
Bestierft, om 't lot van GREVEN en zyn endt.
Hy klaagt: een stof voorheen hem onbekent.
Gy mint hen, die om d'eedle wysheit zweeten;
En hadt u zelf geschakelt met een keten
Van louter gout, ô groote Lodewyk,
Aan 's mans verdienst, verheerlykt in uw ryk.
Geen Vorstlyk hof ryft in d'Europfche landen,
Of 't heeft weleer geheiligde offerhanden
Van dankbaarheid, verschuldigt aan zyn vlyt,
Dien Priester van Minerve toegewydt.
Dat gout, aan u door Koningen geschonken,
Doorluchte ziel, mag in de schatkiit pronken,
Doch wordt allenks door roeft des tydts verteert:
Maar uwe naam, de wereldt door geërt,
Blyft eeuwig in de ziel van 't volk geschreven.
Uw glori zal op gulde wieken zweeven,
En schynen, als een star, aan 't hemelsch hof.
D'onwetenheit, geblinddoekt voor uw' lof,
Met eeue wolk van duisternis betoogen,
Zal door dien glans verdwynen uit onze oogen.
Zoo zult gy 't volk noch lichten na uw doot;
Zoo lang Apol uit moeder Thetis schoot

In 't oosten ryft met nieuwgeboore ftraalen.
Maar wie zal uw doorluchte daaden maalen,
ô WILHEM, want dat werk was hem betrouwt?
Zyn fenixpen, gedoopt in vloejent gout,
Had beft dat wit getroffen naar behooren:
Nu moet die vrucht in haar geboorte fmooren.
Verwoede doot, die hem den dootfteek gaf,
En WILHEM fliet, met Neêrlants hoop in 't graf,
Och moft uw fchicht, door wreetheit aangedreeven,
Weêr doelen op den fchryver van zyn leven!
Die letterheldt, hadt gy zyn ziel gefpaart,
Had door die ftof, 't Euroopsche volk zoo waardt,
Elks hart geftreelt, en d'uitgestorte traanen
Een wyl gedroogt der treurende onderdaanen.
Nu zal zyn ziel in 't ryk der eeuwigheên,
Daar d'englen op den troon der wolken treên,
Het voorwerp van haar bezigheên ontmoeten.
Daar zultge, ô heldt, een ry van Vorften groeten,
Die, door uw pen op 't parkement verfiert,
Van 't fterfelyk volk verheerlykt en geviert,
U voor dien dienst hun dandbaarheên bewyzen.
Maar wie zal ons met eedle wysheit spyzen,
Wie Pallas koor verlichten door zyn glans?
Wie won, als hy, den gulden lauwerkrans?
De loopbaan ftont voor yders toegang open:
Maar GREVIUS heeft elk voorby gelopen.
Vernuft en vlyt heeft hem den weg gebaant;
En 't hart, noch jong tot leerzucht aangemaant,
Ontfloot de poort voor kunft en wetenfchappen.
Zoo klom zyn voet op d'allerhoogfte trappen

Van lettereere in vrouw Minerves hof.
 Ai belgt u niet, ô mannen ryk van lof,
 Indien ik my verftout zoo ver te weiden:
 Maar oordeelt flechts onzydig en befcheiden.
 Zyn groote roem verkleent uw' luifter niet:
 Die blinkt zoo ver de zon heur ftraalen fchiet,
 En wordt, met hem, geviert in myn gedachten.
 Mengt, helden, mengt uw traanen met myn klagten:
 Besproeit zyn afch met ongeveinfte gewezen.
 Hy eerde lang uw wysheit hier beneên.
 Zyn huis en hart bleef eindeloos ontflooten
 Voor medebroërs en fchrandre Kunstgenooten.
 Geen laffe taal, maar taal, doorkneedt met zout,
 Wierdt daar gevoert by 't deftig onderhoudt.
 Zoo fprak zyn mondt; zoo heeft zyn pen gefchreven.
 Hy kon de jeugdt aan d'outheit wedergeeven.
 Wierdt Ezons tydt ten dienft van Jazons gunft,
 Wel eer verlengt, gerekt door kracht van kunst:
 Deez' letterheldt verrichte grooter zaaken;
 Zyn eël vernuft kon 't volk onfterfelyk maaken.
 Men zag door hem de fteden met haar kruin
 Verryzen uit de fluvende affiche en puin.
 Gy die oudt Rome, en tempels, hofgebouwen,
 En plegtigheên, en godsdienft tracht t'aanfchouwen,
 Slaat uw gezigt op GREVIUS tafreel:
 Daar praalt die ftrof op haar herbout toneel.
 Zoo leeft het al door zyn geleerde boeken.
 Laat nu de nydt, met fchimpen, lattren, vloeken,
 De klaauwen flaan in zyn geheiligd werk:
 Zyn groote naam valt al 't gewelt te fterk.

T E R
G E D A C H T E N I S S E
Van den manhaften en dapperen
H E L D T
G O D A R D ,
G R A V E V A N A T H L O N E ,

enz, enz, enz.

I N dien myn zangheldin, ontbloot van feestfieraaden,
Gelyk een weduwvrouw, bedekt met rougewaaden,
Op Neêrlands treurtoneel, daar yder zucht en quynt,
Met traage schreeden treedt, en licht te laat verschynt,
Verwyt haar geen verzuim van pligt, myn landtgenooten:
ô Neen! de droefheit heeft haar borst zoo lang geslooten,
En gyzelde de galm in haar besturve keel.
De bleeke handt verstyfde in 't spannen van de veêl.
't Gezigt verflaaude, en 't lyf, van boven tot beneden
Door ongemeenen rou om G O D A R D S doot bestreden,
Bleef onbeweegbaar staan, als Fincus in 't gevecht
Door 't schildt van Perseus en Meduzaas addervlecht:
Maar toen Apollo van Parnassus nederdaalde,
En met een heilig vuur d'ontstelde leên bestraalde,
Bequam de dootsche nimf uit dien verbaafden staat,
En volgde 't naar geschrei van 't volk, dat langs de straat,
Met lycipres bezaait in plaats van Dafnes bladen,
Den Stichtschen Heldt betreurt, en zyn manhafte daaden

Tot aan de lucht verbreidt; terwijl de dankbaarheid
 Een plaats voor zyn verdienste in 't ingewandt bereidt
 Van Neêrlandts vryen Staat, en al zyn onderdaanen.
 ô Bisschoplyke Stoel! noch nat van burgertraanen,
 By beeken uitgestort om uwen Letterheldt,
 Nu legt geleertheit by de dapperheit gevelt:
 Die dubble lyktoorts rookt in uw aaloude muuren,
 En dooft door deezen damp den glans der vreugdevuuren,
 Door 't gunstig oorlogslot ontsteken overal
 Langs markt en straat, bevrucht van ons triomfgeschal.
 De maagden dansten op de grimmelende wegen,
 En vloogen, net getooit, den Overwinnaar tegen;
 Ja heften beurt om beurt een vrolyk feestliedt aan,
 Tot lof van GODARDS zwaardt, dat wondren hadt gedaan:
 Dat Venlo, en Roermont, en beï de sterke sloten
 Van Luik, en Stevensweert, door hulp der Bontgenooten,
 Veroverde in 't gezigt des vyandts, die alleen
 Getuige strekte van de zege, en ras verdween.
 Gelyk een schip, geschokt door 't klotfen van de baaren,
 Door storm op storm vervolgt en duizent zeegevaaren,
 Terwyl Godt Eolus, ontkerkert, raast en woedt,
 In 't eindt de haven met zyn ryke zeevracht groet:
 Zoo zagmen REEDE, aan 't hoofdt der Nederlandtsche vaanen,
 Een reeks van jaaren door ontelbre krygsorkaanen
 Op Mavors oorlogspas geslingert heen en weêr,
 De kust bezeilen van zyn eeuwigdurende eer.
 Zyn groote vader (niet, dan met ontzag, te noemen,
 Wiens deugden dagelyks de Stichtsche burgers roemen;
 Wiens eedle lykasch 't slot der dootbus viel te sterk,
 En, lang geborsten uit den Amerongschen zerk,

Door gansch Europe stuift in zoo veel Vorstehoven,
Die noch de gaaven van dien staatbestierder looven)
Die vader hadt zyn zoon, verzekert van zyn vlyt
En onverfaagden moedt, voor 't krygsaltaar gewydt
Aan Mavors oorlogsdienst in 't bloejen van zyn jaaren,
Om voor de vryheit en Godts onbevleete altaaren
Te sryden, en zyn landt te dienen in den noodt.

Toen Vrankryk in zyn raadt den ondergang besloot,
Voor zo veel jaaren, van de Nederlandtsche Staaten;
Toen 't helsche monster, van zyn kluisters losgelaaten
Door 's Konings wreede vuist, al razende en verwoedt
Langs onze straaten draafde in 't uitgestorte bloedt,
En kindt noch maagdt verschoonde, (ô droevigste aller dagen,
Wie kan uw rampen ooit herdenken zonder klaagen!)
Wierdt WILHEMS srydtbre vuist de legerbyl betrouwt:
Die zag ATHLONES jeugdt op 't oorlogspardt zoo stout
Den rover volgen, en, door edel vuur ontfteken,
't Mishandelt vaderlandt en zoo veel onrecht wreeken.
Hy zag den jongen Mars door kogel, zwaardt en vuur
Langs 't vechterk draaven, of den vyandtlyken muur
Beklimmen in 't gezigt van Vrankryks krygstrouwanten,
Om daar de zegevaan voor 't oog van 't heir te planten,
Dat door de bressen streefde of opgeramde poort.
d'Oranje Veldtheer, door die dapperheit bekoort:
En ooggetuige van zyn ridderlyke daaden,
Verfierde zelf zyn kruin met groene lauwerbladen
Op 't prachtig zegefeest, en eerde dag op dag
De dienften van zyn jeugdt met hooger krygsgezag.
Wanneer de dapperheit, door glorzucht gedreven,
Geen loon ontbeert, maar zich naar waarde ziet verheven,

Dan werktze meer en meer op 't edelmoedig bloedt:
 De wreede doot, die door het vechtperk spookt en woedt,
 Betoomt haar driften niet door zyn gesleepe schichten.
 Daar loon den dienst verzelt zal vrees en lafheit zwichten.
 Zoo queekt men helden aan. zoo wordt elks oorlogsmoedt,
 Daar 's vyandts magt verflaauwt, gekoestert en gevoedt.

Wel aan, myn zangeres, begeef u op de baaren;
 Zie GODARDS krygstrofeen by WILHEMS eerpilaaren
 Op 't Iersche zeestrandt staan voor d'oogen van Neptuin:
 Zy spieglen zich in 't werk van zyn verheven kruin,
 En zullen daar den nydt in eeuwigheit braveeren.
 ô Zilvre Schannon! die zyn zwaardt zaagt triomfeeren,
 En gy, Athlone, daar myn Heldt zyn naam van draagt,
 Door Jakobs moortharpy in 't ingewandt geknaagt,
 Betreurt den Veldtheer, die de ketens heeft gebroken,
 En u den wreeden klaauw der onderaartsche spookten,
 Door Vrankryk opgevloekt, ontrukte door zyn handt.
 ô Vruchtbre beemden, die, geblikfemt door den brandt
 Des oorlogs, en gescheurt door kracht van donderklooten,
 In Agrims veldtgevecht den naam van deezen grooten
 En onversaagden Graaf zaagt blinken in den gloedt,
 Of pronken op den grondt, gedrukt in 's vyandts bloedt,
 Aanhoort de klagten van uw blonde Stroomnajaden:
 Haar bleeke vingers slaan den lyktoen onder 't baaden.
 d'Ontfelde harpnaar geeft een dodelyk geluidt,
 En volgt den droeven galm van Orfeus, die zyn bruidt,
 Vergiftigt door den slang, betreurde met zyn snaaren.
 Men roemt dat Venus zoon aan 't hoofdt der legerschaaren
 Prins Turnus voor de vuift ontfelde door zyn staal;
 Maar GODARDS arm bevocht geen minder zegepraal;

Toen

Toen Vrankryks Heirvoogd door zyn wapens wierd verflagen ;
Wiens lykafch het gevolg van zoo veel nederlagen
Aan d'oorlogsvaanen van vorst Jakob heeft gefpelt,
De zege aan Wilhems heir, tot eindelyk 't Geweldt,
Kloekmoedig in den muur van Lymerik bestreden,
Zyn kracht en moedt verloor, en met geboge leden,
Ontharnast, en berooft van 't muitendt kryggeweer,
De zegestanders van zyn' wettig' Vorst en Heer
Eerbiedig groette op 't puin der overwonne fchanffen.
Zoo daalde Stuarts vlag van kerk- en torentranffen.
Men wurp de wapens neêr. de krygstoorts wierdt gedooft,
En Heldt ATHLONE bragt de kroon voor WILHEMS hoofd.
Toen tradt myn zangheldin, gedoft met praalgewaaden,
Gehult met kranffen van vergulde lauwerbladen,
Op Ierlants eertoneel, en volgde, bly van geest,
Des Overwinnaars koets op 't heerlyk zegefeest:
Maar schoon ze uw daaden zong met ftamelende toonen,
Uw heusheit kon 't gebrek, doorluchte ziel, verfchoonen,
't Gefchrift van dankbaarheid, ook door uw eige handt
My toegezonden van het Albionsche strandt,
Beleefde Veltheer, toonde uw edelmoedigheden,
En waare blyken van de ridderlyke zeden,
Zoo eigen aan den Stam van REEDE, ryk van eer;
Maar overtuigtme door zyn inhoudt meer en meer
Van pligt- en kunstgebrek in myn triomfgezangen.
Hoe bleef myn oog en hart aan d'eedle letters hangen!
ô Dankfchrift! my zoo waardt als d'appel van myn oog,
Ik leeze u tienmaal daags, en fchatte u ruim zoo hoog
Als gout of diamant en vorstelyke gaaven!
Gy blyft met uwen Heer, ô dierbaar pandt! begraven

In 't binnenste vertrek van myn verpligt gemoedt,
 Zoo lang myn oog om laag den glans der dagtoorts groet.
 ô Vaderlanders, die, ontruft door oorlogsplaagen,
 De kraakende assen van Gradivus legerwagen
 Door bloedrivieren volgt; terwyl uw slydbre Leeuw,
 Gemoedigt door den galm van 't schorre veldtgeschreeuw,
 Op 't klinken der bazuin geborsten uit zyn tenten,
 De scherpe klaauwen slaat in Vrankryks regimenten;
 Wat mist gy door dit lot, van groot en klein beschreidt,
 Een onwaardeerbren schat van krygskunde en beleid!
 ATHLONE was voor u, ô Nederlandt, geboren;
 Nu hebtge in dezen staat meer door zyn doot verlooren,
 Dan Priam door 't verlies van zyn Trojaanschen heldt,
 En Grieken toen de zoon van Thetis wierdt gevelt.
 Wanneer de noordewindt, tot schrik der waaterschaaren,
 Op onweerpennen stuift, en spookt langs 't veldt der baaren;
 Daar Godt Neptuin, vergramt, en met een nors gelaat,
 Den staalen drietandt met zyn armen zwaait, en slaat
 De golven, dat ze zich aan 't hof der zonnestraalen
 Verheffen, en terstont weêr in den afgrondt daalen:
 Dan bouwt matroos zyn hoop op hem, die 't roer bewaart,
 Bepaalt zyn vrees, zoo lang de stuurman wordt gespaart:
 Maar als hy door een bui dien wachter ziet getroffen,
 Van boort gellingert, en in 't schuiment pekelt ploffen,
 Dan neemt hy 't zeegevaar ter harte, en schroomt voor 't schip,
 Door 't woeden van den storm gedreigt met bank en klip:
 Zoo lydt de Staathulk last van schipbreuk, onder 't raazen,
 Der krygsorkaanen, die met onweerkaaken blaazen,
 En bulderen in 't zeil; als 't nootlot, al te straf,
 De Staatwacht sloot van 't roer, en door de doot den staf

Haar yzre vuift ontrukkt. de landtzaat wringt zyn handen :
 De vrouwen scheuren borst en vlecht, beducht voor stranden.
 Maar krab de wondt van 't landt niet op, myn zangheldin,
 Bepaal uw bittren rou, en hou uw klagten in.
 Die groote Veltheer heeft, ten dienst der zeven Staaten,
 Noch helden, in zyn school getuchtigt, nagelaaten,
 Ja zoonen voortgebracht, die midden in de vlam
 De dappre schreden van den Ridderlyken Stam,
 Waar uit zy zyn geteelt, navolgen zonder schroomen.
 Zy zullen, naar zyn les, den Franschen hoogmoedt toomen,
 En stryden, tot de vrede op wolken nederdaalt,
 En met een gunstig oog 't Euroopsche volk bestraalt.

Gy, die ATHLONES graf, door Fransche en Iersche vaanen
 En krygstrofeen versiert, bevochtigt met uw traanen,
 Denkt, als ik by uw klagt myn droeven lyktoon voeg:
 Al komt zyn zangster spä, noch komtze veel te vroeg.

*H*Oe zagmen 't Bisschops Sticht, in zynen glans verschieten,
 Wanneermen in zyn' kreits zag gansche beeken vlieten
 Van traanen, om 't verlies van zynen * Letterhelt !
 Toen van den dappren Graaf, ATHLONE, die in 't veldt,
 Naar zynen heldenaardt, steeds wonderen verrichtte ;
 Daar by den Zevenstaat oneindig door verplichtte,
 En wier gedachtenis nooit in 't vergeetboek raakt !
 Hy heeft, vol trouwe zorge, als Argus, 't Landt bewaakt,
 En was de vreugde en wensch der burgren en soldaaten,
 Zoo in het Iersche Ryk, als in des Tunleeuws staaten ;
 Als die zich heilryk in der opperkrygsdienst queet .
 Men ziet door Rotgans pen de bitterheit van 't leet,
 Dat Utrechts burgery, tot hem vervult met liefde,
 Door 't binnenste ingewandt, by zyn verscheiden, griesde.

* Joannes Georgius Grevius, korts te vooren van den dichter beweent.

TER UITVAART
 VAN DEN
 WELEDELEN HOOGACHTBAAR-
 REN HEERE,
JOAN HUIDEKOPER,
 RIDDER, HEERE VAN MAAR-
 SEVEEN, NEERDYK, &c.

*BURGERMEESTER EN RAADT DER
 STADT AMSTERDAM, BEWINT-
 HEBBER VAN DE OOSTINDI-
 SCHE MAATSCHAPPT.*

*Overleden binnen Amsterdam den 1, en be-
 graaven den 9 December 1704.*

M Oft ik verbaast van uwen oever scheiden,
 ô Zilvre Vecht, om binnen Gysbrechts vest
 Den Burgerheer naar 't eenzaam graf te leiden;
 Weleer de zuil van 's Landts gemeenebest?

Hoe zal ik hier myn klagt en lykpligt uiten,
 By 't algemeen gekerm der Burgery?
 Ik voel myn toon op 't prachtig marmer stuiten
 Van 't Kapitoel, met rou bekleedt aan 't Y.

Dat Kapitoel eifcht meer van d'onderdaanen,
Om dit verlies, dan uiterlyk gewezen;
En wil dat elk, na 't fremmen van zyn traanen,
Door kracht van rou by 't lyk verkeere in steen.

d'Aaloutheit heeft van Niobé geloogen,
De kunst gedroomt van Perfeus beukelaar:
Maar wie aanschout deez' dootbus met zyn oogen,
En blyft terftont niet roerloos by de baar?

Geen wonder, want die Heilzon is verdweenen,
Die 't al bezielde, en kracht en voetzel gaf.
Dat helder Licht, die Glans heeft uitgefcheenen,
En daalt te vroeg, fchoon fpade, in 't duifter graf.

't Was MAARSEVEEN, die voor een reeks van jaaren
In d'Amftelstadt, uit Pallas heiligdom
En Themis fchool, ten dienst der burgerschaaren,
Langs vaders fpoor op 't hooge Raadthuis klom.

Daar is zyn zorg, vernuft en deugd gebleeken.
Daar vondt zyn geest, zoo werkzaam, ruime ftof.
Indien ik zweeg, de beelden zouden fpreeken,
De vierfchaar gaat noch zwanger van zyn' lof.

Gerechtigheit, verfiert met fchaal en degen,
Geleidt het lyk naar d'Amfterdamsche Kerk:
Zy heeft beproeft, hoe zwaar zyn deugden weegen,
En ftrooit, tot loon, laurieren op den zerk.

De Vryheit, lang gedreigt met flaaffche banden,
Door burgerbloet verdedigt in den noodt,
Verscheurt den hoedt met haar verbleekte handen,
En klaagt op 't graf om haar Befchermers doot.

't Was MAARSEVEEN, die voor den Godtsdienst waakte
 In staatgezag of burgerheerschappy,
 Terwyl zyn hart vervolging vloekte en wraakte,
 En 't woeden van gewetenstiranny.

Mildadigheid, en gunst, en mededogen
 Beheerschten zyn oprecht en vroom gemoedt.
 Hy droogde 't nat der weduwe uit haar oogen;
 En d'arme wees wierdt door zyn zorg gevoedt.

De vriendschap was dien Staatheer aangeboren.
 De veinzery, met haar vermomt gewaat,
 Kost nooit zyn ziel door valsch gevelei bekooren.
 Stantvastte trou vondt hier haar toeverlaat.

Hy leerde 't volk door zyn doorluchtig leven,
 Nooit, om gewin, naar iemants recht te staan.
 Zyn voorbeeldt heeft den pligt ons voorgeschreven,
 Om recht door zee, gelyk 't betaamt, te gaan.

Hy strafte, uit zucht voor 't recht, en niet uit toeren.
 Of eige wraak, het klaarbewezen feit;
 En kroonde weêr verdiensten naar behooren:
 Zoo week hy nooit van 't spoor der billikheit.

Gelukkig landt! gezegende onderdaanen,
 Wier Overheên den tempel van de deugdt
 Ontsluiten, om dien weg voor 't volk te baanen!
 Zoo groeit en bloeit de voorspoedt en de vreugdt.

Zal nu de zerk de vrucht dier gaaven smoooren?
 O wreet besluit! ô nootlot al te straf!
 O neen! 's mans roem wordt uit zyn doot herboren;
 Die klimt omhoog, daar 't lichaam daalt in 't graf.

Getrouwe dienst, aan 't vaderlandt beweezen,
 Wordt meest erkent by 't brandent lykaltar,
 En d'afsch wel meer geviert, dan 't vleesch voor dezen:
 Dan wordt men eerst het landtverlies gewaar.

Hoe kermt, hoe klaagt de stoet der Stroomnajaden,
 Om 'sYgodts koets, in 't aanzien van de stad!
 En d'Amstelnimf, ontbloomt van feestfieraaden,
 Vangt traanen in haar glazen watervat.

O Ygodt! ruk den zeekrans van uw haaren,
 Dat eergefchenk, van 't Hoofd der Watergoôn
 Door vriendschap u gestuurt uit ruimer baaren:
 Nu valt, helaas! een paarel van uw kroon.

Hoe blinkt die kroon, ô Vader, van juweelen!
 Hoe pralt uw koets en stafkleedt aan 't Y
 Met Indus schat, in ruime zeekasteelen
 Door 't zout gevoert, ten dienst der Maatschappy!

Erken hier voor den arbeid naar behoren
 Van M A A R S E V E E N en zyn aaloudt geslacht:
 Men zag door hen den overvloedt herboren
 Van Amalthé, en Kolchis gulde vacht.

Vergeldt den dienst des Vaders aan de Zoonen,
 Die, naar zyn les, ô magtig Amsteldam!
 Hunne eedle deugd op 't marmer raadthuis toonen;
 En eer de vrucht van dien beroemde Stam.

En gy, Godés, die op de zilvre stroomen
 Der Stichtsche Vecht uw glaazen wagen ment,
 Gy kunt, ô schoone, uw droefheid niet betoomen:
 Die staat te diep in 't kloppent hart geprent.

Gy plagt weleer den Landtheer bly t' ontfangen,
 Als hy, van ftadt- en ftatzorg afgemat,
 Vervrolykt en gftreelt door uw gezangen,
 Van 't raadthuis naar uw' groene boorden tradt.

Nu heeft het lot, den fterveling befchoren,
 U dat geluk ontweldigt door de doot.
 Gy hebt met ons dat dierbaar pandt verloren.
 De Landtman derft zyn toevlucht in den noodt.

ô Algemeen verlies! verplichtte fchaaren,
 Begroet voor 't left het lyk in Amftels kerk;
 Bewierookt zyn gebeente, en fticht altaaren
 Van dankbaarheid eerbiedig op de zerk.

*Z*oo zagmen zich den braaven Dichter quyten
 In zynen pligt, als hy de rouluit floeg.
 Door zynen toon moft graf en grafzerk fplyten,
 Zoodat hy zelf de doot een fchrik aanjoeg.

*Hier hoortmen hem den burgervader eeren,
 Als 't roerloos lyk ter aarde werdt gebragt:
 Zoo moet de Deugd het graf betriomfeeren,
 En flonkeren by 't volgende geflagt.*

*Gansch Amsterdam in droefheid uitgelaaten,
 Was 't fleep gevolg des Ridder's MAARSEVEEN:
 't Beklag drong door de grimmelende ftraaten;
 Dies houwe men dit grafchrift op den fteen:*

JOAN, EEN STAM VAN HUIDEKOPERS LOTEN,
 VERHEERLYKT DOOR ZYN DEUGDT IN AMSTELS RAADT,
 WIENS RIDDERSNAAM ALLE EEUWEN ZAL VERGROOTEN;
 WACHT, NA DIT GRAF, DEN VOLLEN GLORISTAAT.

TER UITVAART

Van den Edelen welgeboren, hooggeleerden H E E R E

DIDERIK MODÉ,

Ordinaris Raadt in den Edelen Gerechthove
des Landtschaps van Utrecht.

Overleden den 25. Augusti 1710.

A Ch! moet myn zangeres, met traanen op de kaaken,
Bedeckt met rougewaad, de lykbus van een' Heer
En vriendt, haar lief en waardt, dus onverwacht genaaken?
ô Nimf, Melpomené, daal van den zangberg neêr:
Gelei myn toonen met uw dodelyke snaaren,

Apollo heeft u zelf in treurstoffe uitgeleert:

Kom, volg met my den rou der Stichtsche burgerschaaren,
En hef een klaaglied aan, om 't leet, dat ieder deert.

MODE, van elk bemint, geliefkoost, en met reden

Van Burgerheeren en Bestierders van den Staat
Verheerlykt om zyn deugd, legt, van de doot bestreedén,
Gevelt op 't ledekant, met een verbleekt gelaat.

Zoo ziet men voor uw koets de bruine lyktoorts rooken,
Zoo heeft de dootschicht u door 't eerlyk hart geboort,

En ik, myn vriendt, ik heb uw oogen niet gelooken,

Noch uit den veegen mondt uw affcheitles gehoort.

't Verzuim van dezen pligt zal myn geweeten knaagen,
 Zoo lang myn oog den glans van 't morgelicht begroet.
 Hoe kon myn yver tot de dichtkunde u behaagen!
 Maar gy hebt eerst dat vier gekoestert en gevoedt,
 Uw vlugge pen heeft my de regels voorgeschreven
 Uit Roomsche Poëzy, zoo hoog van u geschat.
 Zoo wierdt myn geest allenks tot dichten aangedreven.
 Ik drukte, naar uw les, de letters op myn blad:
 En moet ik met die stof, helaas! uw uitvaart vieren,
 En met de bloemen, uit uw eigen hof geplukt,
 By 't Stichtsche rougewoel, uw graffpelonk versieren,
 ô Dodelyke pligt! ô lykstof, die my drukt!
 Beroemde Vechtgodin, die op uw' glazen wagen
 Langs d'oude muuren dryft der bisschoplyke Stadt,
 Hoor, hoe 's lands Edelliën, hoor, hoe de burgers klaagen:
 Hier vloeit een zoute bron: hoe zwelt uw watervat!
 Wie houdt de vruchten nu van Nazoos geest voor droomen
 Als hy Ciaan' hervormt in water door geweent?
 Wie twyfelt, volg' dit lyk, daar zoo veel traanen stroomen
 Dat elk versmelt, of keert met Niobé in steen.
 De Stichtsche Pallas zit van droefheid overladen:
 Zy legt haar beukelaar, haar speer en stormhoedt af,
 En plant in eenzaamheit, ontbloot van haar sieraaden,
 Met een' beslurve vuist, cipressen op zyn graf.
 's Mans kennis en vernuft is lang aan haar gebleken:
 Zyn taalgeleertheit en historiwetenschap,

Waar van de wyzen met veel eerbiedt daaglyks spreekten,
Verheften in haar school hem op den hoogsten trap.
Gelyk de byen aan de versche kruiden hangen,
En kleeven aan 't gebloemt, wanneer de morgenstondt,
Door 't pluimgediert gewekt en Filomeles zangen,
d'Ontloke beemden kuft met een' bedauden mondt:
Zoo hing zyn leerlust aan Latynsche of Grieksche boeken.
Voor al de dichtkunst stak zyn vier en yver aan,
Om staat- of krygstof en natuurkunde op te zoeken.
Hoe prees hy 't heldenwerk der Mantuaansche zwaan!
Wiens hoogverheven geest, verlicht door Febus schoolen,
Met reden naar de kroon der oorlogsdichtren steekt,
Wanneer 't Miceensche vier gansch Troje legt in koolen,
En Pyrrhus voor 't altaar Achilles lykafsch wreekt.
Hoe kon hem 't hekeldicht van Juvenaal bekooren,
Wiens leer en zedeles de later eeuw beschaamt!
Hoe streelde Nazoos klagt aan Pontus kuft zyne ooren,
Dien Fenixdichter, aan den Tyber zoo befaamt!
Ach! vroeg hy, heeft August' het vonnis onderschreven
Van zulk een dierbaar pandt? ô wreetheit, al te groot!
Most hy in ballingschap, verwoede Keizer, leven,
Totdat hy by den Geet zyn weenende oogen floot?
Hoe wierdt zyn geest verrukt, vervoert en opgetogen,
Wanneer Euripides het treutoneel betradt!
Zoo heeft hy, als een by, den honing ingezogen
Uit duizent bloemen, niet te malen op myn bladt.

Zyn muntkas hieldt een ry van vorsten opgesloten,

Waar op de aaloutheit roemt, of die de wereldt laakt,
Tierannen in 't gebiedt, of spiegels voor de Grooten,

Wier deugdt, gelyk de zon, aan 's hemels hooftpunt blaakt,
En schittert uit hunne afch met onvergankbre ftraalen:

Hy wift elks beeldt en aardt 't ontdekken op 't gezigt.
't Geheim was hem bekend, waar in de meesten dwaalen.

Hy trok uit deze ftof, fchoon duifter, 't klaarfte licht:
Dat Fransche fchryvers voor een lange reeks van jaaren

Getuigen op 't papier: zoo wierdt zyn naam verbreidt.
Zyn wysheit kende 't recht van haartfteên en altaaren.

Hoe bleek in Themis zaal 's mans trou en billikheit!
De blinde vierfchaar, die de waarheit fcheidt van logen,

En wees en weduw trooft, gaat zwanger van zyn' lof,
Daar heeft Rechtvaardigheit zyn deugden zelf gewogen,

En vondt haar in de fchaal niet ligt, maar zwaar van ftof.
Hy, die, door 't gunftig lot ten rechterfstoel verheven,

Het wetboek onderschryft voor zynen onderdaan,
Bekrachtigt befte die wet door 't voorbeeldt van zyn leven.

De deugdt der Grooten queekt de deugt der burgren aan.
't Gesternte ontfteekt zyn licht aan 't vier der zonneftraalen.

De leden volgen 't hoofdt, de fcheepen 't roer in zee.
Maar als de herder in de beemden raakt aan 't dwaalen,

En flinkfche paden kiest: wat uitkomst voor zyn vee?
Gy hebt, doorluchte ziel, het waare fpoor betreedden,

Den landtzaat voorgelicht op die verheve baan:

Gy volgde in uw beroep het richtsnoer van de reden,
En stelde uw' grootste lof in recht door zee te gaan.
De baatzucht hadt op uw, ô Raatsheer, geen vermogen:
Gy vondt uw' hoogsten schat in een geruft gemoedt:
Gy zaagt de zaaken aan met onverschillende oogen:
Geen wraaklust dwong u 't recht te drukken met den voet:
Geen vriendschap kon u tot eenzydigheit beweegen:
Gy greept de weegschaal aan met een geblindt gezigt,
Om zonder gunst of haat den twist van 't volk te weegen:
Zoo bleef de vierschaar aan uw dienst en zorg verpligt.
Gezegent landt waar in de wysheit, op den zetel
Verheerlykt, met de deugdt, den onderdaan regeert!
Dan keert gy het geweldt eens vyandts, die vermetel
Uw recht en godtsdienst dreigt: hy zwicht; gy triomfeert:
Door uw Gebieders wordt uw heil en roem verheven.
Maar dan vervalt een Staat, als gunst of kuipery,
(ô Deerlyk misverstandt!) door eigenbaat gedreven,
Verachte zielen plaatst aan 't roer der heerschappy.
Beroemde geesten, die, met Roomsche of Duitsche snaaren
Naar Pindus hooftpunt streeft, door uw geheilig werk,
Komt, vlecht met my voor 't lest cipressen om zyn haaren,
Neen, dichters, strooit veel eer laurieren op de zerk;
Zy zullen, door zyn afch gekoeltert, weelig bloejen,
Een aangenaamen geur verspreien door de lucht;
Maar laat, eer gy begint, een zee van traanen vloejen,
Verbaalt door uw gekerm den horen van 't Gerucht.

Men droomt, dat Orfeus lang zyn uren heeft gesleeten
 Met lykgezangen, om de dootwondt van zyn' bruidt;
 Gewis, die dichter zou Euridicé vergeeten,
 En vierde, zoo hy leefde, uw uitvaart op zyn luit,
 Doorluchte ziel: maar neen, geen Orfeus zou u streelen,
 Schoon hy 't geboomte in 't woudt deê danffen door zyn snaar:
 Gy hoort ons niet, daar gy, door Cherubynekeelen
 Vervrolykt, gaat ten rei met Godts gewyde schaar:
 Daar leeftge in vreugt, terwyl wy hier uw doot beklaagen,
 En zuchten op den zerk met uw' bedrukte maagen.

*O Zwaanenzang, ô klagte, uit Rotgans borst geslaakt,
 Om zynen grooten Vriendt, toen hy zyn doot beweende!
 Elks hart wordt door dien toon van droefheit straks geraakt,
 Hoewelmen nimmer 't oor naar jammerklagten leende.*

*MODE, dat groot vernuft, een pronk van Themis Raadt,
 In d' Oudtheit uitgeleert, en haar gemunte stukken,
 Ontvalt hem veel te vroeg, ja Utrechts Hof, en Staat,
 Als hy, in zynen bloei, moet voor het sterflot bukken.*

*Maar, ach! wat wisselval ontsluit ons 't aardtsch toneel!
 Hoe ras verandert vaak 't gelaat van 'swereldts wezen!*

*Hoe luttel dachtmen dat de dichter, voor zyn deel,
 Zoo kort na deeze klagt, 'sdoodts sikkell had te vreezen?*

*Wie dacht dat Helikon zou raaken in den rou,
 Zoo dra na 's Raadtsheers doot, door Rotgans te verliezen?*

*Dies steune niemant op des lichaams zwak gebou,
 Als hy de schaduw niet voor 't wezen wil verkiezen.*

*Dit laatste stuk, waarmeê des dichters routoon sloot.
 Draaft groots; en perst Parnas een traanen bron uit d' oogen;*

*Omdatmen zooveel kunst moet derven door zyn doot,
 En klancken ryzende aan d'azuure hemelboogen.*

E N E A S
E N
T U R N U S,
T R E U R S P E L.
D O O R
L. R O T G A N S.

V E R T O O N E R S .

LATINUS, *Koning der Latynen.*

TURNUS, *Koning der Rutulen.*

ENEAS, *Koning der gevluchte Trojaanen.*

AMATE, *Gemalin van Latinus.*

LAVINIA, *Dochter van Latinus en Amate.*

JULIA, *Vertroude van Amate.*

SABINE, *Vertroude van Lavinia.*

THYRENUS, *Vertrouweling van Latinus.*

MARCELLUS, *Hoofman der Lyfwacht van Latinus.*

ACHATES,

SERESTUS,

} *Trojaanen van 't gevolg van Eneas.*

LYFWACHT.

Het Toneel verbeeldt een zaal in 't hof van
Latinus, binnen Laurentum.

O P D R A G T

AAN DEN WELEDELEN HEER

JOSEF HUYDEKOPER,

HEER VAN MAARSEVEEN,

NEERDYK, &c. &c.

RAADT DER STADT AMSTERDAM,

BEWINTHEBBER VAN DE OOSTINDI-

SCHIE MAATSCHAPPYE, &c, &c, &c.

Weledele Heer, en hooggeëerde Neef.

UW Ed^s. achting en zucht voor de dichtkunde, hebben my aangemoedigt, deeze eerstelingen van myne toneelpoëzye, met alle schuldige eerbiedigheid, aan Uw Ed: op te draagen.

De naam van HUYDEKOPER, wegens ongemeene deugden en ontelbaare verdiensten door ons Vaderlandt beroemt, aan 't hoofd dezer toneelstoffs gestelt, zal myne zangeres geen en kleenen luister byzetten, en haar, als een schootvry schildt, tegen alle lasterpylen der nydige vyanden verdedigen.

Uw Ed^s. aangebore heuschheit (eene deugd die

O P D R A G T.

als een hoofdsieraadt onder alle andere in edelmoedige zielen uitmunt) die ik altydt omtrent myn persoon, en in het verschoonen der feilen van myne werken bespeurt hebbe, verstitout my deeze bescherminge voor dit toneelstuk Uw Ed: af te smeeken; met verzekeringe dat ik deezen dienst tot het einde van myn leven met een dankbaar harte zal erkennen.

Ik hebbe de hoofdstoffe van dit werk uit het Latyn van Virgilius ENEAS getrokken: maar my van eenige nootzaakelyke vryheden en byvoegzelen, tot opronkinge der stoffe, en om de werking der hartsogten, aaneenschakeling der toneelen, kortheit des tydts, en meeste waarschyndykheit uit te vinden, (alle zaaken die in een welgeschikt treurspel vereischt worden) bedient: naar het voorbeeldt der Fransche toneeldichterren, die in deeze stoffe ver boven anderen uitmunten.

Deeze zaaken hier omstandig en van stuk tot stuk aan te wyzen, zoude mogelyk Uw Ed: verveelen, die, in de geleerde schriften en Virgilius Heldendicht niet onervaaren, in het leezen deeze uitweidinge genoeg-

O P R A G T.

noegzaam zal ontdekken ; en , weetende dat de gansche ENEAS als een verdichtzel aangemerkt wordt , deeze vryheden niet qualyk duiden .

Indien ik nu Uw Ed^s. doordringend oordeel eenigzins kan behaagen , zal ik in andere gelegentheden op Uw Ed^s. bevel myn dichtsnaaren weder spannen , en altydt blyken geeven dat ik ben ;

WEL EDELE HEER ,

Uw Edts. gehoorzaamste
en verpligte dienaar

L. ROTGANS.

OP HET TREURSPEL
VAN
ENEAS EN TURNUS,
DOOR DEN HEERE
LUKAS ROTGANS.

NU zietmen 't Schoutoneel met nieuwen luister blaaken,
Daar Prins ENEAS zwaait het blanke kryggeweer,
En met het schittrend zwaardt heldt TURNUS gaat te keer;
Die in het vechtperk moet, doorgriefft, de ziel uitbraaken.

Dit toont den wisselval der aardtsche onzekre zaaken.
Dit spiegelbeeldt verstrekt tot afschrik; en elks leer,
Hoe zeer de de minnenydt kan slypen dolk en speer;
Daar d'een of d'ander door moet in het voetzant raaken.

Hoe krachtig zietmen hier de driften afgemaalt!
Hoe flikkert hier het vuur dat uit de woede straalt,
Als blixemschichten door den donder voortgedreven!

Des Dichters hooge geest munt in het Treurspel uit.
Op 't heerlykft schetft zyn pen ENEAS schoone bruidt:
Dies zal zyn naam altoos op Amstels schouburg leeven!

Leeuwarden den 22
van Herftmaandt, 1714.

F. HALMA.

ENEAS

E N E A S en T U R N U S,

T R E U R S P E L.

E E R S T E B E D R Y F.

E E R S T E T O N E E L.

L A T I N U S, T H Y R E N U S.

L A T I N U S.

HEbt gy myn last verricht, Thyrenus?
T H Y R E N U S.

De Trojaan,
Heeft ons den stilstant, naar uw voorschrift, toegestaan.

L A T I N U S.

Verhaal my verder, hoe 't in 't leger stondt geschapen.

T H Y R E N U S.

Ik zag Eneas voor zyn tent, in 't glinstrent wapen,
De legerbende zelf, met uitgetogen zwaardt,
Aanmoedigen ten storm, op 't brieschend oorlogspaarde.
Gy helden, sprak hy, die, na zoo veel zwarigheden
En wederwaardigheên, door 't woedent lot geleden,
Met ons ten leste zyt in Latium gelandt;
Daar gy de Trooische vlag op d'oever hebt geplant
Van vader Tyberyn, en in verscheide slagen,
Begunstigt van de Goôn, de zege wechgedragen,
En uw trofeen gesticht in 't vyandtlyke bloedt:
Wy houden ons verpligt aan uw beleid en moedt.
De Goden hebben ons naar deeze kufft gezonden,
Toen Priaams ryksstadt lag door 't Grieksche vier verslonden,

En 't koninglyk paleis, met zyn gezengde kruin,
 De lykafsch van den heer betreurde op smokent puin.
 Nu lacht de leste strydt ons toe myn togtgenooten.
 Latinus hooge vest en rykbemande sloten
 Staan ons te winnen. ziet de ladders opgerecht,
 Den stormbok vaardig: en de Trooische legerknecht
 Zwaait toorts en pekítok, versch ontsíeken, om de daken
 Van huis en tempelkoor en hospaleis te blaaken.
 Dit ryksgebiedt wierdt ons geschonken van de Goón.
 Latinus heeft my zelf zyn dochter aangeboón;
 Toen hy, verwittigt door gezanten van myn landen,
 Anchizes offerkop en Priaams diebre panden,
 Zyn purper feestgewaad, den staf en tullebandt
 Aanvaardde, met veel zorg gesleept uit Trojes brandt.
 Hy zondt my wederom geschenken uit zyn wallen,
 En liet zich ons verbondt en vrientschap wel gevallen.
 Toen scheen de tydt van rust gebooren, en ons leet
 Ten einde: maar de vorst verbrak in 't kort zyn eedt.
 Wy wierden, als gy weet, door wapens aangegrepen;
 En Turnus slingerde de fakkels in de schepen,
 Terwyl ik hulp verzocht in prins Evanders hof.
 Het is myn oogmerk niet, ó helden! om uw lof
 En brave daden in 't byzonder op te haalen.
 Wy zagen door uw arm ontelbre zegepraalen,
 En 's vyandts grootste magt bezwyken. vaart nu voort:
 Ontgrendelt met uw vuist de vastgeslote poort.
 Ontwapent Turnus wacht, en baant, door dapperheden,
 Den weg, waar langs Askaan zal op den rykstroom treden.
 Toont, door 't verheffen van Kreúzes eedle spruit,
 Dat gy hanthavers zyt van 't opperste besluit.

Hier zwygt hy. 't veldtgeschrei der strydtbaare oorlogsknechten,
 Verheft zich aan de lucht: en elk, beluft op vechten,
 Op zege, of in 't geweer te sneuvelen, beloofst
 Den veldtheer hulp, en zwaait den fabel om zyn hoofdt;
 Ja wacht met ongedult alleen het legerteken.
 Maar ik verzoek den heldt uit uwen naam te spreekken.
 Achates maakt myn komst in 't leger hem bekent,
 Hy stygt van 't oorlogspardt, en leidt my in zyn tent.
 Ik heb myn pligt voldaan, en, naar uw welbehagen,
 Den stilstant aan den Vorst van Troje voorgedraagen.

L A T I N U S.

Wat antwoordt gaf hy u?

T H Y R E N U S.

Ik sta gewillig toe,
 Het geen uw koning eifcht, en ben den oorlog moe:
 Ja haak naar tydt en plaats om in gesprek te treden.
 Ga, bootschapt aan uw heer, Thyrenus, dat ik heden,
 Tot vordering van vrede en rust, met zyn verlof,
 En onder vrygelei, verschynen zal in 't hof.
 Zoo luidde 't antwoordt van den prins.

L A T I N U S.

Ik zal hem wachten.
 't Gedenkt u noch dat wy gekranste schapen slachtten,
 Ter eere van den boom, aan Febus dienst gewydt.
 Wat zag men wonderen by 't offer in dien tydt!
 Een dikke byzwarm daalde al brommende op de loten,
 Een bleef, ô wonder! met aan een gevlochte pooten
 Vasthangen aan den top der lauren by 't altaar.
 Een ieder stondt verstelt. toen riep de wichelaar:
 Hoort, hoort myn spelling, ô godvruchtige Latynen!

Wy

Wy zien eerlang in 't ryk een vreemde magt verfchynen,
 En heerfchen op den troon. maar 't bleef hier noch niet by.
 Myn dochter, d' offervlam ontfteekende aan myn zy,
 Scheen van een hemelfch vier te fchittren en te blaaken,
 Haar kroon te branden, en de vlam door alle daken
 En zaalen van 't paleis en hofkapel te flaan.
 Ik zag, al bevende, dat wonderteken aan,
 En ruffte niet, maar trøk, langs onbewoonde wegen,
 Naar 't heilig woudt, om met myn vader raadt te pleegen.
 De godtsdienft wordt bereidt en 't offervee geflacht.
 Ik vly myn ftramme leên op d' afgestroopte vacht.
 De zon was lang in zee gezonken met haar ftraalen.
 De fтарren fcheenen flaauf op d' omgelege daalen:
 Toen ik een fchorre ftem, geborften uit den grondt,
 En dit Orakel hoorde uit vader Faunus mondt.

Lavinia zal nooit met uw Latynen trouwen.

Ontzeg des minnaars eifch, die nu van liefde brandt.

Gy zult haar bruidegom eerlang in 't ryk aanschouwen.

Hy nadert vaf, myn zoon, maar uit een ander landt.

Wy wachten van dien heldt onfterfelyke neeven,

Verbeerlykt door hun deugd, beroemt door 't kryggeweer.

Zoo wordt uw groote naam tot aan de lucht verheven.

Zoo buigt de wereldt zich voor onzen nazaat neêr.

Ik keerde wel vernoegt ten hove, en openbaarde
 't Geheim der Goden, dat myn vader my verklaarde,
 Aan veel getrouwen, die my dienden in den raadt.
 Neef Turnus, die naar d'echt van onze dochter ftaat,
 Zag my, met ongedult, zyn vlammen wederftreeven.

THYRENUM.

't Is waar, die braave prins heeft haar zyn hart gegeven.

Hy

Hy mint Lavinia; en zyn oprechte min
 Wierdt lang begunstigt van uw waarde gemalin.
 Zy trachtte dag op dag, naar onze huuwlykswetten,
 Met alle plegtigheên, den troudag voort te zetten:
 Ja gansch Auzonië verlangde om 't vorstlyk paar
 Den bruiloftszegen toe te galmen voor 't altaar.

L A T I N U S.

Terwyl Amate door gebeden my vermoeide,
 En Turnus minnedrift in d'ingewanden groeide,
 Daar ik myn oor voor zyn verliefde klagten sloot,
 Verscheen Eneas op den Tyber met zyn vloot.
 De koning treedt aan landt met al zyne onderdaanen.
 Hy meet de gronden voor de tenten der Trojaanen,
 Steekt erven af, en zendt zyn afgezant naar 't hof,
 Met eedle giften en geschenken, ryk van stof.
 Toen heb ik hem, 't is waar, myn dochter aangeboden.
 Ik was verheugt, en dacht het hoog besluit der Goden
 Zendt ons dien vreemdeling, als Faunus heeft gespelt.
 Maar toen Askaan het hert van Thyrrus wondde op 't veldt,
 Zoo teêr van hem bemint en al zyn huisgenooten,
 Raakt ons gewest in roer; en d'akkerliên beslooten
 Het leet te wreeken van den hoeder van myn vee.
 Men vloekte Eneas en zyn komst aan onze ree.
 De herder grypt geen stok noch steen, maar speer en degen,
 En vliegt, op wraak verhit, de Trooische jagers tegen.
 Het volk wordt handtgemeen, ja meer en meer verwoedt,
 En verft de velden van Auzonië met bloet.
 Maar wat vermag een heir van landtliên tegen schaaren,
 Zoo lang getuchtigt, en in oorlogskunde ervaren?
 Zy vlieden uit den strydt, begruist van bloet en stof,

En fleepen hunne doôn al klagende in myn hof.
 Elk preft my tot de wraak. Amate, nat van traanen,
 Verfchynt, en zoekt my tot den oorlog aan te maanen.
 Neef Turnus aangevoert tot haat door minnenydt,
 Biedt my zyn wapens aan, en rekhalft naar den ftrydt.
 De ryksraadt, vaardig om dit ongelyk te wreeken,
 Verzoektme d'yzre poort des oorlogs op te breeken;
 Ook zonder 't nootlot raadt te vragen voor 't altaar.
 Ik, die den ramp van 't ryk voorzie en 't krygsgevaar,
 Ontzeg dien eifch, en zoek d'oplopentheit te fluiten:
 Maar vruchteloos. ik wierdt vervolgt, en moftme fluiten
 In myn geheimvertrek, om 't laftig volk t'ontgaan.
 Toen fcheen een hooger magt de kerkdeur op te flaan.
 Een Godtheit brak de kracht van grendelen en sloten.
 Men greep de wapens aan. wat wierdt'er bloet vergoten,
 En reis op reis myn magt ontzenuwt in den flag!
 Eneas triomfeert. dies haak ik naar 't verdrag,
 Om 't dreigende gevaar te keeren van myn muuren;
 Zy kunnen 't stormgeweldt der Teukren niet verduuren.
 Ga, breng den prins myn woordt, en lei hem, naar den eifch,
 Met vyftig edelliën, op 't heerlykft naar 't paleis.
 Ik zie de koningin. zy naakt, en wil my fpreeken.

T W E D E T O N E E L.

A M A T E, L A T I N U S.

A M A T E

ZAl ik dan zonder endt om Turnus troudag smeeken,
 En uw verftokt gemoedt fteets weigeren, myn heer;
 Vergeldt gy zoo den dienft van zyn gevreesft geweer,

Dat

Dat Latium beschermt voor Trooifche bannelingen,
 Die tegen recht in 't hart van uwe landen dringen?
 Hadt Turnus in dien ftaat niet voor den troon gewaakt;
 D'uitheemsche rover hadt uw rykskroon lang gefchaakt,
 Den hoogen burg verwoeft, en uw doorluchte maagen,
 Met flaafsche ketenen geklonken aan zyn wagen,
 Van vorftelyk fieraadt ontbloot, door bloedig ftof
 In Krygstriomf gefleept uit ons geblikfemt hof.
 Neef Turnus heeft voor u de wapens aangeschooten,
 En wurf ten dienft van 't ryk ontelbre krygsgenooten:
 Hy heeft den braafsten van Eneas heir gevelt;
 En Pallas sneefde door den fabel van dien heldt.
 Een koning is verplicht genooten dienft te loonen.
 Zoo gy ondankbaar blyft, gy zult den luifter hoonen
 Van ons aaloudt geflacht en vader Faunus ftam.
 Ontwaakt, myn echtgenoot, ontsteekt de bruilofsvlam
 Met uw gewyde toorts op Turnus echtaltaaren.
 Ik zal Lavinia, met ongevlochte haaren,
 In 't witte feeftgewaadt, geleiden met myn handt
 Naar 't hooge tempelkoor, daar 't huuwlyksoffer brandt.

L A T I N U S.

Hou op, vorftin, gy quetft myn ooren door uw klagten.
 Hoe komt in deezen ftaat de trou in uw gedachten?
 Hebt gy de stormbazuin niet voor den muur gehoord,
 De Trooifche ladders niet zien ryzen voor de poort?
 En zal die bruilofstbandt Eneas opzet breeken,
 Het rechte middel om zyn gramschap meer t' ontsteeken?

A M A T E.

Schoon 't vyantlyk geweldt naar onze muuren ftreeft,
 Wy vreezen niet, zoo lang de brave Turnus leeft.

Ja, zoo gy hem vergunt Lavinia te trouwen,
 Gy zult een groote vrucht van heil in 't ryk aanfchouwen.
 De huuwlyksfakkel zal den fellen oorlogsgloedt,
 In 't ftryden, meer en meer ontvonken in zyn bloedt.
 Hoe zal d'oprechte min den moedt van Turnus wetten,
 Als hem Lavinia den helm op 't hoofd zal zetten,
 En reiken met een kus het onverwinbaar zwaardt,
 En gulden beukelaar, wanneer hy ftygt te paardt!
 My dunkt ik zie den heldt uit onze poorten draaven,
 Ontelbre vyanden in 't bloedig ftof begraaven,
 Slagordens breeken, en Eneas heir, in noodt,
 Omkyken te vergeefs naar zyn vernielde vloot.

L A T I N U S.

Gy vleit u zelf te veel, vorftin, met die gedachten.
 't Is waar den heldt, dien gy begunftigt, moet ik achten
 En hoog waardeeren om zyn dienften, aan dit ryk,
 In 't nypen van den noodt, bewezen. blyk op blyk
 Van edelmoedigheid, beleid en dapperheden
 Gaf Turnus, daar voor 't recht der rykskroon wierdt geftreeden:
 Maar prins Eneas week hem nooit in kracht of moedt.
 Gy acht uw vyandt kleen, en ziet den tegenfpoedt
 Van onze wapenen. hoe kan ik dit verdraagen?
 Maar belg u niet, mevrouw, indien ik iets moet vraagen,
 En antwoordt my oprecht. gy, die uw eenig kindt,
 Lavinia, zoo valt aan Turnusecht verbindt,
 En die van tydt tot tydt die zaak hebt voortgedreeven,
 Weet gy haar keur? heeft zy haar ftem hier toe gegeven?

A M A T E.

Ik ken myn dochters aardt en haar gehoorzaamheit,
 Die nimmer met den wil der oudren heeft gepleit.

Lavinia sprak nooit den eisch der moeder tegen.
 't Is my genoeg, als ik haar vader kan bewegen.
 Ik bidde u in den naam der Goden, geef uw woordt.
 En zet dit heilzaam werk door Turnus troudag voort.
 Hy zal voor ons . . .

L A T I N U S.

Hou op, en stel uw hart te vreden.
 Gy zult myn oor niet lang vermoegen door gebeden,
 Maar licht haar bruiloftsfeest noch vieren dezen dag.
 Vaar wel.

D E R D E T O N E E L

A M A T E, J U L I A.

J U L I A.

DE koning hoort in 't eindt naar uw geklag.
 Nu zullen wy de bruidt geleiden naar den tempel,
 En strooijen palm en mirt en roozen op den drempel,
 Ja plegtig op de luit met onze vingren slaan,
 Tot roem van Turnus zwaardt, dat wondren heeft gedaan.

A M A T E.

Indien ik my op 't woordt des konings mag vertrouwen,
 Zal gansch Auzonië dat groote feest aanschouwen.
 Gy, die hier boven heericht, als koningin der Goôn,
 ô Juno! die myn wensch begunstigt op uw troon;
 Gy, die den gloedt van haat ontsteekt in myn gedachten;
 Ach! mogt ik met de byl den Trooischen balling slagten
 Voor Turnus echtaltaar, en 't lillend ingewandt
 Opoeffren aan uw wraak met myn bebloede handt;

M m m 3

Dan

Dan zou ik, wel vernoegt, bestuwt van maagdereien,
 Het nieu vereenigt paar naar 't bruitsbanket geleien,
 En 't afgetapte bloedt, gemengt met bruiloftswyn,
 Inzwelgen aan den disch, terwyl wy vrolyk zyn.

JULIA.

Zal 't my geoorloft zyn de koningin te vraagen,
 Wat oorzaak haar beweegt zoo fellen haat te draagen?
 Gy vloekte den Trojaan voor 't breeken van den vree;
 Zoo dra hy landde met zyn vloot aan onze ree.

AMATE.

Gy hebt, myn Julia, voor lang de gunst genooten,
 Dat ik aan u den grondt myns boezems heb ontflooten:
 En is u dit geheim verzwegen? hoort uit my
 Den oorspronk van myn wrok, myn woede en razerny.
 Maar beef voor 't gruuwzaam spook, dat ik u zal verhaalen.
 Een donkre nacht bekleedde om hoog de zonnestraalen,
 Toen ik, van moeite en zorg en waaken afgemat,
 Het hoofdt onthulde, en voorts op myne nachtkoets tradt.
 Ik zag een Vloekgodin, ten afgrondt uitgebroken,
 In 't midden van den slaap langs myne kamer spookten.
 Zy zwaaide een zwarte toorts met haar verbleekte handt,
 En slingerde de vlam langs 't purper ledekant.
 De haarvlecht kriede om 't hoofdt van krinkelende slangen.
 De wreetheit stontt gemaalt op d'uitgeteerde wangen.
 My dacht, zy drukte met haar vuist, van bloet bemorft,
 Een adder, uit haar pruik gegreepen, in myn borst.
 Ik voelde 't helfsch venyn in d'aadren onder 't droomen.
 Zy sprak my aan: ik ben in Latium gekomen,
 En uit den jammerpoel, die eeuwig smookt en brandt,
 Door hooger last geprest. Eneas is gelant.

De vorst heeft hem tot bruidt Lavinia gegeven.
Dit hatelyk verbondt wil Juno wederstreeven.
Zy vloekte 't magtig Troje en Priaams kroon en staf
En afkomst, sint zyn zoon het ooft aan Venus gaf.
Haar wrok heeft Ilium door 't Grieksche vier ontsteken.
Zy wil zich meer en meer aan prins Eneas wreken,
Zyn huuwlyk door uw hulp beletten. schenk de maagdt
Aan Turnus, die zoo trou die schoone liefde draagt:
Ik zal hem dezen nacht noch in zyn hof aanschouwen,
En in den slaap 't gevaar van zyne min ontvouwen.
Hy wapen' zich ten strydt, eer hem dit huuwlyk smart.
Hier zwygte, en drukt de slang noch dieper in myn hart.
't Vergif verspreidt zich door myn tedere ingewanden.
'k Ontwaak, en voel een vier door al myn leden branden.
't Gelaat stondt naar, en al' myn vlechten overendt.
Ik zag my zelf, maar een gezicht my onbekent.
Het glas vertoonde (ô schrik!) myn oog een ander wezen.
Ik vloog beneden, om den koning te beleezen,
En 't opgerecht verbondt te breeken door myn beê:
Maar vruchteloos. ik raafde en schreeude wee op wee;
Ja hoonde myn gezag en vorstelyke staaten,
En holde zinneloos langs onze markt en straaten.
Ik zocht Lavinia met dodelyk gekerm.
Ik vondt haar in de zaal. ik greep haar in myn arm,
En trok haar uit den kring der hooffsche kamenieren,
Die, bezig met den hals en blonde vlecht te sieren,
Myn buitenspoorigheên, met een verbaast gelaat,
En bevende van schrik, aanschouden in dien staat.
Ik vluchtte met de maagdt naar buiten, onder 't vloeken;
Verstak haar onder 't loof in afgelege hoeken,

Om 't feest te flooren van den Trooifchen vreemdeling;
 En veinzende dat my des Wyngodts geeft beving,
 Liep in 't gewyde kleedt met myn ontfoerde haaren,
 En spookte langs den weg met uitgelaate fchaaren.
 Daar gilde ik Evohé, met een verwoeden zin,
 In 't Laurentynfche woudt, als Bachus priesterin.
 De galm verspreidde zich door d'omgelege landen.
 Ik flingerde de toorts met myn verbleekte handen,
 En zong prins Turnus lof en zyn verbeelde trou.

JULIA.

Het leſt van uw verhaal is my bekend, mevrou.
 De ſtadt liep leeg. men zag de vrouwen der Latynen
 Ook, met een vreemt gebaar, by u in 't boſch verſchynen.

AMATE.

Terwyl ik dit verhaal; gevoelt myn hart met pyn
 De werking van 't vergif. ô dodelyk venyn!
 Help Julia! ik voel myn ingewanden kooken.
 Ik zie die helfche toorts weêr voor myn oogen rooken:
 Haar vlam ontſteekt een vier van haat in myn gemoedt,
 Dat ſimmer wordt gebluſcht dan door Eneas bloet.
 Verfoeilyk ondieer, dat myn ingewant komt knaagen!
 Aanqueeker van myn haat! ô werktuig van myn plaagen!
 Verſtoorder van myn ruſt! verwekker van myn ſmart!
 Verhuis, verhuis ſerpent, ſluip in Eneas hart.
 Doorwroet de Trooiſche borſt. vergiftig al zyn leden
 Door uitgebraakt venyn. beroof hem van de reden,
 Bezwalk zyn brein; opdat hy razende en ontzint,
 (Gelyk een tyger, die zyn eigen neſt verſlindt,
 En ſcherpe klaauwen ſlaat aan d'eergestreedde jongen)
 Den fabel grype, en, uit de legertent geſprongen,

Door

Door zyne benden vliege, en Trojes overfchot;
 Aan defe kust gelandt tot myn rampzalig lot,
 Verdelge in ons gezicht met al zyn bondtgenooten.
 Ja dwing hem zelf Askaan den dolk door 't hart te flooten:
 Tot hy, vermoeit en zat van moorden, in dien staat
 By 't omgebragte kindt zyn eigen leven laat.
 Dat treurspel kan alleen myn razerny betoomen.
 Dat treurspel zal

J U L I A.

Bedaar, ik zie prins Turnus komen.

V I E R D E T O N E E L.

T U R N U S, A M A T E, J U L I A.

T U R N U S.

GY zyt ontstelt, mevrouw. indien ik u verfloor,
 Ik gâ.

A M A T E.

Neen, Turnus blyf, en geef my wat gehoor,
 Opdat ik u myn vreugdt, en d'uwe mag verhaalen.

T U R N U S.

Spreek van geen vreugde; ik kan myn droefheit niet bepaalen.
 Een hart dat hoopeloos in zuivre liefde blaakt

A M A T E.

Hou op. 't is nu geen tydt van klaagen. 't uur genaakt,
 Dat gy Lavinia, als gemalin, zult streelen,
 En zy door kus op kus uw minnewonden heelen.
 Stantvaste minnaar, juich om uw gezegent lot.

N n n

T u r -

TURNUS.

Heb ik verdient, dat gy myn zuivre min bespot?

AMATE.

Doorluchte vriendt, zoo na door bloet aan my verbonden,
 Hoe tracht myn hulp uw hart t'ontlasten van zyn wonden!
 Myn gunst groeit uur op uur, ik min u, als myn zoon,
 En stort wel tienmaal daags myn traanen voor den troon,
 Dien myn gemaal bekleedt, door zucht tot u gedreven.
 Hy kon myn jongste beê niet langer wederstreeven,
 Maar gaf zyn woordt en sprak: licht ziet gy dezen dag
 Uw dochters feest, en ik het eindt van uw geklag.

TURNUS.

Haar bruigom zult gy haast in uw paleis aanschouwen.

AMATE.

Ik groet den heldt, die met Lavinia zal trouwen.

TURNUS.

Gy groet haar minnaar, maar haar bruigom niet vorstin.

AMATE.

O ja! door 's konings woordt.

TURNUS.

Dat duidt gy naar uw zin.
 Heeft hy myn naam genoemd in 't antwoordt op uw smeeken?

AMATE.

Ik heb hem wel verstaan: hy kon niet klaarder spreken.

TURNUS.

Gy vleit myn hoop, en hebt zyn mening niet gevat.
 Maar als Eneas zal verschynen in de stadt,

En

En door uw lyffstuffers, met alle plegtigheden,
 En vyftig edelliën, naar decze hofzaal treden;
 Zal blyken, wien hy wil verbinden door de trou.

A M A T E.

Wat hoor ik!

T U R N U S.

Is zyn komst u niet bekend mevrou?

A M A T E.

O neen!

T U R N U S.

De koning, op den hoogen muur gescreegen,
 Zag flus het leger der Trojanen zich beweegen,
 En in slagorde voor d'omringde muuren staan,
 Ten storm gemoedigt door Eneas en Askaan.
 Hy zondt, op dat gezicht, Thyrenus naar beneden
 Om stilstant. dit geviel Anchizes zoon: die heden
 Verwacht wordt, om 't verdrag te sluiten, in 't paleis.
 Gy weet, Lavinia voldoet alleen zyn eisch.
 Nu kan de koningin dit paar naar 't offer leien,
 En 't bruidsbedt voor haar kindt en prins Eneas spreien.

A M A T E

Zou die verdelger van ons vorstelyk geslacht,
 Die al myn maagen door zyn zwaardt heeft omgebragt:
 Auzonië verwoest met zyn Trojaansche benden,
 En 't gansche ryk vervult met jammer en elenden:
 Die Faunus afkomt, by den nagebuur vermaardt,
 Door heldendeugd beroemt, ontluijstert door zyn zwaardt:

N n n 2

Die

Die landt- en waterplaag, die vloek van dorp en steden,
Zou die met Turnus bruidt geruſt ten tempel treden?
O neen! Lavinia, eer zal Amates handt
Uw doodbus fieren, dan uw bruiloftsledekant.

TURNUS.

Zoo haar de koning aan myn vyandt wil verbinden,
Hy mogt in dat beſluit zich wel bedrogen vinden.
O neen! ik zal zoo licht niet ſcheiden van de maagdt.
Ik heb om haar geſtreên, het vorſtlyk bloet gewaagt;
En zal dat opzet en dien troudag noit gedoogen.

AMATE.

Noch ik die gruwelen aanschouwen met myn oogen.
Eer ſtort myn dochter voor den voet van 't outer neer.

TURNUS.

Eer ſneuvelt Turnus of Eneas door 't geweer.

Einde van het eerste bedryf.

TREURSPEL.

469

TWEEDDE BEDRYF.

EERSTE TONEEL.

LAVINIA, SABINE.

LAVINIA.

O Neen, Sabine, ik kan myn droefheit niet bepaalen.
De Hemel haat my, en verwektme ontelbre quaalen.

SABINE.

Zal dan de druk uw hart ſteets pynigen, mevrou,
En ik, van dag tot dag, bewogen door uw rou,
De purpre roozen, daar de koningen om blaaken
En oorlog voeren, zien verbleeken op uw kaaken?
Geef my gehoor, en ban de droefheit uit uw hart.

LAVINIA.

Gy wilt my trooſten, en erinnert my myn ſmart;
Myn wonden heelen, en gy krabt die telkens open.
Hoe kan de zieke op zyn krankbedde uitkomſt hoopen,
Daar hy, door koorts op koorts gemartelt, in dien ſtaat,
Verbleekt en klam van zweet, den lyfarts ſmeekt om raadt;
Indien men, aangedaan van avrechts mededogen,
Zyn quaal vernieuwt, en hem zyn lyden ſtelt voor oogen?
Rep van geen koningen noch oorlog, zoo gy my
Wilt heelen van myn leet en quelling, die ik ly.
De krygstoorts, die gy ziet voor onze muuren rooken,
Wierdt om Lavinia, Sabine, in 't ryk ontſtoken.
Men ſteekt om myne zaak de ſchorre krygsbazuin.
Men ſpreidt myn bruiloftsbedt op ſmookende aſſche en puin,
Op dode beendren en gekloofde bekkeneelen.
De ryksſtadt wordt ontbloot van burgers door 't krakkeelen.

Nnn 3

De

De lyken spookten voor myn bedtsponde, en hun bloet
 Schreeuwt eeuwig wraak en wee in myn ontruft gemoedt.
 Hoe droevig hoort myn oor de bleeke weduw klaagen
 Op 't lyk van haar gemaal, door zwaardt of speer verflagen:
 Terwyl de zuigeling, in zyne onnozelheit,
 De wondt met traanen wafcht, en by zyn moeder schreit!
 Zoo breekt het wreede lot de vaste huuwlyksbanden,
 Om my te paaren, moet myn bruiloftsfakkelt branden
 Op 't heldengraf, ontruft door zuchten en geweent,
 En duister schynen door de zwarte lyktoorts heen!
 Latynsche weduwen en moeders, die myn klagten
 Veroorzaakt door uw rou; ai queekt in uw gedachten
 Geen haat of vyantschap, maar ziet myn onschuldt aan:
 Verwyt my 't quaadt niet, dat door 't nootlot wordt gedaan.
 Geen mensch kan keeren, dat hier boven is beschooren.
 't Is waar uw onheil wierdt met my gelyk geboren:
 Maar was my deze keur vergunt van hooger magt;
 Nooit waar uw ramp door myn geboorte voortgebragt.
 'k Hadt onder moeders hart veel eer den geest gegeven,
 Dan, als de vlock van 't ryk, tot uw bederf te leeven.
 En gy, myn zielvrindin, kloekmoedige Amazoon,
 Kamille, die ten dienst der Laurentynsche kroon;
 De wapens voerde aan 't hoofdt van onze legerfchaaren,
 En Trojes magt braveerde, en zoo veel krygsgevaaren;
 Tot gy, zoo diep in 't hart getroffen door den schicht,
 Om my den dootfnik gaaft: ach! hadt ik uw gezicht
 Met myne vingeren al bevende geloooken,
 En, aan uw zyde op 't veldt in 't bloedig gras gedoken,
 Den pyl getrokken uit uw wonde, en 't bloedt gekuft,
 En u vergiffenis gesmeekt! dat zou noch rust

In deze ontfteltenis aan myn gedachten queeken.

S A B I N E.

't Is tydt, prinses, om eens uw klagten af te breeken.
Men zal het oorlogszwaardt haast ſteeken in de ſcheê.
Eneas komt ten hove op 't ſluiten van de vree.

L A V I N I A.

Gy moogt u zelve veel van dit verdrag beloven,
Sabine, maar wy zyn 't gevaar noch niet te boven.
Twee vorſten, even groot van dapperheit en kracht,
Verheerlykt door hun deugd en vaderlyk geſlacht,
Staan naar myn huwelyk. wie zal de minnaars ſcheiden?
Zal Turnus, die, om my naar 't echtaltaar te leiden,
Zoo veel gevaaren heeft in 't ſtryden doorgeltaan,
En aan myn min zyn bloet opofferde onder 't ſlaan,
Den medeminnaar van zyn eiſch zien zegepraalen?
Of zal Eneas, die, vermoeit van om te dwaalen,
Na Trojes ondergang belandde aan deze kuſt;
Daar hy door 't hoog beſluit zyn lang gewenſchte ruſt
En bruidt zou vinden, als hy voorgeeft, ooit gedoogen,
Dat my de Rutuler zal trouwen voor zyn oogen?
Neen, elk vervolgt zyn recht te ſterk. Anchizes zoon
Houdt zich aan 't nootlot vaſt; en Turnus eiſcht zyn loon
Voor zoo veel dienſten, aan ons vaderlandt beweezen.
Sabine, dit geſchil vervult myn hart met vreezen.
Ik ſpel aan u 't gevolg van groote zwarigheên.

S A B I N E.

Indien Eneas hier door 't gunſtig lot verſcheen,
Moet Turnus zwichten voor dat onbepaalt vermogen.

L A V I N I A.

Niet eer, voor dat zyn ziel ten boezem uitgevlogen,

't Krak-

't Krakkeel zal flechten, en myn vader en ons landt
Den val betreuren van dien grooten bloetverwant.

SABINE.

Indien om uwe min die minnaar wierdt verflagen,
Zout gy als minnares zyn ongeval beklaagen,
Of zaagtge Eneas liefst verwinnaar van den ftrydt?
Ik vraag te flout.

LAVINIA.

Verwacht ook 't antwoordt op zyn tydt.

SABINE.

Heb ik my onbedacht vergrepen door myn reden,
't Gezag gequetst, verfchoon myn buitensporigheden.
Maar Turnus nadert ons.

T W E D E T O N E E L.

TURNUS, LAVINIA, SABINE.

TURNUS.

IK kom hier niet, vorftin,
Om naar gewoonte u weêr te fpreeken van myn min:
Ik mogt uw ooren door dat onderhoudt verveelen;
Daar licht Eneas door 't gevry uw hart zal ftreelen:
Tot gy, verbonden door den vaften huuwlyksknoop,
In 't eindt den oorlog ziet verdwynen en myn hoop.

LAVINIA.

De minnenydt vervoert uw tong om zoo te fpreeken.
Waar is myn liefde tot Eneas u gebleeken?

TURNUS.

't Is waar ik fpeurde nooit, prinses, in uw gelaat

De minnetogten, maar geen tekens ook van haat.
 De Trooifche vyandt, die na 't ankren aan uw stranden,
 Het Laurentynfche veldt verwoefte, en deze landen
 En landtgenooten door zyn onrechtvaardig zwaardt
 Vernielde, en akkerman noch burger heeft gefpaart;
 Wierdt door de koningin, uw moeder, nat van traanen,
 Gelastert en gevloekt van al haar onderdaanen;
 Maar gy bleeft koel, en ik hier door vol achterdocht:
 Te meer toen ik vergeefs u tot myn bruidt verzocht,
 Gy ongevoelig bleeft, en, zonder mededogen,
 Uw oor floot voor myn klagte en voor 't geween uw oogten.

L A V I N I A.

Indien uw liefde... maar de koning komt. vaar wel.

D E R D E T O N E E L.

L A T I N U S, T U R N U S, M A R C E L L U S.

M A R C E L L U S.

IK heb de bende van uw lyfwacht, op 't bevel,
 Met helm en beukelaar en harnas uitgestreken,
 Voor dit paleis verdeelt.

L A T I N U S.

Uw vlyt is my gebleken.

Ga heen, en hou de wacht by 't volk.

M A R C E L L U S.

Met uw verlof.

O o o

V I E R-

ENEAS en TURNUS,
VIERDE TONEEL.
LATINUS, TURNUS.

LATINUS.

PRins Turnus, die uw ſtam verheerlykt, en myn hof,
Ja 't ganſche ryk verpligt in deze ontroerde tyden,
Ik hoop dat gy haast ruſt genieten zult na 't ſtryden.
Men zal, indien ons 't lot begunſtigt, het verdrag,
Tot welſtant van de kroon, noch fluiten dezen dag.
Zoo ziet gy 't vrolyk eindt van alle uw krygsgevaaren.

TURNUS.

Die vree zal in myn hart een' nieuwen oorlog baaren,
Myn onruſt ſpruiten uit de ruſt diege u verbeeldt.
Ik heb my zelf zoo lang met ydle hoop geſtreelt,
Uw dochter dag op dag om wedermin gebeden,
Voor 't recht van Latium, voor u en haar geſtreden;
Nu zal myns vyandts arm, tot nadeel van myn eer,
De bruidt omhelzen, die 'k verdiende door 't geweer.

LATINUS.

't Is noch geen tydt om door die vreeze u zelf te quellen.
Men hoor' den eiſch eerſt, dien Eneas voor zal ſtellen.

TURNUS.

Gy kent dien zwaaren eiſch, den oorſpronk van den ſtrydt.

LATINUS.

Licht ſtaat hy af. de menſch verandert door den tydt.

TURNUS.

't Waar beſt tot aſſtant hem te dwingen door den degen.

LATINUS.

Wy ſtreefden lang voorgeefs dien grooten vyandt tegen
Met onze wapenen, myn meeſte magt, door 't ſtaal

Gefneuvelt, gaf hem stof tot roem en zegepraal.
 Gy ziet het lykhout, naar der vaadren wyze ontstoken,
 Door gansch Auzonië langs onze velden rooken.
 De damp van 't lykaltaar bekleedt alom de lucht:
 Terwyl de zuigeling, de vrou en moeder zucht
 By 't kraakende gebeente, en d'afsch besproeit met traanen.
 Zoo wordt myn ryk ontvolkt, ontbloomt van onderdaanen,
 Zoo nodig in den kryg. ook keerde myn gezant
 Te rug, maar zonder hulp uit Diomedes landt,
 Tot hoon van my en 't ryk, met d'aangebode gaaven.
 Zyn haat legt onder 't puin van Trojes muur begraven.
 Hy heeft zyn vyandtschap en wrok, gelyk hy zegt,
 Op 't graf van Priaam en zyn zoonen afgelegd.
 Zal 't dan niet raatzaam zyn het vreëverbondt te fluiten,
 Om schadelyk gevolg van grooter quaad te fluiten?

T U R N U S.

Heeft ons het ongeluk in dezen staat gebragt,
 Dat gy geen hoop stelt op uw wapens en myn magt?
 En zal Auzonië, door laste vrees bezweken,
 Uitheemsche ballingen, ô schande! om vrede smeeken?
 Gy helden, die, door 't staal getroffen in 't gevecht,
 Uw eeretekens door uw doot hebt opgerecht,
 Het oorlogsloot heeft u ver boven ons verheven,
 En 't cerlyk hart doorboort, om niet veracht te leeven!
 Maar hoor, doorluchte vorst, voor 't lest myn woorden aan:
 't Is waar, de krygskans diende Eneas onder 't slaan;
 Doch't voordeel stont hem dier. de bloem der Trooische helden,
 Door schicht op schicht ontzielt, vertreden op de velden
 Van paardevoeten, en mishandelt door 't geweer,
 Getuigt, hoe dier hy kocht die kleene zege en eer.

Het weifelent geluk draait sneller dan de winden,
 Begrimt den voorspoedt van zyn eerstgellreelde vrienden,
 En hanthaaft met veel zucht de zaak van hun party.
 Verwacht eên gunstig lot, myn heer, aan onze zy,
 Na zoo veel rampen en ontworstelde ongelukken.
 Nooit moet de wanhoop in 't verlies den moedt verdrukken.
 't Vervalle werk wordt meest door vlyt en moedt herstelt.
 Wie zig lafhartig toont, zal zwichten voor 't geweldt.
 Heeft Diomedes u geweigert hulp te zenden;
 'k Verzeker u van volk en uitgekeurde benden:
 Betrou myn vlyt; als gy voor dezen hebt gedaan.

LATINUS.

Wanneer de zeeman op den woesten Oceaen,
 Door tekens van de lucht, het onweer ziet genaaken,
 Dan vindt hy raatzaam, eer de noodt hem treft, te waaken.
 Hy toont zich vlytig in 't bezorgen van zyn heil,
 En strydt by tydts, eer hem de storm verrafs', het zeil.
 Wy hebben, maar te dwaas, door hoogmoedt aangedreven,
 Het zeil te hoog in top getrokken en verheven:
 't Is tydt te zwichten, eer wy in den krygsorkaan,
 Die daaglyks opsteekt, met den hulk van 't ryk vergaan.
 't Is geen lafhartigheit in hachelyke tyden
 Te spreken van verdrag na 't edelmoedig stryden;
 Wanneer men, van 't geluk verlaaten en veracht,
 Den wiffen ondergang uit 's vyandts voordeel wacht.
 't Afgunstig nootlot, in ontelbre nederlaagen,
 Het hoeft te bieden, en hartnekkig uit te daagen,
 Is wanhoop, die 't verderf veroorzaakt. toom uw moedt;
 Verschoon u zelf, uw volk en het Latynsche bloedt.

T U R N U S.

De koning zoekt vergeefs myn heldenvier te bluffchen.
 Zou ik Eneas, met myn bruidt, op 't vorstlyk kuffen
 Van uw verheven stoel zien pronken na uw doot;
 Of by uw leven 't ryk gebieden? neen te groot
 Is Turnus glorizucht en liefde; om voor zyn oogen
 Dat kroon- en bruiloftsfeest lafhartig te gedoogen.

L A T I N U S.

Ik zoek de vrede niet te koopen tot dien prys;
 En zal myn oogmerk u ontdekken, tot bewys,
 Dat ik u trouwen dienst niet wil verongelyken.
 Een ruime landstreek legt beslooten in myn ryken:
 Aruns en Rutuler, vereenigt door 't verbondt,
 Bezaajen 't hoog gebergte en ploegen daar den grondt,
 Terwyl hun' herders 't vee door vruchtbre beemden weiden.
 Eneas kan zyn volk, indien 't hem lust, geleiden
 (Dat zal ik voor slaan) naar die grens, en zonder schroom
 Zyn tenten neder slaan aan myn' Tuskaansche stroom,
 Zyn steden stichten, en met ons in vrientschap leeven.
 Of wil hy over zee zich elders heen begeeven,
 En vreemde volkeren bezoeken met zyn magt:
 Men zal hem, naar 't gebruik, den ryksrok, groot van pracht,
 Den gulden wagenstoel en gout en zilver schenken,
 Om eeuwig aan 't verbondt van Latium te denken.
 Ook zal men hem voorzien met schepen op zyn reis,
 En alles voor 't vertrek bezorgen naar den eisch.

T U R N U S.

Hoe kuntge u zelf en my met zulk een voorslag vleien?
 Eneas zal zoo licht niet van uw oever scheien,
 Noch zich vernoegen met dat aangeboden landt.

Geen koninklyk geschenk van gout of diamant,
 Geen sierlyk elpenbeen, noch purpre troongewaaden,
 Bezaait met peerlen en geflikt met gulde draaden,
 Noch dierbre schatten, door uw kunstenaars gewrocht,
 Zyn by het ryksjuweel, dat hier zyn heerschlust zocht,
 Prinses Lavinia, in waarde te gelyken.
 Hy wil, door haare min, zich met uw kroon verryken.
 En zou hy afftant doen, door minder schat bekoort?
 Geloof dat niet.

L A T I N U S.

Ik hoor gewag voor deze poort.

V Y F D E T O N E E L.

L A T I N U S, T U R N U S, M A R C E L L U S.

M A R C E L L U S.

MYn heer, Eneas is in uw paleis verscheenen,
 En wacht hier buiten in de voorzaal.

L A T I N U S.

Ga straks heenen;

Gelei hem hier Marcel'. ô hemel! die den brandt
 Van dezen oorlog hebt ontsteeken in myn landt,
 En d'yzre tempeldeur ontfloten; droog de traanen,
 Verzoet de klagten van myn treurende onderdaanen;
 Begunstig ons verdrag: dan zal myn dankaltaar
 Eerbiedig rooken na 't ontworfelde gevaar!

T U R N U S.

Gy, die hier boven heerscht, ontsterfelyke Goden,
 Die 't menschelyk geslacht verpligt aan uw geboden,

Ai stort in dezen staat op 't ryk uw zegen neer!
 'k Beveel aan u myn min, myn leven en myn eer!

Z E S D E T O N E E L.

ENEAS, LATINUS, TURNUS, THYRENUS,
 ACHATES, SERESTUS.

E N E A S.

Doorluchte vorst, doordien de stilstant is geflooten,
 Ben ik met kleen gevolg van myne togtgenooten,
 Verzekert van uw woordt, gekomen in uw wal;
 Om d'onderhandeling van vrede, in dit geval,
 (Zoo 't vergelyken van den twist u mogt behaagen)
 Zelf by te wonen, myn besluit u voor te draagen,
 En 't antwoordt op myn eisch te hooren uit uw mondt.
 Ik zal uw majesteit het breeken van 't verbondt,
 Bezwoeren by de Goôn in 't ankren aan uw paalen,
 Met scherpe woorden niet verwyten noch herhaalen.
 Steets drukt rechtvaardigheit, door ramp en tegenspoedt,
 't Bewys van ongelyk in 't overtuigt gemoedt.
 Wy zochten in uw ryk, na 't worstlen met de baaren,
 De rust te vinden voor onze afgesloofde schaaren,
 En herberg voor myn schat, en vaderlyke Goôn,
 En heiligdommen, en den ouden Priaams kroon,
 En dat ik, met gevaar van 't leven, onder 't blaaken,
 Noch woekerde uit de vlam der koningklyke daken.
 Wy zochten nooit uw volk t'ontrusten door geschil,
 Maar ons te voegen naar het nootlot en uw wil.
 Ik zweer u by den stam, waar uit wy zyn gesprooten;
 Dat veele volken ons verblyf, als bondtgenooten

En

En vrienden, in hun landt aanboden, om gerust
 Te leeven; maar 't besluit voerde ons aan deze kust.
 De koning Dardaan zelf, geteelt aan uwe stroomen,
 Verscheen my dagelyks in 't zeilen, onder 't droomen,
 En preste ons met de vloot naar uw Latynsche ree.
 Zoo dat geen storm, nog vrees voor schipbreuk op de zee,
 Maar 't hemelsche besluit, door dagelyksche blyken,
 Ons dwong de zeilen in Auzonië te sryken.
 Maar d'ingebeelde rust wierdt haast ontrufft, myn heer,
 Na 't opgerecht verbondt. uw landtvolk, in 't geweer,
 Bestookte ons onverwacht in 't jaagen op de velden.
 't Is nodeloos 't gevolg van dit krakkeel te melden,
 De werking van den haat, zoo diep in 't hart geprent,
 Weêr op te haalen: neen; dat 's u en my bekend.
 Ik zeg in 't kort: gy ziet my met de zege praalen,
 Uw magt bezwyken en den moedt der helden daalen.
 Zoo ver begunstigt ons de voorspoedt, dat myn handt
 Haar zegestanders voor uw muuren heeft geplant.
 Maar denk niet, dat de gunst der Goôn en 't overwinnen
 Ooit opgeblazentheit zal koellren in myn zinnen.
 Een edelmoedig hart beteugelt in 't geluk
 Zyn hovaardy, en draagt zich moedig onder 't juk
 Van tegenspoedt: dit heeft Anchizes in zyn leven,
 By andre lessen van myn jeugd, my voorgeschreven.
 Ik schat uw vrientschap hoog, en, schoon ik triomfeer,
 Geeft gy de rede plaats, ik leg de wapens neêr,

LATINUS.

Nooit is myn voet van 't spoor der billikheit geweeken,
 Maar steeds myn zucht tot recht in vrede en kryg gebleeken.
 Geen oorlogsdriift heeft ooit myn reedlyk hart vervoert,

't Ver-

't Verbondt gebrooken, of den nagebuur ontroert.
 Nooit zocht ik met myn zwaardt, door schennis van de wetten,
 En 't recht der volkeren, myn ryksgrens uit te zetten:
 Maar in 't bezitten van myn erfgebiedt vernoegt,
 Het lot te looven, van de Goôn my toegevoegt.
 En zou ik zonder reên den vreemdeling na 't landen,
 Als vyandt, onverwacht bestooken aan myn stranden?
 O neen, Eneas.

E N E A S.

't Is gebleeken, en het bloet
 Rookt noch op d'akkers, daar uw landtvolk heeft gewoedt.

L A T I N U S.

Zy zochten 't ongelyk van Thyrrus huis te wreeken.
 Askaan hadt onbedacht hun gramschap aangesteeken.
 Maar dit vernieuwen der geschillen dient ons niet.
 Men zwyge dat voorheen by toeval is geschiedt.
 Gy zoekt, gelyk gy zegt, dit oorlogsvier te smooren:
 Nu wenschte ik uit uw mondt de voorwaarde aan te hooren,
 Waar op men wederzyds zal fluiten dit verbondt.

E N E A S

Ik heb op uw belofte alleen myn eifch gegrondt.
 't Volbrengen van uw woordt zal my vernogging geeven,
 En ik, als onderdaan, met u in vrientschap leeven.
 Beraad u met de Goôn: ik eifch door hun besluit
 Uw erfgenaam, prinses Lavinia, tot bruidt.
 Maar hoe! myn heer, ik zie verandering in uw wezen.
 Ben ik de ryksprinses min waardig dan voor dezen,
 Toen gy door myn gezant, na 't ankren van de vloot,
 My noodde in uw gebiedt, als zoon en bondtgenoot;

P p p

Of

Of waant gy door deze echt uw vorfflyk huis te hoonen?
 Geef my gehoor: ik zal het tegendeel vertoonen.
 Verftrekt het huwelyk van Dardaans bloetverwant,
 En vorft Anchifes zoon Latinus ftam tot fchandt?
 Waar zag men Ilium en d'Aziaanfche fteden,
 Weleer van elk gevreeft, van vorften aangebeden,
 Daar ik zoo heerlyk wierdt aan d'oevers voortgebragt,
 Ooit zwichten voor uw ryk in heerlykheit en magt?
 Gy huwt uw dochter, door onfterflyke geboden,
 Aan geen verlaaten man, maar gunfteling der Goden.

TURNUS.

Die glans van gunft befcheen uw' vaderlyken ftam,
 En ftraalde op Priaams kroon uit Agamemnons vlam.
 De weldaân, die de Goôn aan uw geflacht beweezen,
 Staan noch in 't fmooken puin van Trojes muur te leezen.

ENEAS.

Nooit fmaalt een eedle ziel op iemants ongeval,
 Maar trooft hem in zyn ramp. 't is waar, ik zag myn wal
 Door Argos vier vergaan; en myn doorluchte neeven,
 En Hektor, die met bloet zyn daaden heeft befchreeven,
 Door 's overwinnaars ftaal vernielen op den grondt,
 Daar eer de trotfe muur van 't oude Troje ftondt.
 Ik zag den koning zelf met zyne gryze haaren
 Voor Pyrrhus moordtgeweer bezwyken by d'altaaren;
 Zyn dochters in triomf, met ketenen beknelt,
 Tot flaverny gedoemt, wechfleepen over 't veldt.
 Maar d'ondergang van 't ryk en al myn landtgenooten
 En eedle maagen heeft den Goden lang verdrooten.
 Hoe wierdt de Griekfche vloot, verheerlykt met trofeen,

In 't keeren, op den togt van windt en zee bestreên,
 Vervolgt, verstroot, vervoert naar onbekende strecken!
 De zoon van Atreus, die om 't ongelyk te wreeken,
 Een ry van koningen verdagvaarde, om het staal
 Op zy te gespen voor vrou Helenaas gemaal:
 Hy, die tot ons bederf, door hoogmoedt aangedreven,
 Zich zelf tot opperhoofd der Grieken had verheven,
 Wierdt deerlyk omgebragt, toen Troje lag verbrandt,
 Door Klytemnestres byl, en 's overspeelers handt.
 Hoe wordt Ulysses, met zyn uitgewoede schaaren,
 Van d'eene aan d'andre kust geslingert op de baaren,
 Door storm' op storm geschokt; terwyl Penelopé
 Vergeefs haar heer verwacht aan d'Ithakaasche ree!
 Maar 't zal onnodig zyn meer andren op te haalen,
 Zoo ver gescheiden van hun vaderlyke paalen.
 De gunst, daar ik op roem, die gy zoo dwaas bespot,
 Bleek in der Grieken straf, en hun rampzalig lot.
 Die gunst verlaat my niet, maar blyft ons by in 't stryden,
 En sterkt my tegen u, en die myn heil benyden:
 Dat is in slag op slag gebleeken; daar uw stoet,
 Ontwapent door myn volk, ontbloot van kracht en moedt,
 Het veldt verliet, terwyl myn fabel triomfeerde.

T U R N U S.

't Was tydt van vechten, toen de Griek uw ryk braveerde.

E N E A S.

Tien jaaren hebben wy de stormen uitgestaan,
 Maar mosten eindelyk door Sinons list vergaan.
 Nooit hadt de vyandt voor de vuist of met den degen
 De koninklyke vest in zyn geweldt gekreegen.

Ppp 2

TUR-

TURNUS.

Verschoon uw neêrlaag niet door ongegronde reên.
 Een wakent oog ziet door bedrog en krygslift heen.
 Een kundig krygsman kan de laagen licht ontdekken.
 Daar magt te kort schiet, moet de list het werk voltrekken.

LATINUS.

Gy heeren, staakt dien twist. Eneas, ik beken,
 Dat ik aan u myn woordt gegeeven heb, en ben
 Genoeg verzekert, door ontwyfelbare blyken,
 Dat gy in deugden noch geboorte ons hoeft te wyken.
 Door die verbintenis, die gy van my begeert,
 Wordt vader Faunus noch zyn afkomst ooit onteert.
 Maar zekere oorzaak maakt my in myn woordt verlegen,
 Ik wenschte u, eedle vorst, tot afftant te beweegen.
 Verander uwen eisch: hy wort u toegestaan.

ENEAS.

Van 't eens gegeven woordt zal ik u nooit ontslaan,
 Noch afftant doen. ô neen! ik zou de Goden hoonen,
 En tegens hun besluit my wederspanning toonen;
 Den haat verwekken, en hun gunst door zulk een feit
 Verliezen: verg dit niet aan myn gehoorzaamheit.

LATINUS.

De zaak, van groot belang, verpligt my raadt te pleegen.
 Vergunme slechts een uur om alles t'overweegen.
 Gy kunt de koningin en ook Lavinia
 Bezoeken zo 't u lust, terwyl ik my berâ.

TREURSPEL.
ZEVENDE TONEEL.

485

Eneas, ACHATES, SERESTUS.

ACHATES.

'k **G**Eloof niet dat de vorst uw eisch zal wederstreeven.
Maar Turnus heeft noch blyk van vyantschap gegeven.

SERESTUS.

Hoe bits verweet hy ons de neêrslag en den val
Van uw doorluchtig huis, en vader Priaams wal!

Eneas.

Een medeminnaar kan zyn driften niet bepaalen.
Ik zal eerlang my zien gewroken van zyn smaalen.
Sereftus, keer terftont naar 't heir en zeg myn zoon;
Dat hy het offervier, ter eere van de Goôn,
Die ons begunstigen, noch heden moet ontsteeken;
Om in dit wigtig werk hun bystant af te smeeken.
Voorts dat hy 't leger in de wapens houde. en gy,
Getrouwe metgezel, Achates, blyfme by.

Einde van het tweede bedryf.

ENEAS en TURNUS,
DERDE BEDRYF.
EERSTE TONEEL.

AMATE, JULIA.

JULIA.

O Ja, vorstin, ik zag Eneas herwaarts treden
Door 's konings lyfwacht heen.

AMATE.

Hoe wordt myn hart bestreden,

Gepynigt door zyn komst! gy ziet uit myn gelaat,
Getrouwe Julia, de werking van den haat.

Vervaaerlyk nagtgezig! ô spook, dat myne zinnen
Verbystert! helsche slang, die my ontruft van binnen!

O nooit gehoorde droom! hoe ver vervoert gy my
Van 't spoor der rede door een vreemde razerny!

O nacht! die myn verstandt verduisterde, als de stralen
Der uitgediende zon, die voor uw schaduw daalen;

Verdryf den middag, rys met sneller vaart om hoog,
En maak myn vyandt nu onzichtbaar voor myn oog.

Verberg den moorder, die myn vorstelyke neeven
En bloetverwanten door zyn fabel bragt om 't leven.

Zy schreeuwen om de wraak, en toonen my de borst,
Met wondt op wondt doorboort van drabbig bloet bemorft.

Latynsche schimmen rust, ik zal uw lykafsch wreeken,
En met myn dolk uw beul voor 't echtaltaar doorsteeken;

Indien Latinus keur, tot spyt van Turnus min,
Dit haatlyk huuwlyk stemt. ik zal

JULIA.

Bedaar vorstin.

Hy komt, en zal u best zyn oogmerk openbaaren.

TWE-

T W E D E T O N E E L.

L A T I N U S , A M A T E , J U L I A .

A M A T E .

Z Al nu myn dochter met myn grootſte vyandt paaren,
 En myn getrouwſte vriendt, gemartelt door den rou,
 Elendig quynen om die dodelyke trou?
 Is dit de hoop, die gy my heden hebtgegeeven?
 Ik dacht Lavinia zal nu met Turnus leeven:
 Maar deelende in zyn heil, vond ik my zelf misleidt,
 Door uw belofte en woordt vol dubbelzinnigheit.

L A T I N U S .

't Is waar, Eneas wil, om 't woeden af te breeken,
 Dat ik zyn bruiloftstoors zal in myn hof ontfteeken:
 't Gevaar van Latium, alom van bloet begruiſt,
 Door ſtorm op ſtorm geſchokt, geblikzemt door zyn vuiſt,
 Verpligt my, voor 't belang der treurende onderdaanen
 Te waaken, en den weg tot vrede en ruſt te baanen.
 Voeg hier 't Orakel van myn vader Faunus by.
 Wat ſpelt hy uit deze echt een lange heerſchappy,
 En eindelozen roem, die nimmer zal verdwynen,
 Maar eeuwig, als de zon, de wereldt overſchynen!
 't Gezegent Latium zal uit Eneas zoon
 Een ry van koningen verwachten op den troon.

A M A T E .

Dat zal de koningin der Goden nooit gedogen:
 Zy heeft de vyantſchap te diep in 't hart gezogen:
 Zoo gy dien troudag ſtemt: uw ryk zal ondergaan,
 En deze ſtadt in vier, als eertydts Troje, ſtaan.

L A-

L A T I N U S.

Gy zyt verdoolt. ik weet het hoog besluit der Goden
Uit Faunus mondt, die my dit huwlyk heeft geboden.

A M A T E.

Zal hy, die in ons ryk zoo vreeslyk heeft gewoedt,
O gruwel! met zyn handt, noch rookende van 't bloet
Der eedle maagen, en Latynsche burgerschaaren,
Prinſes Lavinia geleiden naar d'altaaren?
Heeft Faunus in zyn woudt dit echtverbondt geſpelt?
Vergode vader, zie om laag 't Auzoniſch veldt
Bedekt met beenderen van uw doorluchte neeven:
Hoor hoe de ſchimmen; die ontruſt door 't aardtryk zweeven,
Haar onbegraavene aſch beklagen: vorſt, zie neêr,
Hebt gy die trou voorzegt, herroep 't orakel weêr.

L A T I N U S.

Hoe tracht gy 't nootlot van de Goden te verzetten?
Uw buitensporigheid zal hunne gramſchap wetten.

D E R D E T O N E E L.

L A T I N U S, A M A T E, L A V I N I A,
J U L I A, S A B I N E.

A M A T E.

GY nadert ons van pas, myn waarde dochter, om
Van uw heer vaders hand van daag den bruidegom
t'Ontfangen, en uw ſtem tot dit besluit te geeven.
De koning heeft alreê de voorwaarde onderſchreven.
Men wacht alleen naar u. het offer wordt bereidt,
Daar u de vreemdeling voor 't echtaltaar verbeidt.

L A-

L A V I N I A.

Wat hoor ik!

A M A T E.

Maar, ik zie verandering uit de trekken
 Van uw gelaat. moet ik de minnevlam ontdekken
 In 't bloozen van uw wang? stemt gy die trou? ô ja!
 Dat hadde ik nooit gedacht van u, Lavinia.

L A V I N I A.

Ach! gy bezwaart myn leet, vorstin, met die gedachten.
 Ik slyt myn eedle jeugd in eindeloze klagten;
 Daar ik, om mynent wil, den fellen oorlogsbrandt
 In 't hart zie weiden van 't mishandelt vaderlandt.
 Ik treur met weduwen en ouderlooze weezen
 Op 't graf der helden, die in 't bloedig veldt voor dezen
 Ons blyken gaven van hunne onbevleete trou.
 Noch wordt myn ramp gevoedt, door uw verwyte, mevrou.

A M A T E.

Gy tracht vergeefs voor my die minnevlam t'ontveinzen.
 Uw oog verraadt uw hart en binnenste gepeinzen.
 't Vermoeden opent myn gezicht. myn achterdocht
 Ontdekt de werking van uw' dwaazen minnetogt.

L A T I N U S.

Laat af, Amate, van uw dochters rust te stooren.

A M A T E.

O neen! zy moet van my de zwarigheden hooren,
 Die haar te wachten staan uit die verbintenis.
 Zoo quyt ik myn gemoedt, dat haar genegen is.
 Het voegt een moeder voor haar dochter zorg te draagen.
 In 't huuwlyk vindt men heil of eindeloze plaagen.
 Kom, nader dan myn kindt, en hoor uit mynen mondt,

Q q q

Met

Met wien gy treden zult in 't huwelyksverbondt.
 't gerucht heeft ons voorlang dien vreemdeling beschreven,
 Eer hy aan deze kust wierdt door de zee gedreven.
 Hy past op woordt noch eedt; en zyn gefchonde trou
 Staat noch gebrantmerkt in het koningklyk gebou,
 Dat Didoos kunstenaar in 't nieuw Karthago stichtte.
 Zy die door gunst op gunst den weifelaar verpligte,
 En dien verwurpeling der golven, pas gelandt,
 Verwelkoomde in haar hof, in 't hart, op 't ledekant,
 Daar zy, als echtgenoot, hem streelde uit zuivre liefde,
 Vervloekte, maar te spä, den schicht die haar doorgriefde;
 Toen hy by nacht, gelyk een rover zonder trou,
 Karthagoos kust verliet en zyn bedroge vrou.
 Z'ontwaakt, en mist terstont haar bruïgom, valt aan 't klaagen,
 En knielt voor 't heiligdom, alleen en zonder maagen.
 Hier zat Elize, nat bekreeten, dootsch en naar.
 De minnevlam ontstak den houthoop op 't altaar.
 Het Trooische zwaardt, van dien trouloozen haar gegeven,
 Doorstak den boezen, door 't geschenk berooft van 't leven
 Verwekt dat voorbeeldt der verleide koningin,
 En haar rampzalig eindt, geen afschrik in uw zin?
 En wilt gy reukloos met dien echtschoffeerder paaren:
 Dan zal haar bleeke schim, van bloet bepurpert, waaren
 Om 't brandent echtaltaar; ja razende en verwoedt
 De vlammen blusschen, en met haar gelaarfdn voet
 't Gewyde wierookvat en offerkelk vertreedden.
 Ik zie den wichelaar met sidderende leden
 Het woedent spook verbaast ontvluchten van uw zy.
 Beef voor myn spelling, beef, ontzinde bruidt! en gy
 Verdoolde koning, die den balling hebt verkoren

Tot ſchoonzoon, ach! wat ramp heeft ons uw keur beſchoren!
 Gaat u de moeder niet ter harte, noch de vrucht,
 Zoo teêr geliefkooft, en geteelt met zucht op zucht!
 Hoe zal die rover ons Latynſch geweft ontroeren,
 Als hy de ſchoone maagdt zal van den oever voeren
 Met zyn Trojaanſche kiel, en vluchten trouloos heen
 Naar eene uitheemſche kuſt, als Paris met Heleen!
 Dan zullen wy aan ſtrandt, omringt van onderdaanen,
 Haar volgen met gekerm en uitgeſtorte traanen:
 Daar gy, door naberou gepynigt, trooſtloos treurt,
 De bleeke handen wringt, en 't ryksgewaadt verſcheurt.
 Met hoe veel vyanden zal dan de koning ſtryden!
 Prins Turnus zal u noch bezwaaren in uw lyden,
 En d'ontrou, hem betoont, verwyten dag op dag.
 Het volk zal walgen van uw vorſtelyk gezag;
 De trouwte gunteling u hoonen en verlaaten,
 En, als 't bederf van landt, van vrou en dochter, haaten.
 Ja vrees u zelf, myn heer, want midden in uw ſmart
 Hebt gy de grootſte ſtraf te wachten van uw hart;
 Gy zult, veroordeelt, daar uw beul en rechter vinden.

L A T I N U S.

't Was Faunus mening niet myn oogen te verblinden.
 Ik ben geruſt, maar gy vervoert door razerny.

A M A T E.

O neen! de koningin der Goden ſpreekt door my,
 Noch eens: geef haar gehoor, of vrees ontelbre plaagen.

L A T I N U S.

Dit laſtig onderhoudt kan ik niet meer verdragen.
 't Geheim, daar 't heil der kroon aan hangt, is my bewuſt.
 Myn geest, door uw geſprek zoo lang ontroert, zoekt ruſt.

Q q q 2

Be.

Bedaar, vorstin, vaar wel.

A M A T E.

Neen, ik zal u geleiden,
En volgen, waar gy gaat. wy zullen zoo niet scheiden.

VIERDE TONEEL.

LAVINIA, SABINE.

SABINE.

DE koning zocht zich, maar vergeefs, van haar t'ontslaan,
Zy volgt hem naar 't vertrek. hoe zal die zaak vergaan?
Uw vader is verpligt, zich heden te verklaren.
Elk poogt den vrede nu t'omhelzen voor d'altaaren,
Daar prins Eneas u zal groeten, als zyn bruidt.
De burger, lang vermoeit door 't schorre krygsgeluit,
Zoekt met een bruiloftstoon het quynent hart te streelen;
U heil te wenschen door den galm der maagdekeelen,
En palm en rozeblaân te strooijen op de straat;
Daar gy, verheerlykt met het witte feestgewaadt,
En losse vlechten, die zich slingeren om uw leden,
En met een kroon op 't hoofd, zult naar den tempel treden.

LAVINIA.

Zou dan Eneas, die, door 't bloedig oorlogsstaal,
Op onze nederlaag zyn trotse zegepraal
Gesticht heeft; en, gevolgt van zyn Trojaansche helden,
De bloem der edelliên verfloeg op onze velden,
En d'eer ontluisterde van vaders heerschappy;
Noch triomfeeren van de gunst der burgery?

Wie

Wie heeft u zoo misleidt, Sabine?

S A B I N E.

Uw onderzaaten,

Zich ziende in slag op slag van 't kryggeluk verlaaten,
 En dien Trojaanschen vorst begunstigt van de Goôn,
 Vervloeken openbaar, uit liefde voor de kroon
 En eigen huisbelang, de smertende oorlogsplaagen.
 Men mort. men mompelt: dat de vorsten zich verdraagen.
 Maar andren zwygen door 't ontzag der koningin,
 En kroppen 't leet met kracht in hun gemoedt, vorstin.
 't Geheim, dat Faunus aan den koning quam verklaaren,
 Nu ruchtbaar, werkt op 't hart der burgerlyke schaaren.
 En kan die godtspraak, die belofte, zoo veel eer,
 d'Ontsterfelyke naam in 't heerschen; ja, noch meer,
 d'Uitbreiding van uw ryk en vaderlyke paalen,
 Geen overwinning op uw weigrent hart behaalen?

L A V I N I A.

Helaas!

S A B I N E.

Gy zucht

L A V I N I A.

Met recht.

S A B I N E.

Hoe zal ik dit verstaan?

Vertoont zich liefde of haat? gy beeft. wat gaat u aan?

L A V I N I A.

Een onbekende magt vermeersterde myn zinnen,
 En dwong my, op 't gezicht, den vreemdeling te minnen.
 Die onbekende drift groeide aan van tydt tot tydt,
 En voerde met myn hart een eindeloozen strydt.

Q q q 3

Eneas

Eneas schoon gelaat kon myne ziel bekooren,
 Toen ik, om 't heir te zien, gestegen op den toren
 Van 't vaderlyk paleis, dien onverfaagden heldt
 Te paardt zag draaven langs de muuren over 't veldt.

SABINE.

Hoe hebt gy dit geheim zoo lang voor my gezwegen?

LAVINIA.

Ik streefde dagclyks die snoode driften tegen,
 En zocht de werking van die versch ontfteke vlam
 Te dwingen in myn hart, eer zy meer voetzel nam.
 Ik waarde om 't lykaltaar van vrienden en van maagen,
 Door prins Eneas zwaardt mishandelt en verflagen,
 Om aan dat doodlyk vier de driften van den haat
 t'Ontfteen: maar vergeefs. ik zwichtte, en 't groeizaam quaadt
 Schoot wortels in myn hart en doolende gedachten.

SABINE.

Wat oorzaak port u om die liefde te verachten?

LAVINIA.

Weet gy die reden niet, daar gy myn vaderlandt
 Van bloet ziet rooken, en geblikfemt door zyn handt?
 En wilt gy dat ik hem myn handt, als bruidt, zal geeven,
 Die al' myn vrienden zoo moortdadig bragt om 't leven?

SABINE.

Gy hoont Eneas door dat ongegront verwytt.
 Hy heeft hen voor de vuift besprongen in den ftrydt;
 En niet moortdadig, als gy voorgeeft, maar, door 't waagen
 Van zyn doorluchtig bloet, om uwe min verflaagen.
 Zyn ftrydbre fabel vecht voor 't opperfte befluit,
 Dat door de koningin en Turnus wordt gefluit:
 Maar zy verwekken, door 't weêrftreeven der geboden,

Den haat en gramschap der onsterfelyke Goden.
 't Orakel stemt u keur, verfoei de liefde niet,
 Die 't nootlot u, tot roem van Latium, gebiedt.
 Zoo ik u ongeveinst myn hart mag openbaaren ;
 Saturnus afkomst wordt verheerlykt door dit paaren.

L A V I N I A.

Sabine, schoon gy my rechtvaardigt in uw zin,
 Ik wacht veel rampen uit de werking myner min.
 Hoe zal myn moeder, door de razerny gedreven,
 My vloeken, en haar vriendt dit huwlyk wederstreeven!
 Ik zieze beide ontzint verschynen, en by 't haar
 My rukken van de zy des bruingoms voor 't altaar.
 Ik zie gewapent volk de hofkapel bespringen,
 En woeden tegen een met uitgetoge klingen,
 Ja d'offervlam gebluscht door versch vergooten bloet.

S A B I N E.

De Goden zullen u verdedigen. hou moedt.
 Maar prins Eneas

L A V I N I A.

Ach! laat ons van hier vertrekken.
 Hy mogt uit myn gelaat den staat van 't harte ontdekken.

V Y F D E T O N E E L.

E N E A S. L A V I N I A, S A B I N E, A C H A T E S.

E N E A S.

Doorluchtige prinses, hoe vlucht gy? om wat reên
 Misgunt gy my 't gezicht van uw bekoorlykheên?
 Ik ben alleen om u, gellingert door de stroomen
 En onweêrwinden, in Auzonië gekomen ;

Om

Om u myn dienst en trou op t'offren met ontzag.
 Ik bad uw schoonheit aan, myn waarde, eer ik haar zag.
 De Goden drukten zelfs uw beeldt in myn gedachten
 In d'eenzaamheden en myn rustelooze nachten.
 Dat beeldt verstrekte my een heldre baak in zee.
 Die leidstar voerde ons met de vloot aan deze ree.
 En wilt gy nu, door myn gevaar noch ramp bewoogen,
 Het waare voorwerp noch onttrekken aan myn oogten,
 Dat ik in schyn zoo lang verheerlykte in myn hart:
 Zoo wordt aan deze kust myn allergrootste smart
 Geboren, daar ik dacht myn hoogste goet te vinden.
 Dan vloek ik op de gunst van golven en van winden,
 Die ons behouden hier geleidde met de vloot,
 En 't leven spaarde voor de pynelykste doot.

L A V I N I A.

Uw hoofdsche tong, myn heer, dus afgerecht op vleien,
 Kon in Karthagoos hof de koningin verleien.
 Wy hoorden hier den ramp, gesprooten uit haar min,
 En deelden in haar leet met al ons hofgezin.
 Hadt zy haar oor gestopt voor uw bedrieglykheden,
 Noch zou de schoone vrou Karthagoos troon betreedten;
 Die door uw ont ou, prins, stantvastig daalde in 't graf.

E N E A S

Verwyt haar doot my niet: gy zyt daar oorzaak af.
 Elize moest om u, van al haar onderzaaten
 En Annaas oog beweent, de kroon en 't leven laten.

L A V I N I A.

Om my! verbloemt gy dus uw schande en 't gruwzaam feit?
 Wat deel heeft uwe schuldt met myne onnozelheit?

E N E A S.

E N E A S.

Verftoor u niet, prinses, ik zoek u niet te hoonen
 Door dat verwyf, maar zal de waarheit klaar vertoonen.
 De fchoone weduw van Sicheüs was my waardt,
 En 't fcheiden viel my bang, na dat ik wierdt gepaart,
 En in de rots met haar vereenigt onder 't jaagen,
 Gefcheiden van ons volk door ftorm en dondervlaagen.
 Nooit hadt Elizes hart om myn vertrek gezucht,
 Noch ik de verfche trou gefchonden door myn vlucht:
 Ik had haar ftadt volbout, en tot de lucht verheven;
 Maar moft alleen om u die fchoone en 't ryk begeeven.
 De Goden dreigden my met eeuwige ongena,
 En fchreeuden in myn flAAP: op, zoek Lavinia.
 Wy hebben u 't gebiedt van Latium befchoren,
 En eeuwigduurende eer. ik vreefde voor hun toren,
 En tradt op 't hoog bevel, ten hove uit naar de ree;
 Ging t'zeil, maar ftortte een vloedt van traanen in de zee.

L A V I N I A

Neen gy voldoet my niet, Eneas; maar uw reden
 Strydt met der Goden aart en hun' hoedanigheden.
 Hun blikfem treft de kruin van hem, die onbedacht
 Zyn booze driften volgt en trou noch eeden acht.
 In wilt gy noch, dat zy met weldoen overladen
 Die zich bezoedelen met zulke gruweldaaden?
 Indien hun gunit, in plaats van ftraf, het quaad geleidt,
 Dan twyfel ik met reën aan hun rechtvaardigheit.

E N E A S.

Gy zoekt te diep in hun geheimenis te dringen.
 De vroomfte fterveling vervalt in ftruikelingen.

R r r

E n

En zou der Goden straf steeds blikzemen op aardt?
 Wy moften al vergaan en niemand wierdt gefpaart.
 Onze onvolmaaktheit kan hun gramschap paalen zetten.
 Wy zuïren ons gemoedt voor 't outer van die smetten.
 Indien ik iets vermag, verwyt my langer niet,
 Dat eertydts tuffchen my en Dido is gefchiedt.
 Ik heb my zelf genoeg verdedigt met de Goden,
 Die my, om u, 't vertrek uit Lybie geboden.
 Zoo gy myn woordt mistrouwt, doorzoek by d'offerhandt
 't Geheim van 't nootlot uit het lillend ingewandt
 Der fchaapen, door den byl der priesterlyke fchaaren
 Geheiligt en geflacht op uw gewyde altaaren:
 En zoo gy daar befpeurt by d'offerplegtigheên,
 Dat ik u heb misleidt door valsch verdichte reên;
 Dan zal ik, roodt van fchaamte, uit vorst Latinus landen
 Vertrekken met myn volk naar afgelege ftranden.
 Of wilt gy meer, prinses? zoo wreek dan door myn doot
 't Latynfche bloet, dat ik om uwe min vergoot.
 Die doot zal myn gemoedt veel meer vernoeging geeven,
 Dan, door berou geknaagt, in fchande en fmart te leeven.
 Maar ook in tegendeel, zoo myne oprechtigheit,
 Aan uw gezicht ontdekt, voor myne liefde pleit;
 Dan hoop ik dat uw hart, geraakt van mededogen,
 Zal ftemmen in myn heil door uw bekoorlyke oogen.
 Vergun

LAVINIA.

Sta af. gy zyt bezoedelt met myn bloet.
 De lykpligt doemt uw liefde in myn oprecht gemoedt.
 O landt! ô vaderlandt! en myn ontzielde maagen,
 Ik zal tot aan myn doot uw droevig lot beklagen!

ENEAS.

E N E A S.

Ontruff die lykafch niet: zy lei in 't eenzaam graf
 De zwarigheden van dit fterflyk leven af:
 Daar ik, gemartelt door uw wreetheit, in myn lyden,
 't Gelukkig fterflot van die helden moet benyden.
 Maar heeft hun doodt den haat gekoeftert in uw zin,
 Of wordt die vyandtfchap gevoedt door Turnus min?
 Die medeminnaar, door gansch Latium gepreezen,
 Uw moeders gunfteling, vervult myn hart met vreezen.

L A V I N I A.

Hy komt. verwacht van hem dat antwoordt, prins, ik ga.

Z E S D E T O N E E L.

T U R N U S , E N E A S , A C H A T E S .

T U R N U S .

'k **O** Ntwyk Eneas oog, en volg Lavinia.

E N E A S .

O neen! vertoef, myn heer, en antwoord op myn vraagen.
 De fchoone ryksprinfes, uw opperfte behagen,
 Wordt, als gy weet, van my geviert en aangebeên.
 Wy wierden beide ontvonkt door haar bekoorlykheên:
 Haar byzyn gaf u ftof om van uw min te fpreken;
 Daar ik in tegendeel, van dat geluk verfteeken,
 't Zy door de vreeze ontruff, of door de hoop gevleit,
 De quelling van myn hart meeft voedde in eenzaamheit:
 Wien van ons beide zal haar keur gelukkig maaken?
 Wie triomfeeren, of vergeefs in liefde blaaken?

Verwerp een korten tydt den haat, en antwoordt my,
(Is u haar keur bekend) maar zonder veinzery.

T U R N U S.

Hoe, zoekt gy dit geheim uit Turnus mondt te hooren?
Gy zegt, Lavinia wierdt u door 't lot beschooren:
Wel, vraag dan, of haar hart u liefde stemt, of doemt,
Aan 't opperste besluit, daar gy zoo hoog op roemt.
Ik volg die schoone, om in haar byzyn myn gedachten
Te streelen: gy kunt hier der Goden antwoordt wachten.

Z E V E N D E T O N E E L.

E N E A S, A C H A T E S.

E N E A S.

Hoogmoedige ga heene. ô lasteraar! ik zal
Eerlang den Goden wraak verschaffen door uw val.

A C H A T E S.

Zyn trotse tong beschimpt d'onsterfelyke magten,
Maar zal haar gramschap haast ontsteeken door 't verachten.

E N E A S.

O hof! dat my ontrufft, gy toont in dezen staat
My 't voorwerp van myn liefde en werktuig van myn haat.
Verwoede Turnus, die, door wreetheit aangedreven,
Myn allerwaardsten vriendt, prins Pallas, bragt om 't leven;
Hoe tracht ik door uw doot de schim van dezen heldt
Te paajen, die noch spookt en waart langs 't bloedig veldt!
Doorluchte prins, ik heb uw lyk, doorboort met wonden,
Wel op de dootbaar naar Evanders hof gezonden;
Maar uw ontruite geest blyft my naar d'uitvaart by,
En zweeft, al zuchtende om de wraak, steeds aan myn zy.

A C H A-

A C H A T E S

Gy hebt zyn doodt op 't heir der Rutulen gewroken,
 Toen gy, gelyk een leeuw, ter heirspitse ingebroken,
 Hun koning opzocht, en, van rookent bloet begruift,
 Een ry van vyanden vernielde door uw vuift.

E N E A S.

Die wraak voldoet my niet, zoo lang ik voor myn oogen
 Den trots en hovaardy van Turnus moet gedoogen,
 Die hem den dootsteek gaf. ô gryze vader! ach!
 Hoe treurtge om dit verlies in uwen ouden dag!
 My dunkt ik zie den vorst, met traanen op de wangen,
 En bleek besturven, aan de doode leden hangen;
 Als eer toen hy 't vaarwel uitzuchte voor de poort.

A C H A T E S

Ik heb zyn leste klagte en afscheidt klaar gehoord.
 Hy riep de Goden aan in 't scheiden: Rekt myn jaaren,
 Zoo 't nootlot van myn zoon zyn frisse jeugd zal tpaaren:
 Maar moet hy sneeven, bluscht dan 't licht myns levens uit,
 En opent my myn graf, eer hy zyn oogen sluit.

E N E A S

Gy, die om hoog myn heil hebt in uw' raadt beslooten:
 Gy, die my voerde naar den Tyber met myn vlooten;
 Geef dat door myn geweer de trotse Turnus sterf;
 Op dat ik Pallas wreeke, en myn prinses verwerf.

Einde van het derde bedryf.

ENEAS en TURNUS,
VIERDE BEDRYF.
EERSTE TONEEL.
LATINUS, THYRENUS.

LATINUS.

W At jaagt u dus verbaast, Thyrenus, van de straaten?
THYRENUS.

Ik zag een meenigte van burgers en soldaaten
 Te zamenrotten en al twiftende en verdeelt,
 By troepen rennen naar Saturnus prachtig beeldt.
 De voetfters vloogen, met de teedre zuigelingen,
 Die, uitgehongert, aan haar drooge borften hingen,
 Door 't weenent oog gelaaft, het marktveldt op en neêr.
 De krygsknecht fchudde 't hoofd, en kneufde zwaardt of fpeêr,
 Noch rookende van bloet, aan d'uitgehouwe fteenen.
 De ftramme gryzaart kroop met waggelende beenen,
 En, hangende aan den ftok, begaf zich in 't gedrang.
 Ik zag de maagdeschaar, met opgekrabde wang,
 En losgeknoopte vlecht, den blanken boezem fcheuren,
 En om haar broeders doodt of waarden bruigom treuren.
 Een zet zich op den voet van 't beeldt, en fpreekt: hoort toe,
 Myn medeburgers, die, gezweept door d'yzre roe
 Des oorlogs, zwanger van ontelbre zwarigheden,
 De purpre ftriemen noch voelt smarten aan uw leden:
 Wat heeft de felle twift, daar Latium van waagt,
 Ons bloet en zweet gekoft, en 't dor gebeent geknaagt!
 Hoe klinkt de naare galm der vaderlooze weezen
 Langs d'onbevolkte ftraat en velden, die voor dezen

Van

Van menschen krieden, toen dit ryk in ruste en vree
Den glans der morgenzon verwelkoomde uit de zee!
Men ziet op 't krygstoneel de woede en wreetheit kroonen.
De gryze moeder stort op haar vermoorde zoonen,
Daar zy, van brein berooft, en razende om hun doot,
De vruchtbaarheid vervloekt (ô gruwel!) van haar schoot.
Men ziet den akkerman in 't bloet zyn vruchten teelen,
En 't kouter dryven door geraamte en bekkeneelen,
Dien d'eer van 't lykaltaar door 't nootlot wierdt benydt.
Wat brengtge al rampen voort, verslindende oorlogstydt!
Ontwapent uw gemaal, ô vrouwen, op de straaten,
Onthelmt de blanke kruin, ontgespt de harnasplaten,
Eer 't opgevloekt geweldt uw bruiloftsbanden scheurt,
En gy by 't smokent hout de stuwende afch betreurt.
Verfoeit met my den kryg, mishandelde onderdaanen,
En helpt uw landgenoot den weg tot vrede baanen.
Men heeft al lang genoeg om Turnus zaak gestreên.
Hy hanthaaf zyn belang, indien 't hem lust, alleen.
Men laat hem lyf om lyf met prins Eneas vechten,
En door den tweestrydt om de bruidt den twist beslechten.
Hier zwygt hy. ieder stemt zyn voorflag. het gerucht
Der aangegroeiide schaar verspreit zich door de lucht.
Veel krygslieën werpen op den grondt hun wapens neder,
En kruiffen zinneloos de straaten heen en weder:
Daar Drances 't oproer styft, die, uit den ouden haat,
Den vromen Turnus scheldt als oorzaak van al't quaadt.

T W E D E T O N E E L.

LATINUS, TURNUS, THYRENUS.

L A T I N U S.

ACh! Turnus, moet ik u in dezen staat ontmoeten!

T U R N U S,

De zaak is my bekend, gy zult my heden groeten
 Als overwinnaar van den trotsen Frygiaan,
 Of in den tweestrydt om uw dochter zien vergaan.
 Het oproer heeft my niet tot dat besluit gedreven.
 Myn moedt heeft my voorlang die pligten voorgeschreven.
 Ik zal uw volk niet meer opoffren aan 't gevaar.
 My deert het ongeval der afgestrede schaar.
 Ik kan myn eigen recht bepleiten met den degen.

L A T I N U S.

O edelmoedig prins: ach mogt ik u bewegen,
 En myn Lavinia verbannen uit uw zin.
 Gy hangt uw leven aan die dodelyke min.
 't Ontbrak nooit Latium aan uitgekeurde vrouwen,
 Van vorsten afkomst, waardt met koningen te trouwen:
 Verkies de schoonste tot uw troon- en echtgenoot.
 Indien Eneas zwaardt uw dierbaar bloet vergoot,
 En gy in 't lyfgevecht wierdt om de bruidt verflagen;
 Hoe zou gansch Ardea, met vader Daunus, klaagen!
 Die braave koning wacht met ongedult zyn zoon,
 En stort zyn traanen om uw afzyn voor den troon.
 Geef hem geen oorzaak om uw ongeval te wreeken
 Aan bloetverwanten, en de vrientschap af te breeken.

T U R -

T U R N U S.

Kent gy den vorst, die my heeft voortgeteelt, niet meer?
 Hy zou my vloeken, zoo ik keerde zonder eer;
 Als een lafhartigen my lasteren en haaten,
 En eeuwig uit zyn gunst en koningklyke staaten
 Verbannen, als een zoon, die, eer-en moedeloos,
 Een schandig leven voor de braafste doot verkoos:
 Die zyn doorluchtig huis, gekroont met lauwerbladen,
 Zoo snoodt onteerde door verfoejelyke daaden.
 't Is waar, dat my de vorst met ongedult verwacht;
 Maar niet in zulk een staat. de plegtigheid, de pracht,
 En eeretekens zyn bereidt om ons t'ontfangen.
 Men ziet de vlaggen aan de tempeltranssen hangen.
 De zegepoorten staan op markt en straat geplant;
 Daar ik met myn prinses zou treden handt aan handt
 Naar 't opgepronkt paleis, door duizent kunstenaaren,
 In vroeger eeuw, gesticht op marmere pilaaren.
 En zou dat feestfieraadt, dat denkbeeldt van myn lof
 Getuige strekken van myn schande in Daunus hof?
 Uw dochter moet met my zich naar myn ryk begeeven,
 Of ik om haare min voor uwe muuren sneeven.

L A T I N U S.

Dat gy dit lyfgevecht ontgaat, zal nooit uw naam
 En heldenroem, zoo lang verheerlykt van de Faam,
 Bevleeken. Turnus moedt is ons te klaar gebleeken.
 De naneef zal met lof van uwe daaden spreken,
 Zoo lang de morgenzon Auzonië bestraalt:
 Maar hooger macht houdt hier uw dapperheit bepaalt.
 Het zyn de Goden die Eneas voordeel geeven,
 Zyn min begunstigen en d'uwe wederstreeven.

Sff

Wie

Wie voor het nootlot zwicht, verwaarlooft nooit zyn eer.
Gy legt, op dat bevel, alleen de wapens neêr.

T U R N U S.

Hoe wil de vorst dat ik myn vyandt zal gelooven,
Wiens looze geeft, om my Lavinia t'ontrooven,
Dat nootlot heeft verdicht? ô neen! de trouwe min
Staat door den wil der Goôn, gewortelt in myn zin:
En zouden zy die vlam in myn gemoedt ontfteeken,
Om, als een straf, daar door myn lyden aan te queeken?
Dat heb ik nooit verdient, doorzoek myn handel vry,
En tel de dagen van myn leven op een ry,
Gy zult'er geen, bevlekt met snoode feiten, vinden.

L A T I N U S.

Gy zegt: Eneas zoekt onze oogen te verblinden,
En door verdichtzelen, van 't listig brein gesmeedt,
In slaap te wiegen. neen, gy zyt verdoolt. ik weet
D'omstandigheden van die groote zaaken nader,
Door 's priesters spelling en 't Orakel van myn vader.
Maar ik, bewogen door de bloetverwantschap, en
Uw trouwe diensten, daar ik aan verschuldigt ben,
Heb reukeloos my zelf in veel gevaar gestoken,
Het opgerecht verbondt en vorstlyk woordt gebroken,
De godtspraak dwaas veracht, en myn beschooren zoon,
Als vyandt, aangetast, tot nadeel van de kroon,
Tot ramp der burgery en myn Latynsche helden,
Wier bloet den Tyber noch bepurpert en de velden.
En zal ik in dien staat, zoo doodlyk voor myn ryk,
Myn bloetvriendt Turnus noch beweenen; en zyn lyk,
In plaats van lauren, met cipressebladen sieren,
En, voor de zege, by 't altaar zyn uitvaart vieren?

T U R -

T U R N U S.

Vergeldt gy zoo myn dienst, ô vorst, dat gy de kracht
 En zenuw van uw ryk, in Turnus arm, veracht?
 Die vuist, die Pallas velde, en duizent onderdaanen
 Van prins Evanders hof, Arkaders en Trojaanen,
 In 't bloedig veldtgevecht ontwapende, en door 't staal
 Vernielde: die helmet en harnas van metaal,
 En gulde beukelaars, waar meê de ridders pronken,
 Tot zegetekens aan uw muuren heeft geklonken:
 Zou die den handel nu vergeten van 't geweer,
 En d'aangebore kracht verliezen, daar myn eer
 En liefde loopt gevaar? ô neen! verban uw vreezen:
 Ik vind my meer gehart, ja sterker dan voordezen.
 Sta my den tweefrydt toe: dat eisch ik voor myn loon
 Der diensten, door dit zwaardt beweezen aan uw troon.
 Gy zult Eneas ook hier door vernoeging geeven.

L A T I N U S.

Wel aan, ik zal uw eisch niet langer wederstreeven:
 Maar stem den frydt door dwang. ik heb myn pligt betracht.
 O gryze Daunus! roem van uw aaloudt geslacht!
 Ik roep de Goden tot getuigen, die ons hooren,
 Dat ik onschuldig blyf, zoo Turnus gaat verlooren!
 Geblikfemt Latium! en gy, gedreigde wal!
 Uw heil verheft zich, maar door uw beschermers val!
 Thyrenus, breng terstont myn volk het vredeteken.
 Beveel het vechterperk voor de vorsten af te steeken
 In 't aanzien van de poort. de priesterlyke schaar
 Tree straks in 't kerkgewaadt naar buiten, met altaar
 En offerschaalen en gewyde wierookvaten.
 Stel al de vaanen van myn ruiters en soldaaten

En lyfstaffieren in slagorde op 't ruime veldt.

THYRENUS.

Ik volg des konings last. en gy, kloekmoedig heldt,
Die ons in hoogen noodt verpligte door uw daaden,
De hemel kroone u met de zege en lauerbladen.

DERDE TONEEL.

LATINUS, TURNUS.

LATINUS,

IK zal den tweestrydt zelf aanschouwen; ieders recht,
Gelyk een vorst betaamt, hanthaven in 't gevecht,
En naar de plaats, tot spoedt der plegtigheid, vertrekken.
Gy kunt Eneas, als hy komt, de zaak ontdekken,
En volgen. ô besluit! ô kracht van liefde en bloet!
ô Godtspraak! ach! wat storm verwektge in myn gemoedt!

TURNUS.

Gewenschte dag! ik groet uw zegenryke stralen:
Gy zult myn glori en myn min zien zegepraalen!
Ik zoek Eneas.

VIERDE TONEEL.

AMATE, TURNUS.

AMATE.

P Rins, vertoef, en meld aan my,
De reden die ons volk beweegt tot muitery.
Wat wil dit straatgerucht? dat kan ik niet beseffen.

T U R N U S.

T U R N U S.

Wat oproer, koningin? uw volk wil my verheffen
Ten allerhoogsten top van glori en geluk,
En wacht van Turnus arm het grootste meesterstuk.

A M A T E.

Hoe zoekt men myn gedult door duifre taal te tergen?
Of wilt gy deze zaak voor uw vriendin verbergen?

T U R N U S.

Ik bidt, verftoor u niet

A M A T E.

Geef my dan klaar bescheidt.

T U R N U S.

O ja! het is uw volk, dat voor myn welvaart pleit.
Uw burger zoekt met kracht myn huwlyk voort te zetten,
En 't feest te vieren, dat Latinus wil beletten.

A M A T E.

Men dank den hemel, die zich voegt aan onze zy.

T U R N U S.

Ik sta noch dieper in de gunst der burgery.
Men wil door my 't gevolg der krygselenden stuiten,
En met myn strydtbren arm den oorlogstempel sluiten,
Zoo wordt myn luister van u onderdaan vergroot.

A M A T E.

Maar door wat middel? spreek.

T U R N U S.

Door prins Eneas doodt.

A M A T E.

En met uw lyfgevaar? myn vreugd verkeert in vreezen.
Ontga dien strydt, myn zoon; ai, laat ik u beleezen.

Sff 3

Gy

Gy weet dat u myn hart, gelyk een moeder, mint:
 Dat hart zou breeken, zoo myn allerwaardtste vrintd
 Door 't Frygiaansch geweer wierdt in 't gevecht verflagen.
 Verkort myn leven niet door 't korten van uw dagen.
 Gy zyt de hoop en trooft van onzen ouden dag.
 Uw fchouder onderschraagt den troon. ons ryksgezag
 Wordt noch gehanthaaft, maar alleen door uw vermogen.
 Prins, spaar u zelf voor ons, voor 't ryk, en droog myn oogen.

TURNUS.

Hoe keert men 't oproer der gemeente, die den gloedt
 Des oorlogs bluffchen wil in een van beider bloet,
 En den verwinnaar aan Lavinia verbinden?
 Maar hoe!

V Y F D E T O N E E L.

ENEAS, TURNUS, AMATE, ACHATES.

ENEAS.

MYn heer, ik dacht den koning hier te vinden,
 En 't antwoordt op myn eifch te hooren, nu de tydt
 Van zyn beraadt alreë verfcheenen is.

TURNUS.

Gy zyt
 Van pas gekomen, fchoon de vorft vertrok naar buiten,
 Om in zyn naam met my het ryksverbondt te fluiten.
 Gy eifcht Lavinia, prins, van haar vaders handt.
 Zy wordt u toegestaan, en door dien bruiloftsbandt
 De magt vereenigt van Trojaanen en Latynen.
 Zoo zal de vredezon Auzonië befchynen,

En

T R E U R S P E L.

511

En gansch Rutulië, door oorlog afgemat,
Zich vleien in de rust op 't veldt of in de stadt.

E N E A S.

Achates, breng terstont Askaan die blyde maaren.

T U R N U S.

O neen! vertoef, ik zal my nader openbaaren.
Gy kunt de ryksprinfes, die gy begeert, myn heer,
Bezitten, maar gy moet haar winnen door 't geweer.
Wanneer myn lykhout rookt omtrent uw echtaltaaren,
Kuntge onbeschroomt met haar ten tempel treên en paaren.
De tweestrydt zal den twist beslechten voor de poort.
Hier hoort gy myn besluit en vorst Latinus woordt.
Hy zal ons lyfgevecht aanschouwen voor zyn tenten.

E N E A S.

Achates, ga, bezorg, dat al myn regementen,
Geschaart in orde, by prins Turnus benden staan.
'k Beveel den offerdienst der Goden aan Askaan.

A C H A T E S.

Vaarwel, doorluchte prins, wy zullen u verwachten
Om zege smeeken, en eerbiedig t'offer slachten.

Z E S D E T O N E E L.

E N E A S, A M A T E, T U R N U S.

E N E A S.

O dappre vyandt! die in moedt voor niemant zwicht,
Gy hebt my nooit voorheen, maar heden dier verplicht.
't Schynt of de drift van haat, in myn gemoedt bestreden,
Begint te slaauwen door uw edelmoedigheden.
Maar 't moet die tederheit weêrstreeven in myn zin.
Twee zaaken dwingen my, de vriendschap en de min.

Gy

Gy wilt de fchoone bruidt, die my de Goden schonken,
 Van my vervreemden en door uwe liefde ontvonken.
 Gy hebt myn waarden vriend, dien jongen oorlogsheldt,
 Evanders erfgenaam, tot myn verdriet, gevelt.
 'k Moet door uw val myn min verzeekren, tot een teken
 Dat ik het nootlot eere; en Pallas lykafch wreeken;
 Ja, met myn weêrwil u vervolgen tot de doot.
 En gy, door wien myn bruidt het levenslicht genoot,
 Vorstin, die my verplicht tot onderdanigheden
 Door haar geboorte, leen uw oor aan myn gebeden:
 Indien de tweeftrydt my gelukt, en deze handt
 Het leven eindigt, van uw vriendt en bloetverwant,
 Dien gy met moedermin begunftigt; laat uw tooren
 Myn daadt niet vloeken noch myn bruiloftsvreugd verftooren.
 Ik fta gedwongen naar zyn lyf. myn fchoone bruidt,
 Uw dochter, wet myn zwaardt door 't hemelfche befluit.
 Zy zal u Turnus door Eneas arm ontrukken.

A M A T E.

Sta af. die vleierey zal nimmer u gelukken.
 Gy kent Amate niet noch haar verwoeden zin.
 Ik ben vergiftigt van uw grootfte vyandin,
 Die Priaams afkomst heeft verdelgt: wiens wrok, aan 't blaaken,
 De Griekfche toortzen ftak in uw aaloude daken;
 Die golf en wolk ontroerde, en Trojes rampgenoot
 Met u zoo lang vervolgde, en donderde op uw vloot
 Met onweêrwinden en geprefte zeeorkaanen:
 Die, lachende om uw klagt en uitgeflore tranen,
 Den blikfem flingerde in uw zeilen op den vloedr:
 Die Godtheit heeft haar haat gedrukt in myn gemoedt.

Gy hebt dien haat, barbaar, door 'tmoorden van myn maagen,
 Noch daaglyks aangequeekt, ons volk door oorlogsplaagen
 Geteiftert, en 't gebiedt van Latium ontrufft,
 Zoo dra gy landde met uw vloot aan deze kufft:
 En meent gy dat ik u, als bruidegom, zal groeten,
 Als koning Turnus legt verflagen voor uw voeten?
 Wacht in Lavinia, verdoolde prins, uw ftraf.
 'k Zal haar met fteek op fteek vermoorden op zyn graf,
 En op myn wraakaltaar tot zyn verzoening flachten.

T U R N U S.

Verwerp dat opzet, zoo verwoedt, uit uw gedachten.
 Gy zoudt myn bleeke fchim ontruffen door dat feit.
 Verhoor een minnaars beê, die voor haar onfchult pleit.
 Indien Eneas my in 't lyfgevecht zal dooden,
 Getuigt myn nederlaag het hoog befluit der Goden;
 Dan blykt de spelling, die myn liefde houdt verdacht:
 Laat dan Lavinia, tot roem van haar geflacht,
 Van elk verheerlykt, naar haar vaderlyke zeden,
 Gelyk een koningsbruidt, met hem ten tempel treden.
 Ik eifch geen rougewaadt, geen jammerklagt, of druk.
 Verheug u in den roem van 't ryk, en zyn geluk.

A M A T E.

Doorluchte ziel, wat tong kan u naar waarde looven!
 Deze edelmoedigheid gaat alle deugd te boven.
 Die u den grootften fchat, het leven, rooft door 'tzwaardt,
 Dien fchenkt gy naa de doodt uw hoogfte goedt op aardt.
 Maar overweeg; ik heb de maagt aan u gegeven,
 Opdat gy, door de trou met haar vereent, zoudt leeven.
 Uw doodlyk nootlot fteft haar weêr in myne magt:
 Te meer, nu gy haar fchenkt aan hem, van elk veracht;

T t t

Van

Van Goôn en mensch gevloekt, van windt en zee bestreden:

E N E A S.

't Is waar, wy hebben veel na Trojes val geleden:
Maar of der Goden vloek; dien gy aan my verwytt,
Verzoent is, of vervolgt, zal blyken uit den strydt.

A M A T E.

Schoon u dit lyfgevecht rechtvaardigde in elks oogen;
Ik zal uw bruiloftsfeest, dat zweer ik, nooit gedoogen.
Keer vry verwinnaar: ik zal juichen, als uw handt
Haar zegetekens op myn dochters lykbusch plant.
Wanneer Eneas op haar grafzerk zyn laurieren
Besproeit met traanen, zal Amate zegevieren.
Verwacht dien gruwel van een moeder, die, verwoedt,
Haar vriendt zal wreeken, en u straffen door haar bloet.
Indien die prys den moedt kan in uw hart verwekken,
Kunt gy uit myn gezicht terstont naar 't perk vertrekken:
Ik zal, wanneer gy keert in zege, u tegentreên,
En toonen u de vrucht, barbaar, van uw trofeen.

Z E V E N D E T O N E E L.

E N E A S, T U R N U S.

E N E A S.

O schrikkelyk besluit, waar voor myn leden beeven!

T U R N U S.

Ach! tot wat woede wordt de koningin gedreeven!
Zy wil my wreeken, en vermoordt my, ruim zoo wreet
Door haar besluit dan 't staal tot myn bederf gesmeedt.
O averechte gunst! verfoeilyk mededogen!
O hatelyke dienst! hoe wordt myn hart bewogen

Door

Door uw gevaar, prinses! gy sterft tot wraak van my,
 Indien ik sneuvel, door Amates razerny:
 Daar ik uw levensdraadt zou rekken door myn sterven,
 Indien ik deze gunst mogt van de Goôn verwerven.

E N E A S.

O nooit gehoorde haat! ontaarde koningin!
 Gy zweert uw dochters doodt, om dat ik haar bemin.
 Gy wilt de vrucht, van u geteelt en voortgesprooten,
 Het leeven rooven, om myn lyden te vergrooten.
 Hoe wordt uw hart van 't spoor der reedlykheit gerukt!

T U R N U S.

Myn medeminnaar, zoo de tweestrydt u gelukt,
 En ik door u verga, ai, berg haar dierbaar leven:
 Om haar behoudenis wordt u myn doodt gegeven.

E N E A S.

Ik weet een middel, om ons van die zorg t'ontslaan.
 Men dien' voor 't lyfgevecht de zaak den koning aan;
 Dan kan hy haar vertrek met zyn staffiers bezetten,
 Om 't doodlyk opzet van Amate te beletten.
 Kom gaan wy naar den strydt. beproef uw leste kracht.

T U R N U S.

Ik volg u naar de plaats, daar ons Latinus wacht.

A C H T S T E T O N E E L.

L A V I N I A , T U R N U S , E N E A S , S A B I N E .

L A V I N I A .

NEen, prinsfen blyft, en ziet een konings dochter knielen:
 Zy smeekt u voor u zelf en uw doorluchte zielen.

T t t 2

Gy

Gy gaat ten ftrydt, ô neen! ter flachtbank, daar de grondt
 Uw verſchvergooten bloet zal slurpen uit de wondt:
 Daar ik, door uw bederf gemartelt, al myn dagen
 't Rampzalig nootlot van myn minnaars zal beklaagen.
 Gy geſpt het harnas aan, ô helden! om de bruidt
 Te winnen, die gy zelf bevecht door dat beſluit.
 Gy wilt elkander voor de vuift in 't veldt beſpringen,
 Maar 't ſtaal zal door uw borſt ook in myn boefem dringen,
 Als oorzaak van uw dood. myn hart gevoelt alreë
 De wonden ſmarten, eer de kling raakt uit de ſchee.
 Mogt ik den gloedt van haat, in elks gemoedt aan 't blaaken,
 Met traanen bluffchen, die vaſt vloejen langs myn kaaken,
 Ik ſchreide een gantsche zee, ja bei myn oogen uit.
 Doorluchte bloetverwant, ô koningklyke ſpruit!
 Die Daunus fluierkroon verheerlykt door uw daaden:
 Die duizent vyanden, met ketenen beladen,
 En ryken wapenbuit en koningklyken ſchat
 In zege voerde naar uw vaderlyke ſtadt;
 Uw leſte heldenwerk zal d'andre ver braveeren,
 Als gy zelf over u zoo braaf zult triomfeeren.
 Bevecht, gelyk een heldt, de drift van uw gemoedt,
 Die naar uw leven ſtaat, en myne elende voedt.

TURNUS.

Gy moogt, Lavinia, myn daaden hoog verheffen;
 Het leſte meeſterſtuk zal alles overtreffen:
 Wanneer om uwe min, een koning, zoo vermaardt,
 De ziel zal braaken door de flagen van myn zwaardt:
 Maar wordt in tegendeel myn bloedt door hem vergooten,
 Dan zal de nederlaag myn glori zelf vergrooten.

Doordien ik in den ftrydt door liefde wordt gevelt,
Om d'allerschoonfte vrou, en door den grootften heldt.

L A V I N I A.

Dewyl ik Turnus niet kan winnen door gebeden,
Moet ik Eneas hart vermurwen door de reden.
Doorluchte vreemdeling, die met uw vloot zoo lang
Geschokt wierdt op de zee na Trojes ondergang:
Die voor uw vaderlandt een langen reeks van jaaren
In 't harnas ftondt, tot fchrik der Griekfche legerfchaaren:
Die zelf uw vader met zyn witbegryfde kruin
Op beide uw fchouders droegt door fmookende affche en puin:
Die, lang van 't woedent lot gemartelt en beftreeden,
De Goden hebt verzoent door uw godtvruchtigheden:
Ai voeg nog eene deugdt by alle uw deugden. laat
Ik u beweegen door myn bede, en ban den haat,
Dat fchriklyk monfter, uit uw redelyke zinnen.
Betoon uw krachten in u zelve te verwinnen.
Bevreedig u met hem, dien gy dreigt met de doodt.
Omhels prins Turnus als uw vriendt en bontgenoot.
Vereenig uwe magt, om tegen hen te ftryden,
Die 't heil van Latium en Daunus kroon benyden.
Verheerlyk uwen roem door zulk een braave daadt,
En laat Lavinia, in maagdelyken ftaat,
En vry van 't huwelyk, den oorfpronk der elenden
Beschreien op den zerk van vrienden en bekenden
En bloetverwanten, door uw fabel omgebragt.
Aanfchou myn traanen, prins, verhoor myn jammerklagt.
Ik zal, als erfgenaam, na vorft Latinus leven,
Zyn ftaf en tullebandt u willig overgeeven.

Dat bid ik, om de schim van haar, die u voorheen
 Zoo lief en waardig was, en aan uw zy verdween,
 Toen gy om Priams doot en Pyrrhus wreetheit zuchtte,
 En met Anchizes en Askaan den brandt ontvluchtte.

E N E A S .

Myn egaas geeft, die zich vermaakt in 't zalig veldt,
 Heeft my op Trojes puin dit huwlyksfeest gespelt.
 Gy zult Hesperie, sprak myn Kreüze, aanschouwen,
 En aan den Tyberstroom een koningsdochter trouwen.
 Ik zal haar spelling niet beschaamen, maar haar woordt
 Gestant doen door myn zwaardt in 't vechterperk voor de poort.
 Vaarwel, prinses, wy gaan: ai, stel uw hart te vreden.
 Ik sterf, of zal uw koets, als bruidegom, bekleden.

T U R N U S .

Vaarwel, doorluchte vrou, ik ga om u ter doot,
 Of groet u, na den strydt, als troon-en echtgenoot,

L A V I N I A .

Neen, prinses, blyft, en hoort. helaas! zy zyn geweeken.

N E G E N D E T O N E E L .

L A V I N I A , S A B I N E .

S A B I N E .

GY kost hun harten niet beweegen door uw smeeken.
 De liefde wet hun moedt en vyantschap, mevrou.
 Zoo wordt gy met het zwaardt verbonden door de trou.
 Twee helden, even groot van moedt en dapperheden,
 Verstouten zich om u in 't lyfgevecht te treden.

Uw

Uw schoonheit strekt het wit, daar ieders hoop op doelt:
Daar gy de werking ook van hoop of vrees gevoelt.

L A V I N I A.

Ik moet my van den frydt, hoe die verga, beklaagen:
Myn waarde bloetverwant of minnaar wordt verflaagen.

S A B I N E.

't Gevoel van dit verlies is ongelyk, prinses.
U treft prins Turnus leet, maar niet als minnares.

L A V I N I A.

't Is waar, Sabine, ik min Eneas: uit zyn wezen
Zyn alle tekens van eene eedle ziel te leezen.
Hy is die krygsheldt, die de magt van Griekenlandt
Tien jaaren wederstondt, en sluitte aan Xantus strandt:
Die, op 't bestrydent heir met Hektor uitgevallen,
De velden stapelde met lyken voor zyn wallen.
Hadt Priaam helden, als Eneas, voortgebragt;
Nooit waar de gryze vorst in 't heiligdom geslacht:
Noch stondt de trotse muur van Ilium verheven,
En Azië zou noch de werelt wetten geeven.
Zoo spreekt zyn vyandt zelf; en Diomedes hof,
Wel eer van haat bevrucht, gaat zwanger van zyn lof:
Als vaders afgezant getuigde in 't wederkeeren.
Ik moet Eneas om zyn deugd en daaden eeren,
En minnen; maar ik schrik voor dit gevecht.

S A B I N E.

Bedaar.

Gy zult uw bruidegom omhelzen na 't gevaar,

En

En van uw vaders handt voor 't echtaltaar ontfangen.

LAVINIA.

Ik zal, wanneer hy keert met traanen op myn wangen,
Den heldt ontmoeten, maar van dierbaar bloet bekladt.

SABINE.

En of prins Turnus quam verwinnaar in de ftadt?

LAVINIA.

Zwyg, onbedachte, gy vermoordt my door uw vraagen.
Ach! eindigde myn leet door 't einde van myn dagen,
En mogt ik 't vuur van haat uitbluffchen met myn bloet!
Ik zou in dezen ftaat, Sabine, welgemoedt
Den fabel kuffen, en myn leden vrolyk buigen.
Dat kunt gy Goden, die myn hart doorgrondt, getuigen.

SABINE.

Hou moedt, en leef.

LAVINIA.

Kom, volg. laat ons in dit geval
Met fmart verwachten, wat ons d'uitkomst geeven zal.

Einde van het vierde bedryf.

V Y F D E B E D R Y F.

E E R S T E T O N E E L.

LAVINIA, SABINE, MARCELLUS,
L Y F W A C H T.

L A V I N I A.

I K klim, als zinneloos, den hoftrap op en neder.
Myn onrust... ach! ik beef. Marcellus keert gy weder!
Zyn zy al handtgemeen, of beide neêrgevelt,
Of een van beide? of is de tweestrydt uitgesteld?

M A R C E L L U S.

Zoo dra prins Turnus, en de koning der Trojaanen
Op 't afgesteken veldt, omringt van oorlogsvaanen,
Verscheenen, wierdt de vorst, omfingelt van zyn stoet,
Op zyn verheve koets in 't perk van hun begroet.
Eneas luisterde den koning iets in d'ooren,
Zoo zacht, dat niemand van 't gevolg zyn woordt kon hooren.
Toen rees hy overent, en sprak: Marcellus, ga,
Verzeker met myn wacht prinses Lavinia.
'k Beveel aan u de zorg. bezet aan alle kanten
Haar hofportalen, tot ik keer, met myn trouwanten.
Gedoog, op lyfstraf, geen bezoek van 't hofgezin.
Dat ieder buiten sta, vooral de koningin.

L A V I N I A.

Hoe! neemt myn vader my gevangen? om wat reden?
Heb ik hem ooit onteert door ongebonde zeden,
Of zyn gezag gekrenkt door ongehoorzaamheit?
Waar ben ik schuldig aan, Marcellus? noem my 't feit.

V V V

M A R -

ENEAS en TURNUS,

MARCELLUS.

Ik hoop uw goetheit zal haar onderdaan verschoonen.
Ik weet de zaak niet, maar moet my gehoorzaam toonen.

LAVINIA *wechgaande.*

Ik wacht in hechtenis den uitflag van myn lot,
En ga u voor. volvoer het vaderlyk gebod.

SABINE *wechgaande.*

O vreemt bevel! ik weet uw oorspronk niet te vinden;
Maar wacht den tydt, die my dit kluwen zal ontwinden.

MARCELLUS.

Gy lyfwacht, tree voor uit. ik volg. bezet de poort.

T W E D E T O N E E L.

AMATE, JULIA, MARCELLUS.

AMATE.

HEb ik myn dochter niet in deze zaal gehoord?
Marcellus toef. waar is Lavinia gebleeven?

MARCELLUS.

Zy heeft zich, op myn woordt, naar haar vertrek begeeven,
Dat ik, door 's konings last, met lyfwacht hou bezet.

AMATE.

Ik volg.

MARCELLUS.

Vergeef my.

AMATE.

Wordt de toegang my belet?

MARCELLUS.

Haar majesteit verschoon haar dienaar, die 't behagen
Des konings volgt, en in zyn pligt zich trou moet draagen.

D E R-

TREURSPÉL.
DERDE TONEEL.

523

AMATE, JULIA.

AMATE.

V Ermete! ga heen, maar wacht eerlang myn wraak.
Ach! Turnus hebt gy my verraaden, en de zaak
Myn echtgenoot ontdekt? ik wilde uw onheil wreeken,
Indien gy sneuvelde, en den vreemdeling versteken
Van d'ingebeelde vrucht des stryds. ondankbre vriendt,
Heeft myn genegenheit en zorg dien hoon verdient?

JULIA.

Maar om wat oorzaak mag de ryksprinses, gevangen
En opgesloten, u niet in haar hof ontfangen?

AMATE.

Ik mag u dit geheim niet melden: weet alleen,
Dat my de haat vervoert tot buitensporigheên.
De gunst en vyantschap verbysteren myn zinnen.
Ik kan, ô Julia, die driften niet verwinnen:
Zy overweldigen de reden in myn hart.
Ik heb u dezen dag den oorspronk van myn smart,
Dien onverzoenbren wrok ontdekt: dat vier, aan't branden,
Verteert natuur zelf in myn woedende ingewanden.
Dit zy genoeg. hebt gy van Turnus niets verstaan?

JULIA.

Men zal haast hooren hoe de tweeftrydt is vergaan.
De Tyberpoort, waar voor het perk is afgesteeken,
Staat dicht aan dit paleis. prins Turnus kracht, gebleeken
In zoo veel slagen, zal hem redden uit den noodt,
En zyn oprechte min verzeekren door de doodt

V V V 2

Des

Des vyandts, dien gy haat. hy zal in 't hof verschynen,
Als winnaar, en uw zorg door zyn triomf verdwynen.

A M A T E.

Gy zoekt myn zwakke hoop, in 't midden van den druk,
Te sterken, maar myn hart voorzegt my 't ongeluk.
Daar voel ik, hoe myn vriendt, mishandelt en bestreden,
In 't lyfgevecht bezwykt, en met vermoeide leden,
Al hygende, op den grondt zich wentelt in zyn bloedt.
De Trooische balling drukt den gorgel met zyn voet,
En plondert helm en zwaardt en riem en schouderplaatē.
Hy nadert, Julia, en sleept langs onze straaten
Dien ryken buit naar 't hof, en legt dat krygsgeweer
Voor zyn gewonne bruidt, tot blyk der zege neêr.
Kan ik dat treurspel wel aanschouwen, en noch leeven!
Vergramde Godtheit, die, van wraakzucht aangedreeven,
My door een vreemde magt tot uwen dienst verplicht,
Ai sluit myn oogen voor dat doodelyk gezicht!
Laat my rampzalige van u die gunst verwerven,
En voor de nederlaag van koning Turnus sterven.
Ik zal de doodt met vreugde omhelzen.

J U L I A.

Staak uw klagt.

Verban de wanhoop uit uw zinnen. leef en wacht
Een gunstig nootlot van de Goden, die voordeezen
Hun zegen aan dit ryk in overvloedt beweezen.

A M A T E.

Hoe zou ik leeven, om te deelen in den lof
Myns vyandts, en zyn feest te vieren in ons hof!
Kunt gy die lafheit van uw koningin gelooven?
Neen, Julia, ik zal my zelve 't leven rooven

Indien de hemel voor myn beê zyn ooren fluit.
 Laat dan Lavinia, als eene ontzinde bruidt,
 De huwlyksfakkel aan haar moeders lykaltaaren
 Ontfteken: myne schim zal door den tempel waaren,
 En schreeuwen wraak en wee in d'ooren van de Goôn.
 Ik zal haar volgen op den koningklyken troon,
 En 't kroonfeest in 't gezicht der plegtigheden stooren;
 Het volk verbaazen by 't gejuich. myn vloek en tooren
 Zal 't paar geleiden naar het huwlyksledekant;
 De wraaktoorts dit paleis ontfteeken door myn handt.

J U L I A.

Mevrou, de koning keert.

V I E R D E T O N E E L.

L A T I N U S , A M A T E , J U L I A .

L A T I N U S .

V Orstin, wy gaan verloren.

A M A T E .

Wordt d'ondergang van 't ryk uit Turnus doodt geboren?
 Legt hy in 't vechtperk door Eneas zwaardt gevelt?

L A T I N U S .

O neen! hy leeft.

A M A T E .

Hy leeft? en gy, gy keert ontfelt,
 En bevende van schrik. wat maakt u dus verlegen?
 Nu Turnus leeft, zyn wy behouden, en zyn degen
 Zal ons

LATINUS.

Geef my gehoor; op dat ik u 't gevaar
 Van onze krygsmagt en den rykstroon openbaar:
 Zoo zal uw ydle hoop op Turnus hulp verdwynen.
 Men zag Eneas welgemoedt in 't perk verschynen.
 Hy schein een leeuw, die, lang getergt, vol ongedult,
 Zyn vyandt afwacht, en afgryfelyk tiert en brult,
 Zyn klauwen scherpt, en streeft met opgereze maanen.
 Het veldt, omzingelt van Latynen en Trojaanen
 En Rutulen, bekleedt met helm en beukelaar,
 Verbeelde een krygstoneel. de priesterlyke schaar
 Ontflak de vlammen op 't altaar van groene zoden,
 En keelde 't offervee geheiligt aan de Goden.
 Eneas trekt zyn zwaardt. hy slaat zyn oogen naar
 Den hemeltroon, en zweert voor ons Latynsch altaar;
 Een eindeloos verbondt godtvruchtig t'onderhouwen.
 Hy neemt d'alziende zon, d'Auzonische landouwen,
 Noch rookende, en gemest met heldenbloet, en zweet;
 En al de Goden tot getuigen van zyn eedt.
 Zoo gaat hy voor. ik volg, terwyl onze offers branden;
 En raak 't gewyde altaar eerbiedig met myn handen;
 En zweer, by hemel, aarde en golven, by de kroon
 Van vader Faunus, en by d'afkomst van Latoon.
 Zoo dra de Rutulen hun koning zien genaaken
 Voor 't offervier, en, met verbleekte en dootsche kaaken,
 Zich tot het lyfgevecht bereiden; wordt hun hart
 Bewogen door 't gevaar van Turnus, dat hun smart.
 Elk speelt de nederlaag alrede in zyn gedachten,
 En ziet de stryders aan, als ongelyk van krachten.
 Zy morren onder een, verwerpen het ontzag,

En vloeken openbaar 't bezworen krygsverdrag.
 Ja zelf 't Latynsche volk, dat heden, moe van ftryden,
 Om vrede fchreeude, ftaat, vervoert van medelyden,
 De handen aan 't geweer, en fchend ons vreêverbondt.
 De Trooifche krygsmagt, die naaft onze bende ftondt:
 Wordt wakker op 't gemor van Turnus oorlogsknechten.
 De legers wederzydts ftaan vaardig om te vechten.
 Eneas fchreeut: laat af. wat dolheid gaat u aan,
 Trojaanen? 'k moet alleen myn vyandt tegengaan.
 Wat helfche tweedragt kan den verfchen vrede flooren!
 Men eer' de voorwaarde en't verbondt, zoo dier bezwooren.
 Hier zweeg Anchifes zoon; toen een vervlogen fchicht
 Op 't harnas langs zyn borft affchampte, in ons gezicht.

A M A T E.

Wat hoor ik! waar zyn ziel de borftwonde uitgevloogen,
 En mogt Amate 't lyk befchimpen voor elks ooggen,
 En juichen om de doodt van dien verrader?

L A T I N U S.

Staak

Dien wensch. dat voorval preft zyn onderdaan tot wraak.
 Straks wordt men handtgemeen. men treft met fpeer en degen.
 De fchichten fnorren door de lucht. een yzre regen
 Bedekt ons groene veldt in 't aanzien van de ftadt.
 D'een grypt het brandthout van 't altaar, met bloet befpat,
 En blaakt met offervier d'onthelmde bekkeneelen.
 't Gewyde wierookvat, ontheiligt in 't krakkeelen,
 Knarft, door een fterke vuift gedreeven, op 't metaal
 Van borft-en fchouderplaat. de blinkende offerschaal,
 Noch fchuimende van 't bloet der verfchgekeelde fchaapen,
 Vliegt door de legerbende, en kneuft den helm en 't wapen.

Een

Een ander opent met zyn fabel, fcherp van sneê,
 De vyantlyke kruin, en pafst op zucht noch beê.
 Ja 't uitgefpatte brein der afgestrede fchaaren
 Vermengt zich onder 't bloet der rundren by d'altaaren.
 De priesters grypen noch 't mishandelt overfchot
 Der heiligdommen, van 't verwoede graauw bespot,
 En vlieden langs den weg, bezaait met duizent dooden.
 Ik volg hen in de ftadt met myn gefchonde Goden.
 Daar klom ik op den muur en hoogen torentans,
 Die dit paleis bewaakt. ik zag van ver de kans
 In eenen oogenblik prins Turnus zy verlaaten.
 Eneas triomfeert, en ftreeft met zyn soldaaten
 Recht naar de wallen, om te ftormen op de ftadt.
 Waar berg ik u, vorftin, myn dochter en myn fchat,
 Myn huisgoôn, en de kroon en purpre troongewaaden.
 Eneas zal zyn wraak tot walgens toe verzaaden,
 En zuivren in ons bloet de fhennis van 't verdrag.
 Wy gaan verloren, en 't Latynfche ryksgezag
 Vervalt in Trojes magt. de burger flaat aan 't muiten,
 En dreigt de poorten voor den vyandt op te fluiten.
 Men geeft aan my de fchuldt van dezen oorlogsbrandt.
 Ik raakte noch alleen en zonder lyftrouwant
 Door 't oproer in myn hof, en ben 't gevaar ontweeken.

A M A T E

Hou moedt, myn heer, geef laft de krygstrompet te fteeken.
 Verdeel de burgers voor de poort en op den wal.
 Ga voor, en moedig 't volk door uw gezag. ik zal,
 Gewapent, met een ry van juffren, u verzellen,
 En, vechtende aan uw zy, den ftormtroep nedervellen,

De ladders stooten van de muuren met myn handt.
 Zoo dra prins Turnus merkt dien dappren tegenstandt,
 Zal hy de veege stadt ontzetten met zyn benden,
 En, vallende onverwacht den rover op de lenden,
 Ons redden. gryp geweer. waak op geef my gehoor.
 Vlieg naar de muuren, vorst. wy volgen u op 't spoor.
 Myn haat zal feller dan Eneas toortsen branden,
 En blikfemen op 't heir van 't hoofdt der dwingelanden.
 Breng wapens, Julia, kom volg my in den noodt:
 Laat ons de slaverny ontvluchten door de doodt,
 Of over 't stormgevaart des vyandts triomfeeren.

L A T I N U S.

Hou stant. gy tracht vergeefs de vesten te verweeren.

J U L I A.

Thyrenus nadert ons.

V Y F D E T O N E E L.

L A T I N U S, A M A T E, J U L I A, T H Y R E N U S.

L A T I N U S.

W At brengt gy?

T H Y R E N U S.

Vorst, ik keer,
 Doch met een droeve maar. prins Turnus leeft niet meer.

L A T I N U S.

Helaas! verhaal zyn doodt.

A M A T E.

Nu gaat myn ryk verlooren.
 'k Vertrek om dit verhaal, zoo doodlyk, niet te hooren.
 Doorluchte ziel, ik weet wat ik u ben verpligt.

X x x

Z E S.

ZESDE TONEEL.

LATINUS, THYRENUS.

THYRENUS.

VErgramde Eneas dreigde uw' muur in ons gezicht;
 Toen Iuturnes gunst, uit zuyver mededogen,
 Haar broeder in den strydt ontvoerde voor myn oogen,
 En steets zyn hoop bedroog. maar Turnus, die 't gevaar
 Van uw verheve vest, en rykstroon wordt gewaar,
 Ontslaat zich van de zorg der zuster; viert, vol toren,
 Den teugelriem, en noopt zyn oorlogspardt met spooren.
 Gy helden, schreeut hy, rust, verandert uw besluit,
 Verschoont de vesten; laat ons vechten om de bruidt:
 Herroept met my 't verbondt. de tweestrydt zal ons scheiden,
 En ik Eneas met myn wapens hier verbeiden.
 Zoo dra Anchizes zoon de stem van Turnus hoort,
 Ontsteekt de vreugdt zyn moedt, op't uitgesproken woordt.
 Hy juicht in 't midden der slagorde, zwaait den degen,
 En vliegt gelyk een leeuw, zyn medeminnaar tegen.
 De hoofden ruimen plaats; terwyl de legerknecht
 Met ongedult verwacht den uitslag van 't gevecht.
 De tweestrydt, zoo verwoedt als ooit myn oogen zagen,
 Begint met schichten, en vervolgt met sabelslagen;
 Die, klinkende op 't metaal des beukelaars, de lucht
 En 't omgelegen landt ontroeren door 't gerucht.
 Gelyk twee stieren, door de vyantschap aan 't woeden,
 Met horens slooten, dat de borst en ribben bloeden;
 En elk zyns vyandts schoft met wondt op wondt doorboort:
 Terwyl de landtknaap en zyn runders op dien moordt

Ter

Ter zyde wyken, en, van schrik en angst gedreven,
 Van ver beloeren wien 't geluk zal voordeel geeven:
 Niet anders zag men hier Eneas, en den heldt
 Uw dappren bloetverwant op 't afgesteken veldt.
 Daar duizenden verbaast den open grondt omringen,
 Elkander, heet op wraak, met zwaardt en schicht bespringen.
 't Hartnekkig lysgevecht vergramde den Trojaan.
 Hy ziet al grimmende zyn medeminnaar aan,
 En drilt een taaje speer, tot Turnus val geschapen.
 Hy mikt. de werpspies treft, en klooft den zoom van 't wapen.
 De punt dringt door de heupe, en Turnus stort ter aardt.
 Eneas nadert hem met uitgetogen zwaardt. . . .

L A T I N U S.

Wie floort ons?

Z E V E N D E T O N E E L.

L A T I N U S, T H Y R E N U S, M A R C E L L U S.

M A R C E L L U S.

DE prinses verzoekt den vorst te groeten,
 En met ontzag haar klagt te storten voor uw voeten.

L A T I N U S.

Ga heen, en keer terstont met haar in deze zaal.
 En gy, Thyrenus, vaar nu voort met uw verhaal.

A C H T S T E T O N E E L.

L A T I N U S, T H Y R E N U S.

T H Y R E N U S.

TOen 't heir den Frygiaan prins Turnus zag genaaken,
 Spaar om zyn vader, die met ingevalle kaaken,

X X X 2

E n

En zwak van ouderdom, elk uur den doodt verbeidt,
 Zyn leven, schreeude 't volk: de koning is bereidt
 Den steek t'ontfangen, en den lesten snik te geeven:
 Maar 't heil van Daunus hangt gefchakelt aan zyn leven.
 Gy moordt den vader door 't onzielen van zyn kindt.
 Gy weet, hoe teder u Anchizes heeft bemint,
 En kent een vaders hart. Eneas wierdt bewogen.
 Maar toen de wapenriem van Pallas in zyn oogen
 Aan Turnus harnas blonk, en schitterde om zyn borst,
 Wierdt door dien roof, noch versch van 's prinsen bloet bemorft,
 Zyn gramschap opgewekt. durft gy, om my te hoonen,
 Dien gordel, vraagt hy, van myn Pallas my vertoonen,
 En pronken met den buit, die my tot wraak verpligt?
 Hier zwygt hy, en doorstoot den heldt in ons gezicht.
 Hy geeft den geeit. ik heb zyn stervend oog geloooken,
 En 't allerleest vaarwel al beevende uitgesprooken.

L A T I N U S.

Hoe droeg zich 't leger, toen de koning lag gevelt?

T H Y R E N U S.

Elk stortte al zuchtende zyn traanen op den heldt,
 Omsingelt van den drom der droeve legerknaapen.
 D'een buigt zich neder, en ontgespt het glintrent wapen.
 Een ander licht den helm en kust den bleeken mondt.
 Een ander scheurt zyn kleedt, en wascht de versche wondt
 Met water, in den helm geschept uit klare stroomen.
 Maar uwe burgerij, van blyschap ingenomen,
 Juicht op den hoogen muur, op kerk en torentrans,
 En schreeut: nu naakt de tydt, ô burgers, dat de glans
 En luister van dit ryk, gelyk de zon, zal ryzen,
 En ieder Latium onsterflyke eer bewyzen.

Nu trout de ryksprinses, als Faunus heeft gespelt.
 Men breekt de sloten, en ontgrendelt met geweld
 De Tyberpoort, om prins Eneas in te laten.
 Hy volgde my, van elk verheerlykt langs de straaten,
 Naar 't vorstelyk paleis, in 't midden van zyn stoet.

L A T I N U S.

Ga heen, Thyrenus, tree den winnaar te gemoet.

N E G E N D E T O N E E L.

L A T I N U S, L A V I N I A, S A B I N E.

M A R C E L L U S.

L A V I N I A.

MYn vorst, zal ik deze eer van uwe gunst ontfangen,
 Om knielende aan uw voet

L A T I N U S.

Rys op, en droog uw wangen,
 Myn waarde dochter, schiet de stafitabbert aan;
 Versier uw leden om naar 't echtaltaar te gaan.
 Het lyfgevecht heeft u den bruidegom gegeven.

L A V I N I A.

Helaas! wie triomfeert? wie zal ten troon verheven,
 Het ryk van Latium gebieden na uw doodt?
 Wien van hun beide schonk my 't lot tot echtgenoot?

L A T I N U S.

Eneas heeft ...

L A V I N I A.

Ik schrik! heeft hy den strydt verlooren?

X X X 3

L A

LATINUS.

Ik merk, Lavinia, wien gy hebt uitverkoren.
 De vrees, door twyfel en onzekerheit gevoedt,
 Ontdekt ons het geheim van 't blaakende gemoedt.
 Daar komt uw bruidegom. nu zal die vrees verdwynen.

T I E N D E T O N E E L.

ENEAS, LATINUS, LAVINIA, SABINE,
 THYRENUM, SERESTUS, ACHATES,
 MARCELLUS.

ENEAS.

MYn heer, gy ziet my niet als vyandt hier verschynen.
 Het nootlot heeft myn arm de zege toegestaan.
 Ik keer verwinnaar, maar ik blyf uw onderdaan.
 En gy, prinses, om wien ik duizent krygsgevaaren,
 Ontelbre zwarigheên te lande en op de baaren,
 Kloekmoedig heb verduurt; nu leg ik 't krygsgeweer,
 Myn zwaardt en beukelaar voor uwe voeten neêr.
 Dit zyn de wapens my van moeders gunst geschonken.
 De beukelaar, uit onwaardeerbare stof geklonken,
 Vertoont in zyn begrip, schoon klein, d'aanstaande magt,
 Den roem en heerlykheit van uw Latynsch geslacht.
 Kan u de luisler van den nazaat niet behaagen?
 En zal u vruchteloos Eneas liefde draagen?
 Ai, spreek een gunstig woordt: of sluit de schaamte uw mondt,
 Bewillig met uw oog, ô schoone, ons echtverbondt,
 Na Trojes ondergang in 's hemels raadt beschoren.

TREURSPEL.

535

LAVINIA.

Ik moet naar 't nootlot en de stem van Faunus hooren.
Ik eer de Goden, en gehoorzaam hun besluit.

LATINUS.

Ontfang haar van myn handt, doorluchte prins, tot bruidt.
Aanvaart met een myn kroon en koningklyke staaten.
Betree den zetel, dien ik willig zal verlaaten.

Eneas.

Hoe zoudt gy leeven, en ik pronken met uw staf?
Heersch, waarde vader, tot uw lykbus daalt in 't graf.
'k Zal in uw ryk een stadt voor myn Trojaanen bouwen:
Daar zal de werelt voor de poort den naam aanschouwen
Van myn Lavinia in zuiver marmersteen.
Gy zult uw vaders troon bekleeden als voorheen.

LATINUS.

De Goden hebben u met recht hun gunst beweezen.
Uw grootste vyandt heeft uw deugden zelf gepreezen.

ELFDE TONEEL.

LATINUS, ENEAS, LAVINIA, JULIA, SABINE,
THYRENUS, SERESTUS, ACHATES,
MARCELLUS.

JULIA.

O deerlyk ongeval!

LATINUS.

Wat deert u Julia?

JULIA

JULIA.

De slag treft u, myn heer, en u Lavinia.

De koningin . . .

LATINUS.

Vaar voort.

JULIA.

Heeft zich berooft van 't leeven.

LAVINIA.

Myn moeder!

LATINUS.

Ach! myn lief!

SABINE.

O ramp!

THYRENUMS.

Myn leden beeven.

LATINUS.

Verhaal ons, Julia, het eindt der koningin.

JULIA.

Zy stapte van uw zy met my ter slaapzaale in:

Toen u gebootschapt wierdt dat Turnus lag verflaagen.

My lust in eenigheid om dit verlies te klaagen;

Zoo sprakze, Julia, ga laat my wat alleen.

'k Zal 't overkropt gemoedt ontlasten door geweën,

En dan myn quelling door de rust een wyl verzaechten.

Ik volgde haar bevel, ging heen: maar myn gedachten,

Toen ik beneden quam, voorspelden my geen goedt.

Een dodelyke schrik en angst doorkroop myn bloedt.

Ik beefde, en 't klamme zweet bevochtigde myn leden.
 Ik vloog naar boven, om de kamer in te treden,
 Maar vondt de deur in slot. ik schreeude: ô koningin!
 Doch ik kreeg geen gehoor. toen riep ik 't hofgezin.
 De stoet der juffren quam verflagen toegeschoten.
 Wy hebben met geweld de kamerdeur ontsloten:
 Maar openden, ô vorst, een doodlyk treurtoneel.
 De purpre sluier knelt in ons gezicht de keel
 Der koningin, en haar verbleekte leden hangen
 Aan 't gulde zaalgewelf. de bloesem van haar wangen.
 Wel eer uw zielsvermaak, ontluitert door de doodt,
 Verdween, toen zy voor 't lest haar stervende oogen sloot.

L A T I N U S.

Moet ik Amates lyk in dezen staat beweenen!
 Hoe schielyk is myn vreugd door dat verlies verdweenen!
 Verwacht Lavinia, maar zonder bruitsieraadt,
 Voor 't huuwlyksouter, prins, in 't zwarte treurgewaadt.
 Ik zal geen prachtig kleedt door onzen tempel spreien,
 Maar over 't routapyt de bruidt naar 't offer leien.
 Gedoog dat ik u mag verlaaten, om myn hart
 Door zuchten en geweent t'ontlasten van zyn smart

hy gaat wech.

E N E A S.

Thyrenus volg uw heer: uw zorg moet ons bevryden
 Voor grooter ramp. ga, troost den koning in zyn lyden.

L A V I N I A.

Rampzalige prinses! ô nootlot al te straf!
 Nu blaakt myn bruiloftstoorts, maar op myn moeders graf:

Y y

Ik

Ik zal haar bluffchen, en besproejen met myn traanen.
 Treur, treur, Auzonië, met alle uwe onderdaanen.
 Latynsche juffers, weent, bestroot uw kruin met stof,
 Verscheurt uw vlecht en borst in vorst Latinus hof.
 En gy, myn bruidegom, verban uit uw gedachten
 De bruiloftsvreugdt, en meng uw traanen met myn klagten.
 Ik kan niet meer.

Zy valt in de armen van Julia en Sabine.

E N E A S.

Haar hart, ontroert door moeders doodt,
 Bezwykt: laat ons met vlyt haar redden uit den noodt.

E I N D E.

S C I L L A ,

TREURSPEL.

DOOR

L. ROTGANS.

O P D R A G T

A A N D E N

WELEDELEN ACHTBAREN

H E E R

J A N E L I A S
H U Y D E K O P E R ,

H E E R V A N M A A R S E V E E N ,
N E E R D Y K , enz.

M E D E P R E S I D E N T S C H E P E N D E R
S T A D T A M S T E L D A M , enz. enz. enz.

Weledele achtbaare Heer en hoogeërde Neef

U W Wel Ed^s. ongeveinsde vriendschap en gunstige gedachten, omtrent myn persoon in verscheide voorvallen gebleeken, hebben my aangemoedigt om Uw Wel Ed^s. met veel eerbiedigheid tot Beschermheer dezer toneelpoëzye te verzoeken, opdat zy onder Uw Wel Ed^s. vleugelen de stormen van haare benyders mogte ontschuilen.

En wien kan ik deze stoffe, waar in de deugd na veele vervolgingen triomfeert, en het kwaadt ten

spiegel van anderen gestraft wordt , beter opdraagen , dan Uw Wel Ed^t. , die , onder eene algemeene toejuichinge met een onbevlekt gewisse , de gerechtigheit in de Amsterdamsche vierschaare hanthaaft ?

Uw Wel Ed^s. ongemeene hoedanigheden zouden hier wel eene ruimer uitbreidinge vereischen , maar wetende dat Uw Wel Ed^s. aangebore zedigheid alle loftuitingen veroordeelt , zal ik my hier niet verder in uitdrukken ; maar alleen zeggen , dat Uw Wel Ed^t. uit hoogloffelyke Ouderen , oprechte Vaderen des Vaderlandts (wier verdiensten noch versch in de gemoederen der ingezetenen geprent staan) gesproten , de werelt blyken geeft , dat hunne deugden niet versterven , maar in eenen nakomeling , zyne beoemde geboorte in alles waardig , herleeven.

Ik zal my niet verstitouten Uw Wel Ed^s. hoogwigtige bezigheden , door eene lange opdracht , af te breeken , maar eindigende verzoeken , dat Uw Wel Ed^t. my de eer gelieve te vergunnen dat ik my met veel eerbiedigheid mag noemen

WELED. ACHTB. HEER

Uw Weled^s. gehoorzaamste en
verpligtste dienaar ,

L. ROTGANS.

V O O R R E D E .

DE latynsche dichter Publius Ovidius Nazo gewaagt, in het boek zyner Herscheppinge, dat Minos, koning van Krete, om den moordt van zynen zoone Androgeos te wreeken, den Athenienzeren en andere medepligtigen den oorlog aandeede; en dat hy in het beleg van Alkathoë door Scilla, dochter van koning Nizus, verscheide maalen van de stadswallen, by stilltant van wapenen, gezien, zoodanig van haar bemint wierdt, dat zy, om haar oogmerk te bereiken, zich niet ontzag het purper haartje, dat haar vader op het hoofd droeg, en daar het heilen welvaaren van het gansche ryk van afhing, by nacht af te snyden, en dezen roof den belegeraar, als een blyk van liefde, aan te bieden: gelyk de dichter aldus zingt:

Thalamos taciturna paternos

*Intrat, &, (heu facinus) fatali nata parentem
Crine suum spoliat, prædaque potita nefanda
Fert secum spoliū sceleris, progressaque porta
Per medios hostes (meriti fiducia tanta est)
Pervenit ad regem.*

Maar de troulooze dochter vindt zich bedrogen, toen de koning, in plaats van haar gunstig te ontfangen, in de volgende vloeken uitbarste:

*Dii te summoveant, ô nostri infamia sæcli,
Orbe suo, tellusque tibi, pontusque negetur.
Certe ego non patiar Jovis incunabula Creten,
Qui meus est orbis, tantum contingere monstrum.*

V O O R R E D E.

Dit verdichtzel hebbe ik voor myne hoofdstoffe verkoren: maar veele andere omstandigheden zyn, om dit treurspel werkzaam en aangenaam in de oogen der aanschouweren te maaken, naar het voorbeeldt der Fransche Toneeldichterren, van my zelf uitgevonden, en daar by gevoegt.

Om deze fabel nu schyn van waarheit by te zetten, heb ik dat purper haartje van Nizus, als de behoudenisse van 't ryk verworpen, maar my bedient van zeker Schildt, waar op het beeldt van Mars gegraveert stondt: het welk met alle omzigtigheden in de hofkapelle van Nizus bewaart, en van zyne onderdaanen met veele plegtigheden, als de Beschermgodt van het gansche ryk, verheerlykt en geviert wierdt.

Deeze bygelovigheid der Afgodische Heidenen is zoo gemeen en bekent, dat ik den kundigen leezer tot bewys met geene voorbeelden behoeve op te houden

Twee hoofstpersonaadjen hebbe ik hier bygevoegt: te weten, Isméne, die ik als een tweede dochter van Nizus; en Fokus, zoon van Eakus, koning van Enopië, dien ik als haaren minnaar ten toneele voere.

Deezen Eakus zocht Minos als hulpgenoot in den oorlog in te wikkelen, doch te vergeefs; want hy koos in tegendeel als bontgenoot de zyde der anderen; en daarom hebbe ik met meer vryheit zynen zoon in dit treurspel mogen gebruiken

De liefde tullichen deze twee doorluchtige personaadjen, door my verdicht, verwekt byzondere hartsogten, want ik stelle den overwinnaar Minos, die Scilla veracht, als medeminnaar van Fokus

Verscheide zaaken, die tot waarschyndlykheit dienen, als hoedanig Scilla het Schildt gerooft heeft, en uit de stadt is gckomen; hoe de priester, na het missen van het heiligdom,

op-

V O O R R E D E .

oproer onder de burger slichtte, en andere, zyn ook van myne uitvindinge.

Eenigen, dien de vryheden van het toneel niet genoegzaam bekend zyn, zullen mogelyk deze byvoegzels veroordeelen: maar ik zegge, indien ik een waare geschiedenis behandelde, dat ik die in haar geheel zoude laten; doch als men een ver-
dichtzel, met zedelessen vermengt, slechts behagelyk in de oogen der aanschouweren, en waarschylyk, volgens de toneelwetten, te voorschyn brengt, is deze uitweidinge, naar myn oordeel, geoorlooft. Ook zal ik op die berispinge, indien myn arbeid den toneelkundigen eenigfins voldoet, en ten voordeele der Amsterdamsche Godtshuizen mag gedyen, weinig acht geeven.

Zzz

VER-

VERTOONERS.

MINOS, *Koning van Krete.*

NIZUS, *Koning van Megare.*

ISMENE, }
SCILLA, } *Dochters van Nizus.*

FOKUS, *Zoon van Eakus, koning van Enopië, minnaar van Ismene.*

MENTOR, *Onderveltheer en vertrouling van Minos.*

DORIZE, *Vertroude van Scilla.*

ARSINOË, *Vertroude van Ismene.*

AGENOR, *Hoofman der lyfwacht van Minos.*

LYFWACHT.

Het Toneel verbeeldt de tent van Minos voor
het belegert Alkathoë.

SCILLA, TREURSPEL.

EERSTE BEDRYF.

EERSTE TONEEL.

SCILLA, MINOS.

SCILLA.

JA, Minos, aan 't geschenk, dat ik u heb gegeven,
 En uit de kerk geschaakt, hangt Nizus kroon en leven.
 't Is haast een jaar geleên dat gy hier zyt gelandt,
 En ik uw vaanen voor de muuren zag geplant;
 Maar hebt gy wel een voet gewonnen met den degen,
 Of eenig voordeel op Alkathoë gekregen?
 Wy hebben reis op reis uw stormen doorgestaan,
 Uw helden van den wal gedreven onder 't slaan;
 En gy hadt vruchteloos den kryg'togt ondernomen,
 Was ik in dit beleg u niet te hulp gekomen.
 't Gewyde pant, myn heer, dat ik u heb gebragt,
 Wierdt lang als heilig by den vorst en 't volk geacht.
 't Orakel eifchte voor een langen reeks van jaaren,
 Dat Nizus zorg dit Schildt naauwkeurig most bewaaren,
 Een Schildt door Mavors beeldt verheerlykt. hoor, ô heldt,
 Wat ons voordezen door de godtspraak is gespeldt.

*Bewaakt dit heiligdom, ô vorst. gy onderzaaten
 Bewierookt Mavors beeldt; daar in bestaat alleen
 De rust en zekerheit van uw gebiedt en staaten,
 Het heil der grooten en de zegen van 't gemeen.*

Wie in Megare leeft wierdt van zyn kindtsche dagen
 Die stem in 't hart gedrukt. wy vreesden voor geen laagen,
 Noch schroomden, door dit Schildt verdedigt, voor geweldt.
 Men hadt van jaar tot jaar een vierdag ingestelt,
 Waar in al d'edelliën en burgers, mans en vrouwen
 Te voorschyn quamen, om een offerfeest te houwen,
 En voor den tempel, daar dat heiligdom van 't ryk
 Vertoont wierdt, 's hemels gunst te loven. blyk op blyk
 Gaf ieder van zyn pligt en kerkdienst voor d'altaaren,
 Daar hondert stieren, by 't gewoel der wichelaaren,
 Om 't offer loeiden voor de byl in 't heilig stof.
 Na deze plegtigheit wierdt in de zaal van 't hof
 Een offerdysch gespreidt voor edelliën en grooten,
 En by de poort op 't veldt voor minder lantgenooten.
 Zoo wierdt van jaar tot jaar dat groote feest geviert.
 De tempel, markt en straat met groente en loof versiert.
 Ik zelf heb menigmaal 't gewyde vier ontstoken,
 Den wierook toebereit, en omgezwaait by 't smooken,
 En als een priesterin, ten dienst der offerhandt,
 Het nootlot nagespoort in 't lillende ingewandt.
 'k Heb hondertwerf dien Godt, met neêrgeboge leden,
 In vrede of oorlogstyd om Nizus heil gebeden:
 Vooral in dit beleg heeft hy my menigmaal
 Zyn zegen toegewenkt by 't klinken van uw staal.
 Hoe zal de tempelier nu storm en onweêr kraajen,

En onder 't weiflent volk zyn zaadt van oproer zaajen!
 Hebt gy al iets gehoord?

M I N O S.

Gy waart my eerft verdacht,
 Toen gy voor my verfcheen in 't midden van den nacht:
 Doch nu my door gevolg de waarheit is gebleeken,
 Zal ik u van de zaak met grooter vryheit fpreeken.
 Ik zag in 't kriecken van den dag de witte vaan,
 Omvlochten met olyf, op Nizus muuren ftaan.
 Ik heb twee gyzelaars gekreegen uit zyn wallen,
 De grootften uit uw volk, die met hun welgevallen
 En ongedwongen naar myn leger zyn gegaan:
 Zy bieden met de ftadt my kroon en fepfer aan.
 De vefting ftaat voor my en 't gansche heir ontfloten:
 Dies zond ik een uit myn getroufte togtgenooten,
 Verzelfchapt met een troep foldaaten, derwaarts heen.
 Al 't volk is, als ik hoore, ontroert en op de been,
 En tegen 't gansche hof met gramschap ingenomen.
 Ik wacht myn legerhoofdt, hy zal ftraks wederkomen.
 Maar gy, mevrou, die door een dienft van dat gewigt,
 En ongehoorde zaak, een vyandt hebt verpligt,
 Neem my niet qualyk af, dat ik uw naam moet vraagen,
 En wat u heeft geport om dit gevaar te waagen,
 En hoe gy 't heilig Schildt gefchaakt hebt uit de kerk.

S C I L L A.

Weet dan, ô brave vorft, dat ik dit groote werk...

S C I L L A,
T W E D E T O N E E L.
M I N O S, S C I L L A, D O R I Z E, A G E N O R
A G E N O R.

MYn heer, een man van staat, uit Nizus vest geweeken,
Zoekt u om redenen van hoog belang te spreken.
Hy brengt deze eedle vrou in 't leger uit zyn hof.

M I N O S.

Ik volge u voort. mevrouw, ik ga met uw verlof.
'k Zal by gelegenheit u nader onderhouden.

D E R D E T O N E E L.

S C I L L A, D O R I Z E.

S C I L L A.

DOrize!

D O R I Z E.

Goôn! prinses, moet ik u hier aanschouwen!
Men heeft den ganschen dag in dien verbaasden staat
Door 't hof naar u gezocht, en op den markt en straat
Den Burger ondervraagt, maar niets van u vernomen.

S C I L L A.

Ik zal 't u melden. maar hoe zyt gy hier gekomen?
Wat brengt gy uit de stad en vaders hof?

D O R I Z E.

Daar blaakt

Een vier van oproer nu ons Kerkfchildt is geschaakt.
Al wat my wierdt bericht zal ik aan u verhaalen.
Zoodra de dageraat verrees met morgenstraalen,

Ont-

Ontfloodt'er door de ftadt een fchielyk moortgerucht.
De koning met zyn floet ontwaakte, en was beducht
Of 't vyantlyke heir de poorten en de wallen,
Begunftigt van den nacht, met ftorm hadt overvallen.
De dappre Fokus, die de ronde eerst hadt gedaan,
Vloog naar de veft, en zag het hoofd der prietren ftaan
In 't midden van den drom der trekkende oorlogsknaapen,
En burgren, die de wacht verpoofden, en in 't wapen
De poft bezetten, die hun' zorg was toebetrou.
Hy fcheurt zyn offerkleedt. hy ftampvoet, en aanfchout,
Verbaaft op dit gezicht, den hemel onder 't zuchten.
Op, fchreeut hy, burgers, op soldaaten, laat ons vluchten.
Verwerpt het krygsgeweer. 't loopt met Alkathoë,
De koninglyke veft, ten ende. wee, ô wee!
Men heeft ons Mavors Schildt, de ziel van 't ryk, ondraagen,
En van den wandt gelicht. nu blyken Minos laagen.
Hy heeft gewis door liit dit heiligdom gerooft.
Ach! myn altaargenoot, wat hangt u boven 't hoofd!
Indien gy vechten wilt, wat kan dat opzet baaten?
De Goden hebben ons door dat geval verlaaten.
Hy brout zyn ondergang, verdoolde burgery,
Die in hun' toornigheid den fabel gordt op zy.
Wat jammer, wat elende en ramp is u befchoren,
Indien de ftadt door ftorm in 't ftryden gaat verloren,
En koning Minos dringt verwinnaar in de poort,
Omfingelt van zyn floet, verhit op roof en moordt!
Dan zal geen zuigeling, gedrukt in 's moeders armen,
Den wreeden kinderbeul beweegen door zyn kermen,
Maar fmooren in zyn bloet, terwyl de voedfter beeft,
En vallende op de vrucht, met haar den dootfnik geeft.

Ik zie den dwingelandt uw huis door 't vier verteeren,
Uw dochters voor uw oog op 't smokent puin schoffeen,
De Moordt holt langs de stad. geen tempel, geen altaar
Verstrekt den vluchteling een vryburg in 't gevaar.
Verhoedt dit ongeval, en sluit de poorten open.
Hier zwygt de priester: en d'ontroerde burgers loopen
Vol wanhoop langs de vest. het dondert in de lucht
Tot driemaal achter een. elk schrikt, en neemt de vlucht,
En werpt de wapens neer. maar Fokus tracht dit muiten,
En schadelyk gevolg in zyn begin te sluiten,
En elk door reden eerst te brengen tot zyn pligt,
En dan door dreigement; maar hy heeft niets verricht.
Hy wordt van 't woedent volk al vloekende overvallen,
En, schoon hy weêrstant biedt ontwapent op de wallen,
En naar 't paleis gesleept. uw vaders lyfwacht keert,
Maar flauw, den aanval, en wordt schielyk overheert.
Met zulk een stoet verschynt de prins voor Nizus oogen.
Door dat veracht onthaal wordt d'oude vorst bewoogen.
De schoone Ismene ziet haar minnaar in dien staat,
En valt hem om den hals met een verbaast gelaat.
Maar 't opgehitste graau, vervreemt van mededogen,
Beschimt de ryksprinses, en 't koningklyk vermogen,
Men houdt al 't hofgezin gegyzelt in de zaal,
Met dubble wacht bezet. wie schrikt niet voor 't verhaal!
Zoo vliegt men om de poort der vesting op te sluiten,
Daar Minos oorlogsvolk, alreê bewuft van 't muiten,
Op 't waajen van de vaan, met groene olyf bekleedt,
Vast in slagorde stondt. de koning staat gereet,
Om met zyn gansche huis, uw zuster en haar minnaar
In 't heir te komen, door 't bevel van zyn verwinnaar.

Myn broeder, die zyn komst aan Minos maakt bekend,
 Heeft my voor af, prinses, geleidt naar deze tent,
 Om 't woedent volk t'ontgaan. hoe zyt gy hier gekomen?

SCILLA.

Wie heeft het Schildt gerooft; hebt gy dat niet vernomen?

DORIZE.

Neen.

SCILLA.

Maar gy kent haar wel, Dorize.

DORIZE.

Hoe, mevrou,

Zou ik haar kennen?

SCILLA.

Ja.

DORIZE.

Verdenkt gy zoo myn trou?

En zou ik deze zaak den vorst niet openbaaren?

SCILLA.

Wel, weet gy 't niet? hoort toe: ik zal het u verklaaren.
 Zy staat voor uw gezicht. ik heb dat stuk bestaan.

DORIZE.

Wat hoor ik! hemel! ach! hebt gy uw landt verraân!
 Goôn! wat heeft uw gemoedt tot dat besluit gedreeven?
 Wien hebt gy 't heilig pandt, daar 't ryk aan hing gegeven?

SCILLA.

Het is in Minos magt. maar eer ik verder ga,
 Zoo weet dat ik bemin, Dorize. ja, ô ja,
 Ik heb....

Aaaa

Do-

D O R I Z E .

Hoe, gy bemint? en wien?

S C I L L A .

Dien grooten koning.

D O R I Z E .

Hoe kan u deze min verftrekken tot verſchoning
Van zulk een euveldaadt?

S C I L L A .

Myn liefde is wel gegrondt:

Ik zoek door 't huwelyk een eeuwig vreêverbondt
Met Minos en de kroon van vader op te rechten.
Ik hoop myn bruiloftfeest zal dit krakkeel beſlechten.
Elk deelt in 't krygsgevaar. indien een wrede vuiff,
In 't ſtormen op den wal, van 's konings bloet begruiff,
Ons d'overwinning ſchonk ten kotte van zyn leven,
Dan zou die zege my gewis den dootſteek geven.
Waar toe meer bloet geſfort, en heet op moordt en wraak,
In 't oorlogſperk gewoedt?

D O R I Z E .

Hoe hebt gy deze zaak
Voor my verzwegen, my, die gy hadt uitverkooren,
Om uw geheimen, als vertroude, ſteets te hooren?

S C I L L A .

Ik wiſt wel dat gy zoudt myn oogmerk wederſtaan.

D O R I Z E .

Dan hadde ik maar myn pligt, gelyk 't betaamt gedaan.

S C I L L A .

Kent gy de liefde niet, Dorize, en haar vermogen?
Myn ſtaat eiſcht geen verwyf, maar eer uw mededogen.

D O R I Z E.

Maar is de koning niet verbonden door de trouw?

S C I L L A.

't Is waar, Pasifaë was eer zyn waarde vrou,
Maar heeft zyn koets bevlekt door haar oneerbaar leven,
En hy om overspel haar uit zyn gunst verdreeven.

D O R I Z E.

En wanneer wierdt uw hart die minnewondt gewaar?

S C I L L A.

Kent gy den toren niet op 't hooge bolwerk, daar
De klanken, als men zegt, van Febus hier gebleeven,
In 't kloppen op den muur, een zoeten nagalm geeven?
Hoe menigmaal hebt gy, eer Minos was gelandt,
Uw oor met my gestreelt, door 't klinken van den wandt:
Hoe dikmaal hebt gy daar met my den tydt gesleeten
Ook in dit lang beleg: of is u dat vergeten?
By stilstant heb ik daar veel uren doorgebracht,
En steeds den toefant der Kretenzer oorlogsmagt
Naukeurig aangemerkt. hier zag ik Minos draaven
Op 't moedig oorlogsros aan 't hoofd van hondert braaven.
Ik heb zyn wapenschou, den handel van 't geweer,
En d'oefening in 't veldt, by 't drillen van zyn speer,
Met yver aangezien. ik zag de veders zwieren
Om zyn gekamden helm voor 't oog der krygsbanieren.
Hoe vaardig schoot zyn vuist, volleert en afgerecht,
Den werpschicht op den wal in 't hevigt van 't gevecht!
Zag ik hem zonder helm langs zyne tenten treden,
Dan wierdt myn hart geraakt door zyn bekoorlykheden.
In 't kort, ik keerde van den toren reis op reis,
Verlingert op den heldt, al zuchtende in 't paleis.

A a a 2

Maar,

Maar, ach! hoe zocht ik my door reden t'overwinnen!
 Hoe heb ik deze drift veroordeelt in myn zinnen!
 Maar vruchteloos. helaas! de hartstogt, die myn wil
 Zoo krachtig ging te keer, bleef meester in 't geschil.
 ô Zelfitrydt, die geen rust vergunde aan myn gedachten,
 Gy, die myn koets ontroerde in flapelooze nachten,
 (Dat tuige 't zachte dons, doorweekt met traan op traan)
 Wat heb ik stormen door uw perssing uitgestaan!
 Wat heb ik om dien heldt, Dorize, veel geleden!
 Dies schroomde ik in dien staat gevaar noch zwarigheden.

D O R I Z E.

Maar door wat middel hebt gy 't heilig pandt gerooft?

S C I L L A.

De Min, vernuftig in haar werking, dient ons hoofd
 Met hondert vonden, om 't gewenschte wit te raaken.
 Ik kon de hofkapel, gelyk gy weet, genaaken
 Langs d'oude gallery, van binnen door de poort
 Die in myn slaapzaal staat, en, van geen wacht gestoort,
 Die voor het groot portaal de ronde doet van buiten,
 Met waschlicht in de handt de binnendeur ontsluiten.
 Gy weet, myn vader gaf de sleutels in myn magt,
 Doordien ik was gewoon, na 't scheiden van den nacht,
 In 't krieken van den dag myn tempeldienst te pleegen.

D O R I Z E.

Die vroomheit staat hem dier, en kost hem 's hemels zegen.

S C I L L A.

Ei, smaal niet op myn deugd: en heb ik eens gedwaalt,
 De Min heeft my van 't spoor al vleiende afgehaalt.

D O R I Z E.

Hoe quaamt gy uit de stad by nacht?

S C I L L A.

Ik hadt twee slaaven,
 (Wier vryheit ik wel eer verwurven heb,) door gaaven
 En uit erkentenis, in myn belang gebragt.
 Daar loopt een ruime gang beneden naar de gracht,
 Waar in men langs een trap in 't hof kan nederdaalen;
 d'Een vrygemaakte wacht, opdat ik niet zou dwaalen,
 My by den ingang met een fakkel, en geleidt
 My naar de gracht, daar ons zyn metgezel verbeidt.
 Hier lag de hofgalei, die wy in vrededagen
 Gebruiken in de plaats van vaders stasiwagen;
 Waar in wy menigmaal, van slaaven voortgeroeit,
 Heen stooven langs 't kanaal dat in de zeegolf vloeit:
 Daar stap ik vrolyk in met myne hulpgenooten,
 Die zonder veel gerucht de kiel door 't water stooten.
 Zoo voert ons die galei in zekerheit aan landt.
 De leitsliên brengen my door 't leger handt aan handt,
 Begunstigt van den nacht, terwyl de mannen slaapen,
 Aan Minos groote tent. de lyfwacht, die in 't wapen
 Den ingang trou bewaakt, gebiedt ons stil te staan.
 Een ander dient terstont myn komst den koning aan.
 Zoo stap ik, met het Schildt geladen in myn armen,
 Door tentwacht en staffier, die Minos lyf beschermen,
 In dit vertrek, en schenk den vorst ons heiligdom.

D O R I Z E.

Ik sta door uw verhaal als sprakeloos en stom:
 Maar mag ik ongeveinst myn hart aan u ontdekken.
 Deze onderneming zal u nooit tot voordeel strekken,
 Gy hebt te veel gewaagt. bedenk, prinses, ik zal ...

S C I L L A .

Neen, zwyg. de stoute wordt begunstigt van 't geval,
 Terwyl de fuffer van zyn oogmerk blyft versteeken.
 De vruchten, die de tydt door arbeit weet te queeken,
 Verkrygen zoeter smaak, dan die ons by geluk
 Slechts druipen in den mondt. dit is een meesterstuk,
 Dat my veel zekerheit belooft na veel gevaaren.
 Een zeeman, lang geschokt, gellingert op de baaren,
 Die door zyn wakkerheit den storm braveert op zee,
 Trekt voordeel uit zyn vlyt aan een gewenschte ree.

V I E R D E T O N E E L .

M I N O S , S C I L L A , D O R I Z E , M E N T O R ,

A G É N O R .

M I N O S .

M Evrou, ik moet den vorst, die nadert, hier verbeiden.
 Agénor zal u weêr naar uw vertrek geleiden.
 Ook heb ik met dien heer te spreken.

S C I L L A .

Wel, wy gaan.
 Maar denk, wat ik voor u, ô Minos! heb gedaan.

V Y F D E T O N E E L .

M I N O S . M E N T O R

M E N T O R .

Z O lacht de zege ons toe. zoo pronken uwe vaanen,
 En standers, in 't gezicht van Nizus onderdaanen,

Op zyn verheve vest: elk viel den koning af.
Soldaat en burger knielde en kuste uw legerstaf:
Zy gaven zwaardt en speer vrywillig in myn handen,
En zwoeren hulde en trou aan u, die deze landen
Voortaan gebieden zult, als wettig vorst en heer.
Zoo breidte uw ryksgrens uit, zoo zal uw krygsgeweer,
Begunstigt van de Goôn, door al de wereldt blinken.
Door uw verheffing zal uw vyandts hoogmoedt zinken.
Gy hebt d'Atheensche kroon voor eerst de wet gestelt,
Gedwongen om 't verbondt te tekenen in 't veldt.
Nu hebt gy, om uw roem en luister te vergrooten,
Uw vyandt van den troon, dien gy beklimt, gestoten,
En in een dag of min dit groot krakkeel beslecht,
En 't Alkatheesch gezag aan uw gebiedt gehecht.
Het woest Megare ziet uw oorlogstoortsen rooken,
Door 't vier van wraakzucht in uw dappre vuist ontstoken.
Hoe zal 't Kretenzer volk in dien verheven staat
U groeten, als gy keert in 't blinkent feestgewaadt!
Hoe zal uw hofgezin met blyde zegezangen
Al juichende uwe vloot aan onze kust ontfangen!
Uw bouheer Dedalus, de wereldt door vermaardt,
Zal op uw buitenhof, ter eere van uw zwaardt,
Een hooge zegeboog uit prachtig marmer houwen:
Dan zal de vreemdeling uw krygstriomf aanschouwen,
Als gy op 't oorlogsros verheven zit ten toon,
Verheerlykt met den staf en groene lauwerkroon;
Daar duizent vyanden, geketent aan uw voeten,
U, als hun' opperheer en overwinnaar, groeten.

M I N O S

'k Heb die verwinning niet bevochten door myn staat.

De

De byftant van een vrou verwekt die zegepraal.
 Die zege, Mentor, maakt my fchaamroot en verlegen,
 Doordien ik van een vrou dat voordeel heb verkregen:
 Zy zet myn grooten naam meer fchande als luifter by:
 Verhef haar niet te hoog door uwe vleiery.
 Die laffe loftrompet, die veelen zou bekooren,
 Klinkt, als een valsche toon, gansch walglyk in myne ooren.
 Gy fpreekt, als hoveling: ik hoore u, als een heldt,
 Wiens edelmoedigheid in 't bloedig oorlogsveldt,
 Met een gelyke kans, zyn vyandt wil befpringen:
 Dan voegt het na den ftrydt door 't heir triomf te zingen,
 De lauren munten uit, gevlochten om ons haar,
 Maar voor de vuift geplukt in 't grootste lyfgevaar.
 Nu worde ik van een vrou, en door verraadt, verheven.

M E N T O R.

Kent gy haar niet, die u dat Heilfchildt heeft gegeven?
 En is u niet bewuft, waarom zy 't landt verriedt;

M I N O S.

Ik zag haar nooit voorheen; en 't ander weet ik niet.
 'k Zal by gelegenheit die zaaken wel ontdekken,
 Maar ik bespeur iets groots, iets heerlyks uit de trekken
 Van 't wezen: ik geloof, zy is van hoogen staat.
 De glans der majesteit vertoont zich in 't gelaat.

M E N T O R.

Haar huis is licht gehoont, van eere en staat verfteeken;
 En mooglyk zoektze dit aan Nizus hof te wreeken.
 Een hooggebore ziel, beledigt, vlamt op wraak.
 Heeft dit geen fchyn, myn heer?

M I N O S.

Ik fuf in deze zaak.

M E N -

M E N T O R.

Of zou 't wel liefde zyn, waar door zy wordt gedreven?
Die hartstogt werkt met kracht, ontziet gevaar noch leven.

M I N O S.

Maar hoe hebt gy de stad verzekert door myn magt?

M E N T O R.

'k Heb vyftig vaanen in Alkathoë gebragt,
En toren en kasteel bezet met dappre mannen.
Men heeft de ketens op de groote markt gespannen,
Waar langs de hoofdtwacht trok naar 't wachthuis, om, indien
Het graauw aan 't muiten floeg, het tegenstant te biên,
En door die ketenen den toegang af te sluiten.
Elk toont zich welgemoedt, en zal den oploop sluiten.
Ik heb de woningen der burgren onderzocht,
Ontwapent, en 't geweer in 't wapenhuis gebrogt;
Dat laat ik door een wacht der braafste legerschaaren,
En hopliên meest bekend, naar krygsgebruik, bewaaren.
Ik heb 't gevaar gekeert door myn voorzichtigheit,
En Nizus aanhang in verzekering geleidt:
De priesters hadden my die huizen aangewezen:
Zy pleiten voor uw zaak: dies hebt gy niet te vreezen:
Zy woelen onder 't volk, dat hun naar d'oogen ziet,
En op hun wenken draaft: zy schildren uw gebiedt
Als heilig, en omhoog zelfs van de Goôn beschoren,
Maar vloeken Nizus hof, als oorzaak van hun' toren.

M I N O S.

Dat volk draait als de windt, en eert d'opgaande zon:
En schoon ik hun gemoedt door Nizus onheil won;
Ik kan my op die gunst, als veilig niet vertrouwen.

Bbbb

ZES-

S C I L L A,
Z E S D E T O N E E L.

MINOS, MENTOR, AGÉNOR.

A G É N O R.

IK zie den koning met een sleep van hoofdsche vrouwen
 En edelliën van ver genaaken met uw wacht.
 Het gansche leger vliegt hem tegen. ieder tracht
 Hem uit nieuwsgierigheid t'aanschouwen voor uw tenten.
 't Gejuich der helden klinkt door alle uw regementen.
 Ook krielt het in de stad van krygsvolk op den wal.
 De torens staan bedekt met menschen overal,
 De tempels zwart van volk. het woelt aan alle kanten.

M I N O S.

Ga, tree hem te gemoet met vyftig lyftrouwanten.

Z E V E N D E T O N E E L.

MINOS, MENTOR.

M I N O S.

HEbt gy in Nizus hof den stoet der edelliën,
 De grooten van zyn ryk en vrouwen niet gezien?

M E N T O R.

Ik vondt hem in de zaal, daar elk, met hem bewoogen,
 Den diepen rou van 't hart vertoonde door zyne oogen.
 In 't midden van dien sleep zat aan zyn rechte handt
 Een jonge en eedle maagdt, de luister van zyn landt,
 Een schoonheit, zoo volmaakt en vol bekoorlykheden,
 Vermengt met majesteit en hoffelyke zeden,
 Als ik in eenig oordt der wereldt immer zag:
 Haar moedt, niet eens verzet door zulk een fellen slag,

Brar

Braveerde 't nootlot zelf in 't midden van haar plaagen.
 Gelyk een ryzende eik den storm en dondervlaagen
 Na heldren zonneshyn op zyne wortels tart:
 Zoo stondt een fiere deugdt, gewortelt in haar hart,
 Onwrikbaar in den storm van zoo veel zwarigheden.
 Zy troofte 't gansche hof des konings door de reden.
 Haar welbespraakte tong, die 't keurigst oor bekoort,
 Bragt, met een zoeten toon, een schat van wysheit voort.

M I N O S.

't Gerucht van haare deugdt en schoonheit, waardt te looven,
 Klonk uit Alkathoë door aller vorsten hoven.
 Ik ken haar door de faam. Ismene, zoo vermaardt,
 Was, schoon ik haar nooit zag, voor lang myne achting waardt.
 Ik haak om haar te zien.

M E N T O R.

Zy zal u licht behaagen.

Haar schoonheidt

M I N O S.

Neen, ik sluit myn hart voor minnevlaagen.
 De wraakzucht dreef my hier; en sleep myn krygsgeweer:
 Geen liefde keert die drift.

M E N T O R.

Spreek niet te stout, myn heer.

M I N O S.

Dit zy genoeg. ga, zeg aan 't hoofdt der wichelaaren,
 Dat ik een offerhandt zal slachten op d'altaaren.
 Ik wil aan Nizus huis my wreeken van den hoon,
 En 't bloet verzoenen van Androgeos, myn zoon.

Einde van het eerste Bedryf.

Bbbb 2

T W E.

S C I L L A,
T W E D E B E D R Y F.
E E R S T E T O N E E L.

I S M E N E , A R S I N O Æ , M E N T O R .

M E N T O R .

GY kunt in dit vertrek prinses, myn heer verbeiden.
Ik zal uw vader naar een andre plaats geleiden.
Dit heeft myn koning my geboden, die hem wacht.
Ik volg myn last. de staat, waar in gy zyt gebragt
Door 't nootlot, eischt gedult. vertroost u met de Goden.

I S M E N E .

Ik heb die leffen van een vyandt niet van noden.

T W E D E T O N E E L .

I S M E N E , A R S I N O Æ .

A R S I N O Æ .

BEstraf hem niet, hy schynt bewogen met ons wee:

I S M E N E .

Ik houde vyandts troost verdacht, Arsinoë.
Die heuschheit is geveinst 't gemaakte mededogen,
Dat meest uit schimplust spruit, staat walglyk in myne oogem.

Nu gaat Alkathoë te grondt door muiltary.

Zoo stort de hooftzuil in van Nizus heerschappy.
ô Goude staf! ô kroon! die, met uw valsche straalen,
Der vorsten oog verblindt in opgepronkte zaalen;
Bedriegelyke zon! ô schynbeeldt van 't gezag!
Hoe schielyk daalt uw glans op 't schoonste van den dag!

ô Speel-

ó Speeltuig van 't geval! vergankelyke gaven!
 Die uw bezitters maakt van koningen tot slaaven;
 Gy, die de zinnen boeit, en in uw strik verwacht,
 Verleidende ydelheit, ik wraake u in myn hart!
 Hy, die noch giftren zat verheven op zyn zetel,
 Valt heden in de magt eens vyandts, die vermetel
 Hem dreigt met slaverny: dies noeme ik in myn druk .
 De wisselvalligheid een schaduw van 't geluk.
 Ondankbre landtgenoot! lafhartige foldaaten!
 Die trouweloos de zy des konings hebt verlaaten,
 Die hem en 't gansche hof den tempelroof verweet,
 Verbreekt gy dus uw woordt en diergestaafden eedt?
 Zocht hy der Goden vloek op zynen hals te laaden?
 Zou hy zyn eige kroon, zyn huis, zich zelf verraden?
 Waar meê verbloemt gy dit, verdoolde burgery,
 Dat gy uw' vorst verdenkt in uwe razerny?
 Maar gy, ô tempeliers! vervreemt van mededogen,
 De goutzucht heeft op u, ô huichelaars! vermogen;
 Gy hebt dit heiligdom gedraagen uit de stad,
 En Minos aangeboôn, betovert door zyn schat:
 Vergeldt gy zoo den dienst eens konings, die voordeezem
 U zoo veel gunsten, als een vader, heeft beweezen?
 Hoe stak zyn vroomheit uit by d'opperheerschappy!
 Gerechtigheit zat op den rykstroon aan zyn zy:
 Hy wou haar evenaar nooit lichten of bezwaaren:
 Dies vlochtze een krans van eere om zyne gryze haaren.
 Hy strafte nimmer quaadt, door wraakzucht aangeprest,
 Maar volgens billikheit, en voor 't gemeene best.
 Hoe heeft hy zyn verbondt, in hachelyke tyden
 Met vriendt of bondtgenoot gesloten onder 't stryden,

Bezegt met het merk van zyn stantvastigheit!
 De luister van zyn deugd, de wereldt door verbreidt,
 Blonk als de middagzon in 't oog der nagebuuren.
 Nu hebt gy dezen heldt, ó burgers, uit uw muuren,
 Geschantvlekt en gehoont, verdreeven in 't gezicht
 Van Minos legertent. Arsinoë, zoo zwicht
 De reden voor geweldt.

A R S I N O Ë.

Het Oproer slopt zyne ooren,
 En weigert om 't bewys der onschuldt aan te hooren.
 Maar gy verdenkt, mevrou, den priesterlyken staat:
 Beticht die mannen niet met zulk een gruwzaam quaadt,
 Gy zoudt hunne achtbaarheid door dat vermoeden krenken.

I S M E N E.

De zaak is twyfelbaar. wat zal, wat kan ik denken?
 Zy hebben 't weiflent volk tot muiten opgemaakt.
 De vlam ontstoken, die zoo vinnig woedt en blaakt.

A R S I N O Ë,

Toen d'opperpriester, die in 't heiligdom mogt treden,
 Alleen, en zonder meer gevolg van minder leden,
 In 't kriecken van den dag, naar onze tempelwet,
 Zyn voeten in 't portaal der hofkerk hadt gezet,
 Zag hy 't geheilig Schildt niet boven 't altaar hangen;
 Was 't wonder, dat hy wierdt van schrik en angst bevangen?
 Hy vloog al beevende, met een verbleekt gelaat,
 Al hygende in den drang der burgren op de straat.
 Heeft toen zyn klagt gewerkt op 't hart der landtgenooten;
 't Is uit ontfeltenis, en niet uit arg, gesprooten.

I S M E N E.

Dat zy zoo 't wil. hebt gy van Scilla niets gehoord?

Zy zal in 't oproer zyn mishandelt en vermoordt.
 Moet ik myn zuster noch in dezen staat beklagen,
 Haar doodt beschreien in onze algemeene plaagen?
 Een zuster, my zoo waardt als d'appel van myn oog,
 Myn hart- en bloetvriendin! ô Goden, die omhoog
 Haar schuilplaats weet, ontdekt aan my de dode leden;
 Dat ik haar schim voldoe door offerplegtigheden,
 Het koude lyf by 't vier op myne schoudren breng',
 De lykafsch draage in 't graf, en met myn traanen meng'.

A R S I N O Ë.

Wy hebben lang den tydt, gelyk gy weet, gesleeten
 Met zoeken; maar vergeefs. Dorize, nat bekreeten,
 Heeft neffens my gedraaft de straaten op en neêr,
 Ook met ons lyfgevaar.

I S M E N E.

Helaas! zy leeft niet meer.

Ik ken haar moedig hart. zy zocht gewis dit muiten,
 Door kinderpligt gewekt, met haar gezag te stuiten.
 Zy wierdt weleer van 't volk bemint en hoog geacht.
 Nu heeft de moordersklaauw haar deerlyk omgebragt.

A R S I N O Ë.

Hou moedt. ik hoop zy zal voor uw gezicht verschynen,
 En uwe zorg en vrees door haare komst verdwynen.

D E R D E T O N E E L.

MINOS, ISMENE, ARSINOË, MENTOR.

M I N O S.

MEvrou, gedoog dat ik u groete in deze tent.
 't Geluk heeft ongenoodt zich aan myn zy gewendt.

Een

Een onverwacht geval heeft, door uw nederlagen
 En burgerlyken twist, dit ryk ons opgedraagen.
 'k Geniet een dubbele gunst van 't lot. ik triomfeer,
 En zonder heldenbloet te plengen door myn speer.
 Noch ben ik by die gunst verplicht aan 's hemels zegen,
 Dat ik Ismene door dat toeval heb verkregen:
 Want door uw schoonheit, die de gansche wereldt viert,
 Wordt myne lauwerkroon verheerlykt en versiert.

ISMENE.

Gy quetst myne ooren, door uw krygstriomf te noemen,
 En op myn schoonheit, by die zege, hoog te roemen:
 Want zoo zy uw triomf, ô Minos, evenaart,
 Dan is zy dezen lof, dien gy haar geeft, niet waardt.
 Vaarwel.

VIERDE TONEEL.

MINOS, MENTOR.

MENTOR.

DAt antwoordt, uit een vluggen geest gesproten,
 Heeft uw beleefte onthaal terstont voor 't hooft gestooten.
 Haar fierheit, door geen ramp noch tegenspoedt bepaalt,
 Heb ik u dezen dag naar 't leven afgemaalt.

MINOS.

Die fierheit is een blyk van haar geduldig lyden.
 Gelyk de dwaazen zich in voorspoedt hoog verblyden,
 En uitgelaten zich verheffen in 't geluk,
 Zoo bukt een wyze ziel gematigt onder 't juk.

MENTOR.

Haar hovaardy verkleent uw zege boven maaten.

MI.

M I N O S.

Zy vonnist als 't behoort. zou ik haar daarom haaten?
Neen zy verzaakt geenzins de deugden van haar' ſtam.

M E N T O R.

Ik vrees, gy zult eerlang u zengen aan die vlam.

M I N O S.

Laat ons die redenen, die my verveelen, ſtaaken.
Maar zal myn wichelaar het offer vaardig maaken?
Androgeos ſchreeuwt wraak in 't vaderlyk gemoedt.
Ik zie de bleeke ſchim, bepurpert met zyn bloet,
Gedurig voor myn oog, terwyl de wonden gaapen.
Hy komt my nacht op nacht ontruſten onder 't ſlaapen.
'k Zal, door zyn vyandts bloet te wyden aan de Goôn,
Zyn afch verzoenen, eer ik treede op Nizus troon.

M E N T O R.

De prieſters zullen uw bevelen ſtraks voltrekken.
Maar wie zal d'offerhande op 't wraakaltaar verſtrekken?

M I N O S.

Een man uit Nizus hof van hoogen ſtaat en eer.
Hebt gy gezegt, dat ik hem wacht?

M E N T O R.

Hy komt, myn heer!

V Y F D E T O N E E L.

M I N O S, N I Z U S, F O K U S, M E N T O R,
A G E N O R, L Y F W A C H T.

M I N O S.

IK heb u eindelyk, ô vorſt, door 's hemels zegen,
Na zulk een lang beleg, in myne magt gekregen.

C c c c

De

De reden van den kryg is u genoeg bewuft.
Een opgedronge wraak voerde ons aan deeze kufft.
Een vader kan niet licht een' kindermoordt vergeeten.
't Gerucht heeft overal dien gruwel uitgekreeten,
En zoo veel vorften, om een zaak van dat gewigt,
Met wapens in de vuift, aan myn belang verpligt.
Anafe en 't laag Mikoon' verfterkten myne vaanen;
En Paros volgde my met ftryd'baare onderdaanen,
Serifon, en Cimool, door krytgebergte vermaart,
Verbonden zich met eede aan myn rechtvaardig zwaardt.
Zoo trok ik met gevolg van vrienden en gebuuren,
En plantte voor Athene en Egeus hooge muuren
Myn purpre wraakbanier: want Egeus landtgenoot
Hadt met uw hoveling Androgeos gedoodt.
De roem van zyne jeugdt, zelfs in uw ryk verheven,
Stont in 't Olimpifch ftof verheerlykt en befchreven:
Daar hadt hy reis op reis den wortelprys behaalt,
En door zyn vaardigheit met zege in 't perk gepraalt.
Dit kon uw adel noch 't Atheenfche hof gedoogen;
Tot eindelyk de nydt, zoo krachtig van vermogen,
Door een verraders dolk den heldt heeft omgebracht:
En gy, ô vorften, hebt die moorders niet geilacht,
Maar 't galfvry recht gehoont. dies moft ik, als een vader,
U ftraffen door myn zwaardt, in plaats van dien verrader,
Of zoo veel fchelman, die meêdcelden in dat feit.
Nu heb ik voor Atheen' den eerften grondt geleit
Van myn gerechte wraak, die niemant zal verfchoonen,
De koning is verpligt my zeven jonge zoonen,
En zoo veel dochters toe te zenden jaar op jaar,
Tot fpy van 't monfter dat ik in myn ryk bewaar.

By loting zullen zy vertrekken naar myn stranden.
 Myn bouheer, Dedalus, vermaardt door alle landen,
 Die, vluchtende uit zyn hof, by my zyn vryheit zocht,
 Maakt vast een doolhof by de poort voor dit gedrogt.
 Dat floot ik met Athene; en wat ik heb beschoren
 Voor u, of voor uw hof, zult gy noch heden hooren.

N I Z U S

Ach! Egeus heeft uw handt dat gruwzaam moortverbondt
 Getekent voor uw wal daar Minos leger stont?
 En most uw pen, ô ramp! dat bloedig opzet styven?
 Maar heeftze niet gedwaalt in 't vonnis t'onderschryven
 Van deeze onnoosle jeugd, en hondertmaal gemist?
 Wordt dus Androgeos gewroken, en de twiit
 Door moordt op moordt beslecht? doorluchte nagebuuren,
 Hoe zal de weegalm zich verheffen uit uw muuren,
 Wanneer die tol verschynt!

F O K U S.

Kon Thezeus, zoo vermaardt
 Door 't onderbrengen van gedrogten door zyn zwaardt,
 Wiens moedt en dapperheit de wereldt is gebleeken,
 Aan dat vervloekt verbondt geruift zyn zegel steeken!
 Gy hebt gansch Marathon, ô heldt, van roof bevrydt,
 Den stier in 't bloet versmoort en aan Diaan gewydt.
 Het everzwyn, gewoon den akkerman te plaagen,
 Legt voor Korinthe door uw dappre vuist verslagen.
 Gy hebt den rover door uw fabel neêrgevelt,
 En Epidaurus volk gerukt uit zyn geweldt.
 Megare wierdt bevrydt van Sciron door uw degen:
 Daar zingt de reiziger uw daaden langs de wegen.
 Door u wierdt Cercion, ja Scinis, die zoo wreedt

Den pyomboom in het woudt met lyken heeft bekleedt,
 Manhaftig afgemaakt: en moet gy nu gehengen,
 Dat een vervloekt gedrogt uw burgers om zal brengen?
 Maar hoe! waar dwaale ik heen? dit vonnis, brave heldt,
 Is in uw afzyn voor uw vaders muur gevelt,
 En in de vierschaar van de wraakzucht uitgesproken.
 Gy zult, wanneer gy keert, dat hofgedrogt bestoken
 Met uw gevreesden arm, daar 't in zyn moorthol woedt;
 Eer 't zich te barste zwelgt in Egeus burgerbloet.
 Myn vriendt en bontgenoot, keer van uw heldentogten,
 Gy hebt al eers genoeg van oordt tot oordt bevochten.

N I Z U S.

Ik heb uw redenen met aandacht aangehoort:
 Maar dat gy my beticht, ô Minos, met een moordt,
 Aan uw Androgeos begaan, heeft my verdrooten.
 Hoe is dit feit verricht? wie heeft uw zoon doorstoten?
 Of waar is 't gastvry recht bevlekt door 't moordtgeweer?
 Was 't in Alkathoë, of Attika, myn heer?

M I N O S.

In Attika; maar door uw grooten of hun zoonen:
 En gy dorst in uw hof dien gruwel noch verschoonen.

N I Z U S.

De schennis was my niet gebleeken naar den eisch:
 Ik heb haar onderzocht, maar miste reis op reis.

M I N O S

Gy hebt geen recht gepleegt, maar wierdt door gunst bewogen.
 Gy zaagt niet. neen. gy houdt de vingers voor uwe oogen.

N I Z U S.

Schoon gy myn deugden door uw lastertaal veracht,
 Ik houde een rein gemoedt, en heb myn pligt betracht.

M I-

M I N O S.

Waar zyn ze, die men hielt verdacht, in 't endt gebleven?

N I Z U S.

Een schielyk overval heeft hun berooft van 't leven.
Gy kunt u wreken aan de lykafsch, zoo 't u lust:

M I N O S.

Door zulke vonden wierde ik nooit in slaap gefuff.
'k Zal 't op geen dooden maar op levenden verhaalen.
Gy zyt in myn geweld. ik kan dien trots bepaalen.

N I Z U S.

't Is waar, het nootlot heeft ons in uw handt gebragt.
Ons leven en de doodt staan heden in uw magt.
Gy kunt uw zoon op my of op myn kindren wreken.
Maar dat wy fchuldig zyn, is nimmer u gebleeken:
Ik wil myn onfchuldt niet betuigen, om dat ik,
Gelyk een bloode, voor uw dreigementen fchrik.
Veroordeel 't lyf: ik zal uw vonnis onderfchryven:
Maar tracht de zuivre ziel geen fchantvlek aan te vryven.
Gy hebt veel vorften, als gy zegt, in deeze zaak,
Door uw rechtvaardig ftaal, verbonden tot de wraak:
Maar hoe veel hoven hebt gy weêr aan andre kanten
Vergeefs gevryt door uw verzoekfchrift en gezanten?
'k Zwyg van Oliaros, Didime, en Pepareet!
En andre, die u volk ontzeiden, als gy weet:
Alleen Enopië zal my bewyzen geeven,
Daar koning Eakus ten rykstroon zit verheven,
Hoe gy vergeefs zyn hulp verzocht in dit geval:
Die vroomme vorft, wiens naam oneindig leeven zal,
Die zoo rechtvaardig heerfcht in oorlog en in vrede,
Bleef doof voor uw verdichte en ongegronde rede:

C c c c 3

Hy

Hy wist wel dat uw zoon gedoodt was in 't geschil;
 Maar tegens Egeus last, en zonder Nizus wil;
 Ja dat elk, in zyn hart ontroert door 't vinnig moorden,
 Als rechter 't feit vervolgte in zyn gebiedt en oorden.

M I N O S.

Maar waarom niet gestraft, gelyk ik heb gezegt?

N I Z U S.

Men heeftze menigmaal gedagvaard voor 't gerecht:
 Zy bleeven by hun stuk stantvastig in 't ontkennen.

M I N O S.

Zoo mag men 't gastvry recht uit nydt met moorden schennen,
 En blyven ongedoemt door zyn hartnekkigheid?

N I Z U S.

My walgt die woordentwist, ik heb genoeg gepleit;
 En wacht kloekmoedig af wat my zal overkomen.
 Hebt gy tot ons bederf myn vesten ingenomen,
 Myn levensrampen gaan met lydtzaamheit gepaart.
 't Geluk stemt zelden met de reden, maar verklaart
 Zich meest ten voordeel van onwaarde gunstgenooten.
 Het voert u op den troon, daar 't my heeft afgestooten.
 Maar niets bekrachtigt meer de werking van 't geduldt,
 Dan een geruft gemoedt en lyden zonder schuld.

F O K U S

Gy hebt myn hart geraakt, ô Nizus, door de reden.
 Hoe dwaas hebt gy 't gezag van dezen heldt vertreden,
 Verblinde burgery! ach! ongelukkig landt,
 Hoe braaf heb ik uw recht verdedigt door myn handt!
 Hoe menigmaal heb ik, by 't hevige overvallen,
 De ladders met myn vuist geslingert van de wallen,
 Den stormeling by 't haar getrokken in de vest,

't Schoor-

't Schoorvoetend oorlogsvolk gemoedigt en geprest,
 Myn vyandt voor de poort gedwongen om te wyken,
 En Minos legerplaats bezaait met doode lyken!
 Hoe heb ik om den muur gezwurven in den nacht;
 En storm en hagel op myn harnas afgewacht,
 Of op myn beukelaar, omringt van oorlogsknaapen,
 Vermoeit en afgeslooft, in 't bloedig stof geslaapen!
 ô Hemel, die myn kracht verdubbelde onder 't slaan,
 Gy zyt getuige wat myn fabel heeft gedaan,
 En hoe ik voor de zaak van Nizus heb gestreden:
 Nu wordt zyn recht verdrukt, door 't wufte graauw vertreden.
 Ja, Minos, schoon uw hart alree van hoogmoedt zwelt,
 Verraadt heeft u gedient: nooit hadt uw krysgeweldt,
 Versterkt, gelyk gy roemt, met vreemde veltstandaarden,
 En buitelantsche magt, by 't schitteren der zwaarden,
 In 't stryden voor de vuist, getriompheert in 't veldt.

MINOS.

Ik pryze uw dapperheit, en eere u, als een heldt,
 Die dezen lof verdient door 't zwaajen van zyn degen:
 Maar dat ik door verraadt dit voordeel heb verkregen,
 Ontken ik: want ik heb uw volk niet omgekocht,
 Maar steets myn glori door de wapenen gezocht.
 Men heeft voor my de poort, doch ongevraagd, ontfloten.

FOKUS

Dit oproer is alleen uit tempelroof gesprooten.
 De burgerlyke trou voor Nizus ryksgezag
 Is in dit lang beleg gebleeken dag op dag.
 Onze eige krygsmagt en de hulptroep der gebuuren
 Heeft lang met bloet den eedt bezegelt op de muuren.
 Elk draafde op myn bevel en wenken in den strydt.

Maar

Maar toen ons 't heilig Schildt, voor 't offervier gewydt,
 En jaar op jaar geviert met hondert plegtigheden,
 Ontvreemt was, wierden wy van 't muitent volk bestreden.
 Het opgehitste graauw schoof ongegrondt en valsch
 Het gansche hofgezin dien gruwel op den hals.
 Hier help geen dreigement, geen reden, geen veschoning,
 Noch opperheerschappy. de tempelier wierdt koning,
 En voerde 't hoofdtgezag op 't burgerlyk gemoedt.

N I Z U S.

Men heeft myn staf gehoont, vertreeden met den voet.
 Een uitgelaaten hoop drong in myn hof van buiten.
 De zaal verstrekte my een kerker onder 't muiten.
 Myn lyfwacht, die zoo trou de hofpoort hadt bewaakt,
 Wierdt in dat oproer voor myne oogen afgemaakt.
 d'Een hadt alreë verwoedt den moortpriem opgeheven,
 Om my den doodstEEK in myn dochters arm te geeven.
 Een ander muiteling, verbastert van zyn pligt,
 Spooog onder dat gewoel my vloekende in 't gezicht.
 Een ander wou zich op myn schat en rykdom wreeken,
 En dreigde met zyn toorts 't paleis in brandt te steeken.
 De plonderaar drong door, en staarogde op den buit,
 En vloog, geladen met myn pracht, de hofpoort uit.
 Dit is ons dezen dag, ô Minos, wedervaren.

M I N O S.

Maar wien verdenkt gy?

N I Z U S.

't Hoofdt der priesterlyke schaaren
 Hadde ik den ingang in myn hofkapel betrouwt,
 En zonder meer gevolg. gy kent de kracht van 't gout.

Mi-

M I N O S.

Beticht dien priester niet, gy zyt hier in bedrogen.
 Maar 't Schildt, daar gy van spreekt, heb ik in myn vermogen.
 Men heeft dat heiligdom in myne tent gebragt;
 En zonder dat ik op dat middel heb gedacht.
 Ik zweer u Nizus by de magt van onze Goden,
 By hunne altaaren, hunne orakels en geboden,
 Dat ik onschuldig ben in dezen tempelroof.

N I Z U S.

Uw openhartigheid eischt dat ik u geloof.
 Maar kent gy hem, van wien gy 't Kerkschildt hebt ontfangen?

M I N O S.

Neen, prins, maar d'oorzaak van uw ramp houde ik gevangen.
 Die kan ik u aanstonds vertoonen, zoo 't u lust.

N I Z U S.

Wel aan.

M I N O S.

*Minos luistert Agénor
 iets in 't oor, die daar
 op naar binnen gaat.*

Gy zult haar zien.

N I Z U S.

Dit stelt myn hart gerufft.

Laat my in dezen staat noch eene beê verwerven,
 Dan zal ik, wel voldaan, voor myne muuren sterven.
 Gy weet, waar toe de wraak my door dien roof verplicht.
 Vergun my, dat ik hem doorstoote in uw gezicht.

F O K U S

Bevlek uw handen niet. laat my de gunst genieten,
 Dat ik 't meinedig bloet, ô minos mag vergieten.
 Die gunst verwacht ik van uw edelmoedigheid:
 Zy stemt in myn verzoek, en vloekt dit eerloos feit.

D d d d

Laat

Laat dan een offer voor Androgeos bereiden,
 En my voor 't oog van 't heir naar 't wraakaltaar geleiden:
 Daar zal ik d'offerbyl noch kuffen, en vol moedt
 De doodbus van uw zoon verzoenen door myn bloet.

M E N T O R.

Zy nadert.

Z E S D E T O N E E L.

MINOS, NIZUS, FOKUS, SCILLA, DORIZE,
 MENTOR, AGE'NOR, *Lyfwacht.*

N I Z U S, *Scilla ziende.*

A Ch! ik schrik!

F O K U S, *Scilla ziende.*

Waar voert ons 't nootlot heene!

N I Z U S.

Myn dochter, groote Goôn!

F O K U S.

De zuster van Ismene!

M I N O S, *tegen 't gevolg.*

Laat ons alleen. geleidt de vorsten naar 't vertrek.

Z E V E N D E T O N E E L.

MINOS, SCILLA, DORIZE.

M I N O S.

I K sta verstomt, en schrik, daar ik uw naam ontdek.

Hebt gy Alkathoë verraaden en uw vader?

S C I L L A.

Gy treedt te rug, myn heer. neen, Minos, koom vry nader.

Gy

Gy deinsde niet, toen ik, door 't Godtgewyde pandt,
 U Nizus ryksstaf schonk, en kroonde met myn handt,
 Of vreesst gy, dat ik u de kroon weêr zoek t'ontrukken?
 Ik tracht haar vaster op uw vorstlyk hoofdte drukken.
 Dies wyk niet voor een vrou, die u zoo dier verpligt.
 Ontfelt, nu gy my kent, myn byzyn uw gezicht?

M I N O S.

Ik weet niet, of ik waake of droome in die vertoning.
 Wat wacht gy voor dien dienst? wat giften, wat beloning?
 Hadt ik aan u verdient, dat ik die gunst genoot?
 Gy voert my op den troon, uw vader in zyn doot.

S C I L L A.

Kan ik de redenen, waar door ik wierdt bewoogen,
 Niet melden met myn mondt, zoo lees haar uit myne oogen.

M I N O S.

Gy spreekt een duistre taal.

S C I L L A.

Gy ziet, maar houdt u blindt.

M I N O S,

Ik vat uw mening niet.

S C I L L A.

Hebt gy dan nooit bemint?

M I N O S.

Gy mint my dan?

S C I L L A.

Helaas! kan ik my klaarder uiten?

Gy vergt my woorden, die door maagdeschaamte sluiten
 Op myne ontroerde tong; daar gy in dezen staat
 't Geheim van myne ziel ontdekt uit myn gelaat.

D d d d 2

Zult

Zult gy nu dankbaar zyn? zal ik myn loon verwachten?
Erken den dienst, en schenk...

MINOS.

Ik zal myn pligt betrachten;
En mogelyk zult gy aanschouwen dezen dag,
Prinzes, hoe veel de min op myn gemoedt vermag.
Vaar wel.

A C H T S T E T O N E E L.

SCILLA, DORIZE.

SCILLA.

W At zal ik van dat duister antwoordt denken?

DORIZE.

Ach! die verklaring zal uw eer en aanzien krenken,
Zoo Minos u veracht. wat hebt gy uitgevoerd!

SCILLA.

Myn hart, Dorize, door zyn koel onthaal ontroert,
Voorzegt zyn weigering. die trotsse zal my hoonen,
En tegens myne min zich zelf afkeurig toonen.
Getrouwe, geef my raadt.

DORIZE.

Ik weet geen raadt, mevrouw.
Ik ben zelf hopeloos, en deele in uwen rou.
Men spreekt van offeren. ik vrees voor zwarigheden.

SCILLA.

ô Goden! wordt gy ooit bewogen door gebeden,
Ziet neder uit uw' troon, verloot my van myn smart
Door een gewenschte doot, of schenkt my Minos hart.

Einde van het tweede Bedryf.

D E R D E B E D R Y F.

E E R S T E T O N E E L.

M I N O S , M E N T O R .

M E N T O R .

Heeft Scilla, met de kroon, haar hart u opgedraagen?
 En kan u deze gift in uw triomf behaagen?
 Zult gy haar op de vloot meêvoeren over zee,
 En kroonen in de plaats van uw Pasifaë?

M I N O S .

Ik haar beminnen? neen. hoe doolen uw gedachten!
 Kunt gy die lafheit van myn groote ziel verwachten?
 Zy zet my wel een kroon door minnedrift op 't hoofd,
 Maar 't is een kroon, daar zy haar vader van berooft.
 De baatzucht heeft op 't hart der vorsten wel vermogen:
 't Verraadt schynt, om 't genot, bekoorlyk in onze oogen:
 Maar die, op hoop van gunst, dat schandig stuk begaat,
 Wordt van een eedle ziel gelasterd en versmaadt.
 't Gebiedt van Nizus kan myn heerschlust wel bekooren;
 Maar Scilla, die my kroont, heb ik myn haat gezworen.
 'k Min echter, Mentor, en een aangename brandt
 Verspreidt haar vonken door uw konings ingewandt.
 De schoone, die ik tracht als gemalin t'ontfangen,
 Houdt, daar ik in myn tent haar opsluit, my gevangen.
 Ik wordt, gedreeven door een tomelooze min,
 Terwyl ik triomfeer, de slaaf van myn slavin.
 Zy is uit eenen stam met Scilla voortgesproten,
 Maar heeft haar vaders val, als Scilla, nooit besloten.
 Haar ziel, zoo zuiver als haar onbevlekt gelaat,
 Wierdt nooit door wulpe min bezoedeld met verraadt.

D d d d 3

In

In 't kort, Ismene, die den rykstroon moet betreedén,
 Als Nizus outste spruit, van ieder aangebeden
 Om haar volmaaktheit, wordt verheerlykt in myn hart.
 Ontrouwe Scilla, gy veroorzaakt my die smart:
 'k Heb die prinses door u in myne magt gekregen.

MENTOR.

Ik heb die min voorzegt; maar ben met u verlegen.

MINOS.

Zy is alreê verlooft, gelyk 't gerucht ons meldt.

MENTOR.

Zy heeft een minnaar, maar hy is in uw geweldt.
 De krygsheldt, die zoo braaf Alkathoë verweerde,
 En steeds uw stormbanier van zyne muuren keerde,
 Heeft haar door dienst op dienst tot wedermin verplicht.
 Die hinderpaal, myn heer, van zulk een groot gewigt,
 Maakt my als hopeloos, en zal uw oogmerk sluiten.

MINOS.

Uw vrees is wel gegrondt.

MENTOR.

Wat zult gy dan besluiten,
 Indien zy Fokus blyft getrou, en u veracht?
 Of gy most tegens haar u dienen van uw magt.

MINOS.

De dwang is hatelyk in hooggebore zielen.
 De Goden zelfs, waar voor wy menschen nederknielen,
 Gebieden ons omhoog de vryheit van 't gemoedt.

MENTOR.

Wat raadt dan voor uw min? wat middel keurt gy goedt?

MINOS.

'k zal haar stantvastigheit beproeven door myn smeeken:

Maar

Maar is 't versteende hart door vleijen niet te breeken:
 Dan zal myn gramschap, door de min gewekt, in 't endt
 Uitbarsten, Mentor, met een doodlyk dreigement.
 Myn Lyfwacht!

T W E D E T O N E E L.

MINOS, MENTOR, AGÉNOR, LYFWACHT.

H A A L terstont Ismene voor myne oogen.

Maar zeg haar, dat ik door haar rampen ben bewoogen,
 Dat ik haar trooster wil verstreken in 't verdriet.
 Datze onbeschroomt verschyne.

A G É N O R.

Ik doe dat gy gebiedt.

D E R D E T O N E E L.

MINOS, MENTOR.

M I N O S.

A Ch! Mentor mogt ik haar beweegen door myn klagten!
 ó Hemelgoden, die myn lyden kunt verzachten,
 Gy, die het minnevier door uw vermogen voedt,
 Ontsteekt haar hart, of dooft de vlam in myn gemoedt!
 En gy, myn zuchten, die getuigen zult verstreken
 Der minnewonden, die myn spraaklit zal ontdekken,
 Verlaat uw kerker, barst ten bangen boezem uit,
 En helpt my, zoo de stem op Minos lippen stuit.
 Aanschou, getrouwe vriendt, uw koning, door 't bezwaren
 Gellingert, als een kiel door 't bruifchen van de baaren;

Ter-

Terwyl de stormwindt loeit, en dreigt in zulk een noodt
Den Zeeman, die vast beeft, met een gewisse doodt.
Myn liefde, eenschip gelyk, zal, vreeze ik, nimmer landen,
Maar op een klip vergaan, of bank van wanhoop stranden.

MENTOR.

De vrees geeft aan de vrucht van 't oogmerk meer vermaak.

MINOS.

Maar zy voorzegt ons meest den uitflag van de zaak.
Zy blyft my by: ik kan haar werking niet bepaalen.

MENTOR.

Veel schooner blinkt de zon van voorspoedt met haar straalen,
Wanneer zy dringt door damp van hinderpaalen heen.
Maar, prins, Ismene komt.

VIERDE TONEEL.

MINOS, ISMENE, ARSINOË, MENTOR,
AGÉNOR.

MINOS *tegen 't gevolg.*
En laate ons hier alleen.

Prinses, ik hoop, dat gy myn vryheit zult verschoonen.
Ik heb u hier by my ontboden, om te toonen
Dat ik uw ramp beklage, en deele in uw verdriet.
't Is waar, de tekens van uw vaders ryksgebiedt,
Zyn staf en tullebandt zyn my door Scillaas laagen
(Een misdaadt, die myn hart moet vloeken) opgedraagen.
Zy boodt my dat geschenk van zelf vrywillig aan.
Myn voordeel wilde niet dat ik dat af zou slaan.
Dat eigen voordeel, als gy weet, kan elk bekooren.
De zucht tot hoogheit is den menschen aangeboren.

Be-

Begeerte, indien zy 't wit, waar op zy doelt, ontmoet,
 Keurt alle middelen, die zy gebruikt, voor goet.
 Het lot heeft door uw val, ô schoone, my verheven.
 'k Beroove u van een kroon, maar kanze u wedergeeven.
 Ja schoon gy schynt ontbloomt van vaders heerschappy,
 Ontfang de kroon en staf van Nizus weêr van my.

I S M E N E.

Ik kan uw mening uit uw woorden niet begrypen.
 De wraakzucht dwong uw vuist om 't oorlogsstaal te slypen.
 Gy hebt uw vaanen voor Alkathoë geplant,
 De schichten op den muur geworpen met uw handt,
 En ons, na lang beleg, ontbloomt van 's hemels zegen,
 Door zusters tempelroof, in uw geweldt gekreegen:
 En gy verwarelooft de vrucht dier zegepraal!
 Waar toe der helden bloet vergooten door uw staal,
 En zoo veel maanden tydts, met afgematte leden,
 Door slag op slag verzwakt, voor uw belang gestreden;
 Indien de krygstriomf u zoo mishaaft, dat gy
 Uw overwinning en de kroon weêr schenkt aan my?

M I N O S.

Die zege zal my nooit behaagen, maar verveelen,
 Indien het my mislukt, haar vrucht met u te deelen.
 Ik ben verwinnaar, maar ik leg myn krysgeweel,
 Als overwonnen, voor de schoone Ismene neêr.
 Gy hebt van myn gemoedt de zege wechgedraagen.

I S M E N E.

Ach! wat ontdekt gy my! kan ik uw oog behaagen?
 Hebt gy geen echtgenoot? denk Minos aan uw trou.

M I N O S.

Ik hadt Pasifaë verkooren tot myn vrou;

E e e e

Maar

Maar mag die snoode nu met recht een scheidbrief geeven:
 Zy heeft myn bedt bevlekt door haar oneerbaar leven,
 En schriklyk overspel, de wereldt door berucht:
 Dat tuigt gansch Kretelandt, en die vervloekte vrucht,
 Het monster, dat ik in myn ryk houde opgesloten.
 Schenk my uw hart. ik heb d'onkuifche lang verstootten.

I S M E N E.

Gy eischt een gift van my, die my niet toebehoort.
 De zaak is u bekend. prins Fokus heeft myn woordt.
 Zou ik meinedig? zou ik myn trouw verzaaken?
 Bedenk wat gy my vergt: gy zoudt myn handel wraaken:
 Ik merk, gy toetst myn deugd: maar myn stantvastigheid
 Maakt my uwe achting waardt. vergunme, dat ik pleit
 Eerst voor een gemalin, die gy hebt uitverkoren,
 En dan voor hem, dien ik getrouheit heb gezworen.
 Herroep uw liefde, prins, omhels uw koningin,
 En sta my toe, dat ik myn bruidegom bemin.

M I N O S.

Hoe, meent gy, dat ik tracht den grondt van uw gepeinfen:
 Te peilen, door een vondt van my verliefdt te veinzen?
 Myn zuchten dienen, als getuigen van myn smart.
 Myn oog ontdekt u zelf den toestant van myn hart:
 Ei volg my, daar ik keer, bekransst met krygslaurieren:
 Gy zult myn zegekoets by 't juichent volk versieren;
 Doch niet als een slavyn, van eere en staat berooft,
 Met ketens om den arm, maar met de kroon op 't hoofd.

I S M E N E.

*k Wil liever ongekroont met mynen bruiëgom leeven,
 Dan dat ik, door uw min tot koningin verheven,

Om

Om myn gefchonde trou, verlaaten van de Goôn,
Gegeeffelt van myn hart, zou quynen op den troon.

MINOS.

Neen, voeg uw hart naar 't lot. verheerlyk uwe landen.
Verzekeer Nizus heil door onze bruiloftsbanden.
Behou een vader, u zoo waardt, en al uw bloet;
Zoo quyt gy door een proef van vroomheit uw gemoedt.
De Goden hebben u door my wat groots befchoren.
Verkies, omhels een vorft, uit Jupiter geboren.
De fchoone Europe, door de wereldt zoo vermaardt,
Heeft my, van hem bevrucht, in Kretelandt gebaart.

ISMENE.

De prins, dien ik verkoos, is uit de rechte loten
Van dien doorluchten ftam, zoo wel als gy, gefproten:
Egine, 't pronkjuweel van 't vrouwelyk geflacht,
Heeft, als de wereldt weet, zyn vader voortgebragt.
Ik zwoer dien heldt myn trou, en zal hem nooit verlaaten.
Omdat ik hem bemin, moet ik u doodlyk haaten.
Verg myn ftantvaffigheit niet meer. laat my alleen,
Dat ik de rampen van myn vorftlyk huis beweene.

MINOS.

Neen, fpaar die traanen vry. laat my myn klagten uiten,
Indien uw weigering volhardt myn hoop te ftuiten.
De hooftzuil van uw huis, door myn triomf gevelt,
Wordt in uw zegepraal door onze trou herftelt.

ISMENE.

Ik wraak die zege meer dan onze nederlaagen.
Dat ik uw hart verwon, kan my alleen mishaagen.
Herroep uw vyantschap; ik ftreel haar in myn zin:
Maar niets verveelt my meer in 't onheil dan uw min.

E e e e 2

MI-

M I N O S.

Hoe kan u voor myn gunst myn wyantschap bekooren?
 Zy schenkt uw hoofd een kroon. wat wacht gy van myn toren?

I S M E N E

Die gunst vervolgt myn keur en vryheit van 't gemoedt:
 Zy rooft door haar geschenk myn allerhoogste goedt.

M I N O S.

Ik voel myn gramschap door uw weigering ontsteeken.
 Bedenk u wel: gy hoort een overwinnaar smeeken.
 Kryg mededogen, of beproef wat ik vermag.
 'k Zal om Androgeos te wreken, dezen dag
 Een offer slachten naar myn vaderlyke zeden:
 De toestel wordt bereidt met alle plegtigheden.
 Zoo gy hartnekkig blyft, zult gy uw vader, of
 Uw minnaar voor de byl zien knielen in het stof.
 Maar 't staat aan u, wien gy behouden wilt in 't leven.
 Den ander zal uw mondt, als rechter, vonnis geeven.
 Dit wil ik, en noch meer; want die de de doodt ontgaat,
 Zal met u myn triomf geleiden langs de straat,
 Geketent aan myn as. wordt gy noch niet bewoogen?
 Welaan, zy zullen straks verschynen voor uwe oogen.
 Gy moet een van hun twee verwyzen. kies mevrou,
 Of spaar hen beide, 't staat aan u, door onze trou.

V Y F D E T O N E E L.

I S M E N E, *alleen.*

Ô H Emel kan uw oog die gruwelen aanschouwen?
 Moet ik een vader, om een minnaar te behouwen,
 Ten offer doemen, of om hem myn mingenoot,
 Door zulk een wreedt bevel, verwyzen tot de doodt?

Waar

Waar heen ontroerde ziel? zoudt gy natuur verzaaken,
 En aan een vadermoordt u zelve schuldig maaken,
 Of doen de liefde door uw offerkeur geweld?
 Neen, sterf, Ismene, sterf, eer gy dat vonnis velt.

Z E S D E T O N E E L.

ISMENE; ARSINOË.

I S M E N E.

ACh! myne Arsinoë, getrouwe, help my klaagen?

A R S I N O Ë.

Wie zou niet zuchten om onze algemeene plaagen?
 Men hoort door Minos heir een vrolyk feestgeschal.
 Hy plant zyn zegevaan op koning Nizus wal.
 Zyn vlaggen waajen van de kerk, en torentanffen.
 Zyn helden gaan ten rei, gekroont met lauwerkransfen.
 't Kretenzer oorlogsvolk verrykt zich met den schat
 Van 't vorstelyk paleis, en plondert in de stadt;
 Ja rooft al 't heiligdom uit onze tempelzaalen,
 't Gewyde koorgewaadt, de blinkende offerschaalen,
 En wierookvaten en altaaren, zwaar van goudt.
 Al dat den disch versiert, wannermen hoogtydt houdt,
 Bekoort den plonderlust der woedende soldaaten:
 Zy zingen Minos lof en zege langs de straaten.
 Hier buiten woelt en draaft de priester voor de tent,
 Daar 't offer wordt bereidt.

I S M E N E.

Die zaak is my bekend.

Dat offer, groote Goôn! dat offer raakt my nader,
 Dan gy, Arsinoë . . .

E e e e 3.

A R

ARSINOË.

Prinſes, ik zie uw vader.

Z E V E N D E T O N E E L.

NIZUS, ISMENE, FOKUS, ARSINOË.

I S M E N E.

TEr quader uur, helaas! zie ik u wederom,
Myn vader, ach! wat ramp! wat ramp! myn bruidegom!

N I Z U S.

Myn dochter, trooft u in d'elenden, die ons drukken.

I S M E N E.

Gy zyt noch onbewuft van alle onze ongelukken.

F O K U S.

Myn waarde, neem geduldt. de hemel keurt dit goedt.

I S M E N E.

Is u bekend, myn heer, hoe fel ons nootlot woedt?

N I Z U S.

Wy zyn in 's vyandts magt. myn ſtadt is ingenomen.
Wat weet gy?

I S M E N E

Noch een ramp, die ons zal overkomen.

N I Z U S.

Is 't niet genoeg? ik ben ontbloot van ſtaf en kroon.

Wat wil de vyandt meer?

I S M E N E.

Hy mint my.

F O K U S.

Groote Goôn!

I S M E N E.

En noch ontbreekt'er iets, dat ik aan u moet melden.
Hy wil een van u beide opoffren.

F O K U S.

Wien zal 't gefden?

I S M E N E.

Ik zelf moet u verwyzen tot de doot,
Zoo ik my niet aan hem verbinde als echtgenoot.

F O K U S.

Wat straf zal hy voor hem, die 't leven houdt, bereiden?

I S M E N E.

Die moet met my geboeit zyn ftasiekoets geleiden.

N I Z U S.

Wel staat de keur aan u, myn waarde dochter, kom,
Verwys uw vader vry, maar spaar uw bruidegom.
Laat my, als 't offer voor uw trouwe liefde slagten.
Leeft beide en hoopt: wie weet, wat lot u staat te wachten.

F O K U S.

Hoe zou ik leven, om, met ketenen belaân,
Aan myn verwinnaars as in zyn triomf te gaan?
Zou ik by 't feestgewoel door Minos zegeboogen
Mmene, als krygslavin, zien treden voor myne oogen,
En onder 't juichent volk, bekleedt met feestgewaad,
Haar traanen aan myn zy zien vloejen langs de straat?
Neen ftryk het vonnis van myn doot: bepaal myn lyden,
En laat uw keur myn oog van dat gezicht bevryden.

I S M E N E.

Hoe wilt gy knielen, prins, voor Minos wraakaltaar,
En, met den offerbandt gevlochten om uw haar,

Uw

Uw hoofdt op myne keur aan 's priesters slagmes bieden,
 Om al de rampen van uw minnares t'ontvlieden?
 Is dit beminnen, daar gy in den hoogsten noodt
 Uw bruidt lafhartig wilt verlaaten door de doodt?
 Of hebt gy my alleen uit staatzucht aangebeden,
 Om na myn vaders doodt door my ten troon te treden?
 En schonk de glans der kroon en opperheerschappy
 Al die bekoorlykheên, die gy zoo roemde, aan my?

F O K U S

Waar wordt gy heen gevoert, prinses, door uw gedachten?
 Zou ik een kroon meer dan uw deugd en schoonheit achten?
 Verdenk myn liefde niet van die lafhartigheid.
 Die deugd, die schoonheit, die alom haar glans verspreidt,
 Dat onbevlekt juweel kan my alleen behaagen.
 Ik heb aan u myn trou in voorspoedt opgedragen.
 Myn liefde wankelt niet. ô neen! geen tegenspoedt
 Verzet die zuivre drift in myn oprecht gemoedt.
 Maar overweeg 't besluit van myne doodt wat nader:
 Ik leef voor u, maar 'k sterf, Ismene, voor uw vader.

I S M E N E.

Wel, zoo gy voor my leeft, en ik u noch behaag:
 Zoo geef daar blyken van in deze nederlaag.
 Leef, om door reden 't vier in Minos borst te dooven;
 Of anders leef, om myn stantvastigheid te looven.

A C H T S T E T O N E E L .

NIZUS, SCILLA, ISMENE, FOKUS.

DORIZE, ARSINOË.

SCILLA. *tegen Dorize.*

Ik zie myn vader; laat ons keeren.

N I Z U S.

Neen, hou stant,
 Ontaarde dochter, die uw eigen vaderlandt,
 Uw vader, zuster en haar minnaar, door uw daaden,
 (Wie weet 'er d'oorzaak van?) zoo trouloos hebt verraadten.
 Heb ik u voortgebragt, ô schandtvlek van myn kroon!
 Heb ik u 't levenslicht geschonken naast de Goôn,
 Om voor de gunst, die gy onwaardig hebt genooten,
 Uw vader van den troon en in het graf te stooten?
 Want Minos, die de wraak heeft in zyn hart geprent,
 Verwacht my buiten, om te slagten voor zyn tent:
 Daar hebt gy 't lykhout by myn leven al ontstookten.
 Maar beef, wanneer myn schim zal om uw nachtkoets spookten,
 En toonen in de wondt, tot schrik van uw gemoedt,
 Het vonnis van uw straf getekent met myn bloet.
 Dat bloet, dat ik weleer zoo moedig, onder 't blaaken
 Der oorlogstoorts, vergoot, om u beroemt te maaken;
 Waar door ik uwe rust verzekerde en myn troon;
 Wordt door uw handt geplengt, tot zoen van Minos zoon.
 Vergaâr dat dierbaar bloet, als 't vloeit by gansche straalen
 Uit myn gekurven hals, in 's priesters offerchaalen:
 Drink dat voor nektar in: ja, boet uw moortlust vry,
 Verkoel daar door den gloedt van uwe razerny.
 Maar neen, myn yver dwaalt. gebruik die zuivre plassen,
 Rampzalig schepzel, om uw schandtvlek af te wasschen:
 Zy bleeven zonder smet, tot roem van myn geslacht;
 Maar uw geboorte heeft hun' smetten voortgebragt.
 Gy hebt de stof onteert waar uit gy zyt gesproten.
 Ik daage u voor 't gerecht. de vierschaar wordt ontsloten,
 Waar in Gerechtigheit geblindt de weegschaal houdt:

F f f

Zy

Zy weegt uw misdaadt naar de rampen die zy brouwt.
 Geveinsde vroomheit heb ik onbedacht verheven,
 En 't heiligdom betrouwt met myn gebiedt en leven.
 Gy hebt myn oog verblindt, dat nu zyn doling ziet:
 Maar uw vermomde deugdt bedriegt de Goden niet.
 Die Goden waakten voor myn koningklyke staaten,
 Zoo lang 't geheeligt Schildt, van al' myne onderzaaten
 Geviert, verheerlykt, in den tempel wierdt bewaart:
 Geen oproer, geen geweldt, noch Minos oorlogszwaardt
 Hadt ons gedwongen om de vesting op te geeven,
 Waart gy, ondankbaar kindt, uw landt getrouw gebleeven.
 Al 't volk, gehoorzaam aan myn tucht en oorlogswet,
 Stont pal by 't klinken der Kretenzer stormtrompet.
 De hemel vocht met ons, begunstigde myn degen,
 En kroonde reis op reis den uitval met zyn zegen.
 Nu wordt myn ryk verwoest. nu stort myn zetel in;
 Dien gy de zuil ontruikt, bedekte vyandin.
 Hoe teêr beminde ik u, zelfs van uw kindtsche dagen!
 Ach! Scilla was my waardt, myn lust, myn welbehagen,
 De hoop, de troost, de vreugdt van mynen ouden tydt.
 Hoe heb ik u omhelst, wanneer ik trok ten strydt,
 En zuchtende affcheidt nam! hoe wierdt myn hart bewogen,
 Als ik de traanen maar zag vloejen uit uwe oogen!
 Hoe heb ik u getroost, toen 't nootlot al te straf
 Myn waarde bedtgenootte, uw moeder, voerde in 't graf!
 Ik, die zelf troostloos was, moest in die zwarigheden,
 Tot lichting van uw smart, myn troost aan u besteeden.
 Ik droogde al beevende u de traanen van 't gezicht:
 Vergeldt gy zoo myn zorg? is dit uw kinderpligt?
 Nu treede ik naar myn doodt: maar meldt aan ons de reden,
Eer

Eer ik myne oogen fluit, van uwe trouloosheden.

SCILLA.

Ik val voor u te voet, en ik beken myn schuldt.

NIZUS.

Rys op, ontdek my voor myn uitvaart....

SCILLA.

Neen gy zult

Nooit voor Androgeos door priesters handen sterven.

Ik vlieg naar Minos, om genaade te verwerven.

NIZUS.

Hou stant. wat spreekt gy van genade, oneedle ziel?

'k Ontga veel smaadt en hoon, als ik voor 't altaar kniel.

Of wilt gy met uw handt, in 't midden van myn plaagen,

My kluisteren als slaaf aan Minos zegewagen?

En zal ik in dien staat, door uw verradery,

Uw zuster met haar heldt zien treden aan myn zy?

SCILLA.

Ik hoop myn huwelyk zal dat besluit beletten,

Als Minos my de kroon van Krete op 't hoofd zal zetten,

En u herstellen in uw vorstelyken staat.

NIZUS.

Zoo mint gy hem?

SCILLA.

De min berokkende u dat quaadt.

NIZUS.

Waar tracht gy naar? gy hebt geen gunst van hem te wachten.

Ismene staat te diep geprent in zyn gedachten.

SCILLA.

Ach! wat ontdekt gy my! herroep dat woordt, myn heer!

Help! help, Dorize! ik sterf.

Ffff 2

NI-

N I Z U S .

ô Dochter zonder eer!

Wat helsche razerny heeft uw verstandt verduistert,
 Dat gy den roem van uw doorluchtig huis ontluijstert,
 Dat gy een vyandt, die, door doller wraak verblindt,
 Dus onrechtvaardig woedt, tot uw bederf bemint?

S C I L L A .

Wierdt Minos borst, prinses, door uw gezicht ontstoken,
 Zoo ben ik hopeloos, en gy, gy zyt gewroken.
 Heb ik u 't heiligdom, de ziel van 't ryk, ontroofst,
 Uw schoonheit roofst my 't hart, dat ik my hadt beloofst.
 Gy triomfeert door my, en boeit uw' overwinnaar,
 En krygt van myne handt een koning tot uw minnaar,
 Een koning, my zoo waardt. . .

I S M E N E .

Een monster, dat ik haat;

Wiens tomelooze drift naar 't hoofdt van Fokus staat:
 Of die myn Vader wil berooven van zyn leven.
 Dien minnaar heeft uw roof, ontzinde, aan my gegeven.

S C I L L A .

Schoon ik uw onschuldt zie, noch blyft gy my verdacht.
 Hadt hy u nooit geëert, hy hadt my nooit veracht,
 Maar op den troon van 't ryk als koningin verheven.
 Myn hart, zoo krachtig door de minnenydt gedreven,
 Verzaakt natuur, en haat, ja vloekt u, omdat gy
 Hem, die myn vryheit roofst, houdt onder uw voogdy.
 'k Zal op uw schoonheit, my zoo doodelyk, verbolgen,
 Als medeminnares, u, waar gy gaat, vervolgen.
 Ja schoon gy Minos vlam veroordeelt in uw hart,
 Gy blyft myn vyandin en oorzaak van myn smart.

De minnenydt ontrufft noch verder myn gedachten,
 En spelt een zwarigheid, die my noch staat te wachten.
 De schoonheit van myn heldt, zyn aangenaam gezicht
 Mogt eindelyk uw hart doen wanklen in zyn pligt,
 En d'eerste minnevlam verbannen uit uw zinnen,
 Om in uw bruïgoms plaats zyn' vyandt te beminnen:
 Maar beef, indien ik ooit die schennis wordt gewaar:
 Breng nooit myn liefde door uw ontrou in gevaar:
 Want nu de deugd voor myn getergde drift moet zwichten,
 Zoudt gy bespeuren wat myn wanhoop kan verrichten.

I S M E N E.

Ontzinde minnares, waar van verdenkt gy my?
 Hoe schandtvlekt gy myn trou in uwe razerny!
 Zou ik myn bruidegom om een tiran verlaaten?
 Gy hebt hem vaders staf en koningklyke staaten
 Door tempelschennis, met uw huüwlyk aangeboôn;
 Uw dienst verdient zyn trou. betree met hem den troon.
 Ik zal in slechten staat gerust met Fokus dwaalen,
 Door u verstootten uit myn vaderlyke paalen:
 d'Ontkroonde koning zal ons volgen over zee;
 Tot ons de hemel voere aan eene uitheemsche ree.

F O K U S.

Ik zou u naar myn hof geleiden door de baaren,
 Indien ons dat geluk, prinses, mogt wedervaaren.
 Maar neen, de dwingelandt, bekoort door uw gelaat,
 Zal ons die vryheit niet vergunnen in dien staat:
 Zyn boezem is te fel in minnevier ontsteeken:
 Hy wil zich door myn doot van uwe weigring wreeken.
 Maar 'k zou my welgetroost begeeven naar 't altaar;
 Mogt ik al stervende u 't geweldt van dien barbaar

Ffff 3

Ort-

Ontrukken, en door bloet zyn helfche vlam verkoelen.
 Maar gy, ô Scilla, zult der Goden straf gevoelen:
 Gy maakt ons alle drie rampzalig: wacht de wraak.
 De hemel stemt uw val, en hanthaaft onze zaak.

SCILLA.

Uw dreigen kan de ziel van Scilla niet vertzaagen:
 Zy staat gelyk een rots, en zwicht voor geene plaagen.
 Indien myn liefde maar 't gewenschte wit beschiet,
 Eer ik den Minnegodt, die my alleen gebiedt.

zy gaat wech.

N E G E N D E T O N E E L .

NIZUS, ISMENE, FOKUS, ARSINOË.

NIZUS.

O Nzalig schepzel, dat, van eere en deugdt verbaftert,
 Door een vervloekte min vervoert, de Goden lastert,
 Hebt gy die gruwelen uit vaders mondt gehoord?
 Hoe zocht ik haar de deugdt, wiens schoonheit my bekoort,
 Als op een tafereel naar 't leven af te maalen,
 Opdat zy, door den glans dier goddelyke straalen
 Gelicht, in zekerheit zou streeven langs die baan!
 Ik heb haar op dien weg als leidtsman voorgegaan.
 Maar die verdoolde maagdt heeft Nizus les vergeeten.
 De Goden weten best hoe ik my heb gequeeten.
 Ismene stem myn doot; gedoog dat ik vertrek . . .

T I E N D E T O N E E L .

NIZUS, ISMENE, FOKUS, ARSINOË,

AGÉNOR, LYFWACHT.

A G E N O R.

V Erfchoont my, vorsten, zoo 'k u stoore in uw gesprek.
'k Moet elk, door Minos laat, naar zyn vertrek geleiden.

N I Z U S.

Wel aan.

F O K U S.

Vaar wel, mevrou. wy zullen eeuwig scheiden.
Vaar wel, myn heer, ik zal u redden uit den noodt.

I S M E N E.

Wy scheiden niet. ik volg myn minnaar in de doodt:

Einde van het derde Bedryf.

V I E R D E B E D R Y F.

E E R S T E T O N E E L.

M I N O S , M E N T O R .

M E N T O R .

Z Oo wordt Ismene door uw klagten niet bewogen?
En heeft de glans der kroon op haar geen meer vermogen,
Dat haare afkeerigheid uw trouwe liefde ontvlucht?

M I N O S .

Zy haat my, Mentor; en die haat, een eedle vrucht,
Uit haar stantvastigheid gesproten, dwingt myn zinnen,
In weêrwil van my zelf, die trotsse meer te minnen.
Haar fiere weigering, schoon zy my hoont en smart,
Wôrdt, als een proef der trou, verheerlykt in myn hart.
Ik eer haar deugden, die myn liefde voedtzetl geeven,
Schoon zy myn oogmerk door haar werking wederstreeven.
Myn medeminnaar, juich, verheug u in myn druk.
Want in uw ongeluk ontmoet u 't grootst geluk.

Door

Door my is u de trou der minnares gebleeken.
 Een hopelooze vlam in myn gemoedt ontsteeken,
 Verzekert u van haar zy kiest de flaverny,
 Alleen om uwe min, voor Minos heerschappy.
 Ik wordt bezitter van myn vyandts kroon en staaten.
 Ik ben verwinnaar: maar wat kan my 't voordeel baaten,
 Nu ik my weder voel gewikkelt in een strydt,
 Daar ik my zelf verlies, en raak myn vryheit quyt?
 Twee zusters heeft het lot gebragt in myn vermogen:
 Ik zie haar een voor een, maar met verschillende oogen.
 Een dubbele hartstogt prangt myn ziel in dezen staat.
 Ik haat haar die my mint, ik min haar die my haat.
 Ach! Mentor, help uw vorst.

MENTOR.

Gy most uw magt gebruiken.
 Haar trots zal eindelyk voor uw vermogen duiken.
 Gy hoont u door 't gevele. Ismene is uw flavin.

MINOS.

Wat zoetheit, wat vermaak geeft een gedwonge min:
 Ook kan geen dreigement een groote ziel vertzagen:
 Bestorm haar met geweld; zy volgt haar welbehagen:
 Een fiere moedt versterkt haar opzet in den noodt.
 Zy blyft by haar besluit, of troost zich eer de doodt.
 Dies zal uw raadt geensins....

MENTOR.

Zie, Scilla komt ons nader.

MINOS.

d'Ontrouwe! dit bezoek verveelt my. zeg haar vader
 Dat ik hem hier verwagt, en om byzondre reên.

TWE.

T W E D E T O N E E L.

MINOS, SCILLA, DORIZE.

SCILLA. *tegen Dorize.*

IK zie den koning. ga. dat ik hem spreek alleen.
 Gedoog, myn heer, dat ik, om myn verdriet te stuiten,
 In vryheit u den grondt myns boezems mag ontsluiten.
 Gy weet in welk een staat wy heden zyn gebragt.
 Gy zyt door my, tot hoon van ons aaloudt geslacht,
 Als koning op den troon van dit gewest verheven.
 Ik heb u Nizus staf zelf door myn handt gegeven:
 Den staf, dienge u vergeefs beloofde van uw staal.
 Myn hulp baande u den weg tot deze zegepraal.
 Uw heerschluft heeft door my 't gewenschte wit beschoten.
 Hebt gy ooit grooter gunst van een vriendin genoten?
 Ja, Minos, overweeg; ik heb een werk gedaan
 Voor u, dat nooit een vrou ter wereldt dorst bestaan.
 Ik heb om u myn landt, myn bloet, my zelf verraaden,
 Den vaderlyken vloek op mynen hals gelaaden,
 De zoete min ontruft van Fokus en Ismeen.
 'k Wierde ontrou, maar om u getrou te zyn alleen.
 Betoon nu dat gy zyt uit vorstlyk bloet gesproten.
 Erkentenis van dienst moet uwen roem vergrooten.
 Haar eisch ik van uw handt, myn heer, in dit geval.
 Die deugdt verheerlykt elk, maar vorsten boven al.

MINOS.

Ik heb my in dien pligt, waar van gy spreekt, gequeeten
 Gelyk 't betaamt, en nooit genoten dienst vergeeten.
 d'Ondankbaarheid, een pest, een monster, zoo veracht,
 Heeft nooit in myn gemoedt haar vruchten voortgebragt.

G g g g

Myn

Myn vader heeft myn jeugd die regels voorgeschreven.
 Ik heb zyn les betracht in myn doorluchtig leven.
 Maar wat vereischt een zaak, daar gy zoo hoog op roemt?
 Een misdaadt, die gy met den naam van dienft verbloemt,
 Een schelmstuk, zou u dat myn achting waardig maaken?
 ô Neen! dan most ik eerst myn oude deugd verzaaken.
 Uwe onbeschaamde tong, vol buitensporigheid,
 Veroordeelt zelf de zaak, die zy zoo dwaas bepleit:
 En gy wilt uit myn mondt een gunstig vonnis hooren.
 Hoe tracht gy door een beeldt myne oogen te bekooren,
 Dat gy zoo hatelyk, met een bevlekt penseel,
 Mismaakt hebt afgemaalt? ik schrik voor dat tafreel.
 Uwe aanspraak, waar door gy myn liefde zoekt te winnen,
 Maakt u meer schuldig en verfoeilyk in myn zinnen.
 Gy diende u van den vloek uws vaders, als gy zegt,
 Verriedt uw landt, u zelve, uw zufter en haar echt,
 Of deze middelen een konings hart bekoorden,
 Dien gy daar door verplicht. zoo luiden uwe woorden.

S C I L L A

Hoe wordt myn woordt en daadt geschantvlekt in uw zint!
 Maar eer gy verder gaat: zoo denk, dat ik bemin.
 Die hartstogt heeft op ons, ô Minos, groot vermogen,
 En schildert nooit het quaadt zoo haatlyk in onze oogen.
 Verschoon een misdaadt, die de liefde my gebiedt.
 Gy hebt uw deel aan 't feit doordien 't om u geschiedt.
 Ik heb het zaadt verspreidt gy zult de vruchten maaien.

M I N O S .

Oneedle ziel, gy zoekt my vruchteloos te paajen.
 Ik voel in tegendeel dat gy myn gramfchap tergt.
 Heb ik u immer 't feit, daar ik in deel, geveert?

Zocht

Zocht ik in 't oorlog hulp van uwe trouloosheden?
 Doch nu my 't nootlot dient, omhelze ik, en met reden,
 Het voordeel, dat zich voegt al zwygende aan myn zy.
 Ga, streel een laffer ziel. my walgt uw vleierey.

SCILLA.

Ondankbre gunstgenoot, laat af van meer te veinzen.
 Myn minnenydt ontdekt den grondt van uw gepeinzen.
 Uw yver voor de deugdt, noch myn verfoeibaar feit
 Zyn d'oorzaak ooit geweest van uwe afkeerigheid.
 Myn zusters schoonheit houdt uw zinnen opgetogen:
 Haar wezen maakt myn daadt zoo gruuwzaam in uwe oogen.
 Verachter van een vrou, die zich aan u verbindt,
 Die u zoo hoog verheft, die u zoo teer bemint,
 Hebt gy voor een vriendin een vyandin verkoren?
 Zy heeft u ramp op ramp en uw bederf gezworen;
 Daar ik u heil op heil toewenschte in myn gemoedt,
 En uw behoudenis zou koopen met myn bloet:
 Daar ik vrywillig myn verliefde ziel zou braaken,
 Indien ik door myn dootd u kon onsterfelyk maaken:
 Heeft ooit Ismene als ik, ondankbre, u dienst gedaan?

M I N O S.

Heeft zy haar vaderlandt, als Scilla doet, verraân?

SCILLA

Heeft zy u tot den troon een heirbaan opgesloten?

M I N O S.

Hadt zy haar vader van dien troon eerst afgestooten?

SCILLA.

Heeft zy om uwe min gezucht, gequynt, getreurt?

M I N O S.

Nooit heb ik grooter liefde in iemants hart bespeurt.

Gggg 2

SCIL-

S C I L L A .

Zy mint u dan?

M I N O S .

Gy dwaalt. zy mint haar uitverkoren

Zoo trou, dat ik haar deugd moet roemen in myn toren.

Wordt vry van minnares myn grootste vyandin;

Gy zyt gewroken door myn hoopelooze min.

Beklaag my dan, doordien....

S C I L L A .

Hoe zou ik u beklagen,

Verachter van myn trou? ik wensche u duizent plaagen.

't Berouwt my niet, dat ik myn vaderlandt verriedt;

Nu ik u stof verschaf van quelling en verdriet.

Quyn eeuwig aan de min. verdrink in uwe traanen.

Zoo moet de wanhoop u den weg naar 't lykhout baanen.

Zoo moet uw lykafsch by 't misbaar en rougeluit

Van 't altaar stuiven, eer de doodbus haar besluit.

Maar hoe! waar vliegt gy heen, wraakzuchtige gedachten?

Neen, Minos, leef, laat my voor uwe gramfchap slagten.

Ik eifch maar eene gunft tot heeling van myn fmart.

Ontbloot uw ftaal. doorftoot uw beeldt in Scillaas hart.

Laat my die waarde handt berooven van het leven,

Die gy my weigert om als bruidegom te geeven.

Waar wacht gy na? wel aan...

*Zy grypt naar den Sa-
bel van Minos.*

M I N O S .

Laat los

S C I L L A .

Weêrhoudt gy my,

Rampzalig voorwerp van myn woede en razerny!

Zoekt gy myn levensdraat, ô wreede, noch te rekken,

Om

Om duizent rampen by myn lyden te verwekken?

M I N O S.

Uw vader nadert ons. uw byzyn mogt zyn rou
Vermeerdren, en zyn hart ontroeren. ga mevrou.

S C I L L A.

Wel aan, ik ga, tiran: en gy, blyft onbewogen;
Maar beef, wanneer ik weêr verschyne voor uwe oogen.

D E R D E T O N E E L.

M I N O S, N I Z U S, M E N T O R.

M I N O S.

G Y kunt my naderen, en zonder schroom, myn heer:

N I Z U S.

Ik schroomde nooit in 't veldt by 't blinken van 't geweer.
Ik vrees geen menschen, maar de gramschap van de Goden.
Nooit werkt de vrees op 't hart van braven, maar van bloden.
Myn lyf staat in uw magt: maar schoon ik nederkniel,
Als een gevangen vorst, ik houde een vrye ziel.
Hak vry myn leden met uw zwaardt in hondert stukken;
Dit hart, zyn lot getroost, zult gy nooit onderdrukken.

M I N O S.

Ik eer de fiere deugdt. en d'edelhoedigheid,
Die uit uw oog haar glans voor myn gezicht verspreidt,
Maakt u myn achting waardt. gy zyt myn krygsgevangen.
Gy gaaft eerst wetten, die gy heden moet ontfangen.
Maar waar toe dit verhaal? hoe dra de kans verkeert,
Heeft u d'ervarentheit noch dezen dag geleert
Ik zal my tegens u niet dienen van myn voordeel.
'k Omhelze u als myn vriendt, nu stel ik aan uw oordeel,

G g g g 3

Of

Of dit bewys van gunst, in zulk een tegenspoedt,
 Geen wedergunst vereischt van een verpligt gemoedt?
 Gy zult in uw gebiedt voortaan als koning leeven,
 Indienge uw dochter my tot gemalin wilt geeven?

N I Z U S.

Wie? Scilla?

M I N O S,

Die verdient, in plaats van min, myn haat.
 Ik vloek de ziel, die zich bezoedelt met verraadt.
 Geef my gehoor: ik zal u nader onderrechten:
 Ismene kan voor ons den bandt van vriendschap vlechten,
 't Verbondt bezegelen, dat ik in eeuwigheit
 Met u zal houden tot de doodt ons beide scheidt.

N I Z U S.

Gy wilt, dat ik Ismene aan u tot bruidt zal schenken.
 Behoort my deze gift? en zal 't myn eer niet krenken,
 Dat ik een ander zou vervreemden van zyn goedt?
 De zoon van Eakus, by my als opgevoedt,
 Myn vriendt en bondtgenoot, die, door zyn heldendegen,
 By d'algemeene gunst, veel glori heeft verkregen,
 En in dit zwaar beleg myn vesten voorgestaan;
 De hooftzuil van myn hof, in vrede of krygsorkaan,
 Verdiende lang de bruidt door zyn beroemde daaden.
 Ismene kroonde steeds zyn kruin met lauwerbladen,
 Als hy, na 't sluiten van uw stormen, reis op reis
 Verwinnaar keerde van den muurtrans in 't paleis.
 Ik heb dit huwelyk voor alle Goën bezworen
 Wat hadde ik in dien staat te wachten van hun' toren,
 Als hun' getergde wraak, tot myne straf gereedt,
 My daagde voor 't gerecht, om myn verbroken eedt?

Ik hadt haar lang vergunt voor 't heilig vier te paaren:
 Maar om dit zwaar beleg, gemengt met krygsgevaaren,
 Heb ik die plegrigheid, ô Minos, uitgestelt.
 En zou ik nu, bekoort door uw belofte, een heldt,
 Dien ik zoo hoog waardeer, van haar bezit verfteeken,
 En trouweloos myn woordt, dat vaste zegel, breeken?
 Hoe zou vorst Eakus, en Egeus, en Atheen,
 Om zulk een laffe daadt, my vloeken! neen, ô neen!
 Myn nagebuuren en doorluchte bondtgenooten,
 Die schennis zal my nooit uit uwe vriendschap stooten.
 'k Zweer, dat op zulk een wys geen scepter my bekoort.
 'k Blyf liever zonder kroon, dan koning zonder woordt.
 Schoon ieder my verliet, noch zal de deugdt nooit scheiden,
 Maar by den doodtsleep my naar 't lykaltaar geleiden,
 En d'edelmoedigheid, die my veel aanzien gaf,
 In weêrwil van de doodt, steeds zwerven om myn graf.

M I N O S.

Hoe zyt gy zoo verblindt, myn heer, ontsluit uwe oogen,
 Besef uw onmagt eens, daar tegen myn vermogen.
 Wanneer ons 't ongeluk vervolgt en overheert,
 Dan kiest men uit het quaadt een dat ons 't minste deert.
 Hebt gy aan Fokus, als gy zegt, uw woordt gegeven?
 Toen waardt gy noch in staat, aan 't roer van 't ryk verheven:
 Doch nu gy door 't geval die plaats niet meer bekleedt;
 Wordt gy door tegenspoedt ontslagen van den eedt.
 Indien uw vriendt uw heil waardeert, hy zal zich voegen
 Naar 't nootlot: uw geluk zal hem alleen vernoegeen.
 Ontfang den scepter dan. beheerich den landtgenoot.
 Ismene zal door 't heir my volgen naar de vloot.
 Maar hoe! gy treedt te rug. noch eens bedenk u nader.

Ik

Ik handele u als slaaf, of eere u als myn vader.

N I Z U S.

De flaverny, een vrucht myns nootlots, acht ik meer
 Dan een verachten naam van meester zonder eer.
 Heb ik den staf van 't ryk eens door verraadt verloren;
 Hy kan my, door verraadt herkregen, niet bekooren.
 Ook strekt my deze gift tot quelling en verdriet,
 Om dat ik hem van u, dien ik zoo haat, geniet.
 En of prins Fokus, om 't herwinnen van myn staaten,
 Zyn uitverkore bruidt, myn dochter, zal verlaaten,
 Kunt gy beproeven

M I N O S.

Wel. wy zullen 't zien. ga heen,
 Gy Mentor; keer terstont met Fokus en Ismeen.

Mentor gaat binnen.

N I Z U S.

ô Hemel! die voorheen, in wederwaardigheden
 Uw ooren leende aan al myn zuchten en gebeden;
 Gy, die zoo meenigmaal, met een goetgunstig oog,
 Den rook van myn altaar zaagt ryzen naar omhoog.
 Versterk Ismenes hart: laat zy haar roem vergrooten,
 Door 't voorbeeldt dat zy geeft aan al' haar tydtgenoten
 Van een stantvaste trou, zoo groot als immer mensch
 In vroeger eeuwen zag: dit is myn bede en wensch.
 En gy, ô heldt! die haar tot bruidt hebt uitverkoren,
 ô Fokus! dien ik lang myn vriendschap heb gezworen,
 Die my verpligtte door uw dienst en krygsbeleit,
 Koom: neem de leste proef van haar stantvastigheid.

VIER-

V I E R D E T O N E E L.

MINOS, NIZUS, ISMENE, FOKUS, ARSINOË,
MENTOR, AGÉNOR, LYFWACHT.

M I N O S,

HEbt gy de keur gedaan, mevrou? de priesters wachten
Naar 't offer dat ik voor Androgeos moet slagten.
Of wilt gy, met een woordt, my kiezen tot gemaal;
Dan zal een witte stier, door 't priesterlyke staal
In hunne plaats gekeelt, myn wraakaltaar bekleeden.

I S M E N E.

Neen, slagt vry menschen vleesch naar uw' gewoonte en zeden.
Wreek, wreek uw' zoon, en dank het Godendom, dat u,
Door eereeloos verraadt, waar voor ik schrik en gruw,
Op Nizus troon verhief: maar laat my 't offer strekken.
Ik zoek hier toe, tiran, uw gramschap op te wekken.
Zou ik een van hun twee verwyzen tot de doodt.
Of u verkiezen, dien ik vloek, tot echtgenoot?
Zou ik myn levenslot met u, myn vyandt, deelen,
En een verwoester, voor een ryksbeschermer, streelen?
Zou ik een dwingelandt geleiden naar zyn hof,
En rusten in zyn arm, begruist van bloet en stof?
Daar weet Athene en gansch Megare van te spreken.

M I N O S.

De vader was verpligt een kindermoordt te wreeken.

I S M E N E.

Maar wat heeft u de zoon van Eakus misdaan?
Heeft hy naar 't leven van Androgeos gestaan?

Hhhh

Is

Is deze moordt uit hem of uit zyn hof gesproten?
Dat bloet wierdt door Athene en onze jeugdt vergoten.

M I N O S .

Bedenk u wel: gy dwaalt, als gy voor Fokus pleit:
Hy maakt door uwe trou zich schuldig aan dat feit.

I S M E N E .

Zyn zy misdadigers, die naar myn huwlyk trachten,
Zoo moet gy boven al uw zelf misdadig achten.
Voelt gy niet, dat uw zoon die sporelooze min,
Die hem zyn wraak betwift, veroordeelt in uw zin?
Neen. wreek hem. ik zal my vrywillig overgeeven;
Mag maar myn bruidegom en vroome vader leeven.

M I N O S .

Gy vergt myn gunst . . .

I S M E N E .

Die gunst verstrekt myn grootste plaag.
'k Verfoei my zelf, tiran, omdat ik u behaag.
Ik vloek de gaven, die natuur my heeft geschonken,
Omdat ze uw ingewandt, tot myn bederf, ontvonken.
Koom, breng my naar de plaats, daar 't offer wordt bereidt.

M I N O S .

Hou my niet langer op in deze onzekerheit.
Uw tegenstribbeling doet my 't geduldt verliezen.
Ik zeg noch eens, verkies, of ik meen zelf te kiezen.

N I Z U S .

Myn dochter, stem myn doot: koom, neem een kort besluit.

F O K U S

Neen, spaar den ouden heldt, en spreek myn vonnis uit.

N I Z U S .

Zou Minos wichelaar u slagten voor myne oogen,

Myn.

Myn uitverkoren vriendt? dat zal ik nooit gedoogen.

F O K U S.

Ik sterf vol roem, indien ik sterf voor u myn heer.
Myn waarde, koom, vergun uw bruidegom deze eer.

I S M E N E.

Ach! Fokus, ach! wat eifcht uw wanhoop van Ismene?
Wie zag ooit minnares en moorderes met eene?
Heeft uwe oprechte liefde, en dienst op dienst verdient,
Dat ik, als vyandin, myn allerwaardsten vriendt
Ter doot zou doemen? gy, door myne min gedreven,
Hebt, op myn vaders woordt, u naar ons hof begeeven.
Hoe zou de koning, die in 't ryk een dochter wacht,
My vloeken, als myn keur zyn zoon hadt omgebracht!
Verwacht gy dezen loon voor uwe dapperheden?
Gy hebt zoo braaf voor 't recht van Nizus kroon gestreden,
Die Minos door verraadt lafhartig heeft gerooft.
Ik dacht een lauwerkrans te vlechten om uw hoofd:
En zou ik in die plaats met myn besturve handen
Uw kruin bekleeden, als gy knielt, met offerbanden?
Ik dacht een zegezang, verheerlykt door uw lof,
By 't klinken van de luit, te zingen in ons hof:
En zou ik, by den sleep der priesterlyke reien,
Den lyktoon volgen, en myn heldt ter slagbank leien?
Neen leef, beminde prins, bescherm uw vaders kroon,
Die Minos heeft gedreigt. laat Eakus zyn zoon,
Met broeder Telamon en Peleus, blyde ontmoeten:
Ik zal in uwe plaats de doot, myn toevlucht, groeten:
Maar sluit, eer gy vertrekt, myne oogen voor 't altaar,
En vier myne uitvaart met uw traanen jaar op jaar.
En gy, doorluchte vorst, uit wien ik ben gesproten,

Hhhh 2

Van

Van wien ik gunst op gunst onwaardig heb genoten,
 Wiens weldaadt noch zoo versc'h in myn gedachten staat;
 Meent gy dat my de deugdt met ons geluk verlaat?
 Kunt gy een dochter, u zoo waardt, een misdaadt vergen;
 Een misdaadt die geen oordt der wereldt zou verbergen?
 Of wilt gy, dat men zegt, tot hoon van ons geslacht;
 De koning Nizus heeft twee dochters voortgebragt:
 Maar elks geboorte stont hem dier; elk heeft misdreven:
 D'een' stiet hem van den troon, de tweede nam hem 't leven?
 Hebt gy my ooit bemint, zoo hou my buiten schuldt.

M I N O S.

Voor 't lest. besluit, en terg niet langer myn geduldt.

N I Z U S.

Uw wreetheit, Minos, is de wereldt lang gebleeken.
 't Verbondt gesloten met Athene is 't waare teken
 Van uw bloetdorstig hart. Atheensche moeders, ach!
 Wat hangt u boven 't hoofd! ô dodelyk verdrag!
 Gy zocht een kindermoordt, gelyk gy zegt, te wreeken;
 Maar hoe veel kindren zal uw wrok naar 't harte steeken!
 Hier zal d'onnozelheit door uw verbondt vergaan,
 En 't schelmituk boeten, dat een ander heeft gedaan.
 Geleidt u zoonen nu, ô vrouwen, naar de stranden:
 Zy zullen, tot uw ramp, in 't Kreetfche moorthol landen.
 Ik zie, hoe 't monster, daar de wereldt van gewaagt,
 Hun vleesch in 't lichaam schrokt en aan 't gebeente knaagt:
 Zyn tanden knarsfen op de spierelooze schonken.
 Vergader 't overschot, ô Minos, drink u dronken
 In dat onschuldig bloedt op uw verheven troon.
 Paai zoo de lykafsch van Androgeos, uw zoon.

F O K U S.

Vaar voort. gy moet uw wraak een' ruimer teugel geeven.
 Bezwaar den tol, dien gy Atheen' hebt voorgelchreven.
 Verhef de wreetheit op den troon in uw gebiedt.
 Der jongelingen bloedt verzaadt uw moordtlust niet.
 Laat ook de vaders, met hunne uitgeteerde vrouwen,
 Het krooft geleiden, om dat treurspel aan te schouwen.
 Laat zy, by 't klinken van hun dartel hofgerucht,
 Voor 't moniter knielen op de beendren van haar vrucht.
 Dan zal Pasifaë, bestuwt van maagdeschaaren,
 Dit moordtfeet heiligen en vieren met haar snaaren,
 En, juichende op 't gekerm, in Dedaals doolhof treên,
 En dansen handt aan handt by 't moederlyk geweên.
 Voer ook een ryk getal uit Nizus onderdaanen
 Als deelgenooten meê van zoo veel leet en traanen.
 Maar denk vry, dat Jupyn, dien gy als vader groet,
 Zal eischen van uw handt al 't ingezwolgen bloet.

M I N O S.

Gy hebt myn gramschap door uw lastertaal ontstoken.
 Best wordt myn zoon op u, en door uw doodt, gewroken.
 Agénor, gryp hem aan, en sleep hem naar 't altaar.

I S M E N E.

Ik zal dat opzet u beletten ita. barbaar.

M I N O S *tegen Agénor.*

Laat af.

I S M E N E.

Doorluchte Prins, hoe zal ik u beschermen?
 ô Hemel! wordt gy niet bewogen door myn kermen?
 Ziet neder, groote Goôn, terwyl Rechtvaardigheid
 Voor een vervolgde trou in uwe vierfchaar pleit:

H h h h 3

O F

Of heeft ons Scilla, daar al 't quaadt is uitgesproten,
 Zoo wel uit uwe gunst als van den troon gestooten?
 Laat my alleen de smart gevoelen van de straf:
 Maar spaart myn minnaar, en hem, die my 't leven gaf.

F O K U S .

Weêrhou die redenen, prinses, die my verveelen.
 Ik moet in uw verdriet, als waare minnaar, deelen.
 Beny my niet, dat ik een dubble gunst verwerf:
 Dat ik levee in uw hart, en voor myn koning sterf.

N I Z U S *tegen Minos.*

Hoort gy dat groot besluit, en wordt gy niet bewogen?
 Verbeeldt eens een tafreel, ô Minos, voor uwe oogen:
 Waar in Stantvastigheidt, gekleedt als een Godin,
 In 't witte feestgewaadt, vereenigt met de min,
 Voor 't altaar van de Deugd eerbiedig legt gebogen:
 Aanschouw van ver 't Gewelt, vervreemt van mededogen,
 Haar yver slooren, daar zy 't heilig vier ontsteekt:
 Zie, hoe Gerechtigheit door 't dak der wolken breekt,
 Om met haar heilig zwaardt 't gedrogt den kop te klooven:
 Zoo zal de hemel, die uw wreetheit ziet van boven,
 En uw vervolging vloekt, tot zoen van onze zaak,
 Ten trots van uw gewelt, u treffen met de wraak.

M I N O S .

Wat spreekt gy van gewelt? gy beide zyt myn slaaven.
 Ismene is myn slavin. gy moet zoo hoog niet draaven
 Met uw gedachten. neen. myn pligt is my bekend.

N I Z U S .

't Is waar, wy zyn in uw vermogen: maar gy schendt,
 Myn' ouden luister, door een koning slaaf te noemen.

F O K U S.

Deze opgeblazentheit zal al de wereldt doemen.
 Een edelmoedig heldt verfiert zyn zegepraal,
 Maar door een draagzaam juk, en een beleeft onthaal.
 Hy die voorzichtig is, zal zich niet hoog verheffen
 In zege; want bewuft dat hem de slag kan treffen,
 Die zyn verwonneling ter neder heeft gevelt,
 Houdt hy zich laag by d'aarde. ô Minos! uw geweld,
 Aan 't hollen, zal zich zelf eerlang te barste rennen.
 Braveer den hemel met uw vlerk en lichte pennen.
 In smeltbaar wasch gedrukt, door uw verheve vlucht:
 Wy zien u haast, tiran, in 't steigren, uit de lucht
 In eenen jammerpoel elendig nederdaalen.
 De wraak, schoon langzaam, zal u eindlyk achterhaalen.
 Verdrukker van de trou, vervolger van 't gemoedt,
 Koom, meng myn lykafsch vry met Egeus burgerbloet.
 Verschoon myn leven niet. ik zal gewillig lyden.
 Of laat my voor de vuist het hofgedrogt bestryden,
 Dat, van uw vrou geteelt, in 't moordthol wordt bewaart.
 Ik zal d'Atheensche jeugt verlossen door myn zwaardt.

M I N O S

Wat zoekt gy reis op reis myn grootsheit te vertzaagen?
 Wat schildert gy de wraak der Goden en hun' plaagen
 Gedurig voor myn oog? heeft iemandt quaadt begaan:
 't Is Scilla, die haar landt en vader heeft verraan:
 Laat zy dit boeten.

I S M E N E

Zy, tot uw hulp genegen,
 Heeft ons door tempelroof ontbloot van 's hemels zegen:
 Maar heeft zy ooit de vlam begunstigt in uw hart,

De minnedrift geveit, die my zoo doodlyk smart?
 Zy zocht in tegendeel dat smeulent vier te smooren,
 My hatelyk in 't oog van u, haar uitverkoren,
 Te maaken, want de min wees haar dit middel aan.
 En daar door heeft zy my in ondienst dienst gedaan.

M I N O S.

Het is genoeg. vertrekt. men breng' hen uit myne oogen.

V Y F D E T O N E E L.

M I N O S, M E N T O R.

M E N T O R.

Die trotze heeft den haat te diep in 't hart gezogen.
 Geen tooren zag ik ooit in 't wezen van een vrou
 Zoo groot als deze.

M I N O S.

Maar, zaagt gy wel grooter trou?
 Ik eer haar vloeken, die zich voor de liefde quyten,
 Die haar rechtvaardigen, en my myn schuldt verwyten.
 De gramschap maakt haar oog bekoorlyk in myn zin.
 Hoe zy my feller haat, hoe ik haar meer bemin.

M E N T O R.

Myn heer, gy dient u zelf te dwingen door de reden.
 Gy, die weleer zo braaf in 't harnas hebt gestreden,
 En 't vyandtyk geweld verftrooit door uw geweer,
 Ga nu de driften van een ftrydent hart te keer.

M I N O S.

Ik wordt bevochten van de wraak en 't mededogen.
 Een gadelooze trou stelt my myn pligt voor oogen.

Dan

Dan dwingt de liefde my te volgen haar geboôn.
Wel aan . . .

MENTOR.

Wat zult gy doen?

MINOS.

Raadtpleegen met de Goôn.

Einde van het vierde Bedryf.

V Y F D E B E D R Y F.
E E R S T E T O N E E L.

SCILLA, DORIZE.

DORIZE.

MEn heeft my niet misleidt. de legerpriesters wachten.
Men zal uw vader of uw zusters minnaar slagten;
Indien Ismene noch afkerig blyft, mevrou,
En weigert Minos kroon t'aanvaarden met zyn trou.

SCILLA.

Zou hy haar kroonen, en my als flavin onthaalen?
Zou zy als koningin met kroon en scepter praalen,
En ik, met ketenen om mynen arm, tot loon
Van myn getrouwen dienst, hem volgen? groote Goôn!
Zyn liefde is my bekend. 't geheim van zyn gedachten
Heeft hy my zelf ontdekt, Dorize: maar wy trachten
Die dodelyke vlam te smooren in zyn bloet.
Ik haat hem, en ik vloek Ismene. myn gemoedt,
Door zyne weigering in razerny ontsteeken,
Tracht dien geleden hoon op hem en haar te wreeken.

D O R I Z E .

Zal 't my gecorloft zyn, prinses, om in een zaak
 Van zulk een groot gewigt, die sporelooze wraak
 U af te raden, en dit quaadt te wederftreeven?
 Gy staat uw zuster als een vyandin naar 't leeven.
 Herdenk de vrientfchap van Iſmene, die zoo teêr,
 Zoo trou, zoo minzaam, u begunftigde weleer.
 Errinner u haar deugd en edelmoedigheden,
 In koning Nizus hof geviert en aangebeden.
 Hoe ſchynt de vroomheit uit haar vriendelyk gezicht!
 Hoe meenig' onderdaan heeft zy door dienſt verpligt!
 De trotze Hovaardy, een gunſtgenoot der grooten,
 Wierdt nooit van haar geveit, maar uit haar hart geſloten.
 Alleen de Nedrigheit, haar gunſt en achting waardt,
 Ging als een ſpeelgenoote in 't hof met haar gepaart.
 Voeg hier haar ſchoonheit by, vermaardt door alle hoven....

S C I L L A .

Hou op, Dorize, van haar gaven meer te looven.
 Die deugd, daar gy op roemt, die ſchoonheit, zoo volmaakt,
 Heeft Minos hart, in ſpyt van myne min, geraakt.
 Haar gaven maaken my verfoeilyk in zyne oogen:
 Dies wordt myn minnenydt, zoo krachtig van vermogen,
 Getergt en opgewekt door 't melden van haar lof.
 Gy wilt my ſtillen, maar gy geeft myn gramschap ſtof.

D O R I Z E .

Gaf zy wel ooit gehoor aan zyn verliefde klagten?

S C I L L A .

Wat vraagt gy my? ken ik 't geheim van haar gedachten?
 Wie weet, wanneer zy door gewoonte Fokus vleit,
 Of 't hart haar niet beſtraft, en voor den koning pleit.

D O R I Z E.

Hoe kan uw achterdocht Ismenes eer dus krenken?

S C I L L A.

Wat wilt gy, dat ik in myn twyfeling zal denken?
 Maar ik vergeeve u licht dat gy my ſchuldig vindt:
 Zy kent geen minnenydt, die nimmer heeft bemint.
 Kon ik u recht den ſtaat van myn gemoedt verklaaren,
 Gy zoudt myn onruſt met uw medelyden paaren.
 Veroordeel niet te fel de drift, die my beſtrydt,
 Maar miſt myn achterdocht, ſcheldt my die doling quyt.
 Al ſtopt Ismene voor myn minnaars klagt haare ooren,
 Nochtans gaat al myn hoop door haar alleen verloren.
 Twee prinſſen eeren haar, bekoort door haar gezicht:
 Maar heeft haar gunſt wel een zoo dier als ik verpligt?
 Wat heb ik niet gedaan om Minos te behaagen?
 Myn vader wacht de doodt, of zal zyn zegewagen
 Geleiden langs de ſtraat, zoo Fokus wordt geſlagt:
 En all' die rampen heeft myn liefde voortgebragt.
 Maar zoo myn zuſter, om hen beide te behouwen
 Beſloot een vyandt, in haar bruingoms plaats, te trouwen,
 Zou ik dat huwelyk gedoogen? neen, myn handt
 Doorſtoot uw vyandin. Dorize volg

D O R I Z E.

Hou ſtant,

S C I L L A.

Gehoonde minnares, wat zult gy nu beſluiten?
 Wat raadt, wat middel, om dit kankrent quaadt te ſluiten?
 Geen hartstogt werkt zoo fel, als een verachte min,
 Zy ſluit de reden uit, en laat de wanhoop in.

liii 2

Koom

Koom, volg, Dorize, laat ons 't vaderlandt verlaaten.
 Daar my de koning vloekt, daar my de burgers haaten;
 Terwyl de zuigeling, die door myn schelmstuk lydt,
 Met traanen in 't gezicht, de schuldt aan my verwytt.
 Noch eens, Dorize, laat ons vluchten. maar wat plekken
 Der aarde zullen ooit myn gruwzaam quaad bedekken?
 Wie zal niet waagen van myn schennis? wat gewest
 Zal my niet vloeken, als een doodelyke pest?
 Elk zal zyn landtstreek, daar ik nader, my verbieden.
 Maar schoon ik vlucht, kan ik een knagent hart ontvlieden?
 Een felle wroeging, die myn smart van binnen voedt,
 Vertrekt my een beulin, en geesselt myn gemoedt:
 Haar werking heeft myn ziel tot wanhoop aangedreven.
 Ik zal my aan haar magt vrywillig overgeeven.
 ô wanhoop! die my kunt verlossen door de doodt,
 Gun dat ik u omhelze, als toevlucht in den noodt.
 Ach! waarde vader, heeft myn liefde uw rampgebrouwen,
 Zocht ik een vyandt door uw ondergang te trouwen;
 En gy, Alkathoë, door myn verradery,
 Ten prooi gefchonken van een moorders dwinglandy;
 Vergeeft, vergeeft my 't feit: ik zal uw onheil wreeken,
 Als ik uw vyandt zal in zyn triomf doorsteeken,
 En verven voor uw wal, waar in zyn krygsvolk woedt,
 De versche lauwerkroon met zyn ondankbaar bloet.
 Dan zal ik, juichende om uw wraak, myn landtgenooten,
 Den moordtpriem keeren, en myn eige borst doorstooten:
 Maar laat ik u voldoen, door zulk een groot besluit,
 En veegt met bloet de smet van myne misdaadt uit.
 En gy, indien gy door myn uitvaart wordt bewogen,
 Doe my den lesten dienst, Dorize, sluit myne oogen.

D O R I Z E.

Helaas! wat neemt gy voor in uwe woede? spaar
U zelve, en hoop op 't lot. wie weet wat uitkomst... maar
De koning komt.

T W E D E T O N E E L.

M I N O S , S C I L L A , D O R I Z E , M E N T O R .

I K M I N O S .

IK zal myn oogmerk u ontdekken,
Prinzes, gy moet terstont uit deze tent vertrekken.
't Verraadt, door u gepleegt aan vader Nizus kroon,
Die misdaadt dreigt my met de gramschap van de Goôn,
Zoo gy hier langer toeft: ik moet hun' last volbrengen.
Zy willen in myn tent uw toevlucht niet gehengen.
Myn legerwichelaar, die op den uitflag wacht,
Heeft my voor 't oog van 't heir dat hoog bevel gebragt,
En alle harten door zyn Godtspraak ingenomen.
Zy dreigen door geweld myn weigring voor te komen.
De priesterlyke tong, verheerlykt als een tolk
Der Goden, werkt met kracht op 't ingewandt van 't volk.
Dies hou my buiten schuld. 't is niet in myn vermogen,
In 't uiterste gevaar, uw byzyn te gedoogen.

S C I L L A .

De vondt, dien gy verdicht, verblindt myne oogen niet.
Ik ken, ik ken dien Godt, die myn vertrek gebiedt.
Maar, neen, 't is een Godin, om haar bevalligheden
In 't koor van uw gemoedt geviert en aangebeden.
Myn zutter

M I N O S .

Ja , die wordt verheerlykt in myn zin.
 Uw ondeugdt wekt myn haat , daar ik haar deugdt bemin.
 En dat ik ben gezint deze eedle deugdt te kroonen
 Door tekens van myn gunst , zal ik noch heden toonen .

S C I L L A .

Verryk haar door de trou met uwe kroon en staf,
 In spyt des bruidegoms dien haar het nootlot gaf.
 Ga heen , ondankbre , laat uw bruiloftstoortfen rooken,
 Wanneer gy 't lykaltar voor Fokus hebt ontstoken.
 Ga , vul de doodbus met zyn lykafch door uw handt ,
 En op de zelve plaats daar 't huwlyksoffer brandt .
 Maar zyn ontrufte fchim zal aan de Goden klaagen ,
 En u met uwe bruidt voor hunne vierschaar daagen .
 Hoe zal de wraak , uw rust ontroeren ! straf op straf
 Zal u vervolgen , en geleiden naar uw graf :
 Een straf , voor u en voor uw onderdaan beschoren .
 De Goden treffen zelfs de burgers in hun' tooren ,
 Wanneer de koning zich bevlekt met euveldaân .
 Zoo moet uw ryk erlang door landtkrakkeel vergaan ,
 En burgerlyken twist . het bloet door 't ftaal vergoten ,
 Moet bruifchen , als een zee , langs uw verheve sloten ,
 En froomen in de zaal van 't hof , daar Dartelheit
 Den middagdifch ftoffeert , en weelde uw nachtkoets fpreidt .
 Zoo moet de felle Moordt , ten afgrondt uitgelaaten ,
 Een dodelyk toneel ontfluiten op uw ftraaten .
 Ik zie de bruidt omhelst haar minnaar op den grondt :
 Zy luikt zyn ftervent oog , en kuf den bleeken mondt .
 De vrouwen vluchten van uw' woedende onderdaanen ,
 En laaven 't jeugdig krooft , in plaats van melk , met traanen .

Zoo

Zoo deelt de zuigeling, in dien bedroefden ſtaat,
 In d'algemeene elende, en wordt getraft om 't quaadt
 Dat uit uw welluſt ſproot. het zaadt, uit u geboren,
 Uw dochters hebben zelfs u ramp op ramp gezworen,
 Zy zullen u eerlang verraadē, en uw ryk
 Veel onheil brouwen, my in gruwelen gelyk.
 Dit ſpel ik, en noch meer, ja, Minos, hoor my wenſchen,
 Maar beef, ja beef, tiran, rampzaligſte aller menſchen!
 Myn vier is uitgedooft. myn liefde, in razerny
 Verandert, zet in 't hart myn wraakzucht krachten by.
 Niets woedde ooit feller, dan een haat, uit min geſproten.
 Nu gy myn gunſten en verdienſten hebt verſtooten;
 Zoo moet uw ryksgrens, by den nagebuur veracht,
 Van monſters krielen, als uw vrou heeft voortgebragt.
 't Orakel ſtop' zyn oor voor uwe wichelaren.
 De ravens knarſten by den rook van uwe altaaren.
 Zoo ſtrekke uw offerſpys, daar gy uw' feeſten viert,
 Als walglyk aan de Goôn, een prooi voor 't roofgediert.
 Zoo moet een vier van wraak door al uw ſteden blaaken,
 Uw hoſtrans door 't geweldt der donderklooten kraaken
 En nederſtorten, tot gy door den val verplet,
 Den doodſnik uitblaakt op uw koningklyk banket:
 Ik vloekte u meer, tiran, zoo 't ſtont in myn vermogen.
 'k Bezwyk. Dorize, koom, en lei my uit zyne oogen.

D E R D E T O N E E L.

M I N O S , M E N T O R .

M E N T O R

Wie ſchrikt niet, groote Goôn, die zulk een gruwel hoort!
 Een

Een gruwel, die myn hart gelyk een fchicht doorboort!
 ô Hemel! keer dien vloek, en kroon ons met uw' zegen.

M I N O S.

Maakt u de gramfchap van een razent mensch verlegen?

M E N T O R

De vloek, gefproten uit de driften van haar haat,
 Dreigt zelf den offerdienft, de hooftzuil van den Staat,
 De ziel van 't gansche ryk. wie kan dien hoon gedoogen?
 Een zaak, van dat gewigt, dient nader overwogen.
 Men moet haar ftraffen.

M I N O S.

Neen. zy is genoeg geftraft.
 De fchuldt, die haar vervolgt en steeds ontrufft, verfchaft
 Haar overvloedt van ftof, en zy bezwaart haar lyden.
 Geen grooter plaag, dan met een knaagent hart te ftryden.
 Men vindt, van Goôn en mensch verlaaten, trooft noch heul.
 't Geweeten, overtuigt van 't fchelmftuk, ftrekt een beul,
 Die onophoudelyk kalfydt met felle flagen.
 De lyftraf maakt een eindt van 't leven; en de plaagen
 Verdwynen door de doodt: maar wroeging over 't quaadt
 Verwekt ontelbre doôn. zaagt gy niet in 't gelaat
 Van Scilla 't vonnis van een ftrenge ftraf gefchreeven?
 Het opperfte gerecht, waar voor wy menschen beeven,
 Heeft haar veroordeelt, en de wraak is op de been:
 En wilt gy, Mentor, dat ik haar verwyze; neen.
 Ik moet my zelve eens beproeven, en de hoeken
 Van myn misdadig hart, als rechter, onderzoeken.
 Gy weet, hoe 't nootlot door 't orakel heeft gefpelt,
 Dat my de lotbus in het onderaardsche veldt

Te beurt zal vallen, om der ftervelingen zielen,
 Die voor den rechterstoel eerbiedig nederknielen,
 Te vonnissen, naar 't goedt of quaad door haar begaan.
 Zal daar het schuldig volk voor myne vierschaar staan;
 En ben ik niet verplicht 't bewint dier groote zaaken,
 Door een oprecht gedrag en deugdt, my waardt te maaken?
 Zal ik misdadigen tot straffe en helsche pyn
 Verwyzen voor 't gerecht, en zelf misdadig zyn?
 't Is waar, ik heb den staf van Nizus wel gekreegen,
 Maar door een snoodt verraadt, en niet door 's hemels zegen.
 De Goden dulden 't quaad, maar hun' rechtvaardigheyt,
 Word nimmer aangemerkt als oorzaak van het feit.
 Wie weet of 't voordeel, dat myn heerschlust kan bekooren,
 Niet is gesproten uyt een werking van hun' tooren.
 Want overweeg met my de zaak, gelyk 't behoort.
 Aanschouw een dochter, door een wulpze min bekoort,
 Natuur en kinderpligt, en trou en eer verzaaken,
 En 't godtgewyde Schildt uit vaders tempel schaaken,
 En my de ziel van 't ryk, den zegen van den Staat,
 Aanbieden in myn tent. die tempelroof, dat quaad,
 Dat helsche lasterstuk, met woorden niet te noemen,
 Waar van de wereldt gruwt, dat al de Goden doemen,
 Ontsluit de vesting, daar zich 't volk voor my verklaart.
 Maar dit is 't minste noch van 't geen my heeft bezwaart.

M E N T O R.

Kunt gy de liefde tot Ismene in uwe zinnen
 Noch niet bedwingen, en dien hartstogt overwinnen?
 Hebt gy, gelyk 't behoort, u zelf gewelt gedaan?

M I N O S.

Ik heb dat doodlyk vier wel tienmaal wederstaan;

K k k k

Myn

Myn drift beschuldigt en veroordeelt. myn geweten
 Heeft zich in dezen ftrydt, gelyk 't betaamt, gequeten.
 Maar telkens quam de min, door reden neêrgevelt,
 In 't hart weêr boven, en ontworftelde 't gewelt.

MENTOR.

Zyt gy noch meester door uw tegenftant gebleven?
 Of moftge u weder aan die driften overgeeven?
 Verklaar u nader, vorft.

MINOS.

Myn edelmoedigheid
 Heeft tegens deze min met grooten ernft gepleit,
 En myn geweten heeft het vonnis uitgesproken.
 Gy, die dit heilig vier hebt in myn borft ontftoken,
 Gy, die myn togten hebt beteugelt, groote Goôn,
 Gy fchenkt my door uw gunft een parel aan myn kroon.
 Ik moet myn dankbaarheid voor zulk een weldaadt uiten.

V I E R D E T O N E E L .

MINOS, MENTOR, AGÉNOR.

AGÉNOR.

MYn heer, de priester wacht met ongedult hier buiten.
 Het altaar ftaat gereedt, en al de plegtigheid
 Is lang voor uwe tent in 't oog van 't heir bereidt.
 Men wacht naar 't offer om dit groote feeft te vieren.
 Hebt gy de keur gedaan?

MINOS.

Laat tweepaar jonge ftieren,
 Maar nooit door 't juk geprangt, te voorfchyn brengen, om
 Te flagten, haal Ifmene en haaren bruidegom,

En

En vader aanstonts hier.

A G E N O R.

'k Gehoorzaam uw begeeren.

V Y F D E T O N E E L.

M I N O S , M E N T O R.

M I N O S.

J A, Mentor, ik heb my verwonnen, en wy keeren
 Ons tot de deugd. gy zult aanschouwen dezen dag,
 Hoe veel die reedlykheit op myn gemoedt vermag.
 Zou ik zoo groot een trou, als ooit myne oogen zagen,
 Vervolgen met geweld, en door myn driften plaagen?
 Myn hart, doorluchtig paar, tot uwe hulp bereidt,
 Schenkt aan uw min de vrucht van haar stantvastigheid.

M E N T O R.

Zoo triomfeert gy, door u zelf te wederstreeven.
 Uw edelmoedigheid, in 't hart van 't volk geschreven,
 Zal eeuwig uwen roem verheffen, en de Faam
 Zich steeds vermoejen door 't verbreiden van uw' naam.
 Het purper troongewaadt, de glans der kroonjuweelen,
 Eertekens van 't gebiedt, die 't hart door d'oogen streelen,
 Staan doof en duister by de stralen van de deugd.
 Uw groot besluit, myn heer, verwekt my groote vreugdt.

M I N O S.

Verhef myn luister vry. ik heb door 's hemels zegen
 Deze overwinning, maar met zweet en angst, verkregen.

M E N T O R.

Hoe feller tegenstant, wanneer men met een slaal
 Om eer in 't vechtperk strydt, hoe grooter zegepraal.

K k k k 2

Z E S-

Z E S D E T O N E E L .

MINOS, NIZUS, ISMENE, FOKUS, MENTOR,
ARSINOË, AGÉNOR, LYFWACHT.

M I N O S .

GEdoog, prinses, terwijl de priesters ons verbeiden,
Dat ik u met myn handt mag naar 't altaar geleiden.

I S M E N E .

ô Blyde boodtschap! ô bekorelyke doodt!
Myn hoop! myn toeverlaat! ik groete u in den noodt!
Vaarwel, myn vader, leef, en heb ik iets misdreven,
Scheldt my de misdaadt quyt, terwijl ik schei van 't leven.
'k Omhelze u, brave vorst. en gy myn bruidegom,
Vaarwel, vaar eeuwig wel, ô heldt! nu Minos kom.

F O K U S .

Gy zult niet sterven, neen, ik zal dat opzet stuiten.

M I N O S .

Bezadig u, myn heer. ik zal my klaarder uiten:
Ik zoek Ismene als bruidt te leiden, daar ik haar
Voor u . . .

I S M E N E .

Als bruidt! hou op.

M I N O S .

Gun dat ik my verklaar.

Gy zult myn gunst, indien . . .

I S M E N E .

'k Wil van die gunst niet hooren.
Zoudt gy my leiden, en uw trou myn hart bekooren?
Zou ik u volgen, en myn waarden heldt verraàn?
Ik weet noch middelen om my van u t'ontslaan.

Hou

Hou moedt, doorluchte prins, dat zult gy nooit aanschouwen.
Ik wacht de wreedste doodt, eer ik met hem zal trouwen.

N I Z U S.

Ja, sterf, Ismene, sterf, eer gy zyn wil voldoet.

I S M E N E.

Koom, wreekt Androgeos, maar door Ismenes bloet.

M I N O S.

Die drift van toornigheid, uit misverstandt gesproten,
Kan uw bekoorlykheên voor myn gezicht vergrooten.
Ik eer die gramfchap, als een vrucht der waare trou:
Maar denk niet, dat ik haar zal krenken: neen mevrou.
Uw haastigheid maakt u, maar tegens recht, verbolgen.
Ik zal u leiden, maar uw bruidegom zal volgen.
Gy zult prins Fokus zelf ontfangen van myn handt,
Voor 't oog van 't gansche heir, daar 't heilig offer brandt:
En op die plaats, daar ik Androgeos wou wreken,
Zal ik voor uwe trou het echtaltaar ontfteeken.
En gy, ô Nizus, zult dit ryk voortaan van my
Te leen bezitten, en elk zal uw heerfchappy,
Door myn bevel, gelyk voor dezen oorlog, eeren:
En ik zal met myn vloot terfcondt naar Krete keeren.

F O K U S.

Wat onverwachte vreugd ontmoet ons in den druk!

N I Z U S.

Myn dochter, dat ik u begroete in dit geluk.

I S M E N E.

De blydfchap van myn hart verbiedt de tong te fpreeken.

N I Z U S.

Uw edelmoedigheid, ô Minos, is gebleeken:
Gy blyft in uw triomf ook meester van uw hart.

K k k k 3

Is-

I S M E N E .

Heb ik u ooit gehoont, door 't perffen van myn smart,
Denk dat een minnares haar drift niet kan bepaalen.

F O K U S .

Door die verandering fal nooit myn krygsmoedt daalen.
Heb ik dit ryk weleer, in 't nypen van den noodt,
By 't blinken van het ftaal, in 't aanzien van de doodt,
Door myn geweer geredt, en in verfcheide flagen,
Ten dienft van Nizus ftaf, de zege wechgedraagen;
Nu gefp ik 't zwaardt op zy, voor uwe zaak, myn heer.
Ik zal my in den ftrydt opoffren aan uw eer,
En quytten, als ik my voordezen heb gequeeten.

A R S I N O Æ .

Dorize nadert ons, bedrukt en nat bekreeten.

ZEVENDE EN LESTE TONEEL.

MINOS, NIZUS, ISMENE, FOKUS, MENTOR,
DORIZE, ARSINOË, AGÉNOR, LYFWACHT.

M I N O S .

WAt deert u, dat gy keert in dien bedroefden ftaat?

D O R I Z E .

Leeft gy de reden niet uit myn ontflelt gelaat?
ô Ramp!

N I Z U S .

Vaar voort, Dorize.

D O R I Z E .

Ik kan my niet verklaaren.

Ach! Scilla...

I S M E N E .

Groote Goôn! wat zal ons wedervaaren!

D o -

D O R I Z E.

Zy leeft niet meer.

I S M E N E.

Helaas!

M I N O S.

Verhaal haar doodt.

F O K U S.

Vaar voort.

D O R I Z E.

Zy heeft zich voor myn oog te deereylyk vermoordt.

F O K U S.

ô Gruwelyk besluit!

M I N O S.

Verhaal d'omftandigheden.

D O R I Z E.

Gy zaagt haar uit uw tent, myn heer, vol wanhoop treden.

Haar vloeken toonden u de driften van haar hart.

Koom, fprakze, koom, Dorize, en deel in Scillaas smart,

Verlaat my niet: gy hebt my blyk van trou gegeeven.

Koom laat ons nu voor 't lef langs dezen oever ftreeven:

Hier hebt gy menigmaal voordezen handt aan handt

Met my gewandelt eer myn vyandt was gelandt.

Hier heb ik u 't geheim van myne ziel ontfloten,

Maar in een andren ftaat . nu leggen Minos vlooten

Gereedt om hem naar 't ryk te voeren over zee:

Hy keert, en laat my hier, maar voert myn fchaduw mee;

Zy zal om 't paviljoen, gelyk een nachtfpook, waaren,

En in den fleep zyn geeft ontrufften op de baaren.

Ach! was die ryksvloot, als getuige van myn fchandt

En tempelfchennis, nooit verfcheenen aan dit ftrandt!

Ziet gy myn fchelmftuk in de purpre watervaanen

Niet

Niet levende afgebeeld? barst uit, barst uit, myn traanen,
 En spoelt die schantvlek af. en gy Alkathoë
 Myn vaderlyke stad, in oorlog en in vreë
 Van elk verheerlykt, smoor voor 't oog der nagebuuren
 Myn misdaadt onder 't puin van uw gesloopte muuren.
 En gy myn vader, dien ik eeuwig ben verplicht,
 Die my door 't voorbeeldt van uw leven hebt gesticht,
 (Ach! hadde ik u gevolgt!) vergeef myn trouloosheden.
 Zoospreektze, en trekt gewint een moortpriem uit haar kleeden
 En drukt hem, eer ik 't merke, in 't hygende ingewandt. '
 Zy zygt in mynen arm, en uit myn arm in 't zandt,
 Bevochtigt door haar bloet. ik schrik, en buig my neder
 Ter aarde, en gryp den pook: maar aanstonts ruktze weder
 Dat moorttuig uit myn handt, en kust het bloedig staal.
 ô Werktuig, zegtze, van myn leste zegepraal,
 Ik hadde u uit de stad tot noothulp meëgenomen,
 Onkundig wat my door myn min mogt overkomen;
 Nu hebt gy door myn handt 't gewenschte werk verricht.
 Hier zwygtze, en geeft den geest, en ik sluit haar gezicht.

ISMENE.

Myn zuster, ach! wat heeft uw razerny bedreven!
 Gy roofde ons heiligdom, en na dien roof, u 't leven.

NIZUS.

Schoon zy myn rampen heeft veroorzaakt door haar feit,
 Noch voel ik dat natuur van binnen voor haar pleit.

MINOS.

Verban die tederheit, myn heer, uit uw gedachten.
 Die zoo haar vaderlandt verraadt, verdient geen klagten.
 Koom, volg, wy zullen u geleiden naar den troon,
 Maar eerst dit huwelyk voltrekken voor de Goën.

Einde van het vyfde en leste Bedryf.

BOE-

L. ROTGANS

BOEREKERMIS.

QUANTUM EST IN REBUS INANE!

L. ROTGANS
BOEREKERMIS,
HET EERSTE BOEK.

MY lust het jaarfeest van de buurt eens af te maalen,
De dartelheden van de landtjeugd op te haalen,
En d'oude gryzaarts, krom en dronken, in dien staat
Met waggelende schreên te volgen langs de straat.

*Oog-
merk
des
Dich-
ters.*

Gy Nachtbachanten en rinkinkers, Liber's knechten,
En gy paapinnen, die met slingerende vlechten,
Bemorft en ongekemt, als uitgelaten zwiert:

*Aan-
roe-
pinge
aan de
Ba-
chan-
ten.*

Die met een puilent oog Godt Bachus jaarfeest viert,
Of plag te vieren aan den voet van zyne altaaren:
Brootdronke wyven, die, als zinnelooze schaaren,
In 't ruige pantersvel, gedurig Evoé

Liet klinken over 't woudt, ontwaakt, verhoort myn beê;
Komt, helpt my zingen, en verlaat uw nachtspelonken:
Uw byzyn moet myn vier in dit gedicht ontvonken:
Gy zyt op zulk een stof volkomen afgerecht.

En gy, ô bestevaâr, Sileen, getrouwe knecht
Van vader Bromius, die eertydts, zat en dronken,
Al knikkebollende op uw ezel plag te ronken,

*en Sile-
nus.*

Daar gy den wynstandaardt naar 't Indiaansche strandt
Geleidde, met uw heer, ontwaak, ô Hoofdtbachant!
Ik noode u hier ter feest by 't leegen van de stooopen.
Uw graauhaar sla voor my de bron van Pindus open.
Ik schroome aan Pegazus dien dienst in dit geval
Te vergen. neen, Sileen, spoei voort, uw graautje zal

My best de toonen van uw meesters hoogtydt leeren,
En 't ongebonden feest met zyn gebalk vereeren.

De Dichter wordt in den morgenstondsde landtjeugtwaar, en beschryft den opschik der boere meisjes.
Apollo had zich moede in Thetis arm gekust,
En sloop ten zeebedde uit, en stoorde myne ruit,
Wanneer ik langs den weg, beplant met groene boomen,
Een veldtgerucht vernam, en zag in 't naderkomen
De landtjeugdt handt aan handt spanseeren, opgetooit
Met witte huiven, net gestreeken en geplooit.
De haarnaaldt stak in 't hoofdt. de keten van koralen
Blonk om den roffen hals, om met meer zwier te praalen.
De zilvre sleutelreeks, en beugeltas, daar by
Gehangen, klonk in 't gaan, en wapperde aan haar zy.
Het blaauwe keurslyf droeg 't livrei van haare kaaken.
Beneden gloeide een rok, gesneên rit roodt scharlaken,
Die mooglyk in een jaar geen zon- . . maanlicht zag,
Maar, tot dit feest gespaart, zoo lang vergeeten lag
In Grietje Goris kist. de hoolblok was versmeeten,
En halfgesleeten klomp, voor muiltjes, net gemeeten.
De witte handtschoen dekt den purpren arm, half gaar
Gebraden door de zon, geschildert jaar op jaar.
Zoo zag ik langs den weg de boeremeisjes treden.

en de toerusting der boere knechten.
De knaapen, die hun' tyd in 's meesters dienst besteeden,
Verscheenen aan heur zy, versiert en opgeschikt
Met broeken om de kuit met linten toegestrikt.
Het hemdt blonk om den hals met tweepaar zilvre knoopen.
De hemdtrok gladt geperst, en aan de borst half open,
Was voor en op de mou met passément bezet.
Een ander vryer droeg een saaje wambes, net
Gesneden naar de kunst door loome Gys van Koten;
Een speetluis, welbekent aan zyn twee beerepooten,

En dikgezwollen buik. hy was een kunstenaar,
 Die geestig 't stof door 't oor kon haalen van de schaar.
 Een ander hadt een rok, wel lang en ruim gesneden,
 En op den groei gemaakt, gehangen om zyn leden,
 Noch versch gekocht in steê, in 't Vlaamsche spinnewiel,
 Dicht aan de luizemarkt, by Govert zonder Ziel.
 De sluier om het lyf verbeeldde 't kermisteken.
 De hoeden, glat geveegt, geschuiert en gestreken,
 Braveeren op de kruin, en blinken, onder 't gaan.
 Als uitgebraakte vocht by 't schynen van de maan.
 Zoo treedt men handt aan handt gedoft met kermiskleeden
 Ik schiet myn rok aan 't lyf, en volg hen daarze treden,
 Begeerig om dit spel t' aanschouwen, en hun zwier,
 Hun handel en gebaar te maalen op 't papier.

Zoo dra 't gezelschap aan de dorpbrug was gekomen,
 Zag ik een ouden gryn, van blydschap ingenomen,
 De meisjes een voor een begroeten met een kus.
 Hy gaf aan elk de handt, en sprak in 't endt aldus:
 Zyt welkom in ons dorp. wy fullen samen spyzen.
 Ik nooi jou aan myn disch. en jy, ô Bregje Gyzen,
 ô Dochter van myn vriendt, en puikje van de buurt,
 Moêr Teunis heeft voor jou heur schotels schoon geschuurt,
 En 't gansche huis gestoft van boven tot beneden.
 't Is zulk een puntig wyf. zy heeft my lang gebeden,
 Dat ik op 't hoogtydt jou zou nojen met jou vaâr.
 Koom binnen met jou volk. de kermisharst is gaar.
 Ik heb een paterstuk gezojen van een stiertje,
 Geweidt van Melkerbuur, jou oom: het was een diertje,
 Net even oudt als jy, en met jou opgebracht.
 Ik heb 't voorleden jaar gekocht en toen geslagt,

Zy
 gaan
 hand
 aan
 hand
 naar de
 kermis.

Een
 oudt
 man
 verwel-
 komt en
 nodige
 het ge-
 zel-
 schap
 in zyn
 huis en
 aan
 zyn
 tafel.

Maar in de kuip gespaart voor jou, myn lieve moertje,
 Koom binnen, 'k zal jou wel onthaalen met het boertje
 Dat naar jou heilyk staat. ik zie 't wel aan zyn neus;
 De linker is verliefte. maar jy blyft even beus,
 En wilt noch niet. zoo heeft jou vaartje leest gesproken,
 Die 't heilyk geeren zag. koom, zie myn wyfeens kookken.
 'Zy heeft wat vleesch en spek gehangen over 't vier,
 En worsten, leest gestopt door zinnelyke Knier,
 Ons buurwyf: z'is zoo net. jy hoeft niet vies te wezen.
 Het is geen druipneus, neen, dat heb je niet te vreezen.
 Noch heb ik ryfstenbry, bestrooit met pypkaneel
 En suiker. ô, die kost glyt zachjes deur de keel!
 Ik zal ook heering, pas gezouten, op doen maaken,
 Spekvet en dik van rug. daar zal ons bier op smaaken.

*Beste-
moer
komt
ook te
voor-
schyn.* Terwyl de gryzert het gezelschap noodt, en praat,
 En op zyn maaltydt stoft, komt bestemoer op straat
 Van 't vier geloopt met een van haar dochters zoonen.
 Het zweet droop langs haar neus en ingevalle koonen.
 Zy had een schuimspaan in haar maagre vuist gevat.
 De hemdtsmou, opgeschort tot aan de schouders, zat
 Met spelden vastgehecht. zy noodde, bly van zinnen,
*De ker-
mis-
gasten
gaan
naar
binnen.* 't Gezelschap in haar huis. dat tradt verheugt naar binnen.
 En ik ging voort om al de kermisvreugdt te zien,
 En 't geen 'er buiten of in 't jonkspjel zou geschiên.
*De boe-
ren
gaapen
naar de
potfen
der goe-
chela-
ren.* Terwyl ik wandel, door nieuwsgierigheid gedreven,
 Zie ik van verre in 't dorp twee goochelaars, verheven
 Op hunne ladders staan, die rustende aan den muur,
 Het volk vermaaken by 't gezwets met kuur op kuur.
 De kinkel grynst en houdt zyn oor en mondt wyt open.
 Hy schatert, juicht en zwelt, terwyl zy windt verkoopen.

De tandelooze bes, die lang aan 't flerezyn
 Noch onlangs lag te bedde, en kromp van smart en pyn,
 Vergeet haar leet. dit spel kan haaren geest bekooren.
 Zy grinnikt in haar vuist, en meesmuilt onder 't hooren.
 Zoo werken ydle klap en potsen in 't gemeen
 Veel meer op 't hart van 't volk, dan welgezoute reên,
 En stichtendt onderhoudt: als Heerroom eertyds leerde,
 Toen hy de kermisvreugd verfoeide en 't feest blameerde.

Daar kreeg ik by geval de kaatsbaan in myn oog.
 D'een boog en kromde 't lyf. een ander hygde en vloog
 Zyn eige schaduw na, en kruifte heen en weder.
 De kaatsbal ryft omhoog, en daalt weêr schielyk neder.
 Maar weinig denkt de jeugt, by 't vlieden van den bal,
 Hoe dat haar leven strekt een speeltuig van 't geval,
 Een kaatsbal van 't geluk. maar zangster, staak uw precken.
 Een ander stoor' de vreugd en geesfel' de gebreken.

*De
Kaats-
baan.*

Daar zag ik op den grondt een ry van keegels staan.
 Men wedt, men schreeuwt, en smyt de munten door de baan.
 De jongen schudt zyn beurs, en spilt de zilvre schyven,
 Zoo lang vergadert met zyn meesters vee te dryven.
 De knopen, uit de broek getrokken, en van 't hemdt:
 't Is al verlooren. Goôn! hoe is zyn hart beklemt!

*De
Keil-
baan.*

Hier blinkt de kermiskraam, verrykt met beugeltassen
 En sleutelreeksen, die de boeremeisjes passen;
 Want bouman hadt haar huur voor 't gansche jaar betaalt.
 Elk zoekt haar gading by de koopvrouw, en verdwaalt
 Schier in haar keur, door al 't verschiet van koopmanschappen.
 D'een dingt een voorschoot, en een ander stof tot kappen.
 Men toetst de gouden bel, en Dibbrig koopt een paar.
 Maar bruine Wybrig steekt een blanke naaldt in 't haar,

*De ker-
mis-
kraa-
men.*

En

En Teuntje, meest gekapt met strikken aan haar ooren,
Zoekt naar een stelsel, om heur vryer te bekoren.

Daar koomt een boerezeun, geslopen uit een hoek,
De meidt verrassen met een zoeten kermiskoek.

De w. i. fel- kraam. Gins rookt de wafelkraam, daar Jaap en bleeke Styntje
Vast smullen zy aan zy, besloten door 't gordyntje;

Hy veegt de boter van haar lippen met een kus,
En vat haar in den arm. maar 't meisje zegt: sus, sus,
Bedwing jou, lieve Jaap, aars gaat myn eer verloren.

Wacht tot wy zyn alleen: de bakster mogt het hooren.

Dronke boeren. Wat verder kruift een vent bestoven langs de straat.
Hy vloekt, hy dreigt, hy scheldt, en slingert daar hy gaat.

Toen riep'er een: sta ruim! die keutel is beschonken!
Wel hoe veel vaanen heeft die biervlieg wel gedronken,

Of mutsjes brandewyn? sta, sprak een jongen, blyf
Wat achter, heerschap, of hy valt ons beide op 't lyf.

Ik ken dat gulzig zwyn, 't is Jasper met de kuiten,
De weert in d'Uilevlucht, een herberg, daar de guiten
En luie beedelaars vergaären in den nacht

Daar wordt gestolen goedt door dieven t'huis gebragt,
En van zyn wyf verkocht: gelyk de buuren zeggen.

Indien men dezen quant deê op de pynbank leggen,
Wat zou hy klappen! 't is de grootste guit van 't landt.

Hier zweeg de jongen. en toen zag ik aan den wandt
Een andren dronkert staan, verbleekt en dootsch van kaaken.
Ik vreesde dat die vent zyn darmen uit zou braaken.

Geen brandtspuit loft zoo snel het water, als de maag

Klagt van een vrou. Het ingezwolgen nat. dit beurt vast alle daag,
Zei 't wyf, dat by hem front. ei wil myn klachten hooren.

Heb deernis met myn ramp. och arm! ik ga verloren,

En

En raak in arremoe met zulk een dronken bloedt.
 Zyn onverzaadtbre keel verzwelgt vast al myn goedt.
 Hy heeft, niet lang geleên, een zilvre bel verdronken
 Van Pietje, 't jongste kindt, hem deur zyn peet gefchonken.
 En Aaltjes pillegift was haast deur 't gat gelapt:
 Daar hadt de weerdt al voor zes gulden op getapt.
 Ik heb hem weêr geloft, en in myn kas gesloten.
 Zoo zuipt hy dag op dag; en 't heeft my lang verdrotten.
 Myn kinders kryten t'huis van honger; slap en slaau.
 Toen quam een ander zwyn. de straat viel hem te naau.
 Zyn huisvrouw schraagde met haar arm zyn zwakke leden,
 En brogt hem geeren t'huis. hy luistert naar geen reden,
 Maar hoont den dienst en zorg door schelden, vloekt de trou,
 En loont met dreigen zelfs de noodthulp van zyn vrou.
 Wat werkt de drank in 't volk al kluchtige gebaarden!
 Hoe kan een reedlyk hart door dronkenschap ontaarden!
 Wat brengt zy vruchten voort, verscheide van natuur!
 Zy slypt de wapens voor de gramschap; stookt een vuur
 Van twist en tweedragt in de menschelyke zinnen.
 Z'ontsluit het hart, en laat de vuile driften binnen.
 Zy spreidt de lustkoets voor d'onkuifcheit, die de ziel
 En 't lichaam smet. gelyk een roerelooze kiel,
 Door stormen op de zee geslingert heen en weder,
 Dan aan de wolken ryft, of stort ten afgrondt neder,
 Totze eindlyk, op een klip geslingert, barst van een:
 Zoo kruist een dronkert op de golven hier bencên;
 Tot zyn verzwakte kiel, ontbloot van 't roer der reden,
 Op bank of klip vergaat van ongebonde zeden.
 Maar, kermiszangster, tree niet verder in 't moraal.
 Die ernst voegt by geen boert. blyf by uw oude taal.

M m m m

Want

Aan-
 mer-
 king
 over de
 dron-
 ken-
 schap.

Gelyke-
 nis van
 een
 roer-
 loos
 schip:
 daar
 de
 dron-
 kers by
 verge-
 leken
 wordt.

Besl-
 ping
 over
 deze
 uiswei-
 ding.

Want Momus, juffer, zal die dwaling niet verschoonen.
 Hoe durftge in 't kermispak u zelf zoo statig toonen?
 (Dat zal de schimper u toebyten) zoo gy 't quaadt
 Wilt heeklen, steek uw leên in zediger gewaadt.
 Verwerp de haneveer en bonte kermislappen.
 Bedek uw lyf met zwart, uw hoofd met floersche kappen.
 Tree zoo den preêkstoel op, en geessel daar, en wraak
 De feilen van het volk. maar weder tot de zaak.

Twee jongens lopen met beelde-kassen. Daar wordt een Haan verzoont die door een Arendt en zyne hulpge-nooten ont-pluimt wordt.

Daar staan twee jonge maats; elk heeft wat raars te kyken:
 D'een draait een poppekas waar in de beelden pryken
 Van weitsche juffers, naar den nieuwen zwier gehult,
 En groote hanffen, mooi geschildert en vergult.
 De tweede toont een Haan, van hoogmoedt opgeblazen,
 Die met een Arendt twist, en op zyn spys komt aazen.
 Hy hadt alrede een deel gedragen in zyn nest:
 Maar d'Arendt komt op 't mat, door wraakzucht aangeprest,
 En stoort den vogel met zyn trouwe Hulpgenooten.
 Zy vlieden in zyn kam, en plukken, en ontblooten
 Hem van zyn veeren, tot hy moedloos heene vlucht,
 En by zyn hennen om 't verlies der pluimen zucht.
 Dit kon men op de straat voor weinig gelt aanschouwen.
 En ik bezag dit spel, daar jongens, mans en vrouwen
 Toeschooten: want de knaap riep luitkeels by de schaar:
 Kykt, vrienden, kykt, 't is mooi, fraai, kurieus en raar.

Een oude beije met olikoeken.

Hier veilt een bestemoer, gekapt met zwarte doeken,
 Met een tramlant geluit, 't banket van olikoeken.
 Haar neus druipt in 't gebak, zy ziet 'er grimmig uit.
 Men teldt de jaaren uit de ploojen van haar huidt.
 De krukken rusten op de tafel naast haar voeten.
 Zyzwetft voor burgers, voor geboerte, en groene knoeten,
 West-

Westfaalsche helden, dien de zeis verstrekt een speer,
Grasridders, onverfaagt by 't zwaajen van 't geweer.

Toen ging ik voort, en zag een groot getal van wyven,
En dacht, laat hooren wat zy klappen en bedryven.

Zy zaten zy aan zy in 't kermiskleedt op straat.

Een oude labbekak begon aldus de praat

Wat hoortmen al! gaat Koen met Fytje Krelis trouwen?

Och! ik beklaag de meid, en 't heilik zal heur rouwen.

Foei! 't is een schandtvlek van heur eereelyk geslacht.

Hoe werdt heur bestevaar deur 't gansche dorp geacht!

Hoe is d'oprechthet in al zyn doen gebleeken!

Daar weeten d'ouwe liên noch daaglyks af te spreekén.

Ik heb heur moertje zelf; peet Wyburg, lang gekent.

Dat was een deugtzaam wyf, mildadig zonder endt.

Zy liet het gansche jaar van slechte luitjes spinnen,

En schonk wel ruim de helft aan arme huisgezinnen.

Hoe vreedtzaam was zy! en de vrientfchap was heur les.

Maar 't volk van Koenraadt sprak niet anders dan op 't mes.

Daar was geen kermis of men zag 'er bei zyn oomen,

En vaâr, schoon lang getrouwt, met lichte veugels komen.

Daar hing men bal en mes baldadig veur de kroeg.

En hoe zich Koenraadt in zyn eerste heilik droeg,

Is elk genoeg bekend. wat moft die vrou verdraagen!

Hoe wierdt die arme floof mishandelt en geslaagen!

Hoe zag z'er uit op 't leff! hoe mager! zulk een man

Te trouwen, slechte Fy! och arm! wat gaat jou an!

Hy is een kaale neet, en jy quamt van de ryken.

Je zult van 't hoogste huis jou leet niet overkyken.

Hier zweegze: en ieder zei haar mening met een woordt

Op Fytjes trou. en straks voer dus de snapster voort.

*Klap-
pende
wy-
ven.*

*Een
oude
praat-
meêr
maakt
een be-
gin met
het
buis-
welyk
van
Koen-
raat en
Fytje
Krelis.*

Zy be-
rispt de
groots-
heit
van
Jooft.

Hoe draaigat ryke Jooft uit grootsheit langs de wegen!

Ik denk wel hondertmaal: hy zal de steenen veegen,

Steek maar een beuzem in zyn poort. dat is een man!

Ja wel, hy heeft meer geldt als hy rejieren kan.

Nou wroet hy daaglyks tot de kneukels in de schyven.

Maar toen hy hier te landt quam op een stroowis dryven,

Toen was 't zoo breed niet met dien snoever, dat je 't weet.

Roel gaf hem 't eerste werk. hy leegde daar 't sekreet.

Voorts liep hy dagelyks wat schoojen by de huizen.

Hy brogt wat meê de poep, 't is waar, maar 't waren luizen.

Doch ik misgun den man 't geluk niet, zeker neen.

't Is pryslyk dat men raakt deur arbeidt op de been.

Hy quam zyn eieren by Kniertje zacht te leggen.

Hy is ook zuinig en heel werkzaam, moet ik zeggen.

Maar al die hovaardy steekt ieder een in 't oog.

Myn besje zei altydt; haal nooit jou zeil te hoog.

De windt van veurspoedt kan haast draajen hier beneden.

O, 't is een mooie spreuk! dat zeggen steunt op reden:

Denk wie je bent geweest. dat komt, kan ook vergaan.

't Geluk, zei Pete Griet, staat op een gladde baan:

't Ontglyt ons eer men 't denkt. gelyk men ziet gebeuren.

Maar veul zyn oorzaak dat ze namaals moeten treuren.

Men gaat deur hovaardy ver boven 't kappetaal.

Ja wel, die hovaardy maakt menig arm en kaal.

'Zie Weintje Floris maar. dat was een vrou der vrouwen!

Het heugtme dat ik heur met Robbertbuur zag trouwen.

Wat hadt dat paar bekyks! het gansche dorp liep uit.

Dat was een stasie, kindt! dat was een weitsche bruidt!

Dat was een bruiloft! wel, ik meen dat zy daar brasten!

Men schonk mooi franschen wyn met suiker veur de gasten.

Het

Weint-
je Flo-
ris
trout
prach-
tig.

Het bier was ongezont, die drank haart in de keel.
 En toenze kraamde quam men driemaal op kandeel.
 En Lysje moêr kreeg mooi een jak met wye mouwen.
 Hoe tradt de kraamheer om zyn kindt ten doop te houwen!
 Maar wie de vader was, daar sprak men kluchtig af.
 Nou dat 's wel meer gebeurt. de man leit al in 't graf.
 Hoe kostlyk hielt men huis met smullen en trakteenen!
 De kinders gingen weitsch en deftig in de kleeren.
 Maar toen de smulpaap sturf, was al de poen verquist;
 En Weintje lei heel knap de sleutels op de kist.
 Nou is heur armoe met geen tongen uit te spreken.
 Maar Niesje jaspers wist het beter te besteeken.
 Heur man hadt schulden, en lag lang heel ziek te bedt.
 Zy kreeg de vonken in de neus, en pakte net
 Den besten aap byeen by ontydt en by nachten;
 En brogt al 't zilverwerk by vrienden, die heur wachtten,
 En wol en linnen, want zy was wel onderleit,
 En koper, tin, en geldt, en al, in 't kort gezeit.
 Jan Rombouts gaf den geelt, maar lag pas onder d'aarde:
 Of elk quam om zyn geldt. wat vondt men? niets van waarde:
 Een oude bank of stoel, een aarde pot of kan,
 Een kas, maar zonder goedt: en Nies wist nergens van.
 Zy wierdt niet eens beschaamt; ja dorst wel presenteeren,
 Dat zy het veur 't gerecht met eeden wou bezweeren.
 Zoo ging de kredeteur van 't sterfhuis vol van rou.
 En Nies zit warm en zacht, ja blyft een ryke vrou.
 Noch durft zy onbeschaamt by ieder 't hoofdt opsteeken,
 En elk braveeren, als zoo dikmaals is gebleeken.
 Nou wordt ze weer gevryt. al benje schelm of dief,
 Meinedig, hebje geldt, geen noodt, men heeft je lief.

*hou 't
 kostlyk
 huis,
 maar
 ver-
 valt in
 armoe-
 de:
 Daar
 Niesje
 Jas-
 pers,
 door 't
 ver-
 voeren
 van
 haar
 beste
 goeds,
 zorg
 voor
 draagt.*

Maar, Metje Lammerts, jy plagt steeds wat nieuws te weeten.

't Is kermis; en jy suft. vertel ons wat sekreeten;

Want jy komt overal. begin: ik heb gedaan.

Hier zweeg de labbekak, en dus ving d'ander aan:

*Een
ander
wyf
begint.*

'k Was lest in 't naaste dorp, daar hoorde ik wondre dingen,

Waar van men deur het landt haast lietjes op zal zingen.

Geburtjes luistert vry met zinnen en verstandt.

Daar gaat wat meer om dan de meulen hier te landt.

*Histo-
rie van
Klaart-
tje.*

Je kent de dochter wel van Machtelt in de druiven,

Aan dees' zy van de brug, by 't veerhuis, die de huiven

En spaansche kappen styft en opmaakt naar den zwier;

*Een
mooi,
maar
quaadt
spree-
kent
meisje.*

Men noemtze mooje Klar. ô 't is een lebbig dier!

Wat heeft dat meisje van de buurt al quadt gesproken!

Peet Lysbet, zeize, liet te veul heur schoorsteen rooken,

En zou heur schoone goedt versmullen, ging 't zoo voort.

Maar 't is een zuinig wyf, geburtjes, als men hoort.

Dan ging Jans Franken al te veul deur 't dorp spanfferen

Met vryers, al te weitsch en zwierig in de kleeren.

Daar zaten dagelyks de steëlien op den vloer:

En die verkeerig lei nooit op een goeje moêr.

Maar 't is een zedig kindt: daar weet ik van te spreekken;

Die al heur handel ken. zyn dat geen vuile streeken?

Maai Goverts hadt haar zeun te dartel opgebragt:

Hy ging niet naar zyn staat, en wierdt van elk belacht.

Men zag hem fondags met een kleedt van laken praalen.

Maar 't was te borg gehaalt, en stont noch te betaalen.

Hoe loog dat kleuter! want die vrou, veur ryk vermaardt,

Heeft landt en zandt genoeg, en stookt heur eigen haardt.

Dan wou Kees Koenen steeds de hoogste woorden voeren,

En 't al reijeeren in het rechthuis van de boeren:

Maar

BOEREKERMIS I. Boek.

647

Maar 't was een windtbuil, en de grootste zot van 't landt.
 Hoor, hoe zy oordeelt: want de man heeft veul verstandt.
 In 't kort, zy wist van elk wat leugens te stoffeeren,
 En niemant quam in 't huis, of liet 'er van zyn veeren.
 Hoe heilig schein ze in al heur handel en heur werk;
 En sondags zatze veur de preêkstoel in de kerk.
 Dat miste nimmermeer: men zou de passie leezen,
 Zoo zundig zatze daar, uit heur getrokken wezen.
 En wierdt 'er 't quaadt bestraft, dan lietze zucht op zucht.
 Ja wel, wat gaat 'er om, gebuurtjes! 't is een klucht,
 Als ik 't bedenk. zy las by nacht in 't evangeli,
 Zoo luitkeels dat het klonk. dit hoorde bruine Beli,
 Heur buurwyf, en noch meer, en 't wierdt daarom gedaan.
 't Zyn al geen koks die meest met lange messen gaan.
 En schyn bedriegt. dat zult gy hooren uit myn zeggen:
 Als ik jou al 't bedryf van Klaar eens uit zal leggen.
 Het was 'er kermis in dat dorp, niet lang geleên:
 Dan komen daar de maats en meisjes ook by een,
 By Floris Eenoog in 't gekroonde waterzootje.
 Hy vult de kannen met het bier gelekt in 't vlootje,
 De gansche week verschaalt. zoô gierig is die vent.
 Nou dat 's tot daarentoe. die zaak is elk bekend.
 Ik weet 'er ook wel meer, die juist niet zuiver tappen,
 Maar dubbelt schryven, als de maats de schyven klappen:
 Het was dan kerremis; gelyk ik heb gezeit,
 Toen Klaar, na lang gevry, naar 't jongkspel wierdt geleidt.
 Maar tot het danssen kon geen vryer heur beweegen.
 Dat was ligtveerdigheid, en stont heur byster tegen.
 Dies ging men boven op een kamer. manke Tryn,
 De vrou van Floris, brogt een volle kruik met wyn,

*Haar
schyn-
heilig-
heit.*

*Zy
gaat op
een
kermis
met
een ge-
zele-
schap*

En

*in de
her-
berg,* En suiker en beschuit, om in de kom te brokken.
 't Gaat wel, sprak Tryn, zookan men ryke weerden fokken.
 Men lepelt beurt om beurt, en Jordan zingt een deun.
*daar
een
steedt-
sche
vryer
ver-
schynt;* In 't midden van de vreugdt verschynt een koopmans zeun:
 Een ryke fokkert, mooi, en aangenaam van zeden:
*die zyn
in haar
krygt,* Een vryer welgemaakt van boven tot beneden.
 Hy ziet de meisjes aan naaukeurig een voor een:
 Maar Klaartje bovenal bevalt zyn oog alleen.
 Want, ongeveinst gezeit, z'is mooi en jongk van jaaren.
 Men zou 'er zeker wel een zieke bruidt meê spaaren.
 Terwyl 't gezelschap woelt, en quinkeleert en lacht,
 En wyn met suiker slurpt, en speelt, verloopt de nacht.
 Men drinkt voor 't lest eens om. de meisjes willen scheiden.
 De vryers slaan gereet om heur naar huis te leiden.
 De steedtsche linker merkt dat elk zich vaardig toont,
 En afscheidt neemt: hy volgt en ziet waar Klaartje woont.
 Des morgens flont hy op heel vroeg, en ging naar buiten,
 En wachtte tot hy zag de meidt heur deur ontsluiten:
 Want Klaartje was ook vroeg gesprongen uit de kooi.
 Zy viel niet af by daag, maar scheen hem even mooi.
*met
haar
aan de
praat
raakt,* Hy sprak haar aan, en quam quansuis een bootschap maken.
 Zy raakten aan de praat van velerhande zaaken.
 Het was een looze vos, op vryen afgerecht.
 In 't kort, het meisje kreeg behagen in den knecht.
 Zy hadt hem in den nacht al dikwils aangekeeken,
 Dat Jordan hadt gemerkt. wat hoeve ik meer te spreken?
 De moeder was van huis. de vryster wierdt bekoort.
 Zy raakten 't samen eens. nou hoortmen, met een woordt,
*en ein-
delyk
met* Hoe dat heur veurschoot ryft. zyn dat geen vreemde maaren?
 En Klaartje zal in 't kort een kermispopje baaren.

Maar

Maar is hy wech? vraagt Styn. hy is naar Amsterdam, *kindt*
 Wat vraagje, zegt de vrou, gegaan van waar hy quam. *maakt.*
 Daar zal die snoeper met een ryke juffrou trouwen;
 En Machtelt Gaapstoks mag de koei en 't kalfje houwen.
 Wat dunkje van dit spul, gebuurtjes? is 't niet raar?
 De fynigheid bedriegt, zegt Styn, dat 's al te waar.
 Ik ken 'er in ons dorp wel meer die 't al bedillen:
 Maar 't is schynheiligkeit. ik hou niet van die grillen.
 Zie Pleuntje Roemers eens: maar 't is een lichtekooi.
 Dat bleek wel toenze kroop met styve Piet in 't hooi.
 Die viesneus weet van elk wat wonders te vertellen.
 Daar, zeitze, gaat Maai Jans aan 't hoofdt met gouwe bellen.
 Maar vaartjes landtbeer is een vryer. 't geldt heeft kracht
 Voor al op haar die zich vergaapen aan de pracht.
 Daar laat Griet Kryne weêr een rok van root scharlaken,
 Een zye jak en schort, tot fondags kleeren, maaken;
 Om meê te kerk te gaan, daar al de buurt meê spot.
 Maar weetze niet, hoe dat heur grootvaâr ging bankrot?
 Hy hadt zyn huis en landt zyn kindren opgedraagen;
 Daar zoo veel kredeteurs, bedrogen, noch om klaagen.
 Foei! 't is konsciensie werk. ga liever slecht gekleedt,
 En leg jou schulden af, dat leerde my myn peet.
 Zoo weet de viesneus op de gansche buurt te smaalen.
 Zy quam lef aan myn huis. dat moet ik je verhaalen.
 't Is zulk een fleemster: maar ze meent niet dat ze zeit.
 Ik boende juist myn kas. jy mint de rendlykheit,
 Zoo sprakze, Styntje Jans, dat weeten al jou buuren.
 Jy hebt het altydt drok met schrobben, wasschen, schuuren.
 Wat slyt jy beuzems af, en boenders in een jaar!
 Hoe blinkt die tinnekas, dat 's helder! dat is klaar!

*Styntje
 Jans
 anti-
 woordt,*

*en ver-
 telt van
 Pleun-
 tje Roem-
 ers.
 Haar
 quaat-
 spre-
 kent-
 heit,*

*Aikke
 Rojery,*

Nnnn

Men

Men zou wel rystenbry opslurpen van jou vloertje.
Ik heb wel hondertmaal gesproken tot myn moertje,
Als ik voor by ons huis jou Neeltje school zag gaan:
Dat kindt is altydt net! ei, zie die kap eens staan!
Men vindt aan 't gansche lyf geen vlak aan al heur kleeren.
Maar neemt het kindt wat toe? het moet de vraagen leeren.
En leezen in de schrift. dat is een nodig werk:
En sondags luistren, maar niet speelen, in de kerk.
Toen dacht ik by my zelf. hadt jy de schrift geleezen,
Gelyk 't betaamt, myn kindt, jy zoud zoo rits niet weezen,
Noch, onder schyn van deugd, jou eerelozen lust
Met Pieter pleegen, die jou dikmaals heeft gekust
Maar zit wat, voerze voort, ik moet wat met jou praaten.
Wat is de jeugd in 't dorp al stout en uitgelaaten!
Hoe vloeken dagelyks de jongens op de straat!
Wat gaat 'er om, Styn Jans! men hoort 'er niet als quaadt.
Hoe heerscht de dronkenschap in vrouwen en in mannen!
Hoe zwelgt men 't ouwe bier uit kroezen en uit kannen!
De kroeg zit daaglyks vol. de kerk is altydt leeg.
Men spot met deugdzaam volk. als ik dit overweeg,
Dan moet ik kryten om de boosheit van de menschen.
Men kent geen liefde, daar de vroomen zoo naar wenschen.
Wat hoort men in de buurt al schelden en gekyf!
Kees Langhaar duvelt vast, en Jorden slaat zyn wyf.
Men ziet de meisjes hier als lichte koojen loopen,
Die veur een sleutelreeks heur eerbaarheid verkoopen,
En poppen na de markt met lichte maats in steê.
En Lys verdrinkt heur geldt in koffi en in tee;
Terwyl heur kinders in 't schapraay geen eeten vinden,
Maar kryten om een stuk by iemant van de vrinden.

en
schyn-
deugd.

Al wat heur man verdient by dagen en by nacht,
 Wordt in dat tuig verteert, en gulzig deurgebragt.
 Zy doet het niet alleen, maar noodt meer andre wyven,
 Al' koffisnoepsters die tot 's avondts by heur blyven.
 En wordt de maag verzwakt, deur 't water dat men drinkt,
 Dan haalt men wat anys, daar 't gansche huis af stinkt,
 Lavas, of brandewyn, om weer wat kracht te geeven.
 Zoo heeft die labbekak ons gansche dorp beschreeven.
 Wat dunkt je nou van Pleun? zy zei my noch al meer,
 Dat ik vergeeten heb. 't hoofdt deê m'er al van zeer.
 Hier zweeg Styn, en begon eens helder op te zingen.
 Toen zag ik door den hoop een jeugdig wyfje dringen.
 Zy zag zoo roodt om 't hoofdt gelyk een hanekam.
 Zy dreigde met de vuist, en scheen geweldig gram.
 Wat hebje van die meidt en op heur doen te zeggen?
 Ik zal dat vuurtje jou meer aan de scheenen leggen.
 Zoo sprakze; dat je zegt is leugen en niet waar.
 Ik zie je kent me niet. Pleun Roemers is myn snaar.
 Ik woon in steê, en koom eens met de kermis over.
 Verstaje 't zwarte kol! wat zegje, dat ik tover?
 Zei Styn, en zette bei de handen in heur zy.
 Wat scheeltme waar je woont. ik woon hier dichte by;
 En ben een vrou met eer: dat weeten al die wyven.
 Ei zie die langneus eens. wat pas ik op jou kyven.
 Al dat ik heb gezeit, dat zeg ik noch. loop, loop.
 En haal jou Pleuntje hier. ik geef veur jou geen koop.
 Ja, 't is een Hypekryt. dat zal ik staande houwen.
 En ik, ik zou je wel eens op jou bakhuis touwen,
 Sprak d'ander, en sloeg toe. toen ging het spel eerst aan.
 Men wykt wat aan een zy, een ieder maakt ruim baan.

*Stynt-
je ein-
dige
haar
vervel-
ling,*

*en een
ander
wyf
neemt
de par-
ty van
Pleun-
tje.*

*Zy
raa-
ken*

aan het
wech-
sen.

De kap raakt van de kruin, de nagel in de wangen,
De neusdoek van den hals: en bei die wyven hangen
Als klitsen aan malkaâr, en plukken onder 't woën
De koppen allebei zoo kaal gelyk een hoen.

Het bloet druipt uit de neus, en fypelt langs de jakken.
Het kermiskleedt wordt vuil, en glimt van roode vlakken.
De kroplap van de borst. de goude bel van 't oor.

Toen riep 'er een: laat los. maar hy kreeg geen gehoor:
Dies wurp hy elk op 't lyf een volle kruik met water.

en
worden
met
water
geschei-
den.

Toen rees 'er onder 't volk een yffelyk geschater.
En ik, die my niet kon onthouden van gelach,
Ging aanstonts daar van daan, en zeide elk goeden dag.

Einde van het eerste boek.

BOEREKERMIS, HET TWEEDE BOEK.

Be-
laebe-
lyke
helden-
zang.

NU eens een hooger toon gespannen op myn snaaren,
De helden van de buurt, die op dit feest vergaären,
Door eere en prys genoopt, verheven aan de lucht:
Zoo wordt hun naam alom verheerlykt door 't gerucht.

Men steekt 'er de trompet. de trommel wordt geflagen.

en be-
schry-
ving
van het
srekken
van de
Gans.

Men rydt 'er zy aan zy op eenen zegewagen,
Daar Frerik Onversaagt wel zeven jaar op zat,
En voerde tweemaal 's weeks de zwynen naar de stadt.
Zyn buurman hadt hem eerst gebruikt in vroeger tyden,
En was 'er meê gewoon de mestvaalt uit te ryden.

* Dit

* Dit is de stafikoets der helden die zoo fier
 De wieken fnuiken van het edelmoedig dier,
 Wiens overbelleveaar wel eer voor d'oude wallen
 Van Rome op schiltwacht stondt. hoe is uw roem vervallen,
 Doorluchte vogel! nu heldt Krelis in dien staat
 Uw vlerken plukt, en strooit de pluimen langs de straat;
 Uw kop rukt van den romp, en voert door gansche plassen
 Van bloet uw leden om aan zyn bestovene assen!

Een tweede Don Quichot slygt hier vol vier te paardt:
 Zyn Dulcinea, hem zoo aangenaam en waardt,
 En door een minnepyl in 't diepst van 't hart geschreven:
 Staat aan de teugels om haar ridder moet te geeven.

Zy reikt hem zelf de lans, beschildert en vergult,
 Met hondert lonken toe, en spreekt hem aan: jy zult,
 Beroemde kermisheldt, den prys en 't eereteken
 Wechdraagen, en te paardt den maats de loef afsteeken,
 Het steekspel winnen, en dan wacht ik 't waardig pandt,
 Den ring van zilver tot myn trouwing van jou handt.
 Ik zal hem, met papier bewonden, wel bewaaren,
 En in myn poppekas veur onze kindren spaaren,
 En zeggen, als ik hun den zilvren prys vertoon,
 Dat kreeg jou vader op een kermis tot zyn loon.

Zy hadt dit kompliment juist in een boek geleezen,
 En in haar herffenen geprent een jaar voor dezen.
 Want Kaatje Snapal, die dit hoorde, zei terfont:
 Dat komt niet uit heur hoofdt, al komt het uit heur mond.
 Wat zou die slechte sloof die wyze reden voeren.
 Zy gaat veur hallefmal, en simpel by de boeren.

N n n n 3

Dat

en steek-
 ken
 van
 den
 ring.

Een
 boerins
 moet-
 dige
 haaren
 vryer.

* De boeren hebben voor dezen op hunne kermissen de gans op wagens getrokken.

Dat is niet van heur kar gedropen: neen, ô neen!

Wie 't looft ik loof het niet. hier zweeg zy, en liep heen.

De ridder steekt zyn haar al zweetende achter d'ooren.

*Jorden
vereidt
zich
tot het*

Hy trekt zyn hoed in 't hoofd, en prikt zyn paart met spooren.

*Maar 't
beesje
steek-
spel.*

Maar 't beesje wou niet voort. en schoon heldt Jorden riep,

*B.-
schry-
ving
van
zyn
paardt,*

En dreigde met de lans, het scheen of Bruintje sliep.

Hy was een oude ruïn van viermaal zeven jaaren,

Loboorig, stekeblindt, bedekt met gryze haaren.

De heupen staken uit de beentjes stonden styf,

Door spat en gal verminkt, en knikten onder 't lyf.

Hy hadt den kryg gedient, en in verscheide togten

Met zoetelaars by 't heir gezwurven, die hem kochten

Van Jochem met den bult te Boksmeer uit den ploeg.

En hopman Blaaskaak, die twee groote knevels droeg,

Dien had hy uit den slydt eens rustig wechgedraagen,

En veertien uren lang gevlogen onder 't jaagen,

En, zonder om te zien, of rusten, 't lyf geredt.

Nu is die kracht vergaan. hy 's kreupel, en verzet

Geen voet, hoe hart men slaat. wat zal de ridder maaken!

Hy barst van ongedult. de schaamte verft zyn kaaken.

Hy smyt zyn hoed op d'aarde. en Kuintje Slechthoofd staat

Verflagen by 't gewoel, en stampvoet daarze gaat.

De jongens boerten vast, en spotten onder 't roepen.

Al 't uitgelaten volk schiet toe by gansche troepen.

*en af-
toegt.*

Heldt Jorden slygt beneên, om dit geval gestoort:

Hy beurt de bruidt op 't paardt, en leidt zyn Bruintje voort.

*Een
ander
komt
in zyn
plaats,*

Toen quam een ander heldt het renperk in gereden,

Op een verheven ros, spekvat en grof van leden.

Het scheen een Bucefaal, of eer een Olifant.

De ridder ziet het perk, den steekring, en houdt stant.

Hy

Hy was een brouwersknecht, geboren uit Westfalen,
 En 't paardt voor lang gewoon den bierstel voort te haalen.
 Elk wenscht hem goeden dag, en roept: dit is de man.
 Maar Hans hadt al te veel gekeken in de kan.

*die,
 dron-
 ken,*

Hy fuizebolt alrede, en 't bier zal hem bedriegen.
 Hy maakt zich vaardig; en het beest begint te vliegen.

Hy slingert heen en weer. de lans valt uit zyn handt.
 De ruiter stuift van 't paard, en met de neus in 't zandt.

*wan 's
 paarde
 vals.*

Hy kruipt gelyk een aal, en lost by gansche stoopen
 Geen bloet, maar kermisnat, zoo gulzig ingezopen,
 En wroet, gelyk een zwyn, op d'aarde met zyn bek
 In 't vuilbebraakte stof, en wentelt in zyn drek.

Zoo vielen Jaap, en Heyn, gewoon door 't veldt te stroopen,
 Verzwakt door 't zwelgen, van de meeren onder 't loopen.

Op 't lest verscheen een jong, doch zedig knaap in 't perk:

*Hier
 ver-
 schynt
 een zed-
 dig
 borst.*

Hy schein byzonder rat van leden, stout en sterk.

Hy was in 't naaste dorp, gelyk men zei, geboren,

En vaardig afgerecht op 't dorssen van het koren,

De wan te schudden, en den harden rug van 't landt

Te snyden met den ploeg. ook hadt de knaap verstandt

Van paarden in 't gareel te dwingen voor den wagen,

Schoon wildt en ongetemt. hy schroomde voor geen vlaagen

Van storm of regen in den arbeit, dien hy deê;

Maar floeg naaukeurig acht op 't meesterlyke vee.

Men zag hem nooit zyn gelt by ligte maats verteeren.

Zyn lust was maar alleen met meisjes te verkeerem,

Te kouten by den haart, of 's zomers in de lucht.

Hy bragt haar menigmaal een peer of andre vrucht,

Wanneer hy by haar quam, en kon de harten winnen.

In 't kort, 't is Volkert, die de boeremeisjes minnen.

Hy

Hy hadt van zelf geleert te spelen op het riet,
En neuride door 't woudt somtydts een aardig liet;

die den ring steekt. Die Volkert stak den ring, en ging weêr vrolyk stryken
Met zyn gewonnen prys, ook zonder om te kyken,
Of toeven by den hoop. men zegt, hy schonk den buit
Aan Boumans jongste kindt, zyn nieuverloofde bruidt.

Bri- senpo- rige klagte van een Dich- ter over 't knup- pelen van de Paau. Help Juno, roept van ver een jonker, daar de schaaren,
* By 't knupplen van de Paau, toeschieten en vergaären.
(Hy was een Dichter; want dat hoorde ik aan zyn taal)
Help, help, en zie beneên uit uw bewolkte zaal,
Saturnus dochter! hoe kunt gy dien hoon gedoogen,
En zien den vogel hier mishandlen voor uw oogen!
Den vogel, u gewydt, wiens grootvaâr, vroeg gewekt
Van Thitons gemalin, door 't zwerk uw' wagen trekt;
En spoedig heenvoert, als 't u lust in 't nederdaalen
Den geilen Donderaar by 't snoepen t'achterhaalen:
Het zy hy lö streelt, of schoone Europe onteert,
En met zyn Leda, of Alkmene om laag boeleert.
Ontwaakt, ô Argus, die voor dezen zonder slaapen,
De spruit van Inachus, door Jupiter herfschapen,
En in een koei verkeert, na 't schenden, hebt bewaakt;
Maar, door Merkuur verschalkt, gewondt en afgemaakt,
De ziel braakte op een bedt, gespreidt van groene zoden:
Zie Maagdewachter, zie uw oogen, onder 't dooden
Van Junoos vogel, dien het bloedt druipt uit de keel,
Weer dootsch en treurig staan. ô deerlyk schoutoneel!
Ik zal de zusters, die Apolloos troon omringen,
Om bystant smeeken, en uw uitvaart droevig zingen.

Dan

* Het knuppelen van de Paau plag voor eenige jaaren op de boerekermiffen veel in ge-
bruik te zyn.

Dan zal de koningin, die 't hemelhof gebiedt,
 In 't zwarte treurgewaadt, vol jammer en verdriet,
 Uw lykbus, door myn hand gefiert met bloemlievreien,
 Van Iris en Merkuur gevolgt, ten grave leien.

Hier zweeg de Dichter. en een huisman keek hem aan,
 En vroeg; wat zeit die snaak? ik kan hem niet verstaan.
 Dit is een vreemde taal: maar zoo de vent mogt fmaalen
 Op ons of op ons spel, de duivel zou hem haalen.
 Ik zei, verftoor u niet, dat heerschap spreekt geen quaadt,
 Maar 't is niet vreemt, dat gy zyn rede niet verstaat.

*Een
 boer
 vraage
 wat hy
 met die
 rede
 meent.*

Hy voert Parnastaal, en zoo spreken de Poëten.
 Zyn geest wordt vaardig, en van Febus drift bezeten:
 Die wordt gehouden voor den leeraar van dien geest,
 En andren, hem gelyk: maar is 'er nooit geweest.
 Dat volk reift dagelyks naar Griekenlandt en Romen.
 Zy bouwen in de lucht kasteelen, en zy droomen
 Van liefde, van verftandt, van schoonheit, ('t is wat raars)
 Van rykdom, eere en staat, maar sterven bedelaars.

*Afbeelding
 der
 Poëten.*

Zy minnen boven al zich zelfs, en hunne boeken, (ken.
 En vruchten, schoon mismaaft, wanschepzels, waardt te vloec-
 Elk noemt zyn Uil een Valk, zyn Koekoek Nachtegaal.
 Een mager lichaam, smal van leden, dor en schraal,
 Raakt in een ogenblik alleen door windt aan 't zwellen,
 En steekt dien windt buik uit ver boven zyn gezellen
 En medekunstenaars. hy vlamt op eere en lof:
 Maar 't kunstwerk hangt aan een als uitgedroogde stof.
 D'een raaskalt van den kryg, en blaast uit volle kaaken.
 Hy zwetst geweldig, en beloofst ons wondre zaaken.
 Hy maakt een weits begin, met schaterent gedruis.
 De bergen baaren. maar wat komt'er voort? een muis.

*Helden
 dicht-
 sen.*

O o o o

Een

*Bruis-
lofs-
dicht-
ten.*

Een ander heeft de min geprent in zyn gedachten,
En slyt in een gedicht wel meer dan hondert schachten:
Die rooken in zyn vuist, gesmeult door 't minnevier,
En maalen vlam by vlam op 't zwartgebrandt papier.
Hy zingt wel hondertmaal van Venus en haar jongen;
Tot hem de slaap bevangt, vermoeit en afgezongen.

*Lyk-
dicht-
ten.*

Een ander huilt en jankt en ziet geweldig naar.
Hy kust de doodtkist, en bequylt de zwarte baar.
Hy pryft den doden met languitgerekte woorden, (den.
En spreekt van deugden, daar geen menschen ooit van hoor-
Op 't end scheldt hy de doodt voor wreedt, verwoedt, en fel.
Hy grypt de wapens aan, en daagt haar in duél.

'k Beschryve u wonder volk: elk heeft byzondere kuuren.
Maar, vriendt, de meeste gaan voor gekken by hun'buuren.
Toen lachte Frans, en zei: zwyg heerschap, 't is myntydt:
Ik moet den vogel eens aantasten in den strydt;
Al wierde ik hondertmaal gescholden van Poeëten.
Ik heb dat spel wel meer gewonnen, moet je weeten.

*Frans
bereidt
zich
om de
Paaus te
knup-
pelen:
hy
werpt,
maar
mist
wel
zeven
voet.*

De kerel grypt terstont een knuppel van de straat.
Hy zet zig in postuur, en staroogt daar hy staat.
Hy maakt grimmassen by dozynen onder 't mikken;
En gaapt zoo wyt of hy den vogel in wou sliken.
Ten leste smyt hy toe, en werpt uit al zyn magt,
Maar mist wel zeven voet, daar al 't geboerte om lacht.
Wat verder stont een tent, gesticht van oude deelen:
Daar hoorde ik voor de deur op 't kermisveeltje speelen;
En vroeg: wat gaat hier om? toen sprak een aardig quant:
't Zyn toneelisten, die meest reizen door het landt.

*Een
troep
reizers-*

Zy speelen anders niet dan kluchten die vermaaken,
En handlen in 't moraal van veelerhande zaaken.

Zy mengen jok en ernst heel kluchtig onder een,
 En raaken niemant in 't byzonder, maar 't gemeen.
 Gy zult Cornutus straks op 't schoutoneel zien treden,
 En ook een juffer, die, verdwaalt van 't spoor der reden,
 Alleen haar driften volgt op een onkuifche baan.
 De goeden sluit men uit: die trekken 't zig niet aan.
 Zy zoeken d'ondeugd maar te schilderen naar 't leven.
 Om door die verf de deugd een schoner glans te geeven.
 Ik trad nieuwsgierig in de speeltent op zyn woordt.
 't Was geestig dat ik daar gezien heb en gehoord.
 Daar komt een jonge vrou te voorschyn, net besneden
 Van troni, maar galant, coquet, en wulps van zeden.
 Haar wangen glimmen van 't blanketsel, hier en daar
 Met gloejent fermiljoen besmeert, terwyl heur haar
 Zich spiegelt in den glans van hondert diamanten.
 Zy rekt haar oorlel door 't gewigt van haar pandanten.
 De troni, dicht bezaait met moesjes, kleen en groot,
 Gelykt een krentekoek. de boezem legt gansch bloot,
 En ryft elk ogenblik door 't rekken en forceeren.
 Een gansche winkel steekt haar naauwlyks in de kleeren.
 Zy byt gedurig op haar lippen, en beziet
 Haar borsten, of 't gezwel zich wel verthoont of niet.
 Haar hoofdt, zelf onvermoeit in 't buigen, draajen, keeren,
 Kan al d'étages van haar hulsel fatigeeren.
 Zy meet haar passen in 't marcheeren. ieder tret
 Volgt stip de regels van Kourant of Menuet.
 D'essence, muskesbal, en reukzalf, om te smeeren,
 Kan al de hoeken van de schouplaats parfumeeren.
 Zy kocht de winkel leeg van maistre Jean Lafleur,
 Grand perruquier rojal, en geurig parfumeur.

de to-
neel-
speel-
ders,

ver-
toont
een
klucht
van
Cornu-
tus

Een
jonge
vrouw
komt
op het
toneel;

haar
opschik;

en der-
zele ge-
baar-
den.

Haar oogen draajen als een weêrhaan op de toren.

zy Zy noemt haar kamenier de mans die haar bekooren;
spreekt En telt 'er twee dozyn of meer in een moment.

met Maar Ritfer boven al staat in haar hart geprent.

haar Hy weet te leeven, en verrukt elk door zyn reden.

kame- Die, zegtze, zal te nacht myn suffers plaats bekleeden.

nier. Toen sprak een jonge boer myn zachjes aan in 't spel:

Een Dat is een juffertje, Sinjeur! bezie dat vel,

van de Zoo blank als versche room. 'k zou Bregje Jans verlaaten,

aan Mogt ik in 't jongspel slechts een uurtje met heur praaten.

schou- Ik zou myn leste duit verteeren met die meidt.

wers Wat dunkt jou, heerschap? spreek: of 't qualyk is gezeit.

op Ik heb een pillegift van Teuntje meu gekregen,

haar Twee zilvre knopen, die ruim zeven gulden weegen:

Noch heb ik in myn kist een fulpe kap gespaart,

Deur moertje zaliger wel veertig jaar bewaart,

En drie paar hemde, diese droeg, met weitsche boorden,

Een jak en kermisrok, bezet met groene koorden,

Een kroplap, daar ze meê getrouw is, van katoen;

'k Wil al dat mooije goedt versnoepen aan een zoen.

Gans bloet! hoe zou Jan Piet dat smoddermuilte kuffen!

Zoo kan de speelster hem behaagen. ondertuffchen

Speelt die madam haar rol zoo kunstig en zoo net;

Dat ik moet zeggen, 't was naturelyk coquet.

Heur kameniertje, dat voor koppelaarster speelde,

En reis op reis haar 't zoet van 't minnespel verbeelde,

Wist geestig na den mont te fleemen van mevrou,

En toonde zich volop gediensig en getrou.

Terwyl de juffer met heur kamermeid ageerde,

En elk by beurten van den snoeplust redeneerde.

Ontstont 'er een alarm, een jeugdig boerewyf
 Wiert flauw, en scheen de geest te geeven; klam en styf,
 In d'armen van haar man, Geurt Huige, neêrgezegen.
 De wyven schooten toe, om buurvrouws quaal verlegen.
 Myn lieve Luitje, zei de boer, myn zoete kindt,
 Hoe! wil je sterven, daar de kermis eerst begint?
 Die doodt komt niet te pas. och arm! dit schynen droomen.
 Wacht liever tot de vreugdt heur afscheidt heeft genomen.
 Terwyl hy klaagde, quam moêr Jaspers met azyn,
 En Jutje Jooften bragt een mutsje brandewyn.
 Zodra de vrouw bequam door 't helpen van de wyven,
 Begonze datelyk te schelden en te kyven.
 Zy sprak de speelster aan, als razende en verwoedt.
 Karonje, 't is jou schuldt. die zalf, dat stinkent goedt,
 Die muskus, kan geen vrou, die zwanger is, verdraagen.
 Ik zal jou aan den drost, dat zweer ik je, beklaagen.
 Die muskus! Geurtje lief, ik ben 'er qualyk an.
 Zoo tradtze al knorrende uit de speeltent met haar man.
 Toen quam Cornutus uit in allerhande kleeden.
 Zyn gansche lichaam droeg van boven tot beneden
 Het merk van elks beroep, hanteering, orde en staat:
 't Zy boer of edelmam, dokter en advokaat,
 Wondtheler, prokureur, folliciteur, notaris,
 Of koopman, rentenier, kanonik en vikaris.
 Hy zag 'er deftig uit. ook was de snaak gekleedt
 Als burger, of soldaat, of schilder, en poët.
 't Gekrukte voorhoofd stont met horens zwaar beladen.
 Zyt gy Akteon, die Diaan verraste in 't baden?
 Vraagt hem de juffer. maar hy antwoordt spytig: neen.
 Gy vraagt, en kent me wel. ik ben uw vriendt, *Elkeen

Oooo 3

En

*Hier moeten by Elkeen niet alle menschen in 't gemeen verstaan worden, maar eenige uit allerlei staaten beroep of hanteering.

Een boerin voor het sooneel zittende, valt in flauwte. Klage van haar man.

Zy bekomt, en geeft de schule van haar overval aan de sooneel-speelster. Cornutus met alle berhande soort van kleeden uitgedoet, en gehorent, ver-schynende, raakt

*in ge-
sprak
met de
jonge
vrouw:*

En ga voor overman van 't gildt der horendraagers.

Madam stoffeert ons huis met vrienden en met zwagers.

Ik barst van ongedult, wanneer my Groothans groet,

En knap twee vingers toont by 't lichten van zyn hoedt.

Myn wyf, als gy, gewydt aan Venus minnestander,

Verlicht myn arbeit door 't gebruiken van een ander.

*die met
hem
boert,*

Dat 's heufch, en kompezant, de rechte zwier van 't hof.

Een steiloor, een pedant of kerkuil mag haar lof

Betwiften, en haar doen, als ongerymt verwyzen;

De groote wereldt zal in tegendeel haar pryzen.

't Is slaaffch zich al te naau te binden aan den trou.

De mannen gaan ons voor: wy volgen, zegt mevrou.

Hoe, vraagt Cornutus, durft gy fnode, uw handelroemen?

De vrome wereldt zal dat eerloos leven doemen.

Gy, die den luifter van uw man sloot met den voet,

En vreemde kinders maakt bezitters van zyn goedt.

Voor my, 'k zal van myn wyf dien hoon niet meer verdragen,

Maar aan een doktor van de rechten raadt gaan vraagen.

Leef zoo 't u lust, en geef uw doen een andren naam.

Noem vry onkuifch galant. 't zyn woorden, die 'k my fchaam.

Loop, zegt de Juffer, naar een raadtsman, om te klaagen.

Bezoek eens, of die quant uw hoorens af kan zaagen.

Maar neen, zy zyn te hart van stof. verschoon uw hoofdt

't Is geldt en tydt verquist, indien gy my gelooft.

Voor my, 'k heb op myn man, Cornutus, meer vermogen,

Hy ziet myn doen, maar houdt de vingers voor zyn oogen.

*En al
schim-
pende*

Vaarwel, myn vriendt, en trek veel voordeel uit den raadt

En konfultatie van myn heer den advokaat.

*van
hem
afscheis
neemt.*

Maar volg myn les: bewaar uw beursje voor uw schulden,

Of koop 'er gout voor om uw horens te vergulden,

Be-

Bewaarze vlytig, want zy staan u wonder schoon.
Uw voorhoofd, koekoek, schynt geschapen tot die kroon.

De horendrager, dus bespot en uitgestreken,
Mengt meer dan drie dozyn van duvels onder 't spreken.
Hy vloekt zyn eerloos wyf, maar pryft zyn buurmans vrou. *Af-
beel-
ding
van
een eer-
bare
huis-
vrou.*
Die zedig en oprecht en zuiver en getrou
Haar echtgenoot bemint, en eert, en houdt in waarde,
En steeds voor 't echtebedt haar kuifche lusjes spaarde;
En, in haar huisberoep en kerkpligt onvermoeit,
Het kindt een voorbeeldt strekt dat aan haar borsten groeit.
Aldus bezwangert van zwaarmoedige gepeinzen,
Zoekt hy den advokaat, om klaar en zonder veinzen
De juffer uit den mondt te speelen, en rechtuit
T'ontdekken aan myn heer waar uit zyn quelling spruit.
De pleiter, uitgeruft met bullen en plakaaten,
En ordonnantien en zegels, bovenmaaten
Verwondert om 't postuur en opschik van den man,
Komt lachende uit, en vraagt; of hy hem dienen kan.
'k Zal, zegt Cornutus, u in 't kort myn boodtschap zeggen, *Cornu-
tus
komt
by een
Advo-
kaat,*
Myn wyf verhuurt de plaats, daar ik behoor te leggen,
Aan vreemde snoepers. denk, of dit te dulden staat;
En daarom kom ik by uw wysheit, heer, om raadt.
Toen zei de praktizyn: ô roem der horendragers!
Myn klopper wordt vermoeit door zulk een slag van vragers.
Maar middel tegens 't quaadt, uw smertent huisverdriet,
Vinde ik in al de blaân van 't Corpus Juris niet.
Ik ben een eerlyk man, en zoek u niet te raaden
Tot kosten. neem gedult. processen kunnen schaaden. *die,
onbe-
smes
van
baat-
zucht*
De pleitworm knaagt de beurs gelyk de kanker 't vleesch,
En wroet in 't ingewandt van weduw en van wees.

Dies

hem
het
pleiten
ont-
raadt ,

Dies zyt gy aan myn huis ter goeder uur gekomen.

Indien gy in myn plaats een ander hadt genomen ;

Hy zou u villen. want die 't pleitersampt bekleên ,

(De goeden buiten) zyn geldtwolven in 't gemeen.

en re-
denen
by-
brengt,

Ook zal 't u raadtzaam zyn die stinkpot toe te dekken ,

Om door die smet uw huis noch kinders te bevlekken.

Hy schendt zyn aanzicht die zyn neus affnydt, kompeer.

Een drek, te veel geroert, Cornutus, stinkt wat veer.

'k Verzoek exkuus, en kan niet langer hier tardeeren.

en ver-
trekt.

'k Moet over zaaken met partyen bezonjeeren ,

Ten fine van akkoort. vaar wel. ik protesteer ,

Dat ik kordaat, en nooit uit intrest adviseer.

Hier stont kompeer bekaait, tot wanhoop schier gedreven.

Hy keek, gelyk een boer, die 't kaartspel heeft vergeeven.

En ik zag by geval driepaar geliefjes staan

Ter zyde 't schoutoneel. men keek de vryster aan,

En scheen niet eens belust den tonelift 't aanschouwen.

d'Een sprak van Kryntjes kap en jak met weitsche mouwen,

Gesnap
van
jonge
boeren
en boe-
rinnen
onder
het
speelen

En van heur kermisfchort of onderrok ; en vroeg,

Hoe veel heur fleutelreeks en gouwe haarnaaldt woeg.

Een ander hoorde ik van het jongkspel wat verhaalen.

Hy zei: hoe Machtelt in den dans begon te dwaalen:

Maar dat ze weêr te recht gewezen wiert van Floor:

Hoe Lysbet in een draai heur eene muil verloor:

Maar dat 'er niemant was by Zwaantje te gelyken,

Die tweepaar ure danste, en zonder te bezwyken:

Hoe al 't gezelschap schier van lachen nederviel,

Toën Leendert in een sprong de broek zakte op zyn hiel.

Een derde hadt het drok van minnekozeryen.

Hy sprak, hoe flau en koel de boereknaapen vryen:

Hoe

Hoe drooge Joris by de meisjes speelt voor stom;

Maar dat hy geldig is, en daarom wellekom:

Hoe kunstig blaauwe Koert kan met de troefkaart speelen,

En dat men nimmer hem hoort kyven of krakkeelen;

Hoe Seli doorgaans wint en veel door 't spel vergaart,

Maar dat zy altydt morst en moffelt met de kaart.

Zwyg, riep'er een, en vul jou bek met ouwe lappen:

Men kan van 't spul niet zien noch hooren deur jou snappen.

Loop, wilje praten, met de meiden op 't toneel,

Of ergens in een hoek; of anders sluit jou keel.

Toen quam de warmte my in 't naau begrip verveelen.

De tent was opgepropt met menschen, die, door speelen

Verlustigt, zich met my vergaapten aan de klucht.

Ik hygde naar myn aâm, ging uit, en koos de lucht.

Daar zag ik een toneel besloten met gordynen,

En vroeg een ouden man: vriend wat zal hier verschynen?

Zal Hans van Bacherach, met ongemeen geluit,

Van Keesje broer verzelt, hier zwetsen van zyn kruidt,

En olifles of zalf opveilen aan de kykers?

Neen heerschap, zei de boer, hier staan de Rederykers.

(Verstaje wel?) zy zyn heel geestig vroedt en wys.

Die kamer trök altydt (verstaje wel?) den prys.

Blyf hier een weinig staan (verstaje?) en scherp jou zinnen.

Zy zullen datelyk (verstaje wel?) beginnen.

Ik was ook van die kunst en broederschap wel eer;

Maar kom nou op 't toneel (verstaje wel?) niet meer.

Toen dacht ik, 't is ook best: want wie zou 't spel niet laaken,

Dat al verstaje wel moet onverstaanbaar maaken?

Ik zei dien orateur; Verstaje wel, vaar wel;

En vroeg een ander, die wat verder stont, wat spel

*dat de
aan
schou-
wers
ver-
gramt
maakt.*

*De
dichter
gaat
uit de
speel-
tent,
en ziet
een to-
neel op
straat.*

*Een
boer
onders-
recht
hem
dat het
voor de
Rede-
rykers
is,
maar
ver-
veelt
hem
door
gedurig
versta-
je wel
in zyn
rede te
voegen,*

Pppp

Zal

Zal 't konftgenootfchap op dit fchoutoneel vertoonen?
 'k Heb achtung voor die kunft, en kan 't gebrek verfchoonen.
 Zal't klucht of treurftof zyn? wel; vrientschap geef gehoor.

gelyk Je zult (let wel) hier zien van Titus en de Moor.

een an- Een heerlyk ftuk. kreeg ik tot antwoordt op myn vraagen.

der Verftaje 't werk (let wel) het zal jou niet mishaagen.

door Geurt Puiſtebaart (let wel) gelykt een dronken zwyn,

gedurig Maar ſpeelt heel moi (let wel) voor jufrou Rozelyn.

let wel En Lubbertbuur, (let wel) ſchoon deur de kinderpokken

te ge- Gefchonden, toont heel ſchoon (let wel) in vrouwerokken.

bruik- Men zag, dat zweer ik, nooit (let wel) zyn wedergâ,

ken. Als hy de rol opſnydt (let wel) van Thamera.

Wiens gramfchap, dacht ik, zou dit onderhoudt niet wetten?

Uw letten, kinkel, mogt myn aandacht hier beletten:

Dies drong ik door den hoop, en koos een andre plaats,

Om zonder hindernis het ſpeelen van de maats

t'Aanfchouwen. het toneel, wierdt naar hun' kamerwetten,

Ontflooten op 't geluit en ſteeken der trompetten.

De Re- Daar zat vorſt Saturnyn, met een papiere kroon,

dery- En houten ſcepter, op een manken ſtoel ten toon.

kers Zyn overbeſtemoêr, gelyk men my vertelde,

vertoon- Gebruikte dezen ſtoel, als haar de buikloop quêlde,

nen het En loſte, al ſteenende, haar afgang door een gat,

treur- Tot haar kommoditeit, gefneden in de mat.

ſpel Dit was de zetel van den Roomſchen Scepterdrager.

van Toen quam 'er Titus aan. dit is een boereplager,

Aran Sprak iemant uit den hoop, een diender van den droſt.

en Ti- Hy heeft me menigmaal een romer wyn gekoſt.

sus. Maar heerlyk weet die vent zyn veerzen op te ſnyen.

Een Let, als Andronikus vervalt in razernyen,

van de

aan-

ſchon-

wers

mede.

BOEREKERMIS II. Boek.

667

Dan zal hy dondren met zyn stem, dat elk verbaast
 Zal denken dat hy 't meent, en dat hy waarlyk raast.
 Zyn kunst is overal van dorp tot dorp gebleken.
 Ik heb van hem geleert op maat in rym te spreken.
 Hy is ook preses van de kamer, en met recht.
 Maar Aran, dien gy ziet, is hier een villers knecht.
 Zyn vader was gewoon de varkens om te dryven,
 En liet hem na zyn doot een mooijen buil met schyven.
 Maar 't geldt is al verteert in bier of brandewyn,
 Of by de dochter van Joost Wintbuil, lichte Tryn.
 Hy heeft zyn troni dik met schoorsteenroet bestreken.
 Hy draagt een sluier, die verbeeldt zyn veltheers teken.
 De keten die hem als gevange slaaf bewaart,
 Gebruikt zyn besje voor de vleeschpot aan den haardt.
 Zy was'er gisteren noch zes geslagene uren
 Meê bezig om ze glat en helder blank te schuuren.
 Een juffer van het dorp schonk hem een schorteldock
 Van roode zy, maar lang verwurpen in een hoek;
 Daar is zyn tulbant afgemaakt, aan alle kanten
 Bezet, gelyk men ziet, met bellen en pendanten,
 En gouwe ringen, door de meisjes van de buurt
 Hem tot dit spul geleent, of licht in steê gehuurt.
 Hy draagt een lange rok, uit purper sits gesneden,
 Dien plag de Drost by 't vier te hangen om zyn leden.
 Maar hoor eens hoe hy kyft. hy ziet gelyk een stier,
 En scheldt op Titus huis, en vloekt den tempelier.
 Ik heb die zelve rol gespeelt voor zeven jaaren,
 En wierdt'er voor bedankt van al de kermischaaren.
 Hier zweeg hy: en de Moor: aan 't krygsaltaar beloofst,
 Verdreef den paap, en wurf hem 't offerhout naar 't hoofdt.

een Re-
 dery-
 ker be-
 schryfe
 de ver-
 sooners

en bux
 opschik

Lucius Daar zag ik Lucius voor Saturnyn verschynen ;
komt uit. Hy klaagde van een zwyn, zoo groot als tweepaar zwynen,
Lucius Dat zich vertoonde in 't west dicht aan den Tiberboordt.
 Straks klept de brantklok van gansch Rome alarm en moort.
 De keizer wapent zich met duizent edellieden,
 Om op de zwynejagt zyn' vyandt slag te bieden.
Aran Maar Quiro, sterk belust op minnesnoepery,
stuit Vecht met zyn broeder om de meidt uit jaloezy.
het ge- Doch Aran stoorde 't woên van die verliefde gasten,
vecht En gaf hun lessen die geen brave borsten paffen.
van Die tuchtheer, steeds gewoon met ondeugd om te gaan,
zwee Zat lang op d'eerste bank in 't heltsche school vooraan.
broe- Die rekel was te bits. men hoordt dien helhondt blaffen,
ders, Van 't recht te schenden, en den kerkdienst af te schaffen,
en geeft Of booswicht, schelm en beul te wyden in de kerk.
hun Hy merkt de bloetschande aan als een geheiligd werk.
eerloze Hy leert den zoon den strop te draajen voor zyn vader.
en on- Schop, zegt hy, schop de deugd. bemin den landtverrader.
beta- Die zwarte bullebak, mismaakt van top tot teen,
melyke Onwaardig immermeer op 't hoog toneel te treên:
lessen. Zyn vlock-en lastertaal, vol buitensporigheden,
 Wierdt eertyds noch geroemt zelf in de grootste steden.
 Is Sofokles aldus den dichter voorgegaan?
 Heeft dit Euripides of Seneka gedaan?
 Wordt zoo de jeugdt gestigt door lessen der toneelen,
 En 't graauw gemuilbant en getuchtigt onder 't speelen?
 Men geef dien ongodigt zyn welverdiende straf,
 En floot hem voor altydt van Neêrlandts Schouburg af.
Ara Men dient de stoffen wel te scheiden en te ziften.
mer- Zoo wordt de kunst bevrydt voor bitse lasterschriften.
ge

Men kieze een voorwerp op 't gebou der deugt gegront,
 En wring den prediker een breidel in den mond.
 Geef hem geen oorzaak om den Schouburg zwart te maalen.
 Maar zangster, 't gaat te hoog: uw toonen moeten daalen.
 Ik merk dat gy u zelf en 't boerekermiskleedt,
 By 't blinkent klatergout van 't Schoutoneel, vergeet.

*over de
toneel-
stoffen.*

Toen zag ik Rozelyn met Baziaan spansleeren,
 Met pluimen op de muts, maar 't waren haneveeren.
 De juffer had de pruik gepoejert en gekroest,
 De troni geblanket, bestreeken en bemoeft:
 Maar 't was Geurt Puiſtebaart, die my Letwel verbeelde.
 De trotse Thamera, daar Lubbertbuur voor speelde,
 Quam met een zwynspriet in de grove vuist gelaân,
 En keef met Rozelyn en jonker Baziaan.

*Bazi-
aan,
Rozel-
lyn,*

De woorden liepen hoog. men ſprak van *geile snollen*,
 Van *borendragers*, van *bevruchten*, en van *pollen*,
 Van 't *bedt t'ontwyen door een boertje van Toskaan*.

*en
Tha-
mera
ver-
ſchyn-
nen.*

Maar dit krakkeelen quam de liefjes dier te ſtaan.
 De jonge kyver moſt, om al zyn lebbig praaten,
 Zyn leven voor altydt, en zy haar maagdom laaten.
 Toen quam de ſterke moor, geſlopen uit een hut,

*Bazi-
aan ge-
doodt.
Rozel-
lyn
ver-
kragt,*

En wurp twee flukſche maats behendig in een put (ooren,
 Straks klonk een moortgeſchreeuw zo gruuwzaam in myne
 Dat ik, van ſchrik beklemt, en beevende onder 't hooren,
 Dacht, is dit volk zoo wreedt, en gaat dit woeden voort,
 Zoo worden zelfs op 't leſt de kykers ook vermoort.
 Dies ging ik daar van daan naar 't jongſpel. Onderweegen,
 Quam my by 't wafelhuis een liedjeszanger tegen.
 Hy zag'er pynlyk uit. de neus was vry gezakt,
 En 't aanzicht hier en daar bepleiftert en beplakt.

*Aran-
werpt
'er twee
in den
put.
De
dichter
ſchrikt
van die
moor-
den.*

en ont- De druipende etterbuil, besmeert aan alle zyen,
moet Rook geurig naar 't perfluom van Venus artzenyen.
een Ik zei dien muzikant eerbiedig goeden dag,
lietjes En vroeg; wat hebt gy nieuws? van allerhande slag,
zan- Kreeg ik tot antwoordt, en gestelt op nieuwe wyzen.
ger, die Wel koop'er een, Sinjeur, gy zult den dichter pryzen.
hem Daar is een nieuwe vois; die op een juffer steekt,
den in- Die, schoon van koopmansvolk, niet dan van adel spreekt.
houdt 's Nachts droomtze datze klaar dien adel kan bewyzen,
van En 's ochtens kaktze niet dan haazen en patryzen.
ver- Hier is een ander van een jonker, die twee jaar
scheide In Vrankryk was geweest, en wederkeerde: maar
lietjes Toen hadt hy 't Nederduitsch, zyn moedertaal, vergeeten,
ont- Hy vroeg in 't Fransch den naam der mondkost onder 't eeten,
vouwt. En hoe men die in Duitsch zou noemen. maar die spys
 Was vaats, en rook niet naar de keuken van Parys.
 Hy vroeg, of 't Duitsch niet was verboden in saletten:
 Zoo niet, 't waar schande van zyn voeten daar te zetten.
 't Was al: kan niet verstaan. j'enrage. quel malheur!
 Zyn vader (want die was eenvoudig) streek hem deur,
 En greep een stok om hem weêr Nederduitsch te leeren,
 En ging hem in die taal gevoelig promoveeren.
 Toen dacht ik: zulk een slag van gekken vindt men veel.
 De moedertaal is plat, het Fransch galant en eêl.
 Hier heb ik, voer hy voort, een Liedtje, 't is heel aardig,
 Van jonker Onvernoegt: de kerel is hovaardig,
 Maar gierig als de droes. de hondt zit op zyn tas.
 Hy heeft de handeling van bestevaders kas.
 Die kan hem jarelyks een mooje stuiver geeven.
 Maar dat belet hem niet gelyk een vrek te leeven.

Wanneer hy gasten noodt, ('t beurt zelden dat je 't weet)
Dan draagt hy zorg voor elks gezondheid en diët,
Hy schaft maar montjesmaat. men mogt zig aârs verbrassen.
Hier zwemt de visch niet door de maag in ruime plassen.
Zyn knecht schenkt weinig wyn in kleine glaasjes, want
De berkemeier viel in 't spoelen uit zyn handt.
Den maaltydt, dien hy gaf aan zes of zeven vrenden,
En wat men at en dronk, zult gy in 't lietje vinden.
De gasten stonden op misnoegt en onvoldaan,
En moesten weêr naar huis met graage maagen gaan.
Hier is Hans Poespas, met zyn toetel en vojagie.
Hy speelde waar hy quam den snorker fans couragie.
Hy was te Zwensdorp van hans vlegel voortgebracht;
Maar buiten 's landts baron, een heer van groot geslacht.
Dit 's van een Juffer die de bellen uit haar ooren
Aan valsche speelders in de trekschuit heeft verloren;
Na dat de monni was gegochelt uit de tas,
De trouwing van den duim. en hoe bedroeft zy was,
En schromende om haar man te komen onder d'oogen,
Staat levendt afgebeeldt. de zaak is niet geloogen,
Maar my van passagiers, die 't zagen, zelfs vertelt.
Een koddig rymer heeft die klucht in rym gestelt.
'k Heb ook historien van ouwe en nieuwetyen.
Vol avonturen en gevallen, vryeryen,
En kampgevechten, 't zy te voet, of op de meer,
Om schoone vrouwen, of om pryzen en om eer.
Wel koopt'er niemant iets van al die mooie dingen?
Ontlast myn kermismars. of moet ik eerst eens zingen?
Dat gaat'er dan op los; en daar op smaakt een dronk.
Wel vrienden luister toe. hier zong hy dat het klonk.

Daar
wordt
een
groot
vier ge-
stookt.

Voort zag ik op de markt een vier afgrysyk rooken.
Ik dacht, heeft Plutoos kok, met al zyn tafelspooken,
En helfche kraauwers, dien de zorg is aanbetrouw't,
Wanneer hun meester, met zyn Hofraadt, hoogtydt houdt,
Dit keukenvier gestookt? gy hongerige gasten,
Mestvarken, Keukezwyn, en Brasser, schuuw van vasten,
Die Erizichtons disch zoudt ledigen, treedt aan;
Hier wordt een os voor 't vier met al zyn leên gebrâân.
Tys Smuller heeft alreê den grootsten harst besproken.
En Slokop, die een ham, gansch raau, en zonder kooken,
Kan steeken in zyn kies, nooit zat, maar altydt graag,
Verlangt om 't paterstuk te slingren in zyn maag.
En Tewis Kluyfdenbout, te Lekkerkerk geboren,
Die vratig spekstruif schranst, en zeven mudden koren
In twee paar maanden tydts kan jaagen door zyn keel,
Dingt van den voorvoet voor zyn buik het grootste deel
Sta vast. hoe zal de kraan in Joris kelder loopen,
Als hy. den spys begiet met vaanen en met stoopen!
Schik, zinnelyke Neel, eer 't varken, vol en zat,
Jou kermisjak bevuilt door 't uitgebraakte nat.
En jy, ô Klaartje, die zoo puntig in de kleeren,
En altydt even net gaat langs de buurt spanfseeren,
Die zelf jou kermishuif, en kante neerstik styft,
Ruim plaats, verschoon jou goedt, eer moertje t'avondt kyft.
Ook is 't gevarelyk, met volgelade boeren,
Als d'uil of vledermuis de vaale wieken roeren,
Te rinkelroojen, neen, gaa liever vroeg te kooi;
Of 't neerstik raakt gekreukt, en 't veurfchoot uit zyn plooi.
Terwyl ik stont en keek naar't braaden en naar't droopen.
Hoorde ik een vreemt postuur wat luizezalf verkoopen,

Bui-
tenspo-
tig ge-
zwets
van

En

En veilen uit zyn bus. gesteegeen op een ton.
 Hy zwetste voor den hoop zo veel hy zwetsen kon.
 Mesjeurs, ik sny niet op. 'k ben uit de rechte looten
 Van doktor Eskulaap, die wondren deê, gesproten.
 En Podalier, beroemt voor zoo veel hondert jaar,
 Was, als myn moeder zeit, myn overbetevaar.
 'k Heb meest gepraktizeert in vorstelyke hoven.
 Dat blykt uit brieven, die myn medicynen looven;
 En testimoniën; gezegelt en gemerkt,
 Getuigen wat myn kunst by 't volk heeft uitgewerkt.
 'k heb eertydt den Mogol van podagra gencezen,
 En Sultan Amurat, (*hoc juro*) die voordezen
 Was van een dolle hondt gebeeten in de schein,
 Die snee ik 't been van 't lyf, en aanstonts liep hy heen.
 Ik kon den grand Vizier, gekraakt door 't stranguleeren,
 Door kracht van myn tinktuur *post obitum* kureeren.
Sic latet ars, mesjeurs, in meo capité
 Daar is een fles, mesjeurs, met *sal volatilé*:
 Dat maakt zwaarmoedig bloet weêr vluchtig by 't gebruiken.
 Een slaapent krygsman wordt gewekt alleen door 't ruiken.
 Of neem twee druppels, en niet meer, van myn tinktuur;
 Besmeer zyn harnas maar: de kerel raakt vol vuur.
 Toen dacht ik: geef den Haan, die met zyn stompe spooren
 Ruim viermaal in de mat den kampstrydt heeft verlooren,
 En zoo veel veeren liet, een druppel vyf of zes;
 Bestryk zyn bleeken kam en gorgel met die fles:
 Licht zal hy in de mat weêr fier zyn oogen draajen,
 En lustig uit de borst op Fransche toonen kraajen.

De windtverkoper wierdt in zyn gezwets gestoort,
 Door 't breeken van zyn ton. elk lachte; en ik ging voort

*De
dichter
komt
in het
jongk-
spel,*

Langs'tmarktveldt naar de plaats daar'tjongkspel wierdt gehou-
En tradt naar binnen, om al't woelen eens 't aanschouwen (wen,

Wat zag ik daar gezwier en hupplen op de vloer!

Ik vly my op de bank naast een stoude moêr,

Want besje ruimtme plaats. zy scheen in slaap te vallen.

*daar
by aan
het*

En zag'er dromig uit. ik raak met haar aan 't kallen,

En vraag: wel, oude zorg, wat doet gy by de jeugt?

*praa-
ten*

Zy antwoordt my: ô neen, ik kom niet om de vreugdt,

raakt

Maar wacht myn man, die zit daar binnen wat beschonken:

met een

En brogt hem geren t'huis. hy heeft te veel gedronken.

oudt

Wel zeide ik: moeder, dat gaat met de kermis deur,

besje.

En zy daar op: dat 's waar, maar't beurt wel meer, sinjeur.

De man is oudt, en kan den drank niet meer verdraagen.

Het dient hem langer niet; en morgen zal hy klaagen.

Hy plagt wel eer een man te wezen in zyn tydt.

Hy heeftme zeven jaar, neen negen jaar, gevryt:

En 't is voorlede maandt al vyftig jaar geleden,

Dat wy te zamen hier in 't heilik zyn getreden.

Ik heb hem noch zoo lief, als toen ik hem eerst kreeg.

Toen vroeg ik: kan hy noch? ja, zeize, wel ter deeg.

Al is hy oudt, hy moet zyn lusten fomtydts koelen.

Maar my verveelt het al. ik hou niet veel van 't woelen.

Ik zei noch dezen nacht: slaap, Melis, slaap myn vaâr.

Staa morgen vroegjes op, en maak de schoenen klaar

Van Geertruid in de bel, of anders zalze pruiln.

Zie 't is een reparateur van schoenen en van muilen.

Hy lapt noch zonder bril, en ziet gelyk een kat.

Zyn werk is hecht en sterk, en altydt even glat.

Wy hebben 't ook heel drok, en krygen al de klanten

Van Stoffel in de leers, en andere lanterfantn,

Al luie lappers, maar hun beurs weegt ook geen pondt.
 Ik heb geen klaagen, als myn man maar blyft gezondt.
 Tot noch toe gaat het wel: hy kan heel hartig schransfen:
 Maar, heerschap, zieje wel wat meisjes dat daar dansfen
 In 't zesje by de deur? kyk eens ter degen toe.
 Je ziet een jonge meidt, zy springt en wordt niet moe.
 Dat is de dochter van den drost in boerekleeren.
 Je plagt wel met heur vaâr te drinken en te smeeren.
 Toen zeide ik: bestemoêr vaarwel, en 'k ging daar heen.
 De vryster kon me wel, zo ras ik daar verscheen,
 Maar veinsde en danste voort op 't klinken van de snaaren.
 Een jonge boer noch glat van kin, en zonder haaren,
 Bekleedt haar linke zy, en leidt haar met de handt.
 De hoedt rust op een oor. 't bequylde pypje brandt
 Al smookende in zyn mondt. zy hupplen op en neder,
 En draajen als een tol, en glippen heen en weder.
 Kees Rootneus strykt de veel, en vult terwyl zyn darm
 Met bier. de dansser vat de vryster in zyn arm:
 Zy vangt den adem van boer Tewis aan de tippen,
 Na 't fluiten van den dans, van zyn besmookte lippen:
 Den adem, die noch stinkt naar 't ingezwolge nat
 Uit boerekroezen, toen hy op de bierbank zat.
 Beschonken Tewis blooft, en voelt zyn boezem blaaken.
 De kinkel schurkt en grynft, na 't drukken van haar kaaken,
 Gelyk een Sater, die, op snoepery beluft,
 De Veldtgodin verrast, en met haar weerwil kust.
 Het kriede in 't dansvertrek van vrouwen en van mannen.
 Myn ooren wierden doof door 't klappen van de kannen:
 Daar zaaten in een hoek twee liefjes zy aan zy,
 En koosden mondt aan mondt, verwacht in vryery.

Be-
 schry-
 ving
 van
 het
 dans-
 fen,

minne-
 kroezen.

en zingen. Gins klonk een dorp muziek van meer dan dartig keelen;
 Een wiltdzang zonder zin, verminkt in alle deelen.
 Maar loome Lammert zat op radde Wyburgs schoot,
 En zong van Velzens wraak, en landtheer Floris doodt.

Droefheis van een boer over het verliezen van zyn geldt op de keilbaan. Hier zag ik op een bank een kermisboertje pruilen:
 Hy zag'er droevig uit, en schein byna te huilen.
 Hy hadt zyn moje geldt verdobbelt op de baan,
 Gelyk my wierdt bericht, daar negen kegels staan.
 Hy spaarde lang den aap, en deê de kist niet open;
 Maar wou'er voor een koei en jonge veerzen koopen,
 Indien hy troude met de dochter die hy vrydt.
 Nu is hy 't huwlyksgoedt, en licht de vryster quyt.
 Want geldt is overal de bootschap. ronde schyven
 Doen nu de vryers in hun oogmerk licht beklyven:
 Maar die geen munten telt, al is hy wys, en mooi,
 Ja deugdzaam, raakt niet licht met bruidtje lief te kooi.
 Doch komt een ryke gek, in kakelbonte kleeren,
 Met flamelent gevry, zyn troudienst prezenteeren,
 Straks is hy aangenaam. de jongman heeft verstandt:
 Hy is welspreekende, en de wyfste van het landt.

Aanmerkinge over het vermoegen van den Geldtgodt. De Geldtgodt, wiens altaar de vrekken daaglyks eeren,
 Week nooit Ovidius in metamorfozeeren:
 Hy kan zyn troetelpop, 't zy hoog of laag van staat,
 Indien 't zyn oogmerk dient, herscheppen van gelaat.
 Hy weet wanschaphenheit veel luister by te zetten,
 En kan de bruinste verf vernissen en blanketten.
 Een andren Ezons baardt hoeft geen Medeaas kruidt:
 Bestryk de kin met gout, de gryze vlok valt uit,
 Of krygt een bruinen glans. de wangen, boven maaten
 Gerimpelt, worden glat, geschaaft met zilvre platen:

En vaâr of bestemoer, ver buiten 't huuwlykspark,
 Gaat met een jonge bloem weêr jeugdig naar de kerk.
 De Geldtgod kan de bol gezwint met brein stoffeeren,
 En zonder keers of bril den nachtuil promoveeren:
 Ook schudt hy, meest geblindt, zyn buil in 't hondert uit,
 En jonker Ezeloor gaat stappen met den buit.

Terwyl ik by my zelf hier over redeneerde,
 Zag ik een jonge knaap, die vry wat geldt verteerde.
 Hy zette glas op glas behendig aan zyn mondt,
 En schonk aan 't volk den wyn, of 't water was, in 't rondt.
 Elk voegde zich daar by, om ook met hem te veegen.
 Ik dacht die Nypewyn schynt met zyn geldt verlegen.
 Zoo drank te schenken, is byzonder liberaal.
 Ik vroeg eens wie hy was. die vent was onlangs kaal,
 Zei my een statig man, maar besje quam te sterven,
 En ruimde een moojen boël, dien hy alleen most erven.
 Het was een gierig wyf, dat altydt heeft geraapt,
 En schier geen duit verteert, maar veel by een geschraapt,
 Als huizen in de buurt, en geldt en landeryen:
 Maar als zy in 't schapraai een stukje broodt zou snyen,
 Ging 't mes wel door de korst, maar ook met een door 't hart.
 Ontfangen was haar vreugd, maar geeven kruis en smart.
 Zy woonde zonder meidt alleen wel dartig jaaren,
 En quam nooit in de kerk om 't fondags pak te spaaren,
 En d'aalmoes die men daar moet steken in de zak.
 Zy klaagde zonder endt, of 't haar aan geldt ontbrak.
 En als zy aan de schout haar lasten zou betaalen,
 Hy mostze met geweld, en steeds met kyven haalen.
 Nooit was 'er geldt by kas. zy loog niet, want zy hadt
 De spaarpot buiten 't huis begraven in een gat.

*Een
 jonge
 licht-
 mis
 ver-
 teert
 het
 geldt;*

*dat
 zyn
 Peetje;
 een on-
 gemeen
 gierig
 wyf,
 met
 raapen
 en
 schraa-
 pen by
 een ge-
 kreegen
 hadt.*

Zy had eens vyftig pondt op intereft gegeven,
 En tegens tien percent, aan iemand van haar neven,
 Een kalis in zyn huid: want eer het jaar verfcheen,
 Was die koezyn bankrot, en 't huisje ftondt alleen.
 Zy kreeg op dat gerucht de koorts door al haar leden,
 En een beroertenis van boven tot beneden.
 De buuren quamen in, en holpen haar te bedt.
 Zy hadt de dootverf, als men zag, alreë gezet.
 D'een sprak van dranken, en een ander van klifteeren.
 Of aderlaaten, om by tydts het quaadt te keeren.
 Maar beftemoêr zei, neen, de kosten zyn te groot.
 Zy lag een dag vyf zes, maar riep tot aan haar doot:
 Myn geldt! myn moje geldt! och arm! ik ben bedurven!
 Myn geldt! was 't lefte woordt: en zoo is 't wyf gesturven,
 Maar, vriendt, heur erfgenaam, die 't al ten beste geeft,
 Leeft anders met de poen, dan besje heeft geleeft:
 Hy zal ook van de reft in 't korte meester weezen.
 Dan mag hy by de buurt weêr 't evangeli leezen,
 Of door de week het nieuws uit brieven of koerant.
 Want van het leezen heeft die lichtmis fchoon verftandt.
 d'Uitzuipers van zyn beurs zyn zyn getroufte vriden;
 Die weeten daaglyks op de kermis hem te vinden;
 En honig om zyn mondt te smeeren, en door kunst
 Van flikkeflojery te raaken in zyn gunft.
 Doch al die vriendtschap zal niet lang ftantvastig blyven,
 Als 't geldt verteerd is, maar verdwynen met zyn fchyven.
 Ons leert d'Ervarentheit, dat al 't genoten goedt.
 Haaft wordt vergeeten, als men raakt in tegenfpoedt.
 'k Weet aan myn vader dat die zaak maar al te waar is.
 Hy was hier prokureur voordezen en notaris,

En ryk van middelen gezegent na zyn staat.

Hy hadt een vroom gemoedt, afkeerig van het quaadt.

Ik was zyn eenig kindt. hy liet my alles leeren,

Om met een goedt fatsoen by menschen te verkeeren.

Hy droeg zig eerelyk in 't oefnen der praktyk:

In veele zaaken zyn konfraters niet gelyk.

Hy was heel minzaam in den vrager t'onderrechten,

En altydt vaardig om geschillen te beslechten;

En zocht den kortsten weg, waar 't mooglyk, in te slaan,

Om allen kosten, die de pleitzucht baart, t'ontgaan.

't Was weinig dat hy voor zyn arbeit deklareerde,

Ja veelydts dat hy van 't salaris niet begeerde.

Hadt iemandt geldt van doen, hy gaf't hem, zonder pandt,

Of borg, en was alleen te vreden met zyn handt.

Zo wierdt hy aangezien by armen en by ryken:

En niemant was'er by myn vader te gelyken.

Elk zocht zyn byzyn en gezelschap dag op dag,

Zoo lang men door fortuin den man begunstigt zag.

Maar geldt te schieten aan de menschen op betrouwen,

En zonder zekerheid, heeft zyn bederf gebrouwen.

D'een krediteur ging voor, en d'ander na bankrot:

En d'armoe wierdt, helaas! zyn leste levenslot.

Toen hem 't geluk verliet, verlieten hem zyn vrienden.

Hy kon'er naulyks een tot zyn vertroosting vinden.

Zoo baart het ongeluk verachting in 't gemoedt.

In 't kort: myn Vader storf ontbloot van vriendt en goedt.

Nu laat men my het ampt van onderschout bekleeden;

En daarom ben ik hier, om d'ongereltheden

Te stooren in dit spel. maar hoe... Terwyl hy praat

Ontstaat'er een gerucht en moordtkreet op de straat.

*Een op-
recht
en
desgts-
zaam
man,*

*in
voor
spoedt
van ie-
der be-
mindt,*

*maar
in se-
gen-
spoedt
van elk
verlaa-
zen.*

*Alarm
in het
jongk-*

De spel,

680 L. ROTGANS BOEREKERMIS.

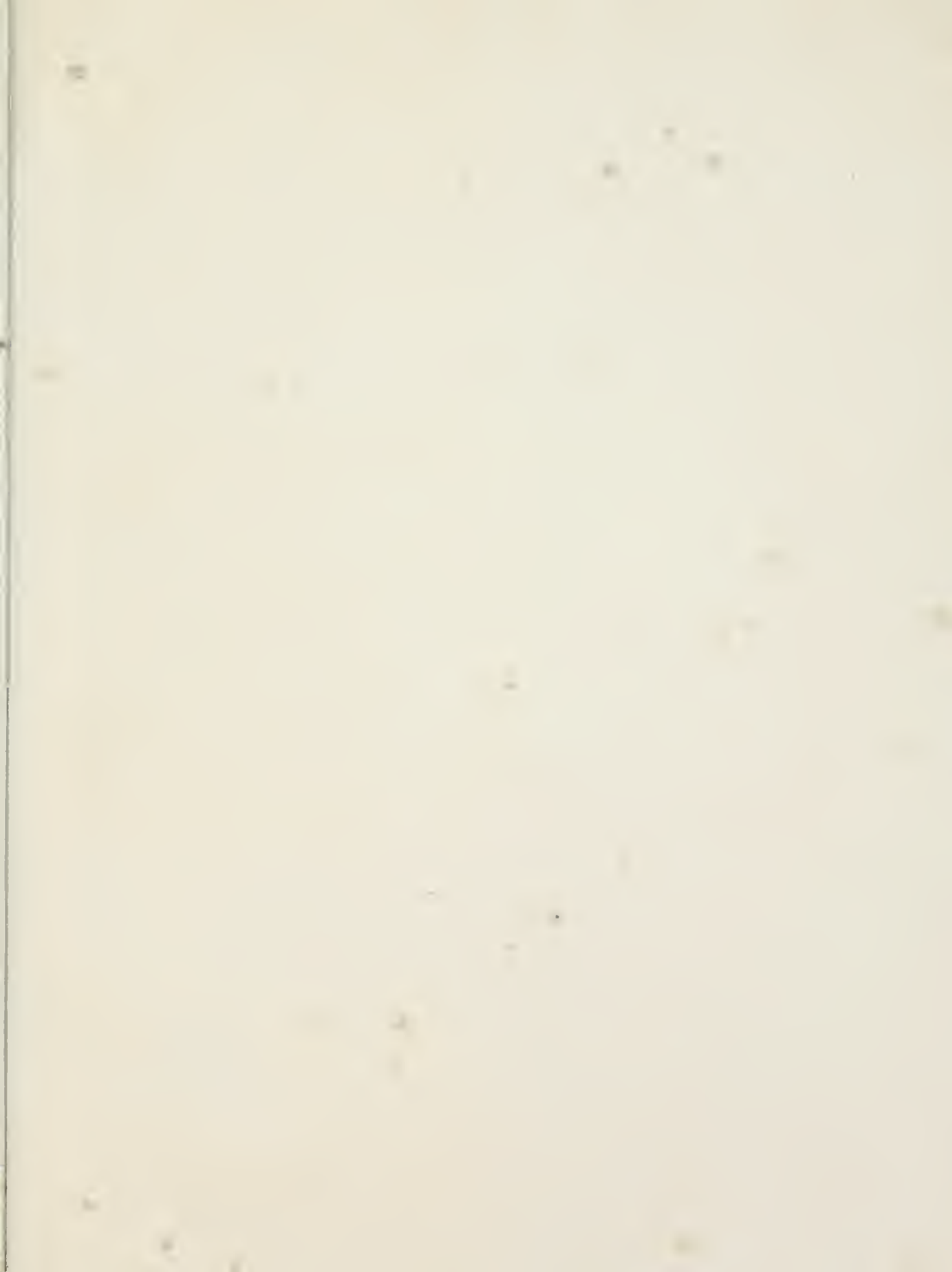
De kermisvedel zwygt. de dansser vliegt naar buiten. (ten.
 De meidt grypt naar heur knecht, maar kan zyn loop niet stui-
 De stoel vliegt door 't vertrek. de wynkruik spoelt de grondt.
 De tafels vallen neêr, daar eer de bierkan stondt.
 Men plast in 't nat, en trapt op halfgebroke glazen.
 De meisjes staan verftomt, of gillen onder 't raazen.
 Daar vechten voor de deur, als dol en onvervaart,
 De zoon van Jochem Schram, en Mewis Geitebaardt.
 Men zietze als tygers of getergde leeuwen slyden.
 De messen blinken in de vuisten onder 't snyden.
 Zy blyven op hun plaats, en veegen voet aan voet,
 En worden op den duur meer hevigh en verwoedt.
 d'Een roept: staa vast. hou daar; en boet zyn lust met vloeken.
 En d'ander zoekt door kunst zyn vyandt te verkloeken.
 Maar Mewis Geitebaart wierdt in zyn rechte wang
 Geraakt, en kreeg een snee ruim zeven duimen lang.
 Toen dacht ik, 't gaat te hoog, dit spel mogt ons bedriegen.
 't Wordt laat. de vledermuis begint alreê te vlieden.
 't Is hier niet veilig; en de dronkert past op wet
 Noch reden. laat ons gaan. de nachtuil roept: naar bedt.

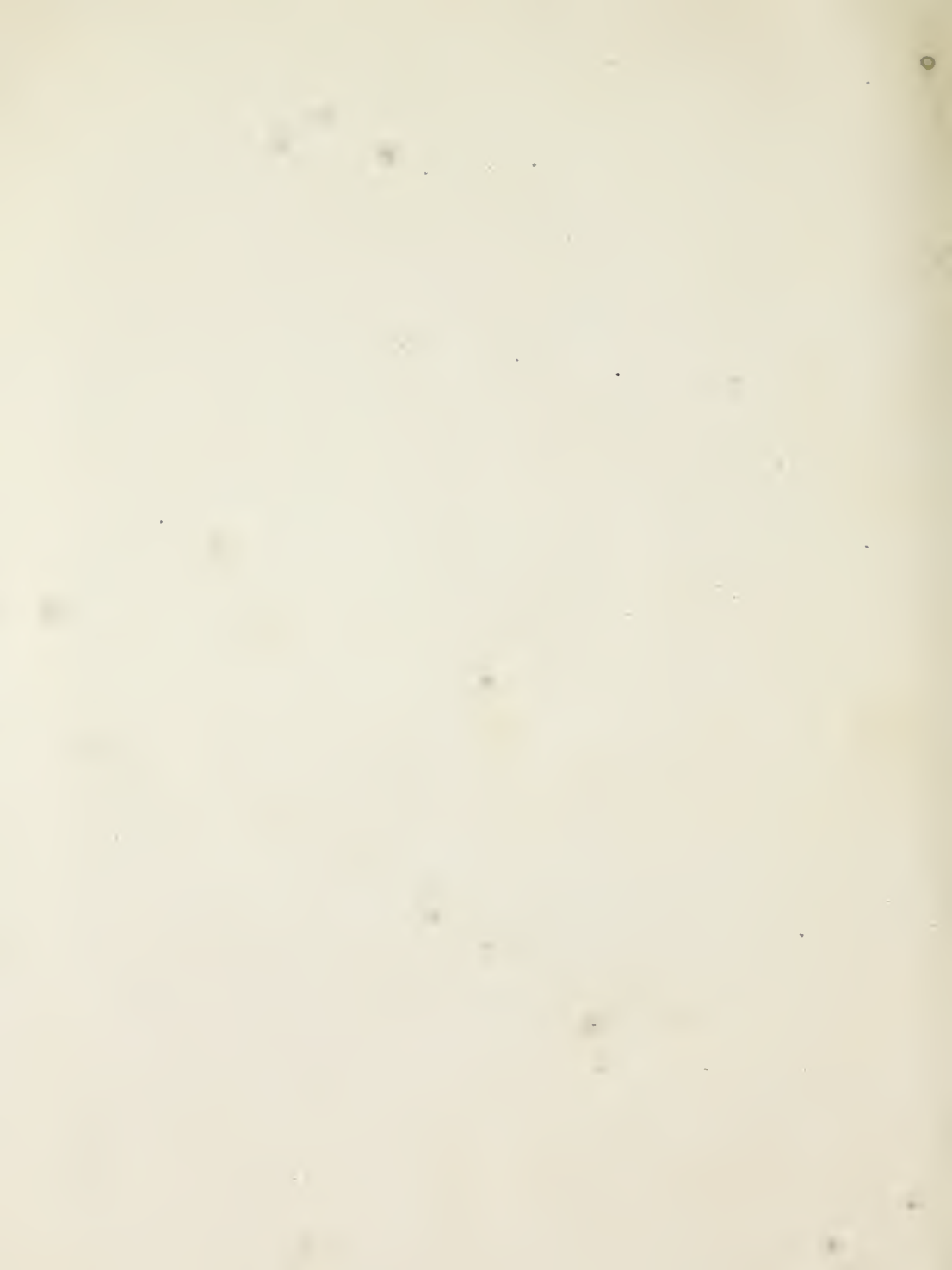
ont-
 staan
 uit het
 ge-
 wecht
 van
 twee
 boeren;

daar
 het ker-
 mis ge-
 dicht
 mede
 eindigt.

E I N D E.

FEJAL & B
10540

